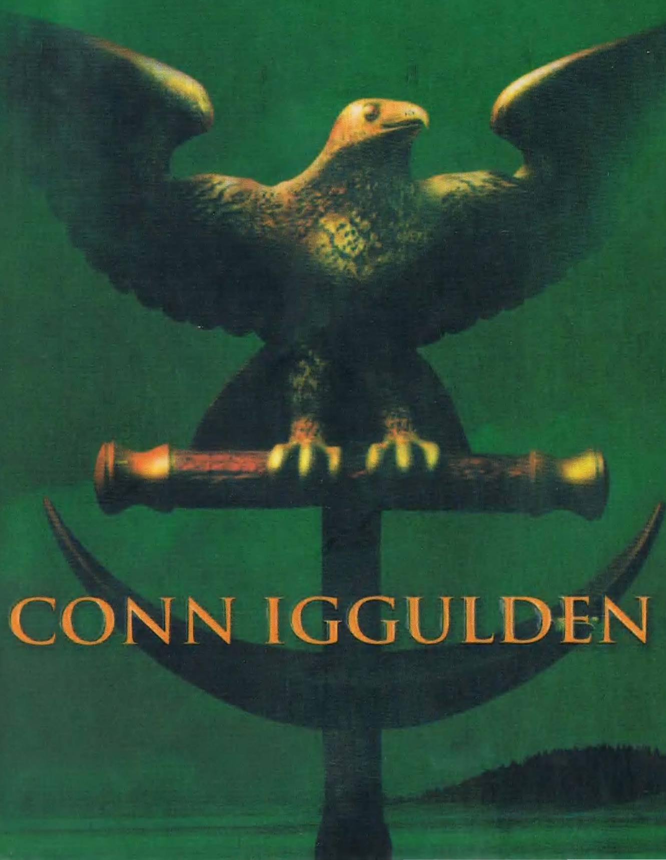
ÎMPĂRATUL

MOARTEA REGILOR

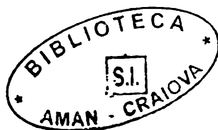
CONN IGGULDEN

CONN IGGULDEN

ÎMPĂRATUL

MOARTEA REGILOR

Editura RAO

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
IGGULDEN, CONN
Împăratul: Moartea regilor / Conn Iggulden; trad.: Oana Amăricăi;
- Bucureşti: Editura RAO, 2011

ISBN 978-606-609-038-4

I. Amăricăi, Oana (trad.)

821.111-31=135.1

Editura RAO
Grupul Editorial RAO
Str. Turda nr. 117–119, Bucureşti, România
www.raobooks.com
www.rao.ro

CONN IGGULDEN
Emperor. The Death of Kings

Traducere din limba engleză
Oana Amăricăi

2011

ISBN 978-606-609-038-4

Tatălui meu, care recita „Vitaï Lampada" cu sclipiri în ochi. De asemenea, mamei mele, care m-a învățat că istoria este o culegere de povești minunate, care conțin date.

MULȚUMIRI

Foarte mulți oameni au fost atât de amabili încât să citească schițe ale unor scene și capitole, adesea de mai multe ori. Nick Sayers și Tim Waller de la HarperCollins au avut grijă de cărțile acestea în diferitele lor versiuni, cu o pricepere pe care am ajuns să mă bazez. De asemenea, trebuie să le mulțumesc lui Joel, lui Tony, fratelui meu, David, părinților mei, Victoriei, Ellei, Marlitei și lui Clive, nu neapărat în ordinea aceasta. Vă mulțumesc tuturor pentru interes și pentru contribuții.

PARTEA ÎNTÂI

CAPITOLUL UNU

Fortul Mytilene se contura amenințător pe dealul de deasupra lor. Puncte de lumină se mișcau pe ziduri, în timp ce străjile își parcurgeau traseele în întuneric. Poarta de fier și stejar era închisă, iar singurul drum care urca pantele abrupte era foarte bine păzit.

Gaditicus își lăsase doar douăzeci de oameni pe galeră. De îndată ce restul centuriei debarcase, ordonase ca puntea *corvus*[1] să fie retrasă, iar *Accipiter* se depărtase de insula întunecată, vâslele făcând foarte puțin zgomot în apele liniștite ale mării.

Galera avea să fie la adăpost de orice atac cât timp ei erau plecați. Cu toate luminile stinse, era doar o pată de întuneric, pe care vasele inamice n-o puteau descoperi decât dacă intrau direct în portul micuței insule.

Iulius stătea împreună cu contubernia[2] sa, așteptând ordinele. Înverșunat, își stăpâni entuziasmul pe care i-l stârnea faptul că avea să aibă în sfârșit parte de ceva acțiune, după șase luni de patrulat pe coastă. Deși aveau avantajul elementului-surpriză,

---

[1] În latină: corb sau (pe navele de război romane) planșeu de abordaj care avea la capăt o cange din metal, ce se înfigea în chila vasului abordat, permițând trecerea rapidă și relativ sigură a soldaților romani pe puntea celuilalt vas. (n.tr.)

[2] Subdiviziune a centuriei (n.red.)

fortul părea trainic şi periculos, iar el ştia bine că escaladarea zidurilor urma să fie sângeroasă. Verifică din nou echipamentul, controlând fiecare treaptă a scărilor care îi fuseseră date, plimbându-se printre oameni pentru a se asigura că îşi legaseră cârpe peste sandale, ca să nu facă zgomot şi pentru a avea mai multă stabilitate la urcare. Totul era în ordine, fireşte, dar oamenii se supuseră inspecţiei fără să crâcnească, aşa cum mai făcuseră de două ori de când debarcaseră. Ştia că n-aveau să-l facă de ruşine. Patru dintre ei erau soldaţi de multă vreme, inclusiv Pelitas, care avea zece ani de experienţă pe galeră. Iulius îl făcuse ofiţer secund în contubernie, după ce realizase că omul se bucura de respectul majorităţii echipajului. Înainte, fusese trecut cu vederea când se făcuseră avansări în grad, dar Iulius văzuse calitatea din spatele atitudinii sale destul de relaxate faţă de uniformă şi a feţei năucitor de urâte a omului. Pelitas deveni repede un tovarăş de neclintit al tânărului *tesserarius*[1].

Ceilalţi şase fuseseră adunaţi de prin porturile romane din jurul Greciei, pe măsură ce *Accipiter* îşi completa efectivul. Fără îndoială, trecutul unora era destul de dubios, dar bunul renume reprezenta o cerinţă ignorată adesea, când venea vorba despre soldaţii de pe galere. Oamenii care aveau datorii sau necazuri cu ofiţerii ştiau că singura lor şansă de a mai primi soldă era pe mare. Iulius însă nu se plângea. Toţi cei zece oameni ai lui fuseseră în război şi poveştile lor rezumau progresul Romei din ultimii douăzeci de ani. Erau brutali şi duri, iar Iulius se bucura de luxul de a şti că n-aveau să se codească sau să dea înapoi din faţa treburilor murdare, cum ar fi să cureţe fortul Mytilene de rebeli în toiul unei nopţi de vară.

Gaditicus trecu printre contubernii, vorbind cu fiecare ofiţer în parte. Suetonius dădu din cap la tot ce i se spunea, apoi salută. Iulius îşi privi fostul vecin, simţind un nou val de ostilitate pe

---

[1] Ofiţer de rang inferior din armata romană, însărcinat cu preluarea parolelor de la comandant şi păstrarea lor (din latinescul *tessera*, ce desemna plăcuţele de lemn pe care erau scrise parolele). (n.tr.)

care nu o putea pune pe seama nici unui lucru anume legat de tânărul ofiţer de gardă. Luni întregi lucraseră împreună, cu o politeţe îngheţată, care acum părea de nezdruncinat. Suetonius încă vedea în el pe băieţandrul pe care, împreună cu câţiva prieteni, îl legase şi îl bătuse parcă într-o altă viaţă. Nu ştia ce se întâmplase cu Iulius între timp şi se strâmbase cu dispreţ când îl auzise povestind cum era să te întorci la Roma într-un car triumfal, alături de Marius. Evenimentele din capitală nu erau decât zvonuri îndepărtate pentru oamenii de pe vas şi Iulius avea senzaţia că unii dintre prietenii lui Tonius nu îi dădeau crezare. Acest lucru îl sâcâia, dar cel mai mic semn de tensiune sau de conflict între contubernii atrăgea retrogradarea imediată. Iulius păstrase tăcerea chiar şi atunci când îl auzise pe Suetonius povestind cum îl lăsase să-l spânzure de picioare pe celălalt *tesserarius*, după ce îi trăsese câteva la cap. Tonul cu care vorbea făcea ca incidentul să nu pară nimic altceva decât un pic de distracţie mai dură, ca între băieţi. Simţise că Iulius îl ţintuia cu privirea şi se prefăcuse surprins, făcându-i cu ochiul ofiţerului secund, în timp ce se întorceau la îndatoririle lor.

Când Gaditicus plecă spre ultimele contubernii, Iulius îl văzu pe Suetonius rânjind peste umărul centurionului. El însuşi se uită drept la Gaditicus şi salută scurt în timp ce lua poziţia de drepţi. Gaditicus dădu din cap şi îi răspunse la salut cu o mişcare iute a mâinii drepte.

– Dacă nu află că suntem aici, putem să facem scrum cuibul ăsta până mâine-n zori. Dar, dacă au fost avertizaţi, va trebui să luptăm pentru fiecare pas. Ai grijă ca armurile şi săbiile să fie înfăşurate-n cârpe. Nu vreau să dea careva alarma când o să fim pe flancurile expuse.

– Da, domnule! răspunse Iulius prompt.

– Oamenii tăi vor ataca pe partea dinspre sud. Panta e un pic mai lină acolo. Adu scările repede şi pune câte un om la baza fiecăreia să le ţină bine, ca să nu mai pierzi timp căutând reazeme ferme. Oamenii lui Suetonius au ordin să ucidă străjile.

Sunt patru la număr, aşa că s-ar putea să iasă gălăgie. Dacă auzi strigăte înainte să ajungi la zid, grăbiţi-vă. Nu trebuie să le dăm timp să se organizeze. S-a-nţeles? Bine. Întrebări?

– Domnule, ştim cumva câţi sunt înăuntru? întrebă Iulius.

Gaditicus păru surprins.

– O să cucerim fortul ăsta indiferent dacă au cincizeci de oameni sau cinci sute. N-au mai plătit taxe de doi ani, iar guvernatorul a fost ucis. Crezi poate că ar trebui să aşteptăm întăriri?

Iulius roşi de jenă.

– Nu, domnule.

Gaditicus chicoti amar.

– Flota e şi aşa prea împrăştiată. Dacă nu mori în noaptea asta, ai să ajungi destul de repede să te obişnuieşti să n-ai niciodată destui oameni sau nave. Acum, ocupă-ţi poziţia şi dă ocol fortului. Ai grijă să nu fiţi văzuţi. S-a-nţeles?

– Da, domnule! răspunse Iulius, salutând din nou.

Să fii ofiţer, chiar şi cu cel mai mic grad, era treabă grea şi în cele mai bune momente. Toţi se aşteptau să ştii mereu exact ce ai de făcut, de parcă priceperea se dobândea odată cu gradul. Nu mai participase niciodată la asaltul unei fortăreţe, nici ziua, nici noaptea, dar se voia de la el să ia într-o clipită decizii care puteau însemna viaţa sau moartea oamenilor săi. Se întoarse spre ei şi găsi noi rezerve de hotărâre. N-avea să-i dezamăgească.

– Aţi auzit ce-a zis centurionul. Înaintaţi în linişte. Formaţie dublă. Daţi-i drumul!

Ca o singură fiinţă, soldaţii loviră cu pumnul în platoşele de piele, salutând astfel ordinul. Iulius tresări de neplăcere când auzi zgomotul.

– Şi terminaţi cu gălăgia asta! Până nu intrăm în fort, n-o să mai salutaţi nici un ordin. Nu vreau să vă aud strigând: „Da, domnule!" când încercăm să ne mişcăm neauziţi, bine?

Unul sau doi zâmbiră, dar tensiunea era aproape palpabilă în timp ce îşi croiau drum, încet şi prudent, afară din ascunziş. Alte două contubernii plecară odată cu ei, lăsându-l pe Gaditicus să comande atacul frontal după ce Suetonius avea să taie gâtlejul străjilor.

Iulius se simţi recunoscător pentru nesfârşitele exerciţii şi simulări când văzu cât de lin se împărţeau oamenii în perechi, ducând cele patru scări încredinţate fiecărei contubernii. Soldaţii erau în stare să se urce pe scările largi la viteză aproape maximă şi în doar câteva secunde puteau să ajungă în vârful zidurilor negre şi să intre în fort. După aceea avea să fie un iad. De vreme ce nu ştiau câţi rebeli aveau să-nfrunte, legionarii trebuiau să încerce să omoare cât mai mulţi în primele momente.

Cu palma deschisă, le făcu semn oamenilor să se ghemuiască atunci când una dintre străjile care purtau torţe se opri aproape de poziţia lor. Sunetele s-ar fi auzit foarte uşor, în ciuda ţârâitului ritmic al greierilor din iarbă. După o scurtă zăbavă, lumina se îndepărtă, iar Iulius căută privirile ofiţerilor care erau mai aproape de el, făcându-şi semne cu capul să înceapă atacul.

Se ridică în picioare şi inima începu să-i bată mai repede. Oamenii se ridicară odată cu el, unul dintre ei gemând uşor sub greutatea scării solide. Începură să urce stânca sfărâmată de pe panta sudică. În ciuda cârpelor cu care oamenii îşi înfăşuraseră sandalele şi armurile, bocănitul picioarelor i se părea prea zgomotos lui Iulius, care începu să alerge uşor pe lângă oameni. Pelitas era în faţă, la capătul primei scări, dar ordinea se schimba întruna, în timp ce ei se poticneau pe panta neregulată, neavând nici măcar luna să le lumineze calea. Gaditicus alesese noaptea perfectă.

Fiecare dintre scări trecu repede prin mâinile omului din faţă, care o aşeză cu partea de jos foarte aproape de zid, astfel încât să ajungă cât mai sus. Primul o ţinu bine, iar al doilea se căţără în întuneric. În câteva secunde, primul grup trecuse, iar al doilea se pregătea, urcarea fiindu-le îngreunată considerabil de scara care tot aluneca şi zgâria piatra. Iulius prinse o scară care tocmai aluneca şi îşi încordă umerii ca să o ţină în loc până când greutatea de la celălalt capăt dispăru. Avu astfel ocazia să îşi dea seama de sarcina extrem de dificilă a celor care trebuiau să proptească scara. Unul câte unul, soldaţii dispăreau în interiorul fortului şi încă nu se dăduse alarma.

Mişcă scara până când capătul căptuşit se prinse de ceva, o apucă strâns şi începu să urce, trebuind să se lipească de ea din cauză că aceasta era atât de aproape de zid. Nu se opri când ajunse sus, ca să nu fie luat la ţintă de către arcaşi. N-avea timp să analizeze situaţia, aşa că se lăsă să alunece peste zid şi să cadă în întunericul de dedesubt.

Se rostogoli şi, când se ridică în picioare, îşi găsi oamenii aşteptând. În faţa lor se afla o fâşie scurtă de mărăcini care crescuseră peste pietrele străvechi. Era un „teren de vânătoare" pentru arcaşi şi trebuiau să plece de acolo repede de tot. Iulius văzu că nici celelalte unităţi nu se opriseră, ci se apropiaseră de zidul interior. Se încruntă. Acesta era aproape la fel de înalt ca şi primul şi se afla la nu mai mult de şapte metri depărtare, numai că scările rămăseseră în afară, iar ei erau prinşi în cursă între cele două ziduri, exact aşa cum prevăzuseră constructorii din timpuri trecute. Înjură încet când oamenii îl priviră, aşteptând să ia rapid o hotărâre.

Apoi, un clopot începu a se auzi din fort, sunetul grav bubuind în întuneric.

– Ce facem acum, domnule? întrebă Pelitas şi vocea lui păru plictisită.

Iulius inspiră adânc şi simţi cum nervii i se mai calmează puţin.

– Dacă rămânem aici, suntem morţi şi, cât de curând, o să-nceapă să arunce torţe, ca să ne vadă arcaşii. Peli, tu te pricepi cel mai bine la diversiuni, aşa că scoate-ţi armura şi vezi dacă poţi să treci o funie peste zidul interior. Bolovanii ăştia sunt vechi, ar trebui să aibă destule găuri.

Se întoarse spre ceilalţi, în timp ce Pelitas desfăcea şireturile care îi ţineau armura.

– Trebuie să recuperăm scara. Dacă Pelitas cade, vom fi ţinte sigure pentru arcaşi. Zidul exterior are patru metri jumate, dar ar trebui să putem să-i ridicăm pe doi dintre cei mai uşori până în vârf, ca să se aplece peste zid şi să tragă scara.

Nu luă în seamă din ce în ce mai puternicele zgomote de panică şi de luptă care se auzeau din fort. Cel puţin, rebelii se concentrau asupra atacului lui Gaditicus, dar soldaţii acestuia nu aveau să mai reziste mult.

Oamenii pricepură imediat care era planul şi cei mai masivi dintre ei îşi uniră braţele şi se proptiră cu spatele de pietrele întunecate ale zidului exterior. Alţi doi se căţărară pe primii şi se întoarseră cu grijă, aşa încât să poată şi ei să se sprijine de zidul din spate. Cei trei de la bază icniră din cauza greutăţii care le apăsa pe armuri. Plăcile de metal muşcau din umerii oamenilor, dar fără ele riscau să-şi rupă claviculele. Suportau disconfortul în linişte, dar Iulius îşi dădea seama că n-aveau să mai reziste mult.

Se întoarse către ultimii doi, care îşi dezbrăcaseră armurile şi hainele până la lenjerie şi îşi scoseseră şi încălţările. Amândoi zâmbiră nerăbdători când Iulius le făcu semn să pornească şi începură să se caţăre pe turnul uman cu aceeaşi viteză şi eficienţă cu care contribuiau la manevrarea lui *Accipiter.* Aşteptând, Iulius îşi scoase sabia din teacă şi se chinui să vadă ceva în bezna de deasupra.

La şase metri de ei, pe zidul interior, Pelitas îşi apăsă faţa pe pietrele reci şi uscate şi îngână o rugăciune scurtă şi disperată. Degetele îi tremurau când se agăţară de o crăpătură minusculă dintre lespezi. Se chinui să nu facă zgomot în vreme ce se împingea cu mare greutate mai sus, căutând în grabă un sprijin cu picioarele. Respiraţia îi răzbătea printre dinţi atât de zgomotos, încât era sigur că avea să vină cineva să vadă despre ce este vorba. Preţ de o clipă, îi păru rău că luase şi greoaia sabie – *gladius* – cu el, pe lângă colacul de funie înfăşurat în jurul pieptului, deşi nu putea să-şi închipuie ceva mai rău decât să se trezească neînarmat în vârful zidului. Dar nici să cadă în cap de la înălţimea aceea nu era o variantă mai plăcută.

Deasupra lui, putea să distingă buza întunecată de piatră, ce se contura vag în lucirea slabă a torțelor pe măsură ce soldații din fort se repezeau să se apere de cei cincizeci de oameni conduși de Gaditicus. Fără un sunet, schiță o grimasă de dezgust. Niște profesioniști ar fi trimis de mult cercetașii să se asigure că nu mai sunt și alții și că nu se pregătește o ambuscadă. „Mare lucru să te poți mândri cu munca ta", gândi el.

Mâna lui căuta orbește în sus, găsind în sfârșit un sprijin bun, acolo unde colțul unei pietre se măcinase în decursul secolelor. Brațele îi tremurau de epuizare când apucă, în sfârșit, ultima lespede. Rămase atârnat un moment, ascultând ca nu cumva să fie cineva îndeajuns de aproape încât să-l spintece când ar fi trecut peste zid.

Nu mișca nimic, nici măcar când își ținu răsuflarea, ca să audă mai bine. Dădu din cap ca pentru sine și își încleștă maxilarele, de parcă ar fi vrut să sfâșie cu dinții frica pe care o simțea mereu în momente ca acela. Apoi, se opinti în sus, își trecu picioarele peste zid și alunecă înăuntru. Se lăsă imediat pe vine și își trase sabia centimetru cu centimetru, pentru a nu face zgomot.

Se găsea într-un con de întuneric, la marginea unei mici platforme de unde porneau trepte ce duceau în jos, spre celelalte clădiri de pe cele două laturi. Resturile de mâncare de pe jos demonstrau că acolo fusese o santinelă, dar cu siguranță omul plecase să țină piept atacului frontal, în loc să stea unde i se spusese. În gândul lui, Pelitas dezaprobă lipsa de disciplină. Mișcându-se încet, își desfăcu colacul de funie de pe umeri și legă un capăt de un inel de fier ruginit prins în piatră. Trase de câteva ori și zâmbi, în vreme ce dădea drumul frânghiei să se desfășoare în întuneric.

•

Iulius văzu că o altă contubernie era blocată lângă zidul interior și îi urma ordinul de a recupera scările. Data viitoare aveau să lege o sfoară de ultima treaptă, astfel încât ultimul om să poată trage scara peste zid, dar nu era mare lucru să fii înțelept după ce o pățeai. Gaditicus ar fi trebuit să-și acorde

mai mult timp pentru a studia planul construcției, deși era cam greu, având în vedere că în jur nu se afla nimic mai înalt decât dealul abrupt pe care fusese clădit fortul Mytilene. Iulius respinse gândul acesta ca fiind lipsit de loialitate, deși o parte din el știa că, dacă *el* ar fi fost la comandă, nu și-ar fi trimis oamenii să cucerească fortul până când n-ar fi știut absolut tot ce se putea ști despre el.

Fețele celor trei oameni de la baza turnului erau brăzdate de sudoare și contorsionate de durerea sfâșietoare. De deasupra se auzeau hârșâituri și, curând după aceea, întreaga lungime a scării deveni vizibilă. Iulius o sprijini iute de zid și piramida umană se desfăcu de-a lungul ei. Cei trei de jos gâfâiau ușurați și își roteau umerii ca să alunge crampele musculare. Iulius îi bătu pe brațe în semn de mulțumire și le spuse în șoaptă partea următoare a planului. Se duseră împreună sub zidul interior.

Deasupra lor, din întunericul fortului se auzi o voce strigând, iar inima lui Iulius începu să bubuie. Nu înțelesese cuvintele, dar panica din vocea omului era evidentă. Nu mai aveau avantajul surprizei, dar aveau în schimb scara și, când se lipi de zid, Iulius văzu că Pelitas nu căzuse și nici nu dăduse greș.

– Duceți scara ceva mai departe și rezemați-o bine. Trei dintre voi se vor cățăra pe funia de-aici. Restul veniți cu mine.

Alergară înspre scară și brusc aerul fu despicat de săgeți care le șuierau pe deasupra capului și se înfigeau în trupurile soldaților din celălalt grup, care tocmai încerca să își aducă scara înăuntru. Puteau să audă țipetele romanilor doborâți. Iulius numără cel puțin cinci arcași care aveau o vizibilitate bună în lumina torțelor aprinse aruncate pe „terenul de vânătoare". Chiar sub zidul interior era încă întuneric și Iulius ghici că rebelii credeau că tocmai respingeau primul asalt. Habar n-aveau că romanii ajunseseră deja sub ei.

Ținând strâns sabia, Iulius puse piciorul pe scară și începu să urce treptele largi. O amintire îi străfulgeră prin minte. Revolta care îi ucisese tatăl cu mulți ani înainte. Deci așa te simțeai când treceai primul peste zid! Își alungă gândurile exact când

ajunse în vârf. Se aplecă brusc, evitând în ultima clipă un topor menit să-l decapiteze. Își pierdu echilibrul și preț de o clipă îngrozitoare se balansă pe marginea zidului. Apoi sări înăuntru.

N-avea timp să își dea seama unde se afla. Pară încă o lovitură de topor și îl lovi puternic cu piciorul pe omul ce îl mânuia și pe care greutatea armei îl făcuse să se aplece într-o parte. Toporul se izbi de pietre și lama sabiei alunecă ușor în pieptul fremătător al dușmanului. Ceva îl lovi peste coif, crăpându-i apărătoarea de obraz. Vederea i se încețoșă și ridică automat sabia, ca să se apere. Simți umezeala sângelui ce îi curgea pe gât, pe piept și pe burtă, dar o ignoră. Între timp, alți soldați din contubumia sa ajunseră la pasajul îngust și începu măcelul.

Trei dintre ei se așezară în triunghi în jurul scării. Lovituri puternice le crestau armurile ușoare. Iulius văzu cum un *gladius* era înfipt de jos în sus, pe sub maxilarul unui rebel, trăgându-l practic în țeapă.

Oamenii cu care luptau nu purtau uniforme obișnuite. Unii aveau armuri străvechi și mânuiau arme cu lame ciudate, în vreme ce alții aveau securi și sulițe. Erau greci după înfățișare și strigau unii la ceilalți în limba aceea curgătoare a lor. Era un haos total și Iulius nu putu decât să înjure când unul dintre oamenii lui căzu țipând, sângele său țâșnind întunecat în lumina torțelor. Sunetele pașilor bubuiau și stârneau ecouri peste tot prin fort. Avea impresia că înăuntru se afla o armată întreagă, care toată venea spre ei. Încă doi dintre oamenii lui ajunseseră la pasaj și se aruncară în luptă, făcându-i pe dușmani să dea înapoi.

Iulius înfipse vârful sabiei în gâtul unuia, cu o mișcare pe care o învățase cu ani în urmă, de la Renius. Lovea tare și cu furie, iar adversarii săi se zvârcoleau și cădeau morți. Indiferent ce nație erau, singurul avantaj al oamenilor cu care luptau era cel numeric. Priceperea și antrenamentul romanilor făceau ca micul nucleu din jurul scării să fie aproape imposibil de străpuns.

Totuşi, oboseau. Iulius auzi strigătul de frustrare şi frică al unuia dintre oamenii săi în momentul în care sabia i se blocă între plăcile unei armuri împodobite, moştenite probabil din generaţie în generaţie, de pe vremea lui Alexandru. Romanul smuci înnebunit de sabie, cu atâta violenţă, încât aproape că îl dărâmă pe rebel. Urletul de furie se transformă brusc într-un ţipăt, iar Iulius văzu cum acesta îi împlânta soldatului său un pumnal scurt în vintre, pe sub platoşă. În cele din urmă, romanul se prăbuşi şi sabia îi rămase înfiptă în armura celuilalt.

– Toţi, la mine! strigă Iulius.

Împreună puteau să-şi croiască drum prin pasajul îngust şi să pătrundă mai adânc în fort. Zări nişte trepte în apropiere şi se îndreptă către ele. I se alăturară şi alţii, iar lupta începu să-i placă. Sabia avea exact greutatea potrivită, armura îi dădea senzaţia că e de neînvins şi sângele înfierbântat îl făcea să i se pară chiar uşoară.

O lovitură bruscă la cap îi smulse coiful deteriorat şi Iulius simţi aerul rece al nopţii pe pielea asudată. Era o plăcere. Râse scurt când se avântă şi lovi năprasnic scutul unui rebel, doborându-l în calea tovarăşilor săi.

– *Accipiter!* strigă deodată.

Îşi drese glasul. Era de-ajuns. Auzi voci care repetau cuvântul ca un ecou şi îl urlă din nou, aplecându-se ca să evite o sabie curbată, ce semăna mai mult cu o unealtă agricolă decât cu o armă de luptă. Contralovitura lui Iulius despică adânc coapsele omului, care căzu pe pietre blestemând.

Ceilalţi legionari se adunară în jurul lui. Văzu că opt oameni din contubernia lui reuşiseră să treacă peste zid şi mai erau şase, din alta, care scăpaseră de arcaşi. Stăteau împreună, şi avântul rebelilor deveni ezitant pe măsură ce cadavrele se adunau în jurul lor.

– *Noi* suntem soldaţi ai Romei! mârâi unul dintre ai lui. Cei mai buni din lume. Haideţi, nu vă codiţi!

Iulius rânji înspre soldat şi, când numele galerei începu să fie strigat din nou, îl strigă şi el. Spera ca Pelitas să-i audă. Cumva, n-avea nici o îndoială că ticălosul ăla urât era în viaţă.

Pelitas îşi pusese peste tunică o pelerină pe care o găsise pe un cârlig şi trăsese sabia din teacă. Se simţea vulnerabil fără armură, dar oamenii care trecură zornăind pe lângă el nici măcar nu-l priviseră. Pe undeva pe-aproape, auzi legionari care îşi mârâiau şi îşi strigau provocările şi realiză că era timpul să se alăture luptei.

Ridică o torţă dintr-un suport de pe perete şi se amestecă printre duşmanii care se repezeau către locul de unde se auzea zăngănitul armelor. Pe toţi zeii, ce mulţi erau! Interior fortului era un labirint de ziduri surpate şi încăperi goale, genul de loc pentru care trebuiau ore întregi ca să îl cureţi, unde, la fiecare pas, erai expus unei ambuscade sau tirului de săgeţi. Pe întuneric trecu de un colţ, momente preţioase rămânând anonim şi nebăgat în seamă. Se mişca repede, încercând să nu-şi piardă simţul direcţiei din cauza cotiturilor şi a ocolurilor pe care le făcea. Apoi, se pomeni pe zidul nordic, lângă un grup de arcaşi care trăgeau atent, cu feţele calme şi serioase. Era de presupus că rămăşitele trupei conduse de Gaditicus erau încă acolo, jos, deşi auzea voci repezite de romani care dădeau ordine în curte, lângă poarta principală. Unii reuşiseră să intre, dar bătălia nu era nici pe departe sfârşită.

„Probabil că jumătate din oras se ascunsese în fort", gândi Pelitas cu furie, pe când se apropia de arcaşi. Unul dintre ei se uită atent la el, dar se mulţumi doar să dea din cap, slobozindu-şi fără grabă săgeata în masa de oameni de dedesubt.

Când ţinti din nou, Pelitas atacă, împingându-i pe doi dintre ei cu capul în jos, spre pietrele de la baza zidului. Se prăbuşiră cu o bufnitură, şi ceilalţi trei arcaşi se întoarseră îngroziţi să-l privească. Pelitas îşi dădu la o parte pelerina şi ridică sabia scurtă.

– Salutare, flăcăi! zise cu voce calmă și veselă.

Dintr-un singur pas, sabia îi intră în piept celui care era mai aproape. Împinse cadavrul peste zid cu genunchiul, apoi o săgeată se înfipse în el, străpungându-i trupul într-o parte și ieșindu-i prin spate. Doar penele săgeții i se mai vedeau din burtă și Pelitas gemu când apucă de ele cu mâna stângă și trase aproape fără să vrea. Cu ferocitate, își trecu sabia prin gâtul celui mai apropiat dintre arcași, care se pregătea să tragă.

Ultimul și cel mai îndepărtat arcaș era cel care trimisese săgeata. Încerca febril să potrivească alta în arc, dar frica îl făcea neîndemânatic și Pelitas ajunse lângă el, cu sabia pregătită să-l spintece. Omul îngrozit se dădu înapoi și căzu țipând de pe zid. Pelitas se lăsă încet într-un genunchi, respirând zgomotos și dureros. Nu era nimeni în jur, așa că lăsă sabia din mână, încercând să ajungă cu mâinile la spate, să rupă săgeata. Nu voia să o scoată de tot. Toți soldații văzuseră cum țâșnea sângele și cât de repede puteai să mori dacă scoteai săgeata complet. De fiecare dată când se răsucea, credea că va izbuti să o apuce și, de durere, îi dădură lacrimile.

Scăpă un icnet surd, de agonie, constatând că mâinile îi alunecau și nu reușea decât să îndoaie săgeata de lemn. Toată partea aceea a corpului era îmbibată de sânge și, când încercă să se ridice, ameți. Mârâind încet, trase ușor săgeata pe unde intrase, ca să nu iasă atât de mult în afară.

– Trebuie să-i găsesc pe ceilalți, șopti, inspirând adânc.

Mai avea puțin și intra în șoc hemoragic, iar mâinile începuseră să îi tremure deja, așa că apucă sabia cât de strâns putu și își înfășură celălalt pumn în faldurile pelerinei.

Cu dosul mâinii, Gaditicus lovi un om peste dinți, continuând cu o lovitură scurtă la coaste. Fortul era plin de rebeli, mai mulți decât puteau să trăiască pe insulița aceea, de asta era absolut sigur. Probabil că și instigatorii de pe continent se alăturaseră revoltei, dar era prea târziu să-și mai facă griji

pentru asta acum. Îşi aminti de tânărul ofiţer care îl întrebase câţi erau şi de dispreţul cu care îl tratase. Poate că n-ar fi fost rău să fi aşteptat întăriri. Era greu de prezis cum avea să se sfârşească noaptea aceea.

De început, începuse bine. Străjile fuseseră ucise imediat, aproape dintr-o suflare. Zece dintre oamenii lui trecuseră de cealaltă parte a zidului şi deschiseseră poarta înainte să-şi dea seama cineva ce se întâmplă. Apoi, din clădirile întunecate începuseră să se reverse valuri de soldaţi care îşi îmbrăcau armurile din fugă. Pasajele înguste şi scările formau un labirint, reprezentând perfecte căi libere de tragere pentru arcaşi şi, dacă oamenii lui nu fuseseră răniţi decât superficial, asta se datora luminii foarte slabe. Totuşi, un om îi murise ucis de o săgeată care îi intrase pe gură şi îi străpunsese craniul.

Îşi auzea oamenii gâfâind, lipiţi de zid, în întunericul din spatele lui. Fuseseră aprinse câteva torţe, dar, în afară de câte o săgeată trasă orbeşte din când în când, inamicul se retrăsese deocamdată în clădirile laterale. Oricare dintre ei s-ar fi repezit pe cărarea care îi despărţea ar fi fost tăiat în bucăţi după primii paşi, însă, în acelaşi timp, nici inamicii nu puteau să iasă din adăpost şi să se angajeze în luptă cu legionarii. Era un scurt răgaz şi Gaditicus profită de ocazie ca să îşi recapete răsuflarea. Nu mai era la fel de în formă ca legionarii de pe uscat. Oricâte exerciţii şi simulări ai fi făcut pe vas, după câteva minute de luptă şi de alergat, erai epuizat. „Sau poate că vârsta era de vină", admise cu autoironie.

– S-au dat la fund, murmură.

De-acum înainte avea să fie crunt. Trebuiau să se omoare pentru a trece de la o clădire la alta, pierzând câte un om pentru fiecare unu sau doi inamici doborâţi. Pentru aceştia din urmă era mult prea uşor să aştepte după câte o uşă sau o fereastră şi să ucidă primul om care intra.

Gaditicus tocmai se întorcea către soldatul din spate, ca să dea ordine, când omul privi în jos, cu gura căscată de groază.

Pietrele erau acoperite de un lichid lucios, care şerpuia iute printre ei şi se pierdea spre clădirile fortului. N-aveau timp să facă planuri.

– Fugiţi! strigă Gaditicus. Urcaţi-vă pe ce găsiţi mai înalt! Pe toţi zeii, fugiţi!

Unii dintre oamenii mai tineri rămaseră locului uimiţi, dar cei mai experimentaţi nu mai stătură să afle despre ce era vorba. Gaditicus se afla în spate şi încerca să nu se gândească la arcaşii care pândeau exact un moment ca acela. Auzi pârâiturile şi şuieratului focului când aprinseră lichidul acela lipicios, iar săgeţile vâjâiră în jur, nimerind un legionar în şale. Soldatul se clătină pe picioare, apoi se prăbuşi. Gaditicus se opri să îl ajute, dar, când întoarse capul, văzu flăcările care goneau înspre ei. Îşi trecu iute sabia peste gâtul soldatului, ştiind că era mai bine aşa decât să-l lase să ardă de viu. Simţea fierbinţeala pe spate şi, când se ridică de lângă cel mort, îl copleşi panica. Chestia aia i se îmbibase în sandale şi ştia bine că focul acela nu se putea stinge. Fugi orbeşte după soldaţii săi.

Alergând cu toată viteza, grupul de soldaţi dădu un colţ şi atacă, năpustindu-se asupra a trei arcaşi ghemuiţi. Aceştia intrară în panică şi doar unul încercă să riposteze, trimiţând o săgeată peste capetele atacatorilor. Fură tăiaţi şi călcaţi în picioare aproape fără ca romanii să încetinească.

Pe fundalul flăcărilor, fortul deveni vizibil. Gaditicus şi ceilalţi urlară de furie şi de uşurare că încă erau vii, iar urletele le alimentau forţa şi îi terorizau pe inamici.

Aleea dădea într-o curte şi de data asta arcaşii care aşteptau traseră fără probleme, nimicindu-i pe primii patru şi făcând următorul rând să cadă grămadă peste tovarăşii morţi. Curtea era plină de rebeli care ieşiră urlând, slobozind strigăte prelungi, la fel de feroce ca ale romanilor.

Iulius îngheţă când văzu flăcările ce explodau de-a lungul unui şir de clădiri joase. Întunericul ocrotitor se prefăcu în

aur pâlpâitor, amestecat cu umbre. Trei oameni ascunşi într-o firidă deveniră brusc vizibili la doar câţiva paşi în faţă. Fură hăcuiţi şi în spatele lor se dezvălui o uşă deschisă, care ducea în măruntaiele fortului. Iulius se hotărî într-o clipită şi îi trecu în fugă pragul, spintecând un om care se afla înăuntru, înainte ca acesta să poată lovi. Nici camarazii lui nu şovăiră. Cum nu cunoşteau fortul, puteau să piardă minute preţioase căutând drumul spre oamenii lui Gaditicus. Cel mai important lucru era să se mişte permanent şi să omoare pe oricine le apărea în cale.

După ce ieşiră din lumina focului, întunericul din interiorul fortăreţei era înfricoşător. Câteva trepte duceau în jos, spre un şir de încăperi goale, iar în capăt mai era un rând de scări luminat de o singură lampă cu ulei aflată pe perete. Iulius o smulse, înjurând când picături încinse îi săriră pe piele. Oamenii îl urmau zăngănindu-şi armele şi armurile. În capăt, Iulius se lăsă iute în jos, în vreme ce în jurul lui săgeţi se loviră de zidul de piatră, sfărâmându-se şi împroşcând cu aşchii ascuţite.

În camera lungă şi joasă în care intraseră erau trei oameni. Doi dintre ei se îngroziră la vederea soldaţilor murdari şi acoperiţi de sânge. Al treilea, un prizonier, zăcea legat de un scaun. După îmbrăcăminte, Iulius îşi dădu seama că era roman. Faţa şi trupul îi erau lovite şi umflate, dar ochii i se însufleţiră brusc de speranţă.

Iulius se repezi de-a lungul încăperii, mişcându-se în zigzag ca să evite o săgeată trasă prost şi în grabă. Ajunse lângă cei doi şi, aproape cu dispreţ, îi tăie gâtul arcaşului. Celălalt încercă să îl înjunghe, dar platoşa suportă lovitura fără probleme. Izbindu-l cu dosul mâinii, Iulius îl doborî la podea.

Simţindu-se dintr-odată obosit, se sprijini de sabia proptită în pardoseală. Respira rar şi poticnit. Deodată, îşi dădu seama cât de liniştit era locul şi cât de mult coborâseră în adâncul fortului.

– Bine lucrat, zise omul de pe scaun.

Iulius îl privi. De aproape era evident că omul fusese torturat cu bestialitate. Avea fața umflată și schimonosită, iar degetele îi fuseseră rupte și atârnau nefiresc. Trupul omului fu cuprins de frisoane și Iulius înțelese că probabil se străduia din răsputeri să nu-și piardă și puțina stăpânire de sine pe care o mai avea.

– Tăiați-i legăturile, ordonă, ajutându-l pe om să se ridice în picioare și observând totodată cât de slăbit era.

Când o mână i se lovi de unul dintre brațele scaunului, bărbatul scoase un geamăt agonizant și își dădu ochii peste cap. După o clipă, își îndreptă trupul sprijinit de Iulius.

– Cine ești? vru acesta să știe, întrebându-se cum să procedeze cu omul.

– Guvernatorul Paulus... S-ar putea zice că ăsta e fortul meu.

Închise ochii în timp ce vorbea, copleșit de epuizare amestecată cu ușurare.

Iulius îi observă curajul și simți o undă de respect.

– Nu, încă nu e, zise Iulius. Deasupra noastră, bătălia este în toi și trebuie să ne întoarcem la luptă. Propun să căutăm un loc sigur, unde să așteptați să se sfârșească. Nu arătați în stare să luptați.

De fapt, omul părea secătuit de sânge, cu pielea cenușie și flască. Era un ins pe la cincizeci de ani, cu umerii căzuți și cu burtă. „Poate că fusese cândva un războinic, gândi Iulius, dar timpul și viața bună îi secaseră forțele, cel puțin pe cea a trupului."

Cu un efort de voință evident, guvernatorul se ținu și mai drept.

– Voi merge cu voi până unde voi putea. Am mâinile zdrobite, deci nu pot să lupt, dar vreau să ies din cloaca asta împuțită, cel puțin.

Iulius aprobă repede din cap, făcând semn înspre doi dintre oamenii lui.

– Țineți-l de brațe, ușor. Dacă trebuie, îl duceți pe sus. Trebuie să ne întoarcem, ca să-l ajutăm pe Gaditicus.

Acestea fiind zise, Iulius începu deja să urce scările zornăind, cu gândul la lupta de deasupra.

– Haideţi, domnule, sprijiniţi-vă de mine, zise unul dintre romani, preluând povara.

Guvernatorul strigă când mâinile strivite i se mişcară, apoi scrâşni din dinţi, pentru a-şi stăpâni durerea.

– Scoateţi-mă repede de-aici, ordonă scurt. Cine este ofiţerul care m-a eliberat?

– E Cezar, domnule, răspunse soldatul, începându-şi drumul lent.

La capătul primului rând de scări, guvernatorul îşi pierdu cunoştinţa din cauza durerii, iar ei putură să grăbească pasul.

CAPITOLUL DOI

Sulla zâmbi şi bău îndelung dintr-un pocal de argint. Obrajii i se înroşiseră de la vin şi ochii lui o înspăimântau pe Cornelia, care şedea pe divanul pe care i-l indicase el.

Oamenii lui o ridicaseră de acasă în arşiţa după-amiezii, când simţea cel mai dureros greutatea sarcinii. Încercă să-şi ascundă disconfortul şi teama pe care i le stârnea dictatorul Romei, dar mâinile îi tremurau uşor pe buza cupei de vin alb şi rece pe care i-o oferise. Sorbi puţin, ca să îi facă pe plac, dorindu-şi din tot sufletul să poată pleca din apartamentele lui aurite şi să se întoarcă în siguranţa căminului ei.

Ochii lui pândeau fiecare mişcare a femeii, iar ea nu fu în stare să-i susţină privirea în tăcerea care se lăsase între ei.

– Stai comod? întrebă el şi o anumită nuanţă nedesluşită din cuvintele lui o făcu să simtă fiori de panică.

„Stai calmă, îşi spuse în gând. Copilul îţi va simţi frica. Gândeşte-te la Iulius. El ar vrea să fii puternică."

Când vorbi, vocea îi era aproape sigură:

– Oamenii voştri s-au gândit la toate. S-au purtat foarte curtenitor cu mine, deşi nu mi-au spus de ce aţi dorit prezenţa mea.

– Am dorit? Ce ciudat că ai ales tocmai cuvântul acesta! răspunse el cu o voce moale. Un cuvânt pe care cei mai mulţi

bărbaţi nu l-ar folosi în legătură cu o femeie care mai are – cât? – câteva săptămâni până să nască?

Cornelia îl privi fără expresie, iar el îşi goli cupa, plescăind satisfăcut din buze. Se ridică brusc şi se întoarse cu spatele la ea, ca să îşi toarne din nou vin dintr-o amforă, lăsându-i dopul să cadă şi să se rostogolească nebăgat în seamă pe pardoseala de marmură.

Ca hipnotizată, ea se uită cum se învârte în spirale şi încetineşte. Când se opri, el vorbi din nou, cu o voce tainică şi molatică.

– Am auzit că o femeie nu e niciodată mai frumoasă decât atunci când e însărcinată, dar nu e mereu adevărat, nu-i aşa?

Veni mai aproape de ea, gesticulând cu pocalul şi astfel făcând ca stropi de vin să se reverse peste margine.

– Nu... nu ştiu, domnule... eu...

– Oh, le-am văzut eu. Viţici cu păr ca de şobolan, care merg deşelate şi mugesc, cu pielea asudată şi plină de pete. Femei comune, de stirpe comună, pe când o adevărată matroană romană, ei bine...

Veni şi mai aproape, iar ea se abţinu cu greu să nu se tragă îndărăt. Ochii lui străluceau şi Corneliei îi trecu brusc prin minte să ţipe, dar cine ar fi venit? Cine ar fi *îndrăznit* să vină?

– O doamnă romană e ca un fruct copt, cu pielea strălucitoare, cu părul lucios şi fin...

Vocea lui era un murmur răguşit şi, în timp ce vorbea, îşi apăsă mâna pe pântecul ei umflat.

– Vă rog, şopti ea, dar Sulla nu părea s-o audă.

Mâna lui se târa peste ea, pipăind rotunjimea grea.

– Ah, da. Tu ai o asemenea frumuseţe, Cornelia.

– Vă rog, sunt obosită. Aş vrea să merg acasă acum, soţul meu...

– Iulius? Un tânăr foarte indisciplinat. Ştiai că a refuzat să te cedeze? Acum înţeleg de ce.

Degetele lui îi atinseră sânii. În stadiul acela al sarcinii, pieptul greu şi umflat era susţinut destul de lejer de *mamillare*[1]. Nefericită şi neajutorată, închise ochii când simţi mâna bărbatului odihnindu-se pe trupul ei. Ochii i se umplură de lacrimi.

– Ce greutate *delicioasă*, şopti el cu vocea urâţită de patimă.

Brusc, se aplecă şi îşi apăsă gura peste a ei, împingându-şi limba grasă printre buzele femeii. Corneliei îi veni să vomite când simţi mirosul rânced al vinului. Apoi, el se retrase, ştergându-şi buzele flasce cu dosul palmei.

– Te rog, nu-i face rău copilului, spuse ea cu voce frântă.

Lacrimile îi şiroiau pe chip, iar vederea lor păru că îl dezgustă pe Sulla. Cu gura strâmbată de iritare, acesta se îndepărtă.

– Du-te acasă. Îţi curge nasul şi ai stricat momentul. Vor mai fi şi alte dăţi.

Sulla îşi umplu din nou cupa cu vin din amforă, pe când ea părăsea încăperea, orbită de lacrimi şi aproape sufocându-se din cauza suspinelor.

***

Iulius urlă când oamenii lui năvăliră în curtea mică unde Gaditicus lupta cu ultimii dintre rebeli. Când legionarii săi atacară pe flanc, aceştia fură cuprinşi de panică, fapt la care contribui şi întunericul, spre avantajul romanilor. Trupurile cădeau iute, dezmembrate de săbiile lor. În câteva secunde, nu mai rămaseră decât vreo douăzeci de rebeli care să ţină piept legionarilor, iar Gaditicus strigă cu o voce vibrând de autoritate:

– Aruncaţi armele!

După o secundă de ezitare, se auzi zdrăngănitul săbiilor şi al pumnalelor care cădeau pe lespezi şi, în sfârşit, duşmanii rămaseră nemişcaţi, cu piepturile fremătând, scăldaţi în sudoare, dar începând să simtă momentul acela de neîncredere bucuroasă ce

[1] Fâşie de pânză pe care femeile romane o purtau legată în jurul bustului, pe sub îmbrăcăminte. (n.tr.)

vine negreşit atunci când oamenii îşi dau seama că au supravieţuit acolo unde atâţia alţii au pierit.

Cu feţele împietrite, legionarii îi înconjurară.

Gaditicus aşteptă până când armele fură adunate. Rebelii stăteau îngrămădiţi într-un grup mohorât.

– Acum, omorâţi-i pe toţi! ordonă Gaditicus.

Legionarii atacară pentru ultima dată. Se auziră câteva ţipete, dar totul se termină repede, iar în curtea aceea mică se lăsă liniştea.

Iulius respiră adânc, încercând să-şi curețe plămânii de duhoarea de fum, de sânge şi de măruntaie spintecate. Tuşi şi scuipă pe pardoseala de piatră, apoi îşi şterse *gladius*-ul de un cadavru. Lama era ciobită şi zgâriată, aproape de nefolosit. Trebuia să o lustruiască vreo câteva ore, ca să elimine imperfecţiunile, aşa că ar fi fost mai bine să o schimbe în linişte cu una nouă, de la magazii. Simţi cum i se strânge uşor stomacul şi se concentră şi mai intens asupra lamei şi asupra a ceea ce aveau de făcut înainte de a se întoarce pe *Accipiter*. Mai văzuse şi înainte grămezi de cadavre, iar amintirea dimineţii de după moartea tatălui său îl făcu să i se pară că simte în nări miros de carne arsă.

– Cred că ăştia sunt ultimii, zise Gaditicus, aplecându-se şi sprijinindu-şi palmele pe genunchi. O să aşteptăm până în zori, apoi vom căuta prin toate clădirile, în caz că or mai fi câţiva ascunşi prin diverse cotloane. Îşi îndreptă trupul şi se strâmbă de durere când îşi simţi spatele pocnind. Oamenii tăi au venit târziu, Cezar. Am fost descoperiţi destul de multă vreme.

Iulius dădu din cap. Îi trecu prin minte să spună cât de greu fusese să ajungă chiar şi mai târziu, dar îşi ţinu gura cu încăpăţânare. Suetonius rânji. Îşi apăsa o cârpă peste o tăietură urâtă de pe obraz. Iulius spera să-l doară cumplit când aveau să-l coasă.

– A ajuns târziu pentru că m-a salvat pe mine, centurionule, zise o voce.

Guvernatorul îşi recăpătase cunoştinţa şi îşi sprijinea greutatea pe umerii celor doi oameni care îl purtau. Avea mâinile vinete şi nefiresc de umflate, abia dacă mai arătau a mâini.

Gaditicus observă croiala romană a togii murdare şi încleiate de sânge şi noroi. Omul avea ochii obosiţi, dar vocea îi era destul de clară, în ciuda buzelor sparte.

– Guvernatorul Paulus? întrebă Gaditicus şi salută când omul făcu semn că da. Noi auziserăm că aţi murit, domnule.

– Da... aşa am crezut şi eu ceva vreme. Guvernatorul înălţă capul şi gura i se arcui într-un zâmbet uşor. Bun venit în fortul Mytilene, domnilor!

***

În bucătăriile goale, Clodia suspină când Tubruk o cuprinse cu braţul.

– Nu mai ştiu ce să fac, zise cu vocea estompată de tunica lui. De când e însărcinată, n-a lăsat-o în pace o clipă.

– Ssst... gata.

Tubruk o mângâie pe spate, încercând să-şi stăpânească spaima care îl cuprinsese când văzuse chipul acoperit de praf şi lacrimi al Clodiei. Nu o cunoştea prea bine pe doica fetei, dar, din ce văzuse, îi făcuse impresia unei femei robuste şi rezonabile, care nu s-ar fi pus pe plâns din senin.

– Ce e, scumpo? Hai, stai jos şi spune-mi ce s-a-ntâmplat.

Vorbise cu cea mai calmă voce de care era capabil, dar trebuise să facă un efort. Pe zei, oare murise copilul? Trebuia să vină din zi în zi şi naşterile erau întotdeauna periculoase. Simţi un fior. Îi spusese lui Iulius că urma să aibă grijă de ei cât timp el era departe de oraş, dar totul păruse în regulă. Cornelia fusese cam retrasă în ultimele luni, dar multor femei le este teamă când se gândesc la chinurile primei naşteri.

Clodia îl lăsă să o conducă la o bancă de lângă cuptoare. Se aşeză fără să se asigure că nu este grăsime sau funingine pe bancă, ceea ce îl îngrijoră şi mai mult. Îi turnă o cană de suc de mere, din care ea bău cu poftă. Suspinele fură înlocuite de tremurat.

– Zi-mi care e problema, rosti Tubruk. Cele mai multe lucruri pot fi rezolvate, oricât de grave ar părea.

Aşteptă răbdător ca ea să termine de băut, apoi îi luă cu blândeţe cana din mâna nesigură.

– Sulla, şopti femeia. O tot chinuie pe Cornelia. Ea nu-mi spune toate amănuntele, dar oamenii lui vin să o ia la orice oră din zi şi din noapte, aşa gravidă cum e, şi ea se întoarce plângând de fiecare dată.

Tubruk păli de furie.

– I-a făcut ceva? I-a făcut ceva copilului? insistă el, venind mai aproape.

Clodia se trase înapoi sub intensitatea privirii lui. Buzele îi tremurau la fel de tare.

– Nu încă, dar de fiecare dată e mai rău. Mi-a zis că este mereu beat şi că... îşi pune mâinile pe ea.

Tubruk închise ochii pentru o clipă, ştiind că trebuia să rămână calm. Doar pumnul încleştat îl dădea de gol şi felul periculos în care îi sclipiră ochii când vorbi:

– Tatăl ei ştie?

Clodia îl apucă brusc de braţ.

– Cinna nu trebuie să ştie! Ar fi sfârşitul lui. N-ar putea să-l întâlnească pe Sulla în senat fără să-i aducă acuzaţii şi, dacă zice ceva în public, va fi ucis. Nu trebuie să i se spună nimic.

Ridicase vocea în timp ce vorbea. Tubruk o mângâie pe mână, ca să o liniştească.

– Nu va afla de la mine.

– Numai pe tine pot să te rog să mă ajuţi să o apăr, spuse Clodia cu voce frântă şi ochi rugători.

– Ai făcut bine că mi-ai zis, scumpo. Cornelia aşteaptă un copil al acestei case. Trebuie să ştiu tot ce s-a întâmplat, mă înţelegi? Nu putem să greşim în privinţa asta. Înţelegi cât este de important?

Ea dădu din cap, ştergându-şi apăsat lacrimile.

– Aşa sper, continuă el. În calitate de dictator, Sulla aproape că nu poate fi atins de legi. Sigur, am putea să prezentăm un caz în fața senatului, dar nimeni n-ar îndrăzni să reprezinte acuzarea. Oricine ar încerca ar muri. Aşa stau de fapt lucrurile cu prețioasa lor egalitate în fața legii. Şi ce fărădelege a săvârşit? În fața legii, nici una, dar, dacă a atins-o şi a speriat-o, zeii cer răzbunare, chiar dacă senatul n-o face.

Clodia dădu din nou din cap.

– Înțeleg asta...

– *Trebuie* să înțelegi, o întrerupse tăios, cu vocea joasă şi aspră. Pentru că, orice vom face, va fi în afara legii şi, dacă e să aibă loc un atac asupra persoanei lui Sulla, eşecul ar însemna moartea lui Cinna, a ta, a mea, a mamei lui Iulius, a servitorilor, a sclavilor, a Corneliei şi a copilului, a tuturor. Pe Iulius l-ar găsi oriunde s-ar ascunde.

– Îl vei omorî pe Sulla? şopti Clodia, trăgându-se mai aproape.

– Dacă lucrurile sunt precum zici, cu siguranță îl voi omorî, promise el şi, pentru o clipă, Clodia văzu în el gladiatorul de odinioară, sumbru şi înfricoşător.

– Bine, asta şi merită. Cornelia va putea să uite lunile astea întunecate şi să nască în linişte.

Îşi şterse ochii şi o parte din durere şi griji dispăru.

– Ea ştie că ai venit la mine? întrebă el încet.

Clodia scutură din cap.

– Bine, nu-i spune ce-am zis. E prea aproape de soroc ca să suporte asemenea temeri.

– Dar... după?

Tubruk se scărpină prin părul scurt de pe ceafă.

– Niciodată. Las-o să creadă că a fost mâna vreunui duşman al lui. Are destui. Păstrează secretul, Clodia! Cei care îl sprijină vor cere răzbunare şi peste mulți ani, dacă adevărul iese la iveală. O sigură vorbă nechibzuită către cineva care după aceea spune unui prieten şi, până a doua zi în zori, gărzile vor

fi la porţi să o ia pe Cornelia cu tot cu copil şi să o ducă pentru a fi torturată.

– Nu voi spune nimic, şopti ea, susţinându-i privirea secunde întregi.

În cele din urmă, femeia se uită în altă parte, iar el oftă şi se aşeză pe bancă, lângă ea.

– Acum, ia-o de la capăt şi nu omite nimic. Tinerele însărcinate adesea îşi închipuie lucruri şi, înainte să pun în pericol tot ce îmi este drag, trebuie să fiu sigur.

Şezură şi vorbiră preţ de un ceas, cu vocile coborâte. La sfârşit, mâna pe care ea o aşezase pe braţul lui marca începutul unei atracţii timide, în ciuda urâciunii subiectului pe care îl discutaseră.

– Aveam de gând să mă întorc pe mare cu prima maree, zisese Gaditicus acru. Nu să iau parte la o paradă.

– Pe atunci mă credeai mort, îi răspunsese guvernatorul Paulus. Vezi bine, sunt bătut, dar viu şi consider necesar să arăt că Roma îmi stă alături şi mă sprijină. Faptul acesta va descuraja... alte eventuale atentate la demnitatea mea.

– Domnule, cred că fiecare tânăr luptător de pe insulă se ascundea în fort, alături de mulţi de pe continent. Jumătate din familiile din oraş vor jeli un fiu sau un tată. Le-am arătat destul de clar ce înseamnă să nu te supui Romei. Nu se vor răscula din nou.

– Aşa crezi? răspunsese Paulus, zâmbind ironic. Cât de puţin îi cunoşti pe oamenii ăştia! S-au luptat încontinuu cu invadatorii, încă de pe vremea când Atena era centrul lumii. Acum, Roma e aici, dar ei continuă să lupte. Cei care au murit aveau negreşit fii care vor pune mâna pe arme, de îndată ce vor fi în stare. Este o provincie dificilă.

Disciplinat, Gaditicus nu mai protestă. Tânjea să se întoarcă pe mare, la bordul lui *Accipiter*, dar Paulus insistase, cerând chiar ca patru legionari să rămână acolo, în calitate de gărzi

personale. Când auzise acel ordin, Gaditicus aproape că se întorsese pe navă, dar câțiva dintre oamenii mai bătrâni se oferiseră voluntari, preferând serviciul mai ușor vânătorii de pirați.

– Nu uitați ce s-a-ntâmplat cu ultimul lui rând de gărzi, îi avertizase Gaditicus, însă toți știau că erau vorbe goale, după ce rugul funerar al rebelilor înălțase o coloană de fum negru ce se văzuse de la kilometri depărtare.

Din serviciul acela aveau să fie lăsați la vatră în siguranță.

Gaditicus înjură pe înfundate. Urma să aibă mare nevoie de oameni buni în anul care venea. Veteranii pe care Cezar îi adusese cu el pe vas dovediseră că făceau față bine rănilor, așa că o parte din cei răniți puteau să scape de o lăsare timpurie la vatră și de sărăcie. Totuși, nu putea să facă minuni și unii dintre cei schilodiți trebuiau lăsați în primul port, unde să aștepte un vas lent de negustori, care să îi ducă înapoi la Roma. Centuria de pe galeră își pierduse o treime din oameni. Era necesar să facă avansări în grad, dar n-avea cum să înlocuiască douăzeci și șapte de oameni morți în luptă, dintre care paisprezece erau *hastati*[1] pricepuți, care serviseră pe *Accipiter* mai bine de zece ani.

Gaditicus oftă ca pentru sine. Oameni buni irosiți doar ca să elimine câțiva băiețandri cu capetele înfierbântate, care încercau să trăiască poveștile pe care le auziseră de la bunici. Putea lesne să-și închipuie ce discursuri țineau, pe când adevărul era că Roma le oferise civilizația și îi lăsase să întrevadă ce putea să realizeze omul. Habar n-aveau că luptaseră doar pentru dreptul de a trăi în colibe de lut și de a se scărpina în fund. Nu se aștepta la recunoștință, trăise prea mult și văzuse prea multe pentru așa ceva, dar pretindea respect, iar harababura prost gândită din fort arătase prea puțină considerație. Optzeci și nouă de cadavre ale dușmanilor fuseseră arse în zori. Romanii morți fuseseră duși pe vas, urmând să li se facă funeralii pe mare.

---

[1] *Hastatus* (latină) – legionar din primele rânduri, purtător de lance. (n.tr.)

Gândurile acestea furioase i se învălmăşeau în minte, pe când intră mărşăluind în oraşul Mytilene, îmbrăcat cu cea mai bună armură pe care o avea şi urmat de centuria împuţinată, care strălucea. Nori grei şi întunecaţi ameninţau cu ploaia, iar dogoarea apăsătoare se potrivea perfect cu dispoziţia lui.

După bătaia pe care o încasase în noaptea de dinainte, Iulius mărşăluia ţeapăn. Îl uimise să vadă câte mici tăieturi şi zgârieturi adunase fără să-şi dea seama. Toată partea stângă a pieptului i se învineţise şi pe una dintre coaste avea o umflătură galbenă. Când urmau să se întoarcă pe *Accipiter*, avea să-l roage pe Cabera să se uite un pic, dar nu credea că era ruptă.

Nu era de acord cu Gaditicus în privinţa necesităţii marşului. Centurionul era bucuros să plece de-ndată ce înăbuşea o revoltă, lăsând politica pe seama altora, dar era important să li se amintească localnicilor că persoana guvernatorului era mai presus de orice.

Aruncă o privire înspre Paulus, observându-i mâinile bandajate şi faţa încă umflată. Iulius îl admira pentru că refuzase să fie purtat în lectică, hotărât să se arate neînfrânt după tortură. Era normal să vrea să se întoarcă în oraş în fruntea unei armate. Oameni ca el se găseau în toate ţinuturile imperiului. Nu primeau prea mult sprijin din partea senatului şi, chiar dacă erau un fel de regi, bunul mers al lucrurilor depindea de localnici. Iar Iulius ştia că, atunci când bunăvoinţa acestora dispărea, viaţa guvernatorului putea să fie foarte grea, din nenumărate motive. Lemnul şi alimentele nu mai erau livrate decât sub ameninţarea sabiei, drumurile erau distruse, proprietăţile – arse. Nimic care să necesite intervenţia gărzilor, doar şicane neîntrerupte, ca nişte ghimpi sub piele.

Din felul în care descrisese viaţa pe care o ducea, lui Paulus părea să îi placă provocările. Iulius fusese surprins să remarce că sentimentul precumpănitor al guvernatorului faţă de calvarul prin care trecuse nu era de furie, ci de tristeţe la gândul că

oamenii în care se încrezuse se întorseseră împotriva lui. Se întrebă dacă, pe viitor, avea să fie la fel de încrezător.

Legionarii mărşăluiau prin oraş, ignorând oamenii care se holbau şi mamele care, cu mişcări pripite, îşi luau copiii din calea lor. Cei mai mulţi dintre legionari simţeau neplăcerile nopţii trecute şi se bucurară când ajunseră în sfârşit la casa guvernatorului, în centrul oraşului. Formară un careu în faţa clădirii şi Iulius putu să aprecieze unul dintre beneficiile poziţiei lui Paulus, admirând frumuseţea zidurilor albe şi a bazinelor ornamentale. Era un colţ din Roma transplantat în mijlocul Greciei rurale.

Paulus începu să râdă la vederea copiilor care-i alergau în întâmpinare. Se lăsă într-un genunchi, dându-le voie să-l îmbrăţişeze şi ferindu-şi mâinile zdrobite. Soţia guvernatorului ieşi la rândul ei să-l întâmpine, iar Iulius putu să-i vadă ochii înlăcrimaţi, deşi era în rândul al doilea. Ce bărbat norocos!

– *Tesserarius* Cezar, un pas în faţă! ordonă Gaditicus, trezindu-l pe Iulius din visare.

Iulius păşi repede şi salută. Gaditicus îl cercetă cu o privire de nepătruns.

Paulus şi familia sa dispărură în interiorul casei, iar soldaţii aşteptară răbdători, fericiţi să stea în căldura soarelui de după-amiază, fără să aibă nimic de făcut.

Gândurile lui Iulius începură să rătăcească, acesta întrebându-se de ce i se ordonase doar lui să iasă din formaţie şi cam ce-ar simţi Suetonius dacă aveau să-l avanseze în grad. Guvernatorul nu putea să-i ordone lui Gaditicus să îi dea o anume funcţie, dar era foarte improbabil ca o recomandare din partea acestuia să nu fie luată în seamă.

În cele din urmă, Paulus ieşi din casă, împreună cu soţia sa. Îşi umplu plămânii, pregătindu-se să le vorbească, iar când începu, avea vocea caldă şi puternică.

– Datorită vouă, am putut să mă întorc la îndatoririle şi la familia mea. Roma vă mulţumeşte pentru serviciul adus.

Centurionul Gaditicus a fost de acord să luaţi masa aici. Servitorii mei pregătesc cele mai alese bucate şi băuturi pentru voi toţi. Făcu o pauză şi îşi lăsă privirea să cadă asupra lui Iulius. Noaptea trecută, am văzut fapte de mare curaj, îndeosebi din partea unui anumit bărbat care şi-a riscat viaţa ca să o salveze pe a mea. Îi acord acestuia cununa de onoare, pentru a-i recunoaşte astfel vitejia. Roma are fii curajoşi, iar faptul că sunt astăzi aici este dovada grăitoare.

Soţia lui Paulus făcu câţiva paşi în faţă şi ridică o coroniţă din frunze verzi, de stejar. Iulius se trezi brusc şi, când Gaditicus îi făcu semn cu capul, îşi scoase coiful, acceptând cu acest gest cununa. Se înroşi de emoţie, iar oamenii începură să aclame, deşi Iulius nu ştia sigur dacă salutau onoarea ce-i fusese făcută unuia dintre ei sau ospăţul care urma.

– Mulţumesc, eu... se bâlbâi el.

Soţia lui Paulus îi acoperi mâna cu a sa şi, de aproape, Iulius observă fardul cu care îşi acoperise cearcănele întunecate, pe care îngrijorarea i le desenase sub ochi.

– Tu mi l-ai adus înapoi.

Gaditicus lătră ordinele ca soldaţii să îşi scoată coifurile şi să-l urmeze pe guvernator acolo unde servitorii acestuia aşterneau masa. Îl reţinu o clipă pe Iulius şi, când se lăsă liniştea, îi ceru acestuia să-i arate coroniţa. Iulius i-o dădu iute, abia abţinându-se să nu ţipe de încântare.

Gaditicus răsuci în mâini cununa de frunze întunecate.

– O meriţi? întrebă încet.

Iulius şovăi. Ştia că îşi riscase viaţa şi doborâse de unul singur doi oameni în adâncurile fortului, dar nu se aşteptase la o asemenea răsplată.

– Nu mai mult decât atâţi alţii, domnule, răspunse el.

Gaditicus îl privi cu atenţie, apoi dădu din cap mulţumit.

– Bună replică, deşi trebuie să spun că am fost încântat noaptea trecută, când i-ai atacat din flanc pe nemernici.

Zâmbi malițios observând expresiile de pe chipul lui Iulius, care se schimbau cu repeziciune, de la încântare la jenă.

– Ai de gând să o porți pe sub coif sau cocoțată peste?

Iulius era agasat.

– Nu... nu știu... nu m-am gândit. Cred că o s-o las pe vas dacă e rost de acțiune.

– Ești sigur? Poate că pirații vor fugi îngroziți la vederea unui om cu frunze pe cap, cine știe?

Iulius roși din nou și Gaditicus izbucni în râs, bătându-l pe umăr.

– Te tachinez doar, băiete. Este o onoare rară. Va trebui să te avansez, desigur. Nu pot să las un amărât de ofițer de gardă să poarte cununa de onoare. O să ai douăzeci de oameni sub comandă.

– Mulțumesc, domnule, răspunse Iulius din ce în ce mai fericit.

Gaditicus strânse frunzele între degete, gânditor.

– Va trebui să o porți în oraș, cândva. Se vor aștepta să faci asta măcar o dată.

– De ce, domnule? Nu cunosc ritualul.

– Eu așa aș face, în orice caz. Astea sunt legile Romei, băiete. Dacă apari la un eveniment public purtând cununa de onoare, toți cei prezenți trebuie să se ridice în picioare. *Toți,* chiar și senatorii. Centurionul chicoti ca pentru sine. Ce priveliște ar fi! Vino când ești gata. Voi avea grijă să-ți păstreze și ție niște vin. Cred că ți-ar prinde bine un pahar, după cum arăți.

CAPITOLUL TREI

În lumina cenuşie a serii, Brutus coborî poticnindu-se pe peretele clădirii, rupând trandafirii agăţători. Când piciorul i se prinse într-o încâlcitură de spini de la baza zidului, căzu cât era de lung şi sabia îi alunecă zăngănind pe pietriş. Strâmbându-se de durere, îşi eliberă piciorul, chinuindu-se să se ridice. De deasupra se auzi alt răget de furie şi tatăl Liviei se arătă la fereastră, săgetându-l pe intrus cu privirea. Brutus se holbă la el în timp ce smucea de *bracae*[1], gemând când un spin i se înfipse adânc în coapsă.

Tatăl Liviei era un individ cu înfăţişare bovină, înarmat cu o secure ca o bardă şi care cântărea posibilitatea de a-l nimeri pe Brutus cu o lovitură bine ţintită.

– Te găsesc eu, otreapă ce eşti! răcni omul, practic spumegând în barbă de furie.

Brutus se trase îndărăt, încercând să iasă din bătaia grecului stacojiu la faţă şi să-şi culeagă sabia fără să-şi ia ochii de la el. Apucă de *bracae* cu o mână, dibuind mânerul sabiei cu cealaltă, dorindu-şi să nu-şi fi descălţat sandalele în timpul tăvălelii atletice cu Livia. „Dacă tatăl voia să-i apere fetei nevinovăţia, se trezise cu vreo trei ani prea târziu", cugetă Brutus. Îi trecu prin minte să-l informeze şi pe grec, doar aşa, în ciudă, dar fata se purtase bine cu tânărul roman, deşi chiar ar fi trebuit

---

[1] Un gen de pantaloni, lungi şi largi, întâlniţi mai ales la gali (n.tr.)

să se uite prin casă înainte să-l oprească din drum și să-l tragă în cameră. De vreme ce ea era goală, i se păruse o chestiune de bună creștere să-și scoată sandalele înainte să se arunce în pat, deși politețurile astea aveau să-i îngreuneze oarecum fuga prin orașul somnoros.

De bună seamă că Renius sforăia în camera pentru care plătise Brutus. După cinci zile de dormit sub cerul liber, ambii bărbați fuseseră mai mult decât bucuroși să-și întrerupă călătoria, ca să poată face o baie caldă și să se bărbierească. Dar se părea că doar Renius urma să se bucure de luxul acesta, în vreme ce el trebuia s-o ia la sănătoasa peste dealuri. Brutus se fâțâia de pe un picior pe celălalt, gândindu-se cam ce opțiuni avea. Îl înjură în gând pe Renius, în parte pentru că dormea când el se confrunta cu o criză, dar mai ales pentru că îi băgase în cap că un cal le-ar fi făcut praf economiile înainte să ajungă pe coastă și să-și găsească loc pe vreun vas înspre Roma. Renius spusese că pentru un legionar nu era mare lucru să meargă pe jos, dar și un căluț slăbănog i-ar fi prins bine ca să fugă.

Barba furioasă de deasupra dispăru și, în timp ce Iulius șovăia, apăru Livia, cu pielea încă îmbujorată de activitățile recente. Avea o strălucire frumoasă și sănătoasă, observă Brutus într-o doară, admirând felul în care fata își odihnea sânii pe pervaz.

– Fugi, îi șopti ea cu asprime, vine după tine!

– Atunci, aruncă-mi sandalele, șuieră el, nu pot să fug așa!

După câteva clipe, cele două obiecte zburară spre el, iar Brutus și le legă frenetic, auzind deja bocănitul pașilor bărbatului care se apropia de ușă.

Omul exclamă satisfăcut când dădu peste el în grădină. Fără să se mai uite în urmă, Brutus o rupse la fugă, alunecând pe pietriș din cauza întăriturilor de fier de pe tălpile sandalelor.

În spatele lui, tatăl Liviei striga să îl oprească iute cineva, fapt care stârni oarecare agitație printre trecătorii care mergeau

în treburile lor. Brutus gemu în vreme ce alerga. Se auzeau deja strigăte şi îşi dădu seama că şi alţii se alăturaseră urmăririi.

Deznădăjduit, încerca să îşi amintească străzile pe care rătăcise cu doar câteva ore înainte, în căutarea vreunui loc cu camere ieftine şi mâncare caldă. Pe atunci, tatăl Liviei păruse destul de prietenos, dar, ce-i drept, nu venise cu toporul să le arate celor doi oameni obosiţi cea mai ieftină cameră pe care o avea.

După ce luă un colţ în viteză maximă, Brutus se lovi de un zid, pitindu-se după o căruţă şi dându-i peste mâini proprietarului care încerca să îl înhaţe. Pe unde naiba s-o ia? Oraşul era ca un labirint. O luă pe diverse străzi, la stânga şi la dreapta, fără să se uite în urmă, cu respiraţia întretăiată. Deocamdată, Livia meritase efortul, dar, dacă murea, nu era chiar alegerea ideală ca ultimă femeie din viaţa sa. Spera ca tatăl fetei să-şi verse furia pe Renius şi le ură noroc amândurora.

Aleea pe care intrase se înfundă brusc, după un colţ. O pisică o zbughi când el se opri lângă cel mai apropiat zid de piatră, făcându-şi curaj să arunce o privire în spate. Nu mai avea pe unde să fugă, dar poate că îi pierduseră urma pentru moment. Îşi încordă auzul înainte să se mişte uşor spre ieşire, dar cel mai ameninţător lucru pe care îl auzi fură protestele pisicii pierzându-se în depărtare.

Aruncă o privire după colţ şi se trase imediat înapoi. Aleea părea plină de oameni şi toţi veneau înspre el. Brutus se lăsă pe vine şi îndrăzni să se mai uite o dată, sperând că n-aveau să-l vadă în poziţia în care stătea.

Recunoscându-l, un om strigă şi Brutus oftă când se trase înapoi. În timpul petrecut alături de Pumnul de Bronz învăţase o brumă de greacă, dar nici pe departe destul încât să poată să o scoată la capăt cu vorba bună. Se hotărî într-o clipă. Se ridică, strânse mai tare plăselele sabiei şi duse cealaltă mână la teacă, astfel încât să o poată scoate repede. Era o lamă pe cinste, pe care o câştigase la o întrecere din legiune şi-avea de gând să le

arate ţăranilor că o meritase. Mai trase o dată de *bracae* înainte să păşească pe alee şi să-i înfrunte.

Cinci oameni goneau pe alee, pe chipurile lor citindu-se un entuziasm copilăresc. Brutus trase sabia cu un gest ostentativ, în caz că aceştia mai aveau vreun dubiu cu privire la intenţiile lui. Cu mare solemnitate îndreptă vârful armei spre cei cinci, care se opriră ca unul singur. Momentul se prelungea şi Brutus se gândea febril. Tatăl Liviei nu apăruse încă şi poate că avea o şansă să scape de oamenii mai tineri înainte să vină el să-i încurajeze. Poate că erau sensibili la persuasiune sau măcar la mită. Cel mai masiv dintre ei păşi în faţă, având grijă să nu intre în raza sabiei neclintite din mâna lui Brutus.

– Livia e nevasta mea! zise într-o latină curată.

Brutus îşi miji ochii.

– Şi ea ştie asta? întrebă.

Omul se înroşi de furie şi scoase un pumnal de la cingătoare. Ceilalţi îi urmară exemplul, dând la iveală bâte şi cuţite pe care le agitau către Brutus, făcându-i semn să se apropie.

Înainte să tabere pe el, Brutus începu să vorbească repede, încercând să pară calm şi netulburat de ameninţări:

– Aş putea să vă omor până la ultimul, dar nu vreau decât să fiu lăsat în pace să-mi văd de drum. Cu frumuseţea asta de sabie am ieşit campionul legiunii şi nici unul dintre voi nu va scăpa cu viaţă dacă faceţi o alegere greşită.

Patru dintre ei ascultară impasibili până ce bărbatul Liviei traduse discursul. Brutus aşteptă răbdător, sperând ca ei să reacţioneze favorabil. În loc de asta, oamenii izbucniră în râs şi se apropiară şi mai mult de el. Brutus făcu un pas îndărăt.

– Livia e o fată sănătoasă, cu dorinţe normale. Ea m-a sedus pe mine, nu invers. Nu merită nimeni să moară pentru atâta lucru.

Aşteptă împreună cu ceilalţi să înceapă traducerea, dar soţul tăcu. Apoi spuse în greacă nişte cuvinte pe care Brutus le urmări cu greu. O parte era să încerce să-l ţină în viaţă, şi

cu asta era de acord, dar a doua parte presupunea să „fie dat pe mâna femeilor", lucru care suna foarte neplăcut.

Soțul Liviei rânji spre el.

– La noi e sărbătoare când prindem un răufăcător. Iar tu vei fi miezul... inima... serbării?

Pe când Brutus ticluia un răspuns, oamenii se năpustiră asupra lui cu un vârtej de lovituri și, cu toate că reuși să-l împungă pe unul cu sabia, un ciomag îl pocni după ureche și bărbatul își pierdu cunoștința.

Când se trezi, auzi un scârțâit lent și simți o senzație de greață. Își ținu ochii închiși cât se dezmetici, încercând să-și dea seama unde se află fără ca observatorii neștiuți să-și dea seama că se trezise. Simțea adierea vântului pe o suprafață prea mare a corpului și prin minte îi trecu bănuiala că îl despuiaseră. Pentru așa ceva nu exista o explicație rezonabilă, așa că ochii i se deschiseră fără să vrea. Atârna cu capul în jos, spânzurat de un cadru de lemn, în mijlocul orașului. O privire furișă în sus îi confirmă faptul că era gol. Îl durea peste tot și o amintire din copilărie, când fusese spânzurat de un copac, îl făcu să se cutremure.

Era întuneric și undeva în apropiere se auzeau zgomotele unei petreceri. Înghiți în sec la gândul că făcea parte dintr-un ritual păgân și trase de frânghiile care îl țineau. Din pricina efortului, sângele îi bubuia în cap, dar nodurile nu cedau. Smuciturile îl făcuseră să se răsucească ușor, așa că reuși să vadă toată piața, pe fragmente. Fiecare casă luminată oferea un spectacol al vieții mult mai impresionant decât fundătura plicticoasă pe care și-o închipuise la sosire. De bună seamă că puseseră la fiert capete de porc și că ștergeau praful de pe sticlele de vin vechi, de casă, gândi Brutus cu oroare.

Preț de o clipă, se simți deznădăjduit. Își lăsase armura în cameră, cu Renius, iar sabia îi dispăruse. Nu mai avea nici

sandalele şi, cu siguranţă, din economiile lui fusese plătită festivitatea care avea să-i pună capăt zilelor. Chiar dacă reuşea să scape, era gol puşcă şi fără un chior, într-un ţinut străin. Îl blestemă pe Renius cu oarece înflăcărare.

– După un somn revigorant, mă întind bine şi mă uit pe fereastră, zise Renius la urechea lui.

Brutus trebui să aştepte să se rotească pentru a-l putea privi. Bătrânul gladiator era curat şi bărbierit şi, în mod evident, se distra.

– De bună seamă, îmi spun, silueta aceea care atârnă de picioare nu poate fi tânărul soldat falnic cu care am venit.

– Uite ce e, sunt convins că o să le zici amicilor tăi o poveste tare nostimă, dar ţi-aş fi recunoscător dacă te-ai opri din a face repetiţii şi ai tăia funiile înainte să vină careva să te oprească.

Frânghiile pârâitoare îl rotiră din nou pe Brutus. Fără avertisment, Renius le tăie, iar Brutus se prăvăli la pământ. În jurul lor se auziră strigăte şi tânărul se chinui să se ridice, sprijinindu-se de cadrul de lemn.

– Nu mă ţin picioarele! zise el, frecându-şi fiecare picior cu energia disperării.

Renius inspiră adânc, uitându-se în jur.

– Ba să te ţină. Cu un singur braţ, nu pot să te car şi pe tine şi să-i ţin şi pe ăştia la respect. Freacă bine. S-ar putea să trebuiască să mergem la cacealma.

– Dacă am fi avut un cal, ai fi putut să mă legi de şa, ripostă Brutus, masându-se cu frenezie.

Renius dădu din umeri.

– N-ar fi fost timp de aşa ceva. Ai armura în sac. Ţi-au adus lucrurile la casa de oaspeţi şi le-am înşfăcat din mers. Ia-ţi sabia şi sprijină-te de par. Uite-i că vin.

Îi dădu arma şi, în ciuda goliciunii neajutorate, Brutus se simţi un pic mai liniştit simţind în palmă mânerul familiar.

Mulţimea se adună repede, în frunte cu tatăl Liviei, înarmat cu toporul pe care îl ţinea cu ambele mâini. Îşi încordă umerii extrem de puternici şi agită tăişul în direcţia lui Renius.

– Tu ai venit cu cel care mi-a atacat fiica. Îţi dau o singură şansă: să-ţi iei catrafusele şi să pleci. El rămâne aici.

Renius stătea periculos de nemişcat. Apoi, păşi fulgerător în faţă, împlântându-şi sabia în pieptul omului, străpungându-l până pe partea cealaltă. Trase de *gladius* şi omul se prăbuşi cu faţa în jos pe pietriş, tăişul toporului lovindu-se cu zgomot de caldarâm.

– Care mai vrea ca băiatul să rămână aici? întrebă Renius, privind mulţimea aflată de jur împrejur.

Omorul fulgerător îi paralizase şi nici unul nu răspunse. Renius dădu sever din cap, vorbindu-le clar şi lent:

– Nimeni n-a atacat pe nimeni. După zgomotele pe care le-am auzit, fata era la fel de entuziasmată ca şi prietenul meu cel tâmpit.

Renius nu băgă în seamă exclamaţia ofuscată din spatele lui; îşi aţinea privirea pătrunzătoare asupra gloatei. Abia dacă îl auziseră. Gladiatorul ucisese într-o clipită şi subjugase mulţimea.

– Eşti gata? murmură Renius.

Brutus îşi încercă picioarele cu mare grijă, strâmbându-se din cauza arsurii sângelui care îşi relua circulaţia. Îşi îmbrăcă în mare grabă veşmintele, zdrăngănind armura, în timp ce căuta prin sac cu o singură mână.

– Imediat ce mă îmbrac.

Ştia că liniştea aceea n-avea să dureze, dar tot tresări când o văzu pe Livia care îşi croia drum prin mulţime, ţipând aproape isterică:

– De ce staţi să vă uitaţi? strigă ea gloatei. Priviţi-mi tatăl! Cine îi va ucide pe asasinii lui?

În spatele ei, Brutus se ridică, având sabia pregătită. Zâmbetele dulci pe care şi le amintea din după-amiaza aceea se

transformaseră în ură în vreme ce femeia încerca să-i asmută pe oamenii de acelaşi sânge cu ea. Nici unul nu o privea în ochi, setea lor de răzbunare fiind domolită de silueta întinsă la picioarele ei.

La marginea mulţimii, soţul Liviei se întoarse cu spatele şi se îndepărtă în întuneric. Când realiză cine era cel care tocmai plecase, femeia se întoarse către Renius, potopindu-l cu lovituri. Singura lui mână era încleştată pe sabie şi, când văzu cum i se încordează muşchii, Brutus se repezi şi o trase deoparte pe Livia.

– Du-te acasă! o repezi el.

Însă ea întinse mâinile spre ochii lui, iar Brutus o împinse dur.

Căzu la pământ, lângă corpul tatălui ei mort, de care se agăţă plângând.

Renius şi Brutus se uitară unul la celălalt, apoi la mulţimea care se subţia.

– Las-o, zise Renius.

Împreună, cei doi bărbaţi traversară piaţa şi străbătură în linişte oraşul. Li se părea că trecuseră ore întregi până să ajungă la ultimele case şi să vadă valea care ducea înspre un râu aflat în depărtare.

– Ar trebui să mergem cât putem de mult. Până mâine în zori, vor face legământ să se răzbune şi vor veni după noi, spuse Renius, vârându-şi în sfârşit sabia în teacă.

– Chiar ai auzit?... întrebă Iulius, ferindu-şi privirea.

– Da, m-aţi trezit cu gemetele voastre, răspunse Renius. Tăvăleala ta încă mai poate să ne vină de hac dacă trimit după noi cercetaşi cât de cât buni. Taman în casa tatălui ei!

Brutus se strâmbă la tovarăşul său.

– Nu uita că tu l-ai omorât! bombăni el.

– Şi tu ai mai fi şi acum acolo dacă n-aş fi făcut-o. Acum, mergi! Trebuie să ne îndepărtăm cât mai mult până mâine

în zori. Şi, data viitoare când o fată frumoasă se uită la tine, rupe-o la fugă. Aduc mai multe necazuri decât merită.

Fără să se pună de acord, cei doi porniră în linişte în josul dealului.

CAPITOLUL PATRU

– Cum, nu porți cununa? Eu am auzit că și dormi cu ea, râse Suetonius batjocoritor când Iulius intră de cart.

Acesta îl ignoră, știind că, dacă i-ar fi răspuns, ar fi avut loc un alt schimb de replici care i-ar fi adus pe cei doi tineri ofițeri și mai aproape de un conflict deschis. Deocamdată, Suetonius măcar se prefăcea că e politicos când în preajmă mai erau și alții, dar, când erau doar ei doi de cart, o dată la două dimineți, amărăciunea omului ieșea la suprafață.

În prima zi pe mare, după ce părăsiseră insula, unul dintre oameni legase un cerculeț de frunze de catargul lui *Accipiter,* ca și cum nava întreagă ar fi primit onorul. Mulți dintre legionari își făcuseră de lucru prin preajmă, ca să vadă reacția lui Iulius când avea să dea cu ochii de cunună, iar zâmbetul încântat al acestuia îi făcu pe toți să aclame. Suetonius zâmbise și el împreună cu ceilalți, dar ostilitatea din privirea lui se adâncise din momentul acela.

Iulius își ținea privirea ațintită asupra mării și a îndepărtatei coaste africane, legănându-se ușor, în ritm cu mișcările lui *Accipiter,* pe măsură ce galera aluneca prin valurile domoale. În ciuda remarcii disprețuitoare a lui Suetonius, de la plecarea din Mytilene, nu purtase niciodată cununa, decât poate o dată sau de două ori, când o probase în intimitatea cabinei minuscule de sub punte. De-acum, frunzele de stejar erau sfărâmicioase și întunecate, dar asta nu conta. I se dăduse dreptul să poarte

cununa de onoare şi plănuia să aibă una dintre frunze proaspete data următoare când avea să vadă Roma.

Nu-i era greu să-l ignore pe Suetonius când visa cu ochii deschişi că triumfă în Circus Maximus, într-o zi de întreceri şi că vede mii de romani ridicându-se, mai întâi pe măsură ce îl zăreau, apoi ca un val propagându-se până când întreaga mulţime avea să fie în picioare. Zâmbi uşor, ca pentru sine, iar Suetonius pufni iritat.

Chiar şi în liniştea deplină a zorilor, ramele se ridicau şi coborau ritmic, în timp ce *Accipiter* străpungea valurile. Iulius se lămurise până acum că nu era un vas ager. În lunile care trecuseră de la asediul de la Mytilene, văzuse deja două nave-pirat cum dispar la orizont fără prea mare greutate. Ramele, care nu intrau prea adânc în apă, muşcau prea puţin din mare şi, în ciuda rândului dublu de vâsle de manevră, *Accipiter* se poticnea serios când schimba direcţia. Singurul său avantaj era faptul că ramele îi permiteau să accelereze brusc, dar, chiar şi atunci când foloseau două sute de sclavi, viteza maximă era cam ca o plimbare mai vioaie pe uscat. Gaditicus nu părea foarte deranjat de incapacitatea lor de a aborda duşmanul. Era suficient să-i alunge de pe lângă oraşele de pe coastă şi de pe rutele comerciale majore, dar nu era ceea ce sperase Iulius că avea să fie atunci când se înrolase pe vas.

Îşi imaginase că avea să fie o vânătoare rapidă şi nemiloasă şi pentru el era foarte deranjant să constate că romanii nu îşi vădeau şi pe mare talentul pe care îl aveau în războiul pe uscat.

Iulius privi într-o parte, spre cele două şiruri de rame care se înălţau şi se-afundau la unison, croindu-şi drum prin apele calme. Se întreba cum de reuşeau să mânuiască acele vâsle uriaşe atât de ritmic, oră după oră, fără să se prăbuşească de epuizare, chiar dacă erau câte trei sclavi la fiecare ramă. Ca parte a îndatoririlor sale, coborâse de câteva ori pe puntea sclavilor, dar era un loc înghesuit şi respingător. Santinelele puţeau cumplit din cauza mizeriilor spălate de două ori pe zi

cu găleţi cu apă de mare, iar duhoarea îi întorsese stomacul pe dos. Se spunea că sclavii erau hrăniţi mai bine decât legionarii, dar, uitându-se cum se înălţau şi coborau ramele acelea uriaşe, înţelegea şi de ce.

Pe puntea principală, pe măsură ce *Accipiter* îşi croia drum împotriva vântului din vest, căldura înnebunitoare a coastelor africane era temperată de briza permanentă. Măcar din acea poziţie, Iulius avea senzaţia că *Accipiter* era într-adevăr o navă gândită pentru luptă, dacă nu pentru viteză. Puntea deschisă era goală, doar o întindere largă de lemn, albită în cursul deceniilor de razele soarelui. Numai în capătul îndepărtat se afla o structură mai înaltă, care adăpostea cabinele lui Gaditicus şi Prax. Restul centuriei dormea în spaţiul înghesuit de sub punte, cu tot echipamentul păstrat în magazia de arme, de unde putea fi luat imediat. În cadrul simulărilor obişnuite, reuşeau să treacă de la somn la starea de luptă în mai puţin de o întoarcere de clepsidră. „Este un echipaj foarte disciplinat", cugetă Iulius. Dacă reuşeau vreodată să ajungă o navă din urmă, aveau să fie mortali.

– Ofiţer pe punte! lătră Suetonius în urechea lui Iulius, care tresări şi luă poziţia de drepţi.

Gaditicus alesese un om mult mai bătrân pe post de *optio*[1], iar Iulius bănuia că Prax mai avea vreun an, cel mult doi, până la lăsarea la vatră. Avea un uşor început de burtă, pe care o strângea zdravăn cu centura în fiecare dimineaţă, dar era un ofiţer destul de bun şi remarcase tensiunile dintre Suetonius şi Iulius încă din primele săptămâni la bord. Tocmai Prax aranjase ca ei doi să fie împreună de cart în zori, dintr-un motiv pe care nu binevoise să li-l împărtăşească şi lor.

Ofiţerul îi salută binevoitor din cap în timp ce mergea pe puntea lungă, făcând inspecţia de dimineaţă. Verifică fiecare dintre funiile care duceau la pânza pătrată ce se zbătea deasupra

---

[1] Adjutant (în lb. latină, în original)

lor, apoi se lăsă într-un genunchi ca să vadă cât de bine şi de stabil erau legate catapultele pe punte. Abia după ce termină cercetarea amănunţită, se apropie de tinerii ofiţeri, răspunzându-le la salut fără prea multă ceremonie. Scrută orizontul şi zâmbi pentru sine, mângâindu-şi satisfăcut bărbia proaspăt rasă.

– Patru... nu, cinci pânze, rosti vesel. Comerţul naţiunilor. Dar nu prea e vânt care să-i împingă pe cei care se bazează doar pe el.

În acele luni, Iulius înţelese că dispoziţia binevoitoare a omului ascundea o minte care ştia tot ce se întâmpla pe *Accipiter*, pe punte şi dedesubtul ei, iar sfaturile lui se dovedeau adesea valoroase dacă aveai răbdare să-i asculţi introducerile neinteresante. Suetonius credea că Prax era un prost, dar părea că îl ascultă cu interes avid, atitudine pe care o adopta faţă de toţi ofiţerii superiori.

Prax continuă, dând din cap ca pentru sine:

– Va trebui să folosim vâslele până la Thasus, dar de acolo calea de-a lungul coastei e liberă. După ce lăsăm cuferele cu bani, ar trebui să ajungem în Sicilia în câteva săptămâni, dacă între timp nu vom avea de alungat piraţi din apele noastre. Sicilia este un loc superb.

Iulius dădu din cap, simţindu-se în largul lui alături de Prax, aşa cum n-ar fi putut să se simtă niciodată în preajma căpitanului, în ciuda momentului de familiaritate de după cucerirea fortului Mytilene. Prax nu luase parte la asalt, dar lucrul acesta nu părea să îl deranjeze. Iulius bănuia că era cât se poate de mulţumit cu îndatoririle uşoare de pe *Accipiter*, în vreme ce aştepta lăsarea la vatră, când avea să ajungă la o legiune din apropierea Romei, de unde să-şi ridice solda impresionantă. Acesta era unul dintre aspectele bune ale vânătorii de piraţi alături de Gaditicus. Cei şaptezeci şi cinci de dinari pe care legionarii îi primeau în fiecare lună se adunau, fiindcă nu existau prea multe ocazii de a-i irosi. Chiar şi după cheltuielile cu echipamentul şi zeciuiala pentru fondul văduvelor şi înmormântări, cei mai mulţi aveau

la dispoziţie o sumă frumuşică atunci când le trecea vremea. Asta, desigur, dacă până atunci nu pierdeau totul la jocuri.

– Domnule, de ce folosim nave care nu sunt în stare să-i ajungă din urmă pe duşmani? Am putea curăţa Mare Internum[1] în mai puţin de un an, dacă i-am forţa să se angajeze în luptă cu noi.

Prax zâmbi, aparent încântat de întrebare.

– Să se angajeze în luptă cu noi? Oh, se mai întâmplă şi asta, dar sunt navigatori mai pricepuţi decât noi, să ştii. Au toate şansele să ne atace cu berbecul şi să ne scufunde înainte ca oamenii noştri să abordeze. Sigur, dacă legionarii reuşesc să ajungă pe punţile lor, bătălia e câştigată. Încercă să explice, suflând uşor şi astfel dezumflând puţin obrajii dolofani. Ne trebuie mai mult decât nave mai uşoare şi mai rapide – deşi eu n-am să apuc ziua când Roma va trimite bani pentru construirea lor. Avem nevoie de un echipaj profesionist care să manevreze ramele. Gândeşte-te la cele trei şiruri verticale pe care piraţii le folosesc cu atâta precizie. Îţi închipui cam ce-ar face sclavii noştri musculoşi cu ele? Le-ar face surcele de prima dată când am încerca sa atingem viteza maximă. Aşa cum procedăm noi, nu-i nevoie să pregătim experţi şi, din punctul de vedere al senatului, nici salarii nu trebuie să plătim. Se dau bani o singură dată pe sclavi, după care nava merge de la sine. Şi-i mai şi scufundăm pe tâlhari câteodată, deşi par să fie tot mai mulţi.

– Doar că uneori pare... frustrant, răspunse Iulius.

Ar fi vrut să spună că era nebunie curată ca această cea mai puternică naţiune din lume să fie întrecută pe apă de jumătate din vasele care cutreierau oceanele, dar, în ciuda purtării prietenoase, Prax păstra o rezervă care îl împiedică să facă alte comentarii. Exista totuşi o limită pe care un ofiţer inferior nu o

---

[1] În perioada de maximă înflorire a Imperiului Roman, extinderea acestuia făcuse ca Mediterana să fie practic o mare interioară. (n.tr.)

putea trece, chiar dacă în cazul lui Prax era mai puţin evidentă decât la alţii.

– Noi suntem oameni ai uscatului, domnilor, deşi unii ca mine ajung să iubească marea până la urmă. Senatul priveşte flota ca pe un mijloc de transport care să ducă soldaţii să lupte pe uscat, aşa cum a fost la Mytilene. Poate că vor înţelege că e la fel de important să stăpânească şi valurile, dar, cum spuneam, nu în timpul vieţii mele. Până atunci, *Accipiter* e un pic greoi şi încet, dar şi eu sunt la fel, iar el e de două ori mai bătrân decât mine.

Suetonius râse conştiincios, făcându-l pe Iulius să se strâmbe cu dispreţ, însă Prax nu păru să observe. La cuvintele acestuia, Iulius simţi adierea unei amintiri. Îşi aminti că Tubruk îi spusese odată ceva asemănător, când îl pusese să ţină în palme ţărâna întunecată a moşiei şi să se gândească la generaţiile care o îngrăşaseră cu sângele lor. Părea că trecuse o viaţă de om. Pe atunci, tatăl lui trăia, iar Marius încă era consulul cu viitor strălucit. Se întrebă dacă se mai îngrijea cineva de mormintele lor. Preţ de o clipă, valul întunecat al îngrijorării care îi scălda mereu gândurile se ridică la suprafaţă. Se linişti ca întotdeauna, spunându-şi că Tubruk avea grijă de Cornelia şi de mama lui. În nimeni nu avea încredere nici măcar pe jumătate din cât avea în omul acela.

Prax se crispă uşor în vreme ce îşi plimba privirea de-a lungul coastei. Expresia plăcută îi dispăru de pe chip, înlocuită de asprime.

– Suetonius, coboară sub punte şi dă alarma! Vreau ca toţi oamenii să fie pe punte şi gata de acţiune în cinci minute.

Făcând ochii mari, Suetonius salută prompt şi se repezi pe scările abrupte, coborându-le agil. Iulius se uită în direcţia în care arăta Prax şi îşi îngustă ochii. Pe coastă, o coloană de fum negru se înălţa în aerul dimineţii, aproape nemişcată de vânt.

– Piraţi, domnule? întrebă iute, ghicind răspunsul.

Prax dădu din cap.

– S-ar părea că au prădat un sat. I-am putea prinde când se îndepărtează de țărm. S-ar putea să ți se îndeplinească dorința de a te „angaja în luptă cu ei", Cezar.

Accipiter se pregăti de acțiune. Stivuiră la loc sigur toate piesele de echipament care nu erau prinse de ceva, traseră în jos catapultele și pregătiră pietrele și uleiul cu care aveau să tragă. Legionarii se adunară repede și fu aleasă o echipă care aranjă *corvus*-ul, bătând cu ciocanul țepi de fier printre secțiuni, până când uriașa rampă de abordare a fost gata, înălțându-se mult deasupra punții. Când urmau să-i taie funiile, avea să cadă în afară, pe vasul inamic, împlântându-și țepușele în lemnul acestuia, fiind de neclintit. Pe rampă urmau să treacă întâi cei mai buni oameni de pe *Accipiter*, izbindu-i cu toată forța pe dușmani, ca să facă loc pentru ceilalți care aveau să sară la bord. Era o treabă primejdioasă, dar, după fiecare acțiune, dreptul de a fi printre primii era aprig disputat, iar în lunile anoste trecea de la unii la alții ca miză mare la jocurile de noroc.

Sub punte, cel care îi coordona pe sclavi ceru timpi dubli, iar vâslele începură să se miște în ritm mai alert. Vântul bătea dinspre coastă, așa că pânza fu coborâtă și rulată strâns. Se verificau săbiile, să nu aibă crăpături și ciupituri. Se legau strâns armurile, iar la bord se simțea entuziasmul tot mai mare al oamenilor domolit de disciplina cu care erau de mult obișnuiți.

Satul care ardea se afla pe marginea unui intrând natural. Zăriră vasul-pirat în timp ce trecea pe lângă promontoriile stâncoase și ieșea în larg. Gaditicus ordonă viteză maximă de atac, pentru a-i lăsa vasului inamic cât mai puțin spațiu de manevră. Prinsă între romani și coastă, nava-pirat nu putea face mare lucru ca să evite întâlnirea cu *Accipiter*, care țâșni înainte, în vreme ce legionarii ovaționau. Plictiseala lungilor luni de călătorii lente de la un port la altul dispăru în briza revigorantă.

Iulius privi cu atenție vasul inamic, gândindu-se la deosebirile pe care i le explicase Prax. Putea să vadă cele trei rânduri de

vâsle cum despicau marea unduitoare într-o armonie perfectă, în ciuda lungimilor diferite. Galera lor era mai înaltă şi mai îngustă decât *Accipiter,* iar Iulius ştia că ţepuşa lungă, de bronz, de la prora putea să străpungă chiar şi plăcile grele de cedru ale vaselor romane. Prax avea dreptate, rezultatul unei bătălii nu era niciodată sigur, dar nava aceea n-avea scăpare. Urmau să se apropie şi să lase *corvus*-ul să cadă, şi-apoi să-i trimită pe cei mai buni luptători din lume pe vasul vrăjmaş. Îi păru rău că nu reuşise să-şi asigure şi el un loc printre primii, dar fuseseră toate ocupate încă dinainte de lupta de la Mytilene.

Pierdut în gândurile sale nerăbdătoare, nu sesiză de la început schimbarea bruscă din tonul strigătelor de avertizare. Când privi în sus, făcu un pas în spate de lângă balustradă fără ca măcar să-şi dea seama. Din golfuleţ ieşea o altă galeră chiar când ei depăşeau intrândul, urmărind prima navă. Venea drept spre ei, iar vâslaşii erau ajutaţi de pânza întinsă la limită, care pârâia. Iulius văzu cum berbecul se ridică din valuri şi se prăbuşeşte înapoi în ele, cu viteză maximă. Ţepuşa de bronz era la nivelul apei, iar puntea era ticsită de oameni înarmaţi, mai mulţi decât se găseau de obicei pe rapidele vase-pirat. Înţelese într-o clipită că fumul fusese un şiretlic. Le întinseseră o capcană în care ei intraseră de-a dreptul.

Fără o clipă de şovăială, Gaditicus pricepu ameninţarea şi începu să împartă ordine ofiţerilor.

– Creşteţi bătaia la al treilea semn! O să treacă pe lângă noi! lătră el în timp ce, sub punte, toboşarul începu să bată ritmul pentru al doilea nivel de viteză.

Viteza pentru atacul cu berbecul nu putea fi menţinută decât preţ de o zvâcnire scurtă înainte ca sclavii să înceapă să se prăbuşească, dar şi viteza normală de atac, doar cu puţin mai mică, reprezenta un efort teribil. Se mai întâmplase ca în timpul bătăliilor să plesnească inima câte unui sclav, iar cadavrul să îi încurce pe ceilalţi şi să strice ritmul vâslitului.

Prima navă se apropia repede, iar Iulius îşi dădu seama că vâsleau în sens invers, luând poziţia de atac. Fusese o stratagemă bine gândită, ca să aducă galera romană aproape de ţărm. Fără îndoială că miza erau cuferele cu argint din cală, însă n-aveau să le câştige prea uşor.

– La comanda mea, trageţi cu catapultele în primul vas... Acum! strigă Gaditicus, urmărind apoi cu privirea drumul pietrelor care şuierau în aer.

– Două puncte mai jos! strigă omul de la prora înspre cele două echipe care mişcară iute armele masive.

Sub ele, pene solide de lemn erau bătute ca să ţină noul unghi. În acelaşi timp, alţii înfăşurau la loc vinciurile; legionari asudaţi se opinteau să tragă o funie din păr de cal, de două ori cât coapsa unui om, întinsă la maximum.

Vasul-pirat se contura ameninţător, în vreme ce catapultele îşi sloboziră încărcătura din nou. De data aceasta, pietrele poroase, îmbibate cu ulei şi aprinse făcură boltă în zborul lor spre trirema inamică, lăsând dâre de fum în aer. Loviră puntea adversă cu pârâituri care se auziră clar pe *Accipiter.* Legionarii care mânuiau catapultele strigară de bucurie, în timp ce înfăşurau din nou vinciurile.

A doua trireme se năpusti către ei, iar Iulius fu sigur că berbecul avea să le străpungă pupa, făcându-i incapabili să se mişte sau să contraatace prin abordaj. Ţintuiţi de berbecul vasului inamic, aveau să fie neputincioşi şi expuşi tirului de săgeţi. Când îi trecu prin minte gândul acesta, le strigă oamenilor lui să aducă repede scuturile şi să le împartă. La abordaj, mai mult i-ar fi încurcat decât i-ar fi ajutat, dar, prinşi cum erau între două nave şi urmând să intre rapid în bătaia arcurilor, aveau nevoie disperată de scuturi.

Câteva secunde mai târziu, cele două trireme începură să scuipe săgeţi în aer. Trăgeau dezordonat şi fără ţintă. Le trimiteau neîntrerupt în înaltul cerului, în speranţa că vreun legionar avea să fie nimerit de una dintre săgeţile lungi şi negre.

În mod normal, vasul cu berbecul ar fi alunecat prin spatele lor în largul mării, dar, având în faţă prima triremă, *Accipiter* trebuia să se ferească, cu toţi sclavii de pe o parte vâslind în sens invers. Bătăile erau neîndemânatice, dar era mai rapid aşa decât să ridice pur şi simplu vâslele, aşteptând ca ramele de pe partea cealaltă să întoarcă galera. Manevra îi încetinea, însă Gaditicus găsise necesar să încerce a vira, ca să nu fie prins între cele două vase, fiindcă al doilea ajunsese în dreptul lor.

Accipiter trecu pe lângă prora primei trireme, cutremurându-se când pierdu brusc viteză. Gaditicus avusese grijă ca omul care îi coordona pe sclavi să fie pregătit pentru manevra care urmă, iar sub punţi ramele fură trase repede înăuntru. Profesioniştii de pe triremă nu au fost îndeajuns de iuţi. În trecerea lui, *Accipiter* îi rupea vâslele câte trei odată, fiecare dintre ele zdrobind câte un om din inima vasului inamic şi prefăcându-l într-o masă de carne însângerată.

Înainte ca nava romană să parcurgă jumătate din flancul primei trireme, berbecul de bronz al celei de-a doua o lovi cu putere, iar lemnul rupt pârâi asurzitor. În momentul impactului, *Accipiter* gemu ca un animal viu. Sclavii de sub punte începură să urle într-un cor oripilant al terorii. Erau toţi legaţi cu lanţuri de băncile pe care şedeau, aşa că, dacă galera se scufunda, se scufundau şi ei.

Tirul de săgeţi spintecă aerul de pe puntea lui *Accipiter*. Era o dovadă clară a lipsei de disciplină militară. În vreme ce se ferea de o săgeată care-i vâjâi pe deasupra capului, Iulius mulţumi sorţilor că inamicii nu aveau pregătirea necesară pentru a trage simultan. Scuturile îi protejară de cele mai multe dintre săgeţi. Apoi, masivul *corvus* se înclină în jos şi în afară, părând să atârne o clipă în aer când fură tăiate funiile, apoi se prăbuşi şi ţepuşele muşcară din puntea inamică, neînduplecate ca răzbunarea ce urma.

Primul legionar alergă pe rampă, aruncându-se spre cei care îl aşteptau dincolo, strigând şi provocându-i. Avantajul numeric

pe care îl aveau de obicei nu mai exista față de nici una din navele ostile. Ambele păreau ticsite cu luptători ale căror arme și armuri erau o amestecătură de vechi și nou, de prin toate porturile de pe coastă.

Iulius îl zări pe Cabera alături de el. Zâmbetul său obișnuit dispăruse. Bătrânul luase un pumnal și un scut, dar altfel purta tot veșmântul lui de fiecare zi, lucru pe care Gaditicus îl îngăduia cu condiția ca haina să fie căutată de păduchi de două ori pe lună.

– Mai bine să stau pe lângă tine, decât dedesubt, în întuneric, zic eu, mormăi Cabera, măsurând din ochi haosul care se dezlănțuia.

Amândoi se adăpostiră brusc sub scuturile solide, de lemn, în timp ce săgețile zumzăiau pe lângă ei. Una dintre ele se înfipse aproape de mâna lui Iulius, făcându-l să dea înapoi. Fluieră ușor când văzu capul bărbos al bătrânului apărând din nou.

Cârlige grele, de bronz zornăiră agățându-se de bordajul din lemn, trăgând după ele colace de funii care se desfășurau. Oameni începură să sară pe puntea lui *Accipiter*, iar zgomotul luptei se auzea de jur împrejur: săbii ciocnindu-se, strigăte de triumf și disperare.

Iulius văzu că Suetonius își înșirase oamenii pentru a ține piept atacatorilor. „Iute", le ordonă și el oamenilor lui să li se alăture, deși bănuia că ar fi făcut asta oricum, dacă el ar fi reacționat prea încet. *Accipiter* avea chila spartă, așa că nici nu se puteau preda și fiecare om de acolo era conștient de asta. Atacurile romanilor erau feroce în intensitate, iar cei care trecuseră primii peste *corvus* curățau puntea inamică în fața lor, ignorându-și rănile.

Când atacă, Cabera rămase cu el, iar Iulius se simțea mai liniștit având-ul alături; îi amintea de toate celelalte bătălii din care scăpaseră vii împreună. „Poate că bătrânul vraci este un talisman norocos", gândi el și apoi se pomeni în mijlocul săbiilor inamice, lovind aproape fără să conștientizeze ce face.

Corpul lui reacţiona în ritmul pe care îl învăţase de la Renius în decursul multor ani dificili.

Iulius se aplecă, ferindu-se de o secure, lovindu-l pe cel care o mânuia când acesta se dezechilibră şi trimiţându-l grămadă la picioarele lui Pelitas. Acesta călcă pe el fără să se gândească, o reacţie tipică pentru un legionar pe câmpul de luptă. „Dacă stă-n picioare, taie-l, dacă e pe jos, calcă-l."

Corvus-ul era plin de soldaţi care se îngrămădeau şi se împingeau pentru a trece dincolo. Erau ţinte uşoare pentru arcaşi şi Iulius văzu un grup lângă bordul îndepărtat al triremei, care trăgea ori de câte ori aveau cale liberă printre camarazi. De la o distanţă atât de mică, erau teribil de eficienţi. Mai bine de o duzină de legionari căzu înainte ca aceia aflaţi deja la bord să-i secere pe arcaşi ca pe nişte spice de grâu, într-o frenezie sângeroasă. Iulius dădu din cap satisfăcut de ceea ce vedea. Simţea aceeaşi ură pentru arcaşi ca toţi legionarii care cunoscuseră groaza şi frustrarea atacurilor de la distanţă.

Cei de pe a doua trireme vâsleau în sens invers şi aceasta aproape că se desprinsese de *Accipiter*, acum că răul era făcut. Gaditicus, care reţinuse câteva contubernii care să respingă atacul celei de-a doua trireme atunci când avea să înceapă, privea manevra. Situaţia se schimba prea repede ca să poată prezice ce-avea să urmeze, dar ştia sigur că piraţii de pe al doilea vas n-aveau să stea deoparte. Poate că *Accipiter* se scufunda, dar asta n-avea să se-ntâmple în câteva minute, iar legionarii încă puteau să-şi croiască drum pe cealaltă triremă şi să preia comanda. Nu era imposibil să obţină un fel de victorie, dacă ar fi avut o oră la dispoziţie şi erau lăsaţi în pace, şi tocmai de asta era sigur că avea să mai urmeze un atac imediat ce nava-pirat reuşea să-şi elibereze berbecul şi să-şi aducă luptătorii îndeajuns de aproape încât să abordeze. Înjură în gând când se auzi o ultimă pârâitură, iar prora ascuţită se îndepărtă de *Accipiter*. Noile ordine erau strigate repede către vâslaşi, în ceea ce părea să fie un amestec de greacă şi latină stricată.

Gaditicus își trimise ultimele rezerve de soldați pe partea cealaltă a lui *Accipiter*, ghicind că a doua triremă urma să-i abordeze pe flancul opus, ca să le slăbească apărarea. Era o mișcare rezonabilă, care și-ar fi atins scopul, deși, dacă romanii reușeau să cucerească prima triremă îndeajuns de repede, atunci ar fi putut să își aducă toți oamenii înapoi, ca să respingă al doilea atac și în acest caz poate că nu era totul pierdut. Gaditicus își încleștă pumnul pe mânerul sabiei într-un acces de furie despre care știa bine că e inutilă. Ar fi trebuit să se aștepte din partea lor să joace cinstit și să se lase tăiați în bucăți de soldații lui? Erau niște hoți și niște cerșetori pe urma argintului din cuferele lui și avea impresia că niște câini jigăriți erau pe cale să răpună lupul roman.

Mâna îi tremură de emoție când văzu retrăgându-se șirul de rame de pe unul din flancuri, iar trirema folosi vâslele mici ca să se apropie de scumpul lui *Accipiter*. Auzea în continuare țipetele sclavilor de sub punte, într-un cor neîntrerupt al terorii, care îi măcina nervii.

Iulius primi o lovitură peste armură și își trecu sabia peste fața unui om. Înainte să își reia poziția, un uriaș bărbos păși spre el. Iulius simți un fior de spaimă când văzu înălțimea și umerii enormi ai războinicului care căra un ciocan greoi, de fierar, înroșit de sânge și plin de păr. Cu dinții dezgoliți și urlând, omul își coborî ciocanul de pe umăr, într-o lovitură fulgerătoare. Iulius dădu înapoi, ridicând din reflex brațul, ca să pareze. Simți cum îi pocnesc oasele încheieturii și strigă de durere. Cabera se repezi printre cei doi, înfigându-și pumnalul în gâtul bărbatului, dar războinicul doar scoase un răget, rotindu-și ciocanul și măturându-l din cale pe firavul vraci. Iulius întinse mâna după propriul pumnal, încercând să ignore agonia oaselor făcute așchii. Se simțea amețit și detașat, dar uriașul încă era periculos, chiar dacă sângele îi țâșnea din rana de la gât.

Trupul ca de taur se clătină pe picioare şi omul îşi roti din nou ciocanul, orbit de durere. Cu o pocnitură înfundată, lovi puternic capul lui Iulius, care se prăbuşi. Sângele ce îi curgea din nas şi urechi se aduna încet în băltoace, în timp ce lupta continua în jurul lui.

CAPITOLUL CINCI

Brutus inspiră adânc aerul curat de munte şi se uită înapoi, spre urmăritori. Cu Grecia care se întindea la picioarele lor şi pantele acoperite de minusculi boboci purpurii, care îşi înălţau în aer parfumul bogat, părea o necuviinţă să te gândeşti la moarte şi la răzbunare. Totuşi, după cum prevestise Renius, grupul de călăreţi includea şi un hăitaş iscusit, iar în ultimele cinci zile se ţinuseră scai pe urmele lor, oricât se străduiseră să scape de ei.

Renius şedea aproape, pe o stâncă acoperită de muşchi, cu ciotul braţului la vedere, ungând cu grăsime carnea plină de cicatrici, aşa cum făcea în fiecare dimineaţă. Brutus simţea vina de fiecare dată când vedea asta, amintindu-şi lupta din curtea de antrenament de pe domeniul lui Brutus. I se păru că îşi aminteşte şi lovitura care retezase nervii mâinii, dar n-avea cum să o facă după atâta vreme. Deşi carnea formase o pernuţă rozalie de ţesut mort, mai apăreau petice crude care trebuiau oblojite. Singurele momente de adevărată alinare se petreceau atunci când Renius era obligat să-şi scoată acoperitoarea din piele şi să lase aerul să-i ajungă la carne, dar ura privirile curioase pe care le atrăgea, aşa că purta învelitoarea cât de des putea.

– Se apropie, spuse Brutus.

Nu trebuia să explice, cei cinci oameni se aflaseră în gândurile amândurora încă de când îi văzuseră prima dată.

Frumusețea însorită a munților nu dezvăluia faptul că solul era sărac, atrăgând foarte puțini fermieri. Singurele semne de viață erau siluetele mici ale vânătorilor care urcau anevoie. Brutus era conștient că, nu peste mult timp, caii aveau să-i ajungă din urmă și că, de îndată ce ajungeau pe câmpiile de jos, cei doi romani aveau să fie doborâți și uciși. Amândoi erau aproape epuizați și ultimele resturi de mâncare uscată se terminaseră în dimineața aceea.

Brutus cântări din ochi plantele care se agățau de viață pe pantele neprielnice și se întrebă dacă vreuna dintre ele era comestibilă. Auzise despre soldați care mâncaseră greierii cântători ce populau fiecare tufiș și smoc de iarbă, dar nu prea merita efortul să prinzi doar câte unul. Nu aveau să mai reziste încă o zi fără mâncare și fiecare avea burduful de apă pe jumătate gol. Cingătoarea îi era plină cu monede de aur, dar cel mai apropiat oraș roman se afla la mai bine de o sută șaizeci de kilometri depărtare, dincolo de câmpiile Thessaliei, și n-ar fi reușit să ajungă până acolo. Viitorul părea destul de sumbru dacă Renius nu reușea să vină cu vreo idee, dar bătrânul gladiator tăcea și părea perfect mulțumit să piardă un ceas frecându-și ciotul. Sub privirile lui Brutus, Renius smulse una dintre florile întunecate și îi stoarse seva peste pernuța păroasă care îi atârna din umăr. Bătrânul gladiator încerca întotdeauna ierburile, în caz că aveau efect calmant, însă, ca de obicei, suflă dezamăgit și lăsă petalele strivite să-i cadă din mâna sănătoasă.

Expresia liniștită a lui Renius îl înfurie brusc pe Brutus. Dacă ar fi avut cai, urmăritorii nu s-ar fi apropiat atât. Lui Renius nu-i stătea în fire să regrete deciziile luate, dar fiecare pas cu care ceilalți se apropiau de romanii cu picioarele umflate îl făcea pe Brutus să bombăne iritat.

– Cum poți să stai așa în timp ce ăia urcă spre noi? Nemuritorul Renius, care a învins în sute de lupte pe viață și pe moarte, să fie făcut bucăți de câțiva greci zdrențăroși pe un vârf de deal?!

Neimpresionat, Renius îl privi şi ridică din umeri.

– Panta o să le mai reducă din avantaj. Caii nu prea te ajută aici.

– Deci, ne batem cu ei? întrebă Brutus extrem de uşurat la gândul că Renius avea un plan.

– Mai durează câteva ore până ajung. În locul tău, m-aş aşeza la umbră şi m-aş odihni. S-ar putea să constaţi că, ascuţindu-mi sabia, îţi vei calma nervii.

Brutus îl privi pieziş, dar luă totuşi sabia omului mai în vârstă şi începu să-i treacă o piatră peste muchii, cu mişcări lungi.

– Ţine minte că sunt cinci, zise el după o vreme.

Renius îl ignoră şi îşi potrivi acoperitoarea de piele peste ciot, mormăind. Ţinu cu dinţii un capăt al şnurului şi făcu nodul cu uşurinţa exerciţiului îndelungat, în vreme ce Brutus continua să îl privească.

– Optzeci şi nouă, spuse Renius brusc.

– Poftim?

– Optzeci şi nouă de oameni am ucis în lupte, la Roma. Nu sute.

Se ridică în picioare cu uşurinţă, fără nimic din mişcările greoaie ale unui om bătrân. În absenţa braţului stâng, îi trebuise mult timp şi antrenament pentru ca trupul său să-şi regăsească echilibrul, dar învinsese pierderea aceea tot aşa cum învinsese tot ce îi fusese potrivnic în viaţă. Brutus îşi aminti momentele când Cabera îşi apăsase mâinile pe pieptul cenuşiu al lui Renius şi văzuseră cum carnea i se colorează, iar corpul i se încordează într-o explozie bruscă a vieţii care se întorcea. Cabera se lăsase pe călcâie şi privise cu tăcută uimire cum părul bărbatului se întuneca de parcă moartea nu reuşea să îl cuprindă. Poate că zeii îl salvaseră pe bătrânul gladiator pentru ca el, la rândul lui, să poată salva un alt tânăr roman, pe un deal din Grecia. Brutus se simţea tot mai încrezător, uitând de foamea şi epuizarea care îl chinuiau.

– Nu sunt decât cinci azi, spuse Brutus. Iar eu sunt cel mai bun din generaţia mea, să ştii. Nu există om în viaţă care să mă înfrângă cu o sabie.

– Eu am fost cel mai bun din generaţia mea, băiete, şi, după câte văd, standardele au cam scăzut între timp. Totuşi, am putea să le oferim o surpriză.

Cornelia gemu de durere în timp ce moaşa îi masa coapsele cu ulei auriu, de măsline, ajutând muşchii să se relaxeze. Luă băutura caldă din lapte şi vin cu miere pe care i-o întindea Clodia şi goli cupa aproape fără să-i simtă gustul, după care o întinse din nou să-i fie umplută, chiar când începea următoarea contracţie. Se cutremură şi ţipă.

Moaşa continua să o ungă cu ulei de măsline, cu mişcări largi şi lente, înmuind o cârpă din lâna cea mai moale într-un bol cu ulei.

– Nu mai e mult de-acum, spuse. Te descurci foarte bine. Mierea şi vinul ar trebui să-ţi mai ia din durere, dar în curând va trebui să te mutăm pe scaunul de naşteri. Clodia, mai adu nişte cârpe şi buretele, în caz că sângerează. Nu prea ar trebui să fie sânge, eşti foarte puternică şi ai şoldurile potrivite pentru asemenea munci.

Drept răspuns, Cornelia nu putu decât să geamă, respirând întretăiat în vreme ce durerea ajungea la apogeu. Îşi încleştă dinţii şi apucă strâns marginile patului tare, apăsându-şi şoldurile în jos. Moaşa dădu uşor din cap.

– Nu împinge încă, dragă. Copila abia se gândeşte să iasă. S-a aşezat cum trebuie şi acum se odihneşte. Îţi spun eu când să începi să o împingi afară.

– Copila? întrebă Cornelia cu glas pierit, printre respiraţiile greoaie.

Moaşa dădu din cap.

– Naşterile de băieţi sunt mereu mai uşoare. Numai cu fetele durează atâta.

Îi mulţumi Clodiei, care aşeză buretele şi cârpele lângă scaunul de naşteri, din lemn, la îndemână pentru ultimele faze ale travaliului.

Clodia luă mâna Corneliei şi o mângâie tandru. O uşă se deschise încet şi intră Aurelia, care se apropie repede de pat şi luă cealaltă mână a Corneliei, strângând-o puternic. Clodia o privi pe furiş. Tubruk îi povestise despre problemele femeii, pentru ca ea să poată face faţă oricăror neplăceri, dar Aurelia părea cu totul absorbită de travaliul Corneliei şi era normal să fie de faţă la naşterea nepoatei ei. Acum că Tubruk plecase să îndeplinească treburile despre care vorbiseră, ştia bine că ei îi revenea sarcina de a o scoate pe Aurelia din încăpere dacă boala ei se manifesta înainte ca naşterea să se termine. Nici unul dintre servitori n-ar fi îndrăznit şi misiunea îi displăcea profund şi Clodiei, aşa că se rugă iute zeilor casei să nu fie nevoie.

– Credem că va fi fetiţă, îi zise Clodia Aureliei, care se aşeză de cealaltă parte a patului.

Mama lui Iulius nu răspunse. Clodia se întrebă dacă nu cumva era atât de ţeapănă pentru că ea era stăpâna casei, iar cealaltă o simplă sclavă, dar respinse ideea. Regulile nu mai erau aşa de stricte în timpul unei naşteri, iar Tubruk îi spusese că femeia avea probleme cu lucrurile mărunte, pe care oamenii le iau ca atare.

Cornelia strigă, iar moaşa dădu iute din cap.

– A venit timpul, zise, întorcându-se înspre Aurelia. Poţi să ne ajuţi, drăguţă?

Fiindcă nu primi răspuns, puse din nou întrebarea, mult mai tare de data asta. Aurelia păru că se trezeşte dintr-un vis.

– Aş vrea să ajut, spuse încet, iar moaşa făcu o pauză, cântărind-o din priviri, după care ridică din umeri.

– Bine, dar ar putea să dureze ore întregi. Dacă nu te simţi în stare, trimite o fată voinică să ne-ajute în locul tău. Înţelegi?

Aurelia dădu din cap, atenţia fiindu-i din nou atrasă de Cornelia, care se ridicase, ca să poată fi dusă la scaun.

Clodia începu şi ea să se ridice, minunându-se de cât de încrezătoare era moaşa. Desigur, ea fusese eliberată, aşa că anii de sclavie rămăseseră de mult în urmă, dar în purtările ei nu era nici o urmă de deferenţă. Clodia o plăcea şi se hotărî să fie şi ea cât de puternică trebuia. Scaunul solid fusese adus cu carul, odată cu moaşa, cu câteva zile în urmă. Împreună, femeile o ajutară pe Cornelia să meargă până la scaunul aşezat aproape de pat. Aceasta îi apucă strâns braţele, lăsându-şi toată greutatea să cadă pe curbura îngustă a acestuia. Moaşa îngenunche în faţa Corneliei, depărtându-i picioarele cu blândeţe, peste tăietura adâncă, în formă de semilună, din lemnul vechi.

– Lasă-te pe spătar, o sfătui, apoi se întoarse spre Clodia. Nu-l lăsa să se răstoarne. Mai am o treabă pentru tine când apare capul copilului, dar deocamdată asta trebuie să faci, înţelegi?

Clodia se duse în spatele scaunului, proptindu-se cu şoldul în spătar.

– Aurelia? Vreau să apeşi pe burtă când îţi spun eu, nu mai devreme. E clar?

Aurelia îşi puse mâinile pe burta umflată, aşteptând răbdătoare, cu ochii limpezi.

– Iarăşi începe, zise Cornelia, strâmbându-se.

– Aşa şi trebuie, fata mea. Copilul vrea să iasă. Aşteaptă. Îţi spun eu când să împingi. Continuă să o frece cu ulei şi zâmbi: Nu mai e mult. Gata? Acum, fată, împinge! Aurelia, apasă uşor.

Apăsară amândouă, iar Cornelia se văită de durere. Iarăşi şi iarăşi, apăsau şi dădeau drumul, până trecu contracţia. Cornelia era leoarcă de sudoare, cu părul ud şi întunecat.

– Cel mai greu e să iasă capul, zise moaşa. Te descurci foarte bine, drăguţă. Multe femei zbiară de la început până la sfârşit. Clodia, vreau să îi ţii o cârpă la fund, în timpul spasmelor. N-o să fie deloc bucuroasă dacă la sfârşit rămân struguraşi pe-acolo.

Clodia făcu cum i se spuse, aplecându-se şi întinzând mâna printre Cornelia şi şezutul scaunului, ţinând cârpa bine.

– Nu mai e mult, Cornelia, spuse cu voce liniştitoare.

Cornelia reuşi să zâmbească stins. Apoi, contracţia începu din nou, o contractare a tuturor muşchilor, înfricoşătoare în intensitatea sa. Nu mai trăise nicicând aşa ceva şi aproape că se simţea spectatoare în propriul trup ce se mişca în ritmuri numai de el ştiute, cu o forţă pe care nu ştia că o are. Simţi cum se acumulează presiunea şi-apoi dispare brusc, epuizând-o.

– Nu mai pot, şopti.

– A ieşit capul, scumpo. De-acum e mai uşor, răspunse moaşa cu o voce calmă şi veselă.

Aurelia masa umflătura cu mâinile, aplecându-se peste scaun, ca să vadă printre picioarele tremurânde ale Corneliei.

Moaşa ţinea capul copilului cu mâinile înfăşurate în cârpe aspre, ca să nu alunece. Ochişorii erau închişi, iar capul îi păru diform, umflat, însă moaşa nu părea îngrijorată. Le îmboldi să continue când începu următoarea contracţie şi copilul îi alunecă în mâini.

Cornelia se lăsă să cadă pe scaun, simţindu-şi picioarele sleite. Respira horcăit şi nu putea decât să dea din cap în semn de mulţumire pentru Aurelia, care îi ştergea fruntea cu o cârpă rece.

– Avem o fată, spuse moaşa şi tăie cordonul cu un cuţitaş ascuţit. Bravo, doamnelor! Clodia, adu-mi un cărbune încins ca să-l închid.

– Nu-i legi buricul? întrebă Clodia fără să se mişte.

Moaşa clătină din cap, curăţând sângele şi membranele de pe pielea copilului.

– E mai curat să îl ard. Grăbeşte-te, mă dor genunchii.

Tresărirea altei contracţii lăsă ca o mizerie lunecoasă de carne vineţie să iasă din Cornelia, care scăpă un ultim strigăt de epuizare. Moaşa îi făcu semn Aureliei să o cureţe. Mama lui Iulius se îngriji de ce trebuia făcut după naştere, fără discuţii, obişnuită de-acum cu autoritatea femeii. Simţea un licăr de fericire neobişnuită, în vreme ce noua realitate punea stăpânire

pe ea: avea o nepoată. Aurelia își privi mâinile pe furiș, ușurată să vadă că nu tremurau încă.

Un țipăt sfâșie aerul și femeile începură brusc să zâmbească. Cu mișcări iuți și exersate, moașa verifică mădularele pruncului.

– O să fie bine. E un pic vânătă, dar începe deja să prindă culoare. Va avea părul bălai, ca al mamei, dacă nu se mai închide în timp. Un copil foarte frumos. Aveți scutecele de înfășat?

Aurelia i le întinse, iar Clodia se întoarse cu un cărbune mic într-un cleşte de fier. Moașa îl apăsă cu un sfârâit pe rămășița de cordon, iar copilul țipă cu forțe noi, în vreme ce femeia începea să îl înfeșe strâns, lăsându-i doar capul liber.

– Te-ai gândit ce nume să-i dai? o întrebă pe Cornelia.

– Dacă era băiat, voiam să-i spun Iulius, după tatăl lui. Am crezut tot timpul că el... ea... va fi băiat.

Moașa stătea în picioare, cu copilul în brațe, observând paloarea și oboseala Corneliei.

– Ai destulă vreme să te gândești la nume. Doamnelor, ajutați-o să se-ntindă pe pat cât îmi strâng eu lucrurile.

În camera de naștere, sunetul unui pumn care lovea în porțile domeniului se auzi ca o bufnitură înfundată. Aurelia se ridică în picioare, înălțându-și capul.

– De obicei, Tubruk deschide porțile când avem vizite, dar acum ne-a părăsit, zise ea.

– Numai pentru câteva săptămâni, stăpână, spuse Clodia iute, simțindu-se vinovată. A zis că treburile de la oraș n-o să dureze mai mult de-atât.

Ieșind din încăpere, Aurelia nu părea să fi auzit răspunsul.

Mama lui Iulius păși încet și cu grijă în curtea din față, strâmbându-se din cauza soarelui puternic, după ce stătuse atâta înăuntru. Doi dintre servitorii ei așteptau răbdători lângă porți, dar știau bine că nu trebuie să deschidă fără permisiunea ei, indiferent cine ar fi venit. Era una dintre regulile impuse de Tubruk de când cu revoltele ce avuseseră loc cu mulți ani înainte. Părea că îi pasă de siguranța casei, și totuși o lăsase

singură, deşi promisese să nu facă nicicând aşa ceva. Observă un strop de sânge pe mânecă în timp ce se străduia să îşi controleze expresia. Mâna dreaptă îi tremura uşor, aşa că o apucă strâns cu stânga, forţându-se să o potolească.

– Deschideţi poarta! se auzi de pe partea cealaltă vocea unui bărbat care bătu din nou cu pumnul în lemn.

Aurelia le făcu semn celor doi servitori care îndepărtară bârna ce zăvora porţile, deschizându-le larg. Aurelia observă că ambii erau înarmaţi, altă regulă a lui Tubruk.

Intrară trei soldaţi călare, strălucitori în armurile lor lucioase şi cu pene pe coifuri. Erau îmbrăcaţi ca de paradă şi vederea lor o înfioră.

De ce nu era Tubruk acolo? El s-ar fi descurcat mult mai bine decât ea.

Unul din bărbaţi descălecă agil şi sigur pe sine. Ţinând frâiele cu o mână, îi întinse un sul de *vellus*[1] pecetluit cu ceară groasă. Îl luă şi aşteptă, privindu-i. Bărbatul îşi mută greutatea de pe un picior pe celălalt când înţelese că Aurelia n-avea de gând să vorbească.

– Ordine, doamnă. De la stăpânul nostru, dictatorul Romei.

Aurelia tăcu în continuare, apucând strâns mâna care ţinea sulul cu cealaltă mână, având încheieturile degetelor albite.

– Nora dumneavoastră este aici şi Sulla îi cere să se prezinte imediat în faţa lui, în oraş, zise omul, înţelegând că, dacă nu spunea ceva, era posibil ca ea să nici nu deschidă pergamentul care confirma ordinele, pecetluit cu sigiliul personal al lui Sulla.

Aurelia îşi regăsi graiul când tremuratul conteni o clipă.

– Abia a născut. Nu poate fi mutată. Veniţi peste trei zile şi mă voi îngriji să fie gata de călătorie până atunci.

Pierzându-şi răbdarea, expresia soldatului se înăspri uşor. Cine se credea femeia asta?

---

[1] Piele de oaie, acesta fiind materialul predilect din care se confecţionau pergamentele. (în lb. latină, în original). (n.tr.)

– Doamnă, vă veţi îngriji chiar acum. Sulla a ordonat să-i fie adusă în oraş, aşa că va pleca de îndată, de bunăvoie sau nu. Am să aştept aici, dar vreau să o văd în câteva minute cel mult. Nu ne faceţi să venim înăuntru, să o luăm noi.

Aurelia păli uşor.

– Cum rămâne cu pruncul?

Soldatul clipi. Ordinele lui nu spuneau nimic de nici un copil, dar nu puteai face carieră dezamăgindu-l pe dictatorul Romei.

– Şi copilul. Pregătiţi-i pe amândoi. Expresia lui se îmblânzi puţin. Nu strica să arate un pic de blândeţe, iar femeia părea dintr-odată foarte fragilă. Dacă aveţi un car şi cai care pot fi înhămaţi repede, pot să călătorească aşa.

Fără un cuvânt, Aurelia se întoarse şi dispăru în clădire. Ridicând din sprâcene, soldatul se uită la cei doi camarazi.

– V-am zis eu că o să meargă uşor. Mă-ntreb ce vrea de la femeia asta.

– Cred că depinde de cine e tătăl copilului, răspunse unul, făcând lasciv cu ochiul.

Tubruk stătea crispat pe scaun. Dădu din cap în semn de acceptare a vinului ce îi era oferit. Omul din faţa lui avea cam aceeaşi vârstă cu el; erau prieteni de aproape treizeci de ani.

– Încă nu-mi vine uşor să admit că nu mai sunt omul tânăr de altădată, spuse Fercus, zâmbind amar. Înainte aveam oglinzi peste tot prin casă, dar, de câte ori treceam pe lângă una, rămâneam surprins de moşul care se uita la mine. Totuşi, trupul mă lasă, dar mintea încă îmi este destul de ascuţită.

– Sper că e aşa. Nu eşti bătrân deloc, răspunse Tubruk, încercând să se relaxeze şi să se bucure de tovărăşia prietenului său, aşa cum făcuse de atâtea ori de-a lungul anilor.

– Crezi că nu sunt? Mulţi dintre cei pe care i-am cunoscut nu mai fac acum belele decât în ţinuturile tăcerii. Boala l-a răpus pe Rapas, care era cel mai voinic om pe care l-am văzut vreodată. Am auzit că, spre sfârşit, fiul lui l-a luat pe umăr, ca

să-l ducă afară, la soare. Poți să-ți închipui pe cineva care să-l ducă pe umăr pe individul ăla cât un taur? Fie el și fiu-său. Groaznic lucru să îmbătrânești!

– Măcar le ai pe Ilita și fetele tale. Tot nu te-a părăsit?

Fercus pufni în cupa cu vin.

– Încă nu, dar tot amenință în fiecare an că mă lasă. Adevărul e că și ție ți-ar trebui o femeie vrednică și grasă. Sunt foarte bune ca să întârzie bătrânețea. Și-ți țin și cald la picioare noaptea.

– Sunt prea învechit într-ale mele ca să mai încapă vorba de vreo dragoste nouă, răspunse Tubruk. Unde aș găsi o femeie care să mă suporte? Nu, mi-am găsit o familie la moșie. Nici nu pot să-mi închipui alta.

Fercus dădu din cap, iar ochii lui observară tensiunea care apăru pe chipul bătrânului gladiator. Era dispus să aștepte până când Tubruk s-ar fi simțit pregătit să abordeze motivul vizitei sale bruște. Îl cunoștea îndeajuns de bine încât să știe că nu trebuie să se grăbească, tot așa cum știa că avea să-l ajute cu orice. Nu era vorba doar despre datoriile pe care le avea, și erau multe. Era vorba despre faptul că Tubruk era un om pe care îl respecta și îl aprecia. Nu era nici urmă de răutate în ființa lui și era puternic în feluri pe care Fercus arar le văzuse.

Făcu în minte socoteala bunurilor pe care le avea și a aurului disponibil. Dacă era o problemă de bani, fuseseră și vremuri mai bune, dar avea ceva pus deoparte, plus datoriile pe care putea să le colecteze.

– Cum merg afacerile? întrebă Tubruk, rezonând inconștient cu gândurile lui Fercus.

Fercus dădu din umeri, dar își reținu răspunsul ușuratic înainte să-i părăsească buzele.

– Am fonduri, spuse. După cum bine știi, la Roma e mereu nevoie de sclavi.

Tubruk îl privi intens pe cel care îl vânduse cândva, ca să fie antrenat pentru luptă în fața a mii de oameni. Chiar și atunci când nu era decât un tânăr sclav de la cariera de piatră și care

nu ştia nimic despre viaţă sau antrenamentul care îl aştepta, văzuse că Fercus nu era niciodată crud cu cei pe care îi vindea. Îşi aminti disperarea din noaptea de dinainte de a fi trimis în tabăra de antrenament, când mintea lui căutase feluri de a-şi curma viaţa. Fercus se oprise pe la el în timp ce îşi făcea rondul de noapte şi îi spusese că, dacă avea tărie şi curaj, putea să îşi cumpere libertatea şi încă să aibă o viaţă întreagă de trăit.

– În ziua aceea, am să mă întorc să te omor, îi spusese Tubruk.

Fercus îi susţinuse îndelung privirea, apoi răspunsese:

– Sper să nu faci asta. Sper să vii să îmi ceri să beau o cupă de vin cu tine.

Mai tânărul Tubruk nu putuse să răspundă, dar, după aceea, vorbele lui Fercus îl alinaseră. Numai ideea de a fi cândva liber să stea la soare şi să bea, ca singur stăpân al său! În ziua în care fusese eliberat, traversase oraşul până la casa lui Fercus şi aşezase o amforă pe masă. Fercus pusese două cupe alături, iar prietenia lor începuse fără amărăciune.

Dacă exista un om în afara domeniului în care să se poată încrede, Fercus era acela. Totuşi, păstra în continuare tăcerea în timp ce revizuia în minte planurile pe care le făcuse din ziua când Clodia venise la el. Oare chiar nu exista altă soluţie? Calea pe care o alesese îl îmbolnăvea, dar ştia că, dacă era gata să moară pentru Cornelia, atunci cu siguranţă era în stare să facă lucrul pe care îl plănuise.

Fercus se ridică în picioare şi apucă braţul lui Tubruk.

– Eşti tulburat, bătrânul meu prieten. Cere-mi orice ar fi.

Privirea lui era neclintită.

Tubruk îşi ridică ochii şi se uită îndelung la el, iar între ei se iscară amintirile trecutului.

– Pot să-mi pun viaţa în mâinile tale? întrebă Tubruk.

Drept răspuns, Fercus îi strânse braţul şi mai tare, apoi se aşeză la loc pe scaun.

– Ştii bine că poţi. Fiica mea ar fi murit cu siguranţă dacă nu găseai tu o moaşă să o scape. Şi pe mine m-ar fi omorât tâlharii ăia dacă nu te băteai cu ei. Datoria mea faţă de tine este atât de mare, încât credeam că nu voi avea niciodată ocazia să o plătesc. Cere!

Tubruk inspiră adânc.

– Vreau să mă vinzi din nou ca sclav – în casa lui Sulla, spuse încet.

Iulius abia simţi mâinile lui Cabera când acesta îi ridică pleoapele. Lumea îi părea când strălucitoare, când întunecată şi în capul lui se învârtejea o agonie roşie. Auzi vocea lui Cabera venind de departe şi vru să îl înjure pentru că tulburase întunericul.

– E ceva în neregulă cu ochii lui, zise cineva.

Gaditicus? Numele nu-i spunea nimic, dar cunoştea vocea. Tatăl lui era oare acolo? Amintiri îndepărtate, cu el zăcând în întuneric, la moşie se apropiară şi se contopiră cu gândurile lui. Era încă în pat după ce Renius îl rănise la antrenament? Prietenii lui se duseseră afară, pe ziduri, să înăbuşe revolta fără el? Se zbătu uşor şi simţi mâini care îl împingeau în jos. Încercă să vorbească, dar vocea nu îl ascultă şi nu izbuti să scoată decât un sunet slab, ca un geamăt de bou pe moarte.

– Nu e semn bun, auzi el vocea lui Cabera. Are pupilele inegale şi nu mă vede. Ochiul stâng i s-a umplut cu sânge, deşi asta trece în câteva săptămâni. Vedeţi ce roşu e? Mă auzi, Iulius? Gaius?

Iulius nu reuşi să răspundă nici când îşi auzi numele din copilărie. Un val de negreală îi îndepărta pe toţi de el.

Cabera se ridică şi suspină.

– Cel puţin, coiful i-a salvat viaţa, dar sângele care îi curge din urechi nu e semn bun. Poate să-şi revină sau să rămână aşa. Am mai văzut aşa ceva la cei cu răni la cap. Poate să-i fie zdrobit spiritul.

Durerea se desluşea limpede în glasul lui, iar Gaditicus îşi aminti că vraciul venise pe vas împreună cu Iulius şi că se cunoşteau dinainte să ajungă pe *Accipiter.*

– Ajută-l cum poţi. Există şansa să revedem cu toţii Roma dacă piraţii primesc banii pe care îi vor. Cel puţin, o vreme, valorăm mai mult vii decât morţi.

Gaditicus se strădui să-şi alunge disperarea din voce. Un căpitan care îşi pierdea corabia n-avea prea multe şanse să găsească alta. Neputincios, legat fedeleş pe puntea celei de-a doua trireme, privise cum iubitul lui *Accipiter* se scufunda sub ape, într-un vârtej de bule şi lemn rupt. Sclavii de la rame nu fuseseră eliberaţi, iar urletele lor disperate şi răguşite se auziseră până când marea acoperise vasul. Ştia bine că şi cariera lui se scufundase odată cu el.

Lupta fusese crâncenă, dar, în cele din urmă, majoritatea oamenilor lui fuseseră copleşiţi, atacaţi din două părţi şi ciopârţiţi. Iarăşi şi iarăşi, Gaditicus derula scurta bătălie în minte, gândindu-se cum ar fi putut câştiga. De fiecare dată, sfârşea prin a ridica din umeri, spunându-şi că trebuia să uite înfrângerea, dar umilinţa era cu el clipă de clipă.

Se gândise să se omoare, ca să-i lipsească pe tâlhari de răscumpărare şi să-şi scutească familia de ruşine. Asta, în orice caz, dacă reuşeau să adune banii de răscumpărare.

Pentru ei ar fi fost mai uşor dacă Gaditicus se ducea în adâncuri împreună cu *Accipiter* şi cu atâţia dintre oamenii lui. În schimb, fusese lăsat să zacă în propria mizerie, alături de cei doisprezece ofiţeri care supravieţuiseră şi de Cabera, care scăpase oferindu-şi serviciile de vindecător. Se găseau mereu marinari cu răni care nu se închideau şi infecţii la organele genitale din cauza târfelor de prin porturi singuratice. Bătrânul avusese de lucru de când se terminase bătălia şi nu i se dădea voie să vină la ei decât o dată pe zi, să le verifice rănile şi pansamentele.

Gaditicus se mişcă uşor, scărpinându-şi mâncărimile provocate de păduchii şi puricii care îl năpădiseră din prima noapte

petrecută în celula împuțită și înghesuită. Undeva deasupra, indivizii care îi țineau captivi se plimbau fuduli pe punte, încântați de argintul din cuferele furate din cala lui *Accipiter* și având prizonieri pentru care să încaseze răscumpărări. Riscul pe care și-l asumaseră se dovedise extrem de profitabil pentru ei, iar Gaditicus făcu o grimasă când își aminti triumful lor arogant.

Unul dintre ei îl scuipase în față după ce îi legaseră mâinile și picioarele. Gaditicus se îmbujoră când își aminti episodul. Omul era orb de un ochi, iar fața îi era o masă de cicatrici vechi și țepi zbârliți. Ochiul alb păruse a se holba la el, iar chicotitul omului aproape că îl făcuse pe centurion să-și arate mânia și să se umilească și mai mult, zbătându-se. În loc de asta, se uitase doar impasibil, gemând numai când individul scund îl lovise în burtă și plecase.

– Ar trebui să-ncercăm să scăpăm, șopti Suetonius, aplecându-se atât de aproape, încât Gaditicus îi putu mirosi respirația.

– Nu-l putem mișca pe Cezar încă, așa că nici nu te gândi. Vor trece câteva luni până ce mesajele de răscumpărare vor ajunge în oraș și-apoi alte câteva până vor ajunge banii, dacă vor ajunge. Avem timp mai mult decât suficient ca să ne facem planuri.

Și Prax fusese cruțat de pirați. Lipsit de armură, părea un om cu totul obișnuit. Îi luaseră până și centura, ca nu cumva catarama masivă să fie folosită pe post de armă, așa că trebuia să tragă întruna de *bracae*. Dintre toți, el părea să fie cel mai resemnat de schimbarea sorții, calmul lui înnăscut ajutându-i pe toți să-și păstreze cumpătul.

– Băiatul are totuși dreptate, domnule căpitan! E foarte posibil să ne arunce pe toți peste bord de îndată ce primesc banii de la Roma. Sau senatul ar putea să le interzică alor noștri să plătească, preferând să ne uite pur și simplu.

Gaditicus se zbârli.

– Ți-ai uitat de tine, Prax. Oricât de proastă ar fi părerea ta despre ei, senatorii sunt romani și ei și nu vor lăsa să fim uitați.

Prax dădu din umeri.

– Ar trebui totuşi să ne facem un plan. Dacă trirema asta dă peste o galeră romană, care să dea semne că ar vrea să abordeze, o să ne arunce cu siguranţă peste bord. Câteva lanţuri la picioare şi problema e rezolvată.

Gaditicus se uită lung la secundul său.

– Bine, o să punem la punct câteva lucruri. Dar, dacă se iveşte ocazia, nu-mi las nici un om în urmă. Pe lângă rana de la cap, Cezar mai are şi un braţ rupt. Mai trec săptămâni întregi până să poată măcar să stea în picioare.

– Asta dacă trăieşte, adăugă Suetonius.

Cabera se uită la tânărul ofiţer cu o privire cruntă.

– E puternic, băiatul ăsta, şi are un vindecător cât se poate de priceput care să se ocupe de el.

Suetonius îşi desprinse ochii sub privirea intensă a bătrânului, simţindu-se brusc ruşinat.

Gaditicus sparse tăcerea:

– Ei bine, domnilor, avem tot timpul din lume să ne gândim la variantele posibile. Timp avem din belşug.

CAPITOLUL ŞASE

În timp ce supraveghea sălile lungi ale bucătăriei, Casaverius îşi îngădui un zâmbet prin care se felicita singur. Peste tot în jur, vânzoleala serii se potolea. Ultimele comenzi fuseseră servite cu câteva ore în urmă.

– Perfecţiunea se află în detalii, şopti ca pentru sine, aşa cum făcuse în fiecare seară a celor zece ani de când era în serviciul lui Cornelius Sulla.

Zece ani buni, deşi trupul lui cândva zvelt se rotunjise alarmant între timp. Casaverius se sprijini de peretele tencuit cu grijă şi continuă să piseze în mojar, pregătind pasta de seminţe de muştar care îi plăcea atât de mult lui Sulla. Îşi înmuie un deget în amestecul întunecat şi mai adăugă un pic de ulei şi de oţet din şirul de vase cu gât îngust care atârnau pe pereţi. Cum putea un bucătar bun să se abţină a gusta din mâncărurile pe care le prepara? Era parte din proces. Tatăl lui fusese şi mai gras, iar Casaverius se mândrea cu greutatea lui, ştiind că numai un prost ar angaja un bucătar slab.

Focul fusese stins de mult în cuptoarele de cărămidă, care probabil că se răciseră între timp. Casaverius le făcu semn sclavilor să le cureţe şi să pună la-ndemână cărbunele pentru dimineaţă. Aerul din bucătărie era încă dens din pricina căldurii de peste zi, iar bucătarul scoase de la cingătoare o cârpă cu care îşi şterse fruntea. Recunoscu că, de când se îngrăşase, transpira mai mult şi îşi apăsă pe faţă pânza deja umedă.

Se gândi să termine pasta într-una dintre camerele reci, unde pregăteau felurile cu gheaţă, dar nu-i plăcea deloc să lase sclavii nesupravegheaţi. Ştia că obişnuiau să fure mâncare, să o ducă familiilor lor şi, dacă luau în cantităţi moderate, putea să îi ierte. Dar, dacă îi lăsa singuri, erau în stare să devină nesăbuiţi şi cine ştie ce ar fi dispărut atunci? Îşi aminti că şi tatăl lui se plângea seara de acelaşi lucru şi spuse iute o rugăciune pentru bătrân, oriunde se va fi aflat.

Savura pacea de la sfârşitul fiecărei zile care mersese bine. Casa lui Sulla era faimoasă pentru mâncarea bună şi, atunci când se cerea ceva special, îl încântau nerăbdarea şi energia care îi cuprindeau pe toţi, din momentul de anticipare când deschidea legătura de reţete a tatălui său, desfăcând şireturile de piele care ţineau laolaltă nepreţuitele pergamente şi trecându-şi degetul peste litere, făcându-i plăcere să ştie că numai el le poate citi. Tatăl lui fusese de părere că fiecare bucătar ar trebui să fie un om educat şi Casaverius suspină când se gândi la propriul fiu. Băieţandrul îşi petrecea dimineţile în bucătărie, dar tot ce învăţa părea că îi zboară din minte ori de câte ori era frumos afară. Băiatul era o dezamăgire, iar Casaverius acceptase faptul că probabil n-avea să fie niciodată în stare să conducă singur o bucătărie mare.

Totuşi, mai erau ani buni până când avea să-şi lase oalele şi cuptoarele pentru ultima oară şi să se retragă în căsuţa lui dintr-o zonă bună a oraşului. Poate că atunci ar fi avut timp să se ocupe de musafirii pe care şi-i dorea nevastă-sa. Cumva, la el acasă nu reuşise niciodată să-şi pună în practică priceperea, mulţumindu-se cu mâncăruri simple din carne şi legume. Stomacul îi chiorăi la acest gând. Văzu cum sclavii îşi scoteau pachetele cu pâine şi carne coaptă din spuza cuptoarelor, acolo unde le puseseră la sfârşit. Pentru bucătărie nu era mare pierdere dacă trimitea sclavii la culcare cu câteva îmbucături calde, iar obiceiul ăsta crea o atmosferă prietenoasă, lucru de care era sigur.

Sclavul cel nou, Dalcius, trecu pe lângă el, ducând o tavă cu vase cu mirodenii, gata să fie așezate înapoi la locurile lor, pe polițe. Casaverius îi zâmbi în vreme ce sclavul începu să descarce tava.

Muncea cu sârg, și vânzătorul de sclavi nu mințise când spusese că se descurca în bucătărie. Casaverius se gândi chiar să-i dea voie să pregătească un fel de mâncare pentru următorul banchet, sub atenta lui supraveghere, bineînțeles.

– Dalcius, ai grijă să pui mirodeniile unde trebuie, spuse el.

Omul masiv dădu din cap, zâmbind. Ce-i drept, nu era prea vorbăreț. „Poate că ar trebui să-și radă barba aia", gândi Casaverius. Tatăl lui nu lăsa niciodată o barbă să-i intre în bucătărie, considerând că făcea locul să pară dezordonat.

Gustă din nou din pasta de muștar și plesni din buze în semn de apreciere, observând că Dalcius își terminase treaba repede și corect. Judecând după cicatricile pe care le avea, arăta mai degrabă ca un luptător bătrân, dar nu era nimic agresiv în făptura omului. Dacă ar fi fost, Casaverius nu l-ar fi putut ține în bucătărie, unde agitația și graba neîntreruptă făceau ca oamenii să se mai ciocnească unul de altul. Cei iuți la mânie nu supraviețuiau acolo jos, sub casele bogate, dar Dalcius se dovedise plăcut, chiar dacă era cam taciturn.

– Voi avea nevoie de cineva mâine-dimineață, să m-ajute cu aluaturile. Ai vrea să vii tu?

Casaverius nu-și dădu seama că vorbea încet, cum vorbești cu copiii, dar Dalcius nu părea să bage de seamă niciodată, iar tăcerile lui păreau o invitație să-i vorbești așa. Nu era nici un pic de răutate în bucătarul gras, care se bucură sincer când Dalcius încuviință din cap, înainte să se întoarcă în magazii. Un bucătar bun trebuia să aibă ochiul format pentru lucrătorii buni, așa zicea mereu tatăl lui. Asta era diferența dintre a te băga singur în mormânt înainte de vreme și a atinge perfecțiunea.

– ... Iar perfecțiunea stă în detalii, murmură din nou pentru sine.

În capătul bucătăriei lungi se deschise uşa ce dădea spre casa de deasupra şi un sclav frumos îmbrăcat intră. Fără să-şi dea seama, Casaverius îşi îndreptă trupul şi îşi lăsă mojarul la o parte.

– Stăpânul transmite scuze pentru ora târzie şi întreabă dacă s-ar putea să i se trimită ceva rece înainte de culcare, un fel cu gheaţă, spuse tânărul.

Casaverius îi mulţumi, încântat ca de fiecare dată de politeţea pe care o arăta.

– Pentru toţi oaspeţii săi? întrebă repede, gândindu-se.

– Nu, domnule, oaspeţii au plecat, doar domnul general a rămas.

– Aşteaptă aici, atunci. Pregătesc totul în câteva clipe.

În scurtul răstimp care îi trebui pentru a da ordine noi, bucătăria trecu de la toropeala de seară târzie la starea de perfectă eficienţă. Doi dintre băieţii de alergătură fură trimişi în camerele cu gheaţă, mult sub casă. Casaverius se năpusti pe sub o arcadă joasă şi printr-un coridor scurt până în camera unde se pregăteau deserturile.

– Lamâie cu gheaţă aş spune, mormăi în timp ce mergea. Frumoasele lămâi amărui din sud, îndulcite şi răcite.

Totul era în ordine când intră în camera rece pentru deserturi. Ca şi în bucătăria principală, pe pereţi erau atârnate zeci de amfore pline cu siropuri şi sosuri pe care le făceau şi le schimbau ori de câte ori apărea un moment de răgaz în bucătărie. Acolo nu se simţea deloc căldura de la cuptoare şi, cu un fior plăcut, Casaverius simţi cum i se usucă sudoarea pe trupul mare.

Blocurile de gheaţă sosiră în câteva minute, înfăşurate în cârpe aspre, şi fură zdrobite sub supravegherea sa până când deveniră o pastă fină, peste care Casaverius turnă sucul dulce-amărui de lămâie şi amestecă doar atât cât trebuia să-i dea aromă, nu prea mult. Tatăl lui îi spusese că gheaţa nu trebuie să fie galbenă, iar Casaverius zâmbi la vederea culorii şi texturii fine a desertului, apoi luă cu un polonic şi turnă în bolurile de sticlă de pe tava de servit.

Muncea repede. Chiar şi în camera aceea rece, gheaţa se topea, iar călătoria prin bucătărie trebuia să fie foarte rapidă. Spera ca, într-o bună zi, Sulla să aprobe să mai fie tăiat un pasaj prin roca de sub casa luxoasă, pentru ca deserturile îngheţate să poată fi duse sus direct. Totuşi, cu grijă şi viteză, deserturile puteau să ajungă la masa sa aproape intacte şi acum.

După doar câteva minute, cele două boluri erau pline cu gheaţă albă şi Casaverius îşi supse degetele cu plăcere exagerată. Ce bine era să guşti ceva rece în toiul verii! Se întrebă preţ de o clipă câte monede de argint însemnau cele două boluri, dar era o sumă de neînchipuit. Care şi cărăuşi aduceau blocurile imense din munţi, jumătate pierzându-se pe drum. Apoi, erau aduse în întunericul umed al gheţăriilor de sub el, unde continuau să se topească încet, asigurând totuşi băuturi şi deserturi reci în lunile de vară. Îşi notă în minte să verifice dacă mai erau provizii suficiente. Aproape că venise vremea să mai facă o comandă.

Dalcius intră în cameră după el, ducând în continuare tava lui de mirodenii.

– Pot să mă uit cum faci îngheţatele? Fostul meu stăpân n-avea aşa ceva.

Casaverius îi făcu vesel semn să intre.

– Treaba e terminată. Trebuie doar să fie duse iute prin bucătărie înainte să înceapă să se topească.

Dalcius se aplecă peste masă şi dărâmă cu mâna urciorul cu sirop lipicios, care se întinse într-o pată mare, galbenă. Buna dispoziţie a lui Casaverius se evaporă instantaneu.

– Repede, idiotule, adu cârpe să curăţăm! Nu-i timp de pierdut!

Sclavul cel mare păru îngrozit şi se bâlbâi:

– Îmi pare... îmi pare rău. Am altă tavă aici, stăpâne!

Întinse tava, iar Casaverius ridică acele două boluri, curăţându-le repede cu cârpa lui îmbibată de sudoare. „Nu-i timp de sensibilităţi", îşi spuse. Se topea gheaţa. Puse bolurile pe tavă şi îşi şterse enervat degetele.

– Nu sta aşa acolo, dă fuga! Şi, dacă ţi se-mpleticesc picioarele, pun să fii biciuit.

Dalcius ieşi repede din încăpere, iar Casaverius începu să cureţe mizeria de pe masă. Poate că omul era prea neîndemânatic pentru sarcini mai complicate.

Afară, în coridor, lui Tubruk nu-i trebui decât o clipă să golească fiola de otravă în cele două boluri, amestecând totul cu degetul. Când termină, goni prin bucătării şi înmână tava sclavului care aştepta.

Ochii care păruseră atât de neliniştiţi priveau calmi spatele care se îndepărta şi uşa care se închidea în urma lui. Acum, trebuia să fugă, dar mai întâi avea o treabă sângeroasă de făcut. Oftă. Casaverius nu era om rău, dar cândva, în viitor, ar fi putut să-l recunoască indiferent dacă îşi rădea barba, iar părul îi creştea la lungimea obişnuită.

Simţindu-se brusc foarte obosit, se întoarse în camera rece, atingând din mers mânerul de os al cuţitului de sub tunică. Avea să se asigure că va arăta ca o crimă, nu o sinucidere. În felul acesta, familia lui Casaverius ar fi fost la adăpost de răzbunarea ce urma.

– I-ai dat tava? se răsti Casa când Tubruk intră din nou în camera rece.

– Da. Îmi pare rău, Casaverius.

Bucătarul îşi ridică privirea când Tubruk păşi iute spre el. Vocea omului devenise mai profundă şi purtările lui obişnuite dispăruseră. Văzu lama şi o undă de frică şi derută îl străbătu.

– Dalcius! Lasă cuţitul! zise el, dar Tubruk înfipse pumnalul drept în pieptul cărnos al omului, despicându-i inima.

Îl mai înjunghie de două ori, ca să fie sigur.

Casaverius se chinui să respire, dar aerul nu venea. Faţa i se învineţi, iar mâinile îi deveniră moi, dărâmând polonicele şi urcioarele de pe masă, care se sparseră cu zgomot.

În cele din urmă, Tubruk îşi îndreptă trupul, făcându-i-se rău. În toţi anii cât fusese gladiator şi legionar, nu ucisese niciodată

un nevinovat și se simțea pătat de ceea ce făcuse. Casaverius fusese om bun și Tubruk știa bine că zeii se revoltau împotriva celor care îi vătămau pe drepți. Se stăpâni, încercând să-și îndepărteze privirea de la trupul gras al omului care alunecase pe podea. Plecă, pașii răsunându-i pe coridorul care ducea înapoi la bucătărie. Acum, trebuia să plece și să ajungă la Fercus înainte să se dea alarma.

Sulla stătea tolănit pe o sofa, cu gândurile rătăcindu-i departe, ignorând conversația cu Antonidus, generalul său. Ziua fusese lungă, iar senatul părea că încerca să-l împiedice să numească noi magistrați. Când fusese făcut dictator, i se încredințase sarcina de a restabili ordinea în republică și, în primele luni, fuseseră foarte domici să-i îndeplinească orice dorință. În ultimul timp, petreceau *ore* în dezbateri și discursuri lungi asupra puterilor și limitărilor oficiului pe care îl îndeplinea, iar sfătuitorii lui spuneau că nu trebuia să-și impună voința prea brutal, deocamdată. „Sunt cu toții niște oameni mărunți", gândi el. Mărunți în fapte și mărunți în visuri. Marius le-ar fi disprețuit prostia, dacă ar mai fi trăit.

– ... Vor fi obiecții cu privire la numărul de lictori[1], prietene, zicea Antonidus.

Sulla pufni cu dispreț.

– Cu sau fără obiecții, voi avea în continuare douăzeci și patru. Am mulți dușmani și vreau ca lictorii să le amintească de puterea mea atunci când merg de la Capitoliu la Curie.

Antonidus ridică din umeri.

– În trecut, erau doar doisprezece. Poate ar fi mai bine să-i lași pe senatori să aibă câștig de cauză în chestiunea asta și astfel să câștigi mai multă putere în negocieri mai importante.

[1] Persoane care îi însoțeau adesea pe demnitarii înalți, deschizând calea și purtând fasciile. (n.tr.)

– Sunt o haită de moşi ştirbi! izbucni Sulla. N-am restabilit ordinea în Roma în ultimul an? Puteau ei să facă asta? Nu. Sunt stăpânul lor şi ar trebui să-i oblig să recunoască acest fapt simplu. M-am plictisit să le tot menajez sensibilităţile şi să mă prefac că republica încă mai e tânără şi puternică.

Antonidus nu mai spuse nimic, ştiind că orice obiecţie a sa ar fi fost întâmpinată cu promisiuni şi ameninţări încă şi mai sălbatice. La început, se simţise onorat să devină consilierul militar al dictatorului, dar funcţia era lipsită de conţinut, întrucât Sulla îl folosea ca marionetă pentru propriile ordine. Chiar şi aşa, o parte din el înţelegea frustrarea lui Sulla. Senatul se zbătea să-şi păstreze demnitatea şi vechea autoritate, deşi recunoştea nevoia de a avea un dictator care să menţină pacea în oraş şi în teritoriile romane. Era ridicol, iar Sulla se plictisise repede de jocul acela.

Un sclav intră cu îngheţatele pe care le aşeză pe o măsuţă joasă, apoi ieşi din încăpere, făcând plecăciuni. Sulla se ridică în capul oaselor, uitând enervarea.

– Trebuie să guşti! Nu există nimic mai bun care să te răcorească în arşiţa verii.

Duse gheaţa albă la gură cu o linguriţă de argint şi gustă, închizând ochii de plăcere. Bolul se goli repede şi Sulla se gândi să mai ceară unul. Îşi simţea tot corpul mai rece şi mintea mai limpede. Văzu că Antonidus nu mâncase deloc şi îl îndemnă să încerce:

– Trebuie s-o mănânci repede, până nu se topeşte. Chiar şi atunci, va fi o băutură deosebit de revigorantă.

Privi cum generalul ia o linguriţă şi zâmbi împreună cu el. Antonidus voia să termine odată ce aveau de discutat şi să meargă acasă, la ai lui, dar ştia că nu se poate ridica până ce Sulla nu se simţea obosit. Se întrebă cam cât avea să mai dureze până atunci.

– Noii tăi magistraţi vor fi confirmaţi mâine, la Curie, zise.

Sulla se întinse la loc pe sofa, iar expresia redeveni mohorâtă.

– Ar fi bine. Le datorez favoruri acelor oameni. Dacă mai apare vreo amânare, senatul va regreta, ţi-o jur în faţa zeilor. Am să-i dau afară şi o să bat uşa în cuie!

Se strâmbă uşor în timp ce vorbea şi-şi duse mâna la burtă, frecându-se uşor.

– Dacă suprimi senatul, vei avea din nou război civil şi Roma va arde iarăşi, spuse Antonidus. În orice caz, cred că ai ieşi învingător din asta. Ştii că ai sprijinul nestrămutat al legiunilor.

– Aceasta este calea regilor. Mă atrage şi îmi repugnă în acelaşi timp. Am iubit republica şi aş iubi-o şi acum dacă ar fi condusă de cei care o cârmuiau când eram eu copil. Acum au murit toţi, iar oamenii mărunţi care au rămas în urmă nu pot face altceva decât să vină la mine să se smiorcăie.

Îi veni brusc să vomite şi se strâmbă. Antonidus începu şi el să simtă viermele durerii zbătându-i-se în vintre. Sări în picioare de frică, iar privirea îi căzu pe cele două boluri, unul gol, altul abia atins.

– Ce e? întrebă Sulla cu faţa schimonosindu-i-se în momentul în care înţelese ce se întâmplase.

Arsura din burtă se răspândea şi Sulla apăsă cu mâinile, de parcă voia să o strivească.

– Şi eu simt, zise Antonidus cuprins de panică. Ar putea să fie otravă! Bagă-ţi degetul pe gât, repede!

Sulla se clătină pe picioare, căzând într-un genunchi. Părea gata să leşine şi Antonidus se întinse spre el, ignorându-şi propria durere, mai mică, dar care se înteţea.

Îşi împinse degetul în gura inertă a dictatorului, făcând o grimasă când ţâşni potopul de pulpă alunecoasă a vomei. Sulla gemu, dându-şi ochii peste cap.

– Haide, haide, încă o dată, zise Antonidus, apăsând cu vârfurile degetelor în carnea moale a gâtului.

Începură din nou spasmele care expulzau bilă întunecată şi salivă de pe buzele dictatorului, până când stomacul începu

să i se contracte în gol. Apoi, pieptul pârjolit se lăsă în jos, iar plămânii încetară să mai tragă aerul şi cedară după o ultimă respiraţie şuierătoare. Antonidus strigă după ajutor şi îşi goli conţinutul propriului stomac, sperând, printre undele de groază, că nu a mâncat îndeajuns încât să moară.

Gărzile ajunseră iute, dar Sulla era deja livid şi ţeapăn, iar Antonidus – semiconştient, împroşcat cu amestecul împuţit a ceea ce mâncaseră. Abia avu destulă putere să se ridice în picioare, dar oamenii îngheţaseră, neştiind ce să facă dacă nu le dădea ordine.

– Aduceţi doctori! icni, simţindu-şi gâtul umflat şi iritat. Durerea din stomac începuse să se mai potolească, aşa că îşi luă mâna de pe burtă, încercând să se adune.

– Închideţi casa! Dictatorul a fost otrăvit. Trimiteţi oameni la bucătării. Vreau să ştiu cine a adus lăturile astea aici şi numele fiecărui om care le-a atins. Mişcaţi-vă!

Puterile îl părăsiră şi se lăsă să cadă pe sofaua pe care stătuseră atât de liniştiţi cu doar câteva minute în urmă, discutând treburile senatului. Ştia că trebuia să ia măsuri repede, altfel haosul ar fi erupt în întreaga Romă de îndată ce se afla. Mai vomă o dată, după care se simţi slăbit, dar mintea începu să i se limpezească.

Atunci când intrară, doctorii îl ignorară pe general, ca să se ocupe de Sulla. Îi atinseră încheietura şi gâtul şi se priviră îngroziţi.

– A murit, zise unul, albindu-se la faţă.

– Asasinii lui vor fi găsiţi şi sfâşiaţi. Jur pe zeii casei mele, şopti Antonidus cu vocea la fel de amară precum gustul pe care îl simţea în gură.

***

Tubruk ajunse la uşiţa care dădea în stradă chiar în momentul în care ţipetele izbucneau în clădirile principale ale casei din oraş a lui Sulla. Nu era decât o strajă, dar omul era pregătit şi atent, iar expresia îi era cruntă.

– Întoarce-te de unde-ai venit, sclavule, spuse autoritar, cu mâna pe *gladius*.

Tubruk mârâi şi sări în faţă, doborându-l cu o lovitură bruscă de pumn. Soldatul căzu într-o poziţie ciudată, pierzându-şi cunoştinţa. Tubruk ezită, ştiind că putea foarte uşor să păşească peste el şi să iasă pe poarta de serviciu. Dar omul putea să îl descrie şi să îl recunoască, chiar dacă era foarte posibil să fie executat pentru că nu fusese în stare să păzească poarta. Tubruk îşi stăpâni disperarea care îl cuprinsese de când îl omorâse pe Casaverius. Datoria lui era faţă de Cornelia şi de Iulius – şi faţă de memoria tatălui lui Iulius, care avusese încredere în el.

Cu o privire sumbră, îşi scoase cuţitul şi-i tăie gâtul soldatului, ţinându-se deoparte, ca să nu-şi păteze hainele cu sânge. Omul horcăi, iar privirea i se limpezi preţ de o clipă înainte să moară. Tubruk zvârli cuţitul, apoi deschise poarta şi ieşi pe străzile oraşului, amestecându-se printre oamenii care îşi vedeau liniştiţi de drum, neştiutori de lupul care se strecura printre ei.

Trebuia să ajungă la Fercus, unde avea să fie în siguranţă, dar avea de mers vreo doi kilometri şi, cu toate că se mişca repede, nu putea să fugă, de teamă să nu stârnească bănuielile cuiva care să îl urmărească. În spate, auzea zgomotul bine cunoscut al sandalelor soldaţilor care începeau să-i oprească pe oameni, căutând arme, uitându-se după o faţă vinovată.

Mai mulţi legionari trecură pe lângă el. Privirile lor măturau mulţimea pe măsură ce încercau să înainteze şi să închidă drumul. Încercând să nu intre în panică, Tubruk o luă pe o străduţă laterală, apoi pe alta. Încă nu puteau să ştie pe cine caută, dar trebuia neapărat să-şi radă barba de îndată ce ajungea la adăpost. Orice s-ar fi întâmplat, nu trebuiau să îl prindă viu. Cu un pic de noroc, n-ar fi făcut niciodată legătura între el şi domeniu, şi familia lui Iulius.

Când soldaţii începură să închidă drumul, un om din mulţime o luă la fugă, aruncând coşul cu legume pe care îl dusese

până atunci. Tubruk le mulţumi zeilor pentru conştiinţa încărcată a individului şi încercă să nu se uite în urmă, în ciuda ţipetelor disperate pe care omul le scoase când soldaţii îl prinseră şi îi striviră capul de pietrele pavajului.

Cu paşi grăbiţi, Tubruk dădea colţ după colţ, până când ţipetele se pierdură, în sfârşit. Pe măsură ce umbrele deveneau tot mai întunecate, ajunse în strada unde îi spusese Fercus să vină şi îşi încetini pasul. La început, strada îi păru pustie, dar îşi văzu prietenul ieşind din cadrul neluminat al unei uşi şi făcându-i semn. Intră iute, cu nervii întinşi la maximum, gata să cedeze. În cele din urmă, se prăbuşi în cămăruţa murdară care însemna siguranţă, cel puţin pentru moment.

– Ai reuşit? întrebă Fercus, în timp ce Tubruk încerca să îşi recapete suflul şi să îşi domolească bătăile inimii.

– Cred că da. Vom şti mâine. Au închis străzile, dar am reuşit să trec nevăzut. Pe zei, a fost cât pe ce!

Fercus îi întinse un brici şi îi arătă un vas cu apă rece.

– Mai trebuie să ieşi nevăzut şi din oraş, prietene. Ceea ce nu va fi uşor dacă Sulla e mort. Şi, dacă n-a murit, va fi aproape imposibil.

– Eşti gata să faci ce trebuie? spuse Tubruk încet, frecând cu apă încâlceala aspră care îi acoperea faţa.

– Da, chiar dacă mă doare ce trebuie să fac.

– Nu cât o să mă doară pe mine. Începe rapid, imediat ce mă rad.

Observă că mâinile care mânuiau lama îngustă tremurau şi înjură în gând când se tăie.

– Lasă-mă pe mine, zise Fercus, luându-i briciul. Vreme de câteva minute se lăsă liniştea, deşi gândurile celor doi goneau nebuneşte.

– Te-a văzut cineva când ai ieşit din casă? întrebă Fercus, chinuindu-se cu ţepii încăpăţânaţi.

Tubruk tăcu îndelung.

– Da. A trebuit să omor doi oameni nevinovaţi.

– Republica poate să suporte un pic de sânge pe pulpană dacă moartea lui Sulla readuce egalitatea la Roma. Nu poate să-mi pară rău pentru ce ai făcut, Tubruk.

Tubruk rămase tăcut, în timp ce lama briciului îi reteza ultimele fire de barbă. Apoi, îşi frecă faţa, cu ochii trişti.

– Fă-o acum, cât sunt ameţit.

Fercus inspiră adânc şi veni în faţa bătrânului gladiator. Pe chipul puternic al acestuia nu se mai vedea nici o urmă a lui Dalcius cel împiedicat.

– Poate... începu Fercus, şovăind.

– Nu e altă cale. Am mai vorbit despre asta. Fă-o!

Tubruk apucă braţele scaunului pe când Fercus ridică pumnul şi începu să-l lovească peste faţă până când aceasta deveni de nerecunoscut. Simţi cum i se rupe nasul de-a lungul unei linii vechi şi scuipă pe podea. Fercus respiră adânc şi Tubruk tuşi, strâmbându-se.

– Nu te opri... încă, şopti el printre valurile de durere, dorind ca totul să se sfârşească.

Când avea să se termine, Fercus se va întoarce acasă cu Tubruk. Aveau să părăsească acea cameră închiriată, fără să lase vreo dovadă. Tubruk, cu faţa umflată, urma să fie legat în lanţuri şi pus într-un transport de sclavi care pleca din oraş. Ultimul lucru pe care îl făcuse înainte să se ducă la târgul de sclavi fusese să semneze o notă de cumpărare, pe numele lui. Iar Fercus urma să livreze încă un sclav anonim la domeniul din afara oraşului, sclav care avea să se piardă într-o viaţă de muncă teribilă, la câmp.

În sfârşit, Tubruk ridică o mână, iar Fercus se opri, respirând greoi şi nevenindu-i să creadă ce efort teribil fusese să-i administreze bătaia. Omul care stătea pe scaun nu mai semăna decât vag cu cel care intrase din stradă. Era mulţumit.

– Nu-mi bat niciodată sclavii, zise Fercus.

Tubruk ridică încet capul.

– Nici acum n-ai bătut un sclav, spuse, înghiţind sânge.

Gâfâind, Brutus se lăsă în jos, în spatele unei creste de piatră. Urmăritorii aveau arcuri. Aruncase o privire peste stâncă şi văzuse că doi dintre ei rămaseră mai în spate, pe când ceilalţi se chinuiau să urce spre ei. De îndată ce el şi Renius ar fi fost obligaţi să se arate, săgeţile aveau să muşte din ei şi totul s-ar fi terminat.

Brutus stătea cât putea de aproape de stânca neagră, gândind febril. Era sigur că unul dintre arcaşi era soţul Liviei, deci femeia îl convinsese că era nevinovată şi n-avea cine s-o contrazică. Fără îndoială că avea să-l primească acasă ca pe un erou dacă ar fi adus cu el cadavrul lui Brutus.

Gândul la ea îi încălzi trupul. Plicticosul ăla de bărbat al ei sigur nu era în stare să aprecieze ce avea.

Renius îi dăduse lui pumnalul, preferând să simtă greutatea sigură a sabiei. Brutus însuşi aştepta cu propriul *gladius* în teacă şi cu două tăişuri mai mici în fiecare mână. Ştia că putea să le arunce îndeajuns de bine, încât să omoare, dar nu prea avea timp să ţintească înainte să fie ţintit de arcaşi. Trebuia să se mişte repede.

Îşi înălţă capul peste creastă, observând poziţiile celor care veneau înspre ei. Arcaşii strigară la tovarăşii lor, ca să-i prevină, dar Brutus dispăruse deja din vedere şi plecase de acolo. De data aceasta, se ridică în picioare şi aruncă unul din cuţitele scânteietoare înainte să se trântească la pământ.

O săgeată îi vâjâi pe deasupra capului. Brutus rânji când auzi cum cuţitul intră în carne. Cu celălalt cuţit pregătit, se mişcă din nou în lungul crestei, apropiindu-se de Renius.

– Cred că doar l-ai zgâriat un pic, mormăi acesta.

Brutus se uită pieziş la el, pentru că nu-l lăsa să se concentreze şi roşi puternic când auzi potopul de blesteme turbate care venea din vale.

– Şi l-ai enervat, adăugă Renius.

Brutus se încordă, vrând să mai încerce o dată. Tare i-ar mai fi plăcut să ţintească un arcaş, dar n-ar fi rezolvat nimic. Alt duşman ar fi luat arcul, cu deosebirea că primii erau mai departe de creasta în spatele căreia se ascundeau romanii.

Sări iarăşi în picioare, aproape dând nas în nas cu unul dintre greci. Omul rămase cu gura căscată de surpriză, iar Brutus îi înfipse cuţitul în gât, după care se aruncă la pământ şi se îndepărtă târâş, ridicând praf în urma sa.

Alţi doi oameni veniră spre Brutus, care se ridică să-i întâmpine, încercând să nu-i piardă din vedere pe arcaşii din spate şi făcând paşi repezi la stânga şi la dreapta, ca să nu le dea ocazia să ţintească.

Exact când îşi împlântă sabia în unul din ei, o săgeată brăzdă aerul şi se înfipse în pământul de la picioarele lui. Brutus se agăţă de trupul moale, folosindu-l pe post de scut. Deşi era pe moarte, omul striga şi-l blestema pe Brutus, care dansa cu el în stânga şi în dreapta. O săgeată veni de nicăieri şi se înfipse în spatele grecului. Sângele îi ţâşni din gură pe faţa lui Brutus. Romanul înjură şi aruncă trupul mort în braţele tovarăşului său, după care îşi înfipse sabia în vintrele omului, cu lovitura tipică a legiunilor. Cei doi căzură în tăcere printre mărăcini şi flori, iar Brutus se trezi privindu-l pe soţul Liviei, care tocmai se pregătea să-şi trimită săgeata. Dădu să fugă, dar săgeata năucitoare îl ajunse când se întorcea, şi-l făcu să cadă pe spate. Armura îl salvase şi Brutus le mulţumi zeilor pentru norocul pe care îl avusese. Se ridică şi îl văzu pe Renius cum îl doboară pe soţul Liviei cu o ploaie de lovituri, după care se întoarse spre ultimul dintre atacatori, care aştepta îngrozit, cu braţele tremurând sub încordarea arcului.

– Uşor, băiete, îi strigă Renius. Dacă tragi săgeata aia, am să-ţi smulg beregata cu dinţii.

Brutus făcu un pas înspre Renius, dar bătrânul gladiator întinse mâna, ca să îl oprească.

– Ştie ce are de făcut, Brutus. Dă-i un pic de timp, zise Renius cu voce limpede. Galben la faţă, tânărul care ţinea arcul întins la maximum scutură din cap. Soţul Liviei se zbătea pe pământ şi Renius îi apăsă un picior pe gât, ca să-l ţină locului.

– Aţi avut parte de o luptă, băieţi. Acum, mergeţi acasă, la neveste şi înduioşaţi-le cu povestea asta, continuă Renius, apăsându-şi piciorul ceva mai tare, astfel încât soţul Liviei îşi încleştă mâinile pe gamba lui, începând să se sufoce.

Celălalt slăbi arcul şi făcu doi paşi în spate.

– Dă-i drumul, zise cu un accent greoi.

Renius dădu din umeri.

– Întâi, aruncă arcul.

Tânărul ezită atât de mult, încât soţul Liviei se învineţi la faţă, apoi aruncă arcul care căzu zăngănind pe pietrele din spate. Renius îşi îndepărtă piciorul şi-l lăsă pe grec să se ridice împleticindu-se şi respirând greoi. Bătrânul gladiator aşteptă nemişcat, până când cei doi se îndepărtară.

– Staţi! strigă Brutus din senin, făcându-i să îngheţe. Acolo, jos, aveţi trei cai care nu vă trebuie. Vreau eu doi!

Cornelia şedea cu spatele drept şi ochii sclipind de îngrijorare în faţa lui Antonidus, cel căruia i se spunea „câinele lui Sulla".

Ştia că omul care o interoga şi îi urmărea concentrat fiecare mişcare era extrem de crud. N-auzise nimic bun despre generalul lui Sulla şi se lupta din greu să nu-şi arate frica sau uşurarea pe care i-o provocase vestea pe care o aflase. Fiica ei îi dormea în braţe. Se hotărâse să-i spună Iulia.

– Cinna, tatăl tău, ştie că eşti aici? întrebă Antonidus cu voce răstită în timp ce o sfredelea cu privirea.

Femeia clătină uşor din cap.

– Nu cred. Sulla a trimis după mine în casa soţului meu, din afara oraşului. Stau de zile întregi în camerele astea, cu copila, şi n-am văzut pe nimeni, doar sclavi.

Generalul se încruntă, de parcă era ceva în vorbele ei care nu-i părea adevărat, însă nu-şi dezlipi privirea de a ei.

– De ce te-a chemat Sulla?

Cornelia înghiţi în sec şi ştiu că el observase gestul. Ce-ar fi putut să-i spună? Că Sulla o violase lângă fetiţa care plângea? Poate c-ar fi luat-o în râs sau, mai rău, ar fi crezut că încerca să mânjească numele marelui om care murise şi să pună să fie ucisă.

Antonidus o privea cum se foia de frică şi de griji şi-i veni să o plesnească. Era atât de frumoasă, încât era evident de ce fusese chemată, deşi nu putea să înţeleagă cum putea un trup lăbărţat de naştere să îl aţâţe pe Sulla.

Se întrebă dacă nu cumva tatăl ei fusese în spatele asasinatului şi înjură când îşi dădu seama că trebuia să mai pună un nume pe lista cu duşmani. Cinna era plecat cu treburi în nordul peninsulei, după cum îi spuseseră informatorii lui, dar şi de acolo putea să trimită asasini. Se ridică brusc în picioare. Se mândrea cu abilitatea lui de a descoperi un mincinos, dar femeia aia ori era imbecilă, ori chiar nu ştia nimic.

– Să nu pleci în vreo călătorie. Unde te găsesc dacă trebuie să te aduc din nou aici?

Cornelia se gândi o clipă, luptându-se să-şi ţină bucuria în frâu. Avea să-i dea drumul! Era mai bine să se ducă la casa din oraş sau mai bine se întorcea la moşia de la ţară a familiei lui Iulius? Clodia era probabil acolo.

– Voi fi în afara oraşului, în casa de unde am fost luată.

Antonidus dădu din cap, gândindu-se deja la problemele pe care trebuia să le rezolve.

– Îmi pare rău pentru tragedia întâmplată, se forţă Cornelia să spună.

– Vinovaţii vor suferi cumplit, zise el pe un ton dur.

Încă o dată, Cornelia simţi intensitatea privirii lui, care o făcea să i se pară că expresia de pe chipul ei este falsă.

După încă un moment, Antonidus traversă pardoseala de marmură. Copilul se trezi şi începu să scâncească, aşteptând să fie hrănit. Singură, fără doică, femeia îşi dezveli sânul aproape de gura fetiţei şi încercă să nu izbucnească în plâns.

CAPITOLUL ŞAPTE

Tubruk se trezi în întunericul din casa sclavilor, plin de junghiuri şi înţepenit de frig. Auzea alţi oameni mişcându-se în jur, dar nu se vedea nici urmă de lumină în temniţa unde erau ţinuţi şi pregătiţi de drum.

Aceasta era partea la care îşi îngăduise să se gândească doar puţin, încă din primele ore pe care le petrecuse cu Fercus stabilind amănuntele planului. Cât timp mai existase posibilitatea de a fi torturat şi ucis, dacă atentatul la viaţa lui Sulla dădea greş sau dacă era prins când încerca să scape, partea aceasta îi păruse o problemă minoră. Fuseseră atâtea posibilităţi diferite ca totul să se termine dezastruos, încât ziua şi noaptea pe care urma să le petreacă drept sclav rămăseseră ascunse într-un cotlon al minţii şi aproape că uitase de ele.

Se uită în jur, reuşind să distingă câteva forme în întuneric. Simţea greutatea fiarelor de metal care îi legau mâinile de lanţul neted ce zornăia la fiecare mişcare. Încercă să nu se gândească la cum fusese prima dată, dar memoria sa retrăia primele zile, primele nopţi, primii ani, până când toate începură să murmure în el şi se abţinu cu greu să urle. Unii dintre bărbaţii înlănţuiţi plângeau încet şi Tubruk nu auzise nicicând un sunet mai plin de jale.

Poate că fuseseră aduşi de pe pământuri îndepărtate sau poate deveniseră sclavi în urma unor fărădelegi sau datorii neplătite. Existau nenumărate moduri de a ajunge sclav, dar Tubruk ştia că nici unul nu era mai cumplit decât să te naşti

astfel. Când erau copii mici, erau şi ei liberi să se joace şi să alerge, neştiutori şi fericiţi. Asta până când creşteau îndeajuns cât să înţeleagă că aveau să fie vânduţi.

Tubruk inspiră adânc mirosurile de grajd: ulei şi paie, sudoare şi piele, animale umane curate, care nu posedau nimic, în schimb, erau posedate de alţii. Se trase în picioare, în ciuda greutăţii lanţurilor. Ceilalţi sclavi credeau că era unul dintre ei şi că se făcuse vinovat de cine ştie ce de vreme ce fusese bătut aşa de rău. Şi paznicul îl luase la ochi drept scandalagiu, din acelaşi motiv. Numai Fercus ştia că era om liber.

Gândul acesta nu-l linişte deloc. Nu-i era de-ajuns să-şi repete întruna că era aproape de domeniu şi de libertate. Dacă alţii cred că eşti sclav şi dacă eşti legat cu lanţuri într-o cămăruţă întunecată şi nu poţi nici să te ridici în picioare, unde mai e nepreţuita ta libertate? Dacă legi un om liber cu fiarele pentru sclavi, atunci omul acela *este* sclav. Tubruk simţi din nou groaza aceea fără nume, pe care o simţise în aceeaşi încăpere cu decenii în urmă. Să mănânci, să dormi, să stai în picioare sau să mori la cheremul altuia – se întorsese în starea aceea şi toţi anii de mândrie fiindcă îşi câştigase libertatea păreau să se fi transformat în cenuşă.

– Ce lucru fragil, spuse el doar ca să-şi audă vocea, iar omul de alături se trezi bombănind, aproape dărâmându-l pe Tubruk când se ridică în picioare.

Tubruk îşi ascunse privirea, mulţumind întunericului. Nu voia să intre lumina prin ferestrele înalte şi să le dezvăluie chipurile. Toţi aveau în faţă vieţi scurte şi brutale de trudă la câmp. Urmau să muncească până într-o zi când aveau să cadă din picioare şi să nu se mai poată ridica. Şi toţi erau aidoma lui. Poate că unul sau doi dintre ei aveau să fie aleşi, graţie forţei sau agilităţii lor, şi duşi să fie antrenaţi pentru circ. În loc să-şi sfârşească vieţile ca schilozi buni doar să care apă sau seceraţi de boli, aveau să-şi însângereze viitorul în nisipul arenei. Unul sau doi se vor căsători poate şi vor avea copii, doar ca să vadă cum sunt luaţi de lângă ei şi vânduţi de îndată ce creşteau.

Parcă în ciuda lui, lumina intră alene prin ferestre, permițându-i să vadă că sclavii legați erau nemișcați, așteptând apatici în lanțuri. În cazul multora dintre ei, singurul semn că erau treji îl reprezenta zgomotul ușor pe care îl făcea lanțul când se foiau. Odată cu lumina venea și mâncarea, iar ei o așteptau răbdători.

Tubruk își duse mâna la față și se strâmbă de durere când pipăi umflăturile lăsate de pumnii lui Fercus cu o noapte în urmă. Mirarea paznicului fusese evidentă atunci când Tubruk fusese adus înăuntru. Fercus nu se manifestase niciodată cu cruzime și probabil că sclavul îl insultase cumplit ca să primească așa o bătaie doar cu o noapte înainte de a fi livrat noilor proprietari.

Bineînțeles că nimeni nu întrebase nimic. Chiar dacă stăteau doar câteva zile în casa sclavilor, cât timp Fercus își încasa profitul, sclavii erau bunurile lui, la fel ca scaunul pe care stătea sau hainele pe care le purta.

Li se dădură blide de lemn, cu fiertură de legume și pâine. Tubruk tocmai își înmuia degetele în vasul lui, când se deschise ușa și Fercus intră împreună cu trei soldați.

Tubruk își coborî privirea, la fel ca toți ceilalți, neîndrăznind să se uite în ochii lor nici măcar din întâmplare. Un murmur de interes traversă încăperea, dar Tubruk nu i se alătură. Bănuia de ce veniseră și simțea că îi îngheață stomacul de încordare. Probabil că până acum vorbiseră cu tot personalul de la bucătărie și aflaseră că un oarecare Dalcius lipsea. Fercus spusese că aveau să fie controlați la porțile orașului, dar nu se așteptase să fie atât de meticuloși și să-i verifice casa de sclavi înainte de plecare.

În lumina cenușie a dimineții, Tubruk simțea că îl vor descoperi într-o clipită, dar soldații se mișcau încet printre sclavii care mâncau. Era clar că își luau misiunea extrem de în serios. Și așa și trebuia să fie, își zise acru Tubruk. Dacă nu îl descopereau acum și era prins mai târziu, la porți, soldații aveau să fie aspru pedepsiți. Se întrebă dacă Sulla înghițise otrava, deși știa că puteau să mai treacă zile până să fie sigur, poate chiar săptămâni, dacă senatul se hotăra să ascundă veștile. Romanii

nu prea îl văzuseră pe dictator altfel decât de la distanţă, pe deasupra mulţimii. Aveau să-şi vadă de vieţile lor fără să ştie nimic şi, dacă Sulla supravieţuise, poate că nu vor afla niciodată de atentat.

Îşi mesteca mâncarea încet când o mână aspră îl apucă de bărbie. Tubruk o lăsă să-i ridice capul şi se trezi privind în ochii duri ai unui legionar tânăr. Înghiţi dumicatul şi încercă să pară liniştit.

Soldatul fluieră.

– Ăsta a cam luat-o pe coajă, zise încet.

Tubruk clipi neliniştit, cu ochii umflaţi.

– Mi-a insultat soţia, domnule ofiţer, zise Fercus. Eu însumi i-am administrat pedeapsa.

– Nu zău? continuă legionarul.

Cu inima bubuind, Tubruk se uită în altă parte, dându-şi seama prea târziu că susţinuse privirea soldatului, ceea ce nu era permis.

– Dacă mi-ar fi insultat mie nevasta, i-aş fi smuls măruntaiele, zise, lăsând bărbia lui Tubruk să cadă.

– Şi să pierd câştigul? răspunse iute Fercus.

Ofiţerul făcu o grimasă dispreţuitoare şi scuipă un singur cuvânt:

– Negustori!

Împreună cu Fercus, trecu la următorul sclav. Tubruk îşi curăţă castronul, apucându-l strâns, ca să ascundă mâinile ce tremurau de uşurare. Câteva minute mai târziu, soldaţii plecară şi, în locul lor, intrară paznicii care îi făcură să se ridice, lovindu-i cu picioarele. Urmau să fie luaţi de acolo şi legaţi în carul care avea să-i scoată din oraş şi să-i ducă la noile lor case şi vieţi.

Iulius îşi sprijini capul de gratiile micuţei celule aflate sub puntea triremei, închizând ochiul stâng pentru a vedea mai limpede ce se întâmpla dincolo de ele. Dacă îl ţinea deschis, ceaţa

prin care vedea făcea să i se intensifice durerea de cap, iar el dorea să amâne acest lucru cât mai mult posibil în fiecare zi. Trase adânc aer în plămâni şi se întoarse spre ceilalţi.

– Ne aflăm, în mod sigur, într-un port. Aerul este cald şi simt miros de fructe şi de mirodenii. Aş zice că ne aflăm în Africa.

După o lună petrecută în semiîntunericul apăsător, aceste cuvinte stârniră rumoare printre romanii care stăteau în capul oaselor sau întinşi în temniţa lor de lemn. Iulius îi privi şi oftă înainte de a se întoarce la locul lui, lăsându-se în jos cu grijă şi evitând să se sprijine pe braţul zdrobit.

Acea lună fusese dificilă pentru toţi. Fără a avea cu ce să se bărbierească sau apă de spălat, soldaţii, care de obicei erau îngrijiţi, formau acum un grup jalnic, murdar şi cu bărbi întunecate. Găleata care le fusese dată pentru a-şi face nevoile era plină ochi şi muştele bâzâiau îi jurul ei. Se afla într-un colţ, dar excrementele bălteau pe lângă ea, iar oamenii nu aveau cârpe cu care să se şteargă. În căldura zilei, aerul duhnea a boală, iar doi dintre soldaţi făcuseră o febră pe care Cabera abia o putea ţine sub control.

Bătrânul vraci făcea tot ce putea pentru ei, dar era percheziţionat cu minuţiozitate de fiecare dată când le aducea mâncare sau venea să îi consulte. Piraţii încă îi dădeau de lucru cu suferinţele lor, iar Cabera îşi spunea că era limpede că, de ani de zile, nu mai avuseseră un tămăduitor la bord.

Iulius simţi că îl apucă durerea de cap şi îşi înăbuşi un geamăt. De când îşi recăpătase cunoştinţa, durerea nu-l slăbise nici o clipă, slăbindu-i voinţa şi forţele şi făcându-l să se răstească la toată lumea. Toţi erau nervoşi şi disciplina ce îi caracterizase cândva dispărea treptat în întunericul de sub punte, iar Gaditicus trebuia să intervină adesea pentru a calma spiritele.

Dacă îşi ţinea ochii închişi, durerea rămânea surdă, dar Cabera îi spusese că trebuia să-şi folosească neîncetat ochiul vătămat şi să petreacă nişte ore pe zi concentrându-şi privirea alternativ asupra unor obiecte apropiate şi îndepărtate,

altminteri ar fi fost pierdut în clipa în care aveau să vadă din nou lumina soarelui. Trebuia să creadă că acest coşmar va lua sfârşit. Se va întoarce la Roma şi la Cornelia, iar chinul trăit acum va deveni o amintire. L-a ajutat puţin să-şi imagineze că acest lucru s-a întâmplat deja, că stătea la soare, pe zidul domeniului, cu braţul petrecut în jurul taliei subţiri a Corneliei în timp ce adierea curată şi rece, ce bătea dinspre dealuri, le ciufulea părul. Ea l-ar întreba cum fusese în mizeria şi duhoarea temniţei, iar el ar minimaliza suferinţa. Îşi dorea să îşi poată aminti mai limpede chipul ei.

Iulius îşi ridică mâna şi o privi, apoi se uită la uşa zăbrelită. Făcu asta iarăşi şi iarăşi, până când tâmpla stângă începu să-i pulseze de durere. Lăsă mâna să-i cadă şi îşi închise ochii, sleit după o lună în care li se dăduse mâncare doar cât să nu moară de foame. Ar fi dat orice pentru o stridie rece, care să-i alunece pe gât. Ştia că este o prostie să se tortureze singur, dar mintea lui crea viziuni ale scoicilor ce păreau atât de reale, de parcă i s-ar fi aflat în faţa ochilor, la fel de clare ca vederea sa înainte de bătălia de pe *Accipiter*.

Nu-şi mai amintea nimic în legătură cu acea zi. Memoria lui îi spunea doar că, într-o clipită, era sănătos şi puternic, iar în următoarea – zdrobit şi copleşit de durere. În primele zile după ce îşi recăpătase cunoştinţa, fusese plin de mânie gândindu-se la ceea ce i se luase. Nu putuse să zărească nimic cu ochiul stâng un timp atât de îndelungat, încât crezuse că nici nu mai avea să vadă vreodată şi nici nu va mai putea să mânuiască sabia.

Suetonius îi spusese că bărbaţii cu un singur ochi nu pot fi buni luptători, iar el deja descoperea că nu nimereşte lucrurile pe care voia să le apuce, mâna lui nimerind în gol, fiindcă nu era în stare să aprecieze corect distanţele. Cel puţin, această problemă se rezolva pe măsură ce vederea îi revenea, deşi contururile tremurătoare pe care le zărea cu ochiul stâng îl înfuriau, făcându-l să-şi dorească să-l frece, pentru a vedea mai limpede.

Mâna lui se ridică din reflex pentru a face acest lucru, dar reuşi să se controleze, ştiind că n-ar fi indicat.

Pulsaţia de cap păru să găsească o cale de a migra către alt punct din creierul lui, aşa că îl durea în două locuri. Spera totuşi că nu se va extinde şi mai mult. Gândul acesta era o teamă pe care abia începuse să o conştientizeze, fiindcă, de trei ori până acum, durerea se transformase în lumini pâlpâitoare care îl epuizaseră şi îl făcuseră să se trezească având buzele amare din pricina bilei galbene, zăcând în propria mizerie în vreme ce Gaditicus îl ţintuia la pământ. Cu ocazia primei crize, îşi muşcase limba atât de tare, încât gura i se umpluse cu sânge care îl făcuse să se înece, dar acum era pregătită o legătură murdară, o fâşie dintr-o mânecă de-a lui, pe care să i-o îndese între dinţi în timpul convulsiilor.

Cu ochii roşii şi murdari, toţi soldaţii şi-au ridicat capetele la auzul paşilor care coborau pe treptele înguste dinspre puntea de deasupra. Orice era bine-venit pentru a-i smulge din plictiseala nesfârşită, şi chiar şi cei doi oameni cuprinşi de febră se străduiră să se ridice pentru a vedea despre ce-i vorba, dar unul din ei căzu epuizat la loc.

Era căpitanul, care aproape că strălucea datorită curăţeniei şi sănătăţii pe care le respira comparativ cu oamenii de pe *Accipiter.* Era suficient de înalt pentru a fi nevoit să se aplece pe când intra în temniţă însoţit de un alt bărbat care avea pregătite o sabie şi un pumnal pentru a stăvili un eventual atac.

Dacă nu i-ar fi pulsat capul de acea durere neiertătoare, Iulius ar fi râs la vederea acestei măsuri de precauţie. Romanii îşi pierduseră puterile, neavând ocazia să se antreneze. Încă îl uimea rapiditatea cu care muşchii îşi pierdeau vigoarea dacă nu erau folosiţi. Cabera le arătase cum să îşi menţină forţele trăgând unul de altul, dar asta nu părea să ajute prea mult.

Căpitanul încercă să îşi ţină respiraţia la vederea găleţii pline. Faţa lui era bronzată şi ridată ca urmare a anilor în care îşi mijise ochii scrutând marea şi încercând totodată să se ferească

de strălucirea ei. Chiar şi hainele lui miroseau a proaspăt, iar năzuinţa lui Iulius de a se afla la aer, într-un spaţiu deschis, era de-a dreptul dureroasă, atât de puternică, încât inima îi bubuia de dorinţă.

– Am ajuns într-un port sigur. Probabil că, în şase luni, vă veţi petrece nopţile singuri, liberi, odată răscumpărarea plătită.

Căpitanul făcu o pauză pentru a savura efectul vorbelor sale. Eventualitatea eliberării îi făcuse pe oameni să îşi aţintească privirile asupra lui.

– Sumele cerute, ei bine, asta-i o problemă delicată, continuă el pe un ton plăcut, de parcă s-ar fi adresat unui grup de oameni pe care îi cunoştea bine, nu unor soldaţi care l-ar fi sfâşiat cu dinţii dacă ar fi avut suficientă putere. Nu trebuie să fie atât de mult, încât cei dragi vouă să nu fie în stare să plătească. Nu avem nevoie de aşa ceva. Totuşi, cumva, nu cred că veţi răspunde sincer dacă vă întreb cât ar fi în stare să plătească familiile pentru voi. Înţelegeţi?

– Înţelegem destul de bine, spuse Gaditicus.

– Cred că ar fi cel mai bine să ajungem la un compromis. Fiecare îmi va spune numele lui, gradul şi averea de care dispune, iar eu voi decide dacă minte şi voi adăuga cât voi crede de cuviinţă. E ca un joc.

Nimeni nu-i răspunse, dar jurăminte tăcute le-au fost făcute zeilor, iar ura se citea clar pe chipurile romanilor.

– Bine. Să începem atunci.

Arătă spre Suetonius, îndepărtându-şi privirea când tânărul bărbat se scărpină din pricina păduchilor care îi muşcaseră pe toţi, astfel încât trupurile le erau pline de inflamaţii roşii.

– Suetonius Prandus. Sunt ofiţer de cart de gradul cel mai mic. Familia mea nu are nimic care să poată fi vândut, zise Suetonius cu o voce groasă şi aspriţă din pricina tăcerii îndelungate.

Căpitanul îl măsură cu privirea, cântărindu-i vorbele. La fel ca şi în cazul celorlalţi, nimic din trupul slăbit nu sugera bogăţie. Iulius realiză că omul doar se distra pe seama lor. Îi făcea

plăcere faptul că aroganții soldați romani erau nevoiți să negocieze cu dușmanul. Totuși, ce altceva ar fi putut face? Dacă piratul cerea prea mult, iar familiile lor nu ar fi putut împrumuta acei bani sau, și mai rău, ar fi refuzat să o facă, asta ar fi însemnat o moarte rapidă. Era dificil să nu accepți jocul.

– Cred că, pentru gradul *cel mai mic,* voi cere doi talanți[1] – cinci sute în aur.

Suetonius izbucni, cu toate că Iulius știa că familia acestuia ar fi putut plăti cu ușurință acel preț sau chiar unul de zece ori mai mare.

– Pe toți zeii, omule! Nu au atâția bani! spuse Suetonius, tot trupul lui murdar părând să exprime adevărul vorbelor sale.

Căpitanul ridică din umeri.

– Roagă-te acelor zei ca ei să poată face rost de acești bani, altfel vei fi zvârlit peste bord, cu un lanț care să te tragă la fund.

Suetonius se ghemui la locul lui, aparent cuprins de disperare, cu toate că Iulius știa că acesta era încântat că îl păcălise pe pirat.

– Tu, centurionule? Provii dintr-o familie bogată? întrebă căpitanul.

Gaditicus se uită lung la el înainte de a-i răspunde.

– Nu, dar nimic din ce-aș spune nu ar conta pentru tine, mârâi acesta înainte de a se uita în altă parte.

Căpitanul se încruntă gânditor.

– Cred că... da, pentru un centurion, cel puțin căpitan, așa, ca mine... ar fi o insultă să cer mai puțin de douăzeci de talanți. Asta ar însemna cam cinci mii în aur, cred. Da.

Gaditicus îl ignoră, deși păru că se încovoaie puțin, de disperare.

– Cum te numești? îl întrebă căpitanul pe Iulius.

Și el se gândi să-l ignore pe bărbat, dar durerea făcu să îi bubuie capul și o undă de mânie se ridică în el.

[1] Talant – monedă de aur sau de argint cu valoare variabilă, folosită în Grecia antică (n.red.)

– Numele meu este Iulius Cezar. Am sub comandă douăzeci de oameni. De asemenea, sunt capul unei case bogate.

Sprâncenele căpitanului se ridicară, iar ceilalți murmurară neîncrezători. Iulius schimbă o privire cu Gaditicus, care clătină din cap, transmițându-i un mesaj clar.

– Capul unei case! Sunt onorat să te cunosc, spuse căpitanul pe un ton batjocoritor. Poate că şi pentru tine douăzeci de talanți ar fi potriviți.

– Cincizeci, rosti Iulius, îndreptându-şi spatele în timp ce vorbea.

Căpitanul clipi, atitudinea sa uşuratică dispărând iute.

– Asta înseamnă douăsprezece mii de piese din aur, zise el copleşit de încântare.

– Hai să zicem cincizeci, replică Iulius ferm. După ce o să te găsesc şi o să te omor, voi avea nevoie de bani. Mă aflu departe de casă, la urma urmelor.

În ciuda durerii de cap, reuşi să zâmbească sălbatic.

Căpitanul îşi reveni rapid din surpriză.

– Tu eşti cel care a avut capul spart. Probabil că ți-ai lăsat mintea pe puntea mea. O să cer cincizeci, dar, dacă nu-i primesc, marea este suficient de adâncă pentru tine.

– Nu este suficient de întinsă pentru ca tu să te ascunzi de mine, bastardule, replică Iulius. O să-ți țintuiesc oamenii pe un şir de cruci de-a lungul coastei. Poate că, din milă, pe ofițeri îi voi strangula înainte. Ai cuvântul meu!

Soldații izbucniră într-un val de urale şi râsete, iar căpitanul păli de furie. Pentru o clipă, păru că se va repezi să-l lovească pe Iulius, dar reuşi să se stăpânească şi privi disprețuitor de jur împrejur, la oamenii care chicoteau.

– Voi pune preț mare pe fiecare dintre voi. Să vedem cât de entuziasmați o să fiți atunci! țipă el ca să acopere zeflemelile, în vreme ce se îndepărta împreună cu tovarăşul lui care închise uşa în urma sa, clătinând capul a neîncredere către Iulius, printre zăbrele.

Când au fost siguri că nu îi mai auzea nimeni, Suetonius se luă de Iulius.

– De ce ai făcut asta, tâmpitule? O să ne aducă familiile la sapă de lemn din pricina mândriei tale prostești.

Iulius ridică din umeri.

– O să stabilească prețurile în funcție de ce crede că o să capete, așa cum ar fi făcut înainte de a coborî aici, cu toate că s-ar putea să ceară cincizeci pentru mine, ca să-mi facă rău.

– Cezar are dreptate, spuse Gaditicus, doar se distra cu noi. Chicoti brusc. Cincizeci! I-ai văzut fața? Ești un roman adevărat, băiete.

Râsul i se transformă în tuse, dar el zâmbea încă.

– Cred că ai greșit ispitindu-l, continuă Suetonius, iar unul sau doi dintre ceilalți murmurară aprobator.

– A ucis romani și l-a scufundat pe *Accipiter*, iar tu consideri că ar trebui să ne pretăm jocurilor sale? Te-aș scuipa dacă aș fi în stare! se răsti Iulius. Am vorbit serios. Îndată ce voi fi liber, îl voi găsi și îl voi ucide. Chiar dacă va dura ani de zile, chipul meu va fi ultimul pe care îl va zări înainte să moară.

Suetonius se împletici furios către Iulius, dar Pelitas îl reținu când trecu pe lângă el.

– Stai jos, idiotule! mârâi Pelitas, împingându-l înapoi. N-are nici un rost să ne batem între noi, iar el abia dacă și-a revenit.

Suetonius se supuse, aruncându-i o privire mânioasă, pe care Iulius o ignoră, scărpinându-și gamba în timp ce se gândea. Privirea lui poposi asupra bolnavului care zăcea în mizerie, pe paiele care duhneau.

– Locul ăsta ne va ucide, rosti el.

Pelitas încuviință.

– Știm că pe punte sunt doi oameni care păzesc intrarea spre temnița noastră. Ar trebui să-i doborâm. Acum, că ne aflăm într-un port, ar merita să încercăm?

– Poate, spuse Iulius, dar sunt vigilenți. Chiar dacă am reuși să desprindem balamalele ușii, chepengul de pe punte este zăvorât

pe exterior ori de câte ori cineva vine aici, chiar şi Cabera. Nu-mi dau seama cum l-am putea forţa suficient de rapid pentru a nu ne pomeni cu o mulţime care să ne aştepte la ieşire.

– Am putea să ne folosim de capul lui Suetonius, zise Pelitas. Câteva lovituri zdravene şi ori el, ori chepengul va ceda. În oricare din cazuri, nu avem decât de câştigat.

Iulius chicoti împreună cu el.

În noaptea următoare, unul dintre bolnavi muri. Căpitanul îi permise lui Cabera să scoată trupul şi să-l arunce peste bord fără vreo ceremonie. Starea de spirit a celor rămaşi era disperare pură.

CAPITOLUL OPT

– Sunt înconjurat de femei, zise Tubruk vesel când Aurelia, Cornelia și Clodia intrară în *triclinium*-ul[1] tăcut, aducând cu ele viață și energie.

În săptămânile din urmă, după ce Fercus îl trecuse de porțile domeniului și-i pusese biletul de vânzare în mâinile acum libere, Tubruk aproape că-și regăsise liniștea pe care o pierduse în oraș. Pentru toți patru, a mânca împreună în fiecare dimineață devenise un fel de ritual, iar Tubruk începuse să aștepte cu nerăbdare micul dejun. Starea Aureliei era întotdeauna mai bună dimineața și, dacă se pricepea vreun pic, Tubruk ar fi spus că între ea, Cornelia și Clodia era o prietenie adevărată. Casa aceea nu mai auzise hohote de râs dinainte de revoltele sclavilor, iar faptul că acum se auzeau îl binedispunea pe Tubruk.

În timp, fața omului se vindecase, deși acum avea încă o cicatrice deasupra ochiului stâng, care să-i amintească de calvarul acela. Se gândi cât de ușurat fusese când văzuse prima dată legionari îmbrăcați în negru, uniformă pe care aveau s-o poarte un an încheiat, în semn de doliu pentru moartea dictatorului. Totuși, pânza neagră nu părea să se potrivească dispoziției Romei. Fercus îi spusese că se simțea un suflu nou în senat, cu Cinna și Pompei care se străduiau să restabilească

[1] *Triclinium* – sufragerie (în lb. latină, în original)

vechea republică şi să trimită înapoi în morminte nălucile regilor pe care Sulla le făcuse să umble pe străzi.

Administratorul domeniului nu mai mergea decât arareori în oraş, iar când se ducea era cu mare băgare de seamă. Se gândea că erau şanse foarte mari să nu fie niciodată asociat cu otrăvirea conducătorului Romei, însă era de ajuns o singură acuzaţie şi senatul avea să întoarcă domeniul cu susul în jos, în căutare de dovezi. Era sigur că, dacă îl găseau pe Fercus şi-l torturau, negustorul avea să-l dea de gol. Omul avea o familie pe care o iubea, iar onoarea şi prietenia nu înseamnă nimic în comparaţie cu asta. Totuşi, făcuseră ceea ce trebuia şi învinseseră, chiar dacă Tubruk urma să nu mai aibă nici o zi de pace deplină câtă vreme prietenii şi susţinătorii lui Sulla îl mai căutau pe asasin.

La o lună după întoarcerea sa la domeniu, Tubruk îmbrăcase o mantie greoaie şi se dusese călare în oraş, ca să aducă ofrande în templele lui Marte şi al Vestei, în semn de mulţumire pentru că-i cruţaseră viaţa Corneliei. Şi se rugase şi pentru sufletele lui Casaverius şi al soldatului pe care îl omorâse la poartă.

Fetiţa Corneliei şedea în poala mamei sale, iar Clodia se întindea din când în când să gâdile copila sub braţ, ca să o facă să râdă. Chiar şi Aurelia zâmbea la auzul chicotelilor copilăreşti pe care le scotea Iulia. Tubruk îşi întindea mierea pe pâine cu un amestec de emoţii care se învârtejeu în el. Era bine că Aurelia îşi regăsise un pic din fericirea de odinioară. Prea mult timp fusese înconjurată doar de bărbaţi mohorâţi. Când îşi ţinuse prima dată nepoata în braţe, plânsese fără suspine, doar lacrimi care îi lunecau de pe faţă.

Totuşi, Tubruk era sigur că Aurelia se stingea, iar gândul acesta îl îndurera. Observă că nu mâncase împreună cu ceilalţi şi împinse înspre ea farfuria cu pâine proaspătă, crocantă, iar ochii lor se întâlniră preţ de o clipă. Aurelia rupse o bucăţică de pâine şi o mestecă încet, în timp ce el o privea. Îi spusese că mâncarea îi declanşa crizele şi că, după ce mânca, îi era rău

şi voma. N-avea poftă de mâncare şi, înainte ca el să înceapă să o supravegheze, slăbise îngrozitor şi aproape că nu mai înghiţea nimic.

Dispărea încet, sub ochii lui şi, orice i-ar fi spus când erau singuri, Aurelia nu făcea *decât* să plângă şi să spună că nu e loc în ea pentru mâncare.

Clodia gâdilă copila şi fu răsplătită cu o răbufnire de vomă lăptoasă. Toate cele trei femei se ridicară să o cureţe şi Tubruk se ridică odată cu ele, simţindu-se exclus, dar fără ca asta să-l supere.

– Aş vrea să fie şi tatăl ei aici şi să o vadă cum creşte, spuse Cornelia, gânditoare.

– Va fi, scumpo, zise Tubruk. Trebuie să-i ţină în viaţă pe cei pentru care se cer răscumpărări, altfel negoţul acesta ar înceta. Pentru ei nu e decât o afacere. Iulius va veni acasă şi, acum că Sulla e mort, poate s-o ia de la capăt.

Vorbele lui părură să-i dea Corneliei mai multă speranţă decât simţea el însuşi. Orice s-ar fi întâmplat, Tubruk ştia că, şi dacă Iulius reuşea să se întoarcă, n-avea să mai fie niciodată la fel după experienţele prin care trecuse. Tânărul care se îmbarcase ca să scape de Sulla murise. Rămânea de văzut cine urma să se întoarcă în locul lui. Viaţa avea să fie mai grea pentru ei toţi după ce fuseseră obligaţi să plătească o recompensă atât de mare. Tubruk trebuise să vândă o parte din pământ rudelor lui Suetonius, care se târguiseră cumplit, ştiind bine care le era nevoia pentru că şi ei primiseră o cerere de răscumpărare. Tubruk suspină. Cel puţin, Iulius avea o fiică şi o soţie care să-l iubească, ceea ce era mai mult decât se putea spune despre el însuşi.

Aruncă o privire înspre Clodia şi descoperi că şi ea îl privea cu o expresie care-i trimise tot sângele în obraji, de parcă ar fi fost un băieţandru. Clodia îi făcu cu ochiul, după care se întoarse s-o ajute pe Cornelia, iar el se simţi foarte stânjenit. Ştia că ar fi trebuit să meargă la muncitorii care aşteptau porunci,

dar rămase la locul lui şi mai luă o felie de pâine pe care o mâncă încet, sperând ca ea să se mai uite o dată la el.

Aurelia se clătină uşor pe picioare. Tubruk se repezi spre ea şi o prinse de umăr. Era incredibil de palidă, iar pielea îi părea ca de ceară. Simţi osul descărnat de sub *stola*[1] şi durerea care nu îl părăsea niciodată se înteţi.

– Ar trebui să te odihneşti, îi spuse încet. Îţi mai aduc ceva de mâncare mai târziu.

Aurelia nu răspunse, iar în ochi avea expresia aceea pierdută. Cu picioarele tremurânde şi slăbite, păşi alături de el, îndepărtându-se de masă. Tremuratul începuse din nou şi, cu fiecare acces, era tot mai slăbită.

Cornelia şi Clodia rămaseră singure cu copilul care trăgea de rochia mamei în căutarea unui sfârc.

– E un om bun, zise Clodia privind uşa pe care ieşiseră cei doi.

– Păcat că e prea bătrân să se mai însoare, răspunse stângaci Cornelia.

Clodia strânse din buze.

– Bătrân? E încă viguros acolo unde contează, răspunse cu vocea tăioasă.

Apoi, văzu ochii strălucitori ai Corneliei şi roşi.

– Vezi prea multe, fată! Lasă copila să mănânce.

– Mereu îi e foame, spuse Cornelia, strâmbându-se când fetiţa se agăţă de ea, cu faţa îngropată în sânul mamei.

– Asta te face să-i iubeşti mai mult, zise Clodia pe un ton care o făcu pe Cornelia să-şi ridice privirea şi să vadă lacrimile din ochii celeilalte.

În întunericul răcoros al camerei de dormit, Tubruk o ţinu strâns pe Aurelia până când criza trecu. Pielea ei ardea, iar bărbatul dădu din cap când observă iarăşi cât de slabă era. În

[1] Rochie încinsă cu două cordoane, unul sub sâni, altul pe şolduri, pe care o purtau femeile romane din clasele înstărite, pe deasupra tunicii. (n.tr.)

cele din urmă, Aurelia îl recunoscu, iar el o împinse uşor pe pernele moi. Prima dată, o ţinuse în braţe în noaptea în care fuseseră funeraliile soţului ei. Devenise un fel de ritual al lor. Ştia că puterea lui o mai liniştea şi avea şi mai puţine vânătăi de când el îi ţinea strâns membrele care zvâcneau. Îşi dădu seama că respira greu şi se miră, ca şi alte dăţi, cum era posibil să existe asemenea forţă într-un trup atât de veştejit.

– Mulţumesc, şopti ea cu ochii întredeschişi.

– N-ai pentru ce. Îţi aduc o băutură rece şi te las să te odihneşti.

– Nu vreau să pleci, Tubruk, rosti ea.

– Nu ţi-am zis că voi avea grijă de tine? Voi fi aici cât timp vei avea nevoie de mine, răspunse el, forţându-se să vorbească pe un ton vesel.

Aurelia deschise ochii de tot şi îşi întoarse capul înspre el.

– Iulius a spus că o să stea cu mine, dar a plecat. Acum, şi fiul meu a plecat.

– Scumpa mea, câteodată zeii îşi bat joc de făgăduielile noastre, dar soţul tău a fost om bun. Şi, dacă îl cunosc cât de cât, fiul tău se va întoarce teafăr.

Femeia închise din nou ochii şi Tubruk aşteptă să adoarmă înainte să se furişeze afară din cameră.

Furtunile loveau coasta, iar trirema trasă la ţărm se clătina greoaie, în ciuda adăpostului oferit de micuţul golf african, departe de ţinuturile romane. Câţiva dintre ofiţeri se strâmbau, venindu-le să vomite, deşi n-aveau ce să verse. Cei care aveau în burţi apa din raţia zgârcită se străduiau să nu piardă nici un strop, apăsându-şi strâns mâinile pe gură. Nu primeau niciodată apă îndeajuns şi, în căldura aceea apăsătoare, trupurile lor tânjeau după umezeală de orice fel. Cei mai mulţi dintre ei îşi făceau mâinile căuş când urinau şi înghiţeau repede lichidul cald înainte să se piardă.

Legănatul vasului nu îl afecta pe Iulius, care se bucura de starea de rău a lui Suetonius. Acesta zăcea întins pe o parte, cu ochii închişi şi gemea încet, ţinându-şi mâinile apăsate pe burtă.

În ciuda răului de mare, o nouă adiere de optimism se simţea în temniţa înghesuită. Căpitanul trimisese un om să le spună că toate răscumpărările fuseseră plătite şi parcurseseră uscat şi mări, până într-un loc secret de întâlnire, de unde un agent al piraţilor făcuse ultima parte a lungii călătorii şi adusese aurul în acel port îndepărtat. Iulius simţea că era o mică victorie faptul că nu venise însuşi căpitanul sub punte. Spre satisfacţia tuturor, nu-l mai văzuseră de luni întregi, din ziua aceea când încercase să-şi bată joc de ei. Dacă ar fi venit, ar fi fost surprins de ce-ar fi văzut. Prizonierii supravieţuiseră celor mai rele momente ale captivităţii şi deveneau tot mai puternici.

Grupul disperat din primele luni aştepta acum cu răbdare să fie eliberat. Încă doi oameni muriseră de febră, iar înghesuiala copleşitoare se mai aerisise un pic. Apoi, voinţa de a trăi i-o datorau în parte lui Cabera, care reuşise în cele din urmă să obţină raţii ceva mai bune pentru ostatici. Fusese un joc periculos, dar bătrânul înţelesese că abia o jumătate din ei aveau să mai apuce ziua libertăţii dacă oamenii nu erau mai bine hrăniţi şi îngrijiţi, aşa că se aşezase pe punte şi refuzase să mai trateze vreun pirat dacă nu i se dădea şi lui ceva în schimb. În acele zile, căpitanul suferea de o erupţie violentă cu care se alesese din port, aşa că nu se împotrivise prea mult înainte să accepte. Odată cu mâncarea a venit şi speranţa, iar oamenii începură să spere că ar mai putea vedea Roma şi gusta libertatea. Gingiile umflate şi sângerânde începuseră să se vindece, iar Cabera obţinuse permisiunea de a le da o cană cu untură albă cu care să-şi dea pe răni.

Şi Iulius jucase un rol. Când îi îndepărtaseră atela, se îngrozise să vadă că toţi muşchii dispăruseră şi se apucase imediat de exerciţiile pe care le recomandase Cabera. Fusese îngrozitor în spaţiul acela atât de strâmt, dar Iulius împărţise ofiţerii în două grupuri de patru şi cinci oameni. Unul din grupuri se înghesuia

cât mai mult posibil, lăsându-le celorlalţi o oră să se lupte şi să-şi ridice tovarăşii ca pe nişte greutăţi şi să-şi refacă astfel muşchii atrofiaţi. Apoi, făceau schimb şi celălalt grup începea să lucreze şi să transpire. Găleata cu scârnă fusese dărâmată de nenumărate ori, dar oamenii prindeau puteri şi nici unul nu mai murise de febră.

Durerile de cap erau mai rare, dar cele mai rele îl făceau aproape incapabil să vorbească. Ceilalţi învăţaseră să-l lase în pace când se albea la faţă şi închidea ochii. Ultima criză se petrecuse cu două luni în urmă, iar Cabera spusese că era foarte posibil să nu fie ultima. Se ruga să fie aşa. Gândul la boala mamei lui îl făcea să se teamă îngrozitor de slăbiciunea aceea care îl arunca pe jos şi îi cufunda mintea în întuneric.

Când primiră vestea că vasul se pregătea să ridice pânzele şi să se îndrepte spre o zonă retrasă a coastei, unde aveau să fie debarcaţi, ofiţerii de pe *Accipiter* fură în culmea fericirii şi, de încântare, Pelitas chiar îl bătuse pe umăr pe Suetonius. Erau bărboşi şi arătau ca nişte sălbatici, dar îşi povesteau deja fanteziile cu terme şi masaj cu ulei.

Ce ciudat era cum se schimbau lucrurile! Iulius visase cândva să ajungă general, ca Marius, dar acum i se părea că să fii curat e o plăcere incomparabilă. Dar dorinţa lui de a-i distruge pe piraţi nu se schimbase. Unii dintre ofiţeri vorbeau despre întoarcerea la Roma, dar el ştia că nu poate reveni câtă vreme averea familiei lui plutea pe mări în cala unui vas-pirat. Furia îl împingea să înfrunte durerea şi slăbiciunea pe care i le provocau exerciţiile grele şi se forţase să facă tot mai multe în fiecare zi, ştiind că trebuia să fie puternic dacă voia ca promisiunea pe care i-o făcuse căpitanului să nu fie vorbă-n vânt.

Tangajul triremei se schimbă uşor, iar romanii ovaţionară încet când simţiră mişcările mai stabile ale vasului şi auziră toba care bătea pentru vâslaşi, în timp ce vasul ieşea în larg.

– Mergem acasă, zise Prax visător, cu vocea schimbată.

Cuvântul avea o putere ciudată şi unul dintre oameni începu să suspine. Ceilalţi îşi feriră privirile jenaţi, deşi văzuseră şi

altele mai rele în lunile pe care le petrecuseră împreună. Multe lucruri se schimbaseră între ei în răstimpul acela şi Gaditicus se întreba uneori dacă ar mai putea să lucreze împreună, ca echipaj, dacă *Accipiter* ar fi apărut întreg şi gata de drum în faţa lor. Păstraseră o urmă de disciplină câtă vreme Gaditicus şi Prax aplanaseră disputele şi opriseră încăierările, dar conştiinţa de rang se erodase încet. Oamenii se judecau după alte reguli şi îşi descopereau noi puteri şi slăbiciuni.

Pelitas şi Prax deveniseră buni prieteni, fiecare găsind la celălalt aceeaşi perspectivă flegmatică asupra vieţii, în ciuda diferenţei de vârstă. În timpul petrecut în temniţă, Prax scăpase de pântecul umflat, pe care îl înlocuise cu muşchi tari după săptămânile în care lucrase alături de ceilalţi, antrenându-se zilnic. Iulius presupunea că avea să fie foarte încântat de noile lui forţe, de îndată ce avea să fie curat şi bărbierit. Zâmbi la gândul acela în timp ce-şi scărpina o ciupitură la subraţ.

Gaditicus era unul dintre cei care suferiseră în apele agitate ale portului, dar acum, că nava spinteca valurile, în loc să se legene în ele, culoarea începuse să-i revină în obraji. Iulius ajunsese să îl placă şi să îl respecte, lucruri pe care nu le simţise în zilele de supunere necondiţionată în faţa rangului superior. Gaditicus reuşise să ţină grupul laolaltă şi părea că apreciază ceea ce Iulius şi Cabera făcuseră pentru ei.

Lui Suetonius nu-i mersese prea bine în captivitate. Văzuse legăturile care se formau între Pelitas, Prax, Iulius şi Gaditicus şi îi displăcea profund faptul că Iulius fusese inclus în grup. Un timp, se purtase prietenos cu ceilalţi patru ofiţeri şi astfel se formaseră două tabere pe care Iulius le pusese să concureze una împotriva celeilalte în timpul antrenamentului zilnic. Până când unul dintre ofiţeri îl plesnise pe Suetonius, care i se plângea în şoaptă.

Nu mult după aceea, Cabera reuşise să le aducă prima mâncare mai acătării pe care o văzuseră de la începutul calvarului şi toţi îl aplaudaseră. Cum era de aşteptat, bătrânul îi dăduse

lui Iulius fructele să le împartă. Suetonius abia aştepta eliberarea şi momentul în care ordinea avea să fie restabilită. Abia aştepta clipa în care Iulius îşi va aduce aminte că era doar un ofiţer inferior.

La două săptămâni după plecarea din port, fuseseră scoşi pe întuneric din celulă şi lăsaţi pe un ţărm străin, fără arme sau provizii. Căpitanul le făcuse o plecăciune înainte să fie suiţi în bărcuţa cu vâsle care urma să-i ducă pe plaja unde se auzeau valurile spărgându-se.

– Rămas-bun, romani! Am să mă gândesc la voi când vă voi cheltui banii, strigase râzând.

Nimeni nu răspunsese, deşi Iulius îl privea insistent, de parcă ar fi încercat să-i memoreze fiecare trăsătură a feţei. Era furios că lui Cabera nu i se dăduse voie să plece odată cu ei, deşi ştiuse că era posibil să-l reţină pe vas. Încă un motiv să-l găsească pe căpitan şi să-i frângă beregata.

După ce ajunseră pe plajă, marinarii le tăiaseră legăturile şi-apoi se îndepărtaseră prudenţi cu spatele, având pumnalele pregătite.

– Acum, să nu faceţi vreo prostie! îi avertiză unul dintre ei. O să reuşiţi cumva să ajungeţi acasă.

Apoi, urcaseră în barcă şi vâsliseră din răsputeri înspre vasul care se contura pe fundalul mării luminate de lună.

Pelitas se aplecase şi luase o mână de nisip moale, pe care îl frecase între degete.

– Nu ştiu ce faceţi voi, băieţi, dar eu mă duc să înot, zise, smulgându-şi în grabă hainele împuţite.

O clipă după aceea, singurul care mai stătea pe mal era Suetonius. Puţin mai târziu, ofiţerii care strigau şi râdeau veniseră şi-l târâseră în apă, cu haine cu tot.

Brutus îşi folosea pumnalul ca să jupoaie iepurii pe care îi cumpărase de la un ţăran. Scotea măruntaiele şi le arunca într-o grămadă scârboasă. Renius găsise nişte ceapă sălbatică. Mai

aveau pâine cu coajă groasă şi o jumătate de burduf cu vin, un ospăţ potrivit pentru ultima noapte pe care aveau s-o petreacă sub cerul liber. Roma era la mai puţin de o zi depărtare şi, după ce vânduseră caii, erau în câştig.

Renius trânti câteva bucăţi de lemn uscat lângă foc, după care se întinse cât putu de aproape, bucurându-se de căldură.

– Dă-mi burduful, băiete, zise cu voce molatică.

Brutus scoase dopul şi-i întinse burduful, privind cum Renius îl duce la gură şi bea cu poftă.

– În locul tău, aş lua-o mai încet, rosti Brutus. Nu prea ţii la băutură şi nu vreau să ne luăm la ceartă sau să te-apuci de bocit, sau mai ştiu eu ce.

Renius îl ignoră, trăgând adânc aer în piept când coborî burduful.

– E bine să te-ntorci acasă, spuse.

Brutus umplu ochi ulcica mică pe care o aveau, apoi se întinse şi el de cealaltă parte a focului.

– Da, este. Nu-mi dădusem seama ce mult mi-a lipsit până când omul de cart a zărit ţărmul. Atunci, mi-am amintit de toate.

Amestecă în tocană cu pumnalul, dând din cap pierdut în gânduri. Renius îşi sprijini capul în palmă.

– Nu mai eşti de mult băiatul pe care l-am antrenat. Nu cred că ţi-am spus vreodată cât de mândru am fost când ai intrat în Pumnul de Bronz.

– Dar ai zis oricui altcuiva, aşa că, până la urmă, am aflat şi eu, răspunse Brutus zâmbind.

– Şi-acum o să fii omul lui Iulius? spuse Renius, privind tocana care fierbea.

– De ce nu? Avem acelaşi drum, îţi aminteşti? Cabera a spus asta.

– Aşa mi-a zis şi mie, murmură Renius, încercând cu degetul fiertura. Deşi era clar clocotită, nu păru să-şi dea seama că e atât de fierbinte.

– Credeam că de asta te-ai întors cu mine. Puteai să rămâi cu Pumnul dacă voiai.

Renius ridică din umeri.

– Doream să fiu iarăşi în mijlocul lucrurilor.

Brutus rânji către matahala de om.

– Ştiu. Acum, că Sulla a murit, e vremea noastră.

CAPITOLUL NOUĂ

– Habar n-am despre ce vorbeşti, zise Fercus, smucind de frânghiile ce îl legau de scaun, dar care nu cedară.

– Ba eu cred că ştii exact despre ce vorbesc, zise Antonidus, aplecându-se foarte aproape, astfel încât feţele celor doi aproape se atinseră. Am un dar aparte să recunosc minciunile.

Adulmecă brusc şi Fercus îşi aminti că i se spunea „câinele lui Sulla".

– Tu duhneşti a minciuni, spuse Antonidus cu o grimasă de dispreţ. Ştiu că eşti implicat, aşa că mai bine vorbeşte, ca să nu trebuiască să chem torţionarii. De-aici, n-ai cum să scapi, negustorule! N-a văzut nimeni când ai fost arestat şi nu va şti nimeni de convorbirea noastră. Spune-mi doar cine a ordonat asasinatul şi unde este ucigaşul şi vei pleca teafăr.

– Vreau să am parte de un proces. Voi găsi pe cineva să mă reprezinte şi voi dovedi ca sunt nevinovat.

– Oh, nu-i aşa că ţi-ar plăcea? Să irosim zile întregi sporovăind în timp ce senatul încearcă să demonstreze că n-are decât o lege pentru toţi. În camera asta *nu există* lege. În camera asta, încă ne amintim de Sulla.

– Nu ştiu nimic! strigă Fercus şi, spre uşurarea lui, Antonidus se trase puţin înapoi.

Generalul dădu din cap a părere de rău.

– Ştim că asasinul îşi spunea Dalcius. Ştim că a fost cumpărat cu trei săptămâni înainte, ca să muncească la bucătărie.

Sigur, înregistrarea vânzării a dispărut, dar au fost martori. Chiar credeai că n-o să-l remarce nimeni pe agentul lui Sulla la piaţa de sclavi? Numele tău, Fercus, a fost pomenit de nenumărate ori.

Fercus păli. Ştia că n-aveau să-l lase în viaţă. N-avea să-şi mai vadă fetele vreodată. Bine măcar că nu erau în oraş. Îşi trimisese şi soţia de-acasă, când soldaţii veniseră să ceară registrele de la piaţa de sclavi, înţelegând încă de atunci ce-avea să se-ntâmple. Şi ştiuse că nu putea fugi şi el dacă voia ca ele să scape de lupii pe care prietenii lui Sulla aveau să-i pună pe urmele lui.

Ştiuse de la început că existau unele riscuri, dar, după ce arsese documentele de vânzare, crezuse că nu mai aveau cum să îl bănuiască tocmai pe el dintre atâtea mii de oameni. Ochii i se umplură de lacrimi.

– Te copleşeşte vina? Sau îţi pare rău c-ai fost descoperit? întrebă Antonidus pe un ton aspru.

Fercus nu răspunse şi îşi pironi privirea în pământ. Nu credea ca poate să reziste le tortură.

Bărbaţii care intrară la porunca lui Antonidus erau soldaţi bătrâni, calmi şi netulburaţi de ce li se cerea să facă.

– Vreau să scoateţi nume de la el, le spuse Antonidus.

Se întoarse spre Fercus şi îi ridică bărbia până când ochii li se întâlniră din nou.

– Odată ce oamenii ăştia încep, va fi foarte greu să-i mai opresc. Le plac lucrurile astea. E ceva ce-ai vrea să spui înainte să înceapă?

– Republica merită o viaţă, spuse Fercus cu ochi strălucitori.

– Republica a murit, dar chiar îmi place să întâlnesc oameni cu principii. Hai să vedem cât te ţine.

Fercus încercă să se tragă înapoi când primele aşchii de metal îi erau împunse în piele. O vreme, Antonidus privi fascinat, apoi se făcu tot mai palid, strâmbându-se la auzul sunetelor înfundate, sufocate pe care Fercus le scoase când cei doi indivizi

se aplecară asupra lui. Generalul le făcu semn să continue, apoi plecă, dintr-odată grăbit să iasă în aerul rece al nopții.

Era mai rău decât orice suferise Fercus vreodată, o agonie de umilință și teroare. Își întoarse capul spre unul din cei doi, iar buzele i se strâmbară ca pentru a vorbi, deși ochii lui încețoșați nu mai vedeau decât forme vagi de durere și lumină.

– Dacă iubiți Roma, lăsați-mă să mor. Lăsați-mă să mor repede.

Cei doi oameni se opriră cât să schimbe o privire, apoi continuară.

Iulius ședea tremurând lângă ceilalți, în nisip, când zorii veniră, în sfârșit, să-i încălzească. Își înmuiaseră hainele în mare, înlăturând ce era mai rău din lunile întregi de întunecime fetidă, dar trebuiau să le usuce pe trupuri.

Soarele se înălță repede și romanii fură martorii tăcuți ai primul răsărit glorios pe care îl văzuseră de când stăteau liberi pe punțile lui *Accipiter.* Odată cu lumina, văzură că plaja era o fâșie îngustă de nisip care tivea coasta necunoscută. Cât vedeai cu ochii, frunzișul des se îngrămădea până la marginea plajei, cu excepția unei cărări largi, la vreun kilometru distanță, pe care o găsise Prax când cercetau zona. N-aveau nici cea mai vagă idee unde îi lăsase căpitanul, tot ce puteau să ghicească era că exista un sat prin apropiere. Dacă pirații voiau ca răscumpărările să fie o sursă sigură de fonduri, era important ca prizonierii să poată ajunge înapoi în civilizație, așa că era improbabil ca țărmul acela să fie nelocuit. Prax era sigur că se aflau pe coasta de nord a Africii. Spunea că recunoaște unii dintre copaci și, ce-i drept, păsările nu erau la fel ca acelea de acasă.

– Am putea fi aproape de o așezare romană, le spusese Gaditicus. Sunt cu sutele de-a lungul coastei și nu se poate să fim primii prizonieri pe care îi debarcă aici. Probabil că vom

reuşi să ne îmbarcăm pe un vas comercial şi să ajungem la Roma până la sfârşitul verii.

– Eu nu mă întorc, spusese Iulius, încet. Nu aşa, zdrenţăros şi fără nici un ban. Ce i-am zis căpitanului... vorbeam serios.

– N-ai încotro. Chiar dacă ai avea o navă şi-un echipaj, tot ţi-ar trebui luni întregi să-i găseşti pe piraţii aceia dintre atâţia alţii.

– Am auzit că unul dintre paznici îi spunea căpitanului Celsus. E un început, chiar dacă nu e numele lui adevărat. Îi cunoaştem vasul şi cineva trebuie să îl ştie pe el.

Gaditicus ridică din sprâncene.

– Uite ce e, Iulius, şi mie mi-ar plăcea să mai dau o dată ochii cu nemernicul ăla, la fel de mult ca şi ţie. Dar, pur şi simplu, nu se poate. Nu m-a deranjat că l-ai asmuţit pe dobitoc, dar adevărul este că n-avem nici măcar o sabie şi n-avem o leţcaie.

Iulius rămase pe loc şi îl fixă pe centurion.

– Atunci, vom începe prin a face rost de asta. Apoi, vom face rost de un echipaj, după aceea de o navă cu care să-l vânăm. Vom lua lucrurile pe rând.

Gaditicus îi întoarse privirea, simţind intensitatea din spatele ei.

– Noi? întrebă uşor.

– Aş face-o şi singur dacă altfel nu se poate, dar ar dura mai mult. Dar, dacă rămânem împreună, am câteva idei despre cum putem să ne luăm banii înapoi şi să ne întoarcem acasă cu onoare. Eu nu vreau să mă-ntorc cu coada-ntre picioare.

– Nici mie nu-mi surâde gândul ăsta. Aurul pe care l-au trimis ai mei probabil că i-a sărăcit. Ei ar fi fericiţi să mă vadă teafăr, dar eu ar trebui să văd în fiecare zi cum s-au schimbat vieţile lor. Dacă nu visezi cu ochii deschişi, am să ascult ideile alea ale tale. Nu pierdem nimic dacă discutăm.

Iulius întinse mâna şi apucă umărul omului mai în vârstă, înainte să se întoarcă spre ceilalţi.

– Dar voi? Vreţi să vă întoarceţi ca nişte câini bătuţi sau mai aşteptăm câteva luni şi-ncercăm să recuperăm ce-am pierdut?

– Aurul nostru nu e tot ce au la bord, zise Pelitas tărăgănat. N-au unde să-l lase în siguranţă, aşa că, probabil, şi argintul legiunii va fi la ei.

– Care aparţine legiunii, izbucni Gaditicus cu ceva din vechea lui autoritate. Nu, băieţi, eu nu sunt hoţ. Argintul legiunii e însemnat cu pecetea Romei. Tot ce găsim se duce la oamenii care şi-au câştigat solda.

Ceilalţi dădură din cap, ştiind că vorbele centurionului erau drepte.

Neîncrezător, Suetonius începu brusc:

– Vorbiţi de parcă aurul ar fi chiar aici, în faţa noastră, nu undeva departe, pe un vas pe care n-o să-l mai vedem vreodată, cât timp suntem te miri unde şi flămânzi.

– Ai dreptate, zise Iulius. Am face mai bine să o luăm pe cărarea asta. E prea largă ca să fie doar pentru animale, aşa că ar trebui să fie un sat pe-aici. Vom mai vorbi când o să ne simţim iarăşi ca nişte romani, cu mâncare bună în burtă şi fără bărbile astea împuţite.

Grupul se ridică şi plecă împreună cu el înspre spărtura din frunziş, iar Suetonius rămase singur pe plajă, cu gura căscată. După câteva clipe, o închise şi o luă la fugă după ceilalţi.

Cei doi torţionari tăcură în timp ce Antonidus se uita la epava a ceea ce fusese Fercus. Generalul se strâmbă de milă la vederea trupului diform, bucurându-se totuşi că putuse să tragă un pui de somn cât se petrecuse totul.

– N-a zis nimic? întrebă Antonidus, dând uimit din cap. Pe capul lui Jupiter, uite ce i-aţi făcut! Cum poate un om să reziste la aşa ceva?

– Poate că nu ştia nimic, zise unul din bărbaţii sumbri.

Antonidus cântări un timp răspunsul.

– Poate. Aş vrea să fi putut să-i aducem fetele, ca să fiu sigur.

Părea fascinat de răni şi examina cadavrul îndeaproape, observând fiecare tăietură şi arsură. Fluieră uşor printre dinţi.

– Greu de crezut. N-aş fi bănuit c-avea atâta curaj în el. N-a încercat nici să dea nume false?

– Nimic, domnule general. N-a rostit nici o vorbă.

Cei doi oameni schimbară o privire ascunsă în spatele generalului care tocmai se apleca peste leşul legat. Există un moment extrem de scurt de comunicare înainte ca torţionarii să-şi reia expresiile indescifrabile.

Cu un zâmbet strălucitor, Varro Aemilanus îi primi în casă pe ofiţerii zdrenţăroşi. Chiar dacă se retrăsese din viaţa de legionar de mai bine de cincisprezece ani, era întotdeauna o plăcere să-i vadă pe tinerii pe care piraţii îi debarcau pe bucăţica lui de ţărm. Îi aminteau de lumea din afara satului, îndeajuns de îndepărtată încât să nu-i tulbure viaţa liniştită.

– Luaţi loc, domnilor, spuse, arătând sofalele roase.

Fuseseră excelente cândva, dar, în timp, strălucirea materialului dispăruse, observă el cu regret. Nu că le-ar fi păsat soldaţilor ăstora, îşi spuse în timp ce nou-veniţii se aşezau pe locurile pe care le indicase. Numai doi rămaseră în picioare şi ştiu că aceia trebuiau să fie conducătorii. Asemenea trucuri îi făceau plăcere.

– După cum arătaţi, aş zice că aţi fost răpiţi de piraţii care infestează ţărmurile acestea, spuse el cu vocea plină de simpatie.

Se-ntrebă ce-ar spune soldaţii dacă ar şti că piratul Celsus venea destul de des prin sat, ca să stea de vorbă cu vechiul lui prieten şi să-i spună noutăţile şi bârfele de prin oraşe.

– Totuşi, aşezarea aceasta e neatinsă, spuse cel mai tânăr dintre cei doi.

Varro se uită atent la el, remarcând intensitatea privirii albastre. Într-unul din ochi era o pată mare, întunecată la mijloc, care părea că îi contrazice dispoziţia jovială şi se uită la omul adevărat din spatele ei. În ciuda bărbilor, toţi stăteau mai drepţi şi păreau mai puternici decât grupurile mizerabile pe care

Celsus le posta prin preajmă, o dată la doi ani. Îşi puse în vedere să fie atent, nefiind sigur care este situaţia reală. Bine măcar că fiii lui erau afară, înarmaţi până-n dinţi şi gata să răspundă la chemarea lui. Trebuia să fie atent.

– Cei răscumpăraţi sunt lăsaţi de-a lungul ţărmului. Sunt sigur că piraţilor le convine ca prizonierii să se întoarcă în lumea civilizată, altfel răscumpărările ar înceta. Şi ce-ai vrea să facem? Pe-aici nu sunt decât ţărani. Roma ne-a dat pământurile ca să trăim în pace după lăsarea la vatră, nu ca să ne batem cu piraţii. Cred că asta e treaba galerelor.

Spusese ultimele cuvinte cu o sclipire în ochi, aşteptându-se ca tânărul să zâmbească sau să pară jenat de eşecul suferit. Dar privirea fixă nu-l slăbi şi Varro constată că buna dispoziţie i se evaporase.

– Aşezarea e prea mică şi n-avem baie publică, dar sunt câteva case care vă vor primi şi vă vor împrumuta briciuri.

– Dar nişte haine? întrebă cel mai bătrân din cei doi.

Varro îşi dădu seama că nu le cunoştea numele şi clipi. Nu aşa se desfăşurau de obicei conversaţiile acestea. Membrii ultimului grup efectiv plânseseră de bucurie că dăduseră peste un roman în ţinuturile acelea străine şi că şedeau pe sofale într-o casă de piatră construită cum trebuie.

– Tu eşti ofiţerul? întrebă Varro, aruncând o privire spre omul mai tânăr.

– Am fost căpitanul galerei *Accipiter,* dar nu mi-ai răspuns la întrebare, zise Gaditicus.

– Mă tem că nu avem veşminte pentru voi... începu Varro.

Bărbatul mai tânăr se repezi la el şi-l apucă de gât, ridicându-l din scaun. Începu să se sufoce de groază când fu târât peste masă şi strivit pe ea. Se uita în ochii aceia albaştri, care păreau să îi cunoască toate secretele.

– Trăieşti într-o casă foarte frumoasă, pentru un ţăran, şuieră vocea. Credeai că n-o să băgăm de seamă? Ce grad ai avut? Sub comanda cui ai fost?

Strânsoarea slăbi puțin, ca să poată vorbi, și lui Varro îi trecu prin minte să-și strige oamenii, dar nu îndrăzni câtă vreme mâna omului era încă la gâtul lui.

– Am fost centurion, sub comanda lui Marius, spuse răgușit. Cum îndrăznești...

Degetele se strânseră din nou, sugrumându-i vocea. Abia mai putea să respire.

– Familie bogată, nu-i așa? Afară sunt doi inși care se ascund. Cine sunt?

– Fiii mei...

– Cheamă-i înăuntru. Vor trăi, dar nu vreau să fim prinși într-o ambuscadă când plecăm de-aici. Dacă încerci să-i previi, te omor înainte s-ajungă la tine. Ai cuvântul meu!

Varro îl credea, așa că își chemă băieții îndată ce putu să respire. Privi îngrozit cum străinii se duseră iute la ușă, apucându-i pe cei doi de cum intrară și luându-le armele. Încercară să țipe, dar un potop de lovituri îi doborâră.

– Te-nșeli în privința noastră. Ducem vieți pașnice aici, zise Varro cu vocea strivită.

– Ai fii. De ce nu s-au întors la Roma să intre în armată ca tatăl lor? Ce-ar putea să-i țină aici, dacă nu o alianță cu Celsus și alții ca el?

Tânărul ofițer se întoarse spre soldații care îi țineau pe fiii lui Varro.

– Duceți-i afară și tăiați-le gâtul, zise.

– Nu! Ce vrei de la mine? rosti Varro, repede.

Ochii albaștri se adânciră din nou într-ai lui.

– Vreau săbii și tot aurul pe care îl primiți de la pirați ca să fiți ospitalieri cu ei. Vreau haine pentru oamenii mei și armuri, dacă aveți.

Varro încercă să dea din cap în timp ce tânărul încă îl strângea de gât.

– Vă dau tot, deși nu prea sunt bani, zise jalnic.

Strânsoarea se făcu mai puternică preț de o clipă.

– Nu face pe prostul cu mine, spuse tânărul.

– Cine eşti? se smiorcăi Varro.

– Sunt nepotul celui pe care ai jurat să-l slujeşti până la moarte. Numele meu este Iulius Cezar, rosti încet.

Iulius îl lăsă pe Varro să se ridice, păstrându-şi expresia austeră şi rece, chiar dacă, pe dinăuntru, clocotea de bucurie. Oare cât trecuse de când Marius îi spusese că soldaţii trebuie să-şi urmeze instinctele uneori? Din prima clipă în care intrase în satul liniştit şi observase drumul bine întreţinut şi casele frumoase, ştiuse că ticălosul de Celsus n-ar fi lăsat locul neatins fără vreun motiv anume. Se întrebă dacă toate satele de pe coastă arătau aşa şi simţi o undă de vinovăţie pentru o clipă. Oraşul lăsa legionarii la vatră pe ţărmurile acestea îndepărtate, le dădea pământ şi se aştepta să-şi poarte singuri de grijă şi să păstreze pacea prin simpla lor prezenţă. Cum puteau să trăiască dacă nu se înţelegeau cu piraţii? Poate că unii luptaseră la început, dar fuseseră ucişi, iar cei rămaşi n-aveau încotro.

Se uită înspre fiii lui Varro şi oftă. Tocmai legionarii lăsaţi la vatră aveau copii care nu văzuseră niciodată Roma şi care îngroşau echipajele navelor-pirat când acestea veneau. Observă pielea închisă la culoare a celor doi şi trăsăturile lor care erau un amestec de Africa şi Roma. Oare câţi ca ei erau, tineri care nu ştiau nimic despre jurămintele de credinţă ale părinţilor lor? N-ar putea să facă pe fermierii când e o lume întreagă de văzut, tot aşa cum n-ar putea nici el.

Varro îşi freca gâtul, uitându-se la Iulius şi încercând să-i ghicească gândurile. Îl cuprinse disperarea când văzu ochii aceia ciudaţi oprindu-se asupra băieţilor lui dragi. Se temea pentru ei. Şi acum mai simţea furia tânărului ofiţer.

– N-am avut de ales, zise. Celsus ne-ar fi omorât pe toţi.

– Ar fi trebuit să trimiteţi soli la Roma şi să spuneţi despre piraţi, răspunse Iulius absent, cu gândurile aiurea.

Pe Varro aproape că îl pufni râsul.

– Chiar crezi că republicii îi pasă de ce se întâmplă cu noi? Senatorii ne fac să credem în visurile lor cât timp suntem îndeajuns de tineri şi de puternici încât să luptăm pentru ei. Când toate astea trec, uită cine suntem şi încep să convingă altă generaţie de proşti şi devin tot mai graşi şi mai bogaţi de pe urma pământurilor pe care noi le cucerim pentru ei. Suntem pe cont propriu şi am făcut ce trebuia să fac.

Exista un oarecare adevăr în mânia lui şi Iulius îl privi, observând ţinuta mai dreaptă.

– Corupţia poate fi eliminată, zise. Dar câtă vreme Sulla are puterea, senatul moare.

Varro dădu uşor din cap.

– Băiete, republica era pe moarte mult înainte să vină Sulla la putere, dar eşti prea tânăr ca să înţelegi asta.

Varro se prăbuşi înapoi pe scaun, frecându-şi gâtul în continuare. Când îşi luă ochii de la el, Iulius descoperi că toţi ofiţerii de pe *Accipiter* îl priveau şi aşteptau răbdători.

– Ei bine, Iulius? rosti Pelitas încetişor. Ce facem acum?

– Luăm ce ne trebuie şi trecem la satul următor, apoi la următorul şi tot aşa. Oamenii ăştia ne sunt datori pentru că lasă piraţii să huzurească în mijlocul lor. Nu mă îndoiesc că mai sunt mulţi ca ăsta, zise el, arătându-l pe Varro.

– Crezi că poţi să tot faci aşa ceva? întrebă Suetonius, îngrozit de ce se întâmpla.

– Desigur. Data viitoare vom avea săbii şi vom fi îmbrăcaţi cum se cuvine. Va fi mult mai uşor.

CAPITOLUL ZECE

Tubruk roti lin toporul şi îl împlântă în crestătura din stejarul uscat. O aşchie de lemn sănătos sări sub lovitură, dar crengile uscate arătau că era vremea ca bătrânul copac să fie tăiat. Nu mai avea mult până la inima copacului şi era sigur că miezul era putred. Muncea de mai bine de o oră şi sudoarea îi lipea de trup îmbrăcămintea de in. Îşi scosese tunica după ce se înfierbântase şi nu-i simţea lipsa, în ciuda adierii de vânt din pădure. Transpiraţia care se usca îl răcorea şi se simţea liniştit. Era greu să nu se gândească la problemele pe care le presupunea administrarea domeniului după ce trebuiseră să plătească răscumpărarea, dar dăduse gândurile acelea la o parte şi se concentra numai asupra mânuirii tăişului greu, de fier.

Se opri, respirând greu, şi îşi odihni mâinile pe mânerul lung al toporului. Fusese o vreme când putea să-nvârtă un topor cât era ziua de lungă, dar acum până şi părul de pe piept era cenuşiu iernatic. Poate că era nechibzuit să muncească aşa, dar bătrâneţea venea mai repede la cei care stăteau degeaba s-o aştepte şi măcar aşa îşi păstra abdomenul plat.

– Obişnuiam să mă caţăr în copacul ăla, se auzi o voce din spatele lui.

Tubruk tresări când liniştea pădurii fu spartă şi se întoarse cu toporul în mâini.

Brutus era acolo. Şedea pe o buturugă, cu braţele încrucişate şi cu rânjetul lui cunoscut, care-i făcea ochii să strălucească.

Tubruk începu să râdă de plăcere când îl văzu și își sprijini toporul de trunchiul larg al stejarului. Preț de o clipă, nu vorbiră, apoi Tubruk traversă spațiul dintre ei și îl prinse pe Brutus într-o îmbrățișare strânsă, ridicându-l de pe buturugă.

– Pe toți zeii, Marcus, ce bine-mi pare să te văd, băiete! zise Tubruk și-i dădu drumul lui Brutus. Te-ai schimbat. Ești mai înalt! Stai să mă uit la tine. Bătrânul gladiator făcu un pas în spate și-și luă tunica. Asta e armură de centurion. Ți-a mers bine.

– Pumnul de Bronz, răspunse Brutus. N-am pierdut nici o bătălie, deși am fost pe-aproape o dată sau de două ori, când dădeam eu ordinele.

– Mă-ndoiesc. Pe toți zeii, ce mândru sunt de tine! Te-ai întors definitiv sau ești doar în trecere?

– Angajamentul meu s-a încheiat. Am câteva lucruri de făcut în oraș, înainte să-mi caut altă legiune.

Pentru prima dată, Tubruk observă cât de prăfuit era tânărul.

– Cât ai mers pe jos?

– Mi se pare că jumătate de lume. Lui Renius nu-i place să dea banii pe cai, deși am avut două mârțoage o bucată de drum.

Tubruk chicoti când ridică toporul și-l sprijini pe umăr.

– Deci, s-a-ntors și el cu tine? Credeam că s-a săturat de oraș când i-au ars casa, în timpul revoltelor.

Brutus ridică din umeri.

– S-a dus să vândă peticul de pământ și să găsească oarece de închiriat.

Tubruk zâmbi amintirilor.

– Acum, Roma e prea liniștită pentru el. Cred că nu i-ar plăcea deloc. Îl lovi ușor cu palma pe umăr pe Brutus. Coboară dealul cu mine. Camera ta e neschimbată și o baie bună o să-ți scoată praful drumului din plămâni.

– Iulius s-a-ntors? întrebă Brutus.

Tubruk păru că se clatină, de parcă toporul se făcuse brusc mai greu.

– A trebuit să strângem bani de răscumpărare pentru el, când piraţii i-au scufundat galera. Tot mai aşteptăm s-auzim dacă e teafăr.

Brutus îl privi surprins.

– Pe toţi zeii! N-am auzit de asta. A fost rănit?

– Nu ştim nimic. Am primit doar ordinul să plătim. A trebuit să plătesc paznici care să încarce banii pe un vas de negustori. Cincizeci de talanţi, atât a fost.

– N-am ştiut că familia are atâţia bani, zise Brutus, încet.

– Acum, nu mai avem. A trebuit să vindem toate prăvăliile şi o parte din pământul domeniului. Nu mai avem decât veniturile din recolte. O să fie câţiva ani mai grei, dar avem din ce trăi.

– A avut partea lui de ghinion. Destul pentru toată viaţa.

– Nu prea cred că va fi mult în cumpănă. Tu şi Iulius sunteţi la fel. Banii se fac la loc, dacă trăieşti destul. Ai aflat că Sulla e mort?

– Am auzit. Chiar şi în Grecia, soldaţii din porturi erau îmbrăcaţi în negru. E adevărat că a fost otrăvit?

Tubruk se încruntă o clipă şi îşi feri privirea înainte să răspundă:

– Da, e adevărat. Şi-a făcut destui duşmani în senat. Antonidus, generalul lui, încă îi caută pe asasini. Nu cred că va renunţa vreodată.

Vorbind, se gândea la Fercus şi la zilele groaznice care urmaseră după ce aflase că fusese prins. Tubruk nu mai cunoscuse niciodată o groază ca aceea, când aştepta să apară soldaţii mărşăluind şi să-l ducă la judecată şi la execuţie. Nu veniseră, şi Antonidus continuase cu interogatoriile şi căutările. Tubruk nu îndrăznise să caute familia lui Fercus, în caz că Antonidus o supraveghea, dar jurase să plătească datoria aceea cumva. Fercus îi fusese un prieten adevărat, dar, mai mult decât atât, crezuse în republică, dovedind o pasiune care îl surprinsese pe bătrânul gladiator încă de când începuse să schiţeze planul pentru moartea lui Sulla. Nu-i trebuise prea mult să îl convingă pe Fercus.

– Tubruk?... îi întrerupse Brutus şirul gândurilor, privindu-l curios.

– Îmi pare rău. Mă gândeam la trecut. Se zice că republica s-a întors şi că Roma este din nou un oraş al legii. Dar nu e aşa. Acum, se sfâşie cu dinţii unii pe alţii, ca să nu ocupe nimeni locul lui Sulla. De curând, doi senatori au fost executaţi pentru trădare şi singura dovadă a fost cuvântul acuzatorilor. Dau mită şi fură, şi împart grâne pe degeaba mulţimii, care îşi umple burta şi se duce acasă fericită. E un oraş ciudat, Marcus!

Brutus îşi puse mâna pe umărul lui Tubruk.

– N-am ştiut că îţi pasă atâta de el, zise.

– Întotdeauna mi-a păsat, dar, în tinereţe, eram mai încrezător. Credeam că oameni ca Sulla şi, ei bine, ca Marius nu pot să-i facă rău Romei, dar pot. Pot să o distrugă. Ştii că grânele gratuite îi termină pe micii fermieri, care nu mai pot să-şi vândă recoltele? Pământurile lor sunt scoase la vânzare şi se adaugă la averile umflate ale senatorilor. Aceiaşi fermieri ajung apoi pe străzile oraşului, unde primesc tocmai grânele care i-au ruinat.

– Cu timpul, vom avea oameni mai buni în senat. O generaţie nouă de oameni ca Iulius.

Expresia lui Tubruk se mai destinse puţin, dar Brutus era şocat de profunzimea tristeţii şi a amărăciunii care i se dezvăluiseră. Tubruk fusese mereu un etalon de siguranţă în viaţa băieţilor. Făcu un efort să găsească vorbele potrivite.

– Vom face o Romă de care să fii mândru, zise.

Tubruk apucă braţul întins al lui Brutus.

– Of, dac-aş fi iarăşi tânăr! spuse el zâmbind. Haide, Aurelia va fi încântată să vadă ce înalt şi vânjos te-ai făcut.

– Tubruk? Ştii... ezită Brutus. Nu stau mult. Am destui bani ca să-mi găsesc o locuinţă în oraş.

Tubruk îi aruncă o privire, înţelegând despre ce era vorba.

– Aici e şi casa ta. Şi va fi mereu. Stai cât vrei.

Liniştea se aşternu din nou, în timp ce se îndreptau spre clădirile domeniului.

– Mulţumesc. Nu eram sigur dacă nu cumva te aştepţi să mă descurc singur de-acum. Să ştii că pot.

– Ştiu, Marcus, răspunse Tubruk zâmbind, apoi strigă să se deschidă porţile.

Tânărul simţi că i se ia o povară de pe umeri.

– Acum mi se spune Brutus.

Tubruk întinse mâna, iar Brutus o apucă în strânsoarea tipică legionarilor.

– Bine ai venit acasă, Brutus! zise Tubruk.

Îl duse pe Brutus în bucătărie şi făcu semn spre un scaun. În vreme ce apa pentru baie se încălzea, Tubruk îi tăie pâine şi carne. Şi lui îi era foame după cât muncise cu toporul. Mâncară împreună şi vorbiră cu uşurinţa şi dezinvoltura prietenilor vechi.

Iulius îi inspecta pe cei şase recruţi noi în căldura care părea că îl biciuie. Soarele african făcea ca armura să fie imposibil de atins şi era pură agonie ori de câte ori metalul i se atingea de piele, până când reuşea să o aşeze la loc.

Starea de disconfort nu i se citea pe chip, deşi, la vederea oamenilor pe care îi găsise, primele îndoieli începeau să-i tulbure concentrarea. Erau suficient de puternici şi în formă, dar nici unul n-avea pic de antrenament militar. Dacă voia ca planul lui să meargă, îi trebuia o trupă de cel puţin cincizeci de oameni. Începuse să creadă că poate să-i adune. Necazul era că aceştia trebuiau să fie în stare să execute ordine şi să lupte cu acel gen de disciplină cu care erau perfect deprinşi ofiţerii de pe *Accipiter*. Cumva, trebuia să îi facă să priceapă simplul fapt că fără disciplină vor muri.

Din punct de vedere fizic, erau cât se poate de impresionanţi, dar numai doi din şase se oferiseră voluntari, iar aceia erau din ultimul sat. Se aştepta să mai fie şi alţii pe măsură ce începeau să semene cât de cât cu o jumătate de centurie romană, dar primii patru veniseră doar la insistenţa lui şi încă mai erau furioşi. Al doilea sat păruse extrem de fericit să se descotorosească de cel mai mare dintre inşi şi Iulius bănuia că era vreun scandalagiu.

Expresia feţei lui părea înţepenită într-un dispreţ veşnic, fapt care îl enerva pe Iulius ori de câte ori dădea cu ochii de el.

„Renius i-ar fi bătut până ar fi fost gata antrenaţi“, se gândi. Era un punct de plecare. Trebuia să se gândească la ce-ar face Renius. Gaditicus şi ceilalţi de pe *Accipiter* îl urmaseră până acolo, nevenindu-le să creadă cât de uşor fusese după prima recrutare. Iulius se întreba câţi dintre romanii lăsaţi la vatră prin fermele acelea aveau băieţi pe care i-ar fi putut învăţa să lupte. O armată întreagă era împrăştiată pe-acolo. Trebuia doar să îi găsească şi să le amintească de chemarea sângelui.

Se opri lângă scandalagiu şi văzu cum ochii acestuia îi întâmpină pe ai lui cu un soi de politeţe întrebătoare, dar fără nici o urmă de respect sau frică. Era mai înalt decât toţi ceilalţi, cu membre lungi şi musculoase, care străluceau de sudoare. Muştele care îi chinuiau pe ofiţerii de pe *Accipiter* păreau ca nu îl deranjează defel. Stătea ca o statuie în căldura aceea cumplită. Până la un punct, îi amintea de Marius. Arăta ca oricare alt roman, dar latina pe care o vorbea era amestecată cu fraze dintr-un dialect african. Iulius ştia că tatăl lui murise şi îi lăsase o fermă pe care o neglijase până la limita ruinei. Lăsat de capul lui, avea să fie ucis în vreo bătaie sau să se alăture vreunui vas de piraţi când rămânea fără bani şi vin.

Cum îl chema? Iulius se mândrea cu uşurinţa cu care ţinea minte numele, ca Marius care îl ştia pe nume pe fiecare om care lupta sub comanda sa, dar, sub privirea aceea calmă, nu putu să îşi amintească din prima. Apoi, îşi aduse aminte. Le spusese să-i spună Ciro şi nu dăduse alt nume. Probabil că nici nu ştia, dar Ciro era nume de sclav. Ce-ar face Renius?

– Am nevoie de oameni în stare să lupte, spuse, privind în ochii căprui care îi întorceau atât de calm privirea.

– Sunt în stare să lupt, îi răspunse Ciro cu încredere evidentă.

– Am nevoie de oameni care să nu-şi iasă din fire în momente de criză, continuă Iulius.

– Sunt în stare să-mi ţin... începu Ciro.

Iulius îl lovi puternic peste față. Preț de o clipă, mânia aprinse ochii întunecați, dar Ciro rămase nemișcat, cu mușchii jucând pe pieptul gol, ca la o felină.

Iulius se aplecă mai aproape de el.

– Vrei să pui mâna pe sabie? Să mă ucizi? șopti aspru.

– Nu, răspunse Ciro cu calmul de dinainte.

– De ce nu? zise Iulius, întrebându-se cum să îl atingă.

– Tata... zicea că un legionar trebuie să aibă stăpânire de sine.

Iulius rămase pe loc, deși gândurile lui o luară la goană. Asta era pârghia.

– Dar, în așezarea unde te-am găsit, nu prea te stăpâneai, nu-i așa? întrebă, sperând că intuise corect care era relația lui Ciro cu sătenii.

Namila de om nu spuse nimic un timp îndelungat, iar Iulius așteptă răbdător, știind că era mai bine să nu intervină.

– Pe-atunci, nu eram... legionar, zise Ciro.

Iulius îl privi, căutând insolența cu care se obișnuise. N-o găsi și blestemă în gând senatul pentru că irosea asemenea oameni care visau să fie legionari, dar își treceau viețile pe pământuri străine.

– Nici acum nu ești legionar, spuse Iulius încet și văzu cum gura bărbatului începe să se contorsioneze ca răspuns la acea respingere... dar eu pot să te fac legionar. De la mine și împreună cu mine, vei învăța ce înseamnă frăția și vei păși cu capul sus pe străzile orașului îndepărtat. Și, dacă te oprește cineva, îi vei spune că ești soldat al lui Cezar.

– Așa voi face, spuse Ciro.

– „Domnule."

– Așa voi face, domnule, zise omul, îndreptându-și trupul.

Iulius făcu câțiva pași în spate, ca să le vorbească recruților care așteptau lângă ofițerii de pe *Accipiter*.

– Cu oameni ca voi, ce nu putem oare înfăptui? Sunteți copiii Romei, iar noi vă vom arăta istoria și mândria voastră. Vă vom învăța cum să mânuiți un *gladius* și vă vom vorbi despre

formațiile de luptă, despre legi, despre obiceiuri și despre viața la Roma. Vor veni și alții pe care voi îi veți pregăti și le veți arăta ce înseamnă să fii de-al *Romei.* Acum, pornim în marș. Următorul sat va vedea legionari când se va uita la voi.

Șirul format din perechi de bărbați era zdrențăros și incapabil să păstreze cadența, dar Iulius știa că aveau să învețe. Se întrebă dacă Renius ar fi înțeles nevoia de a avea oameni noi, dar respinse gândul. Renius nu era acolo. El era.

Gaditicus așteptă alături de el și se așezară amândoi la coadă, închizând coloana.

– Te urmează, observă el.

Iulius se întoarse repede spre el.

– Așa și trebuie, dacă vrem să manevrăm o corabie și să ne luăm banii înapoi.

Gaditicus pufni ușor, lovind cu palma armura lui Iulius.

Iulius se împletici și se opri.

– Oh, nu, șopti. Zi-le că-i ajungem din urmă. Repede!

Gaditicus dădu ordinul și privi cum șirul dublu de romani se îndepărta mărșăluind pe cărare. Curând, se pierdură din vedere după un cot și Gaditicus se răsuci întrebător către Iulius. Acesta era palid și-și ținea ochii închiși.

– Iarăși e boala? întrebă Gaditicus.

Iulius dădu slab din cap.

– Înainte de... ultima criză, am simțit un gust metalic în gură. Și-acum simt.

Se opinti și scuipă cu o expresie amară.

– Să nu le zici. Nu...

Gaditicus îl prinse în cădere și îi ținu corpul care zvâcnea și se contorsiona. Sandalele tăiau brazde în pământ, atât de violente erau mișcările lui Iulius. Muștele părură să simtă slăbiciunea omului și începură să roiască în jurul lui. Gaditicus se uită în jur, după ceva ce-ar fi putut să vâre între dinții lui Iulius, dar cârpa pe care o folosiseră pe *Accipiter* dispăruse de mult. Smulse o frunză mare și reuși se strecoare cotorul fibros în gura

care se încleşta. Cotorul nu se rupse şi Gaditicus se apăsă cu toată greutatea pe Iulius, până când trecu criza.

În sfârşit, Iulius reuşi să se ridice în capul oaselor şi să scuipe cotorul pe care aproape îl rupsese. Se simţea de parcă l-ar fi bătut cineva până ar fi leşinat. Se strâmbă când văzu că îşi golise vezica şi îşi înfundă pumnul în pământ de furie, împrăştiind muştele care imediat ţâşniră înapoi spre pielea lui expusă.

– Credeam că s-a terminat.

– Poate că asta a fost ultima, zise Gaditicus. E mai complicat cu rănile la cap. Cabera a zis că s-ar putea să mai dureze o vreme.

– Sau toată viaţa. Îmi lipseşte bătrânul, spuse Iulius cu voce sumbră. Mama mea avea accese de tremurat. Nu înţelegeam cu adevărat ce înseamnă asta. E ca şi cum ai muri.

– Poţi sta-n picioare? Nu vreau să ne pierdem de ceilalţi şi, după discursul pe care l-ai ţinut, cred că sunt în stare să mărşăluiască toată dimineaţa.

Gaditicus îl ajută pe tânărul ofiţer să se ridice şi îl privi cum inspiră profund de câteva ori, ca să-şi recapete echilibrul. Voia să-i ofere câteva vorbe de alinare, dar cuvintele nu-i veneau uşor.

– Vei înfrânge boala, zise în cele din urmă. Cabera a zis că eşti puternic şi, din ce-am văzut, şi eu cred la fel.

– Poate. Atunci, hai să mergem. Aş vrea să rămânem aproape de mare, ca să mă spăl.

– Putem să zicem că ţi-am spus eu un banc şi ai făcut pe tine de râs, spuse Gaditicus. Iulius chicoti şi Gaditicus îi zâmbi. Vezi? Eşti mai tare decât crezi. Se zice că şi Alexandru cel Mare avea boala tremuratului.

– Chiar?

– Da, şi Hannibal la fel. Nu e sfârşitul, e doar o povară.

Brutus încercă să ascundă şocul pe care îl avu când o văzu pe Aurelia în dimineaţa următoare. Era albă ca varul şi foarte

slabă şi pe faţă avea un păienjeniş de riduri care nu fuseseră acolo cu ani în urmă, când el plecase în Grecia.

Tubruk îi observă tulburarea şi umplu golurile din conversaţie, dându-i Aureliei răspunsuri la întrebări pe care ea nu le pusese. Bătrânul gladiator nu era nici măcar sigur de faptul că Aurelia îl recunoştea pe Brutus.

Tăcerea ei era acoperită de râsetele Clodiei şi ale Corneliei, care se ocupau de copilul lui Iulius, în timpul micului dejun. Brutus zâmbi îndatoritor spre fetiţă, spunând că semăna cu tatăl ei, deşi adevărul era că el nu vedea nici o asemănare cu o fiinţă umană. Nu se simţea în largul lui în *triclinium,* fiind conştient de faptul că oamenii aceia formaseră legături care îl excludeau. Era pentru prima oară când se simţea străin în casa aceea, lucru care îl întrista.

Tubruk plecă împreună cu Aurelia, care abia se atinsese de mâncare, iar Brutus încercă din greu să ia parte la conversaţie, povestindu-le femeilor despre tribul de piei-albastre cu care luptase în primele luni pe care le petrecuse în Pumnul de Bronz, în Grecia. Clodia râse când auzi despre sălbaticul care îşi fluturase organele genitale înspre romani, crezând că e un lucru sigur. Cornelia acoperi cu mâinile urechile Iuliei şi Brutus roşi stânjenit.

– Îmi pare rău. Sunt mai obişnuit cu compania soldaţilor. A trecut ceva timp de când m-am aflat ultima oară în casa aceasta.

– Tubruk ne-a zis că ai crescut aici, interveni Clodia, ca să-l liniştească, ştiind cumva că era important să facă asta. Ne-a spus că ai visat întotdeauna să fii un bun luptător cu sabia. Ţi-ai împlinit visul?

Timid, Brutus le povesti despre turneul de luptă cu sabia pe care îl câştigase în faţa celor mai bune dintre centuriile legiunii.

– Mi-au dat o sabie făcută dintr-un fier mai dur, care-şi păstrează mai bine tăişul. Are aur pe mâner. Am să v-o arăt.

– Iulius va scăpa nevătămat? întrebă Cornelia deodată.

Brutus îi răspunse cu un zâmbet rapid.

– Sigur ca da. Răscumpărarea a fost plătită. Nu mai e în pericol.

Cuvintele veniseră uşor şi păruseră să o liniştească. Propriile temeri erau neatinse.

În după-amiaza aceea, se întoarse pe deal împreună cu Tubruk, fiecare ducând câte un topor pe umăr. Se aşezară de o parte şi de alta a copacului şi începură să lovească într-o cadenţă lentă, tăişurile muşcând tot mai adânc din lemn în timp ce ziua se sfârşea.

– Mai e un motiv pentru care m-am întors la Roma, zise Brutus, ştergându-şi sudoarea de pe frunte cu palma.

Tubruk îşi lăsă toporul şi respiră adânc câteva clipe înainte să răspundă.

– Care anume? întrebă.

– Vreau să-mi găsesc mama. Nu mai sunt copil şi vreau să aflu de unde vin. M-am gândit că poate ştii tu unde este.

Tubruk expiră şi luă din nou toporul.

– Îţi va aduce durere, băiete.

– Trebuie. Am şi eu rude.

Tubruk îşi năpusti toporul cu o forţă teribilă, împlântându-l adânc în trunchiul copacului.

– Familia ta e aici, zise, scoţând tăişul.

– Dar eu vorbesc de rude de sânge. Nu mi-am cunoscut niciodată tatăl. Vreau să o cunosc măcar pe ea. Voi regreta mereu dacă moare înainte să o văd.

Tubruk se opri din nou şi suspină înainte să vorbească.

– Are o casă în Via Festus, în partea cealaltă a oraşului, lângă dealul Quirinal. Gândeşte-te bine înainte să te duci. S-ar putea să fii dezamăgit.

– Nu. M-a părăsit când aveam doar câteva luni. Nu mai poate face nimic care să mă dezamăgească acum, zise Brutus

uşor, apoi luă din nou toporul şi reîncepu să lovească arborele bătrân.

La apusul soarelui, stejarul căzu şi cei doi se întoarseră spre casă, în lumina amurgului. Renius era acolo, aşteptând în umbra porţii.

– Au construit pe locul casei mele, îi spuse el furios lui Brutus, şi nişte legionari tineri m-au alungat din oraş ca pe un pierde-vară. Din oraşul meu!

Tubruk izbucni într-o explozie de râs.

– Le-ai zis cine eşti? întrebă Brutus, încercând să pară serios.

În mod clar, pe Renius îl enerva amuzamentul lor şi mârâi:

– Nu-mi ştiau numele! Nişte căţei cu lapte la bot, asta erau!

– Avem o cameră liberă, dacă o vrei, rosti Tubruk.

Renius se uită pentru prima dată la fostul lui elev.

– Cât ceri? întrebă.

– Nimic altceva decât plăcerea companiei tale, bătrâne prieten! Doar atât.

Renius pufni.

– Atunci, eşti un prostănac. Ţi-aş fi dat un preţ bun.

La strigătul lui Tubruk, porţile se deschiseră şi Renius intră ţanţoş înaintea celorlalţi. Brutus surprinse privirea lui Tubruk şi zâmbi larg când văzu afecţiunea care se citea în ea.

CAPITOLUL UNSPREZECE

Brutus stătea la răscrucea de la poalele dealului Quirinal și lăsa mulțimea bâzâitoare să treacă pe lângă el. Se trezise de dimineață și-și verificase armura, recunoscător pentru lenjeria pe care i-o pregătise Tubruk. O parte din el știa că era ridicol să-i pese, dar unsese fiecare segment al armurii și lustruise metalul până începuse să strălucească. Se simțea strident printre culorile întunecate ale mulțimii, dar greutatea solidă a armurii îl liniștea, de parcă putea să-l apere și de altceva în afară de arme.

Pumnul de Bronz avea propriul armurier și, ca toți ceilalți membri ai centuriei, era cel mai bun. Apărătoarea pe care Brutus o purta pe piciorul drept fusese modelată cu pricepere, astfel încât să urmărească liniile mușchilor. Era inscripționată cu un model cu cercuri făcute cu acid și Brutus dăduse pe ea solda pe o lună. Sudoarea i se prelingea pe sub teaca de metal. Se aplecă și încercă fără succes să se scarpine. Din motive practice, lăsase pe domeniu penele coifului. Nu se cuvenea să le agațe prin ușile casei unde locuia mama lui.

Vederea locuinței acesteia îl făcu să se oprească și să cântărească lucrurile. Se așteptase la o clădire cu patru sau cinci etaje, curată, dar mică. În loc de asta, descoperi o fațadă de marmură închisă, aproape ca de templu. Clădirile principale erau departe de praful și scâma de pe străzi, abia zărindu-se dincolo

de o poartă înaltă. Brutus presupuse că locuinţa lui Marius fusese mai mare, dar nu putea fi sigur.

Tubruk nu-i spusese decât adresa, dar, observând împrejurimile, îşi dădu seama că era o zonă bogată. O mare parte din mulţime era alcătuită de servitori şi sclavi care alergau după treburi şi cărau bunuri pentru stăpânii lor. Se aşteptase ca mama lui să fie impresionată de fiul care ajunsese centurion, însă, când văzu casa, înţelese că ea ar putea să creadă că e doar un soldat oarecare. Ezită.

Îi trecu prin cap să se întoarcă la domeniu. Ştia că Tubruk şi Renius l-ar fi primit fără să-i judece eşecul, dar oare nu plănuise întâlnirea aceasta tot drumul de întoarcere din Grecia? Ar fi fost ridicol să renunţe tocmai când se afla în faţa măreţei clădiri.

Inspiră adânc şi îşi mai verifică o dată armura, să nu aibă imperfecţiuni. Şireturile de piele erau legate bine şi nu se vedea nici o pată. Era bine.

Când începu să înainteze, mulţimea se despărţi în jurul lui, fără să împingă. Văzută de aproape, poarta îi trezea amintiri legate de casa lui Marius, din partea cealaltă a oraşului. Abia ajunse lângă ea şi poarta se deschise în faţa lui. Un sclav făcea plecăciuni şi îl îndemna să intre.

– Pe aici, domnule, zise sclavul, care închise poarta şi îl conduse printr-un coridor îngust.

Brutus îl urmă cu inima bubuind. Era aşteptat?

Fu condus într-o încăpere foarte luxoasă. Coloane de marmură, aurite la bază şi la vârf sprijineau tavanul. Statui albe erau aliniate la pereţi şi sofale erau adunate în jurul unui bazin din mijloc, unde zări peşti greoi care înotau aproape fără să se mişte în adâncimile reci. Armura lui părea greoaie şi zgomotoasă în nemişcarea aceea, iar Brutus îşi dori să fi dezlegat apărătoarea şi să se fi scărpinat bine înainte să intre.

Sclavul dispăru printr-o uşă şi el se trezi singur, doar cu clipocitul apei care să-i distragă atenţia. Totul era foarte liniştit şi, după ce se gândi o clipă, Brutus îşi scoase coiful şi îşi trecu mâna prin părul umed.

Simţi mişcarea aerului când o altă uşă se deschise în spatele lui. Sări în picioare de surpriză, văzând o femeie frumoasă, care venea spre el. Se gândi că era pictată ca o păpuşă şi avea cam aceeaşi vârstă ca el. Rochia îi era dintr-o ţesătură cum nu mai văzuse niciodată şi prin ea putea să distingă contururile sânilor şi ale sfârcurilor. Avea pielea perfect albă şi singura podoabă pe care o purta era un lanţ greu, de aur, care îi înconjura gâtul.

– Te rog, ia loc. Cred că este destul de confortabil.

În timp ce vorbea, femeia se aşeză pe sofaua de pe care sărise el, încrucişându-şi delicat picioarele şi făcând rochia să se unduiască şi să dezvăluie îndeajuns, încât să-i ia foc obrajii. Brutus se aşeză lângă ea şi încercă să găsească o fărâmă din hotărârea cu care intrase.

– Îţi sunt pe plac? întrebă ea uşor.

– Eşti frumoasă, dar eu o caut pe... caut o femeie pe care am cunoscut-o.

Fata se îmbufnă şi el tânji dureros să o sărute, să o ia în braţe şi să îi taie răsuflarea. Imaginea îi făcu simţurile să o ia razna şi îşi dădu seama că aerul se umpluse de un parfum care îl ameţea. Fata întinse mâna şi îl atinse chiar deasupra apărătorii, unde câţiva centimetri din pielea arămie de pe picior erau dezgoliţi. Brutus tremură uşor, apoi îşi veni brutal în fire. Sări în picioare.

– Aştepţi plată?

Fata părea derutată şi mai tânără decât crezuse la început.

– N-o fac din dragoste, spuse şi o mare parte din dulceaţa glasului ei dispăruse.

– Servilia e aici? O să vrea să mă vadă.

Fata se trânti pe sofa şi dispoziţia ei de flirt se evaporă într-o clipă.

– Nu primeşte centurioni, să ştii. Ar trebui să fii consul ca să ai o şansă la ea.

Brutus se holbă îngrozit.

– Servilia! urlă, repezindu-se pe lângă bazin, spre cealaltă parte a încăperii. Unde eşti?

Auzi tropăit de paşi care se apropiau de o uşă, aşa că deschise repede alta, intră şi o închise în timp ce fata de pe sofa hohotea. Se pomeni într-un coridor lung, în faţa unui sclav cu gura căscată, care purta o tavă cu băuturi.

– Nu puteţi intra aici! strigă sclavul, dar Brutus îl împinse la o parte, dărâmând băuturile.

Sclavul o luă la goană şi în locul lui apărură doi bărbaţi care blocau capătul coridorului. Amândoi aveau bâte şi, împreună, umpleau pasajul îngust, frecându-se cu umerii de pereţi când se repeziră la el.

– Ai băut cam mult, nu? mârâi unul în timp ce se apropiau de el.

Cu o mişcare lină, Brutus trase sabia care străluci. Ca şi apărătoarea, lama era acoperită de desene şerpuitoare, ce captau lumina. Cei doi se opriră nesiguri.

– Servilia! urlă Brutus cât putu de tare, ţinând sabia îndreptată spre acei bărbaţi.

Aceştia îşi scoaseră uşor pumnalele din tecile de la cingătoare şi înaintară încet.

– Ticălos arţăgos ce eşti! zise unul, agitând pumnalul.

– Crezi că poţi să vii aici şi să faci ce-ţi tună? N-am avut niciodată ocazia să omor un ofiţer, dar o să-mi placă.

Brutus înţepeni.

– Drepţi, nenorociţi ignoranţi ce sunteţi! se răţoi la ei. Dacă văd un tăiş îndreptat spre mine, pun să vă spânzure.

Sub privirea lui aprigă, cei doi ezitară, răspunzând aproape în mod reflex la tonul autoritar. Brutus făcu un pas furios către ei.

– Ia să-mi spuneţi cum se face că doi inşi de vârsta voastră au plecat din legiune ca să păzească o casă de curve. Dezertori?

– Nu... domnule. Am fost soldaţi în Primigenia.

Brutus îşi păstră faţa împietrită, ca să-şi ascundă surpriza şi încântarea.

– Sub Marius? întrebă.

Cel mai în vârstă dintre cei doi încuviinţă din cap. Luaseră poziţia de drepţi în faţa lui Brutus care îi privea din cap până-n picioare, ca la inspecţie.

– Dac-aş avea timp, v-aş arăta scrisoarea pe care mi-a scris-o Marius ca să mă trimită la centuria mea din Grecia. Am mers alături de el până pe treptele Curiei, să-şi ceară Triumful[1]. Nu-i faceţi amintirea de ruşine. Cei doi clipiră jenaţi, iar Brutus lăsă tăcerea să se prelungească un moment. Acum, am *treabă* cu o femeie pe nume Servilia. Puteţi să o aduceţi pe ea la mine sau să mă duceţi pe mine la ea, dar vă veţi purta ca nişte soldaţi cât timp sunt eu aici, s-a-nţeles?

Cei doi dădură din cap. O uşă se deschise la capătul coridorului şi o voce de femeie tună:

– Daţi-vă la o parte de lângă el şi lăsaţi-mă să ţintesc.

Cei doi paznici nu se mişcară, cu ochii fixaţi pe tânărul centurion. Umerii lor trădau încordarea, însă nu se mişcară.

Brutus le vorbi cu o voce clară:

– Ea este?

Cel mai în vârstă asuda de încordare.

– E doamna casei, confirmă.

– Atunci, faceţi cum vă spune, domnilor.

Fără o vorbă, cei doi paznici păşiră în lături şi lăsară vederii o femeie care ţintea de-a lungul unei săgeţi îndreptate spre el.

– Tu eşti Servilia? întrebă Brutus, observând tremurul uşor al mâinilor care începeau să obosească.

– Numele pe care îl tot zbieri ca un plod ce vinde peşte pe stradă? Eşti în casa mea.

– Nu eşti în nici o primejdie, zise Brutus. În locul tău, aş lăsa arcul ăla înainte să tragi din greşeală în cineva.

Servilia aruncă o privire spre cei doi paznici şi păru că prezenţa lor o linişte. Expiră cu putere şi coborî arcul, deşi Brutus văzu că îl ţinea aşa încât să poată trage repede dacă s-ar

[1] Ceremonie civilă şi religioasă în Roma antică, prin care erau onoraţi comandanţii care se distingeau în campanii militare. (n.tr.)

fi repezit la ea. Mai avusese parte de amenințarea soldaților, ghici el.

Femeia pe care Brutus o avea în față nu semăna deloc cu cea din camera cu statui. Era la fel de înaltă și de slabă ca el, cu păr lung, negru, care îi curgea liber pe umeri și piele ce strălucea de soare și de sănătate. Chipul ei nu era frumos, de fapt, era aproape urât, dar gura mare și ochii întunecați aveau o senzualitate plină de secrete care, gândi Iulius, trebuie că prindea mulți bărbați în cursă. Mâinile ce țineau arcul erau mari și puternice. Brățări de aur îi zornăiau la încheieturi, când se mișca.

Observă atent fiecare detaliu al făpturii ei și simți un ghimpe de durere când recunoscu ceva din el în linia perfectă a gâtului ei.

– Nu știi cine sunt, zise încet.

– Ce-ai spus? întrebă ea, venind mai aproape. Îmi tulburi casa și aduci o sabie în încăperile mele. Ar trebui să pun să fii biciuit până la sânge și să nu crezi că rangul tău frumușel te scapă.

„Are un mers trufaș", gândi el. O singură dată mai văzuse asemenea încredere sexuală la o femeie, în templul Vestei, unde fecioarele se mișcau cu insolență, știind că orice bărbat care ar fi îndrăznit să le atingă ar fi murit. Servilia avea ceva din insolența aceea și Brutus se simți ațâțat, îmbolnăvit, neștiind cum să simtă ca un fiu. Sângele îi inundă fața și gâtul, iar ea zâmbi senzual, arătându-și dinții albi și ascuțiți.

– Mă așteptam să pari mai bătrână, șopti el, iar în ochii ei apăru enervarea.

– Arăt cum arăt. Tot nu știu cine ești.

Brutus își vârî sabia în teacă. Ar fi vrut să-i spună cine e și să vadă cum șocul îi spulberă încrederea, să-i vadă ochii măriți de uimire când ar fi înțeles ce tânăr remarcabil era el.

Apoi, totul îi păru zadarnic. În mintea lui își făcu loc amintirea îndelung reprimată a unui moment când îl auzise pe tatăl lui Iulius vorbind despre ea. Oftă, acum că i se confirma. Se

afla într-un bordel, oricât de bogat ar fi fost. Nu prea mai conta ce credea ea despre el.

– Numele meu e Marcus. Sunt fiul tău, zise, ridicând din umeri.

Servilia împietri ca una dintre statuile ei. Îi susţinu privirea îndelung, apoi ochii i se umplură de lacrimi, aruncă arcul şi o luă la fugă pe coridor, trântind uşa din capăt atât de tare, încât se zguduiră pereţii.

Paznicul îl privea pe Brutus cu gura căscată.

– E adevărat, domnule? întrebă răguşit.

Brutus dădu din cap şi omul roşi stânjenit.

– N-am ştiut.

– Nu v-am zis. Uite ce e, eu o să plec acum. Mă aşteaptă careva după uşa asta, să bage vreun fier în mine?

Paznicul se mai destinse un pic.

– Nu, spuse. Eu şi băiatul ăsta suntem singurele gărzi. Nu prea are nevoie de noi de obicei.

Brutus dădu să plece, când paznicul vorbi din nou:

– Sulla a obligat senatul să elimine Primigenia. Am găsit ce-am putut de muncă.

Brutus se întoarse spre el, dorindu-şi să-i poată oferi mai mult.

– Ştiu unde vă găsesc. Dacă am nevoie de voi, vă chem.

Paznicul întinse mâna pe care Brutus o apucă în strânsoarea legionarilor.

În drum spre ieşire, Brutus trecu prin încăperea cu bazinul, bucuros că era goală. Se opri doar cât să-şi ia coiful şi să-şi dea cu un pic de apă pe faţă şi pe gât. Nu reuşi să-şi limpezească şi mintea. Evenimentele acelea îl năuciseră şi dorea cu disperare să găsească un loc liniştit unde să se poată gândi la tot ce se întâmplase. Îl enerva gândul că trebuia să dea din coate în mulţimea de pe stradă, dar trebuia să se întoarcă la domeniu. Era singura lui casă.

Un sclav îl ajunse din urmă în dreptul porţii. Când auzi paşii, vru să scoată din nou sabia, însă sclavul era de fapt o fată

neînarmată. Își trase răsuflarea când ajunse în dreptul lui. Brutus observă aproape absent mișcările pieptului ei. Altă frumusețe. Se părea că toată casa era plină de frumuseți.

– Stăpâna a spus să vă întoarceți mâine-dimineață. Vă va primi atunci.

În mod inexplicabil, cuvintele acelea îl bucurară enorm.

– Voi fi aici, zise.

Amplasamentul așezărilor de pe coastă sugera că următoarea avea să fie mai departe decât distanța pe care o puteau acoperi soldații într-o zi de marș. Înaintau mai repede când dădeau peste potecile făcute de animalele mari, pe care le puteau urma atâta timp cât rămâneau aproape de țărm. Iulius nu era dispus să se îndepărteze prea mult de sunetul valurilor care se zdrobeau, de teamă să nu se rătăcească de tot. Ori de câte ori părăseau o cărare, trebuiau să muncească și să asude din greu ca să-și taie drum printre tulpini și mărăcinișuri înalte cât un stat de om și presărate cu țepi roșii, de parcă ar fi fost deja însemnate cu sânge. Când se îndepărtau de mare, aerul devenea dens din cauza umezelii, iar insectele ce se ridicau nevăzute dintre frunzele grele, pe care le deranjau în mers, îi chinuiau pe toți.

În timp ce așezau tabăra pentru noapte, Iulius se întrebă dacă nu cumva izolarea așezărilor romane era dovada vreunui plan de perspectivă al senatului, menit să împiedice satele împrăștiate să se unească pe măsură ce se succedau generațiile, dar presupuse că depărtarea dintre ele trebuia doar să le lase loc să se dezvolte. Își spuse că poate ar fi trebuit să meargă mai departe prin întuneric, dar ofițerii de pe *Accipiter* se simțeau mult mai incomod în noaptea africană atât de fierbinte decât cei care crescuseră pe coastă. Strigătele și chemările ciudate ale animalelor îi făceau să se trezească și să pună mâna pe săbii, în vreme ce recruții dormeau duși.

Iulius îi dăduse lui Pelitas sarcina de a stabili schimburile de gardă, formând perechi dintr-un om nou şi unul în care avea deja încredere. Era perfect conştient că fiecare kilometru de-a lungul urmelor înguste ale animalelor sălbatice le oferea tinerilor săteni ocazia de a dezerta. Aveau arme puţine, aşa că ziua umblau neînarmaţi, dar trebuiau să le dea săbii celor care erau de pază. Unul sau doi dintre ei priveau vechile lame de fier cu un soi de lăcomie. Iulius spera că tânjeau după lucrurile ce aparţinuseră părinţilor lor şi că nu voiau doar să fure ce se putea şi să fugă.

Aveau de înfruntat aceleaşi probleme şi ca să facă rost de mâncare. Era crucial ca oamenii de pe *Accipiter* să nu depindă de nou-veniţi pentru mâncare. Lucrul acesta ar fi însemnat o schimbare subtilă, dar semnificativă în ierarhia pe care o instituise Iulius. Ştia bine că aceia care împart mâncarea sunt stăpânii, indiferent de rang. Era un adevăr mai vechi decât însăşi Roma.

Le mulţumi zeilor pentru că îl avea pe Pelitas, care părea în stare să prindă animale mici în ţinuturile acelea străine cu aceeaşi uşurinţă cu care vânase cândva în pădurile peninsulei. Până şi recruţii fuseseră impresionaţi când se întorsese, după doar câteva ore, cu trupurile schilodite a patru iepuri. Aveau de hrănit cincisprezece bărbaţi puternici, aşa încât vânătoarea de seară devenise vitală. Graţie lui Pelitas, grupul nu se împărţise în două tabere, a celor care ştiau să vâneze şi a celor care aşteptau să fie hrăniţi.

Iulius îşi privi prietenul care era ocupat să taie felii dintr-o parte a unui purcel pe care îl prinsese mai devreme în ziua aceea. Îi rupsese piciorul cu o piatră aruncată rapid pe când purcelul ieşise din ascunziş şi aproape că se năpustise în mijlocul lor. Scroafa nu fusese văzută, deşi o auziseră guiţând în desişul îndepărtat. Iulius îşi dorea ca scroafa să fi venit mai aproape. Ar fi avut parte de un ospăţ, nu de câteva îmbucături calde. Nici unul dintre oamenii de pe *Accipiter* n-avea pic de grăsime

pe el şi trebuia să mai treacă oarece timp până să se întremeze cu totul. Gura lui Iulius se strâmbă într-un rictus când îşi dădu seama că probabil şi el arăta la fel de schilod. Trecuse atâta vreme de când nu mai văzuse o oglindă şi se întrebă dacă faţa lui se schimbase în bine sau în rău. Oare, dacă l-ar vedea acum, Corneliei i-ar fi pe plac sau ar fi şocată şi supărată de expresia sumbră pe care îşi închipuia că o purta în ochi, dovadă mută a ororilor captivităţii?

Râse de el însuşi din pricina felului în care îi zburau gândurile. Era acelaşi om, indiferent de cum i se schimbase faţa.

Când auzi hohotul, Suetonius ridică brusc privirea, căutând mereu jigniri acolo unde nu era nici una. Iulius se abţinu cu greu să-l sâcâie pe celălalt tânăr, dar în privinţa aceea îşi impusese limite rigide. Simţea că ranchiuna celuilalt ascundea teama ca nu cumva Iulius să se folosească de autoritatea pe care o dobândise ca să plătească jigniri mai vechi. Iar Iulius nu putea să-şi permită asemenea lux nici măcar pentru o clipă, ca să nu spulbere unitatea pe care încerca să o clădească. Ştia că trebuia să devină genul de conducător care e mai presus de supărările mărunte, că trebuie să li se înfăţişeze aşa cum i se înfăţişase lui Marius – ca un om făcut dintr-un aluat mai bun. Îi făcu un semn scurt din cap lui Suetonius, apoi se uită spre ceilalţi.

Gaditicus şi Prax supravegheau tabăra şi marcau perimetrul cu crengi uscate, în lipsă de ceva mai bun. Iulius îi auzea repetând regulile cu santinelele şi zâmbi într-un moment de nostalgie.

– De câte ori întrebi cine e? îi spunea Prax lui Ciro, aşa cum le spusese tuturor celorlalţi.

– O dată, domnule. Ei strigă că vor să se apropie de tabără, iar eu spun „apropie-te şi fă-te cunoscut".

– Şi dacă nu te anunţă că se apropie? întrebă Prax, vesel.

– Atunci, mai trezesc pe careva, aştept să se apropie şi le zbor căpăţânile.

– Bun flăcău! La gât şi la vintre, ţine minte. Dacă loveşti în altă parte, duşmanul ar mai putea avea destulă forţă, încât să te ia cu el. La gât şi la vintre e cel mai iute.

Ciro rânji, sorbind orice frântură de informaţie pe care i-o arunca Prax. Lui Iulius îi plăcea nervul omului. Voia să fie legionar şi să cunoască lucrurile pe care tatăl său le iubise. La rândul lui, Prax descoperise că îi plăcea să îi înveţe pe alţii lucrurile pe care le învăţase el însuşi în deceniile de mărşăluit şi de navigat în slujba Romei. În timp, noii recruţi aveau să păcălească pe oricine. Aveau să arate ca nişte legionari, să folosească aceleaşi expresii şi să vorbească acelaşi jargon relaxat.

Iulius se încruntă, încercând să găsească o poziţie comodă în care să doarmă. Dacă aveau să rămână în picioare când toţi cei din jur cădeau şi când inamicul împărţea moarte sigură cu strigăte triumfătoare, de asta nu putea să fie sigur până când nu se întâmpla. Iar faptul că nici măcar oamenii de pe *Accipiter* nu ştiau sigur de unde venea curajul acela nebun nu era de vreun ajutor. Unii oameni puteau să-şi petreacă toată viaţa evitând orice conflict, pentru ca apoi să fie ucişi în încercarea de a apăra ceva ce iubeau. Iulius închise ochii. Poate că asta era cheia, dar nu mulţi iubeau Roma. Oraşul era prea mare, prea impersonal. Legionarii pe care îi cunoscuse el nu se gândeau niciodată la republica acelora care votau liber, cioplită de un râu în lutul a şapte coline. Luptau pentru general, pentru legiune, chiar pentru centurie sau pentru prieteni. De ruşine, un om nu poate să fugă când luptă alături de prieteni.

Brusc, Suetonius ţipă şi sări în picioare, lovindu-se cu palmele.

– Ajutor! E ceva pe pământ! strigă.

Iulius ţâşni în picioare şi ceilalţi se apropiară de foc, cu săbiile trase. Iulius observă cu plăcere cum Ciro rămase la post.

La lumina focului, o dâră neagră de furnici uriaşe şerpuia pe pământ ca uleiul, dispărând în umbrele de dincolo de lumină. Suetonius sărea frenetic şi îşi sfâşia hainele.

– Sunt pe mine! se văita.

Pelitas se apropie să îl ajute. Când puse piciorul lângă coloana în marş, o parte a acesteia se desprinse şi alunecă spre el. Omul se împletici înapoi, ţipând şi trăgându-se de picioare cu mâinile goale.

– Pe toţi zeii, luaţi-le de pe mine! urlă.

Tabăra se împrăştie în haos. Cei care crescuseră pe coastă erau mult mai calmi decât ofiţerii de pe *Accipiter.* Furnicile muşcau la fel de adânc ca şobolanii şi, când soldaţii le prindeau, se rupeau şi, în spasmele morţii, îşi lăsau fălcile înfipte în carnea pe care o sfâşiau. Strânsoarea era crâncenă, iar fălcile nu puteau fi desprinse cu mâna goală. Curând, Suetonius fu acoperit de capete negre. Avea mâinile pline de sânge de cât trăsese de ele.

Iulius îl chemă pe Ciro şi privi cum acesta îi examină cu calm pe cei doi romani şi rupse cu mâinile sale puternice restul de furnici.

– Încă sunt în mine. Nu poţi să le scoţi capetele? se rugă Suetonius, cutremurându-se de groază, aproape gol în timp ce uriaşul îi verifica pielea.

Ciro dădu din umeri:

– Fălcile trebuie scoase cu cuţitul, altfel nu se poate. Triburile de pe aici le folosesc ca să închidă răni, ca un fel de copci.

– Ce sunt? întrebă Iulius.

– Soldaţii pădurii. Păzesc marşul coloanei. Tata spunea că seamănă cu călăreţii Romei. Dacă nu le stai în drum, nu te atacă, dar, dacă te nimereşti în calea lor, te fac să sari ca Suetonius.

Pelitas aruncă o privire cruntă coloanei care încă şerpuia prin tabără.

– Putem să le dăm foc, zise.

Ciro dădu iute din cap.

– Şirul e nesfârşit. Cel mai bine e să ne dăm la o parte.

– Bun, aţi auzit ce a zis, spuse Iulius. Strângeţi tot şi pregătiţi-vă să coborâm vreo doi kilometri în josul coastei. Suetonius,

vreau să te-mbraci şi să fii gata de drum. Tu şi Pelitas puteţi să le scoateţi când vom face o nouă tabără.

– Dar doare cumplit, se văicări Suetonius.

Ciro se uită la el şi Iulius simţi un val de ruşine şi de enervare că tânărul ofiţer se făcea de râs în faţa recruţilor.

– Mişcă-te sau te leg cu mâna mea în faţa furnicilor, zise.

Ameninţarea păru să-şi facă efectul şi, înainte ca luna să se înalţe pe cer, altă tabără fu stabilită, iar Ciro şi alţi doi inşi îşi terminară schimbul. A doua zi aveau să fie cu toţii obosiţi din cauza nesomnului.

Capul lui Iulius bubuia lent, parcă în acelaşi ritm cu insectele ce bâzâiau peste tot în jur. De fiecare dată când aluneca în somn, simţea câte o gânganie cum i se aşază pe pielea dezgolită. Prindea şi strivea insectele care îi lăsau pe piele pete din propriul sânge, dar, de fiecare dată, erau altele şi altele care aşteptau să stea nemişcat. Îşi puse lucrurile sub cap, în chip de pernă, şi îşi acoperi faţa cu o cârpă, tânjind după cerurile îndepărtate ale Romei. Cu ochii minţii, o văzu pe Cornelia şi zâmbi. O clipă mai târziu îl copleşi epuizarea.

A doua zi, înainte de prânz, romanii încercănaţi şi acoperiţi de pişcături roşii ajunseră în următoarea aşezare, la vreun kilometru şi jumătate de ţărm. Iulius îşi conduse oamenii în piaţă, observând priveliştile şi mirosurile unei umbre de civilizaţie. O dată în plus, îl uimi lipsa totală a fortificaţiilor de orice fel. Îşi zise că, probabil, bătrânii soldaţi care îşi luaseră în primire pământurile de pe coasta aceea nu prea se temeau de atacuri. Fermele erau mici, dar de bună seamă că aşezările acelea izolate făceau negoţ cu satele băştinaşilor aflate mai adânc pe continent. Zări un număr de feţe negre printre romanii care se adunaseră să-i vadă. Se întrebă cât avea să treacă până ce sângele roman se va fi amestecat şi pierdut, iar generaţiile următoare vor fi uitat cu desăvârşire de strămoşii lor şi de vieţile acestora. Pământul avea să se întoarcă în starea în care fusese înainte să vină romanii şi

până și poveștile din jurul focului de tabără aveau să șovăie și să cadă în uitare. Se întrebă dacă oamenii de pe-acolo își aminteau de imperiul Cartaginei ale cărui mii de vase porneau să exploreze lumea chiar din porturile de pe coasta aceea. Era un gând înspăimântător, pe care îl amână pentru un alt moment de reflecție, știind ca trebuia să se concentreze dacă voia să plece de acolo cu lucrurile de care avea nevoie.

Așa cum fuseseră instruiți, oamenii lui Iulius stăteau aliniați în două șiruri, cu expresii serioase pe chipuri. În afară de Iulius, numai opt erau înarmați și doar trei aveau armuri corespunzătoare. Tunica lui Suetonius era acoperită cu pete de sânge și degetele ofițerului tremurau de nevoia de a scărpina rănile pe care furnicile i le lăsaseră pe tot corpul. Cei mai mulți dintre oamenii de pe *Accipiter* erau carne vie din cauza soarelui și a insectelor. Doar noii recruți păreau neafectați.

Iulius bănuia că arătau mai degrabă ca o bandă de tâlhari sau de pirați decât a soldați romani și văzu că nu puțini erau sătenii care, vizibil agitați, se înarmau pe furiș. Un măcelar se opri în plin proces de tranșare a ceea ce părea să fie un verișor al purcelului pe care îl mâncaseră cu o seară în urmă. Omul ieși de după masă cu satârul sprijinit pe braț, gata să atace pe neașteptate. Iulius își lăsă privirea să plutească asupra mulțimii, căutându-l pe cel care avea comanda. Întotdeauna exista un asemenea om, chiar și în sălbăticie.

După o așteptare încordată, cinci oameni se apropiară dinspre partea opusă a caselor. Patru dintre ei erau înarmați, trei cu topoare cu mânere lungi, iar al patrulea cu un *gladius* care se rupsese în cine știe ce bătălie de demult și din care mai rămăsese un fel de pumnal greoi.

Al cincilea individ păși încrezător înspre nou-veniți. Avea părul cenușiu ca fierul și era slab ca o scândură. Iulius bănui că avea aproape șaizeci de ani, însă ținuta îi era dreaptă, de soldat și când vorbi, o făcu în latina curgătoare vorbită la oraș.

– Numele meu este Parrakis. Acesta este un sat paşnic. Ce căutaţi? întrebă.

Îi adresase întrebarea lui Iulius şi nu părea să se teamă. În momentul acela, Iulius renunţă la planul de a-l intimida pe conducător, aşa cum făcuse prima dată. Poate că satul avea vreo înţelegere cu piraţii, însă, după cum se vedea, nu prea trăgea foloase din asta. Casele, ca şi oamenii, erau curate, dar lipsite de podoabe.

– Suntem soldaţi ai Romei, de pe galera *Accipiter*. Am fost răscumpăraţi din mâinile unui pirat pe nume Celsus. Intenţionăm să adunăm un echipaj şi să îl găsim. Aceasta e o aşezare romană. Mă aştept să ne ajutaţi.

Parrakis ridică din sprâncene.

– Aici nu veţi găsi nimic. Eu n-am mai văzut Roma de douăzeci de ani sau mai bine. Familiile de aici nu au datorii de plătit. Dacă aveţi argint, puteţi să cumpăraţi mâncare, însă apoi trebuie să plecaţi.

Iulius făcu câţiva paşi în faţă, observând cum însoţitorii omului, pe care îi ignora ostentativ, se încordau.

– Pământurile acestea au fost date legionarilor, nu piraţilor. Coastele astea colcăie de piraţi şi voi aveţi datoria să ne ajutaţi.

Parrakis începu să râdă.

– Avem datoria? Am lăsat în urmă lucrurile astea acum foarte multă vreme. Încă o dată îţi spun, Roma n-are nici o putere asupra noastră aici. Trăim în pace şi facem negoţ şi, dacă piraţii vin, noi le vindem mărfurile noastre şi ei pleacă. Tu cauţi o armată? Ei bine, nu aici ai s-o găseşti. Aici, printre ţărani, oraşul n-are nimic.

– Nu toţi oamenii mei sunt de pe vas. Câţiva sunt de prin satele din vest. Căutăm oameni care să poată fi instruiţi pentru luptă. Barbaţi care să nu fie dispuşi să-şi irosească vieţile ascunzându-se în satul ăsta, ca voi.

– Noi ne ascundem? Muncim pământul şi luptăm cu molimi şi dăunători doar ca să ne hrănim familiile. Primii dintre

noi au venit din legiunile în care au luptat cu onoare, prin ținuturi îndepărtate și, în cele din urmă, au primit ultimul dintre darurile senatului – pacea. Și tu-ndrăznești să spui că ne ascundem? Dacă eram mai tânăr, puneam mâna pe sabie și-ți arătam eu, bastard obraznic ce ești!

Iulius își dori să fi tăbărât de la început asupra omului. Deschise repede gura să vorbească, știind că pierdea autoritatea. Unul dintre bărbații cu topoare vorbi înaintea lui.

– Eu aș vrea să plec cu ei.

Omul mai bătrân se întoarse spre el ca un vârtej, cu saliva adunându-i-se în colțurile gurii.

– Să pleci și să fii omorât? *Unde ți-e capul?*

Cel cu toporul își țuguie buzele împotriva furiei care se revărsa din Parrakis.

– Tu ai zis mereu că aceia au fost cei mai buni ani din viața ta, murmură el. Când voi, bătrânii, vă îmbătați, povestiți despre zilele alea de parcă au fost de aur. Eu n-am decât „ocazia" să mă spetesc din zori până-n seară. Ce-o să povestesc când am să fiu bătrân și beat? Ce bine a fost să tai un porc pentru serbare? Sau cum mi-am rupt un dinte într-o pietricică din pâine?

Parrakis era stupefiat. Iulius interveni înainte să apuce să răspundă:

– Tot ce-ți cer este să lași sătenii să hotărască. Prefer voluntari, dacă mai sunt și alții ca omul ăsta.

Furia se scurse din Parrakis, care păru dintr-odată extrem de obosit.

– Tinerii ăștia, zise cu o undă de resemnare. Mereu umblă după necazuri. Cred că și eu am fost așa odată. Se întoarse spre cel cu toporul. Ești sigur, băiete?

– Îi ai pe Deni și pe Cam să muncească pământul, n-ai nevoie și de mine. Eu vreau să văd Roma, răspunse tânărul.

– Bine, fiule, dar să știi că tot ce am zis e adevărat. Nu-i nici o rușine să-ți câștigi traiul aici.

– Știu, tată. O să mă întorc la voi.

– Sigur că da. Casa ta e aici.

Cu totul, opt săteni se oferiră voluntari. Iulius luă şase şi-i respinse pe ceilalţi doi, care erau abia nişte copii, deşi unul îşi dăduse cu tăciune pe faţă, ca să dea impresia că ar avea o umbră de barbă. Doi dintre nou-veniţi îşi aduseră arcurile. Începeau să semene cu armata de care avea nevoie să manevreze un vas şi să cutreiere mările în căutarea lui Celsus. În timp ce ieşeau de sub arborii bogaţi, îndreptându-se spre ţărm, unde aveau să facă primele exerciţii ale zilei, Iulius încercă să-şi stăpânească optimismul. Socoti în minte lucrurile care le trebuiau. Aur cu care să închirieze un vas, încă douăzeci de oameni şi treizeci de săbii, mâncare cât să aibă din ce trăi până ajungeau într-un port mare. Se putea face.

Unul dintre arcaşi se împiedică şi căzu cât era de lung, făcând ca o mare parte a coloanei să se oprească poticnindu-se. Iulius suspină. De asemenea, i-ar fi prins bine încă vreo trei ani ca să-i instruiască.

CAPITOLUL DOISPREZECE

Servilia stătea pe marginea sofalei, cu spatele drept. Tensiunea se citea clar în fiecare linie a făpturii ei, dar Brutus simțea că nu el trebuia să vorbească primul. Stătuse treaz aproape toată noaptea, fără să ia vreo decizie. De trei ori se hotărâse să nu se întoarcă în casa de lângă Quirinal, dar, de fiecare dată, fusese doar un gest de sfidare lipsit de conținut. Pentru că, în realitate, nu existase nici o clipă în care n-ar fi venit la ea. Nu simțea dragoste de fiu, totuși, un ideal nebulos îl făcuse să vină, ca fascinația de a-și smulge cojile de pe răni și de a se privi cum sângerează pentru ea.

Când era copil, când era singur și lumea îl îngrozea, își dorise ca ea să vină să-l ia. Când soția lui Marius îl copleșea cu nevoia ei de a avea un fiu, se retrăsese în sine, vlăguit de emoții pe care nu le înțelegea. Însă femeia pe care o avea în față îl stăpânea cu o putere pe care nu o avea nimeni, nici Tubruk, nici măcar Iulius.

În tăcerea nefirească, Brutus o sorbea din priviri, căutând ceva ce nu putea să numească sau măcar să încerce să înțeleagă. Servilia purta o *stola* de un alb pur peste pielea întunecată de soare. N-avea nici o podoabă și, ca în ziua de dinainte, avea părul lung despletit. Pășea cu o grație eterică și era o plăcere să o privească fie și numai când mergea sau se așeza. Era aproape ca și cum ar fi admirat unduirile perfecte ale unui leopard sau ale unei căprioare. Avea ochii prea mari, hotărî Brutus, și

bărbia prea puternică pentru a fi o frumusețe clasică. Cu toate acestea, nu putea să-și ia ochii de la ea, nu putea să nu studieze ridurile care îi însemnau ochii și gura. Servilia părea încordată ca un arc, gata să sară în picioare și să fugă de lângă el, cum făcuse și înainte. Brutus continua să aștepte și se întreba câtă tensiune se citea în trăsăturile lui.

– De ce ai venit? întrebă ea, spărgând tăcerea cumplită.

Câte răspunsuri pentru întrebarea aceea închipuise! În noaptea care trecuse, imaginația lui jucase scenă după scenă: o disprețuia, o jignea, o cuprindea în brațe. Nici una nu îl pregătise pentru momentul adevărat.

– Când eram copil, încercam să mi te închipui. Voiam să te văd măcar o dată, doar ca să știu cine ești. Voiam să știu cum arăți.

Își auzi vocea tremurând și un spasm de furie îl străbătu. *Nu* avea să se facă de rușine, *nu* avea să-i vorbească așa, ca un copil, femeii aceleia, târfei aceleia.

– M-am gândit mereu la tine, Marcus, zise ea. Am început atâtea scrisori, dar nu ți le-am trimis niciodată.

Brutus își adună gândurile. În toți anii vieții lui, nu-și auzise numele din gura ei niciodată. Îl înfuria, iar furia îi permitea să vorbească stăpânit.

– Cum era tatăl meu? întrebă.

Ea se uită la pereții camerei simple în care se aflau.

– Era un om bun, foarte puternic și la fel de înalt ca tine. Nu l-am cunoscut decât cu doi ani înainte să moară, dar îmi aduc aminte ce mult se bucura că avea un fiu. El ți-a dat numele și te-a dus în templul lui Marte, să fii binecuvântat de preoți. S-a îmbolnăvit în anul acela și s-a stins înainte de venirea iernii. Doctorii n-au putut să-l vindece, dar n-a suferit prea mult când s-a sfârșit.

Brutus își simți lacrimile și se frecă furios la ochi în timp ce ea continua:

– Singură... nu puteam să te cresc. Eram eu însămi o copilă și nu eram nici pregătită, nici în stare să fiu mamă. Te-am lăsat la prietenul tatălui tău și am fugit.

Vocea i se frânse când spuse ultimele cuvinte. Deschise pumnul încleștat și lăsă la vedere cârpa boțită cu care își ștergea lacrimile.

Brutus o privea cu un ciudat sentiment de detașare, ca și când nimic din ce-ar fi putut ea să spună sau să facă nu-l atingea. Furia se scursese din el și-l lăsase aproape amețit. Trebuia să pună o întrebare, dar acum îi venea ușor.

– De ce n-ai venit mai târziu să mă iei?

Servilia tăcu îndelung, ștergându-și lacrimile cu cârpa, până când respirația i se liniști și fu din nou în stare să îl privească. Își înălță capul cu o demnitate fragilă.

– N-am vrut să-ți fie rușine.

Calmul lui nefiresc făcu loc emoțiilor care se învârtejeau în el ca paiele purtate de furtună.

– Poate că mi-ar fi fost, șopti el răgușit. Acum multă vreme, am auzit pe cineva vorbind despre tine și am încercat să mă prefac că e o greșeală, să te dau la o parte din gândurile mele. Așadar, e adevărat că ești…

Nu putu să spună cuvintele, dar ea își îndreptă și mai mult trupul, cu ochii strălucind.

– Că sunt târfă? Poate că da. Am fost odată, deși, dacă bărbații pe care îi cunoști sunt îndeajuns de puternici, ești numită curtezană sau chiar însoțitoare. Își strâmbă gura într-o grimasă. M-am gândit că ai fi putut să te rușinezi de mine și n-aș fi suportat să văd asta la fiul meu. Dar să nu te aștepți ca *eu* să mă rușinez. A trecut atâta timp de când am pierdut rușinea, încât nici nu-mi mai aduc aminte. Dacă aș putea să mă întorc, mi-aș trăi viața altfel, dar nu cunosc nici măcar un singur om care să n-aibă visul acesta leneș, inutil. Nu voi trăi plecând capul a vină în fiecare zi. Nici măcar pentru tine.

– De ce mi-ai zis să vin azi aici? întrebă Brutus, dintr-odată nevenindu-i să creadă că răspunsese atât de uşor la chemarea ei.

– Voiam să văd dacă tatăl tău ar mai fi mândru de tine. Voiam să văd dacă *eu* sunt mândră de tine. Am făcut în viaţă multe lucruri pe care le regret, dar faptul că te-am avut pe tine m-a consolat de multe ori când totul devenea insuportabil.

– M-ai părăsit! Nu-mi spune mie că te-ai consolat, n-ai venit să mă vezi nici măcar o dată! Nici nu ştiam unde să te caut în oraş. Puteai să fi plecat oriunde.

Servilia îşi îndoi degetul mare şi ridică patru degete ţepene.

– De patru ori m-am mutat de când te-ai născut tu. De fiecare dată, i-am trimis vorbă lui Tubruk şi i-am zis unde sunt. El a ştiut mereu cum să dea de mine.

– Eu n-am ştiut, răspunse el năucit de intensitatea din vocea ei.

– Nu l-ai întrebat niciodată, spuse ea, lăsându-şi mâna să-i cadă în poală.

Tăcerea se lăsă din nou, ca şi cum n-ar fi fost întreruptă niciodată, devenind brusc grea în spaţiul dintre ei. Brutus se trezi că voia să-i spună ceva care să o lase în sfârşit fără replică, iar el să poată pleca de acolo cu demnitate. Remarci tăioase i se perindară prin minte până când înţelese că era un prost. O dispreţuia, simţea ruşine pentru viaţa ei, pentru trecutul ei? Căută un răspuns înăuntrul său şi îl găsi. Nu simţea nici o urmă de ruşine. Ştia că, în parte, era datorită faptului că fusese comandant în bătălii, ca ofiţer al unei legiuni ce îl înălţase. Poate că, dacă ar fi venit la ea fără să fi făcut nimic, ar fi urât-o. Dar îşi măsurase valoarea în ochii duşmanilor şi ai prietenilor şi nu se temea să o măsoare şi în ochii ei.

– Nu-mi pasă... ce ai făcut, zise încet. Eşti mama mea.

Ea izbucni în hohote năvalnice de râs care îi zguduiau trupul. Încă o dată, se simţi pierdut în faţa acelei femei bizare, care

era în stare să spulbere fiecare moment de calm pe care reuşea el să-l adune.

– Cu câtă nobleţe o spui! rosti ea printre hohote. Cu ce faţă gravă îmi acorzi iertarea. Oare nu m-ai înţeles defel? Cunosc mai bine mersul oraşului decât oricare dintre senatori, cu robele şi cu bărbile lor dichisite cu tot. Am mai multă avere decât aş putea să cheltuiesc vreodată şi cuvântul meu are mai multă putere decât poţi tu să-ţi închipui. Mă ierţi pentru viaţa mea depravată? Of, fiul meu, mi se rupe inima când văd cât eşti de tânăr! Îmi amintesc cât eram şi eu de tânără odinioară. Faţa ei împietri şi râsul i se stinse pe buze. Dacă aş vrea să mă ierţi pentru ceva, ar fi pentru anii pe care i-am fi putut petrece împreună. Pentru nimic în lume n-aş schimba ceea ce sunt, iar căile pe care am umblat ca să ajung în ziua asta, în ceasul ăsta! Ei bine, acelea nu pot fi iertate. Tu n-ai dreptul sau privilegiul să mă ierţi pentru ele.

– Atunci, ce vrei de la mine? Nu pot să dau din umeri şi să uit că am ajuns la vârsta bărbăţiei fără să te fi cunoscut. Cândva, am avut nevoie de tine, însă oamenii pe care-i iubesc şi-n care am încredere au fost lângă mine. Tu n-ai fost.

Se ridică şi se uită în jos la ea, rănit şi derutat.

Se ridică şi ea.

– Acum, ai să mă părăseşti? întrebă şoptit.

Brutus ridică mâinile cu disperare.

– Vrei să mă întorc? întrebă.

– Foarte mult, spuse ea, întinzând mâna şi atingându-l uşor pe braţ.

Atingerea aceea făcu încăperea să pâlpâie şi să se-nceţoşeze.

– Bine. Mâine?

– Mâine, confirmă ea şi zâmbi printre lacrimi.

Lucius Auriga îşi curăţă gâtul şi scuipă enervant. Aerul Greciei Centrale avea ceva care îi usca mereu gâtul, mai ales când ardea soarele. Ar fi preferat de departe să se bucure de

somnul de după-amiază în răcoarea casei sale decât să fie chemat pe câmpia aceea întinsă, unde vântul continuu îi măcina nervii. Nu era demn de un roman să stea la cheremul grecilor, indiferent ce statut ar fi avut ei, își zise. Fără îndoială că era iarăși vorba despre vreo plângere pe care trebuia să o rezolve, de parcă n-ar fi avut nimic mai bun cu care să-și umple zilele decât să-i asculte pe ei cum se văicăresc. Își așeză toga în timp ce grecii se apropiau. Nu trebuia să pară pus în încurcătură de locul de întâlnire pe care îl aleseseră. La urma urmei, lor nu le era îngăduit să călărească în timp ce el putea foarte bine să urce în șa și să se întoarcă între zidurile din Pharsalus, înainte să se întunece.

Omul care trimisese după el venea fără grabă, însoțit de doi tovarăși. Umerii și brațele enorme îi atârnau lejer, bâțâindu-se în ritmul pașilor lungi. Arăta de parcă abia coborâse din munții care spărgeau orizontul de jur împrejur, gând care îl făcu pe Lucius să tremure ușor. Măcar nu veniseră înarmați, își zise. De obicei, Mithridates nu era genul care să-și amintească să se supună legilor Romei. Lucius studie omul care pășea peste ierburile mărunte și florile de câmp. Știa că oamenii locului încă îl numeau rege și cel puțin mergea ca un rege, cu capul sus, în ciuda sfârșitului dezastruos al revoltei sale.

„De-acum e istorie, își zise Lucius, s-a întâmplat înainte de vremea mea, ca orice altceva în ținutul ăsta neprietenos.“ Știa bine că, dacă s-ar fi ivit ocazia să preia funcția de guvernator, ar fi refuzat. Grecii erau niște oameni atât de neplăcuți! Era peste puterea lui de înțelegere cum niște țărani atât de vulgari și de neciopliți putuseră să elaboreze matematici de o asemenea complexitate extraordinară. Dacă nu i-ar fi studiat pe Euclid și pe Aristotel, n-ar fi acceptat în veci o numire în afara peninsulei, însă ideea de a întâlni asemenea oameni fusese irezistibilă pentru tânărul comandant. Oftă în sinea lui. Nu se găsea nici urmă de Euclid într-o mare de greci.

Mithridates nu zâmbi când se opri în fața micului grup de opt soldați pe care Lucius îl luase cu sine. Întorcându-se pe loc,

privi în depărtare, de jur împrejur, apoi inspiră adânc, umplându-și pieptul puternic, și închise ochii.

– Ei bine? Am venit, după cum ai cerut, zise Lucius tare, uitând pentru o clipă că trebuia să pară calm și netulburat.

Mithridates deschise ochii.

– Știi ce loc e ăsta? întrebă.

Lucius clătină din cap.

– Este exact locul unde am fost înfrânt de oamenii voștri acum trei ani. Ridică brațul gros, arătând cu degetele întinse. Dealul de-acolo... îl vezi? Acolo aveați arcașii și săgețile curgeau peste noi neîntrerupt. În cele din urmă, le-am venit de hac, deși puseseră peste tot capcane și țepușe. Mulți oameni buni au murit încercând să curețe terenul, dar nu puteam să-i lăsăm pe arcași în spatele nostru, înțelegi? Așa ceva distruge moralul.

– Bine, dar... începu Lucius.

Mithridates ridică mâna cu palma întinsă.

– Șșșt, zise. Lasă-mă să spun povestea. Grecul era cu un cap mai înalt decât Lucius și părea să posede o forță care interzicea orice înterupere. Întinse din nou brațul gol și mușchii ca niște funii se mișcară pe sub piele, odată cu degetele. Uite, acolo, unde e pământul vălurit, acolo aveam oameni cu praștii, cei mai buni cu care am luptat vreodată. Au doborât mulți romani, apoi au pus mâna pe săbii și s-au alăturat fraților lor. Liniile principale erau în spatele tău. Oamenii mei erau înmărmuriți de priceperea pe care o vedeau. Ce mai formații! Am numărat șapte strigăte diferite în timpul luptei, dar poate c-au fost și mai multe. Pătratul, desigur, cu coarne care să încercuiască dușmanul. Și capul de porc[1], ce spectacol era să vezi romanii formând capul de porc în mijlocul oamenilor mei! Cât de bine se foloseau de scuturi! Cred că fiii Spartei ar fi putut să le țină piept, însă în ziua aceea noi am fost distruși.

Formație de luptă în care soldații dispuși în unghi ascuțit înaintau în rândurile dinamice ca o pană de despicat lemnul; denumirea provine de la asemănarea vagă a aceestei formații cu un cap cu frunte îngustă. (n.tr.)

– Nu cred că… începu din nou Lucius.

– Uite-acolo, la nici patruzeci de paşi de unde stăm noi, acolo era cortul meu. În ziua aia era noroi. Şi-acum, când revăd în minte lupta, mi se pare ciudat să văd flori şi ierburi în jur. Soţia şi fiicele mele erau în cort. Regele Mithridates zâmbi cu privirea pierdută. N-ar fi trebuit să le las să vină, dar n-aş fi crezut în veci că romanii pot să acopere atâta distanţă într-o singură noapte. Noi abia ne dăduserăm seama că erau prin preajmă şi ne-am şi trezit cu ei peste noi, atacându-ne. Soţia mea a fost ucisă ultima. Mi-au târât fetele afară din cort şi le-au omorât. Cea mai mică avea paisprezece ani. I-au rupt spatele înainte să-i taie gâtul.

Ascultând vorbele grecului, Lucius simţi cum i se scurge sângele din cap. Mişcările lente ale omului aveau o intensitate stranie şi aproape îi veni să facă un pas în spate, în braţele soldaţilor. Auzise povestea aceea de când venise în Grecia, însă vocea calmă care povestea asemenea orori era înfiorătoare.

Mithridates se uită la Lucius şi arătă cu mâna înspre pieptul omului mai tânăr.

– Unde stai tu acum am îngenuncheat eu, legat şi bătut, înconjurat de un cerc de legionari. Credeam că o să mă omoare şi chiar îmi doream să fie aşa. Vezi, tu, auzisem ţipetele fetelor mele şi voiam să plec cu ele. A-nceput să plouă, îmi aduc aminte; pământul mustea de apă. Unii dintre ai mei zic că, atunci când plouă, plâng zeii. Ai mai auzit aşa ceva? Atunci am înţeles vorba asta.

– Te rog… zise Lucius, care nu mai voia decât să urce pe cal, să plece şi să nu mai audă nimic.

Mithridates îl ignoră, sau poate nu-l auzi, pierdut în amintiri. Uneori, lăsa impresia că uitase cu desăvârşire de romani.

– L-am văzut pe Sulla apropiindu-se şi descălecând. Purta cea mai albă togă pe care am văzut-o vreodată. Trebuie să ţii minte că totul în jur era plin de sânge şi de noroi, şi de mizerie. Părea… neatins de toată grozăvia şi lucrul ăsta… Mithridates

dădu ușor din cap și continuă: ... Era tare ciudat. Mi-a zis că oamenii care îmi omorâseră soția și fetele fuseseră executați, știai? Nu era obligat să-i spânzure. Nu știam ce putea să mai vrea de la mine. Până când mi-a dat de ales: să rămân în viață și să nu mai ridic armele cât timp avea el să trăiască sau să mor pe loc, de sabia lui. Cred că, dacă n-ar fi zis nimic despre cei care mi-au luat fetele, aș fi ales să mor. Dar am ales șansa pe care mi-o oferea. Am ales bine. Măcar mi-am revăzut băieții. Se întoarse înspre cei doi bărbați care erau cu el și le zâmbi. Hoca, flăcăul de-aici, e cel mai mare, însă mie mi se pare că Thassus seamănă mai bine cu maică-sa.

Lucius făcu acel pas în spate când înțelese ce spunea Mithridates.

– Nu, Sulla n-a... nu poți...

Se întrerupse când văzu oameni ivindu-se din toate părțile. Veneau de peste creasta fiecărui deal și din pădurea unde spusese Mithridates că stătuseră ascunși arcașii romani. Caii fulgerară înspre ei și se opriră lângă grupul de legionari. Soldații scoaseră săbiile și așteptară mohorâți, dar fără panică, să vină sfârșitul. Zeci de săgeți erau îndreptate spre ei și așteptau doar comanda.

Îngrozit, Lucius apucă brațul lui Mithridates.

– Toate au trecut! strigă deznădăjduit. Te rog!

Mithridates îl apucă de umeri și îl ținu strâns. Fața i se schimonosi de turbare.

– Mi-am dat cuvântul să nu pun mâna pe arme câtă vreme Cornelius Sulla avea să fie în viață. Acum, soția și fetele mele sunt la adăpost, în pământ, și eu voi lua sângele care mi se cuvine.

Duse o mână la spate și dădu la iveală un pumnal pe care îl apăsă pe gâtul lui Lucius. Trecu iute tăișul dintr-o parte în alta.

Legionarii muriră în câteva secunde, spintecați de săgeți, fără să fi apucat să lovească măcar o dată.

Cu fața gânditoare, cel mai tânăr dintre fiii grecului împinse ușor cu piciorul trupul lui Lucius.

– Ai jucat un joc periculos, Măria Ta, zise Thassus.

Mithridates ridică din umeri, ștergându-și sângele de pe față.

– În locul ăsta sunt spirite pe care le iubim. Atât am putut face pentru ele. Acum, dă-mi un cal și-o sabie. Oamenii noștri au dormit prea mult.

CAPITOLUL TREISPREZECE

Iulius şedea în umbra hanului şi îşi îndoi degetele în jurul primei cupe de vin pe care o văzuse în aproape un an. Zgomotul de pe străzile portului roman se scurgea înăuntru şi, împreună cu murmurul conversaţiilor dimprejur, îi dădea senzaţia că e acasă, mai ales dacă închidea ochii.

Pelitas îşi dădu vinul pe gât fără ceremonie, ţinând vasul ridicat până fu sigur că se scursese şi ultima picătură, apoi îl puse înapoi pe masă. Suspină apreciativ.

– Cred că, dac-aş fi de capul meu, mi-aş vinde armura şi-aş bea pân-aş orbi, zise. De mult aştept.

Ceilalţi dădură din cap, sorbind sau gâlgâind din propriile cupe cumpărate cu ultimii bani pe care îi aveau. Restul oamenilor, mai vechi sau mai noi, erau la kilometri întregi în susul coastei, ascunşi de ochii patrulelor ce-ar fi putut să treacă. Numai cei cinci veniseră în port, să decidă ce aveau să facă mai departe. Fusese foarte ciudat să fie întâmpinaţi şi somaţi de legionari când se apropiaseră de primele depozite, dar majoritatea celor cinci ofiţeri simţiseră uşurare înainte de orice. Primul ordin clar, dat în latină, de a spune cine sunt transformase lunile petrecute pe coastă într-o aventură îndepărtată. Cel puţin, povestea cu piraţii care-i răpiseră fusese primită doar cu o ridicare din sprâncene când soldaţii din port observaseră armurile curate şi armele în bună stare pe care le aveau asupra lor. Fie şi numai

pentru asta, soldații de pe *Accipiter* erau recunoscători. Ar fi fost neplăcut să sosească în port ca nişte cerşetori.

– Cât mai e până ajunge chestorul? întrebă Prax, uitându-se la Gaditicus.

Având rang de centurion, Gaditicus fusese cel care vorbise cu ofiţerul roman care răspundea de port şi cei doi conveniseră să se întâlnească la hanul de lângă docuri. Fusese un moment de tensiune pe care îl percepuseră cu toţii. Ceilalţi ofiţeri erau atât de obişnuiţi ca Iulius să le arate drumul, încât nu le căzuse prea bine să li se amintească ierarhia oficială. Suetonius abia se abţinea să zâmbească.

Gaditicus sorbi din cupa sa. Vinul făcea să îl usture o gingie inflamată. Se strâmbă uşor.

– A spus că vine până la al patrulea ceas, aşa că mai avem un pic de timp. Va trebui să raporteze la Roma că suntem vii şi nevătămaţi. Cu siguranţă că ne va oferi locuri pe vreun vas de negustori care merge într-acolo.

Părea pierdut în gânduri, ca şi ceilalţi, care reuşeau cu greu să accepte că se întorseseră în civilizaţie. Gaditicus înţepeni când cineva din mulţime se frecă în trecere de el. Trecuse mult de când nu mai cunoscuseră vânzoleala din oraşe şi porturi.

– Puteţi să vă îmbarcaţi pe vreun vas înspre casă, dacă asta vreţi, zise Iulius încet, privindu-i pe ofiţerii din jurul mesei. Dar eu merg mai departe.

Preţ de o clipă, nu răspunse nimeni, apoi vorbi Prax:

– Cu noi cu tot, ai treizeci şi opt de oameni. Câţi dintre ei sunt îndeajuns de disciplinaţi şi bine instruiţi încât să lupte, Iulius?

– Cu tot cu ofiţerii de pe galeră, aş spune că vreo douăzeci. Restul sunt ce-am găsit şi noi: ţărani cu săbii.

– Atunci, e imposibil, zise Pelitas mohorât. Chiar dacă l-am găsi pe Celsus, şi zeii ştiu că n-o să fie uşor, tot n-avem destui oameni, încât să fim siguri că-l batem.

Iulius pufni furios.

– După tot ce-am realizat, credeți că pot să renunț acum? În pădurea aia sunt oamenii noștri, care așteaptă să le trimitem vorbă să vină aici. Credeți poate că ar trebui să-i lăsăm în urmă și să plecăm liniștiți la Roma? Nu-i nici o cinste în asta, Peli, chiar deloc. Mergeți acasă, dacă vreți, eu nu țin pe nimeni, dar să știți că, atunci când îl găsim și-l învingem pe Celsus, am să împart oamenilor răscumpărările voastre.

Cuvintele furioase ale omului mai tânăr îl făcură pe Pelitas să chicotească.

– Chiar crezi că se poate face? Pe cinstea ta? Ne-ai adus până aici și n-aș fi crezut în veci că e posibil dacă n-aș fi fost de față să văd ce-ai făcut prin satele alea. Acum, dacă tu zici să mergem mai departe, eu rămân să văd și restul.

– Se poate face, zise Iulius ferm. Trebuie doar să ajungem la bordul unui vas de negustori pe care să-l scoatem în larg. Când ne îndepărtăm de coastă, avem grijă să părem cât mai ispititori cu putință. Știm că pirații bântuie apele astea. Vor mușca momeala. Cel puțin, oamenii noștri arată a legionari, chiar dacă unii sunt de calitate proastă. Punem luptătorii buni în față și improvizăm mai departe.

– Eu rămân până la capăt, spuse Prax. Dacă vreau să mă bucur de pensie, trebuie să-mi iau înapoi banii de răscumpărare.

Gaditicus aprobă din cap în liniște. Iulius privi în jurul mesei și-și aținti ochii asupra celui pe care-l cunoștea de cel mai mult timp.

– Tu ce zici, Suetonius? Vrei să pleci acasă?

Suetonius bătu cu degetele în masa de lemn. Știuse de la bun început că avea să vină și clipa aceea și-și jurase să profite de prima ocazie și să plece la Roma. Spre deosebire de ceilalți, familia lui putea suporta cu ușurință pierderea răscumpărării, dar gândul de a se întoarce acoperit de eșec era amar. Roma avea foarte mulți ofițeri tineri, iar viitorul lui nu mai era la fel de promițător cum fusese când stătuse întâia dată pe punțile lui *Accipiter*. Tatăl lui se așteptase ca Suetonius să fie promovat

repede şi, cum asta nu se întâmplase, pur şi simplu nu mai pusese întrebări. Avea să fie greu pentru ei toţi să-l primească pe domeniul familiei când tot ce cunoscuse în cariera sa militară fusese înfrângerea.

Sub privirile celorlalţi, o idee prinse contur în mintea lui şi Suetonius se forţă să nu lase nimic să transpară. Dacă era cu băgare de seamă, exista o cale ca el să se-ntoarcă triumfător la Roma. Şi, în mod fermecător, avea să însemne şi distrugerea lui Iulius.

– Suetonius? repetă Iulius.

– Rămân şi eu, răspunse hotărât, începând deja să urzească planuri.

– Excelent. Avem nevoie de tine, Tonius, răspunse Iulius.

Suetonius îşi păstră expresia imperturbabil, deşi pe dinăuntru fierbea. Ştia bine că nici unul nu punea preţ prea mare pe el, dar tatăl lui ar fi fost de acord cu ce-avea să facă, spre binele Romei.

– La treabă, domnilor, zise Iulius, coborând vocea, ca să nu se audă ce vorbeau în afara micului lor grup. Unul dintre noi va trebui să se întoarcă la ceilalţi şi să le spună să vină în port. Soldaţii de-aici n-au părut să se-ndoiască de povestea cu răpirea, aşa că asta vor spune şi ei dacă sunt opriţi şi luaţi la-ntrebări. Trebuie s-avem mare grijă în privinţa asta. Nu va fi deloc bine dacă se hotărăsc să reţină câţiva oameni, ca să-i verifice chestorul mâine-dimineaţă. Vreau să fim pe mare, cu mareea din zori şi cu toţi oamenii la bord.

– Nu putem să-i aducem la noapte? întrebă Pelitas.

– Am putea să trecem de gărzi, dar piraţii vor afla cu siguranţă că un grup mare de soldaţi a urcat la bordul unui vas comercial. N-am nici o îndoială că piraţii au iscoade în portul ăsta, care le dau de ştire ce vase transportă aur sau alte încărcături de valoare. Eu, unul, aşa aş face, plus că *Accipiter* a oprit aici înainte de atac. La urma urmei, îşi pot permite să dea câteva mite. Problema e cum să urcăm aproape patruzeci de oameni

la bord fără să bată la ochi că e o capcană. Mai bine ar veni în grupulețe de doi, trei oameni, pe parcursul întregii nopți.

– Dacă ai dreptate, e clar că pirații vor avea iscoade la docuri, care ne vor vedea, zise Gaditicus încet.

Iulius se gândi o clipă.

– Atunci, vom împărți oamenii. Aflăm care știu să înoate și-i punem să vină la navă prin apă. Îi vom trage la bord cu funii. Luna e mică în noaptea asta, așa că ar trebui să reușim fără să fim văzuți. Va fi necesar să aducem armurile și armele la bord ca și cum ar fi niște mărfuri oarecare, pe care căutăm să le vindem. Tu trebuie să mergi, Pelitas! Înoți ca un pește. Crezi că poți să-i aduci la navă de cum se întunecă?

– E mult de înotat, dar fără armură pot. Și băieții ăștia au crescut la malul mării, ar trebui să poată și ei, zise Pelitas.

Iulius băgă mâna în buzunarul de la cingătoare și scoase două monede de argint.

– Parcă ai zis ca nu mai sunt bani, spuse Prax vesel. Cred că o să mai iau o cupă de vin dacă nu te superi.

Iulius clătină din cap fără să zâmbească.

– Poate mai târziu. Am păstrat banii ăștia pentru că vreau ca doi oameni să vină aici la noapte și să-și ia câteva băuturi. Unul va trebui să joace rolul gărzii care-și petrece ultima noapte în port, înainte să plece pe mare cu o încărcătură prețioasă – lucru care le va fi transmis piraților de către oamenii lor de legătură. Trebuie ca acela care face asta să nu se-mbete și nici să se lase omorât, deci am nevoie de un om de nădejde, poate ceva mai în vârstă decât noi, ceilalți.

– Bine, bine, nu trebuie să bați apa-n piuă până moare, zise Prax zâmbind. S-ar putea să-mi placă așa o însărcinare. Ce zici, Gadi, te simți în stare?

Centurionul dădu ușor din cap, privindu-l pe Iulius.

– Nu de data asta. Vreau să rămân cu oamenii mei în caz că lucrurile nu merg bine.

– Vin eu, zise Suetonius brusc.

Prax ridică din sprâncene, apoi dădu din umeri.

– Dacă nu vrea altcineva, continuă Suetonius, încercând să nu pară prea dornic.

Despărţit de ceilalţi, era exact ocazia de care avea nevoie. Reticent, Prax aprobă din cap, iar Suetonius se lăsă pe scaun, destinzându-se.

– Am văzut că te uitai la nave, îl îmboldi Gaditicus pe Iulius.

Bărbatul mai tânăr se aplecă în faţă şi toţi îşi apropiară capetele, ca să audă ce avea de zis.

– Am văzut un vas care încărca provizii. *Ventulus*. Triremă cu pânze. E un echipaj mic, pe care îl putem supune fără prea mare efort.

– Îţi dai seama, spuse Suetonius, că, dacă furăm o navă dintr-un port roman, devenim noi înşine piraţi?

Chiar în timp ce vorbea, îşi dădu seama că fusese o greşeală să-i prevină, dar o parte din el nu se putuse înfrâna. Mai târziu, aveau să-şi aducă aminte cine-i salvase de planurile nebuneşti ale lui Iulius. Ceilalţi se crispară uşor, cântărindu-i vorbele, iar Iulius se holbă la tânărul ofiţer de gardă.

– Numai dacă suntem prinşi. Şi, dacă-ţi pasă aşa de mult, n-ai decât să-l despăgubeşti pe căpitan din partea ta de câştig, zise Iulius.

– Nu, are dreptate, se încruntă Gaditicus. Să fie foarte clar, nici un membru al echipajului nu va fi ucis şi nici nu ne atingem de încărcătură. Şi, dacă avem succes, îl vom despăgubi pe căpitan pentru timpul şi profitul pierdute.

Se înfruntă din priviri cu Iulius şi, în tăcerea apăsătoare, ceilalţi simţiră tensiunea dintre cei doi. Ignoraseră atât de mult timp problema cine deţinea comanda, încât aproape că uitaseră de ea. Dar problema exista încă şi Gaditicus fusese cel care dăduse ordinele şi păstrase disciplina pe *Accipiter*. Observând conflictul mocnit pe care îl stârnise, Suetonius se strădui să nu rânjească.

În cele din urmă, Iulius dădu din cap şi tensiunea se evaporă.

– Ai dreptate. Dar, într-un fel sau altul, vreau să avem controlul asupra lui *Ventulus* până la căderea nopţii.

Dintr-odată, o voce necunoscută se auzi deasupra lor şi-i făcu pe toţi să se tragă înapoi.

– Care dintre voi are comanda? întrebă vocea, reflectând inconştient propriile lor gânduri.

Iulius îşi studie cu atenţie cupa cu vin.

– Eu am fost căpitanul galerei *Accipiter,* zise Gaditicus drept răspuns şi se ridică să-l întâmpine pe nou-venit.

Omul acela le amintea de Roma chiar mai mult decât o făcuseră legionarii care păzeau portul. Peste pielea goală, purta o togă prinsă cu o broşă de argint în care era cioplit un vultur. Avea părul tuns scurt şi pe al patrulea deget al mâinii pe care i-o întinse lui Gaditicus purta un inel greu, de aur.

– Păreţi mai sănătoşi decât cei mai mulţi dintre oamenii eliberaţi de piraţi pe care îi vedem pe-aici. Numele meu este Pravitas, sunt chestorul. Văd că aveţi cupele goale şi, la drept vorbind, şi mie îmi e cam sete.

Făcu semn unui sclav care veni şi le umplu din nou cupele cu un vin mai bun decât primul. În mod evident, chestorul era foarte cunoscut în oraşul-port. Iulius observă că venise fără gărzi, semn că legile Romei erau respectate în locul acela. Totuşi, la cingătoare, avea un pumnal lung, pe care îl mută puţin, cât să se poată aşeza pe bancă, lângă ei.

Când sclavul le turnă vinul, chestorul îşi înălţă cupa ca să toasteze.

– Pentru Roma, domnilor!

Repetară cuvintele în cor şi începură să soarbă alene din băutură. Nu voiau să dea pe gât şi să irosească aşa un vin bun câtă vreme nu ştiau dacă omul avea să mai ceară sau nu.

– Cât v-au ţinut? întrebă chestorul când puseră cupele pe masă.

– Credem că vreo şase luni, dar a fost greu să ţinem socoteala. În ce lună suntem acum? spuse Gaditicus.

Pravitas ridică sprâncenele.

– Aţi fost captivi mult timp. Abia au trecut calendele lui octombrie.

Gaditicus făcu iute socoteala.

– Ne-au ţinut şase luni, dar ne-au mai trebuit încă trei ca să ajungem în port.

– Probabil că v-au debarcat destul de departe, zise Pravitas, cu interes.

Gaditicus îşi dădu seama că nu prea voia să-i explice chestorului cât timp petrecuseră învăţându-i pe noii soldaţi să lupte şi să execute ordine, aşa că dădu pur şi simplu din umeri.

– Unii dintre noi au fost răniţi. A trebuit să mergem încet.

– Totuşi, cum se face că aveţi săbii şi armuri? Mă mir că nu vi le-au luat piraţii, insistă Pravitas.

Lui Gaditicus îi dădu prin cap să mintă, dar ştia că puteau foarte bine să fie arestaţi dacă Pravitas credea că-i ascund ceva. În ciuda tonului destins, chestorul părea deja bănuitor, aşa că Gaditicus încercă să nu se depărteze prea mult de adevăr.

– Le-am găsit într-o magazie veche de arme, dintr-o aşezare romană. A trebuit să muncim pentru ele, dar oricum trebuia să ne recăpătăm forma fizică, aşa că lucrurile s-au potrivit destul de bine pentru noi.

– Câtă generozitate! Cred că numai săbiile fac o sumă frumuşică. Ştiţi cumva ce aşezare era?

– Domnule, uitaţi ce e! Bătrânul soldat care ni le-a dat n-a făcut altceva decât să ajute nişte romani care treceau prin vremuri grele. Ar trebui să lăsaţi lucrurile aşa.

Pravitas se lăsă în scaun, păstrându-şi expresia întrebătoare. Era o situaţie dificilă, iar cei cinci ofiţeri îl priveau atent. Teoretic, toţi cetăţenii romani din provincie se supuneau autorităţii sale, însă asupra soldaţilor avea puteri limitate. Dacă îi aresta fără să aibă dovezi, comandantul legiunii din zonă avea să fie furios.

– Foarte bine. Vă îngădui să vă păstrați tainele. Poate că ar trebui să vă fac să-mi dovediți că ați câștigat pe drept echipamentul acesta, care face cât solda voastră pe un an, dar îmi închipui că nu veți sta pe-aici atât de mult, încât să mă obligați să cercetez chestiunea mai amănunțit.

– Intenția noastră e să luăm primul vas spre casă, spuse Gaditicus.

– Aveți grijă să fie așa, domnilor! Aveți nevoie să vă aranjez transportul sau poate că „soldatul acela bătrân“ v-a dat și bani de drum?

– Mulțumim, vom face singuri toate aranjamentele, zise Gaditicus, abia reușind să-și ascundă enervarea.

– Atunci, îmi veți spune cum vă numiți, ca să trimit raportul la Roma, după care vă las în pace, rosti Pravitas.

Ofițerii își spuseră numele repede, iar chestorul îl repetă pe fiecare în parte, ca să le fixeze în memorie. Apoi, se ridică și-și înclină țeapăn capul.

– Mult noroc în călătoria spre casă, zise, după care își croi drum prin hanul aglomerat, până în stradă.

– Ce idiot bănuitor! bombăni Pelitas, după ce omul plecase.

Ceilalți bombăniră și ei în semn de aprobare.

– De-acum, trebuie să ne mișcăm repede, spuse Iulius. De bună seamă că Pravitas va pune să fim urmăriți până plecăm din provincia lui. Ne va fi un pic mai greu să facem planul să meargă.

– Ei bine, înainte era prea ușor. Chiar ne mai trebuia o provocare, zise Prax.

Iulius zâmbi împreună cu ceilalți. Orice s-ar fi întâmplat, între ei se legase o prietenie care n-ar fi existat niciodată dacă rămâneau la bordul lui *Accipiter*.

– Întoarce-te repede la ceilalți, Peli. Dacă ești urmărit, mă aștept să-ți pierzi urma cu mult înainte să ajungi la ai noștri. Iar, dacă nu poți să scapi de iscoade, pune oamenii să-i prindă

și să-i lege până trece noaptea. Mâine, după ce vom fi plecat, n-o să mai conteze dacă li se observă lipsa.

Pelitas se ridică și-și goli cupa, rânjind ușor. Plecă fără o vorbă, iar Iulius se întoarse spre cei trei care rămăseseră.

– Acum, *domnilor,* zise, maimuțărind tonul chestorului, trebuie să ne facem rost de un vas negustoresc.

Căpitanul Durus de pe *Ventulus* era un om mulțumit. Avea cala plină cu piei și lemn exotic, pentru care urma să obțină o mică avere în peninsulă. Mândria încărcăturii erau cei zece colți de fildeș, fiecare dintre ei lung cât un stat de om. Nu văzuse niciodată animalele care mureau pentru colții aceia. Cumpărase fildeșul de la un negustor din port, care, la rândul lui, se târguise cu vânătorii de pe continent. Durus știa că avea să ia pe ei cel puțin de trei ori cât dăduse și se felicita în gând pentru priceperea cu care se târguise. Durase aproape două ore și trebuise să accepte și câțiva baloți de pânză lipsiți de valoare. Dar și pe pânză putea să scoată câțiva bănuți de bronz dacă o vindea ca îmbrăcăminte pentru sclavi, așa că n-avea de ce să se plângă. Fusese o călătorie plină de succes și, chiar scăzând din câștig taxele de port și proviziile pentru echipaj și sclavi, tot trebuia să-i mai rămână destul, încât să-i cumpere soției perlele acelea pe care le voia și poate și un cal pentru el însuși. Măcar de-ar găsi un armăsar bun și nu prea scump, pe care să-l împerecheze cu iapa nevesti-sii.

Gândurile îi fură întrerupte de patru soldați care veneau pe doc, spre locul unde era legat *Ventulus.* Presupuse că veneau din partea chestorului băgăcios care controla tot ce mișca în port și oftă în sine, având grijă să le zâmbească soldaților care se apropiau.

– Permiteți să venim la bord? zise unul.

– Sigur că da, răspunse Durus, întrebându-se dacă nu cumva individul acela voia să mai stoarcă vreo taxă sau vreo mită de

la el. Era chiar prea de tot. Cum pot să vă ajut? întrebă când cei patru păşiră pe punte.

Se încruntă când văzu că doi dintre ei îl ignorau cu totul în timp ce studiau fiecare detaliu al micuţului vas negustoresc. Cei mai mulţi dintre oamenii lui Durus erau în permisie pe ţărm, desigur, şi vasul era practic părăsit. Doar doi oameni se zăreau pe punte.

– Vrem să îţi punem câteva întrebări în particular, spuse unul dintre soldaţi.

Durus se strădui să pară calm. Credeau oare că e vreun pirat sau contrabandist? Încercă să nu arate vinovat, dar întotdeauna se putea găsi ceva în neregulă. Apăreau atâtea reglementări în zilele acelea, încât era imposibil să le ţină minte pe toate.

– Am un vin excelent în cabină. Putem vorbi acolo, rosti, forţându-se să zâmbească.

Soldaţii îl urmară fără o vorbă.

CAPITOLUL PAISPREZECE

– Stai! Ceva nu-i bine, zise Suetonius cu răsuflarea întretăiată, apucându-l pe Prax, care se pregătea să iasă din umbra clădirilor docului.

Ofițerul mai în vârstă se smuci enervat din strânsoarea degetelor celuilalt.

– N-aud nimic. Trebuie să ajungem la Iulius. Haide!

Suetonius dădu din cap, măturând cu privirea docurile pustii. Unde era chestorul? Era sigur că n-avea să ignore avertismentul pe care i-l trimisese? Fusese foarte ușor să-i șoptească un mesaj unui legionar care își golea vezica în curtea întunecată a hanului. Înainte ca soldatul să termine și să se întoarcă, Suetonius se pierduse în îmbulzeala și luminile dinăuntru, cu inima bubuindu-i de emoție. Poate că omul acela fusese prea beat ca să transmită mesajul. După câte-și amintea Suetonius, soldatul se cam clătina pe picioare în timp ce golea vinul de peste noapte în rigola de piatră.

Tânărul roman își încleștă pumnii de frustrare. Chestorul trebuia să răsplătească un om care demasca actele de piraterie săvârșite în inima unui port roman. Iulius avea să fie distrus, iar Suetonius se putea întoarce la Roma cu demnitatea neatinsă, lăsând în sfârșit în urmă toate umilințele pe care le îndurase. Asta dacă nu cumva soldatul beat uitase mesajul pe care i-l șoptise sau leșinase în drum spre barăci. Își dădu seama că ar fi

trebuit să se asigure, dar n-avusese decât câteva clipe ca să își aleagă omul înainte să se facă nevăzut.

– Ce *este?* întrebă Prax. Vasul e acolo. Am de gând să fug până la el.

– E o capcană, spuse iute Suetonius, trăgând de timp, disperat. Ceva nu e bine. Simt asta.

Nu mai îndrăzni să adauge nimic, ca Prax să nu intre la bănuieli. Își încordă toate simțurile, încercând să prindă vreun semn al soldaților din port, dar nu se auzea nimic.

În întuneric, Prax se uită chiorâș la omul mai tânăr.

– Ei bine, eu nu simt nimic. Dacă ți-ai pierdut curajul, n-ai decât să stai aici, dar eu mă duc.

Ofițerul solid o luă la fugă spre conturul întunecat al navei de negustori, evitând oazele de lumină pâlpâitoare din drum. Suetonius se uită după el, încruntându-se. Era mai bine să rămână singur, dar, dacă nu apărea până la urmă chestorul, trebuia să se ducă și el. Nu putea să rămână pe-acolo și să cerșească un loc pe vreun vas spre Roma.

La bordul lui *Ventulus,* Iulius, încordat și nervos, apucă balustrada și se uită înspre docuri. Unde erau Prax și Tonius? Ochii lui măturau spațiul gol dintre nave și depozite, căutând oamenii, îmboldindu-i să vină mai repede. Luna ca o seceră era sus pe cer și Iulius știa sigur că mai erau doar câteva ceasuri până în zori.

Auzi o bufnitură în spate și aruncă o privire. Încă un om ajunsese înot până la umbrele punții, și-acum zăcea întins pe spate, suflând greu, de epuizare. Fără nici o lumină care să-i călăuzească, oamenii înotaseră în apele adânci, pe lângă limba de piatră ce forma portul natural. Nu putuseră nici măcar să se țină de stânci din cauza aricilor de mare și a muchiilor ca de brici, care le luau pielea la cea mai mică atingere. Mulți dintre ei ajunseseră la navă cu picioarele pline de sânge și cu frica de rechini citindu-li-se în ochi. Fusese greu pentru ei, dar Iulius își făcea griji mai degrabă pentru cei care nu știau să înoate, printre

care şi uriaşul Ciro. Trebuiau să fugă prin port, pe întuneric, fără să fie văzuţi de gărzile chestorului şi întârziau cam mult.

Luna acoperită de nori trimitea doar o lucire slabă, dar peste tot pe docuri erau aşezate torţe, scânteieri de un galben-închis, care se mişcau şi săltau în briza ce sufla dinspre coastă. Cu o oră în urmă, vântul îşi schimbase direcţia şi Iulius nu voia decât să ridice ancora, să taie parâmele şi să plece. Căpitanul era legat în cabină, iar soldaţii acceptaseră fără comentarii şi fără să se alarmeze prezenţa câtorva soldaţi în plus la bord. Mersese mult mai uşor decât sperase Iulius, dar, în timp ce privea torţele care fluturau şi trosneau, îl cuprinse teama că oamenii lui fuseseră prinşi şi că totul era în zadar.

Îşi dori să nu-i fi trimis la han pe Prax şi Suetonius. Poate că se luaseră la bătaie sau treziseră bănuieli cu vreo poveste stângace despre bogăţiile de la bord. Cu degetele albite pe balustrada lui *Ventulus,* Iulius recunoscu în sine că fusese prea riscant.

Acolo! Iulius recunoscu silueta lui Prax, care se năpustea spre vas. Îngheţă, căutându-l din ochi pe Suetonius. Nici un semn. Ce se întâmplase?

Prax se căţără la bord, gâfâind.

– Unde-i Suetonius? se repezi Iulius.

– A rămas în urmă. Cred că l-a lăsat curajul. Oricum, e mai bine pentru noi să scăpăm de el, răspunse Prax, uitându-se în spate, la oraşul-port scufundat în întuneric.

Undeva departe, se auzi un strigăt. Iulius se aplecă în direcţia aceea. Se mai auzi un strigăt, dar, cu vântul care bătea, nu putea să-şi dea seama ce era. Îşi întoarse capul la stânga şi la dreapta, apoi auzi bătăile ritmice ale legionarilor în marş. Iulius ar fi recunoscut oriunde zgomotul pe care îl făceau sandalele cu ţinte de fier pe pietrişul drumurilor. Zece, poate douăzeci de oameni. În mod cert, nu ai lui. Cu Suetonius cu tot, nu trebuiau să vină pe jos decât şase inşi. I se uscă gura. Cu siguranţă că era chestorul care venea să-i aresteze pe toţi. *Ştiuse* doar că individul bănuia ceva!

Iulius se întoarse şi se uită la placa îngustă de lemn, ce îl lega pe *Ventulus* de doc şi care se legăna în ritm cu nava. Doar vreo doi saci cu nisip umed o ţineau locului. Putea s-o ridice într-o secundă şi să dea ordinul de plecare. Gaditicus îl păzea pe căpitan. Pelitas era cu cel care răspundea de sclavi, aşteptând semnalul de plecare. Dintr-odată, se simţi îngrozitor de singur pe puntea pustie şi îşi dori să fi fost cu ei. Dădu din cap enervat. Era hotărârea lui şi avea să aştepte până vedea cine se apropia. Miji ochii înspre clădirile docului, rugându-se să apară oamenii lui, dar nu se vedea nimic. În schimb, auzi cum legionarii nevăzuţi măresc pasul, tropăind tot mai puternic.

Aproape îl cuprinse disperarea când îi văzu pe soldaţii care ieşeau de pe aleea întunecată şi păşeau pe docurile luminate. Chestorul în persoană conducea vreo douăzeci de oameni înarmaţi şi iuţi, direct către şirul întunecat de nave şi spre *Ventulus.*

Suetonius suspină de uşurare când auzi bocănitul soldaţilor. Avea de gând să aştepte până îi prindeau pe ceilalţi şi să se facă nevăzut în zori. De bună seamă, chestorul avea să fie bucuros să stea de vorbă cu omul care îl avertizase. Zâmbi ca pentru sine. Era tentat să rămână, ca să vadă execuţia lui Iulius, doar pentru a-l privi în ochi, din mijlocul mulţimii. Simţi o umbră de regret pentru ceilalţi, dar ridică involuntar din umeri. *Erau* piraţi şi nici unul nu încercase să-l împiedice pe Iulius să distrugă disciplina cu linguşelile şi făgăduielile lui obscene. Gaditicus nu era în stare să comande, iar Pelitas... ei bine, avea să-i facă plăcere să-l vadă pe Pelitas doborât.

– Suetonius! strigă o voce din spatele lui, iar şocul aproape că făcu să-i stea inima. Fugi, vine chestorul cu soldaţi! Dă-i drumul!

Suetonius intră în panică în momentul în care simţi cum cineva îl apucă de umăr şi îl smulge din umbre, târându-l în goana oamenilor. Aruncă o privire îngrozită şi văzu cum giganticul Ciro îl căra fără să încetinească. Odată ajuns în spaţiul deschis, rămase cu gura căscată la vederea soldaţilor sumbri care

şerpuiau spre ei, cu săbiile scoase. Înghiţi în sec, împleticindu-se înainte. N-avea timp să gândească. Puteau să-l taie-n bucăţi până să-şi dea seama că el îi ajutase. Înghiţindu-şi frica şi furia, o luă la goană alături de ceilalţi. De-acum, trebuia să-şi ia adio de la întâlnirea privată cu chestorul, ca între domni, pe care şi-o închipuise. Înainte de orice, trebuia să scape cu viaţă din haosul acela. Îşi încleştă maxilarele şi ţâşni înainte, depăşindu-l pe Ciro cu câţiva paşi.

Iulius aproape strigă de uşurare când îşi văzu oamenii care alergau spre vas. Soldaţii chestorului îi văzură şi ei şi începură să urle la ei să se oprească.

– Haideţi! strigă Iulius.

Îşi întoarse iute capul dintr-o parte a docului spre cealaltă şi bombăni când văzu cât de aproape erau legionarii de oamenii lui. Nu era timp destul. Chiar în condiţiile în care Ciro şi ceilalţi reuşeau să ajungă pe punte, primii dintre soldaţii chestorului aveau să păşească drept în urma lor.

Ameţit şi cu inima bătându-i cu putere, Iulius privea cum cele două grupuri se îndreaptă spre el. Rămase locului, forţându-se să nu se mişte prea repede, apoi se întoarse şi strigă peste punţi:

– Acum! Hai, Peli! Acum!

Sub el, adânc în măruntaiele navei, auzi cum Pelitas dă ordine ca răspuns la ordinele lui. *Ventulus* se cutremură când ramele ieşiră din locurile lor şi se opintiră în stâncile care mărgineau docul, împingând nava peste apele negre. Iulius tăia frenetic frânghiile care îi ţineau în loc, crestând balustrada. Sub punte se auziră alte strigăte când echipajul se trezi din cauza mişcărilor navei, crezând, de bună seamă, că pluteau în derivă. Iulius ştia că oamenii se aşteptau să mai petreacă în port câteva zile şi n-avea decât câteva secunde înainte ca puntea să se umple. Ignoră problema aceea. Placa sprijinită de doc se mişcă împreună cu nava şi sacii de nisip căzură în apă.

Oare strigase prea devreme? Soldaţii erau la nici cincisprezece metri de oamenii lui. Primii dintre aceştia săriră pe punte şi

se întoarseră cu săbiile în mâini. Suetonius era ca o nevăstuică; picioarele abia-i atinseră placa înainte să se arunce pe vas.

– Hai, Ciro! Plecăm! strigă Iulius, agitându-şi sabia deasupra capului.

Namila de om era prea înceată. Fără să gândească, Iulius o luă înspre placă, gata să sară pe doc.

Oprindu-se brusc, Ciro îşi scoase sabia, încercând să respingă atacul soldaţilor.

– Ciro! Sunt prea mulţi! urlă Iulius, ezitând între pericolul de a fi prins, dacă sărea de pe vas, şi dorinţa de a-şi ajuta omul.

Ramele zvâcniră încă o dată şi scândura căzu.

Ciro păşi încet înspre margine, neîndrăznind să le întoarcă spatele soldaţilor. Aceştia se repeziră spre el, iar Ciro lovi turbat cu pumnii, trimiţând un legionar în mare. Armura îl trase în adâncuri, lăsând în urmă un vârtej de bule argintii. Atunci, Ciro se întoarse către navă şi gemu când o sabie i se înfipse în spate. Cu braţele tremurând, urlă şi se aruncă înspre vasul care pleca, prinzând balustrada cu o mână. Iulius îl apucă de încheietură şi privi în ochii întunecaţi, înnebuniţi de durere şi energie.

– Ajutaţi-mă să-l trag! strigă Iulius, străduindu-se să ţină bine de pielea transpirată.

Fu nevoie de încă doi oameni să-l ridice pe Ciro la bord. Omul respira şuierat, iar spinarea sfâşiată şi sângerândă lăsa o pată negricioasă pe puntea unde zăcea.

– N-am vrut să-l omor, zise Ciro, printre respiraţiile horcăite.

Iulius îngenunche lângă el şi îl luă de mână.

– N-ai avut încotro.

Ciro închise ochii de durere şi nu văzu expresia sumbră a lui Iulius, care se ridică şi se duse lângă balustradă. Vasul se îndepărta de ţărm, acum că sclavii aveau destul loc să îşi afunde ramele în apă.

La nici zece metri depărtare, legionarii se holbau la ei, cu ură vădită pe feţe. Deşi erau atât de aproape, nu puteau să treacă

golul care se lărgea între ei. Sub privirea tăcută a lui Iulius, unul dintre soldaţi scuipă cu dezgust pe pietre.

Chestorul stătea lângă ei, purtând o tunică închisă la culoare, în locul togii. Cu faţa încinsă de furie şi oboseală, fu obligat să se uite la corabia care ieşi din port şi, în cele din urmă, fu înghiţită de întuneric. Doi dintre oamenii lui, care se uitau şi ei după *Ventulus*, înjurară încet.

– Ordine, domnule? zise unul, uitându-se la chestor.

Pravitas nu răspunse până când răsuflarea nu i se potoli şi o parte din roşeaţă îi dispăru de pe faţă.

– Dă fuga la căpitanul galerei care a tras ieri în port. Spune-i că-i ordon să ridice imediat ancora şi să plece în căutarea vasului de negustori *Ventulus*. Vreau să se mişte în cel mult o oră, să nu piardă refluxul.

Soldatul salută.

– Da, domule, răspunse. Să-i dau o explicaţie?

Pravitas dădu iute din cap.

– Spune-i că un legionar a fost omorât, iar *Ventulus* a fost furat de piraţi.

Iulius îşi adună oamenii în întunericul de pe puntea mişcătoare. Doar Ciro lipsea. Îl lăsaseră să se odihnească într-o cabină după ce-i pansaseră rana. Tăietura de sub umăr era adâncă, dar părea destul de curată şi, cu un pic de noroc, omul avea să trăiască.

Echipajul fusese încuiat sub punte până când vor fi putut să le explice noua situaţie. Cel puţin, ofiţerii lui puteau să manevreze vasul fără nici o greutate. Totuşi, îl amăra faptul că trebuia să ţină prizonieri nişte oameni nevinovaţi. Le amintea prea tare de propria captivitate, iar Iulius simţea, mai mult decât vedea, furia care se ridica dinspre oamenii de pe *Accipiter*.

– Lucrurile s-au schimbat, zise, încercând să-şi pună în ordine gândurile care i se învălmăşeau în cap. Pentru aceia dintre voi care încă n-au aflat, unul dintre soldaţii chestorului s-a înecat. Ceea ce înseamnă că fiecare galeră din zonă o să ne caute.

O vreme, va trebui să ne ţinem cât de departe de ţărm putem şi să fugim de fiecare pânză pe care o vedem, până se mai liniştesc lucrurile. N-am plănuit să se întâmple aşa, dar nu mai este cale de întoarcere. Dacă ne prind, suntem morţi.

– Eu n-am de gând să fiu pirat, îl întrerupse Gaditicus. Am pornit toată nebunia asta tocmai ca să ne luptăm cu nenorociţii, nu să le îngroşăm rândurile.

– Chestorul ne ştie numele, nu uita. Mesajul pe care îl va trimite la Roma va descrie faptul că am furat o corabie şi am înecat un legionar. Fie că-ţi place sau nu, *suntem* piraţi, cel puţin până când găsim o cale de ieşire din mizeria asta. Singura noastră speranţă este să mergem mai departe şi să-l prindem pe Celsus. Cel puţin atunci, vor da dovadă de bunăvoinţă. Poate asta o să-i împiedice să ne bată în cuie pe cruci.

– Uite unde ne-au adus ideile tale! lătră Suetonius, agitând pumnul. E un dezastru! Nici unul nu mai are scăpare.

Din toate părţile izbucniră certuri, iar Iulius îi lăsă să strige, luptând cu propria disperare. Dacă Pravitas şi-ar fi petrecut noaptea în pat, acum ar fi fost liberi să-i caute pe cei care îi ţinuseră prizonieri.

În cele din urmă, se simţi îndeajuns de calm, încât să vorbească din nou.

– Când veţi termina cu certurile, veţi vedea că nu avem altă soluţie. Dacă ne predăm, chestorul ne va judeca şi ne va executa. Este inevitabil. Şi mai vreau să spun un singur lucru.

Se lăsă liniştea şi lui Iulius i se făcu rău când văzu speranţa din ochii lor. Ei încă mai credeau că era în stare să vină cu o soluţie salvatoare, pe când el nu mai avea decât nişte promisiuni în care nici el nu mai ştia dacă să creadă sau nu. Se uită pe rând în ochii fiecăruia dintre ofiţerii de pe *Accipiter*, incluzându-i pe toţi.

– Când eram în temniţa aceea împuţită, ni s-ar fi părut un vis să fim aici, cu o navă la dispoziţie şi să-i vânăm pe duşmani. Trebuie să plătim un preţ şi îl vom plăti când Celsus va

zăcea la picioarele noastre, iar aurul lui va fi al nostru. Ţineţi capetele sus.

– Roma are ţinere de minte când vine vorba de duşmanii ei, zise Gaditicus, cu voce mohorâtă.

Iulius se forţă să zâmbească.

– Dar noi nu suntem duşmanii Romei. Noi ştim asta. Nu mai trebuie decât să îi convingem şi pe ei.

Gaditicus dădu uşor din cap şi îi întoarse spatele lui Iulius, păşind încet peste punte. Pe cer se zărea prima atingere a zorilor. Delfini cenuşii se jucau şi săreau pe sub prora teşită a navei ce străpungea valurile. Ramele spintecau iute apa, ducându-i tot mai departe de ţărm şi de pedeapsă.

CAPITOLUL CINCISPREZECE

Adâncită în gânduri, Servilia mergea încet prin forum, alături de fiul ei. Pe Brutus nu părea să îl deranjeze ritmul lent. Privirile lui întârziau pe clădirea senatului de care tocmai se apropiau. Femeia abia observă boltele şi arcadele măreţe, pe care le mai văzuse de o mie de ori.

Privi cu coada ochiului la el, având grijă ca Brutus să nu-şi dea seama. Aşa cum îi ceruse, tânărul venise la întâlnire îmbăcat cu uniforma completă şi lustruită, de centurion. Ştia că bârfitorii aveau să observe şi să întrebe cum îl chema, crezând, neîndoielnic, că era amantul ei. Până acum, nu puţini erau cei care povesteau în şoapte că fiul ei se întorsese la ea, un mister pe care aveau să-l exploreze cu încântare. Servilia ştia că n-aveau să treacă neobservaţi prin inima oraşului. Era ceva ca de fiară în felul lui de a merge, cu capul aplecat într-o parte, ca să asculte ce-i spunea ea, un soi de încredere care făcea mulţimea să se despartă aproape involuntar în faţa lui.

O lună întreagă se întâlniseră în fiecare zi, mai întâi în casa ei, apoi plimbându-se prin oraş. La început, peregrinările lor fuseseră ţepene şi incomode, dar, pe măsură ce zilele treceau, fură în stare să poarte conversaţii fără încordare şi chiar să râdă, deşi momentele acelea erau rare.

Fusese surprinsă să constate cu câtă plăcere îi arăta altarele şi-i spunea poveştile şi miturile care le înconjurau. Roma era

plină de legende pe care Brutus le sorbea cu o aviditate care îi trezea și ei interesul.

Își trecu o mână prin păr, dându-l după ureche cu o mișcare lejeră. Un trecător se opri și se holbă la ea, iar Brutus se încruntă într-un fel care-o făcea pe Servilia să vrea să râdă. Uneori, încerca să fie protector, uitând că ea supraviețuise singură în orașul acela, în tot timpul vieții lui fragede. Și totuși, atitudinea aceea n-o deranja, pentru că venea din partea lui.

– Senatorii au ședință azi, spuse ea când îl văzu privind prin ușile de bronz, în sălile umbrite.

– Știi ce se discută? întrebă el.

Brutus ajunsese să accepte faptul că puține lucruri care țineau de senat îi erau ei necunoscute. N-o întrebase dacă avea amanți din rândurile demnitarilor, dar era clar că bănuia asta tocmai din pricina modului delicat în care evita subiectul. Îi zâmbi.

– În cea mai mare parte, lucruri teribil de plictisitoare: numiri în funcție, orânduiri pentru oraș, taxe. Lucruri care par să le placă acelora mai prăfuiți dintre ei. Cred că o să se întunece înainte să termine.

– Ce mult mi-ar plăcea să-i ascult! zise Brutus cu dor în glas. Plictisitori sau nu, mi-ar plăcea să petrec o zi ascultându-i pe bărbații aceia. Din locul acela mic, ajung atât de departe, în ținuturile romane.

– Te-ai plictisi într-un ceas. Cea mai mare parte a muncii adevărate se face în particular. N-ai vedea decât ultima fază, când trasează legile pe care le-au rumegat săptămâni întregi. Nu e ceva ce i-ar plăcea unui tânăr.

– Mie mi-ar plăcea, răspunse el, iar Servilia îi percepu dorința din voce.

Se întrebă din nou cum să procedeze cu el. Nu părea să-l deranjeze să-și petreacă fiecare dimineață cu ea, dar încă nu discutaseră despre viitor. Poate că era bine să se bucure pur și simplu unul de prezența celuilalt, dar uneori ea vedea nevoia lui de a merge mai departe, deși încă nu avea o țintă. Știa că

plutea în derivă în momentele pe care le petrecea cu ea, de parcă s-ar fi abătut o vreme de la calea vieţii lui. Servilia nu putea să regrete nici o clipă pe care o avea cu el, dar poate că lui Brutus îi trebuia un imbold ca să se întoarcă la sine însuşi.

– Peste o săptămână se fac numirile pentru funcţiile cele mai înalte, spuse ea ca din întâmplare. Roma va avea un nou pontifex maximus şi alţi demnitari. Tot atunci se vor stabili şi comandanţii legiunilor.

Cu coada ochiului, văzu cum tânărul întoarce brusc capul înspre ea. Aşadar, sub aparenţele destinse, mai era ceva ambiţie în el!

– Ar trebui să... mă înrolez şi eu într-o legiune, zise el încet. Aş putea să fiu primit drept centurion aproape oriunde.

– O, cred că pot să aranjez ceva mai bun decât atât pentru fiul meu, spuse ea, cu aparentă nepăsare.

El se opri şi îi prinse blând braţul.

– Ce... cum? începu.

Deruta lui o făcu să râdă. Brutus roşi.

– Câteodată, uit cât poţi să fii de inocent, zise ea, îndulcindu-şi vorbele cu un zâmbet. Cred că ai petrecut prea mult timp în marşuri şi lupte. Da, probabil că asta e. Ai trăit printre soldaţi şi sălbatici, fără vreo adiere de politică în viaţa ta. Îşi aşeză palma cu afecţiune peste mâna care o ţinea de braţ. Senatorii sunt oameni, iar oamenii rareori fac ceea ce e corect. De cele mai multe ori, fac aşa cum sunt convinşi de alţii, cum li se ordonă sau cum sunt ameninţaţi să facă. Mitele în aur trec din mână în mână, dar adevăratele monede ale Romei sunt influenţa şi favorurile. Influenţă am, iar favoruri mi se datorează din plin. Probabil că jumătate din numiri au fost deja stabilite în cadrul acelor întâlniri private despre care îţi spuneam. Celelalte funcţii pot fi negociate sau pretinse.

Ea se aştepta ca el să zâmbească, dar Brutus părea îndurerat şi Servilia îşi retrase mâna.

– Credeam că lucrurile sunt... altfel, zise el încet.

Servilia se adună, ezitând între dorința de a-i cruța iluziile și nevoia de a-l trezi repede la realitate pe tânărul soldat înainte să fie ucis.

– Vezi îngrăditura aceea? Ții minte că acolo ți-am zis că se adună cetățenii Romei, ca să voteze numirile senatului: tribunii, chestorii, chiar pretorii? Votul este secret și lumea îl ia foarte în serios, și totuși, din nou și din nou, aceiași oameni sunt aleși, aceleași familii, cu foarte puține schimbări. Pare corect, dar cei care votează n-ar cunoaște intrușii. Doar senatorii se bucură de suficientă faimă și avere, încât numele lor să ajungă și pe buzele celor mai de jos dintre romanii liberi. Totul este o iluzie, dar e o iluzie elegantă. De neînțeles este că o mână de senatori chiar încearcă să fie drepți și îmbunătățesc în mod cinstit orașul și viața cetățenilor. Servilia arătă înspre clădirea senatului. În clădirea aceea sunt câțiva oameni măreți, a căror muncă luminează orașul. Dar restul sunt lipsiți de orice fel de vigoare. Se folosesc de puterea pe care le-o conferă senatul pentru a-și spori averile și autoritatea. Aceasta este simpla realitate. Senatul nu e nici blestemat, nici binecuvântat, ci un amestec, la fel ca toate celelalte lucruri pe care le atingem în viața asta.

Percepându-i intensitatea din voce, Brutus o studie. Chiar dacă nu o știa, Servilia nu era deloc atât de detașată și sătulă de lume cum voia să pară. În timp ce vorbea cu evidentă neplăcere despre senatorii venali, poza ei cinică se evaporase. „Nu este o femeie simplă", își zise Brutus și nu era pentru prima oară când gândul acela îi trecea prin minte.

– Te înțeleg. Doar că atunci când l-am cunoscut pe Marius... era ca un zeu. Era deasupra lucrurilor mărunte. Am întâlnit atâția care nu sunt în stare să vadă mai departe de munca sau de rangul lor, dar, când mă uit în urmă, îmi dau seama că Marius a avut o viziune și că tot ceea ce a făcut a fost ca să înfăptuiască acea viziune, indiferent de prețul pe care l-a plătit. A riscat tot ce avea ca să-l doboare pe Sulla. Și avea dreptate. De îndată ce Marius a murit, Sulla aproape că s-a proclamat rege.

Servilia privi repede în jur, să vadă dacă nu cumva era cineva îndeajuns de aproape, încât să audă ce vorbeau. Îşi coborî vocea:

– Brutus, nu spune numele astea în public; nu aşa de tare. Poate că oamenii aceia sunt morţi, dar rănile sunt încă proaspete, iar asasinii lui Sulla încă n-au fost găsiţi. Mă bucur că l-ai cunoscut pe Marius. El n-a venit niciodată în casa mea, dar şi duşmanii lui îl respectau, de asta sunt sigură. Aş vrea să fie mai mulţi ca el. Servilia păru că se scutură de seriozitatea subiectului şi adoptă un ton mai destins. Acum, hai să mergem mai departe, până nu-ncep bârfitorii să se întrebe despre ce vorbim. Aş vrea să urcăm dealul, până la templul lui Jupiter. Ştiai că Sulla a pus să fie refăcut după războiul civil, cu coloane pe care le-a adus din Grecia, de la ruinele templului lui Zeus? Vom aduce o ofrandă acolo.

– În templul lui Sulla? întrebă Brutus în timp ce mergea.

– Morţii nu posedă temple. Templele sunt ale Romei sau ale zeilor, dacă vrei. Bărbaţii se străduiesc atât de mult să lase ceva în urmă! Cred că de asta-i iubesc eu.

Brutus o privi, având din nou impresia că femeia aceea trăise vieţi întregi.

– Ai vrea să mă înrolez într-o legiune? întrebă el.

Servilia zâmbi mulţumită de subiectul mai sigur al conversaţiei.

– Ar fi cel mai potrivit. Nu prea are sens să mi se datoreze favoruri dacă nu apelez niciodată la ele, nu-i aşa? Ai putea să-ţi iroseşti cariera ca simplu centurion, să fii trecut cu vederea de comandanţi orbi şi să-ţi sfârşeşti zilele la o fermă mică, din vreo provincie abia îmblânzită, unde să dormi cu mâna pe sabie. Primeşte ce pot eu să îţi ofer. Îmi face plăcere că pot să te ajut, după ce am lipsit atâta vreme din viaţa ta. Înţelegi? Este o datorie a mea faţă de *tine* şi eu îmi plătesc mereu datoriile.

– La ce te-ai gândit? întrebă el.

– A, începi să fii interesat, nu-i aşa? Bine. Chiar n-aş vrea să cred că fiul meu e lipsit de ambiţie. Să vedem. Abia ai făcut nouăsprezece ani, ceea ce înseamnă că funcţiile religioase sunt excluse, deocamdată. Ar trebui să fie ceva în domeniul militar. Pompei o să-şi pună prietenii să voteze cum vreau eu. E un tovarăş mai vechi al meu. Şi Crassus mă va susţine, în contul unor favoruri trecute. Şi Cinna va fi de acord. El este... un prieten mai recent.

Brutus izbucni surprins:

– Cinna, tatăl Corneliei? Dar credeam că-i om bătrân!

Servilia râse cu un sunet adânc şi senzual.

– Uneori, e bătrân, alteori, nu.

Brutus se făcu stacojiu de ruşine. Cum mai putea să dea ochii cu Cornelia?

Servilia îi ignoră stânjeneala şi continuă să vorbească, ridicându-şi colţurile buzelor.

– Cu sprijinul lor, ai putea să comanzi o mie de oameni din oricare dintre cele patru legiuni pe care le vor revizui. Ce părere ai?

Brutus aproape că se împiedică. Oferta pe care i-o făcea era năucitoare. Îşi dădu seama că era cazul să nu se mai minuneze atât de fiecare dată când descoperea ceva la Servilia. Era o femeie extrem de neobişnuită, în foarte multe feluri, dar mai ales ca mamă a cuiva. Un gând îi veni în minte şi Brutus se opri brusc din mers. Servilia se întoarse spre el şi îl privi, ridicând întrebător din sprâncene.

– Dar fosta legiune a lui Marius?

Servilia se încruntă.

– S-a sfârşit cu Primigenia. Chiar dacă ai învia numele, nu se poate să fi supravieţuit mai mult de o mână de oameni. Foloseşte-ţi capul, Brutus! Ai ajunge în atenţia tuturor prietenilor lui Sulla. Ai avea noroc să mai trăieşti un an după aceea.

Brutus ezită. Trebuia să întrebe, altfel s-ar fi gândit mereu ce-ar fi fost dacă încerca.

– Dar este posibil totuşi? Dacă îmi asum riscurile, pot oamenii despre care vorbeai să o reinstituie?

Servilia ridică din umeri şi alt trecător se holbă captivat la ea. Brutus duse mâna la mânerul sabiei şi omul merse mai departe.

– Da, dacă le-aş cere aşa ceva, dar Primigenia a căzut în dizgraţie. Marius a fost declarat duşman al statului. Cine ar veni să lupte sub numele acela? Nu, e imposibil.

– Dar asta vreau. Doar numele şi dreptul de a instrui soldaţi noi. Nici n-aş putea să îmi închipui un lucru pe care să îl vreau mai mult.

Servilia îl privi adânc în ochi.

– Eşti sigur?

– Cinna, Crassus şi Pompei pot să facă tot ce ai zis? întrebă el hotărât.

Servilia zâmbi, uimită de felul în care tânărul acela putea să o facă să treacă de la furie la amuzament şi la mândrie în doar câteva clipe. Nu putea să îi refuze nimic.

– Ar fi nevoie de toate favorurile care mi se datorează, dar, ce-i drept, îmi datorează multe. N-ar trebui să îmi refuze Primigenia dacă e pentru fiul meu.

Brutus îşi înfăşură braţele în jurul ei, iar ea îi întoarse râzând îmbrăţişarea, lăsându-se purtată de fericirea lui.

– Îţi va trebui un capital enorm dacă vrei să învii din morţi o legiune întreagă, zise Servilia când Brutus o lăsă jos. Am să te prezint lui Crassus. Nu cunosc nici un om mai bogat – nu cred că *există* om cu mai multă avere. Dar nu e prost. Va trebui să îl convingi că va primi ceva în schimbul aurului.

– O să mă gândesc la asta, zise Brutus, uitându-se îndărăt la clădirile senatului pe care le lăsaseră în spate.

Când îşi aminti cât de frustrat fusese la bordul lui *Accipiter*, Iulius n-ar fi crezut vreodată că avea să fie recunoscător pentru cât de încete şi greoaie erau galerele romane. Când se revărsaseră zorii, în strălucirea bruscă a coastelor tropicale, oamenii

lui strigaseră de spaimă văzând pentru prima dată pânza romană pătrată. Iulius se uitase la ea în primele ore de lumină, până când se convinsese că distanța dintre ei scădea. Sumbru, porunci ca încărcătura vasului să fie aruncată peste bord.

Cel puțin căpitanul navei era încă legat de un scaun în cabină și n-avea să fie de față. Iulius știa că omul urma să fie furibund când avea să afle. Dacă reușeau ce-și propuseseră, trebuiau să-i dea omului și mai mult din aurul lui Celsus. Nu avusese altă soluție, dar fusese o oră foarte neplăcută. Oamenii lui aduceau afară grupuri mici de membri ai echipajului, care să-i ajute să arunce bunurile prețioase ale continentului lăsat în urmă. Câteva bucăți de lemn prețios se legănau în valuri, dar pieile și baloții de pânză se scufundară imediat. Ultimele lucruri care trebuiau aruncate erau colții uriași de fildeș gălbui. Iulius știa cât erau de prețioși și îi trecu prin minte să îi păstreze. Apoi, își regăsi hotărârea și, fără tragere de inimă, ordonă să fie aruncați peste bord împreună cu restul încărcăturii.

Le zise oamenilor să stea pe poziții și priviră împreună pânza de la orizont, în lumina soarelui care răsărea. Dacă se apropia și mai mult, știa că tot ce rămânea de făcut era să arunce tot ce se putea desface sau smulge de pe vas, dar, pe măsură ce orele treceau, galera care îi urmărea se făcu din ce în ce mai mică, până când se pierdu în strălucirea orbitoare reflectată de mare.

Iulius se întoarse spre oamenii lui care munceau cot la cot cu echipajul. Observă că Gaditicus nu era cu ei, ci rămăsese sub punți când ofițerii fuseseră chemați să mute încărcătura. Se încruntă ușor, dar hotărî să nu meargă la el și să nu forțeze lucrurile. În cele din urmă, Gaditicus avea să vadă că trebuiau să meargă mai departe cu planul inițial. Era singura lor speranță. Trebuia să îl țină pe *Ventulus* departe de coastă pentru câteva săptămâni și să își instruiască mai departe oamenii în practicile războiului pe mare. I-ar fi plăcut să facă un *corvus*, dar, dacă voiau să-i ispitească pe pirați, era important să arate ca o navă comercială oarecare. Abia atunci ar fi văzut dacă

reuşise să-i transforme pe ţărani în legionari sau dacă aveau să cedeze şi să-l oblige să îl vadă pe *Ventulus* scufundat, aşa cum se întâmplase cu *Accipiter*. Îşi încleştă maxilarele şi trimise o rugăciune scurtă către zeul Marte. Nu puteau să irosească această a doua şansă.

CAPITOLUL ŞAISPREZECE

Alexandria se uită prin cămăruţa care îi fusese oferită. Nu era cine ştie ce, dar cel puţin era curată şi nu prea era corect să mai ocupe spaţiu în casa extrem de mică a lui Tabbic, acum că bijuteriile ei aduceau ceva venit. Ştia că bătrânul meşteşugar ar fi lăsat-o să mai stea şi chiar ar fi primit o chirie mică, la insistenţa ei, dar în locuinţa înghesuită de la etajul al doilea abia era destul loc pentru familia lui.

Nu le spusese că îşi căuta gazdă, având de gând să îi surprindă cu o invitaţie la cină, de îndată ce găsea ceva de închiriat. Trecuse aproape o lună de când căuta. Probabil că oamenilor li se părea ciudat ca o femeie născută în sclavie să îndrăznească să refuze ceva, dar, la banii pe care era dispusă să-i dea, Alexandriei nu i se oferiseră decât încăperi murdare, umede sau infestate de vieţuitoare ce mişunau de colo-colo şi la care Alexandria nu stătuse să se uite mai de aproape.

Ar fi putut să închirieze mai mult de o singură cameră, chiar o căsuţă numai a ei. Broşele ei se vindeau de cum le termina de făcut şi, chiar dacă cea mai mare parte a câştigurilor se ducea pe materiale noi şi mai bune, îi rămânea destul să pună deoparte în fiecare lună. Poate că viaţa ca sclavă o învăţase să preţuiască banii atunci când veneau şi o făcea să-i fie ciudă pentru fiecare bănuţ de bronz care se ducea pe mâncare sau pe acoperişul de deasupra capului. Să dea prea mult pe chirie îi părea cea mai mare prostie, pentru că, după ani întregi de plătit

cu bani munciți din greu, n-ar fi avut nimic al ei. Mai bine să cheltuiască acum cât mai puțin posibil și să-și cumpere cândva o casă a ei, cu o ușă pe care să o închidă între ea și lume.

– Vrei odaia? întrebă proprietara.

Alexandria șovăi. Era tentată să se mai târguiască la preț, dar cealaltă femeie părea epuizată după o zi de muncă la piață și prețul pe care îl cerea era corect. N-ar fi fost drept să profite de sărăcia evidentă a familiei aceleia. Alexandria văzu că mâinile femeii erau umflate și pătate de pigmenții din albiile de vopsit. Când își trecu inconștient mâna prin păr, femeia lăsă o urmă albăstruie peste ochi.

– Mai am două de văzut mâine. Îți dau răspunsul atunci, zise Alexandria. Să trec pe aici pe seară?

Femeia dădu din umeri, cu o expresie resemnată.

– Întreabă de Atia. Ar trebui să fiu pe-aici. Dar să știi că n-ai să găsești ceva mai bun la banii ăștia. Casa e curată și pisica are grijă de șoarecii care mai intră. Faci cum vrei.

Se întoarse și se apucă de treburile de seară și de gătitul mâncării pe care o adusese de la piață, ca parte din salariu. Alexandria știa că mâncarea aceea mai avea puțin și se strica, însă Atia nu părea îngenuncheată de truda vieții pe care o ducea.

Era ciudat să vadă o femeie liberă, care trăia la limita mizeriei. Pe domeniul unde muncise Alexandria, până și sclavii erau mai bine îmbrăcați și hrăniți decât familia femeii. Era o perspectivă asupra vieții pe care nu o mai explorase și o încerca un sentiment bizar de rușine, așa cum stătea acolo, în hainele ei bune și cu mantia încheiată cu o broșă făcută de mâna ei.

– O să le văd și pe celelalte două, apoi mă întorc aici, spuse Alexandria ferm.

Fără alte vorbe, Atia începu să mărunțească legumele și să le pună într-o oală de fier, pe vatra de lut de lângă perete. Până și cuțitul cu care lucra avea lama îngustă de un deget și extrem de tocită, dar îl folosea mai departe, în lipsă de ceva mai bun.

Afară, în stradă, izbucni un cor strident de țipete pițigăiate și o siluetă plină de noroi țâșni prin ușa deschisă, izbindu-se în Alexandria.

– Ușor, băiete! Aproape că m-ai dărâmat, zise aceasta, zâmbind.

Băiatul se uită la ea cu o expresie nedumerită în ochii albaștri. Fața îi era la fel de plină de praf ca și restul făpturii, dar Alexandria observă că din nasul umflat și vânăt îi curgea o dâră de sânge pe care băiețelul îl întinse peste toată fața, când se șterse la nas.

Femeia lăsă cuțitul din mână și îl cuprinse în brațe.

– Ce-ai mai făcut acum? întrebă, pipăindu-i nasul.

Băiatul se strâmbă și se zbătu să scape din strânsoarea ei.

– Doar o bătaie, mamă. Băieții care lucrează la măcelar m-au fugărit până acasă. I-am pus piedică unuia care mi-a tras una-n nas.

Băiatul își privi mama cu un zâmbet triumfător și duse mâna sub tunică, de unde scoase două cotlete neîmpachetate, din care picura sângele. Maică-sa scăpă un geamăt și le înhăță cu o mișcare iute a mâinii.

– Nu, mamă. Sunt ale mele! Nu le-am furat! Le-am găsit așa, pe stradă!

Femeia se albi la față de furie și se îndreptă spre ușă, cu băiețelul care se agăța disperat de ea și sărea cât putea de sus, ca să-și ia înapoi trofeele.

– Eu te-am învățat să nu furi și să nu minți. Ia-ți mâinile de pe mine. Astea se duc înapoi de unde le-ai luat.

Alexandria stătea între Atia și ușă, așa că păși în stradă, ca să o lase pe cealaltă să iasă. Un grup de băieți stătea în preajmă, cu un aer vag amenințător. Începură să râdă la vederea băiețelului care sărea pe lângă maică-sa, iar unul dintre ei întinse mâna după cotletele pe care Atia i le trânti în palmă fără o vorbă.

– E iute de picior, ce-i drept. Moș Tedus a zis să-ți spun că, dacă flăcăul dumitale mai fură ceva, îl dă pe mâna gărzilor.

– Nu-i nevoie, se repezi Atia enervată, ștergându-și sângele de pe mâini cu o cârpă pe care o scosese din mânecă. Zi-i lui Tedus că tot ce a pierdut a primit înapoi și, dacă încearcă să facă oarece, am să împrăștii vorba să nu mai cumpere nimeni de la el. Am să-mi învăț băiatul de una singură, mulțumesc.

– Și ce treabă bună mai faci! rosti cu dispreț băiatul mai mare.

Atia ridică iute mâna și băiatul se trase înapoi, prăpădindu-se de râs și arătând înspre făptura umilită care încă se agăța de fusta ei.

– Am să-i trag chiar eu o chelfăneală plodului ăstuia de Thurium dacă îl mai prind pe la prăvălie. Stai numai să vezi.

Atia se înroși de furie și făcu un pas spre ei, dându-le scuza pe care o căutau ca să o ia la fugă și să arunce jigniri în timp ce se împrăștiau.

Alexandria rămase lângă cei doi, gândindu-se că ar trebui să plece pur și simplu. Scena la care asistase nu era treaba ei, dar era curioasă să vadă ce urma să se întâmple, acum că mama rămăsese singură cu pușlamaua ei de copil.

Băiatul își trase nasul și îl frecă ușor.

– Îmi pare rău, mamă. Am crezut că ai să te bucuri. Nu m-am gândit că o să se ia după mine până aici.

– Tu nu te gândești niciodată. Dacă tatăl tău ar mai trăi, i-ar fi rușine cu tine, băiete. Ți-ar zice și el că noi nu furăm și nu mințim niciodată. Apoi, ți-ar încinge bine spinarea cu cureaua, cum ar trebui să fac și eu.

Dând din picioare, băiatul se zbătu să scape de femeia care îl ținea bine de braț.

– Tata schimba bani. Tu spui că toți sunt niște hoți, deci cred că și el era hoț.

– Să nu care cumva să spui așa ceva! zise Atia printre buzele palide.

Fără să mai aștepte răspunsul, femeia îl ridică pe genunchi și îl pocni tare, de șase ori. Copilul se zvârcoli la primele trei

lovituri, apoi le încasă nemişcat pe celelalte. Când îl lăsă jos, ţâşni printre cele două femei şi o luă la fugă pe strada îngustă, dispărând după primul colţ.

Atia suspină, uitându-se la el cum fuge. Alexandria pocni din palme stânjenită de faptul că fusese de faţă într-un moment atât de intim. Brusc, Atia păru să îşi aducă aminte de ea şi roşi când îi întâlni privirea.

– Îmi pare rău. Mereu şterpeleşte câte ceva şi nu pot să-l fac să priceapă că trebuie să înceteze. E prins de fiecare dată, dar săptămâna următoare încearcă din nou.

– Îl cheamă Thurium? întrebă Alexandria.

Femeia clătină din cap.

– Nu. Copiii îi spun aşa pentru că familia noastră a venit de la Thurium. E o poreclă jignitoare, pe care i-au găsit-o, dar lui pare să-i placă. Îl cheamă Octavian, ca pe tatăl lui. Pacoste mică. N-are decât nouă ani, dar deja se simte mai în largul lui pe străzi decât acasă. Îmi fac atâtea griji pentru el! Aruncă o privire spre Alexandria, remarcând hainele şi broşa. N-ar trebui să vă supăr cu necazurile noastre. Nu mă sfiesc să recunosc că ne-ar prinde bine chiria. N-ar fura de la dumneavoastră şi, oricum, dacă ar face-o, v-aş da imediat lucrurile înapoi, pe onoarea familiei mele. N-aveţi de unde să ştiţi, dar prin venele lui curge sânge nobil. Din spiţa Octavilor şi a Cezarilor, dacă ar vrea numai să înţeleagă.

– Din spiţa Cezarilor? întrebă brusc Alexandria.

Femeia dădu din cap.

– Bunica lui era din familia aceea înainte să intre, prin căsătorie, în familia noastră. De bună seamă că sărmana ar plânge dacă l-ar vedea furând carne de la un măcelar care stă la doar trei străzi depărtare. Adică, nu-i ca şi cum nu l-ar cunoaşte! O să-i frângă mâinile dacă mai face, şi de mine ce se alege atunci?

Lacrimi începură să-i curgă din ochi, iar Alexandria păşi în faţă şi, fără să se gândească, îşi petrecu un braţ în jurul Atiei.

– Hai să mergem înăuntru. Cred că voi lua camera aceea a voastră.

Femeia îşi îndreptă trupul şi o privi intens.

– Nu vreau pomană. Ne descurcăm, iar băiatul o să mai prindă minte cu timpul.

– Nu-i vorba de pomană. Camera voastră e prima încăpere curată pe care am văzut-o. În plus, acum câţiva ani, am... lucrat pentru un Cezar. Poate că era aceeaşi familie. Suntem aproape rude.

Femeia dădu din nou la iveală cârpa adunată ghemotoc în mânecă şi se şterse la ochi cu ea.

– Ţi-e foame? zise zâmbind.

Alexandria se gândi la grămăjoara de legume care aşteptau să fie tăiate.

– Am mâncat deja. Îţi plătesc pentru prima lună, apoi mă duc să-mi iau lucrurile de unde stau acum. Nu-i departe.

Dacă mergea repede şi nu pierdea vremea pe la Tabbic, Alexandria credea că putea să se întoarcă la noua ei locuinţă înainte de căderea nopţii. Poate că, până atunci, Atia ar fi reuşit să cumpere un pic de carne cu banii din chirie.

Senatorii se foiau incomod pe scaune. Şedinţa fusese lungă şi mulţi dintre ei ajunseseră în punctul în care nu mai urmăreau dezbaterile întortocheate, ci votau aşa cum spuseseră dinainte că aveau să facă.

Umbrele serii se alungeau şi torţele erau aprinse cu sfeşnice cu cozi lungi. Strălucirea flăcăruilor se reflecta în pereţii de marmură albă, lustruită, iar aerul se umplu de mirosul discret al uleiului parfumat. Mulţi dintre cei trei sute de senatori care se adunaseră în dimineaţa aceea plecaseră deja, lăsând ca ultimele câteva chestiuni să fie votate în absenţa lor.

Crassus zâmbi în sinea lui. Se asigurase că aceia care îl sprijineau pe el aveau să rămână până ce torţele se stingeau, iar ziua ajungea în mod oficial la sfârşitul marcat prin rugăciunea

pentru siguranţa oraşului. Ascultă atent lista numirilor, aşteptând să audă numele pe care el şi Pompei se hotărâseră să îl supună la vot. Aproape fără să vrea, ochii lui se îndreptară spre lista legiunilor, cioplită în marmura albă. În locul în care fusese înscrisă Primigenia nu mai era decât un spaţiu gol. Avea să-i facă plăcere să anuleze încă o bucăţică din moştenirea lui Sulla, chiar dacă nu i-ar fi cerut-o o veche prietenă.

La gândul acesta, se uită spre Cinna, iar ochii lor se întâlniră pentru o clipă. Cinna făcu semn din cap către lista legiunilor şi zâmbi. Crassus îi întoarse zâmbetul, observând părul încărunţit al prietenului său. De bună seamă că Servilia nu putea să îl prefere pe părintele acela iernatic în defavoarea lui, nu? Numai gândul la ea îi înfierbânta sângele şi se pierdu în amintiri care îl făcură să piardă sfârşitul unei secţiuni. Se uită să vadă cum votează Cinna şi ridică şi el mâna împreună cu acesta.

Alţi senatori se ridicară şi se scuzară în linişte, îndreptându-se spre casele şi amantele pe care le aveau prin tot oraşul. Crassus se uită la Cato care se opintea să-şi ridice trupul de pe scaun. Omul fusese unul dintre apropiaţii lui Sulla şi avea să-i fie ciudă că nu fusese prezent la votul care urma. Crassus se forţă să ascundă plăcerea pe care o simţea privindu-l pe Cato, care se apropie şi trecu pe lângă el, adâncit într-o discuţie. Avea să fie mai uşor dacă simpatizanţii lui Sulla părăseau senatul, dar, chiar dacă ar fi fost prezenţi până la ultimul, Crassus se îndoia că el, Cinna şi Pompei n-ar fi reuşit să le vâre pe gât reinstituirea Primigeniei. Aveau să-şi iasă din minţi. Îşi puse în gând să îi mulţumească Serviliei pentru ideea pe care i-o dăduse, de îndată ce aveau să se întâlnească. Poate şi un mic cadou, ca să-i arate cât o aprecia.

Pompei se ridică să răspundă la o întrebare privitoare la noul comandant al unei legiuni din Grecia. Vorbea cu aerul că avea încredere deplină în noile nume pe care le recomanda senatorilor. Crassus auzise că era din nou o revoltă, iar pierderile umane pe care le suferea armata însemnau noi şanse pentru

prietenii şi rudele oamenilor din sala senatului. Dădu din cap cu tristeţe când îşi aminti ziua în care Marius forţase senatul să voteze trimiterea lui Sulla să înăbuşe prima revoltă a lui Mithridates. Dacă Marius ar mai fi fost acolo, i-ar fi obligat să-şi scoată cozile dintre picioare şi să ia măsuri! În schimb, neghiobii aceia iroseau zi după zi discutând şi certându-se, în loc să trimită câteva dintre legiunile lor preţioase să le sprijine pe cele din Grecia, aşa cum ar fi trebuit să facă.

Crassus zâmbi ironic când îşi dădu seama că şi el era unul dintre neghiobii pe care îi critica. Ultima revoltă dusese la un război civil şi la instalarea unui dictator. Nici unul dintre generalii din încăpere nu îndrăznea să se ofere de teamă ca nu cumva ceilalţi să se unească împotriva lui. Nimeni nu mai voia un al doilea Sulla şi, drept urmare, nimeni nu făcea nimic. Chiar şi Pompei aştepta, iar Pompei era aproape la fel de impetuos ca însuşi Marius. Ar fi fost sinucidere curată să te oferi voluntar, aşa cum făcuseră Marius şi Sulla. Era prea multă ciudă şi invidie între ei ca să i se permită vreunuia să obţină o victorie împotriva lui Mithridates. Era vina lui Sulla, pentru că îl lăsase liber de prima dată. Individul acela nu fusese în stare să facă nimic bine.

Pompei se aşeză. Se votă repede. Nu mai rămăsese decât ultima chestiune de pe ordinea zilei, propusă de Crassus şi sprijinită de Pompei. În momentul acela preferaseră să nu amestece şi numele lui Cinna, întrucât erau zvonuri despre implicarea lui în otrăvirea lui Sulla. Nefondate, desigur, dar nimic nu-i putea opri pe negustorii de bârfe ai Romei să-şi facă treaba.

Preţ de o clipă, Crassus se întrebă dacă zvonurile chiar *erau* nefondate, dar alungă gândul acela. El era un om pragmatic, iar Sulla şi trecutul dispăruseră. Dacă fata lui Cinna evitase să devină amanta reticentă a lui Sulla, aşa cum se şuşotea prin jur, cu siguranţă, asta demonstra că zeii priveau cu bunăvoinţă spre casa lui Cinna – sau către Cezari, poate. În mod cert, spre unii dintre ei.

Auzise că erau ceva mai aproape de găsirea sclavului care dusese otrava, dar încă nu se ştia nimic despre cine ordonase asasinatul. Crassus se uită de jur împrejurul camerei pe jumătate goale. Ar fi putut să fie aproape oricare dintre ei. Cu o lipsă totală de prudenţă, Sulla îşi făcuse duşmani. „Iar în politică prudenţa ar trebui să fie prima regulă", gândi Crassus. A doua regulă în politică ar fi trebuit să fie evitarea femeilor frumoase, care aveau nevoie de favoruri, dar viaţa omului nu prea era plină de motive de bucurie, iar Servilia îi oferise câteva amintiri pe care le preţuia.

– Reinstituirea legiunii Primigenia, anunţă maestrul de dezbateri, făcându-l pe Crassus să se îndrepte în scaun şi să se concentreze.

– Permisiunea de a recruta şi instrui soldaţi, de a depune jurăminte şi de a numi ofiţeri, sub autoritatea senatului, să-i fie acordată lui Marcus Brutus din Roma, continuă vorbitorul într-o cadenţă care nu se potrivea cu murmurele de interes care veneau dinspre scaunele celor o sută de senatori rămaşi în sală.

Unul dintre susţinătorii lui Sulla plecă în grabă, de bună seamă ca să-şi aducă prietenii înapoi înainte să se voteze. Pompei se încruntă când îi văzu pe Calpurnius Bibilus şi pe alţi doi inşi care se ridicaseră să vorbească. Omul fusese simpatizantul neclintit al lui Sulla şi încă mai jura că avea să-i nimicească pe asasini imediat ce ar fi avut ocazia să o facă.

Se părea că aveau în minte un şiretlic vechi. Aveau să vorbească îndelung în faţa senatului, unul după celălalt, până când se încheia şedinţa sau cel puţin până când şi-ar fi putut aduna destui adepţi care să voteze împotriva moţiunii. Dacă propunerea lor era amânată pentru următoarea întrunire, exista posibilitatea să fie respinsă.

Crassus îşi întoarse capul spre Cinna şi îl privi cu regret. Spre surprinderea lui, bătrânul îi făcu cu ochiul. Crassus se relaxă şi se lăsă pe spate. Banii erau o pârghie puternică, ştia asta la fel de bine ca oricine. Ca să poată amâna votul, simpatizanţilor lui

Sulla trebuia să li se permită să înceapă, iar maestrul de dezbateri recita amănuntele propunerii fără să-și ridice privirea măcar o dată înspre băncile unde aceștia stăteau și-și dregeau vocile ostentativ, ca să îi atragă atenția.

Când toate amănuntele fură expuse, maestrul de dezbateri ceru să se treacă imediat la vot. Unul dintre simpatizanții lui Sulla înjură cu voce tare și ieși din sala senatului, încălcând în mod grav eticheta. Numirea fu aprobată cu ușurință, iar ședința fu declarată închisă. În timpul ultimei rugăciuni, Crassus aruncă o privire către Pompei și Cinna. Trebuia să aleagă cu grijă darul pe care avea să i-l facă Serviliei. Fără îndoială că și ceilalți doi aveau cam aceleași gânduri.

CAPITOLUL ŞAPTESPREZECE

Alături de ceilalţi, Iulius aştepta cu sabia scoasă, în cala întunecată. Toţi tăceau, aşteptând semnalul, şi, în liniştea aceea nefirească, scârţâitul buştenilor lui *Ventulus* semăna cu nişte voci şoptite peste zgomotul valurilor care loveau chila.

Deasupra lor, soldaţii auzeau cum piraţii râd şi înjură, în timp ce-şi legau trirema rapidă de *Ventulus* şi se adunau pe puntea acesteia fără să întâmpine rezistenţă. Iulius se străduia să audă fiecare zgomot. Era un moment încordat pentru ei toţi, dar cea mai mare primejdie îi pândea pe cei care rămăseseră pe punte şi care puteau să fie ucişi ca exemplu pentru ceilalţi sau din simplă cruzime. La început, Iulius fusese surprins de faptul că echipajul de pe *Ventulus* fusese de acord să rămână pe punte în timp ce piraţii îi abordau. Îndoielile şi furia pe care le simţiseră la început împotriva oamenilor lui se evaporaseră când le spusese despre planul lor de a-i ataca pe piraţi şi Iulius credea că entuziasmul lor era sincer. Le făcuse mare plăcere să decidă cine avea să se predea pe punte şi Iulius înţelesese că, pentru oamenii aceia, şansa de a lovi în piraţii de care se temeau şi pe care îi urau era o ocazie unică. Ei n-aveau puterea unei galere militare. Un vas de negustori ca *Ventulus* nu putea decât să fugă şi mulţi dintre membrii echipajului pierduseră prieteni dragi de-a lungul anilor, din cauza lui Celsus şi a fraţilor lui piraţi.

Chiar şi aşa, Iulius îi lăsase cu ei pe Prax şi Pelitas îmbrăcaţi în veşminte aspre. N-ar fi fost prea profitabil să-şi pună vieţile în mâinile unor străini. Chiar dacă echipajul îl trăda, unul dintre ofiţerii lui avea să dea semnalul. Prefera să nu lase nimic la voia întâmplării.

Vocile se auzeau slab prin tambuchiurile de deasupra capului. Oamenii lui se foiau îngrămădiţi laolaltă, dar nu îndrăzneau nici măcar să şoptească. N-aveau cum să ştie câţi inamici stăteau pe punte. Echipajele navelor-pirat erau de obicei mai mici decât cele ale galerelor romane şi n-aveau mai mult de treizeci de săbii. Dar, după ce văzuse punţile pline de oamenii celor două corăbii care îl scufundaseră pe *Accipiter*, Iulius ştia că nu se putea baza pe superioritatea numerică. Aveau nevoie de elementul-surpriză ca să fie siguri de victorie. Cu tot cu ceilalţi membri ai echipajului, avea cu el cincizeci de oameni. Iulius hotărâse să le dea voie marinarilor să îşi aleagă singuri armele, gândindu-se că nu-şi putea permite să lase oameni care să-i păzească. Cea mai bună soluţie era să-i pună să se amestece printre soldaţii lui, împiedicându-i în felul acesta să-i atace pe la spate, când ei s-ar fi năpustit asupra piraţilor de pe punte.

Unul dintre marinari stătea lângă el, ţinând o bară ruginită de fier pe post de armă. Iulius nu putea desluşi la el nici un semn de înşelăciune. Ca şi ceilalţi, omul fixa cu privirea tambuchiurile întunecate de deasupra, conturate de lumina soarelui care răzbătea printre scânduri, în raze largi, aurii, în care străluceau vârtejurile de praf. Razele se mişcau aproape hipnotic, în timp ce *Ventulus* se ridica şi se rostogolea în valuri. Alte voci se auziră deasupra şi Iulius se încordă. Umbre mişcătoare blocară lumina şi scândurile pocniră sub povară. Oamenii lui n-ar fi stat chiar pe tambuchiuri. Probabil că erau piraţii care umblau după pradă.

Iulius aşteptase cât de mult putuse înainte să coboare cu ceilalţi. Voise să vadă cu ochii lui cum operează piraţii, ca să fie pregătit data viitoare. Ca totul să pară real, trebuise să le

ordone oamenilor de pe *Ventulus* să vâslească destul de repede, dar, dacă pirații nu reușeau să se apropie, Iulius ar fi pus câțiva vâslași să se scoată reciproc din ritm. Nu fusese necesar. Probabil că vasul inamic era cu totul gol. Se apropiaseră din ce în ce mai mult, pe măsură ce ziua se sfârșea.

Când fură îndeajuns de aproape încât să numere vâslele, Iulius se duse jos. Cea mai mare grijă a lui era ca nu cumva dușmanii să folosească un echipaj instruit, cum făcuse Celsus. Dacă erau oameni plătiți, probabil că nu erau legați de bănci. O sută de vâslași musculoși care s-ar fi năpustit asupra alor lui ar fi însemnat dezastru total, indiferent dacă erau înarmați sau nu. Văzuse că vasul-pirat avea un berbec ascuțit, cu care îi putea ține pe loc dacă se izbea direct de ei, dar bănuia că n-aveau să-l folosească, ci că ar fi preferat să vină în dreptul lor și să-i abordeze. Fără îndoială că, aflându-se atât de departe de coastă și de patrule, se simțeau în deplină siguranță să descarce în voie lucrurile valoroase de pe *Ventulus* și chiar să revendice vasul, în loc să îl scufunde. La urma urmei, pirații nu aveau șantiere navale. Spera că nu aduseseră decât o forță simbolică la bordul lui *Ventulus*. Câtă vreme inamicii erau legați bine, nici una dintre nave nu putea să scape, ceea ce era exact cum voia Iulius. Acesta transpira de nerăbdare în timp ce aștepta semnalul. Erau atâtea lucruri care puteau să nu meargă bine!

Deasupra, vântul bătea cu putere, împrăștiind stropi minusculi de apă sărată pe fețele marinarilor de pe *Ventulus* și ale celor care-i capturaseră. Așa cum plănuiseră, echipajul se predase fără să se plângă. Strigând sclavilor să tragă ramele, coborâseră pânza. Fără rame și fără pânză, *Ventulus* se bâțâia pe loc, în valuri. În timp ce pirații își legau corabia de *Ventulus*, un zbor de săgeți se arcui pe deasupra, iar Pelitas trebui să pășească într-o parte, ca să nu fie lovit. Văzu cum unii dintre membrii echipajului se așezau pe punte, cu mâinile ridicate. Pe lângă ei nu cădeau săgeți, așa că îi imită și îl trase și pe Prax în jos. De îndată ce toți fură așezați, săgețile încetară să mai zboare.

Pelitas auzi râsetele celor care se pregăteau să-i abordeze şi zâmbi sumbru, aşteptând momentul potrivit. Iulius îi spusese să aştepte până când duşmanii îşi vor fi împărţit forţele între cele două nave, dar îi era cu neputinţă să judece câţi oameni de rezervă aveau piraţii. Pelitas se hotărî să strige când douăzeci de duşmani aveau să treacă pe puntea lui *Ventulus*. Un număr mai mare de inamici ar fi putut să reziste primului atac şi ultimul lucru pe care şi-l doreau ar fi fost o luptă crâncenă la bordul vasului. Prea mulţi dintre oamenii lui Iulius erau novici şi, dacă piraţii nu se dădeau bătuţi repede, sorţii luptei se puteau întoarce împotriva lor şi-atunci totul era pierdut.

Primii zece dintre duşmani ajunseră pe puntea principală a lui *Ventulus*. Deşi erau încrezători, Pelitas observă că se mişcau ca o unitate, apărându-se reciproc de un atac brusc. Se împrăştiară uşor spre echipajul aşezat şi Pelitas văzu fâşiile de piele care le atârnau de cingători şi cu care aveau de gând să lege prizonierii. De bună seamă, cei zece erau cei mai buni luptători dintre piraţi, veterani care ştiau ce fac şi capabili să-şi croiască drum cu sabia dintr-o situaţie dificilă. Pelitas îşi dori ca Iulius să-i fi dat voie să ia o sabie pe punte. Fără sabie, se simţea gol puşcă.

Marinarii se lăsau legaţi fără să se zbată şi Pelitas şovăi. Cum nu trecuseră decât zece piraţi pe puntea lor, era prea devreme să dea semnalul, dar indivizii erau foarte eficienţi şi, dacă îi legau şi pe ceilalţi la fel de repede, oamenii ar fi fost inutili când începea lupta. Văzu încă patru piraţi care se căţărau la bordul lui *Ventulus*, apoi privi figura serioasă a omului care se apropia cu şnururile pregătite. Paisprezece trebuiau să ajungă.

Când omul întâlni privirea lui Pelitas, romanul strigă din răsputeri, făcându-l pe pirat să tresară şi să ridice sabia.

– *Accipiter!* strigă Pelitas, ridicându-se în picioare.

Piratul părea derutat şi dădu să urle un răspuns, dar tambuchiurile se deschiseră violent şi legionari romani începură să şerpuiască printre ei, cu armurile strălucind în soare.

Omul de lângă Pelitas se întoarse să se uite la ei, cu gura căscată. Fără să ezite, Pelitas sări în spatele lui și își apăsă antebrațul peste gâtul acestuia cu toată forța. Omul făcu vreo câțiva pași împleticiți, apoi își întoarse sabia în mână și o înfipse în pieptul lui Pelitas. Romanul căzu, agonizând.

Iulius conducea atacul. Îl ucise pe primul om care-i stătea în cale și înjură când văzu că Pelitas strigase prea devreme. Arcașii erau încă pe cealaltă navă și săgeți negre cădeau pe punte, omorând un marinar legat. Fără scuturi, n-aveau cum să se ferească de săgeți și Iulius nu putea decât să spere că atacul n-avea să șovăie. Oamenii lui nu mai fuseseră niciodată sub tir de săgeți. Oricum, era foarte greu și pentru soldații cu multă experiență, când toate instinctele îți spuneau să te arunci la pământ și să te ascunzi. Sabia lui se izbi de o alta. Iulius lovi cu pumnul pe după ea, doborându-și adversarul. O singură lovitură rapidă în gâtul expus al omului și se termină cu el.

În spațiul rămas liber, Iulius privi iute la dreapta și la stânga, observând toate detaliile scenei pe care o vedea. Cei mai mulți dintre pirații care trecuseră pe puntea lor fuseseră doborâți. Oamenii lui luptau bine, deși unul sau doi se chinuiau să-și smulgă săgețile din membre, urlând de durere.

O săgeată bâzâitoare îl lovi pe Iulius în piept, împingându-l câțiva pași în spate. Simți că i se taie răsuflarea, dar lucrul acela îngrozitor căzu cu un zăngănit pe puntea de lemn. Înțelese că armura îl salvase.

– Abordați! urlă Iulius și oamenii lui se năpustiră împreună cu el înspre nava-pirat.

Alte săgeți brăzdară aerul printre ei, fără prea multe pagube, și Iulius mulțumi zeilor pentru solidele platoșe romane. Sări pe balustrada lui *Ventulus* și se dezechilibră din cauza sandalelor cu ținte de fier, care alunecau pe suprafața de lemn.

Aterizӑ cu un bubuit metalic și un potop de înjurături la picioarele unui dușman. Pară cu antebrațul o sabie mușcătoare. Tăișul îl crestă. Sabia lui era sub el, așa ca trebuia să

se rostogolească pentru a o lua. Altă sabie îl izbi în umăr, crăpându-i platoşa.

Când îl văzură căzut, ceilalţi romani urlară şi începură să lovească sălbatic în piraţii pe care îi aveau în faţă. Se aruncau fără nici o precauţie pe vasul duşman, împingând linia luptei dincolo de Iulius. Gaditicus îl apucă de braţ şi îl smuci în picioare.

– Îmi mai datorezi una! mormăi Gaditicus, în timp ce alergau împreună peste puntea inamică.

Iulius alergă spre un pirat şi se lansă cu sabia în faţă, având grijă să nu îl atingă o eventuală contralovitură. În loc de asta, omul se dezechilibră în vreme ce se retrăgea. Sabia îi scăpă din mână şi zbură în mare. Se uită oripilat cum Iulius coboară sabia grea spre gâtul său.

– Ajunge! Te rog! strigă îngrozit.

Iulius se opri şi aruncă încă o privire fulgerătoare în jur. Piraţii se dădeau bătuţi. Mulţi dintre ei muriseră, iar cei care scăpaseră ridicau mâinile în aer şi cereau pace. Săbiile căzură cu zgomot pe punţi. Arcaşii care mai erau în viaţă îşi lăsau jos arcurile, mânuindu-le cu grijă chiar şi în timp ce se predau.

Iulius făcu un pas în spate şi se uită în urmă. Inima i se umplu de mândrie.

Recruţii lui stăteau în uniformele lor strălucitoare şi cu săbiile scoase, pe care le ţineau în prima poziţie. Arătau ca nişte legionari în toată puterea cuvântului, proaspeţi şi disciplinaţi.

– Ridică-te! îi zise omului căzut. Pretind această navă în numele Romei.

Supravieţuitorii fură legaţi cu aceleaşi şnururi de piele pe care piraţii le aduseseră pentru echipajul lui *Ventulus*. Treaba mergea iute, deşi Iulius trebuise să ordone ca unul dintre membrii echipajului să fie legat după ce îl lovise în cap pe unul dintre piraţi.

– Zece lovituri de bici pentru omul ăsta, zise Iulius cu vocea puternică şi sigură.

Oamenii lui îl apucară strâns pe marinar, în vreme ce echipajul de pe *Ventulus* schimba priviri cu înţeles. Iulius îi ţintui cu privirea, ştiind cât era de important ca oamenii aceia să-i accepte ordinele. Dacă îi lăsa de capul lor, probabil că i-ar fi făcut bucăţi pe piraţi, răzbunându-şi anii de ură într-o orgie de violenţă şi tortură. Nici unul nu îi susţinu privirea. În schimb, se îndepărtară de grupurile care se felicitau pentru victorie. În cele din urmă, Iulius se întoarse, supraveghind restul ostaticilor. Auzea sub punţi urletele vâslaşilor de care se temuse. Erau îngroziţi de vuietul luptei de deasupra. Avea să trimită nişte oameni să-i liniştească.

– Domnule, veniţi aici! strigă o voce.

Prax ţinea în braţe trupul lui Pelitas, apăsându-şi mâna peste o rană deschisă din pieptul omului. Prietenul lui avea sânge în jurul gurii şi Iulius ştiu de cum se uită la el că nu mai era nici o speranţă. Poate doar Cabera l-ar mai fi putut salva, dar, în lipsa lui, nu mai puteau face nimic. Pelitas se sufoca, cu ochii deschişi, care priveau spre nicăieri. Fiecare respiraţie sfâşietoare făcea să-i şiroiască şi mai mult sânge printre buze. Iulius se lăsă pe vine lângă cei doi şi mulţi alţi oameni se adunară în jurul lor, blocând lumina soarelui. Aşa cum priveau în tăcere, secundele care treceau păreau nesfârşite, dar, în cele din urmă, răsuflarea chinuită se opri şi privirea strălucitoare se pierdu într-o nemişcare sticloasă.

Iulius se ridică, uitându-se în jos, la trupul prietenului său. Facu semn către doi dintre oameni.

– Ajutaţi-l pe Prax să îl ducă sub punte. N-o să-mi arunc un om în mare împreună cu leşurile ăstora.

Plecă fără o vorbă şi, dintre toţi, numai ofiţerii de pe *Accipiter* înţelegeau de ce trebuia să păstreze o mină atât de severă. Comandantul nu putea să dezvăluie nici o slăbiciune în faţa oamenilor şi de-acum nici unul nu mai avea dubii în privinţa cui îi conducea. Chiar şi Gaditicus îşi coborî capul când Iulius trecu singur pe lângă el. În noaptea aceea, când ambele vase fură

legate bine, Iulius se întâlni cu ofiţerii de pe *Accipiter* şi băură în cinstea lui Pelitas, care nu reuşise să ajungă până la capătul drumului.

Înainte de stingere, Gaditicus se plimbă împreună cu Iulius pe puntea luminată de lună a lui *Ventulus*. Tăcură îndelung, pierduţi în amintiri, dar, când ajunseră în capul scărilor care duceau sub punte, Gaditicus îl apucă de braţ.

– Tu comanzi aici.

Iulius se întoarse spre el şi omul mai în vârstă simţi forţa acelei personalităţi.

– Ştiu, zise Iulius simplu.

Gaditicus zâmbi ironic.

– Abia când ai căzut, mi-am dat seama. Toţi oamenii te-au urmat fără să aştepte ordine. Cred că te-ar urma oriunde.

– Aş vrea să ştiu spre ce îi conduc, rosti Iulius încet. Poate că vreunul dintre oamenii pe care i-am prins va şti unde este Celsus. Vom vedea mâine-dimineaţă. Se uită spre acea parte a punţii unde căzuse Pelitas. Peli s-ar fi prăpădit de râs dacă mă vedea când am căzut. Ar fi fost o moarte ridicolă.

În timp ce vorbea, Iulius râse fără umor. Viteazul care atacă direct la picioarele duşmanului. Gaditicus nu râse. Îl bătu pe umăr pe Iulius, dar tânărul nu păru să înţeleagă.

– N-ar fi murit dacă n-aş fi ţinut eu să-l găsim pe Celsus. Toţi aţi fi acum la Roma, cu numele curate.

Gaditicus îl apucă blând de umăr şi îl întoarse cu faţa la el.

– Nu tu ne-ai zis că n-are rost să ne frământăm pentru ce-ar fi putut să fie? Toţi am vrea să ne putem întoarce în timp şi să facem alegeri mai înţelepte, dar pur şi simplu nu aşa merg lucrurile. N-avem decât o singură şansă, chiar dacă lumea întreagă depinde de ce facem. Poate că eu nu l-aş fi dus pe *Accipiter* în partea aia a coastei, dar atunci – cine ştie? – poate că m-aş fi îmbolnăvit sau aş fi fost înjunghiat în vreun han, sau aş fi căzut pe scări şi mi-aş fi crăpat capul. N-are rost să-ţi faci gânduri

negre pentru asta. Trăim fiecare zi aşa cum vine şi luăm cele mai bune hotărâri pe care le putem lua.

– Şi dacă se dovedesc proaste? şopti Iulius.

Gaditicus dădu din umeri.

– De obicei, eu dau vina pe zei.

– Crezi în zei? întrebă Iulius.

– Nu poţi să comanzi o navă fără să înţelegi că mai există ceva în afară de oameni şi stânci. Cât despre temple, am fost întotdeauna prudent şi-am adus ofrande. N-ai nimic de pierdut, plus că nu se ştie niciodată.

Iulius zâmbi uşor când auzi filosofia pragmatică a omului.

– Sper că... am să-l văd pe Pelitas din nou, zise.

Gaditicus aprobă din cap.

– Toţi îl vom vedea din nou, dar nu deocamdată, răspunse.

Gaditicus îşi puse din nou mâna pe umărul lui Iulius, apoi coborî sub punte. Iulius rămase acolo, briza mării izbindu-i faţa. Când rămase singur, închise ochii şi rămase nemişcat vreme îndelungată.

În dimineaţa următoare, Iulius îşi împărţi oamenii în două echipaje. Era tentat să ia el locul căpitanului pe vasul mai rapid al piraţilor, dar îşi ascultă instinctul şi îi cedă corabia lui Durus, proprietarul lui *Ventulus*. Pe toată durata bătăliei, omul fusese în cabină. Când înţelese situaţia, încetă să mai ţipe în legătură cu încărcătura pe care o aruncaseră peste bord. Îi ura pe piraţi la fel de mult ca toţi ceilalţi şi îi făcu mare plăcere să-i vadă legaţi cum fusese el însuşi cu doar câteva ceasuri în urmă. Când Iulius îi făcu oferta, Durus îi strânse mâna, pecetluind astfel înţelegerea.

– Deci, amândouă navele sunt ale mele când îl găseşti pe cel pe care-l cauţi?

– Da, dacă nu cumva una din ele se scufundă în timpul luptei. Oamenii mei vor avea nevoie de un vas cu care să se întoarcă în ţinuturile romane. Mi-ar plăcea să fie vasul lui, dar

individul știe ce face și n-o să fie ușor să-l batem. Asta dacă îl găsim, răspunse Iulius, întrebându-se câtă încredere putea să aibă în căpitan.

Ca să fie sigur de loialitatea lui, nu le dădu voie decât câtorva dintre marinarii de pe *Ventulus* să meargă cu el pe celălalt vas. Legionarii lui aveau să-l oblige pe căpitan să-și păstreze sângele rece, dacă singur nu era în stare.

Durus părea bucuros și avea și de ce. Dacă vindea vasul pe care îl capturaseră, avea să obțină mult mai mult profit decât de pe încărcătura pe care o aruncaseră în mare. Deși tot bombănise de când auzise că aruncaseră și fildeșul.

Problema principală era cum aveau să procedeze cu pirații care supraviețuiseră luptei. Din ordinul lui Iulius, răniții fuseseră expediați iute peste bord, împreună cu morții. Ei singuri aleseseră viața pe care o duceau și lui Iulius nu-i era deloc milă de țipetele lor. Rămâneau totuși șaptesprezece pirați care trebuiau să fie păziți zi și noapte. Iulius își încleștă maxilarele. Soarta lor era în mâinile lui.

Ceru să i se aducă pirații unul câte unul în cabina căpitanului, unde ședea calm, la masa greoaie. Fiecare pirat era legat fedeleș și ținut bine de doi soldați. Iulius voia ca ei să se simtă neajutorați, iar fața pe care le-o arăta era cât de dură și crudă putea el să o facă să pară. După spusele lor, căpitanul murise în luptă, iar Iulius se întreba dacă era adevărat. Fără îndoială că, dacă omul era printre ei, ar fi preferat să nu se afle.

– Am două întrebări, îi spuse Iulius primului pirat. Dacă știi să răspunzi, trăiești. Dacă nu, te arunc peste bord, la rechini. Care e căpitanul vostru?

Omul scuipă pe podea, lângă picioarele lui Iulius și se uită aiurea, de parcă nu îl interesa ce se întâmpla. Iulius se făcu a nu băga de seamă, deși simțise pe gleznă stropii de lichid cald.

– Unde e omul care-și spune Celsus? continuă.

Din nou, nici un răspuns, deși Iulius observă că prizonierul începea să asude.

– Foarte bine, zise uşor. Daţi-l la rechini şi aduceţi-l pe următorul.

– Da, domnule, răspunseră soldaţii într-un glas.

Omul păru că se animează. Se zbătu şi urlă înnebunit tot drumul până la balustradă. Soldaţii îl ţinură acolo câteva clipe, în timp ce unul dintre recruţi îşi scoase cuţitul de la centură. Celălalt îl privi întrebător. Primul ridică din umeri şi tăie şnurul de la mâinile piratului. Apoi, îl aruncară peste bord. Omul căzu în mare urlând şi făcând apa să sară în jurul lui.

Soldatul îşi puse la loc pumnalul şi se uită la zvârcoleala frenetică a piratului din apă.

– M-am gândit să-i dau o şansă, spuse el.

Văzură cum trei umbre întunecate se îndreaptă graţios spre pirat. Rechinii se ţinuseră după cele două nave încă de când aruncaseră primele cadavre peste bord. Piratul îi văzu venind şi îşi ieşi din minţi, bătând cu mâinile apa care spumega în jur. Apoi, dispăru brusc de la suprafaţă şi cei doi soldaţi se întoarseră să-l ia pe următorul.

Al doilea om nu ştia deloc să înoate şi se duse pur şi simplu la fund. Al treilea îi blestemă întruna în timpul interogatoriului, când fu aruncat peste bord, chiar şi în clipa când fu tras la fund. Şi mai mulţi rechini se adunaseră şi alunecau unul peste celălalt, într-o vânzoleală sângeroasă în jurul prăzii.

Al patrulea om vorbi de cum termină Iulius de pus întrebările.

– Oricum o să mă omori.

– Nu şi dacă îmi spui ce vreau eu să aflu, răspunse Iulius.

Omul răsufla uşurat.

– Ei bine, eu sunt căpitanul. N-ai să mă omori?

– Dacă-mi spui unde e Celsus, îţi dau cuvântul meu, zise Iulius, aplecându-se spre pirat.

– Pe timp de iarnă merge la Samos, în Asia. E în cealaltă parte a mării Greciei.

– N-am mai auzit de locul ăsta, spuse Iulius suspicios.

– E o insulă mare, departe de coastă – aproape de Milet. Navele romane nu patrulează prin zonă, dar eu am fost acolo. Îţi spun adevărul.

Iulius îl crezu şi dădu din cap.

– Perfect. Înseamnă că acolo mergem. Cât de departe e?

– O lună pe mare, cel mult două.

Iulius se încruntă când auzi răspunsul. Trebuiau să se oprească pentru a face provizii, ceea ce însemna că se supuneau la şi mai multe riscuri. Se uită la cei doi soldaţi.

– Aruncaţi-i pe ceilalţi la rechini.

Căpitanul piraţilor se strâmbă când auzi ordinul.

– Nu şi pe mine. Doar ai zis că nu mă omori!

Iulius se ridică încet.

– Din cauza celor de teapa ta, am pierdut prieteni buni şi un an din viaţă.

– Dar ţi-ai dat cuvântul! Ai nevoie de mine ca să te duc acolo. N-ai să-l găseşti fără mine, zise repede, cu vocea frântă de frică.

Iulius îl ignoră şi le vorbi soldaţilor care îl ţineau de braţe:

– Deocamdată, încuiaţi-l undeva.

Când plecară, Iulius rămase în cabină şi ascultă cum ultimii piraţi erau târâţi şi aruncaţi în mare. În timp ce vacarmul înceta în sfârşit, Iulius îşi privi mâinile. Auzea din nou scârţâielile şi pocniturile obişnuite pentru un vas aflat în larg. Se aştepta să simtă ruşine şi remuşcare pentru ordinele pe care le dăduse, dar, în mod surprinzător, nu simţea nici una, nici alta. Apoi, închise uşa, ca să îl poată plânge pe Pelitas.

CAPITOLUL OPTSPREZECE

Alexandria oftă enervată când văzu că broşa dispăruse dintre hainele pe care le împăturise cu o seară în urmă. O singură privire prin celelalte camere îi fu de ajuns ca să înţeleagă că Octavian plecase foarte devreme de acasă. Îşi încleştă maxilarele în timp ce ieşi pe uşă, în drum spre atelierul lui Tabbic. Nu era vorba doar despre argintul preţios, nici măcar despre multele ore de muncă în care modelase şi lustruise broşa. Dar era singura pe care o făcuse pentru sine şi mulţi dintre cei care acum îi erau clienţi începuseră să cumpere abia după ce o văzuseră şi întrebaseră de broşă. Modelul era o acvilă simplă, pe care ea, una, n-ar fi purtat-o dacă n-ar fi devenit simbolul tuturor legiunilor şi obiectul dorinţei tuturor. De obicei, cei care o opreau din drum şi întrebau de broşă erau ofiţeri, iar faptul că i-o furase un arici plin de noroi o făcea să strângă din pumni în timp ce mergea, cu mantia care îi cădea aiurea de pe umeri şi de care tot trebuia să tragă.

Şi nu numai că era hoţ, dar mai era şi tâmpit pe deasupra, îşi zise Alexandria. Cum oare se aştepta să nu fie prins? O posibilitate îngrijorătoare era că băiatul se obişnuise atât de mult cu pedepsele, încât nici nu-i mai păsa şi era dispus să suporte orice ar fi păţit, numai să poată păstra broşa. Alexandria clătină din cap enervată, bombănind în sinea ei ce-avea să-i facă dacă punea mâna pe el. Ruşine nu-i era nici măcar de faţă cu maică-sa,

de asta se convinsese când veniseră băieţii măcelarului după carnea pe care o şterpelise.

Poate că ar fi fost mai bine să nu-i spună nimic Atiei. Gândul de a o vedea umilită era dureros pentru Alexandria, care începuse să o placă pe cealaltă femeie, deşi nu trecuse decât o săptămână de când se mutase în noua ei locuinţă. Era mândră şi avea un fel de demnitate a ei. Mare păcat că nimic nu părea să îl atingă şi pe fiul ei!

Atelierul lui Tabbic fusese avariat la sfârşitul revoltelor din urmă cu doi ani. Alexandria îl ajutase să-l repare, învăţând un pic de tâmplărie când refăcuseră uşa şi bancurile de lucru. Îşi salvase pâinea ducând la timp metalele preţioase în locuinţa de deasupra, bine baricadată împotriva bandelor de *raptores*[1] care terorizau oraşul lăsat pradă haosului. În vreme ce se apropia de clădirea modestă, Alexandria decise să nu îl împovăreze pe Tabbic cu furia ei. Îi datora extrem de multe şi nu numai pentru că o primise în sânul familiei lui şi o ţinuse în siguranţă în perioada cea mai cumplită. Deşi nu era nevoie să mai spună asta, avea o datorie faţă de Tabbic şi îşi jurase să o plătească.

Când deschise uşa de stejar, aerul se umplu de ţipete subţiri. Ochii Alexandriei străluciră de satisfacţie când văzu că braţul arămiu al lui Tabbic ţinea suspendat în aer trupul ce se zbătea frenetic al lui Octavian. Meşterul ridică privirea când se deschise uşa şi, văzând că era Alexandria, îl întoarse pe băiat cu faţa înspre ea.

– N-o să-ţi vină crezi ce-a încercat ăsta să-mi vândă mai adineaori, zise Tabbic.

Octavian se zbătu cu şi mai multă ferocitate când văzu cine intrase. Lovea în braţul care îl ţinea suspendat fără nici un efort. Tabbic îl ignoră.

Alexandria se repezi prin atelier, către cei doi.

– Unde-i broşa mea, tâlhar mic ce eşti? întrebă.

---

[1] Hoţi, prădători (în lb. latină, în original)

Tabbic desfăcu cealaltă mână şi dădu la iveală vulturul de argint, pe care Alexandria îl luă şi-l prinse la loc pe mantie.

– A intrat aici ţanţoş ca un cocoş şi mi-a zis să-i fac o ofertă! spuse Tabbic furios.

Fiind un om întru totul cinstit, Tabbic îi ura pe cei care vedeau hoţia ca pe un mod uşor de viaţă. Îl mai scutură o dată pe Octavian, vărsându-şi indignarea asupra băiatului care se văita şi se zvârcolea, căutând din ochi o scăpare.

– Ce să facem cu el? o întrebă Tabbic.

Alexandria se gândi câteva clipe. Chiar dacă era tentată să îi tragă o chelfăneală bună, ştia că degeţelele lui i-ar fi şterpelit iarăşi lucrurile, cu prima ocazie. Avea nevoie de o soluţie mai de durată.

– Cred că aş putea să o conving pe mama lui să îl lase să muncească la noi, rosti Alexandria gânditoare.

Tabbic îl lăsă în jos pe Octavian până când picioarele acestuia atinseră podeaua. Imediat, băiatul îl muşcă de mână, iar Tabbic îl ridică din nou, fără efort şi-l lăsă să se bâţâie, pradă mâniei inutile.

– Cred că glumeşti. Puşlamaua asta e ca un animal! spuse Tabbic, strâmbându-se la vederea urmelor albe de dinţi pe care copilul i le făcuse pe degete.

– Poţi să-l înveţi, Tabbic. N-are tată care să facă asta şi, dacă o ţine tot aşa, n-apucă să crească. Tu zici că avem nevoie de cineva la foale, plus că ar avea de măturat şi de cărat lucruri.

– Dă-mi drumu'! Nu fac nimica! strigă Octvian.

Tabbic îl măsură din ochi.

– Băiatul ăsta-i slab ca o mâţă. N-are pic de putere în braţe, spuse încet.

– Tabbic, are *nouă* ani. Cum ai vrea să fie?

– O s-o ia la fugă de cum se deschid uşile, aş zice eu, continuă Tabbic.

– Dacă fuge, îl aduc eu înapoi. Odată şi-odată, tot ar trebui să vină acasă, unde am să fiu eu să-l aştept, să-l iau de urechi şi

să-l aduc aici. Dacă vine la atelier, n-o să mai intre în necazuri, unde mai pui că ne-ar prinde bine şi nouă. Tu nu mai eşti aşa de tânăr, iar eu aş avea nevoie de un pic de ajutor la forjă.

Tabbic îl puse pe Octavian pe podea. De data asta, copilul nu mai muşcă, ci îi privi temător pe cei doi adulţi care vorbeau despre el de parcă n-ar fi fost de faţă.

– Cât mă plătiţi? zise, ştergându-şi cu degetele murdare lacrimile de furie şi reuşind doar să se mânjească bine pe faţă.

Tabbic izbucni în râs.

– *Să te plătim!* rosti şi vocea i se umplu de dispreţ. Băiete, ai învăţa o *meserie.* Tu ar trebui să ne plăteşti pe noi.

Octavian scuipă un şir de blesteme şi încercă din nou să-l muşte pe Tabbic. De data aceasta, meşterul îl pocni cu dosul palmei fără să se uite măcar.

– Dar dacă ne fură lucrurile? zise.

Alexandria văzu că lui Tabbic începea să-i placă ideea. Desigur, asta chiar era o problemă. Dacă Octavian o tulea cu argintul lor sau, mai rău, cu micul depozit de aur pe care Tabbic îl ţinea încuiat, le-ar fi făcut rău tuturor. Alexandria afişă cea mai cruntă expresie posibilă şi îl apucă de bărbie, întorcându-l cu faţa spre ea.

– Dacă fură, spuse ea, ţintuind copilul cu privirea, vom avea tot dreptul să cerem să fie vândut ca sclav, ca să se acopere datoria. Şi maică-sa la fel, dacă se ajunge la asta.

– N-ai face aşa ceva! zise Octavian care încetă să se mai zbată, şocat de vorbele ei.

– Noi ne facem meseria, băiete, nu facem pomeni. *Am face aşa ceva,* răspunse Tabbic hotărât.

Omul îi făcu cu ochiul Alexandriei, peste capul lui Octavian.

– Da, într-un fel sau altul, toate datoriile se plătesc în oraşul acesta, întări ea.

Iarna venise repede. Tubruk şi Brutus purtau mantii groase în timp ce tăiau stejarul bătrân în lemn de foc, pe care urmau

să-l care cu căruţa în şoproanele de pe domeniu. Renius nu părea să simtă frigul. Departe de ochii străinilor, îşi lăsase ciotul braţului dezgolit în vântul iernii. Adusese cu el un băieţel sclav care să ţină bine crengile, în timp ce Renius lovea cu toporul. Băiatul nu scosese o vorbă de când se aşezase la picioarele lui Renius, dar se ferea cât putea de mult când bătrânul dădea cu toporul. Cu faţa înroşită de vânt, băiatul se strădui să-şi ascundă un zâmbet când tăişul toporului alunecă şi-l făcu pe Renius să se clatine pe picioare şi să înjure în barbă. Brutus îl cunoştea destul de bine pe bătrânul gladiator încât să se strâmbe, gândindu-se în linişte ce-avea să urmeze dacă Renius vedea amuzamentul copilului. Munca grea îi făcea pe toţi să transpire şi să sufle aerul rece al iernii, desenând fuioare îngheţate. Brutus privi cu aer critic cum Renius loveşte cu toporul, făcând două aşchii să sară şi să se învârtă în aer. Îşi ridică şi el toporul şi se uită la Tubruk.

– Cea mai mare grijă a mea este datoria faţă de Crassus. Numai barăcile costă patru mii de *aurei*[1].

Brutus roti lin toporul şi icni când acesta se înfipse în lemn.

– Ce aşteaptă în schimb? întrebă Tubruk.

Brutus dădu din umeri.

– Zice numai să nu-mi fac griji, ceea ce înseamnă că nu mai am somn de câte griji îmi fac. Armurierul pe care l-a angajat face atâtea rânduri de arme, de n-o să am oameni pentru ele nici dacă întorc Roma cu susul în jos. Cu solda mea de centurion, ar trebui să muncesc patru ani ca să plătesc numai săbiile.

– Sume ca acestea nu-nseamnă mare lucru pentru Crassus. Umblă vorba că ar putea să cumpere jumătate de senat dacă ar vrea, zise Tubruk, oprindu-se o clipă şi sprijinindu-se în topor.

Aerul pe care îl respirau le muşca gâturile, iar răceala era aproape plăcută.

---

[1] Pluralul latin de la *aureus*, monedă romană din aur (n.tr.)

– Știu. Mama mea zice că deja are atâtea proprietăți la Roma, de nu mai știe cum să o scoată la capăt cu ele. Tot ce cumpără îi aduce câștig, ceea ce mă face din nou să mă întreb ce are el de câștigat din cumpărarea Primigeniei.

În timp ce-și ridică toporul, Tubruk dădu din cap.

– Crassus n-a cumpărat Primigenia. Și nici tu. Nici să nu mai spui așa ceva! Primigenia nu e o casă sau o broșă. Numai senatul o comandă. Dacă își închipuie că-și face rost de legiunea lui personală, zi-i mai bine să înscrie altă flamură pe listele legiunilor.

– N-a zis asta. Nu face decât să semneze facturile pe care i le trimit. Mama crede că vrea să-și asigure cu bani bunăvoința ei. Aș vrea să-l întreb, dar dacă e adevărat? N-am de gând să-mi prostituez mama pentru el sau oricare altul, însă trebuie să am Primigenia.

– N-ar fi prima dată pentru Servilia, aruncă Tubruk chicotind.

Brutus își așeză cu grijă toporul pe un buștean. Se întoarse cu fața spre Tubruk, iar bătrânul gladiator se opri când văzu furia din expresia tânărului.

– Poți să spui asemenea lucruri o singură dată, Tubruk. Nu le mai spune din nou.

Vocea lui era la fel de rece ca vântul care se înfășura în jurul lor. Tubruk se sprijini din nou în topor, susținând privirea străpungătoare a tânărului.

– În ultimul timp, vorbești foarte mult despre ea. Eu nu te-am învățat să lași garda jos atât de ușor față de nimeni. Și nici Renius nu te-a învățat așa.

Renius pufni ușor drept răspuns. Grămada lui de lemne crăpate era abia pe jumătate cât a celorlalți, deși pe el îl costase mai mult efort.

Brutus dădu din cap.

– E mama mea, Tubruk!

Omul mai în vârstă ridică din umeri.

– Nu ştii cine e, băiete. Vreau doar să ai grijă până ajungi să o cunoşti.

– O cunosc destul, zise Brutus, luând iarăşi toporul.

Preţ de aproape o oră, cei trei bărbaţi tăiară lemnul în linişte şi-l stivuiră în roaba pe care o aveau cu ei. În cele din urmă, văzând că Brutus n-avea de gând să vorbească, Tubruk îşi înghiţi enervarea.

– Vrei să te duci pe câmpul legiunilor, cu ceilalţi? întrebă, fără să se uite la Brutus.

Ştia răspunsul, dar măcar era un subiect neutru cu care să-şi continue conversaţia. În fiecare iarnă, toţi băieţii care împliniseră şaisprezece ani se duceau pe *Campus Martius*[1], unde noile legiuni îşi înfigeau flamurile. Numai ciungii şi orbii nu erau primiţi. Acum că fusese înscrisă din nou în listele senatului, Primigenia avea dreptul să-şi aşeze acvila alături de celelalte legiuni.

– Trebuie să mă duc, răspunse Brutus, aruncând cuvintele cu ciudă. Expresia încruntată se mai destinse în timp ce vorbea. Dacă punem la socoteală băieţii care o să vină din celelalte oraşe, cred că se vor aduna vreo trei mii de oameni acolo. Unii dintre ei se vor înrola în Primigenia. Zeii ştiu că am nevoie de oameni, şi asta repede. Barăcile pe care le-a cumpărat Crassus sunt practic goale.

– Câţi oameni ai până acum? întrebă Tubruk.

– Cu cei şapte care au venit ieri, am aproape nouăzeci. Ar trebui să-i vezi, Tubruk! Tânărul privi în depărtare, văzând cu ochii minţii feţele soldaţilor. Cred că toţi oamenii care au supravieţuit războiului cu Sulla au venit să se înroleze. Unii făceau diverse meserii prin oraş. Când au auzit că Primigenia e reînfiinţată, au lăsat uneltele din mână şi-au venit să se înroleze. Pe alţii i-am găsit păzind case sau temple. Au venit şi ei fără discuţii. Toţi pentru amintirea lui Marius. Se opri o clipă şi vocea i se înăspri: *Mama mea* avea un paznic care fusese *optio* în

[1] Câmpia lui Marte, (în lb. latină, în original)

Primigenia. A întrebat-o dacă putea să vină cu noi şi ea l-a lăsat să plece. Acum, omul o să-l ajute pe Renius să-i instruiască pe recruţi. Dacă vom avea recruţi.

Tubruk se întoarse spre Renius.

– Ai de gând să pleci cu el? zise.

Renius lăsă toporul din mână.

– Nu cred că am cine ştie ce viitor ca tăietor de lemne, băiete. Am să-mi fac partea mea.

Tubruk dădu din cap.

– Încearcă să nu omori pe careva. Şi-aşa o să vă fie greu să-i adunaţi. Zeii ştiu că Primigenia nu mai e o legiune în care să visezi să te înscrii.

– Noi avem un trecut, răspunse Brutus. Legiunile noi nu pot să compenseze asta.

Tubruk îl privi intens.

– Un trecut ruşinos, ar spune unii. Nu te holba aşa la mine! Asta vor spune toţi. O să vă vadă ca pe legiunea care n-a putut apăra oraşul. N-o să vă fie uşor. Se uită în jur, la grămezile de lemne şi la căruţul plin şi dădu din cap ca pentru sine. Gata pentru azi. Deocamdată, ajunge atât. Ne aşteaptă câte-o cupă de vin fierbinte.

– Încă unul atunci, zise Renius, întorcându-se spre băiatul de lângă el, fără să mai aştepte răspunsul. Cred că învârt toporul acesta ceva mai bine decât la început, nu-i aşa, flăcău?

Băiatul se frecă iute la nas, lăsând o dâră argintie pe obraz. Dădu din cap, neliniştit.

Renius îi zâmbi.

– Ai grijă. Cu o singură mână, nu poţi controla prea bine toporul. Adu creanga aia şi ţine-o bine cât o tai.

Băiatul târî o bucată de stejar până la picioarele lui Renius şi începu să se tragă în spate.

– Nu aşa. Ţine-o bine, cu amândouă mâinile, zise Renius cu voce aspră.

Preţ de o clipă, băiatul şovăi, uitându-se pe furiş la ceilalţi doi, care priveau cu interes tăcut. N-avea să primească nici un ajutor de la ei. Strâmbându-se, băiatul îşi puse mâinile pe laturile rotunjite ale buşteanului, apoi se lăsă pe spate, cu faţa schimonosită în aşteptarea loviturii.

Renius nu se grăbi. Căută cum să apuce mai bine de topor.

– Acum, ţine bine, avertiză el, începând să învârtă toporul.

Tăişul toporului se roti înceţoşat şi despică lemnul pârâitor. Copilul îşi trase iute mâinile la subraţ, strângând din dinţi din cauza durerii bruşte.

Renius se lăsă repede pe vine lângă copil şi aruncă toporul la pământ. Trase blând una din mâinile băiatului, ca să se uite la ea. Copilul roşi de uşurare. Când Renius văzu că n-avea nici o rană, rânji şi-i ciufuli părul.

– N-a alunecat, zise băiatul.

– Nu când conta, îl aprobă Renius, râzând. Ai avut curaj, nu glumă! Aş spune că meriţi o cană de vin fiert pentru asta.

Băiatul zâmbi fericit, uitând într-o clipă de mâinile care-l usturau.

Cei trei bărbaţi se priviră pierduţi în amintiri plăcute stârnite de mândria băiatului. Apucară mânerele căruţului şi porniră în josul dealului, spre domeniu.

– Vreau ca Primigenia să fie puternică până se întoarce Iulius, zise Brutus când ajunseră la porţi.

Printre tufişurile de pe panta abruptă a muntelui, Iulius şi Gaditicus se uitau în jos, la nava micuţă, îndepărtată, ancorată în golful liniştit al insulei. Amândurora le era foame, iar setea era aproape de nesuportat, dar burduful de apă era gol şi conveniseră să nu înceapă drumul înapoi până la căderea nopţii.

Le luase mai mult decât se aşteptaseră să urce panta cea mai blândă până în vârf, acolo unde pământul era retezat brusc. De fiecare dată când credeau că au ajuns pe creastă, o altă culme

se dezvăluia. Zorii se revărsaseră chiar înainte să înceapă coborârea. Până să zărească vasul, Iulius se întrebase dacă nu cumva piratul minţise ca să se salveze de rechini. Pe toată durata lungii călătorii, omul fusese legat în lanţuri la ramele propriului vas. Se părea că îşi câştigase dreptul la viaţă graţie detaliilor pe care le dăduse despre locul unde Celsus mergea pe timp de iarnă.

Iulius schiţa ceea ce vedea cu cărbunele pe pergament, ca să aibă ce le arăta celorlalţi când aveau să-i ia din drum. Cu o figură acră, Gaditicus îl privea în tăcere.

– E imposibil. N-avem nici o siguranţă, bombăni Gaditicus şi se uită din nou prin frunzişul jos.

Iulius nu mai putu desena din memorie şi se ridică în genunchi, ca să mai vadă scena o dată. Nici unul nu purta armură, atât ca să câştige viteză, dar mai ales pentru că soarele s-ar fi reflectat din platoşe şi i-ar fi dat de gol. Iulius se aşeză din nou, pentru a termina desenul pe care îl privi cu aer critic.

– Nu de pe vas, zise după o vreme, cu dezamăgirea întipărită pe chip.

Timp de o lună de călătorie în viteză, echipajele se antrenaseră zi şi noapte, pregătindu-se pentru lupta cu Celsus. Iulius şi-ar fi pariat ultimul ban pe capacitatea lor de a-l aborda şi a-l învinge repede, fără prea multe pierderi. Acum, privind micul golf cuibărit între trei munţi, toate pregătirile lor păreau irosite.

Insula nu avea pământ în mijloc, erau doar trei vârfuri vulcanice străvechi, care adăposteau golfuleţul. Din punctul lor înalt de observaţie, Gaditicus şi Iulius văzură că între munţi erau canele adânci. Pe oriunde l-ar fi atacat pe Celsus, acesta putea pur şi simplu să aleagă un canal şi să dispară în largul mării, fără să se grăbească şi fără nici un pericol. Dacă ar fi avut trei nave, l-ar fi prins la mijloc, dar, numai cu două, era un joc de noroc.

În jos, Iulius vedea formele întunecate ale delfinilor care înotau în jurul vasului din golf. Locul era foarte frumos şi Iulius se

gândi că i-ar fi plăcut să se întoarcă acolo dacă ar fi avut ocazia. De departe, munţii păreau ascuţiţi şi sumbri, dar priveliştea pe care o vedeau ei, cocoţaţi acolo sus, era glorioasă. Aerul era atât de limpede, încât distingeau detalii de pe celelalte două vârfuri zgrunţuroase. Tocmai din cauza asta, cei doi nu îndrăzneau să se mişte. Dacă ei puteau să vadă mişcările oamenilor de pe vasul lui Celsus, la rândul lor, puteau să fie văzuţi şi atunci singura lor şansă de răzbunare s-ar fi pierdut.

– M-aş fi aşteptat să petreacă iarna în vreun oraş mare, departe de Roma, zise Iulius, gânditor.

Insula părea nelocuită, cu excepţia vasului ancorat, iar Iulius se miră că echipajul de piraţi căliţi nu se plictisea după luni întregi de prădat negustori.

– Fără îndoială că, din când în când, merge pe continent, dar e clar că locul ăsta este cel mai sigur pentru el. În lacul acela de la poalele dealului e probabil apă dulce şi cred că prind destule păsări şi peşti, încât să aibă câte un ospăţ, două. Totuşi, în cine ar putea să aibă destulă încredere să păzească nava când e plecat? Oamenii lui n-ar trebui decât să ridice ancora şi el ar pierde totul.

Iulius se uită la Gaditicus şi ridică din sprâncene.

– Sărăcuţul de el, zise, împăturind harta.

Gaditicus rânji şi se uită la soare.

– Pe toţi zeii, mai sunt câteva ore bune până să putem trece peste creastă şi eu am gâtul plin de praf.

Iulius se întinse, cu mâinile după cap.

– Pe plute, am putea să ne apropiem destul de mult. Navele ar veni în urma noastră, ca să le taie retragerea. Până în prima noapte fără lună, vom avea timp destul să facem câteva plute şi să punem un plan la punct. Acum, eu am de gând să trag un pui de somn până se întunecă destul şi putem să plecăm, murmură, închizând ochii.

În câteva minute, începu să sforăie încet şi Gaditicus îl privi amuzat. Bărbatul mai în vârstă era prea încordat ca să doarmă, aşa că privi în continuare mişcările oamenilor de pe vasul din golf. Se întrebă câţi dintre ai lor aveau să moară, dacă totuşi Celsus avea îndeajuns de mult bun-simţ încât să pună oameni de cart în fiecare noapte şi îşi dori să aibă şi el încrederea în viitor pe care o avea tânărul.

CAPITOLUL NOUĂSPREZECE

Apa neagră era cumplit de rece şi se îmbiba în hainele romanilor care stăteau perfect lipiţi de plute şi vâsleau încet spre conturul întunecat al navei lui Celsus. Deşi tânjeau după un pic de viteză, fiecare om se ţinea în frâu. Plescăind încet, îşi mişcau lin mâinile amorţite prin apa calmă. Echipajele lui Iulius munciseră febril să facă plutele. Smulseseră scânduri şi frânghii de pe cele două vase care aşteptau trase la ţărm, în afara golfului. Când terminaseră, cinci platforme se mişcau prin canalele adânci, înspre plaja unde era ancorat vasul lui Celsus. Săbiile legate la un loc, înfăşurate în cârpe, serveau drept contragreutăţi. Nu purtau armuri. Chiar dacă le-ar fi conferit un avantaj considerabil, Iulius bănuia că nu vor avea destul timp să le îmbrace. În schimb, oamenii lui tremurau în tunicile ude şi cu apărătorile de picioare, care nu prea îi apărau de briza nopţii.

În cabina sa, Celsus se trezi brusc. Încercă să audă din nou zgomotul care îl trezise. Oare se pornise vântul? Golful era un adăpost perfect, dar o furtună putea să trimită valuri mari prin canalele dintre munţi, care ar fi slăbit strânsoarea ancorei pe fundul argilos al mării. Pentru o clipă, îi trecu prin minte să se întoarcă pe partea cealaltă în patul îngust şi să lase somnul să-l cuprindă din nou. În seara aceea, băuse prea mult cu ceilalţi şi grăsimea alunecoasă de la carnea friptă i se întărise pe piele în

stropi ca de ceară. Frecă leneş un asemenea strop, îndepărtând cu unghia rămăşiţele ospăţului. Fără îndoială că ofiţerii lui dormeau după cât băuseră. Cineva trebuia să patruleze pe vas la fiecare oră. Oftă şi întinse mâna prin întuneric după haine. Strâmbă din nas din cauza mirosului de mâncare şi vin rânced care se ridica din ele.

– Să mă-nvăţ minte, murmură ca pentru sine când un val de acid amar îşi făcu simţită prezenţa în gâtul lui.

Se întrebă dacă merita să-l trezească pe Cabera şi să-i ceară să pregătească pasta aceea ca de cretă, care îl făcea să se simtă mai bine.

În faţa uşii se auzi brusc zgomotul înfundat al unei lupte, apoi sunetul unui corp care se prăbuşea pe punte. Celsus se încruntă şi luă pumnalul din cârlig, mai degrabă din obişnuinţă decât de frică. Deschise uşa şi se uită afară.

La lumina stelelor, zări o umbră întunecată, fără chip.

– Unde-s banii mei? şopti Iulius.

Celsus strigă de surpriză şi se năpusti în faţă, lovind din mers cu braţul în umbra aceea. Când să iasă pe punte, simţi cum nişte degete puternice îl apucă de păr şi-i smucesc capul, după care se desprinseră. Se împletici mai departe, urlând de groaza sabiei pe care şi-o închipuia cum i se înfige în spinarea descoperită.

Puntea principală era o masă haotică de corpuri care se zvârcoleau, dar nimeni nu-i răspunse. Celsus văzu că oamenii lui erau copleşiţi. Înmuiaţi de somn şi băutură, nu puteau să ţină piept atacatorilor. Evită grupurile de oameni şi se repezi înspre magazia de arme. Acolo puteau să se adune şi să lupte. Încă nu era totul pierdut.

Ceva greu îl lovi în gât. Celsus se clătină. Picioarele i se încurcară ca nişte sfori. Căzu cu o bufnitură. Tăcerea era stranie. În întuneric nu se auzeau strigăte sau ordine, doar respiraţia şi icnetele oamenilor care luptau crunt să-şi salveze vieţile, folosind orice le cădea în mână. Celsus văzu cum unul dintre oamenii lui se zbătea cu o frânghie groasă în jurul gâtului, de

care trăgea cu mâini ca nişte gheare. Apoi, se ridică şi începu iarăşi să înainteze prin beznă, scuturând din cap ca să alunge panica. Inima îi bătea cu o forţă inutilă.

Magazia de arme era înconjurată de necunoscuţi. Când aceştia se întoarseră spre el, pieile ude sclipiră în lumina stelelor. Nu le vedea ochii. Ridică pumnalul să lovească în timp ce străinii se repezeau spre el.

De la spate, un braţ îi înconjură gâtul. Celsus lovi înnebunit cu pumnalul, făcând braţul să cadă cu un geamăt. Se învârti sălbatic, agitând tăişul în faţa lui. Apoi, umbrele se despărţiră şi o scânteie lumină scena ca un fulger, dezvăluind pentru o clipă ochii strălucitori ai necunoscuţilor. Întunericul se întoarse, mai cumplit decât înainte.

Iulius scăpără din nou, încercând să aprindă lampa cu untdelemn pe care o luase chiar din cabina lui Celsus. Acesta ţipă de groază când îl recunoscu pe tânărul roman.

– Dreptate pentru morţi, Celsus, zise Iulius, făcând lumina să joace pe trăsăturile schimonosite ale individului. Ţi-am doborât aproape toţi oamenii, deşi câţiva s-au baricadat dedesubt. Îi lăsăm pe mai târziu.

Ochii lui Iulius străluciră. Ceilalţi se apropiară de Celsus, care avu senzaţia oribilă a inevitabilului în momentul în care îl apucară strâns de braţe, smulgându-i pumnalul dintre degete. Iulius se aplecă spre el, până ce aproape îl atinse.

– Vâslaşii tăi vor fi legaţi de bănci, cu lanţuri. Echipajul tău va atârna pe cruci, aşa cum ţi-am promis. Pretind vasul acesta în numele Romei şi al casei lui Cezar.

Celsus se holba la el cu fascinaţie stupefiată. Gura îi atârna larg deschisă, în timp ce se chinuia să înţeleagă ce se întâmplase, dar efortul îl depăşea.

Fără avertisment, Iulius îi trase un pumn în burtă. Celsus simţi acidul săltându-i în stomac şi se înecă în amăreala care îi umpluse gâtul. Se lăsă moale în braţele atacatorilor. Iulius

se trase înapoi. Dintr-odată, Celsus se repezi la el, scăpând din strânsoarea mai slabă a oamenilor din spate. Se izbi de Iulius și amândoi se prăbușiră. Uleiul din lampă se vărsă pe punte. În momentul acela de derută, romanii se grăbiră să stingă focul, cu frica instinctivă a celor care navigau pe vase de lemn. Celsus lovi puternic în trupul care se zbătea sub el, apoi sări înspre latura punții, încercând disperat să scape.

Silueta uriașă a lui Ciro îi tăie calea. Celsus nici nu văzu sabia în care se înfipse. Agonizând, privi chipul ucigașului său și nu văzu nimic, doar un gol. Apoi, alunecă din tăișul sabiei și căzu pe punte. Murise.

Iulius se ridică gâfâind. În apropiere, se auzi pârâitul lemnului pe măsură ce oamenii lui își croiau drum cu forța în cabinele baricadate. Aproape că se sfârșise. Zâmbi cu buzele sângerând de pe urma vreunei lovituri pe care o primise în luptă.

Cabera veni spre el pe puntea de lemn. Părea un pic mai slab, dacă era cu putință, iar zâmbetul larg avea cel puțin un dinte lipsă față de cel pe care și-l amintea Iulius. Dar era același chip.

– Le-am tot zis eu c-ai să vii, dar nu m-au crezut, spuse Cabera vesel.

Iulius îl îmbrățișă, copleșit de ușurare să vadă că bătrânul era teafăr. Nu era nevoie de cuvinte.

– Hai să vedem cât a reușit Celsus să cheltuiască din răscumpărările noastre, zise Iulius în cele din urmă. Lămpi! Aduceți lămpi aici! Veniți cu ele în cală.

Cabera și ceilalți îl urmară în josul unui șir de trepte aproape perpendiculare. Fiecare dintre oamenii care se îmbulzeau în urma lui Iulius era la fel de interesat ca el însuși de ce aveau să găsească. Gărzile bete fuseseră doborâte în timpul primului atac, dar ușa cu gratii era încuiată încă, așa cum ordonase Iulius. Se opri cu mâna pe ușă. Nerăbdarea îi tăia răsuflarea. Știa, desigur, că putea să fie goală, dar, la fel de bine, cala putea să fie plină.

Uşa cedă uşor în faţa topoarelor. Iulius intră urmat de toţi ceilalţi. Lămpile cu ulei luminară spaţiul gol de sub punţile ramelor. Murmurele furioase ale vâslaşilor păreau ecouri fantomatice în spaţiul acela strâmt. Răsplata lor pentru loialitatea faţă de Celsus avea să fie sclavia. Urmau să fie singurul echipaj antrenat din serviciul Romei.

Iulius inspiră adânc. Cala era căptuşită cu rafturi mari, de stejar gros, care înconjurau fiecare perete, de la podea până la tavanul înalt. Fiecare raft era acoperit de bogăţii. Erau acolo cufere cu monede de aur şi bare mici de argint, aşezate în stive şi dispuse cu grijă, astfel încât să nu afecteze echilibrul navei. Iulius dădu neîncrezător din cap. Cu ce vedea în faţa ochilor ar fi putut să cumpere un mic regat în anumite părţi ale lumii. Probabil, Celsus era nebun de îngrijorare din cauza comorii aceleia. Iulius se îndoia că individul părăsea vreodată vasul, când avea atâta de pierdut. Singurul lucru pe care nu îl vedea era pachetul cu hârtii de valoare pe care Marius i-l dăduse înainte să moară. Ştiuse de la bun început că piratul n-avea cum să le transforme în bani, de vreme ce nu putea să retragă sumele mari din trezoreria oraşului fără ca trecutul lui de fărădelegi să iasă la iveală. O parte din Iulius spera că hârtiile nu se scufundaseră odată cu *Accipiter*, dar banii pe care îi pierduseră nu însemnau nimic în comparaţie cu aurul pe care tocmai îl câştigaseră.

Oamenii care intraseră odată cu el erau năuciţi de ce vedeau. Numai Cabera şi Gaditicus înaintaseră în încăpere, verificând şi judecând valoarea fiecărui raft. Gaditicus rămase brusc nemişcat, apoi trase icnind o ladă. Conturul unui vultur era ars pe capacul de lemn, pe care centurionul îl sparse cu mânerul sabiei, entuziasmat ca un copil.

Scoase pumnul plin cu monede strălucitoare de argint, abia bătute. Fiecare dintre ele era marcată cu însemnele Romei şi capul lui Cornelius Sulla.

– Când vom da astea înapoi, ne vom recăpăta onoarea, zise satisfăcut, uitându-se la Iulius.

Iulius începu să râdă, remarcând ce simț al priorităților avea bărbatul mai în vârstă.

– Și dacă le dăm nava asta în locul lui *Accipiter*, o să ne primească acasă ca pe niște fii demult pierduți. După cum bine știm, e mai rapidă decât cele mai multe dintre galerele noastre, răspunse Iulius.

Văzu cum Cabera strecoară câteva obiecte de preț în pliurile robei. Comorile se opriră în cingătoarea care strângea brâul bătrânului. Amuzat, Iulius dădu ochii peste cap.

Gaditicus izbucni în râs, lăsând monedele să-i cadă printre degete, înapoi în cufăr.

– Putem să ne ducem acasă, spuse. În sfârșit, putem să ne ducem acasă.

Iulius refuză să-i dea căpitanului Durus cele două trireme pe care i le promisese drept despăgubire pentru încărcătura pierdută. Știa că ar fi fost o prostie să-și scindeze apărarea înainte să ajungă în siguranța unui port roman. În timp ce Durus spumega de furia pricinuită de hotărârea aceasta, Gaditicus îl vizită pe Iulius în cabina care-i aparținuse lui Celsus și care fusese curățată și golită. În timp ce vorbeau, bărbatul mai tânăr se plimba încordat în susul și în josul camerei.

Gaditicus sorbea dintr-o cupă cu vin, savurând alegerea lui Celsus.

– Iulius, am putea să tragem în portul din Thessalonica și să predăm acolo argintul legiunii și galera. După ce vom fi dezvinovățiți, vom putea să navigăm în lungul coastei sau chiar să mărșăluim spre vest, către Dyrrhachium și să luăm de-acolo un vas spre Roma. Suntem atât de aproape! Durus zice că e dispus să jure că am avut un aranjament de afaceri, așa că nu vom putea fi acuzați de acte de piraterie.

– Mai rămâne problema cu soldatul pe care l-a omorât Ciro pe docuri, zise Iulius încet, adâncit în gânduri.

Gaditicus ridică din umeri.

– Soldații mai și mor și, la urma urmei, nu e ca și cum l-ar fi măcelărit cu sânge rece. Omul acela pur și simplu n-a avut noroc. Nu mai pot să ne acuze de nimic acum. Suntem liberi să ne întoarcem.

– Tu ce vrei să faci? Aș zice că ai destui bani ca să ieși la pensie.

– Poate. Dar mă gândeam ca din partea mea să despăgubesc senatul pentru sclavii care s-au scufundat odată cu *Accipiter*. Poate că așa există o șansă să mă trimită înapoi pe mare, drept căpitan pe un vas. La urma urmei, am capturat două nave-pirat, lucru pe care nu vor putea să-l ignore.

Iulius se ridică și prinse brațul celuilalt om.

– Îți datorez enorm de mult, să știi.

Gaditicus apucă brațul care îl ținea pe al lui.

– Nu-mi datorezi nimic, băiete. Când eram în celula aia împuțită... când au murit prietenii noștri... voința mea a dispărut și ea un timp.

– Totuși, Gadi, tu ai fost căpitanul pe *Accipiter*. Ai fi putut să te agăți de autoritatea ta.

Gaditicus zâmbi cu o urmă de regret.

– Oamenii care sunt obligați să facă asta ajung uneori să realizeze că nu prea au de ce să se agațe.

– Ești un om bun, să știi – și un căpitan bun, spuse Iulius, dorindu-și să fi avut niște cuvinte mai potrivite pentru prietenul lui.

Știa că Gaditicus dăduse dovadă de o tărie rară când își înghițise mândria, dar, dacă n-ar fi făcut-o, n-ar fi reușit niciodată să își recapete onoarea și viețile.

– Haide, atunci, zise Iulius. Dacă asta vrei, ne vom îndrepta spre Grecia și spre civilizație.

Gaditicus zâmbi și el.

– Tu ce-ai de gând să faci cu partea ta de aur? întrebă, șovăind puțin.

Numai Suetonius se plânsese de faptul că Iulius pretinsese pentru sine jumătate din tot, cealaltă jumătate împărţindu-se în mod egal între ceilalţi. Chiar şi după ce dăduseră la o parte argintul roman şi răscumpărările ofiţerilor de pe *Accipiter*, fiecare om urma să primească mai mulţi bani decât ar fi putut vreodată spera să vadă. Suetonius nu-i mai adresase un cuvânt lui Iulius de când îşi primise partea lui de bani. Dar era singura faţă îmbufnată de pe toate cele trei nave. Ceilalţi îl priveau pe Iulius cu un soi de neîncredere amestecată cu respect.

– Încă nu ştiu ce voi face, spuse Iulius şi zâmbetul i se şterse de pe buze. Nu pot să mă-ntorc la Roma, îţi aminteşti?

– Sulla? întrebă Gaditicus, amintindu-şi de tânărul care se îmbarcase pe galeră, la Ostia, cu faţa mânjită de funinginea oraşului care ardea în spate.

Iulius dădu din cap cu o expresie sumbră.

– Nu pot să mă întorc cât timp el e în viaţă, murmură şi buna dispoziţie îi dispăru la fel de repede cum apăruse.

– Eşti prea tânăr ca să-ţi faci griji pentru asta, să ştii. Unii duşmani pot fi înfrânţi, dar pe alţii trebuie să-i aştepţi să moară. E şi mai puţin periculos aşa.

Iulius se gândea la conversaţia lor, în timp ce alunecau prin canalul adânc care apăra Thessalonica de furtunile Mării Egee. Cele trei nave înaintau una lângă cealaltă, împinse de vântul puternic, care făcea pânzele să pârâie. Toţi oamenii disponibili erau pe punţi, curăţând şi lustruind. Iulius poruncise să fie făcute trei steaguri ale republicii pentru cele trei catarge. Când aveau să treacă pe lângă ultimul golf şi să intre în port, aveau să ofere o privelişte înălţătoare pentru orice roman. Oftă în sinea lui. Roma era lumea sa. Tubruk, Cornelia şi Marcus atunci când avea să-i vadă din nou. Şi mama lui. Pentru prima oară în viaţă, Iulius îşi dorea să o vadă, fie şi numai ca să îi spună că acum înţelegea boala ei şi că îi părea rău. Viaţa în exil era de neîndurat. Iulius tremura uşor din cauza vântului care îi biciuia pielea.

Gaditicus se apropie de balustradă şi de Iulius.

– Ceva nu-i bine, băiete. Unde sunt vasele negustorilor? Unde sunt galerele? Portul ăsta e aglomerat de obicei.

Iulius miji ochii, încercând să vadă pământul de care se apropiau. Fuioare subţiri de fum se înălţau în aer, prea multe ca să fie de la vetrele de gătit. Când ajunseră suficient de aproape încât să lase ancora, văzură că singurele vase din port se aplecau pe-o parte şi purtau urmele focului. Dintr-unul nu mai rămăsese decât un fel de coajă fără măruntaie. Suprafaţa apei era acoperită de cenuşă şi lemn rupt.

Ceilalţi veniră lângă balustradă şi priviră într-o linişte şocată scena dezolantă care se dezvăluia. Vedeau cadavre ce putrezeau în soarele slab. Câini pricăjiţi trăgeau de ele şi făceau ca membrele smulse din încheieturi să mişte şi să salte într-o parodie obscenă a vieţii.

Cele trei nave acostară. Soldaţii debarcară fără să tulbure liniştea nefirească, cu săbiile pregătite şi fără să aştepte ordine. Iulius merse cu ei după ce îi spuse lui Gaditicus să fie pregătit pentru o retragere în viteză. Căpitanul roman acceptă ordinul dând din cap şi adunând repede o mână de oameni care să-l ajute să-i coordoneze pe vâslaşi.

Femei şi copii zăceau laolaltă pe pietrele de un maroniu şters ale docurilor. Rănile mari din carnea lor se umpluseră de nori de muşte bâzâitoare, care se ridicau la trecerea soldaţilor. Duhoarea era înfiorătoare chiar şi în briza rece care sufla dinspre mare. Cele mai multe cadavre erau ale legionarilor romani. Armurile încă străluceau peste tunicile negre.

Iulius păşea alături de ceilalţi printre grămezile de morţi, recreând în minte ce se întâmplase. Vedea nenumărate pete de sânge pe lângă fiecare morman de corpuri. Fără îndoială că petele marcau locul unde căzuseră duşmanii, care fuseseră apoi îngropaţi. Faptul că lăsaseră acolo cadavrele romanilor era o insultă voită, un act de dispreţ ce aprinse în Iulius furia pe care o vedea reflectată şi în ochii celorlalţi. Mânia creştea în ei în

timp ce păşeau pe străzi cu săbiile pregătite, alungând şobolanii şi câinii de lângă cadavre. Dar nu era nici un duşman cu care să se bată. Portul era pustiu.

Iulius se opri, respirând greu pe gură. Privea trupul strivit al unei fetiţe aflate în braţele unui soldat care fusese înjunghiat în spate în timp ce fugea cu ea. Cum zăceau sub cerul liber, pielea li se înnegrise şi carnea înţepenită se trăsese la o parte, lăsând la vedere dinţii şi limbile vineţii.

– Pe toţi zeii, cine-a fost în stare să facă aşa ceva? şopti Prax.

Faţa lui Iulius era o mască a amărăciunii.

– Vom afla. Aceştia sunt oamenii mei. Strigă către noi, Prax, şi le vom răspunde.

Prax îi aruncă o privire şi simţi fanatica energie ce se revărsa din bărbatul mai tânăr. Când Iulius se întoarse spre el, Prax îşi feri privirea, nefiind în stare să se uite în ochii lui.

– Formează o echipă care să-i îngroape. Când vor fi în pământ, Gaditicus va spune rugăciunile.

Iulius se opri şi privi înspre orizont, unde soarele ardea într-un arămiu stins, de iarnă.

– Şi trimite restul oamenilor să taie copaci. Crucificările vor avea loc chiar aici, pe ţărmul ăsta. Drept avertisment pentru cine a făcut asta.

Prax salută şi alergă spre locul unde ancoraseră navele. Era bucuros să scape de duhoarea morţii şi de tânărul ofiţer ale cărui vorbe îl îngroziseră chiar dacă, până atunci, crezuse că-l cunoaşte.

Iulius rămase impasibil în vreme ce primii cinci oameni fură bătuţi în cuie pe trunchiurile cioplite grosolan. Fiecare cruce fu înălţată cu frânghii, până când partea verticală alunecă în gaura menită să o ţină şi fu fixată cu pene de lemn. Piraţii urlară până când gâtlejurile li se făcură carne vie şi singurul sunet pe care-l mai scoteau era şuieratul aerului. La unul dintre ei, sudoarea amestecată cu sânge se prelingea pe subsuori şi pe

stinghiile picioarelor, în linii stacojii, subţiri, care îi desenau pe piele modele hidoase.

Al treilea om agoniza în spasme, în timp ce ţepuşa de fier îi era înfiptă prin încheietură, în lemnul moale al bârnei orizontale. Plânsese şi se rugase ca un copil şi-şi trăsese celălalt braţ cu toată puterea, până când soldaţii îl prinseseră şi-l ţinuseră pentru a-l străpunge cu pironul.

Înainte ca soldaţii să-şi termine munca brutală cu picioarele piratului, Iulius păşi înainte ca prin vis, trăgând sabia uşor. Oamenii lui îngheţară când se apropie, dar Iulius îi ignoră, părând că gândeşte cu voce tare.

– Gata, ajunge! murmură şi înfipse sabia în gâtul piratului.

În ochii uimiţi ai soldaţilor se citi uşurarea, iar Iulius îşi feri privirea în timp ce-şi ştergea sabia. Se detesta pentru că era atât de slab, dar nu mai putuse suporta.

– Pe restul omorâţi-i repede, ordonă, apoi plecă singur spre navă.

Gândurile îi alergau nebuneşte în vreme ce mergea pe lespezile docului. Îşi vârî sabia în teacă fără să conştientizeze gestul. Le promisese că-i va pune pe cruci, dar realitatea era o urâciune de nesuportat. Urletele îi măcinaseră nervii şi îi era ruşine. După oroarea de a-l vedea pe primul răstignit, fusese nevoie de toată voinţa lui ca să se uite şi la ceilalţi câţiva.

Schiţă o grimasă de furie împotriva lui însuşi. Tatăl lui nu s-ar fi înmuiat aşa. Renius i-ar fi bătut în cuie cu mâna lui şi asta nu i-ar fi tulburat somnul. Simţi că obrajii îi iau foc de ruşine şi scuipă. Ajunsese la marginea docului. Totuşi, n-ar fi putut să mai stea lângă soldaţi să se uite şi numai faptul că plecase trebuie că îl coborâse în ochii lor, deşi el fusese cel care ordonase morţile acelea crude.

Cabera nu voise să meargă la ţărm cu legionarii şi să vadă execuţiile. Stătea sprijinit de balustrada vasului, cu capul înclinat într-o parte, în semn de întrebare mută. Iulius se uită la el şi

dădu din umeri. Bătrânul tămăduitor îl bătu cu o mână pe braț și cu cealaltă dădu la iveală o amforă cu vin.

– Bună idee, zise Iulius distant, cu gândurile aiurea. Mai bine mai adu una, ce zici? Nu vreau vise în noaptea asta.

CAPITOLUL DOUĂZECI

Numai câteva dintre clădirile portului mai aveau acoperişuri şi pereţi îndeajuns de solizi încât să poată fi folosite de oamenii lui Iulius. Cele mai multe fuseseră arse din temelii şi doar zidurile de piatră mai stăteau în picioare, ca nişte cochilii goale. Pendulând între depozite şi cele trei nave, Iulius îşi trimise oamenii să răscolească zona în căutare de provizii. Deşi Celsus pusese deoparte îndeajuns încât să reziste aproape toată iarna, cu greu ar fi putut să hrănească din ce aveau atâţia soldaţi activi, pentru mult timp.

Legionarii mergeau cu băgare de seamă, nu plecau niciodată singuri şi întotdeauna erau pregătiţi pentru un atac-surpriză. Chiar dacă toate cadavrele fuseseră strânse şi îngropate, portul era încă un loc tăcut şi sinistru, iar romanii trăiau cu frica neîntreruptă că aceia care distruseseră paşnica aşezare romană puteau să fie pe-aproape sau să se întoarcă.

Nu găsiseră decât un om în viaţă. Avea o rană adâncă la picior, care se infectase imediat. Îl auziseră când încerca să omoare un şobolan care se apropiase prea mult, atras de mirosul de sânge. Îi strivise capul cu o piatră. Urlase îngrozit când oamenii lui Iulius îl apucaseră de braţe şi-l scoseseră la lumină. După atâtea zile în bezna, abia suporta lumina slabă a soarelui de dimineaţă. Cât timp îl căraseră până la navă, bolborosise fără noimă.

Iulius îl chemă pe Cabera de îndată ce văzu piciorul umflat, deşi bănuia că era în zadar. Buzele sărmanului erau nişte coji uscate şi îngheţate. Plânse fără lacrimi când îi duseră un blid cu apă la gură. Cu degetele lui lungi, Cabera pipăi carnea pufoasă a piciorului şi scutură din cap în cele din urmă. Se ridică şi se trase la o parte, lângă Iulius.

– Otrava a ajuns deja la os. E prea târziu să mai tai piciorul. Pot încerca să-i mai alin durerea, dar nu mai are mult.

– N-ai putea... să-ţi pui mâinile pe el? îl întrebă Iulius pe bătrân.

– E prea târziu, Iulius. Ar trebui să fie mort deja.

Iulius dădu din cap cu resemnare amară. Luă blidul şi îl duse la buzele muribundului. Degetele scheletice tremurau prea tare, iar când Iulius îl atinse, ca să îl ajute, aproape că îşi smuci mâna din cauza fierbinţelii care ardea prin pielea chinuită.

– Înţelegi ce spun? întrebă.

Omul încercă să dea din cap în timp ce sorbea şi se sufocă oribil. Faţa i se făcu de un roşu strălucitor din cauza efortului care îl secătuia de ultimele puteri.

– Poţi să-mi spui ce s-a întâmplat? insistă Iulius, încercând să-şi folosească propria voinţă ca să-l oblige pe celălalt să respire.

În sfârşit, spasmele se stinseră şi capul omului epuizat căzu în piept.

– I-au omorât pe toţi. Tot ţinutul arde, şopti.

– O răscoală? întrebă Iulius, repede.

Se aşteptase să fie vorba despre vreun invadator străin care să facă ravagii prin câteva oraşe de pe coastă, după care să se întoarcă pe navele cu care venise. În partea aceea a lumii se întâmpla mult prea des. Omul dădu din cap şi făcu semn cu degetele tremurânde spre blidul cu apă. Iulius i-l dădu şi se uită la el cum îl goleşte.

– Mithridates a fost, zise omul cu vocea răguşită şi pierdută. Când a murit Sulla, i-a chemat şi...

Tuşi din nou, iar Iulius se ridică şocat în picioare şi ieşi pe punte, departe de mirosul copt al bolii, care umpluse încăperea. „Sulla murise?" Strânse balustrada navei lui Celsus până îi înţepeni mâna. Speră că omul care i-l luase pe Marius murise încet şi în chinuri.

O parte din el îşi închipuise tot felul de scene, cum s-ar fi întors la Roma cu noii lui soldaţi, bogat şi din ce în ce mai puternic, s-ar fi luptat cu Sulla şi l-ar fi răzbunat pe Marius. În momentele mai tihnite, ştia că era doar o fantezie de copil, dar îl susţinuse atâta vreme! Era un vis care îl ajutase să suporte lunile de captivitate, crizele, totul.

În timp ce ziua se scurgea, Iulius se cufundă în miile de lucruri pe care trebuia să le organizeze pe măsură ce degajau toată zona portului. Ordinele pe care le dădea şi oamenii cu care vorbea îi păreau la fel de îndepărtate. Trebuia să gândească şi să înţeleagă implicaţiile veştilor pe care le aflase de la muribund. Cel puţin câtă vreme se ocupa de provizii şi locuri de dormit pentru soldaţi avea ceva care să-i ocupe mintea. Moartea lui Sulla îi lăsase un gol în viitor, o lipsă care parcă îşi bătea joc de strădaniile lui.

Durus, negustorul, îl găsi curăţând de otravă o fântână, împreună cu trei legionari. Era destul de obişnuit ca o forţă invadatoare să otrăvească sursele de apă ale localnicilor, aruncând leşuri de animale în putrefacţie. Iulius muncea într-un soi de amorţeală, trăgând în sus găinile moarte şi încercând să nu vomite din cauza mirosului când le aruncau la o parte.

– Domnule, trebuie să vorbesc cu dumneavoastră, zise Durus.

La început, Iulius nu păru să audă, aşa că acesta repetă mai tare. Iulius oftă şi se apropie de negustor, lăsându-i pe ceilalţi doi să mai facă o încercare cu funiile cu cârlige în capăt. Iulius îşi şterse mâinile puturoase de tunică în timp ce mergea şi Durus văzu că era epuizat. Îşi dădu seama dintr-odată cât de tânăr era. Acum că oboseala domolea focurile din el, ofiţerul părea aproape pierdut. Negustorul îşi drese vocea:

– Domnule, aş vrea să plec cu cele două trireme ale mele. Am semnat o scrisoare în care am spus că aţi angajat *Ventulus* pentru o vânătoare de piraţi. A venit vremea să mă întorc la familia şi la viaţa mea.

Iulius îl privi intens, fără să răspundă. După o pauză, Durus începu din nou:

– Ne-am înţeles ca atunci când aveaţi să-l găsiţi pe Celsus, să-mi daţi înapoi vasul împreună cu cealaltă triremă, ca despăgubire pentru încărcătura mea. N-am a mă plânge de nimic, dar v-aş ruga să ordonaţi soldaţilor să coboare de pe vasele mele, ca să pot pleca acasă. Nu vor să primească ordine de la mine.

Iulius se simţea sfâşiat şi furios. Nu ştiuse niciodată cât de greu putea să fie să păstrezi măcar o aparenţă de onoare. Îi promisese cele două nave negustorului, dar asta înainte să găsească portul roman distrus, în toiul războiului. La ce se aştepta omul ăla? Fiecare instinct marţial care îi fusese indus lui Iulius îi spunea să refuze scurt. Cum să-i treacă prin cap să renunţe la două dintre cele mai preţioase lucruri pe care le avea acum, când Mithridates plănuia să smulgă tot ce era roman din carnea Greciei?

– Fă câţiva paşi cu mine, îi spuse lui Durus şi trecu pe lângă el cu paşi mari, aşa încât căpitanul trebui să pornească într-un trap uşor, ca să nu rămână în urmă.

Iulius merse repede până la docurile unde cele trei vase se legănau uşor în apă. Gărzile îl salutară când se apropie şi el le întoarse gestul. Se opri brusc chiar pe marginea docurilor, unde cele trei galere se profilau ameninţătoare deasupra lor.

– Nu vreau să pleci, zise scurt.

Durus se îmbujoră de surpriză.

– Dar v-aţi dat cuvântul că pot să plec după ce cuceriţi galera lui Celsus, se răsti negustorul.

Iulius se întoarse spre el şi căpitanul înghiţi în sec când văzu expresia de pe faţa lui.

– Nu trebuie să mi se aducă aminte, căpitane. N-am să te opresc dacă pleci. Dar Roma are nevoie de corăbiile acestea. Se gândi îndelung, privind cu ochi întunecaţi vasele care se înălţau şi coborau în apele murdare. Vreau să le duci cât de repede poţi în susul coastei şi să găseşti portul din vest în care Roma îşi debarcă legiunile. Predă argintul legiunilor, în numele meu şi în numele căpitanului Gaditicus de pe *Accipiter.* Sunt sigur că ei o să te trimită la Roma, să aduci soldaţi. N-ai nimic de câştigat, dar amândouă galerele sunt iuţi şi vor avea nevoie de tot ce pluteşte.

Înmărmurit de ce auzea, Durus îşi trecea greutatea de pe un picior pe altul.

– Am întârziat luni întregi. Probabil că deja familia mea şi creditorii cred că am murit, zise, trăgând de timp.

– Mulţi romani chiar *au murit.* Oare nu le-ai văzut cadavrele? Pe toţi zeii, îţi cer să faci ceva pentru oraşul care te-a zămislit şi te-a crescut. N-ai luptat niciodată pentru el, nici nu ţi-ai dat sângele pentru el. Acum îţi dau ocazia să plăteşti puţin din ce-i datorezi Romei.

Durus aproape că zâmbi când îi auzi vorbele, dar se opri când înţelese că tânărul era serios. Se întrebă ce-ar crede prietenii lui din oraş despre soldatul ăsta. Se părea că viziunea lui despre Roma excludea cu totul cerşetorii, şobolanii şi molimele. Îşi dădu seama că Iulius vedea în Roma ceva mai măreţ decât vedea el însuşi şi, preţ de o clipă, simţi o undă de ruşine în faţa acelei credinţe.

– De unde ştii că n-am să iau banii şi să mă duc direct spre nordul peninsulei şi către casă? întrebă.

Iulius se încruntă uşor şi îşi aţinti ochii reci asupra negustorului.

– Pentru că, dacă faci asta, eu voi deveni duşmanul tău şi ştii bine că, mai devreme sau mai târziu, te-aş găsi şi te-aş nimici.

Cuvintele fuseseră spuse ca din întâmplare, dar, după ce văzuse execuţiile şi auzise cum îl aruncase pe Celsus peste bordul

propriului vas, Durus îşi înfăşură haina mai strâns împotriva vântului rece.

– Foarte bine. Voi face cum spui, dar blestem ziua în care ai pus prima dată piciorul pe *Ventulus,* răspunse printre dinţii strânşi.

Iulius strigă spre gărzile de la prora navelor lui Durus.

– Oamenii mei să debarce!

Soldaţii salutară şi dispărură după ceilalţi. Durus simţi un val de uşurare, care îl înveseli.

– Mulţumesc, zise.

Iulius se îndrepta deja spre magazii. Se opri. În spatele lui, acolo unde lespezile docurilor făceau loc noroiului, cinci trupuri atârnau de cruci.

– Să nu uiţi, spuse, apoi îi întoarse spatele căpitanului şi plecă.

Durus se îndoia că ar fi putut să uite.

La căderea nopţii, oamenii se adunară în magazia pe care o găsiseră în cea mai bună stare. Unul dintre pereţi era pârlit, dar focul nu se întinsese. În afară de mirosul acru, locul era cald şi uscat. Afară începuse să plouă şi răpăitul se auzea peste acoperişul de lemn.

Lămpile cu ulei fuseseră aduse de pe vasul lui Celsus. Când se terminau, oamenii aveau să fie reduşi la a căuta provizii prin casele abandonate ale portului. Ca pentru a-i pregăti pentru clipa aceea, flăcările tot mai mici pâlpâiră, abia mai luminând spaţiul gol al magaziei. Boabele de porumb împrăştiate de cei care umblau după jaf murdăreau podeaua. Soldaţii se aşezară pe pânze de sac, încercând să stea cât de comod se putea. Gaditicus se ridică, pentru a le vorbi oamenilor înghesuiţi. Cei mai mulţi dintre ei munciseră toată ziua, fie reparând acoperişul, fie cărând provizii la şi de la navele care urmau să plece cu mareea din zori.

– Domnilor, a venit timpul să ne gândim la viitor. Eu aş fi vrut să mă odihnesc o vreme într-un port roman sigur. În loc de

asta, un rege grec ne-a măcelărit soldații. Fapta asta nu trebuie să rămână nepedepsită.

Un murmur străbătu rândurile soldaților, deși era greu de zis dacă era un murmur de aprobare sau de frustrare. De unde stătea, lângă Gaditicus, Iulius își trecu privirea peste soldați. Erau oamenii lui. Petrecuse atâta vreme urmărind ținta simplă de a-l prinde pe Celsus, încât nu prea se gândise la ce avea să fie după aceea, blocând visul îndepărtat de a-l provoca la luptă pe dictatorul Romei. Dacă aducea o centurie nouă într-o legiune, senatul trebuia să-i recunoască autoritatea și să-i ofere o funcție oficială.

Se strâmbă ușor, în întuneric. Sau nu. Puteau să-i redea comanda lui Gaditicus și pe el să-l reducă iarăși la a comanda douăzeci de oameni. Senatorii nu erau genul de oameni care să recunoască autoritatea neobișnuită pe care o avea el asupra grupului pestriț, deși bunăstarea lui recent găsită putea să-i procure influența, dacă o folosea cu chibzuință. Se întrebă dacă s-ar fi putut mulțumi cu o asemenea situație și zâmbi în sinea lui, fără ca oamenii care îl priveau pe Gaditicus să observe. Răspunsul era simplu. Descoperise că nu exista nimic mai bun decât să conduci și nici o provocare mai mare decât să nu poți cere ajutorul nimănui. În momentele cele mai grele, toți se uitaseră la el și așteptaseră să le arate calea, să vadă pasul următor. Zeii știau că era mult mai ușor să te lași condus, fără să gândești, dar nici pe jumătate la fel de satisfăcător. O parte din el tânjea după siguranța aceea, după plăcerea simplă de a face parte dintr-o unitate. Dar, în inima lui, își dorea amestecul acela amețitor de frică și pericol, pe care nu-l simțeai decât dacă erai la comandă.

Cum era posibil să fi murit Sulla? Gândul acela tot revenea să-l sâcâie. Muribundul de la bordul galerei lui Celsus nu știuse ce se întâmplase, doar că soldaților li se spusese să poarte negru un an întreg. Când omul își pierduse cunoștința, Iulius îl lăsase în mâinile lui Cabera. La apus, inima bărbatului cedase

în sfârşit. Iulius ordonase să fie îngropat alături de cadavrele celorlalţi romani. Îi era ruşine când se gândea că nici măcar nu-l întrebase cum îl chema.

– Iulius? Vrei să le vorbeşti şi tu? zise Gaditicus, întrerupându-i gândurile şi făcându-l să tresară.

Simţindu-se vinovat, Iulius îşi dădu seama că n-auzise nimic din ce spusese ofiţerul mai în vârstă. Se ridică încet, punându-şi gândurile în ordine.

– Ştiu că majoritatea dintre voi sperau să vadă Roma. Şi aşa va fi. Oraşul meu e un loc ciudat, făcut din marmură şi vise, şi înălţat pe puterea legiunilor. Toţi legionarii sunt legaţi prin jurământ să apere poporul roman, oriunde s-ar afla. Tot ce trebuie cineva să spună este „sunt cetăţean roman", pentru a-i fi oferite ajutorul şi protecţia noastră. Se opri o clipă şi văzu că fiecare om avea privirea aţintită asupra lui. Dar voi n-aţi depus jurământul şi nu vă pot forţa să luptaţi pentru un oraş pe care nici nu l-aţi văzut vreodată. Aveţi mai multă avere decât ar vedea alţi soldaţi în zece ani. Trebuie să alegeţi cu libertate deplină: să luptaţi sub jurământ sau să plecaţi. Cei care vor pleca rămân prietenii noştri. Am luptat împreună şi unii n-au ajuns până aici. Pentru alţii, am ajuns îndeajuns de departe. Dacă rămâneţi, îi voi încredinţa căpitanului Durus comoara lui Celsus. Ne vom întâlni cu el pe coasta de vest, după ce îl înfrângem pe Mithridates.

Alte murmure joase umplură încăperea, iar Iulius se opri din nou.

– Poţi să ai încredere în Durus? întrebă Gaditicus.

Iulius se gândi o clipă, apoi dădu din cap.

– Nu când e vorba de atât aur. Prax va merge cu el, ca să se asigure că e om cinstit. Căută privirea fostului *optio* şi fu mulţumit să vadă semnul de aprobare al aceluia. După ce stabiliră asta, Iulius inspiră adânc, privindu-i pe oamenii aşezaţi. Îi ştia pe toţi pe nume. Vreţi să depuneţi jurământul legiunii şi să intraţi sub comanda mea?

Soldații își strigară aprobarea.

Aplecându-se la urechea lui Iulius, Gaditicus șopti aspru:

– Pe toți zeii, omule! Senatul o să mă jupoaie dacă fac așa ceva!

– Atunci, ar trebui să pleci, Gadi. Du-te la navă și la Suetonius până depun jurământul, răspunse Iulius.

Gaditicus îl privi calm, cântărindu-l din ochi.

– Mă întrebam eu de ce l-ai lăsat pe Suetonius la galeră. Nu vrei să depună un jurământ pe care să-l încalce, zise. Te-ai gândit unde îți vei conduce oamenii?

– Da. Am de gând să strâng o armată pe care să i-o bag pe gât lui Mithridates.

Întinse mâna și Gaditicus șovăi, după care o prinse într-o strânsoare scurtă, aproape dureroasă.

– Atunci, calea noastră e aceeași, zise centurionul, iar Iulius dădu din cap în semn că înțelege.

Iulius ridică brațele, cerând liniște și zâmbind când aceasta se așternu. Vocea lui se auzea limpede în tăcerea bruscă.

– Nu m-am îndoit de voi, le zise oamenilor. Nici pentru o clipă. Acum, ridicați-vă și spuneți după mine.

Se ridicară ca un singur trup și luară poziția de drepți, cu capetele ridicate și spinările drepte.

Iulius îi privi pe toți și știu că de-acum era legat de drumul acela. Nimic în el nu-i spunea să se întoarcă din cale, dar, din momentul în care recruții depuneau jurământul, viața lui avea să schimbe, cel puțin până când Mithridates va fi fost mort.

Rosti cuvintele pe care le învățase de la tatăl său, în vremurile când lumea era încă simplă.

– Jupiter Victor, auzi-ne jurământul. Jurăm să ne dăm puterea, sângele și viața pentru Roma. Nu vom șovăi, nu vom ceda. Vom ignora durerea și suferința. Cât timp arde lumina, de-aici și până la capătul lumii, luptăm pentru Roma și sub comanda lui Cezar.

Soldații recitară cuvintele cu voci limpezi și ferme.

CAPITOLUL DOUĂZECI ŞI UNU

Alexandria încercă să privească fără să fie văzută cum Tabbic îi explica o anumită tehnică lui Octavian. Vocea lui, ca un murmur neîntrerupt, însoţea fiecare mişcare a mâinilor puternice. Pe bancul de lucru din faţa lor, Tabbic aşezase o bucată groasă de sârmă de aur, pe un pătrat de piele. Ambele capete ale firului de aur erau prinse în clame mici, de lemn. Tabbic gesticula, arătându-i lui Octavian cum să treacă o bucată îngustă de lemn pe deasupra sârmei.

– Aurul e cel mai moale metal, băiete. Ca să faci un model pe fir, nu trebuie decât să apeşi lemnul de modelat uşor şi să-l plimbi înainte şi-napoi. Întinde bine braţul, cum ţi-am arătat. Încearcă şi tu.

Octavian coborî încet bucata de lemn, lăsând dinţii proeminenţi de pe ea să se odihnească pe şnurul aparent fragil, de metal preţios.

– E bine aşa. Acum, mai apasă un pic. Asta e, înainte şi-n-apoi. Bun. Hai să vedem ce-ai făcut, continuă Tabbic.

Octavian dădu lemnul la o parte şi zâmbi încântat când văzu şirul regulat de mărgele care se formase sub apăsarea lui. Tabbic se uită cu atenţie, aprobând din cap.

– Ai atingere uşoară. Dacă apeşi prea mult, sârma pocneşte şi trebuie s-o luăm de la capăt. Acum, o să desfac clamele şi-o să întorc şnurul, să-i faci model şi pe partea cealaltă. Aşază

lemnul cu grijă şi să apeşi mai uşor de data asta. Încheieturile o să iasă subţiri ca firul de păr.

Tabbic îşi îndreptă spatele care-l durea după ce stătuse atâta vreme aplecat la băncuţa joasă pe care o făcuse pentru Octavian. Surprinse privirea Alexandriei. Fata îi făcu cu ochiul, iar Tabbic roşi uşor şi-şi drese vocea morocănos, ca să-şi ascundă zâmbetul. Alexandria ştia bine că meşterului începuseră să-i placă lecţiile cu Octavian. Durase destul de mult până când îşi mai pierduse ceva din neîncrederea faţă de micul hoţ, dar ea ştia din proprie experienţă cât de mult îi plăcea lui Tabbic să-i înveţe pe alţii meşteşugul lui.

Octavian înjură când sârma îngustă se rupse sub mâna lui. Cu mare părere de rău, ridică lemnul şi se uită la cele trei bucăţi rupte. Tabbic îşi încruntă sprâncenele stufoase, clătină din cap şi adună cu grijă bucăţile de metal care trebuiau topite şi răsucite din nou.

– Mai încercăm o dată mai târziu sau mâine. Aproape că ţi-a ieşit acum. Când o să reuşeşti să modelezi tot firul fără cusur, am să-ţi arăt cum să-l aşezi frumos pe marginea unei broşe pentru doamne.

Octavian părea dărâmat, iar Alexandria îşi ţinu răsuflarea, aşteptând să vadă dacă urma una dintre ieşirile violente cu care îi chinuise în primele săptămâni. Când aceasta nu veni, dădu drumul uşurată aerului din plămâni.

– Bine. Mi-ar plăcea, zise băieţelul pierit.

Tabbic se întoarse cu spatele la el şi începu să caute printre pacheţelele cu piese terminate, care trebuiau duse la proprietari.

– Acum, am altă treabă pentru tine, zise, întinzându-i lui Octavian o punguţă de piele, strânsă la gură şi legată. Ai aici un inel de argint pe care l-am reparat. Vreau să dai fuga la târgul de vite şi să-ntrebi de jupânul Gethus. El se ocupă de toate vânzările, aşa că ar trebui să-l găseşti uşor. Trebuie să-ţi dea un sesterţ plată. Iei banul şi vii direct aici, da? Nu te-opreşti pe

nicăieri. M-ai înţeles? Mă bazez pe tine. Dacă pierzi inelul sau banul, suntem terminaţi amândoi.

Alexandriei îi veni să râdă când văzu expresia serioasă a copilului. În primele patru săptămâni de ucenicie, asemenea ameninţări ar fi fost inutile. Băiatul se luptase teribil împotriva eforturilor unite ale mamei sale, ale lui Tabbic şi ale Alexandriei. Ea însăşi trebuise de două ori să-l caute prin iarmaroace. A doua oară îl târâse la târgul de sclavi şi pusese să fie evaluat. De-atunci nu mai fugise, dar adoptase o dispoziţie bosumflată, despre care Alexandria crezuse că avea să fie veşnică.

Schimbarea se produsese cam pe la mijlocul celei de-a patra săptămâni, când Tabbic îi arătase cum să facă un model pe o foaie de argint, cu stropi mici, de metal topit. Se arsese la deget când încercase să pună mâna, dar procedeul îl fascinase şi, în seara aceea, nu se dusese la masă, ci rămăsese să vadă cum e lustruită piesa finită. Atia venise la atelier cu o expresie de scuză pe chipul obosit, dar, când văzuse trupuşorul care muncea cu cârpele de lustruit, rămăsese fără grai. Când se trezise a doua zi, Alexandria descoperise că toate hainele îi fuseseră curăţate şi reparate cu grijă în noaptea aceea. Între ele nu era nevoie de alte mulţumiri. Deşi cele două femei abia dacă se vedeau un ceas, două înainte de culcare, fiecare găsise în cealaltă genul acela de prietenie care îi ia prin surprindere pe oamenii rezervaţi şi retraşi, care muncesc atât de mult, încât nici nu-şi dau seama cât sunt de singuri.

Octavian fluiera în timp ce tropăia prin mulţimea de la târg. Când crescătorii de vite îşi aduceau animalele la oraş, să fie vândute şi tăiate, locul devenea foarte aglomerat şi se umplea de mirosurile bogate şi calde de sânge şi bălegar. Toată lumea părea să ţipe la toată lumea, făcând gesturi complicate cu mâinile, ca să se tocmească atunci când nu se puteau face auziţi.

Octavian se uită după vreun vânzător pe care să-l întrebe de Gethus. Voia să predea inelul reparat şi să se întoarcă la atelierul lui Tabbic atât de repede, încât adulţilor să nu le vină să creadă.

În vreme ce se învârtea prin masa schimbătoare de oameni, copilul se distra închipuindu-și ce surprins avea să fie Tabbic să vadă cât de repede se întorsese.

Dintr-odată, o mână îl apucă de gât și-l smuci de pe picioarele care alunecară. Șocat, dădu drumul unui val de aer când gândurile îi fură întrerupte și începu să se lupte din instinct cu atacatorul nevăzut.

– Încerci să-i furi cuiva vaca, nu? se auzi o voce aspră, nazală, în urechea copilului.

Octavian își suci repede capul și gemu când văzu trăsăturile greoaie ale băiatului măcelarului, cu care mai avusese necazuri. Unde-i fusese capul? Ca un prost ce era, nu se mai păzise de atacatori, cum făcea de obicei, și uite că puseseră mâna pe el fără nici o greutate.

– Dă-mi drumul! Ajutor! țipă el.

Băiatul mai mare îl pocni tare în nas, făcând să-i curgă sângele.

– Tacă-ți gura! Ți-am rămas dator cu o bătaie bună, la schimb cu cea pe care-am luat-o eu pentru că nu te-am oprit data trecută.

Brațul solid al celuilalt i se înfășură în jurul gâtului, sufocându-l și târându-l pe o alee. Octavian se zbătu să scape, dar n-avea nici o șansă, iar mulțimea grăbită nici nu se uita la el.

Mai erau trei băieți cu ucenicul măcelarului. Toți aveau brațele lungi și constituția robustă a celor obișnuiți de mici cu munca grea. Purtau șorțuri pătate de sânge proaspăt, cum plecaseră de la muncile lor din târg. Octavian intră în panică și aproape leșină de groază când le văzu figurile crude.

După ce dădură un colț pe alee, băieții începură să râdă în batjocură și să-l bată cu pumnii. Acolo, vânzoleala din târg era blocată de zidurile înalte ale maghernițelor, care se înclinau în partea de sus și aproape le atingeau pe cele de peste drum, creând un întuneric nefiresc.

Băiatul măcelarului îl aruncă pe Octavian în mizeria scârboasă de pe alee, care le ajungea la glezne. De ani întregi,

acolo se amestecau gunoaiele şi dejecţiile umane aruncate pe ferestrele înguste de deasupra. Octavian se poticni într-o parte, încercând să scape, dar unul dintre ei îl lovi cu piciorul atât de tare, încât îl trimise înapoi, ridicând trupul micuţ de la pământ şi icnind din cauza efortului. Octavian ţipă de durere şi frică, iar ceilalţi doi luară exemplul primului şi începură să-i tragă picioare oriunde apucau.

După vreun minut, cei trei băieţi se opriră, cu mâinile pe genunchi, gâfâind de efort. Octavian era aproape inconştient, cu trupul încolăcit într-un ghem strâns de durere, care aproape că nu se mai distingea în mizeria în care zăcea.

Băiatul măcelarului îşi dezgoli dinţii într-un rânjet. Ridică pumnul şi râse grosolan când Octavian tresări.

– Aşa-ţi trebuie, bastard de Thurium ce eşti! Data viitoare, o să te gândeşti mai bine înainte să furi de la stăpânul meu.

Ţinti cu grijă, apoi îi trase un şut în faţă, chiuind când văzu capul mic cum se duce în spate. Octavian îşi pierdu simţurile şi rămase cu ochii deschişi şi faţa pe jumătate îngropată. Un soi de apă murdară îi curgea printre buze şi, aşa inconştient cum era, tuşi slab, înecându-se. Nu mai simţi degetele care îl căutară peste tot şi nici nu mai auzi strigătele bucuroase ale băieţilor mai mari când găsiră inelul de argint din săculeţul de piele.

Băiatul măcelarului fluieră uşor când probă cercul de metal. Piatra era un simplu jad rotunjit, prins cu gheare mici de argint.

– Mă-ntreb de unde l-ai şterpelit pe ăsta? zise, aruncând o privire înspre silueta ghemuită.

Fiecare dintre ei mai trase câte un şut copilului, în numele proprietarului inelului, apoi se întoarseră la târg, cât se poate de mulţumiţi de norocul care dăduse peste ei.

Octavian se trezi după câteva ore. Se ridică încet în capul oaselor şi vomă minute în şir. Apoi, îşi încercă picioarele, să vadă dacă îl puteau ţine. Rămase îndelung ghemuit, scuipând pe pământ fâşii elastice de sânge negru. Se simţea prea slăbit

și prea frânt ca să se miște. Când capul i se mai limpezi, căută inelul prin buzunare, apoi pe pământul din jur. În cele din urmă, trebui să accepte că îl pierduse și lacrimi poaspete îi brăzdară mizeria și sângele închegat de pe față. Se împletici până la drumul principal, unde trebui să-și apere ochii de lumina dureroasă. Plângând în continuare, cu picioarele moi, își croi drum spre atelierul lui Tabbic. Disperarea îi golise mintea de gânduri.

Tabbic bătea cu piciorul în podeaua de lemn a atelierului. Furia i se citea în fiecare trăsătură a feței încruntate.

– Pe toți zeii, am să omor pușlamaua aia! Trebuia să se-ntoarcă de când lumea!

– De o oră tot zici asta, Tabbic. Poate că a întârziat pe undeva sau nu l-a găsit pe jupânul Gethus, zise Alexandria, încercând să-și păstreze vocea neutră.

Tabbic bătu cu pumnul în bancul de lucru.

– Sau mai degrabă a vândut inelul și a întins-o! mormăi. Treaba asta o să ne coste, să știi. Și piatra era jad! O să îmi ia o zi de muncă și materiale de aproape un aures, ca să-i fac alt inel lui Gethus. Unde mai pui că sigur o să spună că i l-a lăsat maică-sa cu limbă de moarte și-o să vrea despăgubiri și pentru asta. Unde *este* băiatul ăla?

Ușa groasă de lemn a atelierul se deschise scârțâind, lăsând să intre un vârtej de praf de pe stradă. În ușa stătea Octavian. Tabbic văzu dintr-o privire vânătăile și tunica ruptă a băiatului. Furia i se evaporă. Traversă repede atelierul înspre el.

– Îmi pare rău, scânci copilul în timp ce Tabbic îl conducea înăuntru. Am încercat să mă bat cu ei, dar erau trei și pe mine nu m-a ajutat nimeni.

Își trase nasul în vreme ce Tabbic îi pipăia pieptul, căutând oase rupte.

Meșteșugarul mormăi și suflă aerul printre dinții încleștați.

– Te-au aranjat fain, ce-i drept. Respiri bine?

Cu dosul mâinii, Octavian își șterse cu grijă nasul care curgea.

– Da. M-am întors cât de repede am putut. Nu i-am văzut în mulţime. De obicei, mă uit după ei, dar mă grăbeam şi...

Începu să suspine şi Alexandria îl cuprinse cu braţul, făcându-i semn lui Tabbic să plece.

– Hai, du-te, Tabbic. N-are nevoie de o consultaţie. A păţit-o destul de rău şi are nevoie de grijă şi de odihnă.

Tabbic se dădu la o parte, iar Alexandria duse copilul în camera din spate, apoi în sus, pe scări, în locuinţa de deasupra atelierului. Rămas singur, Tabbic oftă şi-şi frecă faţa cu o mână, scărpinând ţepii cărunţi care apăruseră deja, după bărbieritul de dimineaţă. Dând din cap, se întoarse spre bancul de lucru şi începu să aleagă uneltele de care avea nevoie ca să-i facă alt inel lui Gethus.

Munci în tăcere câteva minute, apoi se opri, privind scările înguste. Îi venise un gând.

– Trebuie să-ţi fac un cuţit acătării, băiete, murmură pentru sine, apoi luă din nou uneltele. După un timp în care schiţase cu cretă conturul, şopti: Şi să te învăţ ce să faci cu el.

Brutus stătea pe *Campus Martius*, lângă flamura-acvilă înfiptă în pământ a Primigeniei. Îi făcuse plăcere să vadă că alte legiuni aveau flamuri din pânză ţesută, pe când el reuşise să găsească vechiul stindard al lui Marius. Aramă bătută cu aur, care reflecta soarele dimineţii. Brutus spera că avea să ia ochii multora dintre băieţii care se adunaseră dinaintea zorilor. Nu toţi veniseră să se înroleze. Unii dintre ei veniseră doar să se uite. Pentru aceştia, vânzătorii de mâncare îşi instalaseră tarabele încă din zori. Mirosurile de carne friptă şi legume îi făceau foame şi se gândi să ia prânzul mai devreme. Zornăi monedele din pungă în timp ce îşi plimba privirea peste mulţimea din jurul şirului de flamuri.

Se aşteptase să fie mai uşor. Renius arăta ca un leu din vechea Romă, iar cei zece oameni pe care-i aduseseră cu ei erau cât se poate de impresionanţi în armurile noi, lustruite ca oglinda, spre

admirația mulțimii. Și totuși, Brutus trebuise să se uite cum, de jur împrejur, sute de romani se înrolau în diverse legiuni, fără ca vreunul să se apropie de a lui. De câteva ori, grupuri mici se adunaseră, arătând spre Primigenia și șușotind, apoi trecuseră mai departe. Brutus fusese ispitit să înhațe vreo doi vlăjgani și să-i întrebe ce-și tot spuneau, dar își ținuse firea. Era aproape amiază, de-acum mulțimea se înjumătățise și, după cum vedea, stindardul Primigeniei era singurul care nu era înconjurat de mânji din noua generație.

Strânse din dinți. Cei care se înrolaseră deja atrăgeau și mai mulți tineri spre respectivele legiuni. Își închipuia că de-acum oamenii începuseră să se întrebe ce era cu Primigenia de nu voia nimeni să se înscrie. Cu încântare puerilă, aveau să-și ducă mâinile la gură și să povestească despre legiunea trădătoare. Brutus își curăță gâtul și scuipă pe pământul nisipos. Înscrierile se terminau la apus, iar el nu putea decât să stea acolo și să aștepte să se termine totul. Eventual, să spere că va fi putut să adune câțiva întârziați înainte să cadă întunericul. Gândul acesta îl făcea să ia foc de rușine. Știa bine că, dacă Marius ar fi fost acolo, s-ar fi plimbat printre tineri, i-ar fi luat cu binișorul, ar fi glumit cu ei și i-ar fi convins să intre în legiunea lui. Ce-i drept, pe vremea aia mai era o legiune în care să intri.

Brutus își reluă privirea solemnă cu care cântărea mulțimea. Măcar dacă i-ar fi putut face să priceapă. Trei tineri rătăciră către flamura lui și Brutus le zâmbi cât putu de primitor.

– Primigenia, nu? zise unul dintre ei.

Brutus văzu cum ceilalți își ascundeau zâmbetele. Veniseră ca să se distreze, își spuse. Preț de o clipă trecătoare, se gândi cum ar fi să-i dea cap în cap, dar se abținu, intuind în spate privirile soldaților lui. Simți cum Renius începe să se zburlească, dar bătrânul își ținu și el cumpătul.

– Am fost legiunea lui Marius, consulul Romei, spuse Brutus. Victorioși în Africa și în toate ținuturile romane. Avem un trecut glorios, pentru bărbații potriviți, care vor să se înscrie.

– Şi ce soldă daţi? întrebă cel mai înalt dintre cei trei pe un ton batjocoritor, care se voia serios.

Brutus inspiră încet. Ştia bine că senatul stabilea soldele. Câtă vreme avea sprijinul lui Crassus, i-ar fi plăcut la nebunie să le ofere mai mult, dar limitele acelea erau stabilite tocmai ca să împiedice sponsorii bogaţi să distrugă întregul sistem.

– Şaptezeci şi cinci de dinari, ca peste tot, răspunse iute.

– Ia stai un pic, *Primigenia* ai zis? Ăştia nu sunt ăia care au zdrobit oraşul? întrebă băiatul mai înalt, de parcă tocmai ar fi avut o revelaţie. Se întoarse înspre prietenii care rânjeau şi-l lăsau bucuroşi să se dea în spectacol. Ba ăia sunt, continuă încântat. Parcă Sulla i-a făcut praf, nu? Îi conducea nu mai ştiu ce trădător.

Lunganul se opri când văzu schimbarea din expresiile tovarăşilor săi şi înţelese că mersese prea departe.

Când se întoarse, Brutus ridică pumnul, dar Renius întinse braţul şi pară lovitura. Cei trei se traseră speriaţi în spate, dar şeful lor îşi regăsi iute încrederea. Gura i se schimonosi într-un zâmbet dispreţuitor.

Înainte să înceapă să vorbească, Renius făcu un pas spre el.

– Cum te cheamă?

– Germinius Cato, răspunse trufaş. Sigur ai auzit de tatăl meu.

Renius se întoarse către soldaţii din spate.

– Treceţi-i numele acolo. Îl acceptăm.

Aroganţa se transformă în uimire, în timp ce Germinius se uita cum îi scriau numele pe sulul gol.

– Nu poţi să faci asta! Tata are să vă...

– *Te-am acceptat,* băiete. De faţă cu martori, răspunse Renius. Oamenii ăştia vor jura că ai venit de bunăvoie. Când o să-ţi dăm noi drumul, n-ai decât să dai fuga la taică-tău şi să-i spui cât eşti de mândru.

Băiatul lui Cato se holbă la omul mai în vârstă. Încrederea îi reveni.

– Până diseară, numele meu va fi şters de pe sulul ăla!

Renius mai făcu un pas spre el.

– Spune-i că Renius te-a întrebat cum te cheamă. Ştie el cine sunt. Mai spune-i că vei fi cunoscut drept băiatul care s-a codit să slujească oraşul ca legionar. Cred că va fi distrus dacă se răspândeşte vorba asta, ce părere ai? Gândeşti că, după aşa o ruşine, o să mai poţi să-i calci pe urme? Senatorii nu prea înghit laşii, băiete!

Tânărul păli de furie şi frustrare.

– Am să vă...

Se opri şi o îndoială teribilă se strecură pe chipul lui.

– Ai să te duci lângă stindard şi ai să aştepţi să depui jurământul, asta ai să faci. Până la noi ordine, tu eşti recrutul numărul unu pe ziua de azi.

– Nu poţi să mă opreşti dacă vreau să plec! răspunse Germinius cu voce nesigură.

– Refuzi să te supui unui ordin legitim? Dacă mai faci un pas de lângă mine, pun să fii biciuit. Drepţi, până nu-mi pierd răbdarea!

Ordinul pe care îl lătrase Renius îl reduse pe Germinius la furie neputincioasă. Sub privirea fostului gladiator, băiatul îşi îndreptă trupul. Tovarăşii lui încercară să se îndepărteze.

– Şi numele voastre! se răsti Renius, făcându-i să îngheţe.

Cei doi se uitară la el ca muţii, iar Renius dădu din umeri.

– Treceţi-i acolo drept legionarii cu numerele doi şi trei pe ziua de azi. Mi-ajunge că ştiu cum arată. Hai, băieţi, staţi drepţi, să vă vadă lumea.

Se întoarse spre soldaţii Primigeniei fără să ia în seamă uimirea lor.

– Dacă dau să fugă, zise limpede, vreau să-i târâţi înapoi şi să-i bateţi cu biciul în mijlocul câmpului. O să pierdem câţiva recruţi, dar măcar ceilalţi o să priceapă că toată gloria asta are şi o parte neplăcută.

Cei trei tineri romani se întoarseră ţepeni cu faţa către mulţime. Renius păru surprins când Brutus îl trase câţiva paşi la o parte, unde să nu-i audă nimeni.

– Cato o să-şi iasă din minţi, şopti Brutus. Dintre toate legiunile, tocmai în asta n-ar fi vrut să se înroleze fiu-său.

Renius îşi drese vocea şi scuipă pe iarba prăfuită a câmpului.

– Dar nici n-o să vrea să se zică despre el că e un laş. Faci cum vrei, dar nu câştigi nimic dacă îi laşi să plece acum. Fie o să încerce să te mituiască, fie o să suporte lucrurile aşa cum sunt. Vedem noi într-o zi, două.

Brutus se uită atent la bătrânul gladiator şi clătină din cap a neîncredere.

– M-ai pus în faţa faptului împlinit, aşa că trebuie să merg înainte, de-acum.

Renius îi aruncă o privire.

– Dacă dădeai în el, taică-său te omora.

– Când am vrut să dau în el, n-aveai tu de unde să ştii al cui băiat e, i-o întoarse Brutus.

Renius oftă.

– Bine tare te-am mai învăţat, măi băiete, nimic de zis. Cum oare să nu fi ştiut când băiatul poartă un inel de aur cu însemnele lui Cato, mare cât să cumperi o casă cu el?!

Brutus clipi, apoi se duse la cei trei recruţi şi-i studie lui Germinius mâna cu inelul, fără să scoată o vorbă. Tocmai voia să se întoarcă la Renius când alţi trei băieţi se desprinseră din mulţime şi se apropiară de acvila Primigeniei.

– Mergeţi să vă scrieţi numele, apoi staţi lângă ceilalţi, le zise Renius. Veţi depune jurământul când veţi fi destui.

Un zâmbet îi înălţă colţurile gurii în timp ce le făcea semn cu mâna să treacă.

CAPITOLUL DOUĂZECI ŞI DOI

Iulius lupta cu căldura Greciei şi cu scuzele de tot felul şi îi era tot mai greu să-şi ţină cumpătul. Avea nevoie disperată de recruţi, dar cetatea romană înconjurată de ziduri uitase datoria pentru care fusese fondată. Fiecare cerere a lui era întâmpinată cu tergiversări şi discuţii.

– Am văzut deja tinerii. Acum adu-mi veteranii, îi spuse Iulius bătrânului oraşului.

– Poftim? Vrei să rămânem fără apărare? izbucni omul indignat.

Iulius tăcu, aşteptând câteva clipe înainte să răspundă, aşa cum făcea Renius. Descoperise că acele mici pauze dădeau greutate cuvintelor mai mult decât orice.

– De aici, oamenii mei pleacă direct să se bată cu Mithridates. N-aveţi împotriva cui să vă mai apăraţi. N-am timp să mai instruiesc ţărani, ca să-i transform în legionari şi, după câte văd, nu există nici o forţă romană pe o rază de două sute de kilometri. Vreau să văd în faţa mea fiecare om dintre zidurile astea care a pus vreodată mâna pe o sabie, în slujba Romei. Să fie cât se poate de bine armaţi şi echipaţi.

Bătrânul încolţit dădu din nou să vorbească. Iulius îl întrerupse, ridicând puţin vocea.

– Nu cred că trebuie să pomenesc condiţiile în care au fost lăsaţi la vatră. Ar însemna să atentez la onoarea lor dacă le-aş aminti că pământurile acestea le-au fost date cu condiţia ca ei

să răspundă când Roma îi cheamă. Ei bine, Roma îi cheamă. Adu-mi-i!

Bătrânul se întoarse şi aproape că o luă la fugă înspre sala de adunări. Iulius aşteptă. În spatele lui, soldaţii stăteau drepţi. Suportase destul codelile consiliului şi o parte din el n-avea nici un pic de înţelegere pentru bătrâni. Trăiau într-un ţinut cucerit, iar teama constantă de revolte tocmai se materializase. Aveau de gând să aştepte frumos să treacă totul, ascunşi după zidurile lor solide? Se întrebă ce-ar fi făcut dacă Mithridates ajungea primul la ei. Era limpede ca lumina zilei. Ar fi deschis larg porţile, ar fi îngenuncheat în ţărână şi i-ar fi jurat credinţă, de teamă pentru soarta familiilor lor.

– Vine cineva pe strada principală, zise Gaditicus în spatele lui.

Iulius se întoarse la stânga şi ascultă pasul măsurat a vreo sută de legionari. Înjură în barbă. Ultimul lucru de care avea nevoie era să dea nas în nas cu un ofiţer din legiunile oficiale.

Când deveniră vizibili, lui Iulius îi săltă inima de bucurie.

– Legionari... staţi! se auzi o voce dogită, al cărei lătrat stârni ecouri între zidurile piaţetei.

Unul dintre oamenii lui Iulius fluieră uşor, surprins de ce vedea. Nou-veniţii erau bătrâni. Unii dintre ei purtau armuri vechi de aproape cincizeci de ani, cu modele mai simple de platoşe şi zale. Trupurile lor purtau dovezile deceniilor de război. Unora le lipsea câte un ochi sau o mână. Alţii aveau feţele şi membrele acoperite de cicatrici încreţite, cusute anapoda, care le brăzdau pieile în semiluni lungi.

Comandantul era un tip bine legat, cu capul ras şi umeri puternici. Faţa îi era plină de riduri adânci, dar lăsa totuşi impresia de putere, într-un fel care amintea vag de Renius. Omul salută, ştiind instinctiv că Iulius era comandantul, după distanţa pe care o păstra faţă de ceilalţi.

– Quertorus Far, permiteţi să raportez. Ne-am gândit că bătrânii din consiliu vor pălăvrăgi toată ziua, aşa că am dat adunarea fără ei. Domnule, veteranii sunt gata de inspecţie.

Iulius aprobă din cap şi îl urmă. Privi cum tot mai mulţi veterani intrau în piaţă şi se aliniau în formaţii perfecte.

– Câţi sunteţi? întrebă Iulius, încercând să măsoare valoarea oamenilor cu bărbi albe, care stăteau drepţi sub soarele de iarnă.

– Cu totul, suntem aproape patru sute, domnule, dar unii, care vin de pe la fermele mai îndepărtate, sunt încă pe drum. Ar trebui să fim toţi până la căderea nopţii.

– Şi media de vârstă? continuă Iulius.

Quertorus se opri şi se întoarse cu faţa înspre tânărul ofiţer.

– Sunt veterani, domnule. Asta înseamnă că sunt bătrâni. Dar toţi au venit ca voluntari şi sunt îndeajuns de puternici şi de duri, încât să-l facă pulbere pe Mithridates. Au nevoie de câteva zile, să se antreneze împreună, dar ţineţi cont că toţi au fost puşi la-ncercare şi-au arătat ce pot. Ani după ani, mulţi oameni au murit în slujba Romei. Aceştia sunt cei care au câştigat bătăliile.

Omul avea o expresie insolentă, dar Iulius desluşi hotărârea din vocea care încerca să-l convingă pe severul ofiţer venit în oraşul lor să caute o armată.

– Şi tu, Quertorus? Tu îi comanzi?

Omul chel râse – un gâlgâit rapid, întrerupt brusc.

– Eu nu, domnule. Consiliul oraşului îşi închipuie că îi comandă, bănuiesc, dar oamenii ăştia fac numai ce vor, şi asta de multă vreme. Luaţi aminte, au început să-şi lustruiască săbiile încă de când Mithridates a cucerit portul, dacă înţelegeţi ce vreau să zic.

– Vorbeşti de parcă n-ai fi şi tu unul dintre ei? spuse Iulius, transformând afirmaţia în întrebare.

– N-am vrut, domnule. Am servit douăzeci de ani în Cyrenaica Prima, dintre care zece ani ca *optio*.

Din instinct, Iulius întrebă:

– Ultimii zece?

Quertorus își drese glasul și-și feri o clipă privirea.

– Mai degrabă zece ani pe la mijloc, domnule. Spre sfârșit, mi-am pierdut rangul din cauză că îndrăgeam prea mult jocurile de noroc.

– Înțeleg. Ei bine, s-ar părea că iarăși jucăm la noroc, tu și cu mine, zise Iulius, încet.

Quertorus zâmbi exuberant, lăsând la vedere golurile din falca de jos, de unde lipseau dinții.

– Eu, unul, n-aș paria împotriva veteranilor, domnule. Nu când îi cunosc așa de bine.

Iulius privi rândurile înghesuite cu mai puțină încredere decât lăsa să se vadă.

– Sper că ai dreptate. Acum, intră și tu în rând. Vreau să le vorbesc oamenilor.

Preț de o clipă, Iulius crezu că Quertorus avea să se opună și se întrebă dacă nu cumva își pierduse rangul dintr-un motiv mai serios decât jocurile de noroc, acestea fiind o ocupație destul de răspândită printre soldați, când nu erau la datorie. Apoi, chelul intră în rând și luă poziția de drepți, fixându-și ochii cu interes asupra lui Iulius. Acesta își umplu plămânii cu aer.

– Veterani ai Romei! urlă și-i făcu pe cei de mai aproape să tresară.

Avusese întotdeauna vocea puternică, dar o parte din el se întrebă dacă era de ajuns, având în vedere că probabil unii dintre ei erau surzi.

– Înainte să ajungem aici, eu și oamenii mei am trecut prin două sate aflate mai la sud. Veștile pe care le-am căpătat spun că Mithridates a făcut tabără la vreo două sute de kilometri spre vest. Puteți fi siguri că legiuni romane se îndreaptă spre el chiar acum, din porturile de la vest, Dyrrhachium și Apollonia. Am de gând să-l alung pe Mithridates înspre ei. Vom fi precum ciocanul pentru nicovala romană.

Fără nici un dubiu, captase interesul tuturor. Toți ochii erau ațintiți asupra lui, atât ai soldaților lui, cât și ai veteranilor cărunți. Le mulțumi zeilor pentru că avusese inspirația să parcurgă cei douăzeci de kilometri spre nord și să adune recruți și din cetatea aceea.

– Cu voi cu tot, am o mie de oameni cu care să-l atac pe Mithridates. Unii oameni din cetatea voastră și din satele din sud n-au fost instruiți deloc. Alții, dintre soldații pe care i-am adus cu mine, sunt obișnuiți să lupte numai pe mare, pe galerele romane. Voi ați făcut parte din legiunile de uscat, așadar, voi trebuie să fiți coloana vertebrală a marșului nostru. Fiecare dintre voi va primi un frate de sabie dintre oamenii mei, pe care să-l antreneze.

Se opri, dar liniștea persistă și, în clipa aceea, Iulius înțelese că veteranii încă își aminteau disciplina anilor trecuți. Se întrebă câți dintre ei aveau să reziste kilometrilor întregi de marș și să apuce să lupte. Dacă ar fi avut soldați tineri, ar fi putut să acopere distanța aceea în trei, patru zile. Dar cu soldați ca aceia? N-avea cum să știe.

– Am nevoie de un ofițer de intendență, care să pregătească pachete cu mâncare și echipament din ce se găsește prin cetate.

Quertorus păși în față, cu ochii sclipind de plăcere.

– Quertorus? zise Iulius.

– Cu voia dumneavoastră, intendent Quertorus, domnule. De mult aștept ocazia să scot ochii consiliului.

– Foarte bine, dar plângerile lor vor ajunge la mine, iar eu le voi lua foarte în serios. Ia trei oameni de-ai mei și începe să pregătești proviziile. Avem nevoie de câte un scut pentru fiecare om și de toate sulițele și arcurile pe care le găsiți. Vreau o bucătărie de campanie instalată în afara zidurilor, până la căderea întunericului. Mai avem încă destulă lumină cât să facem niște exerciții și vreau să văd cum se mișcă oamenii ăștia. Tuturor o să le fie foame când o să terminăm.

Quertorus salută şi mărşălui regulamentar până în dreptul lui Gaditicus, care stătea în poziţie de drepţi lângă ceilalţi, unde îl lăsase Iulius. Acesta privi cum Quertorus alese alţi doi oameni care să meargă cu el şi încercă să ignore presentimentul că dăduse drumul vulpii printre gâşte.

Cei patru porniră în grabă. Iulius văzu cum bătrânul oraşului se năpusteşte afară din sala de adunări şi porneşte drept înspre rândurile veteranilor. Cu totul dezinteresat, Iulius se întoarse cu spatele. Orice hotărâre va fi luat adunarea era acum lipsită de importanţă.

– Am văzut că puteţi sta la inspecţie şi ştiu după cicatricile voastre că puteţi lupta. Acum, vreau să văd dacă vă mai amintiţi formaţiile de luptă.

La ordinul lui, toţi se întoarseră şi mărşăluiră în josul străzii principale, până la poarta care ducea afară din micuţul oraş. Cei care aşteptaseră pe străduţele lăturalnice se aşezară cu precizie în rânduri, în spatele celorlalţi. Iulius îi făcu semn lui Gaditicus să închidă coloana. Cei doi bărbaţi schimbară o privire în timp ce se alăturau trupei care părăsea cetatea. Bătrânul oraşului striga în urma lor, cu vocea tot mai stinsă pe măsură ce se convingea că n-aveau să-l mai asculte.

Dură ceva timp până când legionarii reuşiră să formeze patru şiruri egale, în care veteranii se amestecau cu bărbaţi mai tineri. Iulius mergea ţeapăn în susul şi în josul şirurilor, evaluând calitatea oamenilor care se adunaseră să lupte în numele lui. În timp ce se încrunta la ei, Iulius se chinui să-şi amintească lecţiile de tactică şi exerciţiile pe care Renius i le băgase în cap cu atâţia ani în urmă. Nici una dintre ele nu spunea cum să faci o legiune din nimic, dar îşi mai aminti câte ceva când începu să se gândească la problemele practice pe care le presupunea un grup atât de mare, care trebuia să se mişte şi să execute ordine. Grija lui obsedantă era că vreunul dintre veterani avea să-şi dea seama că nu mai comandase niciodată o unitate de

infanterie. Se încruntă şi mai mult. N-avea încotro decât să ducă mai departe cacealmaua.

Începând cu oamenii din colţuri, trasă un pătrat simplu, revăzând în minte diversele figuri, în vreme ce oamenii aşteptau. Îi împărţi pe ceilalţi în treizeci de rânduri numerotate, apoi le indică oamenilor din colţuri noile poziţii. Când fură gata, Iulius strigă ordinul:

– Marş lent în formaţie pătrată!

Formaţia era neregulată, dar oamenii se mişcau cu atenţie solemnă. Apoi, se opriră şi aşteptară în linişte.

– Acum, priviţi în jur, domnilor. Vreau câte un veteran lângă un soldat mai tânăr oriunde se poate. Vom combina viteza cu experienţa. Executarea!

Încă o dată, oamenii îşi schimbară poziţiile, iar foşnetul picioarelor suna ciudat fără pălăvrăgeala care-l însoţea de obicei. Iulius văzu că soldaţii lui se mişcau mai bine decât veteranii şi zâmbi uşor, chiar dacă Renius îl învăţase că acela care conduce trebuie să fie respectat, dar rece. Că nu trebuie să zâmbească. Că n-are voie să fie plăcut. Pe Marius îl iubiseră, e drept, dar luptaseră împreună ani întregi. El n-avea atâta vreme.

– Avem două cohorte de câte patru sute optzeci de oameni. Vă despărţiţi după linia a cincisprezecea şi lăsaţi între voi un rând gol.

Oamenii se mişcară din nou şi un drum larg se deschise între ei, pe pământul prăfos.

– Prima cohortă se va numi Accipiter, şoimul. A doua va fi Ventulus, briza. Accipiter va fi comandat de secundul meu, Gaditicus, iar Ventulus, de mine. Repetaţi-vă numele astea. Când le veţi auzi în luptă, vreau să reacţionaţi fără să vă gândiţi.

Se hotărî să nu le spună că una din cele două galere era un vas negustoresc, iar cealaltă zăcea pe fundul mării. Îşi şterse sudoarea de pe frunte.

– Înainte să începem să exersăm formaţiile de luptă, trebuie să ne găsim un nume.

Făcu o pauză, gândind cu disperare, dar mintea i se goli. Veteranii îl priviră impasibili, ghicind poate lipsa lui bruscă de încredere. Numele potrivit putea să le dea curaj în timp ce atacau şi Iulius începu să intre în panică. Era copleşit de importanţa de a face alegerea perfectă de la prima încercare şi nu-i venea nimic în minte.

„Haide!" se îmboldi singur. Rosteşte numele şi dă-le o identitate. Îşi trecu privirea printre oameni, furios pe propria indecizie. Erau romani, tineri şi bătrâni. Găsise!

– Sunteţi Lupii Romei, zise.

Vocea îi era liniştită, totuşi ajunse până la cei mai îndepărtaţi. Sub ochii lui, câţiva dintre veterani îşi îndreptară şi mai mult trupurile, iar Iulius ştiu că alesese bine.

– Acum, cohorta Ventulus, formaţi două manipule[1] la dreapta mea. Accipiter, vă adunaţi în stânga. Mai avem trei ceasuri până se întunecă. Vreau să faceţi manevre până cădeţi din picioare.

Nu se putu abţine să nu-şi încleşteze pumnul într-un gest de satisfacţie feroce când văzu cât de precis se mişcară. Îl chemă pe Gaditicus dintre rândurile lui Accipiter şi îi răspunse la salut.

– Până se întunecă, vreau să treci cu ei prin fiecare formaţie pe care o cunoşti. Nu le lăsa nici o clipă de gândire. Eu am să fac la fel cu ai mei. Schimbă comandanţii de unitate dacă este clar că sunt nepotriviţi sau ca să întăreşti disciplina, dar cu chibzuială. Vreau să lucreze bine până mergem la masă.

– Ai de gând să porneşti marşul mâine? întrebă Gaditicus, coborând vocea, ca să nu fie auziţi de oamenii din apropiere.

Iulius clătină din cap.

– Mâine vreau să facem simulări de luptă. Ai tăi împotriva alor mei. Vreau ca bătrânii să-şi aducă aminte, iar cei tineri să se obişnuiască să execute ordine pe câmpul de luptă, când vor fi sub presiune. Vino diseară să mă vezi şi să punem la punct detaliile. Aa, Gaditicus...

[1] *Manipulus* (în latină) – subunitate militară romană, aflată în componenţa unei cohorte (n.tr.)

– Da, domnule.

– Munceşte-i din greu, pentru că mâine Ventulus o să-i facă praf şi va trebui s-o iei de la capăt.

– Abia aştept să încercaţi, domnule, i-o întoarse Gaditicus zâmbind uşor.

Salută din nou şi se întoarse la noul lui post de comandă.

Două zile mai târziu, când dădu ordinul de plecare, Iulius fu copleşit de un val de mândrie care-l făcea să-şi simtă picioarele uşoare pe pământul străin. Ochiul drept îi era aproape închis din cauza unei lovituri cu coada toporului pe care o încasase de la unul dintre soldaţii lui Gaditicus, dar ştia că durerea avea să treacă.

Mulţi dintre soldaţii ambelor cohorte şchiopătau de pe urma bătăii pe care şi-o administraseră reciproc în timpul simulărilor de luptă, dar se transformaseră din străini în lupi, şi Iulius ştia că aveau să fie greu de ucis şi încă şi mai greu de dezbinat. Urmau să străbată două sute de kilometri de păduri şi câmpii, iar lui Mithridates i-ar fi trebuit foarte mulţi ţărani răsculaţi ca să le facă faţă. Se simţea ca şi când ar fi avut stomacul plin de vin bun, care-l făcea să vrea să râdă de încântare.

În dreptul lui, Gaditicus îi simţi dispoziţia şi râse scurt, apoi se strâmbă de durere când deschise gura umflată.

– Un lucru era grozav pe galeră. Nu trebuia să cari în spate atâtea fiare şi bagaje, se plânse în şoaptă.

Iulius îl bătu pe umăr şi începu să râdă.

– Consideră-te norocos. Soldaţii unchiului meu erau poreclişi „catârii lui Marius“ din cauza greutăţii pe care erau în stare să o care.

Drept răspuns, Gaditicus mormăi şi-şi mută un pic pachetul greu, ca să-şi odihnească muşchii. Cel mai rău îl dureau picioarele. Mulţi dintre veterani aveau gambe enorme, care demonstrau o forţă dobândită în ani întregi de marşuri. Gaditicus

jură în tăcere să nu-şi oprească primul cohorta, nu înainte să-i oprească Iulius pe-ai lui sau să se prăbuşească vreun bătrân. Nu era sigur care din evenimente era mai probabil.

Iulius mări pasul şi se strecură printre rânduri până în fruntea coloanei. Se simţea ca şi când ar fi putut merge toată ziua şi toată noaptea, iar romanii din spatele lui l-ar fi urmat.

În depărtare, oraşul se făcea tot mai mic.

„Dintr-o viaţă de războaie în pământuri străine nu puteau să iasă oameni slabi", medită Iulius în timpul marşului, spre sfârşitul celei de-a doua zile, pe jumătate orbit de praf şi transpiraţie. Dacă veteranii ar fi dus-o mai uşor în timpul anilor de pensie, se îndoia că ar fi fost în stare să ţină pasul cu mersul nerăbdător al tinerilor. Se părea că munca grea cu desţelenitul pământului pentru arături îi ţinuse în putere, deşi unii dintre ei păreau să aibă numai piele şi tendoane pe sub armurile vechi. Tunicile lor de piele erau pocnite şi scorţoase după ce zăcuseră atâta prin cufere, dar cataramele de fier şi platoşele unse şi lustruite străluceau. Puteau să-şi spună că erau fermierii, dar iuţeala cu care răspunseseră la chemarea lui dezvăluia adevărata lor fire. Cândva fuseseră cei mai disciplinaţi ucigaşi de pe pământ şi fiecare pas al lungului drum aducea înapoi văpăile de odinioară. Se vedea în ţinuta lor şi li se citea în ochi cum entuziasmul pentru război se aprindea din nou. Pentru bărbaţii aceia, lăsarea la vatră fusese un soi de moarte. Erau oameni care se simţeau cu adevărat vii doar când trăiau camaraderia dintre soldaţi, când îşi cheltuiau energiile tot mai puţine în lovituri năprasnice sau când erau atacaţi de inamic şi simţeau groaza aceea care le usca gurile.

Iulius ducea în spate un scut vechi, de lemn, pe care Quertorus îl smulsese de la locul lui de deasupra uşii cuiva. Ca să nu i se frece de piele, ducea un burduf greu de apă între scut şi apărătoarea de umăr. Apa din burduf gâlgâia melodios la fiecare

pas. Ca şi ceilalţi de pe galere, simţea condiţia fizică proastă, cauzată de faptul că libertatea lor de mişcare fusese mereu limitată la puntea unui vas. Dar, cel puţin, avea plămânii curaţi şi nici urmă de crizele cutremurătoare care îl torturaseră de când fusese rănit la cap. Nu îndrăznea să se gândească prea mult la ele, dar se întreba ce s-ar fi ales de autoritatea lui dacă începeau din nou. Nu există intimitate în timpul unui marş forţat.

În cea mai mare parte a primei zile, Iulius impusese un pas relaxat. Avea prea puţini oameni ca să rişte să piardă mai mulţi veterani decât era absolut inevitabil. Ajunseseră cu toţii la prima tabără. Iulius alesese santinele numai din rândul celor tineri. Nimeni nu se plânsese, deşi era clar că Suetonius îşi stăpânise cu greu un comentariu înainte să-şi ocupe postul, cu obedienţă duşmănoasă. Erau momente când lui Iulius i-ar fi plăcut la nebunie să-l biciuiască şi să-l lase în urmă, dar se stăpânea. Ştia că trebuia să formeze legături între el şi soldaţi. Legături atât de puternice, încât să reziste primelor momente de haos ale bătăliei. Trebuiau să îl vadă aşa cum odinioară îl văzuse el pe Marius – un om pe care să-l urmezi în infern.

În a doua dimineaţă, Iulius îşi potrivi pasul după al lui Gaditicus, care mergea în fruntea celor două cohorte. Abia îşi trăgeau suflul şi nu prea le venea să stea la discuţii, dar se puseseră de acord să meargă pe rând în fruntea coloanei, permiţându-i celuilalt să se piardă în spate printre soldaţi şi să evalueze slăbiciunile şi punctele tari ale marşului. Pentru Iulius, mersul în spate, cu ceilalţi, era extrem de preţios. În timpul unui asemenea interval, văzuse cum lumina entuziasmului se aprindea şi pe feţele celor mai slabi dintre oamenii lui. Se scuturaseră de legile şi restricţiile meschine ale vieţii la oraş şi se întorseseră în cea mai simplă lume pe care o cunoscuseră vreodată.

De aproape o oră, Iulius mergea în dreptul unei linii de pe la jumătatea cohortei Ventulus. Unul dintre veterani îi atrase atenţia. Singurul pe lângă care trecuse şi care nu îl privise în

ochi. Omul trebuia să fie unul dintre cei mai bătrâni veterani. Nu îl zăreai din prima, așa cum mergea ascuns printre trupurile soldaților din jur. Iulius ghici că lucrul acela putea să fie deliberat. În loc de coif, purta pielea zdrențuită a unui leu bătrân, care-i acoperea capul cu totul și se termina în linii drepte deasupra umerilor. Ochii felinei moarte erau două găuri adânci, negre. Ca și proprietarul, pielea părea mult prea uzată ca să mai fie de vreun folos. În timp ce mergea, bătrânul privea fix în față. Din cauza prafului, ochii lui păreau înșurubați în două crăpături înguste, înconjurate de riduri. Iulius îl privea cu interes, observând liniile dure ale tendoanelor de pe gât și încheieturile umflate ale degetelor, care păreau mai degrabă niște bâte de os. Deși veteranul ținea gura închisă, era evident că mai avea puțini dinți în falca bătrână, după cât de afundați îi erau obrajii. Iulius se întreba ce spirit putea să facă un om atât de bătrân să mărșăluiască kilometri după kilometri și să nu-și ia ochii dinspre o destinație pe care nici unul n-o vedea.

Amiaza se apropia și Iulius se pregătea să oprească marșul, ca să mănânce și să aibă o oră de odihnă binecuvântată. Văzu că bătrânul începuse să șchiopăteze cu piciorul stâng și genunchiul i se umflase în scurtul răstimp cât Iulius fusese lângă el. Urlă semnalul, iar lupii se opriră din doi pași, lovindu-se unii de alții.

Quertorus începu să adune echipamentul pentru gătit, iar Iulius îl găsi pe bătrân așezat, cu spatele rezemat de o cioată. Fața lui brăzdată se aspri și mai mult când înfășură genunchiul slab într-o fâșie de pânză pe care o răsuci în atât de multe straturi, încât abia mai putea îndoi piciorul. Își scosese pielea de leu, pe care o așezase cu grijă alături. Părul rar și cenușiu i se lipea de cap în smocuri asudate.

– Cum te cheamă? întrebă Iulius.

Bătrânul vorbi în vreme ce continua să înfășoare pânza. Mișca piciorul și mormăia la fiecare încercare, din cauza disconfortului.

– Lumea îmi zice Cornix, bătrânul corb. Sunt vânător. Pun capcane în pădure.

– Am un prieten care ar putea să te ajute cu genunchiul ăla. E vindecător. Cred că e mai bătrân decât tine, zise Iulius, încet.

Cornix scutură din cap.

– Nu-mi trebuie. Genunchiul ăsta m-a dus în multe campanii. Mai rezistă la una.

Impresionat de căpoşenia bătrânului, Iulius nu mai insistă. Fără o vorbă, aduse nişte fiertură de fasole şi nişte pâine pe care Quertorus le încălzise. Aceea avea să fie ultima lor masă caldă, pentru că se apropiaseră destul de mult de Mithridates, încât să întâlnească iscoade, care ar fi văzut fumul. Cornix luă mâncarea, mulţumind din cap.

– Ce mai soi de comandant eşti şi tu, spuse printre îmbucături, să-mi aduci mie mâncarea.

Câteva clipe, Iulius se uită la el cum mănâncă şi nu răspunse.

– Aş fi crezut că ai cam terminat-o cu soldăţeala. Trebuie să fie, cât, douăzeci de ani de când ai fost în legiune?

– Mai degrabă vreo treizeci şi tu ştii bine, răspunse bătrânul şi zâmbi, dând la iveală o pastă de pâine nemestecată. Dar tot îmi e dor câteodată.

– Ai familie? vru Iulius să ştie, întrebându-se în continuare de ce nu era omul acela în siguranţă pe dealuri, în loc să-şi irosească ultimele puteri acolo.

– Nevasta a murit şi ceilalţi s-au mutat mai la nord. Sunt numai eu acum.

Iulius se ridică şi se uită în jos, la omul care mesteca placid, strâmbându-se când îndoia genunchiul şubred. Privirea lui Iulius rătăci până lângă copac, unde Cornix îşi lăsase sabia şi scutul. Bătrânul îi urmări ochii şi se hotărî să răspundă la întrebarea nepusă.

– Mai pot să le folosesc, nu te gândi.

– Ar fi bine. Se zice că Mithridates are o puzderie de oameni.

Cornix pufni cu dispreț.

– Mda, mereu se zice așa.

Bătrânul termină de mestecat o îmbucătură, apoi trase un gât din burduful de apă.

– Deci, ai de gând să-ntrebi sau nu?

– Ce să-ntreb? răspunse Iulius.

– Am văzut eu că n-aveai tihnă cât ai mers pe lângă mine. Ce treabă are un moș de vârsta mea să se ducă la război? Asta-i treaba, nu? Cred că te întrebai dacă mai pot măcar să ridic sabia aia veche de-o car cu mine.

– Mi-a trecut prin minte, râse Iulius, răspunzând la scânteia de amuzament din ochii întunecați.

Cornix râse cu el, un șir de sunete aspre și poticnite. Apoi, rămase tăcut și se uită drept la tânărul comandant înalt, atât de plin de încrederea tinereții și care avea o viață întreagă de trăit.

– Vreau numai să-mi plătesc datoriile, băiete. Orașul ăla bătrân mi-a dat mult mai multe decât i-am dat eu. Mă gândesc că treaba asta o să ne facă să fim chit, acum, la sfârșit.

Clipi când termină de vorbit și Iulius zâmbi șters, înțelegând brusc că bătrânul venise cu ei ca să moară, preferând poate un sfârșit rapid, în locul unei agonii prea lungi, într-o cabană mizeră de vânător. Se întrebă câți dintre veterani voiau să-și lepede viețile cu ultimele licăriri de curaj decât să aștepte ca moartea să se strecoare noaptea în ei. Iulius tremură ușor în timp ce se îndrepta spre focurile de tabără, deși ziua nu era rece.

Nu puteau ști cu certitudine unde făcuseră tabăra Mithridates și armata lui de strânsură. Relatările pe care le auziseră de la supraviețuitorii romani puteau pur și simplu să fie greșite sau regele grec ar fi putut să parcurgă kilometri întregi, în vreme ce romanii mărșăluiau înspre el. Cea mai mare grijă era ca nu cumva cele două armate să dea fiecare peste iscoadele celeilalte

şi să fie siliţi să intre în luptă înainte să fie pregătiţi. Cercetaşii romanilor înţeleseseră că vieţile tuturor depindeau de priceperea lor de a nu se lăsa descoperiţi. Iulius îi trimisese pe cei mai iuţi şi mai în formă dintre ei să străbată kilometri întregi în căutarea semnelor proaspete ale prezenţei inamicului, în timp ce grosul lupilor se ascundea în pădurea deasă. Era o perioadă frustrantă. Nu puteau aprinde focul şi nici să plece mai departe, ca să vâneze, suportau fiecare noapte în frig şi umezeală, iar ziua abia se dezmorţeau un pic în soarele palid care ajungea la ei printre copaci.

După patru zile de lâncezeală, Iulius era practic gata să le ordone să iasă în spaţiu deschis şi să suporte consecinţele. Numai trei dintre iscoade nu se întorseseră deja. Cei care veniseră, printre rândurile exterioare ale santinelelor, înghiţeau mâncare rece alături de ceilalţi, în aceeaşi linişte jalnică.

Iulius fierbea în vreme ce-i aştepta pe ultimii trei. Ştia că grecii erau pe undeva prin zonă, după ce găsiseră o centurie romană măcelărită şi lipsită de arme şi armuri, la doar zece kilometri spre est. Centuria fusese luată pe nepregătite, în timp ce păzea un fort izolat. Vederea cadavrelor era dezolantă. Nimic din ce-ar fi putut Iulius să zică n-ar fi stârnit atât de deplin hotărârea oamenilor.

Cei trei cercetaşi veniră împreună, foşnind prin frunzele ude, în trapul uşor cu care acopereau neobosiţi kilometri întregi. Ignorară fiertura rece care îi aştepta şi se duseseră drept spre Iulius, cu feţele obosite, dar luminate de încântare. Toţi trei lipsiseră patru zile întregi şi Iulius ştiu că, în sfârşit, găsiseră duşmanul.

– Unde sunt? întrebă, ridicându-se iute în picioare.

– La vreo şaizeci de kilometri spre vest, răspunse unul dintre ei, nerăbdător să dea veştile. Au tabără mare. Se pare că se pregătesc să se apere de legiunile care vin dinspre Oricum. S-au înghesuit într-un loc îngust dintre două pante abrupte.

Se opri să-şi tragă răsuflarea şi unul din ceilalţi doi continuă raportul.

– Au înfipt ţepuşe pe pante şi pe terenul dinspre vest. Au răspândit multe iscoade şi gărzi, aşa că nu ne-am putut apropia prea mult. Dar ţepuşele alea păreau destul de bune, încât să ţină în loc cavaleria. Am mai văzut arcaşi care se antrenau şi cred că l-am văzut chiar pe Mithridates. Era o namilă care dădea ordine unităţilor. Se părea că el era comandantul pe-acolo.

– Câţi sunt? se răsti Iulius, aspectul acesta fiind cel care-l interesa în primul rând.

Cercetaşii schimbară o privire, apoi primul dintre ei vorbi din nou:

– Credem că, din ochi, aşa, să tot fie vreo zece mii. Nu ne-am putut apropia destul, încât să fim siguri, dar toată valea dintre dealuri era acoperită de corturi de piele – poate vreo mie. Am socotit că, dacă sunt opt, zece oameni în fiecare cort...

Ceilalţi doi dădeau din cap şi-l priveau pe Iulius, să vadă cum avea să primească veştile. Atent, Iulius îşi păstră expresia neutră, deşi era dezamăgit. Nu era de mirare că Mithridates se simţea suficient de încrezător încât să iasă în calea legiunilor. Data trecută, senatul îl trimisese numai pe Sulla să înăbuşe o revoltă mai mică. Dacă şi acum trimiteau o singură legiune, Mithridates avea mari şanse să iasă victorios şi să mai câştige un an de răgaz, până când senatul auzea veştile şi retrăgea fiecare om disponibil din celelalte teritorii. Chiar şi aşa, poate că nu s-ar fi grăbit să lase restul provinciilor romane fără apărare. Oare chiar era cu neputinţă să renunţe la Grecia? Toate cetăţile romane care acum se ascundeau în spatele zidurilor de apărare ar fi fost strivite de greci înainte ca senatul să adune o forţă copleşitoare. Râurile s-ar înroşi de sânge şi Roma ar fi smulsă din Grecia şi, dacă Mithridates reuşea să unească oraşele, războiul ar fi putut dura o generaţie.

Iulius trimise iscoadele să mănânce şi să se odihnească, lucruri pe care le meritau din plin. Oricum, n-aveau să se bucure prea mult.

Când oamenii plecară, Gaditicus veni lângă Iulius, cu sprâncenele ridicate în semn de interes.

– I-am găsit, confirmă Iulius. Cel mult zece mii. Mă gândesc să mai facem douăzeci de kilometri în noaptea asta, iar restul de patruzeci să-i facem mâine, pe întuneric. Arcaşii noştri vor ucide santinelele, iar noi vom ataca grosul armatei înaintea zorilor.

Gaditicus păru îngrijorat.

– Veteranii vor fi practic epuizaţi dacă-i mâni atâta drum pe întuneric. Am putea fi măcelăriţi.

– Sunt mai în formă decât erau când am plecat din oraşul lor. Va fi greu şi vom pierde câţiva, nu mă îndoiesc, dar avem avantajul surprizei. Plus că oamenii ăştia au fost în marş toată viaţa lor. Vreau să organizezi o retragere iute imediat după primul atac. Nu vreau ca oamenii noştri să lupte pe viaţă şi pe moarte cu atât de mulţi duşmani. Explică-le că vom da o lovitură din fugă – atacăm direct, omorâm cât putem de mulţi, apoi ne retragem. Ne îndepărtăm cât putem de mult până în zori şi... ei bine, vedem atunci cum ne prezentăm. Privi printre trunchiurile acoperite de muşchi la cerul de deasupra. Nu mai e mult până se întunecă, Gadi! Pregăteşte-ţi oamenii să ne mişcăm. Îi voi duce cât de departe se poate în noaptea asta, dar nu trebuie să fim văzuţi. Ne vom mai gândi la tactici când vom fi mai aproape. N-are sens să punem la punct detaliile până nu văd cum sunt dispuşi grecii. Nu trebuie să-i învingem, doar să-i forţăm să ridice tabăra şi să o ia spre vest şi spre legiunile care vin de pe ţărm.

– Dacă vin, răspunse Gaditicus încet.

– Vor veni. Indiferent ce s-a întâmplat după moartea lui Sulla, senatul nu-şi permite să cedeze Grecia fără luptă. Formează rândurile, Gadi!

Gaditicus salută şi trăsăturile i se destinseră. Era conştient că orice atac împotriva unei forţe atât de mari era riscant, dar lovitura pe timp de noapte pe care o propusese Iulius părea cea mai bună soluţie, ţinând cont şi de oamenii de care dispuneau. În plus, Mithridates îşi formase armata din civili neinstruiţi, care erau pe cale să se bată cu unii dintre cei mai experimentaţi luptători cu sabia. Avantajul acesta nu era enorm, având în vedere că trebuiau să se bată cu zece mii de oameni, însă avea să conteze totuşi.

Ordonă cohortei Accipiter să ridice tabăra şi privi cum tinerii şi veteranii lucrau împreună, iute şi în linişte, adunându-se în formaţii largi, până ce adunară totul din pădure. Într-adevăr, unii dintre ei erau lupi.

CAPITOLUL DOUĂZECI ŞI PATRU

Mithridates tocmai îşi pierduse gărzile de perimetru şi habar n-avea de asta. Iulius privise cercul exterior al străjilor timp de aproape o oră. În cele din urmă, zâmbi încântat de sistemul extrem de simplu pe care îl folosea regele grec. Fiecare dintre străji stătea lângă o torţă aşezată pe un par de lemn. La intervale întâmplătoare, ridica torţa şi rotea flacăra deasupra capului, iar străjile din jur răspundeau.

„O fi fost Mithridates rege, dar în mod sigur nu era tactician", îşi zise Iulius. Lupii le distruseseră sistemul de veghe cu câte o pereche de arcaşi la fiecare strajă. Primul arcaş dobora soldatul inamic, de îndată ce acesta dădea semnalul, iar al doilea roman îi lua locul. Totul mergea foarte repede şi romanii se apropiară de al doilea cerc. Străjile acestea erau mai aproape una de alta şi dură aproape o oră până fură înlocuite. Iulius le poruncise oamenilor să fie foarte prudenţi, dar şi el era tot mai încordat pe măsură ce timpul trecea şi romanii aşteptau ca ultima strajă să facă semn cu torţa, complet neştiutor de faptul că toţi cei care aveau să-i răspundă erau romani.

Cabera slobozi ultima săgeată tăcută şi soldatul inamic se prăbuşi într-o movilă întunecată. Câteva clipe mai târziu, inelul de lumină străluci peste o altă faţă umbrită, care stătea calmă, de parcă nimic nu se întâmplase. Nu se auzi alarma şi Iulius îşi încleştă pumnii de încântare.

Tabăra de la poalele dealurilor era luminată de torţe fixate pe pari, ca acelea pe care le foloseau santinelele. De departe,

noaptea întunecată de iarnă părea sfâşiată de o mare de pete aurii, ca nişte ochi ce nu clipeau, ci străluceau înspre romanii care aşteptau semnalul lui Iulius. Tânărului comandant i se părea că toată lumea atârna de cuvântul lui. Se trase lângă cea mai apropiată dintre străjile false şi îi făcu semn lui Cabera. Acesta aprinse de la torţă o săgeată îmbibată în ulei şi trase repede, în timp ce flăcările i se repezeau spre degete.

Gaditicus văzu aşchia de lumină care se avânta în sus şi arătă cu vârful sabiei către tabăra din faţa lor. Oamenii lui se puseră în mişcare fără un ţipăt sau un strigăt de luptă. Alergau într-o linişte stranie înspre oazele de lumină care marcau tabăra. Aveau să se unească în două puncte diferite cu Ventulus, astfel încât să işte cât mai multă panică şi dezordine.

La căderea nopţii, armata greacă dăduse stingerea, bazându-se pe străjile lor împrăştiate să-i avertizeze în caz că erau atacaţi. Mulţi dintre ei nu îşi dădură seama de pericol decât în momentul în care corturile de piele fură sfâşiate şi săbii nevăzute înjunghiară trupurile adormite, omorând zeci de oameni în primele secunde. Vaietele se amestecară cu strigăte şi tabăra începu să se trezească şi să pună mâna pe arme.

– Lupii! urlă Iulius, considerând că nu mai era cazul să păstreze liniştea.

Entuziasmul îl copleşi în timp ce el şi ai lui alergau prin tabără, omorându-i pe toţi cei care se împleticeau afară din corturi. Le spusese oamenilor să ucidă fiecare câte doi duşmani, apoi să fugă, dar trei greci muriseră deja de mâna lui şi abia trecea primul moment de paroxism. Simţea panica oamenilor lui Mithridates. Ofiţerii acestuia întârziau să răspundă atacului şi, fără să primească ordine, vreo sută de oameni încercară să se opună atacatorilor nevăzuţi. Mureau unul după altul, răpuşi de săbiile veteranilor. Strigătul lui Iulius ridică ecouri dinspre cohorta lui Gaditicus, sute de voci care sporeau deruta şi spaima duşmanilor. Cabera trase celelalte săgeţi în corturile întunecate, iar Iulius spintecă un om gol, care încerca să-şi găsească sabia.

Totul era haos şi, în dezordinea aceea, Iulius aproape că rată momentul de care jurase să țină seama.

Se produse după minute bune de luptă, când se auziră goarnele şi grecii năuciți începură să se adune în unități. Duşmanii se înarmaseră în corturile la care romanii nu reuşiseră să ajungă. Acum, grecii începeau să riposteze. Ordine în elenă se auzeau peste loviturile de săbii.

Iulius se învârti pe călcâie şi reteză de la încheietură mâna unui om care se repezise la el. Fiecare lovitură cu tăişul acela greu făcea ravagii. Următoarea lovitură fu însă parată corect şi Iulius se trezi cu doi inamici în față şi cu alții care veneau în fugă din toate părțile. Grecii îşi reveniseră din şoc şi era timpul ca lupii să se retragă înainte să fie făcuți bucăți.

– Retragerea! urlă în timp ce dădea o lovitură joasă cu sabia, care crestă adânc glezna celui mai apropiat om.

Al doilea inamic se împiedică de corpul primului şi Iulius se trase la o parte, se întoarse în spațiul strâmt şi o rupse la fugă, sandalele alunecându-i pe țărâna însângerată. Oamenii lui îl urmară imediat ce putură să se elibereze de riposta inamicilor.

Dincolo de torțele taberei, noaptea era o ascunzătoare cufundată în beznă. În momentul în care Iulius strigă retragerea, toate torțele străjilor fură stinse şi romanii se împrăştiară nevăzuți, dispărând iute dincolo de hotarele taberei, lăsând în urmă cadavre şi distrugere.

Unitățile grecilor se opriră la marginea luminată a taberei. Nu voiau să fugă în întunericul în care păreau că se ascund mii de duşmani – duşmani despre care li se spusese că erau la mai mult de o săptămână de marş depărtare şi că veneau din altă direcție. Ordine nesigure era strigate încoace şi încolo prin tabără. Grecii şovăiau, iar lupii se pierdură în noapte.

Mithridates era ca turbat. Fusese smuls din somn de urlete care veneau din capătul celălalt al taberei. Cortul lui era la gura trecătorii înguste şi, când mintea somnoroasă i se limpezi,

înţelese că erau atacaţi dinspre latura pe care o considerau sigură. Ştia că soldaţii lui curăţaseră toate aşezările romane dintre partea aceea a taberei şi oraşele înspăimântate de pe coasta de est.

Cele zece mii de greci acopereau o întindere vastă din vale. Până când el şi căpitanii lui reuşiseră să ajungă la locul atacului şi să facă ordine, romanii dispăruseră.

Cu feţe sumbre, numărară morţii. Ofiţerii care supravieţuiseră estimau că fuseseră atacaţi de aproximativ cinci mii de oameni care lăsaseră mai bine de o mie de cadavre în urma lor. Mithridates urlă de durere când văzu oamenii care zăceau unii peste alţii în corturi, ucişi înainte să fi dat ochi cu duşmanul. Era un carnagiu, şi regele simţi din nou frustrarea care îl încercase cu ani în urmă, când Sulla venise după el.

„Cum putuseră să treacă de el şi să ajungă în spatele taberei?" se întrebă în timp ce mergea printre cadavrele care zăceau de-a valma. Privi înspre pădurea întunecată şi-şi aruncă sabia în noapte, copleşit de furie. Întunericul înghiţi arma aproape de îndată ce părăsi mâna regelui.

– Străjile sunt moarte, domnule, raportă un ofiţer.

Mithridates îl privi cu ochii înroşiţi de fum şi nesomn.

– Pune altele şi pregăteşte oamenii să ridice tabăra. Plecăm în zori. Vreau să fie hăituiţi până la ultimul.

Omul plecă în fugă să transmită ordinele şi Mithridates privi din nou dezolarea din jurul lui. Pierduse o mie de oameni, dar văzuse doar câteva cadavre de romani. De ce se retrăseseră? Indiferent care legiune era, se părea că ar fi putut să treacă prin tabără ca un tăvălug până la revărsatul zorilor, atât de mari fuseseră panica şi dezordinea din rândul grecilor. Unde oare aveau să fie în siguranţă, dacă nu în inima pământului lor, în propria tabără?

Când plecase la culcare în noaptea aceea, o făcuse cu convingerea că era în fruntea celei mai mari armate pe care o adunase vreodată, pe care o văzuse vreodată. Acum, ştia că nu avea

să mai poată dormi fără să se teamă că romanii aveau să-şi bată joc de forţa lor şi să le smulgă vieţile cu uşurinţă sălbatică. Se uită la feţele din jurul lui, observând şocul şi groaza, iar îndoielile începură să se strecoare în el. Crezuse că era înconjurat de lei, dar vedea că erau miei, de fapt.

Încercă să se scuture de disperarea care îl apăsa. Cum oare putea să mai spere să înfrângă Roma? Oamenii aceia se adunaseră sub flamura lui după ce obţinuse câteva victorii uşoare împotriva romanilor pe care îi urau atât de mult. Dar erau nişte tineri cu capetele umplute de visurile de glorie ale Spartei, Tebei şi Atenei. Cu visurile de glorie ale lui Alexandru, pe care el, Mithridates, nu era sigur că le putea înfăptui. Lăsă capul în jos şi îşi încleştă pumnii mari, în timp ce oamenii mergeau grăbiţi pe lângă el, neîndrăznind să i se adreseze regelui mânios.

– Ar trebui să ne întoarcem, zise Suetonius. Încă un atac în vreme ce ridică tabăra. N-o să se aştepte la aşa ceva.

– Şi cum crezi că am putea să scăpăm din nou, acum că se apropie zorii? răspunse Iulius enervat. Nu. Marş forţat până găsim adăpost.

Îşi întoarse faţa, ca să nu vadă expresia îmbufnată care ştia că avea să urmeze cuvintelor lui. Chiar şi aceea era doar cu puţin mai suportabilă decât plăcerea aprigă ce pusese stăpânire pe tânărul ofiţer după raidul nocturn. Îl îmbolnăvea. Pentru Iulius, bătălia scurtă fusese lipsită de onoare, o simplă chestiune practică, al cărei unic scop fusese să reducă numărul duşmanilor. Pentru el, entuziasmul fierbinte care îi umpluse venele în timpul luptei dispăruse aproape imediat ce se îndepărtaseră, dar omorul facil îl stârnise pe Suetonius într-un mod aproape sexual.

Iulius observă că şi veteranii se îndepărtaseră de tabăra grecilor de îndată ce putuseră, fără să se bucure sau să ia în seamă rănile minore. Profesionişti, păstrau tăcerea, aşa cum ordonase

Iulius. Numai Suetonius pălăvrăgise pe când mărşăluiau, părând că nu se putea abţine să-şi manifeste satisfacţia de sine.

– Am putea să trimitem arcaşii să tragă de la adăpost, înainte să ne retragem, zise şi gura i se deschise umedă în faţa acelei perspective. Ai văzut straja aia în care am tras? Drept în gât, o lovitură perfectă.

– Taci! se răsti Iulius la el. Intră în rând şi ţine-ţi gura!

Se săturase de individul acela şi era ceva profund neplăcut în bucuria pe care i-o stârnea măcelul pe care îl făcuseră. Nu fusese evident în timpul luptelor pe mare, dar faptul de a fi ucis oameni care dormeau trezise ceva extrem de urât în tânărul ofiţer, pe care Iulius voia să îl trimită cât mai departe cu putinţă de el. Crucificarea piraţilor îi flutură în minte şi Iulius se cutremură. Se întrebă dacă Suetonius ar fi arătat vreun pic de milă sau ar fi mers până la capăt. Bănuia că moartea piraţilor ar fi fost cumplit de lentă dacă Suetonius ar fi dat ordinele în locul lui.

Tânărul ofiţer de gardă nu intră imediat în rând, iar Iulius se abţinu cu greu să-i tragă una. Aparent, individul credea că ei doi aveau un soi de relaţie personală, care izvora din amintirile lor comune, încă din celula de pe nava lui Celsus. Iulius se întoarse spre el şi-i văzu faţa schimonosită de ciudă, cu gura care se mişca anapoda în vreme ce Suetonius se gândea cum să răspundă la ordinul pe care îl primise.

– Intră în rând sau te omor aici! se răsti Iulius.

În sfârşit, silueta deşirată a celuilalt tropăi în rândul oamenilor care mărşăluiau în spate.

Unul dintre veterani înjură când se împiedică. Nu era deloc greu să te împiedici în bezna nopţii fără lună. Încă de la început, stabiliseră un pas alert şi nu se plânsese nimeni. Toţi ştiau că Mithridates avea să plece în căutarea lor de îndată ce se lumina destul încât să vadă. Mai erau mai puţin de două ceasuri până în zori şi, la viteză maximă, ar fi putut să acopere vreo cincisprezece kilometri.

Mai puţin, de fapt, din cauza răniţilor. Fără să fi cerut ajutor, oamenii care mergeau greu erau sprijiniţi de ceilalţi. Rănile erau minore totuşi. Lupta fusese de aşa fel, încât cei mai mulţi romani fie muriseră, fie scăpaseră cu totul neatinşi. Iulius nu avusese timp să estimeze pierderile, dar bănuia că se descurcaseră bine, mult mai bine decât sperase.

În vreme ce mergea, se gândea cum ar fi apărat el armata greacă dacă ar fi răspuns de ea. Înainte de orice, un sistem mai bun de veghe. Aceea fusese slăbiciunea care le permisese romanilor să ajungă neştiuţi în inima taberei. Se părea că lupii avuseseră noroc, dar, în ciuda tuturor defectelor lui, Mithridates nu era prost. Data următoare avea să fie mai greu şi mai mulţi romani aveau să moară. Nevăzut, în fruntea coloanei, Iulius avu în sfârşit un moment de linişte în care să evalueze succesul. Oricât de înjositoare era bucuria lui Suetonius, individul avea dreptate. Fusese o lovitură perfectă.

La revărsatul zorilor, cei mai mulţi erau epuizaţi. Sumbru, Iulius îi forţă să se împleticească înainte, aruncând neîntrerupt ordine şi ameninţări. După alţi câţiva kilometri, ajunseră la un lanţ de dealuri abrupte, împădurite, care aveau să-i adăpostească de lumina zilei. Aveau să mănânce şi să doarmă acolo. Până şi voinţa de fier a veteranilor începea să fie măcinată de marşul nesfârşit şi, pe când le asculta mormăielile, Iulius îşi spuse că trebuia să stea ascunşi ceva mai mult, până îşi vor fi recăpătat puterile.

În zori, Mithridates îşi trimise toţi călăreţii, puţini la număr, în grupuri de câte douăzeci, cu porunca de a se întoarce de îndată ce zăreau inamicii. Planul iniţial, de a ridica tabăra şi a trimite toată armata în căutarea atacatorilor, îi stârnise îndoieli. Poate că exact asta voiau romanii să facă, să părăsească adăpostul aparent al văii înguste şi să iasă în câmpia deschisă, unde legiunile ascunse puteau să-i nimicească. Se plimba prin cort într-o agonie a frustrării, blestemându-se pentru că era aşa

de nehotărât. Trebuia oare să se retragă într-un oraş? Dar toate oraşele erau ale romanilor, care ar fi apărat zidurile până la ultima suflare. Dar unde pe câmpie putea să fie în siguranţă? Ştia că şi alte legiuni veneau probabil dinspre coastă, ca să înăbuşe revolta, şi se jucă un timp cu ideea de a dizolva armata şi de a trimite oamenii înapoi la fermele lor pierdute prin văi. Nu, nu putea face asta. Romanii care căutau rebeli i-ar fi omorât unul câte unul şi n-ar fi câştigat nimic.

Strânse din dinţi cu aceeaşi furie neputincioasă care îl străbătea încă de când văzuse morţii din noaptea trecută. Oare Alexandru s-ar fi lăsat prins între legiuni?

Se opri brusc. Nu, Alexandru s-ar năpusti asupra lor şi i-ar obliga să lupte deschis, dar în care direcţie să plece? Dacă ducea armata spre est, ar fi fost prins de legiunile care veneau de pe coastă. Dacă se mişca înspre vest, către porturile romane, ucigaşii aceia nocturni i-ar fi hărţuit neîntrerupt ariergarda. Zeii să-l ierte, dar ce-ar fi făcut *Sulla?* Dacă iscoadele se întorceau fără veşti, iar el stătea cu mâinile în sân, oamenii aveau să dezerteze, de asta era sigur.

Oftă şi îşi turnă a treia cupă de vin, în ciuda senzaţiei acide din stomacul care se revolta împotriva unei asemenea pedepse la ora aceea din zi. Enervat, ignoră senzaţia de disconfort şi dădu cupa pe gât. Nu peste mult timp, trebuia să meargă şi să le spună fiilor lui că încetineala cu care reacţionaseră noaptea trecută îi costase viaţa pe mulţi.

Ziua trecea şi Mithridates bău mai mult şi mai mult. Iscoadele se întoarseră pe caii plini de spume, dar fără nici o veste. În toată tabăra, Mithridates regele fu singurul care bău până adormi la căderea nopţii.

Iulius ştia că estimările privitoare la raidul din noaptea trecută aveau să fie imprecise sau exagerate. Era în firea soldaţilor să pretindă că avuseseră succese mai mari decât în realitate. Dar, chiar şi aşa, se gândi că probabil reduseseră forţele lui Mithidates

cu opt sute, până la o mie de oameni. Ei înşişi pierduseră doar unsprezece soldaţi. Bărbaţii aceia n-aveau să fie îngropaţi sub privirile zeilor romani. Nu fusese timp să adune morţii şi lucrul acela era ca un ghimpe în sufletele veteranilor. Niciodată nu le plăcuse să-şi lase camarazii în mâinile duşmanilor.

Soldaţii mai tineri scăpară de o parte din încordarea nopţii trecute imediat ce ajunseră în siguranţa oferită de şirurile de copaci de pe deal şi Iulius le dădu permisiunea să rupă rândurile. Chiuiseră şi ovaţionaseră până rămăseseră fără glas, în vreme ce veteranii îi priveau doar, zâmbind, mai preocupaţi să-şi curețe şi să-şi ungă echipamentul decât să sărbătorească.

Quertorus îi trimisese după carne pe cincizeci dintre cei mai pricepuţi vânători şi, pe la jumătatea dimineţii, terminase de pregătit mâncarea aburindă. Arici, iepuri şi căprioare se frigeau laolaltă, deasupra focurilor mocnite. Flăcările în sine reprezentau un pericol, dar copacii aveau să împrăştie fumul, iar Iulius ştia că oamenii aveau nevoie de sucul şi căldura cărnii fierbinţi. Insistă numai ca focurile să fie stinse de îndată ce ultimele capturi ale vânătorilor vor fi fost gătite.

În după-amiaza aceea, avantajele tinereţii fură mai clare ca oricând. Recruţii tineri se refăcuseră complet şi se mişcau plini de energie prin tabără, în grupuri mici, stând de vorbă şi râzând. În schimb, veteranii zăceau ca morţii. Nici nu se întorceau în somn, aşa încât se treziră amorţiţi şi plini de junghiuri. Vânătăile li se întindeau pe sub piele, apărând în locuri în care, cu o noapte în urmă, nu fusese nici un semn. Tinerii nu luau în seamă rănile superficiale, dar nici nu îi luau în râs pe veterani pentru cât erau de ţepeni. Văzuseră priceperea, şi nu vârsta lor.

Iulius îl găsi pe Cornix aşezat aproape de foc, bucurându-se în mod evident de căldura care-i pătrundea în oasele bătrâne. Mesteca agale.

– Carevasăzică, n-ai murit, zise Iulius, bucurându-se sincer să vadă că bătrânul supravieţuise haosului din timpul raidului.

Piciorul şubred era întins pe pământ, cu genunchiul legat strâns.

Cornix îi făcu un semn de bun venit, fluturând vag o bucată de carne.

– Mda, n-au fost ăia în stare să mă omoare, se puse de acord.

Supse toată zeama din bucata de carne, apoi o apăsă bine pe obraz, ca să se înmoaie îndeajuns, încât să o poată mesteca.

– Erau cam mulţi, am băgat de seamă.

Ochii lui îi căutară pe ai lui Iulius, plini de interes.

– Aş zice că mai sunt vreo opt sau nouă mii, zise Iulius.

Cornix se încruntă.

– O să ne ia timp, nu glumă, să omorâm atâţia, remarcă bătrânul cu toată seriozitatea în vreme ce învârtea în gură bucata de carne, rumegând-o.

Iulius zâmbi maliţios.

– Ei bine, meşteşugarii pricepuţi nu fac lucrurile în pripă, spuse.

Cornix aprobă din cap şi, fără voia lui, un zâmbet i se întinse peste faţa ridată.

Iulius îl lăsă să mănânce şi plecă să îl caute pe Gaditicus. Împreună dădură ocol taberei, oprindu-se şi vorbind cu străjile. Erau dispuşi în grupuri de câte trei, astfel încât să fie tot timpul cineva care să poată da alarma. Fiecare grup se afla în raza vizuală a celorlalte şi în felul acesta făceau înconjurul taberei. Era nevoie de mulţi oameni, dar Iulius ordonase schimburi scurte, de numai două ore. Oamenii erau înlocuiţi repede, şi noaptea trecu fără să se dea alarma.

Întunericul cădea rapid în zilele de iarnă. În seara următoare, romanii ieşiră în marş din pădure şi atacară din nou tabăra lui Mithridates.

CAPITOLUL DOUĂZECI ŞI CINCI

Cu pielea pătată de furie, Antonidus se plimba în sus şi în jos prin camera mobilată luxos. Tolănită pe o sofa purpurie şi moale, se afla silueta corpolentă a senatorului Cato. Ochii care îl urmăreau pe Antonidus păreau mici, pierduţi pe întinderea cărnoasă a feţei transpirate. Străluceau intrigaţi, în timp ce urmăreau paşii fostului general al lui Sulla, care măsurau pardoseala de marmură. Cato schiţă o grimasă când observă praful care se agăţa de Antonidus. Individul acela ar fi trebuit să aibă mai mult bun-simţ şi să nu solicite o întrevedere înainte de a se fi spălat măcar.

– Nu am nici o informaţie nouă, domnule senator. Nici o frântură, zise Antonidus.

Cato oftă teatral şi întinse o mână pufoasă pe mânerul canapelei, trăgându-se în capul oaselor. Degetele care strângeau lemnul erau alunecoase şi lipicioase din cauza rămăşiţelor dulci ale cinei pe care o întrerupsese din cauza lui Antonidus. Leneş, Cato îşi curăţă degetele cu limba, în vreme ce aştepta ca omul acela enervant să se calmeze. Câinele lui Sulla nu fusese niciodată un om răbdător, ce-i drept. Şi când dictatorul trăia, Antonidus conspirase şi trăsese sfori neîncetat, ca să obţină mai multă autoritate şi libertate de mişcare de care Sulla oricum nu avea nevoie. După asasinatul acela mai degrabă sordid, Antonidus se purtase într-un mod strigător la cer, depăşindu-şi cu mult atribuţiile în încercarea de a găsi ucigaşii. Cato fusese nevoit

să îl sprijine când acțiunile generalului fuseseră discutate în senat. Altfel ar fi fost doborât de cei pe care îi ofensase. Chiar și protecția lui era fragilă, iar Cato se întreba dacă generalul agitat își dădea seama cât de aproape era de a fi distrus. În ultimele luni, Antonidus îi jignise pe aproape toți cei care însemnau ceva în orașul acela, interogându-i chiar și pe cei care erau deasupra oricărei bănuieli.

Cato se miră în sinea lui cum de reușise Sulla să suporte compania mohorâtă a generalului. El, unul, se plictisea foarte repede de prezența lui.

– Ai luat vreodată în calcul posibilitatea de a nu-l găsi pe cel care a comandat asasinatul? întrebă.

Antonidus se opri și se întoarse înspre senator.

– Nu voi da greș. Durează mai mult decât aș fi crezut, dar până la urmă cineva va vorbi sau voi găsi dovezile care să arate ca un deget plin de sânge spre vinovat. Îl voi prinde.

Cato îl privi atent, observând strălucirea fanatică din ochii generalului. „O obsesie periculoasă", își spuse, cântărind posibilitatea de a-l înlătura în liniște pe Antonidus înainte ca acesta să creeze și alte probleme. De bine, de rău, eforturile publice fuseseră depuse și, dacă Sulla n-avea să fie răzbunat, ei bine, orașul avea să-și vadă în continuare de viață. Indiferent dacă Antonidus avea sau nu succes.

– S-ar putea să dureze ani întregi, să știi, continuă Cato. Sau ai putea să mori fără să găsești vinovatul. N-ar fi foarte neobișnuit. Dacă era să se dea de gol cineva sau să fie trădat, mă gândesc că s-ar fi întâmplat imediat după asasinat, dar degetul acela plin de sânge despre care vorbești n-a apărut și s-ar putea să nu apară în veci. Poate că a venit timpul să renunți, Antonidus!

Ochii negri îl sfredeliră, dar Cato păru neafectat. Puțin îi păsa de obsesiile lui Antonidus, chiar dacă o vreme se bucurase să-l lase să dea roată ca un nebun caselor Romei. Poate că era vremea să cheme câinele înapoi.

Antonidus păru să ghicească gândurile pe care senatorul le ascundea sub expresia plată, plictisită, cu care îi întorcea privirea.

– Mai daţi-mi un pic de timp, domnule senator, îi ceru, iar expresia furioasă fu iute înlocuită de îndoială.

„Poate că, la urma urmei, omul înţelegea cum Cato îl protejase de furia celorlalţi senatori", medită demnitarul obez. Privi ostentativ în altă parte şi Antonidus începu să vorbească repede:

– Sunt aproape sigur că asasinatul a fost pus la cale de unul din trei oameni. Oricare dintre ei putea să aranjeze fapta şi toţi erau simpatizanţii lui Marius înainte de război.

– Şi cine sunt oamenii aceştia periculoşi? se interesă Cato în bătaie de joc, deşi putea să turuie cele trei nume la fel de uşor ca generalul.

La urma urmei, informatorii veneau întâi la el şi-abia apoi la Antonidus. Şi cum să nu fie aşa câtă vreme Cato le umplea pungile cu bani?

– Pompei şi Cinna sunt cei mai probabili. Poate Cinna mai mult decât toţi, având în vedere că Sulla era... interesat de fiică-sa. Şi Crassus. Aceştia trei au banii şi influenţa care să le permită să cumpere un asasinat şi nici unul nu era prieten cu Sulla. Sau poate că au acţionat împreună. De exemplu, Crassus şi-a pus banii la bătaie, iar Pompei – relaţiile.

– Ai numit trei oameni foarte puternici, Antonidus. Sper că n-ai pomenit de bănuielile astea nimănui. Mi-ar părea extrem de rău să te pierd, spuse Cato cu o voce batjocoritoare.

Antonidus nu păru să observe.

– Nu voi zice nimic până nu voi avea dovezi care să-i acuze. Toţi trei au avut beneficii de pe urma morţii lui Sulla şi votează pe faţă împotriva simpatizanţilor lui. Instinctul îmi spune că unul dintre ei a fost sau că măcar şi-au dat acordul. Numai de-aş putea să-i interoghez, ca să mă asigur!

Îşi sfărma la propriu dinţii de furie şi Cato trebui să aştepte până când petele de pe piele îi dispărură şi accesul de mânie îşi pierdu din intensitate.

– Nu poţi să te apropii de ei, Antonidus! Toţi trei sunt foarte bine apăraţi de tradiţiile senatului şi de propriile gărzi. Chiar dacă ai dreptate, ar putea să-ţi scape.

Spusese asta numai ca să vadă dacă Antonidus putea fi zgândărit până la a-şi pierde controlul cu totul şi fu mulţumit să vadă venele vineţii care i se umflară pe frunte şi pe gât. Cato izbucni în râs şi Antonidus îşi reveni din momentul de turbare, năucit de sunetele neaşteptate. „Cum putuse Sulla să-l suporte?" se întrebă Cato din nou. Era copilăros de deschis şi de uşor de manipulat.

– Soluţia este simplă, Antonidus. Trebuie să angajezi la rândul tău asasini, dar să ai grijă să nu afle cine eşti.

Captase întreaga atenţie a generalului, observă Cato mulţumit. Începuse să îl doară capul de la prea mult vin şi voia să scape odată de omuleţul acela agitat.

– Trimite-ţi asasinii pe urma familiilor celor trei. Alege o soţie preaiubită, o fiică, un fiu. Lasă un semn care să arate că fapta a fost săvârşită în memoria lui Sulla. Una dintre săgeţile tale va nimeri în cine trebuie, cât despre ceilalţi doi... Ei bine, n-au fost niciodată prietenii mei. E în avantajul nostru dacă vor fi vulnerabili un timp. Apoi, consideră chestiunea încheiată şi închipuie-ţi că Sulla se odihneşte în mod rezonabil, ca un spirit de treabă ce este.

Zâmbi în vreme ce Antonidus rumega ideea şi faţa subţire i se aprindea de o cruzime strălucitoare. Cutele de îngrijorare se destinseră uşor pe fruntea generalului, unde fuseseră cioplite în lunile care trecuseră de la otrăvirea dictatorului. Cato dădu din cap, ştiind că găsise omul perfect. Mintea îi alunecă spre gândul de a mânca un pic de carne rece înainte să meargă la culcare şi abia băgă de seamă când Antonidus se înclină şi ieşi din cameră cu mişcări iuţi, nestăpânite.

Mai târziu, pe când îşi îndesa mâncarea în gura leneşă, Cato oftă enervat când îşi aminti de problema cu tâmpitul de fiu-său şi cu Renius. Îşi aminti că îl văzuse pe cel din urmă luptând în

arenă şi simţi un fior plăcut când îşi închipui sălbăticia controlată care fusese în stare să reducă la tăcere mulţimile asurzitoare ale Romei. Un om care punea atât de puţin preţ pe viaţă nu era uşor de întors din drum. Oare ce putea să ofere în schimbul fiului său? Brutus, băieţandrul-general, era băgat în datorii până peste cap. Poate că nişte aur l-ar fi înmuiat. Puterea era un lucru tare nestatornic şi, dacă banii şi influenţa aveau să dea greş, aşa cum se aştepta, urma să aibă nevoie de o unealtă atât de utilă cum era Antonidus. Ar fi fost mare păcat să îl piardă.

Alexandria se opri înainte să bată în poarta atât de cunoscută a domeniului. Drumul de opt kilometri din oraş până acolo fusese ca o întoarcere în timp. Stătuse în faţa porţii aceleia ca sclavă. Amintirile se revărsară asupra ei. Îşi aminti când o biciuise Renius, când îl sărutase pe Gaius la grajduri, cum muncea până cădea din picioare, în vânt sau în ploaie, cum omorâse oameni cu un cuţit de bucătărie, chiar sub zidurile acelea, în toiul revoltelor. Dacă Iulius n-ar fi dus-o la oraş, ar fi fost tot acolo, frântă de anii care treceau.

Îşi amintea feţele oamenilor din trecut şi parcă tot timpul scurs de atunci fusese anulat. Trebui să îşi adune tot curajul ca să ridice pumnul şi să bată în lemnul masiv.

– Cine e acolo? se auzi o voce străină, însoţită de paşi iuţi până în vârful zidului.

O figură pe care nu o cunoştea se ivi deasupra acestuia, de unde se uită în jos, la ea. Sclavul avu grijă să-şi păstreze expresia neutră, în vreme ce studia aspectul femeii şi pe băieţelul pe care îl ţinea de mână. Alexandria ridică sfidătoare capul sub ochii iscoditori ai omului, privindu-l cu toată încrederea de care era în stare, în ciuda inimii care o luase razna.

– Alexandria. Am venit să vorbesc cu Tubruk. E aici?

– Vă rog să aşteptaţi o clipă, doamnă, zise sclavul şi dispăru înăuntru.

Alexandria inspiră repede. Sclavul considerase că era femeie liberă. Își îndreptă și mai mult umerii, iar încrederea îi crescu. Avea să-i fie greu să dea ochii cu Tubruk și trebui să își impună să rămână calmă cât așteptă. Octavian tăcea, încă supărat din cauza hotărârii pe care o luaseră în numele lui.

Când Tubruk deschise poarta și ieși să o întâmpine, fata aproape țipă și strânse mâna lui Octavian atât de tare, încât îl făcu să geamă. Bărbatul părea neschimbat, absolut la fel pe când lumea gonea nebună înainte. Zâmbetul lui era prietenos și sincer, iar Alexandria simți cum îi dispare o parte din încordare.

– Am auzit că îți merge bine, zise Tubruk. Dacă ți-e foame, pun să ne aducă niște mâncare.

– Mi-e doar sete după cât am mers, Tubruk. Acesta e Octavian.

Tubruk se aplecă să se uite la băiețelul îngrijorat, care încerca să se ascundă în spatele Alexandriei.

– Bună dimineața, flăcău. Pun pariu că ție ți-e foame.

Octavian dădu convulsiv din cap și Tubruk începu să râdă.

– N-am cunoscut niciodată un băiat căruia să nu-i fie. Haideți înăuntru. Pun să ni se aducă oarece. Tubruk se opri o clipă, gânditor. Marcus Brutus e aici, zise. Și Renius e cu el.

Alexandria se crispă ușor. Numele lui Renius îi trezea amintiri amare. Brutus, de asemenea, era un nume din trecutul ei uitat; dulceața se combina cu durerea. Strânse puternic mâna lui Octavian când intrară pe poartă, mai mult ca să se liniștească pe sine decât pe copil.

Umbrele curții o făcură să se cutremure. Fusese... chiar acolo și înjunghiase un om care se năpustise asupra ei. Și Susanna murise acolo, lângă poartă. Scutură din cap și inspiră adânc. În locul acela, mai mult decât în oricare altul, era extrem de ușor să se piardă în trecut.

– Stăpâna e acasă? întrebă.

În timp ce răspunse, expresia lui Tubruk se schimbă ușor, făcându-l să pară mai bătrân.

– Aurelia e foarte bolnavă. Nu vei putea să o vezi, dacă de asta ai venit.

– Îmi pare foarte rău să aud asta, dar am venit să vorbesc cu tine.

Tubruk îi conduse într-o încăpere liniştită, în care Alexandria intrase doar arareori în anii cât fusese sclavă acolo. Podeaua era caldă şi camera părea comodă şi locuită. Tubruk îi lăsă singuri şi plecă să aducă de mâncare. Alexandria se relaxă şi mai mult când rămaseră singuri. Octavian se foia enervant, frecând covorul cu sandalele, până când Alexandria îl apucă strâns de genunchi, ca să oprească picioarele ce se bâţâiau.

Tubruk se întoarse şi aşeză pe masă o tavă pe care era un urcior şi boluri pline cu fructe tăiate felii. Octavian se aruncă încântat asupra lor, iar Tubruk zâmbi amuzat de entuziasmul copilului. Se aşeză şi aşteptă ca Alexandria să înceapă să vorbească.

– Despre Octavian aş vrea să-ţi vorbesc, zise ea după o vreme.

– Vrei să pun pe cineva să-i arate grajdurile? întrebă Tubruk repede.

Alexandria ridică din umeri.

– Ştie ce am de zis.

Tubruk îi turnă o cupă cu suc de mere, din care fata sorbi, adunându-şi gândurile.

– Deţin o parte dintr-un atelier de bijuterie şi, împreună cu asociatul meu, l-am luat pe Octavian ca ucenic. N-am să te mint şi să-ţi spun că e copilul perfect. Când l-am luat, era ca o sălbăticiune, dar acum e cu totul alt băiat.

Se întrerupse când îl văzu pe Octavian cum îşi îndesa felii întregi de pepene în gură.

Tubruk îi urmări privirea şi se ridică brusc în picioare.

– Ajunge, băiete! Du-te şi te uită prin grajduri. Ia câteva felii de mere să le dai cailor.

Octavian se uită la Alexandria şi, când aceasta aprobă din cap, zâmbi larg, înşfăcă o mână de fructe şi se făcu nevăzut

fără o vorbă. Un timp, îi auziră ecourile paşilor, apoi liniştea căzu din nou.

– Nu îşi mai aduce aminte de tatăl lui. Era un animăluţ de stradă când l-am luat la atelier. Ar trebui să vezi cât de tare s-a schimbat, Tubruk! E fascinat de tot ce îi arată Tabbic. E îndemânatic şi, în timp, ar putea ajunge un meşteşugar priceput.

– Atunci, de ce l-ai adus la mine? o îmboldi blând Tubruk.

– De aproape o lună, n-am mai putut să-l lăsăm pe stradă. Tabbic trebuie să-l ducă acasă în fiecare seară şi-apoi să se-ntoarcă singur pe întuneric. În vremurile astea, străzile sunt periculoase chiar şi pentru el. Cât despre Octavian, a fost bătut crunt de trei ori, de când e ucenic la atelier. Prima dată, i-au furat un inel de argint şi credem că de-atunci îl pândesc, în caz că mai are ceva de valoare la el. E o gaşcă de băieţi la mijloc. Tabbic s-a plâns stăpânilor lor, când a aflat cine sunt, dar a treia bătaie a venit imediat după aceea. Copilul nu mai rezistă mult, Tubruk. Tabbic i-a făcut un cuţit, dar nu vrea să-l ia. Spune că, dacă scoate cuţitul la ei, băieţii mai mari îl omoară cu el. Cred că are dreptate. Inspiră adânc, ca să poată continua. Mama lui e disperată, iar eu i-am promis că te întreb dacă n-ai vrea să-l ţii aici şi să-l înveţi o meserie. Ne-am gândit că poate i-ai putea da de muncă vreun an, doi, până mai creşte un pic şi-l putem lua înapoi la atelier, unde să-şi termine ucenicia.

Îşi dădu seama că vorbeşte fără şir şi se opri. Tubruk îşi privi mâinile şi Alexandria îşi reluă cuvântul grăbită, nevrând să-l lase să vorbească şi să refuze.

– Familia lui se înrudeşte de departe cu Iulius. Bunicii lor au fost fraţi, mi se pare, sau cumnaţi. În afară de tine, nu ştiu pe nimeni care să-l poată adăposti de bandele de pe străzi, Tubruk. I-ai salva viaţa. Nu te-aş ruga dacă aş avea pe altcineva la care să apelez, dar...

– Îl iau, zise brusc Tubruk.

Alexandria clipi surprinsă şi Tubruk începu să râdă.

– Credeai că am să te refuz? Îmi amintesc când ţi-ai riscat viaţa pentru casa asta. Puteai să fugi şi să te ascunzi în grajduri, dar n-ai făcut-o. Îmi ajunge atât. La o moşie ca asta se găseşte mereu ceva de făcut, chiar dacă am pierdut un pic de pământ de când ai fost tu aici ultima oară. Băiatul o să-şi câştige mâncarea, nu-ţi face griji. Îl laşi aici de azi?

Alexandriei îi venea să sară de gâtul bătrânului gladiator.

– Da, dacă vrei. Ştiam eu că mă pot baza pe tine. Îţi mulţumesc. Crezi că mama lui ar putea să vină să-l vadă din când în când?

– Va trebui s-o întreb pe Aurelia, dar nu cred că e vreo problemă atâta timp cât nu vine prea des. Îi voi spune despre legăturile de familie. Probabil că îi va plăcea ideea.

Alexandria suspină uşurată.

– Mulţumesc, spuse din nou.

Amândoi întoarseră capetele când auziră paşii repezi care se apropiau de uşă. Octavian intră în fugă, cu faţa roşie de încântare.

– Sunt cai în grajduri! anunţă, făcându-i pe amândoi să zâmbească.

– A trecut ceva vreme de când n-au mai fost băieţei în casa asta veche. O să fie frumos să-l avem aici, zise Tubruk.

Octavian se uită de la unul la altul, bâţâindu-se agitat pe picioare.

– Deci, pot să rămân? întrebă încet.

Tubruk dădu din cap.

– Te aşteaptă multe treburi grele, băiete.

Copilul sări în sus de bucurie.

– E grozav aici! spuse el.

– N-a ieşit niciodată din oraş, zise Alexandria jenată. Apucă mâna lui Octavian într-a ei. Ascultă, să faci ce ţi se spune, da? Mama ta va veni să te vadă după ce te instalezi. Să fii harnic şi să înveţi cât de multe poţi, înţelegi?

Octavian dădu din cap, zâmbind fericit. Alexandria îi lăsă mâna.

– Mulţumesc, Tubruk. Nu pot să-ţi spun cât de mult înseamnă pentru mine.

– Ascultă, fato, zise Tubruk cu vocea groasă. Acum, eşti femeie liberă. Ai mers pe aceeaşi cale ca mine. Chiar dacă n-ai fi luptat de partea noastră în timpul revoltelor, tot te-aş ajuta dac-aş putea. Cei ca noi trebuie să se ajute uneori.

Alexandria îl privi lung, înţelegând brusc. În cea mai mare parte a vieţii ei fragede, Tubruk fusese administratorul domeniului. Uitase că el ştia la fel de multe ca ea despre cum e să fii sclav, că aveau o legătură pe care ea n-o conştientizase. Porni alături de el înspre poartă şi încordarea dispăru cu totul.

Brutus şi Renius erau acolo, ducând de frâie două iepe tinere şi vorbind încet. Când dădu cu ochii de ea, Brutus o privi îndelung. Fără o vorbă, îi dădu frâiele lui Renius şi se repezi la ea, îmbrăţişând-o strâns şi ridicând-o de la pământ.

– Pe toţi zeii, fată, au trecut ani de când nu te-am mai văzut!

– Lasă-mă *jos!* răspunse Alexandria furioasă şi el aproape o scăpă când îi auzi tonul îngheţat.

– Ce e? Credeam c-o să te bucuri să mă vezi după...

– N-ai să mă pipăi ca pe o sclavă! se răsti Alexandria.

Obrajii îi ardeau. Pe de o parte, îi venea să râdă de accesul ei brusc de demnitate, dar totul se întâmpla prea repede. Mută de ruşine, fata ridică mâna de pe care lipsea inelul de fier, însemnul sclavilor.

Brutus râse de ea.

– N-am vrut să vă supăr, stăpână, zise, aplecându-se până la pământ.

Alexandriei îi veni să îi tragă un şut, dar, cum Octavian şi Tubruk erau de faţă, trebuia să-i suporte batjocura veselă. Insuportabil, cum fusese mereu. Îi trecu prin minte ceva ce-i spusese Iulius şi, când Brutus se îndreptă, Alexandria ridică mâna să-l plesnească.

Brutus vru să o prindă de încheietură, apoi se gândi mai bine şi-o lăsă să-l pălmuiască. Zâmbea în continuare.

– Indiferent pentru ce a fost asta, mă bucur că am rezolvat problema, zise. Eu...

– Iulius mi-a spus cum te lăudai tu în legătură cu mine, îl întrerupse ea.

Totul era anapoda. De fapt, ar fi vrut să se aşeze lângă el şi să râdă cu lupul acela tânăr pe care îl cunoscuse cândva, dar fiecare vorbă care ieşea din gura lui părea să o înfurie.

Faţa lui Brutus se limpezi dintr-odată, în semn de înţelegere.

– A zis el că m-am lăudat?... Ah, ce ticălos deştept! Nu, eu n-am zis aşa ceva. Mereu se gândeşte înainte, Iulius ăsta. Când o să-l văd, am să-i spun ce bine i-a ieşit. O să-i placă grozav. Să mă pocneşti aşa în faţa lui Renius! Minunat!

Renius îşi drese vocea.

– Am să-ţi duc eu calul la grajd, până termini tu cu joaca, bombăni, conducând cele două iepe prin întunericul tot mai dens.

Alexandria se încruntă în urma lui, remarcând felul în care înfăşurase ambele frâie în jurul încheieturii, cu uşurinţa exerciţiului îndelungat. Nici un semn de bun venit din partea lui.

Dintr-odată, Alexandriei îi dădură lacrimile. Nimic nu părea să se fi schimbat din noaptea în care domeniul fusese atacat. Toţi erau acolo şi numai ea părea să simtă anii care trecuseră.

Tubruk îşi trecea greutatea de pe un picior pe celălalt. Se uită în jos, la expresia fascinată a lui Octavian.

– Închide gura, băiete. Ai treabă de făcut înainte să mergi la culcare.

Tubruk o salută din cap pe Alexandria.

– Vă las să staţi de vorbă cât îi arăt eu lui Octavian ce are de făcut.

Dădu din cap şi înspre Brutus, apoi îl apucă ferm pe Octavian şi plecă împreună cu el.

Rămaşi singuri în curtea tot mai întunecată, Brutus şi Alexandria începură să vorbească în acelaşi timp, apoi se opriră şi începură iarăşi.

– Îmi pare rău, încercă Brutus din nou.

– Nu, eu m-am purtat prosteşte. A trecut foarte mult timp de când am fost aici ultima oară şi... Tubruk, tu... Renius... m-au copleşit amintirile.

– Nu i-am zis niciodată lui Iulius că m-aş fi culcat cu tine, continuă Brutus, venind mai aproape.

„Este foarte frumoasă, remarcă el, una dintre femeile acelea care arată cel mai bine în lumina asfinţitului." Avea ochii mari şi întunecaţi şi felul în care-şi ţinea capul când îl privea, înclinat uşor spre spate, îl făcea să vrea să o sărute. Îşi aminti cum se sărutaseră odată, înainte ca Marius să-i dea hârtiile cu numirea lui în Grecia.

– Tubruk n-a zis dacă Iulius e aici, spuse Alexandria.

Brutus clătină din cap.

– Încă aşteptăm veşti. A fost răpit de piraţi undeva în largul Africii, dar cred că acum e în drum spre casă. Nimic nu mai e chiar la fel, să ştii. Tu eşti liberă, eu am ajuns centurion, iar Renius şi-a pierdut abilitatea de a face jonglerii.

Imaginea aceea o făcu să chicotească, iar el profită de ocazie ca să o ia din nou în braţe. De data asta, Alexandria îi răspunse la îmbrăţişare, dar, când încercă să o sărute, fata îşi întoarse uşor capul.

– Nu pot nici măcar să-ţi urez bun venit cum se cuvine? rosti el, uimit peste măsură.

– Eşti un om îngrozitor, Marcus Brutus! Să ştii că nu m-am ofilit de dorul tău, răspunse ea.

– Eu da! Nu mai sunt nici pe jumătate ce-am fost, zise el, dând trist din cap. Vreau permisiunea ta de a veni să te văd şi, dacă nu mi-o dai, s-ar putea să mă veştejesc cu totul.

Oftă ca nişte foale sparte şi amândoi începură să râdă relaxaţi, fără să se mai jeneze.

Înainte ca fata să apuce să răspundă, un strigăt se auzi dinspre omul care stătea de veghe la poartă, făcând-o pe Alexandria să tresară.

– Se apropie nişte călăreţi şi un car, strigă sclavul.

– Câţi sunt? întrebă Brutus, îndepărtându-se de ea.

Orice urmă de flirt dispăruse şi, în orice caz, Alexandriei îi plăcea mai mult această faţă a lui decât cealaltă.

– Trei oameni călare şi un car tras de boi. Bărbaţii sunt înarmaţi.

– Tubruk! Renius! Primigenia, la poartă! ordonă Brutus.

Soldaţii începură să iasă de prin clădirile de pe domeniu. Era un şir de douăzeci de oameni în armuri, care o lăsară pe Alexandria cu gura căscată.

– Deci vechea legiune a lui Marius e acum cu tine, spuse ea mirată.

Brutus îi aruncă o privire iute.

– Cei care mai trăiesc. Lui Iulius o să-i trebuiască un general când se va întoarce. Mai bine, stai departe de poartă, până aflăm despre ce e vorba, bine?

Fata dădu din cap, iar Brutus plecă. Departe de el, se simţi brusc singură. Îşi aminti scene sângeroase şi începu să tremure uşor în timp ce se ducea spre lumina clădirilor.

Tubruk ieşi din grajd împreună cu Octavian, de care uitase. Administratorul moşiei lăsă copilul să se învârtă prin curtea pietruită şi urcă treptele care duceau pe zidul porţii. Se uită în jos, la soldaţii care se apropiau zăngănindu-şi armurile.

– Cam târziu pentru vizite, nu credeţi? strigă. Cu ce treabă veniţi?

– Venim din partea senatorului Cato, să vorbim cu Marcus Brutus şi cu gladiatorul Renius, se auzi o voce adâncă.

Tubruk se uită în jos şi dădu mulţumit din cap când văzu că arcaşii lui îşi ocupaseră poziţiile în jurul curţii. Erau bine antrenaţi şi oricine ar fi încercat să ia casa cu asalt ar fi fost

răpus în câteva clipe. Brutus îşi dispusese soldaţii într-un cerc de apărare. Tubruk îi făcu semn să deschidă poarta.

– Mişcaţi-vă încet dacă ţineţi la viaţa voastră, îi avertiză pe oamenii lui Cato.

Poarta se deschise şi se închise repede în urma călăreţilor şi a carului. Luaţi la ţintă de arcaşi, călăreţii coborâră încet din şa, iar încordarea lor era evidentă. Renius şi Brutus se apropiară de ei, iar mai-marele celor trei dădu din cap când îl recunoscu pe gladiatorul cu un singur braţ.

– Cato, stăpânul meu, crede că a avut loc o eroare. Fiul lui a fost luat din greşeală în Primigenia, deşi era stabilit să intre în altă legiune. Stăpânul meu înţelege că entuziasmul tineresc l-a făcut să se lase dus de val pe *Campus Martius,* dar regretă că nu vă poate servi. Carul e plin cu aur care să vă despăgubească pentru pierderea aceasta.

Brutus înconjură boii asudaţi şi dădu la o parte acoperitoarea carului, lăsând la vedere două cufere mari. Deschise unul şi fluieră uşor când văzu monedele de aur.

– Stăpânul tău pune mare valoare pe importanţa fiului său pentru Primigenia.

Soldatul privi impasibil bogăţia însemnată, pe care Brutus o dezvelise.

– Sângele lui Cato e nepreţuit. Ce vedeţi aici e simbolic. Germinius e aici?

– Ştii bine că este, zise Brutus, smulgându-şi cu greu privirea de pe aur.

Ar fi fost înghiţit foarte repede de ce îi datora lui Crassus, dar era totuşi o sumă uriaşă pe care să o refuze. Se uită la Renius, care ridică din umeri, ştiind că trebuia să fie decizia lui Brutus. Ar fi fost foarte uşor să descuie uşa de la încăperea unde îl ţinea pe Germinius şi să-l predea. Roma ar fi apreciat frumuseţea unei asemenea mişcări şi Brutus ar fi fost cunoscut ca un om abil, care reuşise să-l pună pe Cato într-o asemenea

poziție. Oftă. Legionarii nu erau proprietatea comandanților lor, ca să fie vânduți și cumpărați.

– Luați-vă banii, zise, aruncând o ultimă privire plină de dorință înspre aurul acela. Mulțumiți-i din partea mea stăpânului vostru pentru gestul frumos și spuneți-i că fiul lui va fi tratat cum se cuvine. Nu suntem dușmani, dar Germinius a depus deja jurământul care nu poate fi desfăcut decât de moarte.

Soldatul înclină țeapăn din cap.

– Voi transmite mesajul, dar stăpânul meu va fi foarte mâhnit de faptul că nu găsiți o cale de a îndrepta această greșeală nefericită. Seara bună, domnilor!

Porțile se deschiseră din nou și, fără să mai spună ceva, grupul mic de gărzi ieși cu zgomot în întuneric. Vitele mugiră dureros în timp ce căruțașul le biciuia, ca să le facă să se întoarcă.

– Eu aș fi luat aurul, zise Renius când se închiseră porțile.

– Ba nu l-ai fi luat, bătrânul meu prieten. Și nici eu nu puteam să-l iau, răspunse Brutus.

Se întrebă în liniște ce-avea să facă senatorul când va afla.

Pompei intră în locuința sa de pe Colina Aventină și-și strigă fetele. Casa era plină de miros de pâine fierbinte. Senatorul inspiră adânc, apreciativ și ieși în grădini, căutându-le. Se simțea epuizat după ziua aceea nesfârșită în care ascultase rapoarte cu privire la ofensiva în plină desfășurare împotriva lui Mithridates. Dacă n-ar fi fost atât de disperat de importantă, situația aceea ar fi fost aproape ridicolă. După săptămâni întregi de dezbateri, senatul își dăduse în sfârșit permisiunea ca doi generali să-și ducă legiunile în Grecia. Din punctul lui de vedere, fuseseră aleși cei mai nepricepuți și mai puțin ambițioși dintre toți oamenii aflați sub comanda senatului. Raționamentul din spatele alegerii era cât se poate de clar, dar generalii cei mult prea prudenți înaintau foarte încet pe continent, întrucât nu erau dispuși să-și asume nici un risc. Cu mare greutate, încercuiseră câteva așezări mici, le asediaseră când

fusese cazul, apoi trecuseră mai departe. Lui Pompei îi venea să scuipe de scârbă.

Voise să preia chiar el comanda unei legiuni, dar dorinţa aceea le făcuse părul măciucă tuturor susţinătorilor lui Sulla, care votaseră împotriva propunerii de îndată ce numele lui Pompei apăruse pe listă. După cum vedea el lucrurile, lupta pe care senatorii o dădeau ca să-şi protejeze carierele, pe socoteala Romei, era un spectacol obscen. Cu toate acestea, senatorii îl forţaseră să intre înapoi în rând. Dacă aduna o trupă de „voluntari" cu banii lui Crassus, ştia bine că ar fi fost declarat inamic al republicii înainte să ajungă la nave. În fiecare zi, frustrarea senatorului creştea, în timp ce asculta rapoarte care descriau o lipsă aproape totală de realizări. Nici măcar nu găsiseră încă armata principală.

Îşi masă baza nasului, ca să mai risipească din tensiune. Cel puţin în grădini era răcoare, deşi vântul slab nu putea să-l calmeze. Of, să vadă cum nişte căţei pricăjiţi trăgeau cu dinţii de roba senatului! Potăi agitate, lipsite de imaginaţie şi de simţul gloriei. Nişte negustori de prăvălie, asta erau. Şi Roma era condusă de asemenea oameni.

Pierdut în gânduri, Pompei se plimba încet prin grădini, cu mâinile împreunate la spate. Treptat, simţi cum încordarea de peste zi se risipeşte. De ani întregi, îşi făcuse obiceiul să facă plimbări scurte prin grădinile liniştite, ca să separe în felul acesta ziua de muncă de viaţa de familie. Revigorat, se putea alătura familiei la masa de seară şi se putea juca în voie cu fiicele lui, uitând de meschinăriile senatului până în dimineaţa următoare.

Aproape că trecu pe lângă trupul fiicei mai mici, care zăcea cu faţa în jos, lângă zidul exterior. Când ochii lui priviră în partea aceea, începu să zâmbească în semn de recunoaştere, aşteptându-se ca fetiţa să sară în sus şi să-l ia în braţe. Îi plăcea grozav să îl sperie când ajungea acasă şi se prăpădea de râs când tatăl ei tresărea de surpriză.

Zări sângele de pe hăinuța copilei, pete de un maroniu-închis, și fața senatorului se descompuse încet, pradă unei dureri atât de atroce, încât nici nu putea să încerce să-i reziste.

– Laura? Hai, fetiță, ridică-te de-acum.

Copila avea pielea foarte albă. Bărbatul văzu tăietura adâncă din locul unde gâtul i se întâlnea cu pânza cu model a veșmântului de copil.

– Hai, iubito, sus! șopti.

Traversă grădina până la ea și se așeză pe frunzele umede, lângă membrele mititele. O mângâie îndelung pe păr în timp ce soarele apunea și umbrele se alungeau încet în jurul lor. Vag, știa că trebuia să cheme ajutor, să strige, să urle, dar nu voia să o lase singură nici măcar pentru o clipă, cât ar fi durat să își cheme soția. Își aminti cum o ducea vara pe umeri și cum ea maimuțărea tot ce spunea tatăl ei, cu vocea aceea subțire și limpede. Stătuse lângă ea când îi ieșiseră dinții și avusese febră, și când fusese bolnavă, și stătea cu ea și acum, la urmă de tot, șoptindu-i blând, trăgând de gulerașul hainei, ca să acopere rana cu buze roșii, singura pată strălucitoare din făptura ei.

După o vreme, se ridică și merse țeapăn spre casă. Timpul trecea. Apoi se auzi urletul de durere al unei femei.

CAPITOLUL DOUĂZECI ŞI ŞASE

Mithridates încerca să distingă prin negurile zorilor. Se întrebă dacă avea să mai vină vreun atac. Începu să tremure. Îşi strânse mantia groasă în jurul umerilor, spunându-şi că de vină era doar răceala dimineţii. Era foarte greu să nu se lase cuprins de disperare.

Atacurile nocturne erau tot mai îndrăzneţe şi nimeni nu mai era în stare să adormă uşor, în tabăra dezorganizată. În fiecare seară se trăgeau la sorţi numele santinelelor. Cei care erau aleşi se priveau cu ochi înroşiţi şi ridicau din umeri, aşteptând deja să vină moartea. Dacă nu venea în noaptea aceea, se întorceau la adăpostul taberei principale cu o umbră de încredere care dura până data următoare când extrăgeau însemnul greşit din vasul ce trecea din mână în mână.

Prea des se întâmpla să nu se mai întoarcă. Sute de străji lipseau la apel în fiecare dimineaţă. Mithridates era sigur că mai bine de jumătate din ei dezertau, dar se părea totuşi că tabăra era înconjurată de un duşman invizibil, care-i alegea la întâmplare pe cei care aveau să moară. Unele străji erau ucise de săgeţi ale căror vârfuri metalice erau adunate cu grijă, pentru a fi folosite din nou.

Nu părea să conteze numărul oamenilor pe care îi punea de strajă împreună sau locurile în care îi plasa, în fiecare zi, tot mai puţini erau cei care se întorceau în tabără.

Regele privi pătrunzător prin ceaţa umedă care îi înmuia plămânii în frig de iarnă. Unii dintre oamenii lui credeau că

erau hăituiți de fantomele luptelor trecute și răspândeau povești despre războinicii cu bărbi albe pe care îi zăriseră o clipă înainte să dispară în liniște. Mereu în liniște.

Mithridates începu să se plimbe prin fața șirului de soldați. La fel de obosiți ca regele, aceștia stăteau totuși pregătiți, cu armele scoase și așteptau să se ridice ceața. Regele încercă să zâmbească, să le ridice moralul, dar era teribil de greu. Neputința cu care trebuiseră să privească, săptămână după săptămână, cum viețile se stingeau în jurul lor spulberase curajul prea multor dintre oamenii lui. Se cutremură din nou și blestemă cețurile albe care păreau să întârzie doar asupra corturilor în timpul ce restul lumii se trezea. Uneori, se gândea că, dacă ar fi urcat pe cal și ar fi fugit destul de repede, ar fi reușit să ajungă sub strălucirea soarelui și, dacă ar fi privit în urmă, ar fi văzut că numai valea lor era acoperită de giulgiul acela.

Un cadavru zăcea neatins între corturi. Regele se opri din mers și îl privi furios și rușinat de faptul că tânărul razboinic nu fusese îngropat. Faptul acela, mai mult chiar decât privirea goală a oamenilor, îl făcea să înțeleagă cât de rău mersese totul de când implântaseră țepușe în dealurile din jur și închinaseră cupele de vin pentru succes și pentru distrugerea Romei. Cât de mult *ura* numele acela!

Poate că ar fi trebuit să-și ducă armata în altă parte, dar de fiecare dată îi trecea prin minte gândul acela sâcâitor, că exact asta sperau dușmanii să facă, să-și scoată grosul armatei în câmpia deschisă.

Undeva, ascunsă de iscoade, era o legiune comandată de un om cum Mithridates nu mai văzuse nicicând. Comandantul acela nevăzut lăsa impresia că voia să îi prefacă în fărâme.

Când nimeni nu se aștepta, arcurile dușmanilor scuipau săgeți în oricine purta un coif de ofițer sau ducea o flamură. Se ajunsese atât de departe, încât oamenii refuzau să mai pună mâna pe stindarde și preferau să fie biciuiți drept pedeapsă decât să invite moartea ce li se părea inevitabilă.

Era cumplit să trebuiască să vadă cum moralul lor se prăbuşea de pe nişte culmi atât de înalte. Poruncise grupurilor de străji să omoare pe oricine ar fi încercat să dezerteze, dar în noaptea următoare dispăruseră şi mai mulţi oameni despre care Mithridates nu ştia dacă muriseră ori fugiseră. Uneori, găsea în urma lor grămezi de armuri, de parcă se scuturaseră în acelaşi timp de fiare şi de cinste, dar, din când în când, grămezile erau stropite de sânge.

Regele Mithridates îşi frecă furios faţa obosită, aducând un strop de culoare în obraji. Nici nu-şi mai amintea de când nu mai dormise. Nu mai îndrăznea să se îmbete acum, când puteau fi atacaţi la orice oră din noapte. *Erau* ca fantomele. Spirite iuţi, mortale, care nu lăsau în urma lor decât leşuri albe.

Fiii lui înfiinţaseră nişte unităţi de sprijin, aşa încât să aibă tot timpul un număr de oameni echipaţi şi gata de luptă, dar măsura nu dăduse nici un rezultat. Mithridates se întreba dacă nu cumva oamenii ăia se codeau, pentru că nu voiau să ajungă primii în faţa duşmanului şi să fie ucişi. Ajungeau la faţa locului numai după ce romanii dispăruseră deja. Veneau cu mare zarvă de scuturi şi săbii şi se dispuneau în cerc în jurul răniţilor, de unde strigau insulte în noapte, cu un fel de ciudă zadarnică. La fel ca ultima lovitură sau ca ultimul rânjet batjocoritor al laşilor care se văd la adăpost.

Ceaţa începea să se subţieze şi Mithridates se ciupi de obraji cu degetele lui mari, ca să alunge gerul. În curând, avea să primească raportul despre străjile pierdute. Spera să fie unul dintre momentele acelea când toţi se întorceau în tabără năuciţi de norocul pe care îl avuseseră şi clătinându-se pe picioare de uşurare după atâtea ceasuri de încordare şi spaimă. Asemenea nopţi erau rare acum.

Odată, încercase să le întindă o cursă duşmanilor. Ascunsese o sută de oameni aproape de două posturi de gardă. A doua zi, toţi cei o sută, până la ultimul, fuseseră găsiţi ţepeni, fără suflare. După aceea, Mithridates nu mai încercase nimic. Fantome.

În jurul lui începu să adie vântul și regele își strânse și mai mult mantia. Ceața se învârteji și dispăru în câteva minute, dezvăluind câmpia neagră. Mithridates îngheță de spaimă când văzu șirurile de soldați care așteptau în liniște deplină. Legionari aliniați perfect, ale căror armuri străluceau dureros, într-o nebuloasă argintie. Două cohorte. O mie de oameni. La cinci sute de metri depărtare, așteptându-l pe el.

Inima îi bubui dureros sub mușchii mari ai pieptului, ameţindu-l. Auzi strigătul care străbătea tabăra, în vreme ce ofiţerii care nu muriseră deja își îmboldeau oamenii să se ridice și să fugă la pozițiile lor. Simți atingerea panicii. O mie de oameni pe o latură. Unde erau ceilalți?

– Trimiteți iscoadele! urlă.

Câțiva oameni începură să alerge, săriră în șa și ieșiră în galop din tabără.

– Arcașii la mine! continuă Mithridates și ordinul lui fu transmis din rând în rând.

Sute de arcași începură să se adune în jurul siluetei înfășurate în mantie. Apoi, regele adună ofițerii.

– E o momeală, un șiretlic. Vreau să apărați partea asta a taberei. Trageți fiecare săgeată pe care o avem și țineți-i la distanță cu orice preț. Dacă puteți, omorâți-i pe toți. Eu voi apăra gura văii, unde sunt sigur că va fi atacul principal. Nu cruțați nici un efort. Sub nici o formă nu trebuie să treacă de voi, în timp ce ne lovesc ceilalți. Așa ceva ne-ar face moralul praf.

Ofițerii dădură din cap și se înclinară. Încordară arcurile de cum se îndreptară. Pe chipurile lor se citeau primele semne ale entuziasmului, ale beției de putere pe care o simțeau arcașii când trimiteau în dușmani roiuri aducătoare de moarte, în vreme ce ei înșiși erau în siguranță.

Mithridates îi lăsă să formeze unitățile și luă frâiele calului din mâinile băiatului care le ținea. Porni în galop spre capătul taberei. Disperarea începea să se evapore. Se îndreptă în șa

când văzu oamenii pregătiţi de luptă peste tot în jur. Era zi şi ziua până şi fantomele pot fi ucise.

Iulius stătea pe flancul drept al veteranilor, în fruntea cohortei Ventulus. Trei rânduri de câte o sută şaizeci de oameni stăteau lângă el, şase centurii de câte optzeci, veteranii fiind dispuşi în primul şi al treilea rând, în vreme ce pe cei mai slabi dintre luptători îi aşezase în rândul al doilea, de unde să nu poată fugi în caz că îşi pierdeau curajul. Împreună cu Gaditicus şi Accipiter, acoperiseră vreun kilometru şi jumătate. Acum, aşteptau tăcuţi, nemişcaţi. Se terminase cu joaca. Fiecare dintre lupi ştia că era posibil să moară înainte ca soarele să se înalţe pe cer, dar toţi stăteau drepţi, neînfricaţi. Rugăciunile fuseseră spuse şi nu mai urma decât măcelul.

Era un frig năprasnic. Unii soldaţi tremurau, aşteptând să se ridice ceaţa. Nu vorbeau, iar cei pe care tocmai îi avansase la rangul de *optio* nu erau nevoiţi să dea cu bastoanele în cei mai tineri, ca să îi facă să tacă. Toţi păreau să simtă momentul. În cele din urmă, ceaţa se împrăştie purtată de vântul revigorant. Legionarii înălţară capetele, aproape ca nişte câini care adulmecau. Erau conştienţi de efectul pe care urmau să-l aibă asupra privitorilor.

Unii dintre veterani ar fi vrut să atace cât timp ceaţa dimineţii era încă groasă, dar Iulius le spusese că voia ca duşmanii să guste groaza înainte de atacul final. Bătrânii acceptaseră ordinul fără alte întrebări. După trei săptămâni de atacuri distrugătoare asupra taberei, ajunseseră să se uite cu un soi de uluială respectuoasă la tânărul comandant care mergea alături de ei. Iulius părea în stare să ghicească fiecare mişcare pe care Mithridates voia să o facă şi o înăbuşea crunt. Dacă Iulius spunea că venise timpul pentru o ultimă lovitură deschisă, care să-i distrugă pe greci, ei aveau să îl urmeze oriunde i-ar fi condus, fără să se plângă.

Iulius supraveghea curios linia corturilor, savurând momentul. Se întrebă care dintre trupurile grăbite era regele, dar n-avea cum să-şi dea seama. Avu un moment de îndoială când lumina soarelui aprinse valea. Chiar dacă, în ultimele câteva nopţi, grecii muriseră sau dezertaseră cu sutele, acopereau totuşi o întindere enormă, în comparaţie cu care armata lui părea foarte mică. Îşi dezveli uşor dinţii, într-un moment de anticipaţie. Alungă îndoielile şi îşi spuse că văzuse deja cât valorau grecii. Multe dintre corturi erau goale.

Fiecare zi de aşteptare fusese chinuitoare pentru Iulius din cauza faptului că nu putuse lua o hotărâre. Dezertorii pe care îi capturaseră le povestiseră despre moralul distrus şi slaba organizare din tabără. Ştia tot ce se putea şti despre ofiţerii grecilor, despre echipamentul lor şi despre pofta cu care aveau să se bată. La început, se mulţumise cu planul atacurilor nocturne, care aveau să smulgă bucăţi din oastea grecilor până când Mithridates avea să-şi piardă cumpătul şi să o ia la fugă drept în braţele legiunilor care veneau de pe coastă. Dar săptămânile trecuseră fără ca grecii să dea semne că ar vrea să ridice tabăra şi fără vreo urmă de întăriri romane la orizont.

Cam pe la începutul celei de-a treia săptămâni, Iulius acceptase că era posibil ca legiunile să nu ajungă înainte ca Mithridates să se trezească din letargia lui defensivă şi să înceapă să se poarte ca un comandant adevărat. În noaptea aceea, când zeci de dezertori trecuseră fără să ştie la doar câţiva paşi de romanii ascunşi, Iulius începu să plănuiască un atac deschis.

Acum, grosul armatei inamice se aduna în blocuri compacte, de câte zece rânduri. Iulius dădu mohorât din cap, în vreme ce-şi amintea lecţiile pe care i le dăduse fostul lui profesor. Grecii n-aveau cum să aducă atât de multe săbii în primul rând, încât să depăşească liniile desfăşurate mult în lateral ale romanilor. Dar cele zece rânduri n-aveau să cadă prea uşor acum, că îi aveau în sfârşit în faţă, în câmpia deschisă, pe duşmanii care

îi chinuiseră noapte de noapte de o veşnicie, parcă. Înghiţi cu greu în vreme ce examina atent terenul, aşteptând momentul perfect în care să dea ordinul. Văzu un om înalt, care sări în şaua unui cal şi plecă în galop, apoi sute de arcaşi care formau linii de apărare. Săgeţile lor aveau să înnegrească văzduhul.

„Sunt vreo mie", şopti pentru sine. Oamenii lui aveau scuturi, multe dintre ele furate de la grecii pe care îi omorâseră noapte de noapte. Dar, chiar dacă uneau scuturile şi se adăposteau sub ele, fiecare zbor de săgeţi avea să doboare câţiva romani.

– Sună înaintarea – repede! se răsti Iulius la *cornicen*[1].

Acesta duse la gură o goarnă rablagită şi sună o notă dublă. Cele două cohorte porniră ca un singur trup, tropăind în acelaşi ritm pe pământul Greciei. Iulius se uită repede în stânga şi în dreapta şi zâmbi sălbatic când văzu rândurile perfecte în care înaintau veteranii lui. Nici unul nu rămânea în urmă. Bătrânii tânjeau după genul de luptă pe care o înţelegeau, la fel de tare ca Iulius, şi în sfârşit nerăbdarea lor avea să fie astâmpărată.

La început, se apropiară încet. Iulius aşteptă ca arcaşii să tragă şi aproape îngheţă când mii de săgeţi lungi şi întunecate bâzâiră prin aer, în direcţia lui. Ţinteau bine, dar veteranii avuseseră de-a face cu arcaşii din toate ţinuturile Romei. Se mişcau fără să se pripească. Se lăsară pe vine, trăgându-şi aproape braţele şi picioarele, apoi fiecare îşi lipi scutul de scutul celui de alături. Formaseră un zid de nepătruns, iar săgeţile se izbeau inutile de lemnul lăcuit şi arama acestuia.

Urmă un moment de linişte, apoi veteranii se ridicară ca o singură fiinţă, urlând sălbatic. Scuturile erau pline de săgeţi irosite, dar nu pierduseră nici măcar un singur om. Făcură repede douăzeci de paşi în faţă. Apoi, aerul începu din nou să vâjâie şi legionarii se adăpostiră sub scuturi. Undeva, un roman

[1] Persoană însărcinată să dea diverse semnale, suflând într-un corn, pe câmpul de luptă sau la vânătoare. (în lb. latină, în original) (n.tr.)

strigă de durere. Cele două cohorte înaintară încă de trei ori, pierzând doar câteva trupuri livide.

Erau îndeajuns de aproape încât să atace. Iulius dădu ordinul şi cele trei note răsunară de-a lungul rândurilor. Lupii începură să alerge repede şi se treziră la numai câteva zeci de metri de arcaşi. Norul negru trecu peste capetele lor.

Arcaşii greci rămăseseră prea mult pe poziţii, vrând cu disperare să-i omoare pe cei care semănaseră atâta groază printre ei. Primul rând încercă să fugă din faţa romanilor care se năpusteau, dar retragerea lor dezordonată creă un moment de derută, pe care urletele sălbatice ale lupilor o transformară în teroare.

Iulius exultă când rândul romanilor trecu *prin* arcaşi, croindu-şi drum cu pricepere sângeroasă. După numai câteva secunde, rândurile grecilor se desfăcură într-un haos de ţipete. Iulius ordonă cohortei Ventulus să împingă mai mult, iar Gaditicus îşi trimise oamenii uşor spre stânga, ca să mărească unghiul atacului.

Panica se împrăştie ca viscolul în rândurile grecilor. Urlau de groază şi fugeau din primele linii. Aerul se umpluse de ţipetele muribunzilor şi grecii se trăgeau înapoi din faţa lupilor, desprinzându-se din formaţii şi lepădând armele, în ciuda strigătelor neputinciose ale ofiţerilor.

Din ce în ce mai mulţi o luară la fugă, până când şi cei mai viteji dintre ei, văzând că rămân singuri, se alăturară goanei nebune.

Lupii atacau frenetic. Veteranii îşi tăiau drum prin inamici, cu experienţa şi priceperea sutelor de bătălii din care ieşiseră vii. Tinerii atacau cu energie nestăpânită, şi bucuria ameţitoare făcea să le tremure mâinile şi să le sticlească ochii în timp ce îşi măcelăreau duşmanii, cu braţele acoperite de sângele morţilor.

Grecii şerpuiau în toate direcţiile. În două rânduri, ofiţerii încercară să-i aducă la ordine şi Iulius trebui să ajute cohorta

Accipiter să zdrobească grupul cel mai mare. Nodul de luptători înfricoşaţi rămase la un loc mai puţin de un minut, apoi se împrăştie din nou.

Tabăra se transformase în scena unui carnagiu, cu cadavre călcate în picioare şi bucăţi de echipament ce zăceau peste tot. Veteranii începură să obosească. Braţele îi dureau din pricina sutelor de lovituri năprasnice.

Iulius ordonă cohortei Ventulus să formeze fierăstrăul: rândul din mijloc se mişcă la stânga şi la dreapta, umplând golurile şi întărind punctele slabe. Cohorta lui trecu prin tabără ca un tăvălug. Li se părea că omorâseră greci o zi întreagă.

Gaditicus reuşise să avanseze şi mai mult. Oamenii lui fură cei care dădură peste Mithridates şi fiii acestuia, înconjuraţi de aproape o mie de oameni. Grupul acela era ca o ancoră pentru dezertori, pe care îi oprea din fugă şi îi trăgea înapoi, să participe la sfârşitul bătăliei. Iulius le ceru romanilor să formeze capul de porc şi să străpungă astfel grupul compact din jurul regelui. O dată în plus, romanii se scuturară de oboseală. Iulius se aşeză în vârfului celui de-al doilea rând, chiar în spatele lui Cornix. Trebuiau să înfrângă repede ultima rezistenţă a grecilor. Oamenii aceia nu o luaseră la fugă, ci aşteptau calmi, sub privirea regelui.

Ventulus formă capul de porc atât de uşor, de parcă ar fi luptat împreună o viaţă întreagă. Scuturile fură înălţate, ca să apere laturile formaţiei ca un vârf de săgeată. Cu toată forţa, romanii se năpustiră în rândurile grecilor, făcându-i să se împleticească în spate şi să se ciocnească unii de alţii. Singurul om care rămânea expus în acea alcătuire era cel din vârf. Cornix se prăbuşi în prima explozie de lovituri. Plin de sânge, se ridică din nou. Îşi ţinea o mână la burtă, iar cu cealaltă lovea iarăşi şi iarăşi. Căzu a doua oară. De data aceasta, nu se mai ridică. Iulius ocupă poziţia din vârful săgeţii, iar Ciro, uriaşul, păşi lângă el.

Cu o expresie fanatică pe chip, Mithridates începu să îşi croiască drum printre ai lui, încercând să ajungă la romani.

Iulius mai mult simţi decât văzu cum forţa cu care împingeau în duşmani începuse să scadă. Practic, îi veni să bată din palme de încântare când văzu că Mithridates le uşura treaba şi deschidea el însuşi drum printre greci. Ştia că regele ar fi trebuit să rămână în spate, unde romanii n-ar fi putut să-l ajungă. În loc de asta, Mithridates urla ordine în stânga şi în dreapta, făcându-şi oamenii să se dea la o parte din calea lui.

Era un om uriaş, înfăşurat într-o mantie groasă, purpurie. Nu încercă să se apere, ci ridică sabia deasupra capului, de unde o prăvăli cu forţă teribilă. Iulius se feri şi lovi la rândul său, dar lovitura fu parată cu o putere care-i amorţi braţul. Regele era puternic şi rapid. Şi mai mulţi greci se adunară în jurul lui. Veteranii urlară din nou şi trecură mai departe, împingând înapoi gărzile regelui şi omorându-le cu un potop de lovituri. Mithridates nu păru să îşi dea seama că fusese prins în spatele liniei romanilor. Urlă şi îşi roti sabia fulgerător înspre pieptul lui Iulius. Puterea loviturii îl făcu pe tânărul ofiţer să se clatine pe picioare şi să dea îndărăt. O brazdă adâncă îi cresta armura. Amândoi războinicii suflau cu greu, din cauza oboselii şi a furiei. Iulius credea că îi pocnise o coastă, dar regele grec rămăsese prins în spatele primei linii a luptei. Tot ce trebuia să facă era să strige, iar legionarii lui s-ar fi năpustit din toate părţile asupra lui Mithridates.

Gărzile regelui încolţit făceau eforturi disperate să ajungă la el. Veteranii obosiţi se opintiră împotriva lor, dar puterile îi lăsau. Mithridates păru să simtă schimbarea şi strigă din toate puterile:

– La mine, fiii mei! Veniţi la mine!

Eforturile grecilor frenetici se dublară.

Iulius se lăsă pe spate, evitând încă o lovitură circulară, apoi se repezi în faţă şi împlântă lama ciobită în umărul regelui. Mithridates se poticni şi Ciro îl înjunghie în pieptul puternic şi îl împinse într-o explozie de energie. Sângele ţâşni şi sabia căzu dintre degetele moi ale regelui. Ochii acestuia îi întâlniră o clipă

pe ai lui Iulius. Apoi, se prăbuşi în învălmăşeala de cadavre şi mocirlă. Iulius ridică sabia înroşită în semn de triumf, iar Gaditicus şarjă în flancul grecilor, împrăştiindu-i şi făcându-i să o ia la fugă împreună cu ultimii dintre fraţii lor care rămăseseră în viaţă.

Nu aveau ulei cu care să ardă trupurile morţilor, aşa că Iulius porunci să fie săpate gropi mari în spatele taberei. Durã o săptămână încheiată până reuşiră să facă nişte gropi îndeajuns de adânci, încât să încapă în ele morţii lui Mithridates. Iulius nu le dăduse voie romanilor să sărbătorească victoria din cauza faptului că o mare parte din armata pe care o puseseră pe fugă supravieţuise. Sesiză ironia faptului că trebuia să stabilească un perimetru armat chiar în tabăra pe care o atacase de atâtea ori. În orice caz, ştia că erau puţine şanse ca aceia care supravieţuiseră să se adune şi să atace din nou, acum, că regele cel charismatic murise. Şi fiii lui Mithridates fuseseră omorâţi la sfârşitul luptei. Iulius spera că anihilaseră voinţa celor care scăpaseră cu viaţă, dar Gaditicus era de părere că nu mai puţin de patru mii de greci reuşiseră să fugă. Iulius voia să plece cât mai repede din valea aceea, imediat ce răniţii aveau să-şi revină sau să moară.

Mai puţin de cinci sute de lupi supravieţuiseră atacului asupra taberei. Cei mai mulţi dintre ei pieriseră în timpul ultimei lupte, din jurul regelui grec. Iulius pusese să fie înmormântaţi separat şi nimeni n-avusese motive să se plângă de felul în care fuseseră tratate trupurile camarazilor morţi. Aceştia avuseseră parte de toate ritualurile funerare, care duraseră aproape o zi întreagă. Torţele de înmormântare răspândeau un fum negru, înecăcios, care părea potrivit pentru sacrificiul pe care îl făcuseră lupii căzuţi.

Când toţi morţii fură în pământ şi tabăra curăţată de rămăşiţele luptei, Iulius îşi adună ofiţerii. Îi alese pe cei mai în vârstă zece centurioni care să vorbească în numele veteranilor. Îl întrista faptul că printre ei nu se afla şi Cornix, dar înţelegea

că bătrânul războinic alesese fără păreri de rău moartea pe care şi-o dorise. Quertorus veni împreună cu ceilalţi. Abia când se aşezară îşi dădu Iulius seama că şi Suetonius era acolo, deşi nu comanda peste nimeni. Braţul tânărului era înfăşurat într-un bandaj gros, din pricina rănii pe care o suferise, şi doar vederea feşelor îl împiedicase pe Iulius să-l alunge. Poate că îşi câştigase dreptul de a sta printre ei, deşi Iulius se întreba dacă îi plăcuse măcar pe jumătate cât îi plăcuseră atacurile nocturne.

– Vreau să plecăm înspre coastă şi să ne întâlnim cu Durus şi Prax. Pe undeva pe aici, între valea asta şi mare, trebuie să găsim o legiune romană. Asta dacă nu cumva senatorii şi-au pierdut minţile cu totul. Le vom preda corpul lui Mithridates, apoi vom pleca spre casă. Nu mai e nimic care să ne ţină aici.

– Le vei da voie oamenilor să se împrăştie? întrebă Quertorus.

Iulius se uită la el şi zâmbi.

– Da, dar numai după ce ajungem la ţărmul mării. Au supravieţuit prea mulţi dintre grecii lui Mithridates, aşa că nu ne putem permite să ne împrăştiem acum. În plus, o parte din cei cu care am venit eu în cetatea voastră au murit noaptea trecută. Am aur pe care vreau să-l împart supravieţuitorilor. Cred că ar fi corect să primească toţi lupii câte o parte.

– Atunci, ai de gând să le dai câte o parte din jumătatea ta? întrebă Suetonius repede.

– Nu. Aşa cum am promis, banii din răscumpărări vor fi daţi înapoi proprietarilor de drept. Tot ce rămâne din jumătatea asta se va împărţi în mod egal între lupi. Dacă nu-ţi place ideea, îţi sugerez să le spui şi lor ce părere ai. Zi-le că tu nu consideri că merită să primească un pic de aur cu care să se întoarcă acasă drept răsplată pentru ce au făcut aici.

Încruntat, Suetonius se dădu bătut. Veteranii îl priviră cu interes, dar el se feri de ochii lor.

– Despre cât aur vorbim, de fapt? întrebă Quertorus, cu tot interesul posibil.

Iulius ridică din umeri.

– Douăzeci, poate treizeci de *aurei* de om. Va trebui să fac socotelile când ne întâlnim cu Durus.

– Zici că omul ăsta are toți banii la bord și te aștepți să îl mai găsești în port? îl întrerupse unul dintre ceilalți.

– Mi-a dat cuvântul lui că va fi acolo. Iar eu i-am dat cuvântul meu că, dacă nu va fi acolo, am să-l găsesc și am să-l omor. Dar va fi. Acum, vreau ca toată lumea să fie gata de marș în cel mult o oră. M-am săturat de tabăra asta. M-am săturat de Grecia.

Se întoarse spre Gaditicus cu o expresie melancolică.

– *Acum,* putem să mergem acasă, zise.

Găsiră una dintre cele două legiuni la nici o sută douăzeci de kilometri în interiorul continentului. Era comandată de Severul Lepidus. În tabăra puternic fortificată, Iulius și Ciro îi predară lui Lepidus trupul lui Mithridates așezat pe o targă de lemn. Ciro rămase tăcut după ce așezară corpul pe o masă joasă dintr-un cort gol. Iulius văzu că buzele uriașului se mișcau într-o rugăciune mută, ca semn de respect pentru dușmanul înfrânt. Când termină, Ciro simți privirea intensă a lui Iulius și i-o susținu fără să se rușineze.

– A fost un om viteaz, zise Ciro simplu și Iulius fu surprins de cât de mult se schimbase de când îl văzuse prima oară, în sătucul de pe țărmul african.

– Te-ai rugat zeilor romani? întrebă Iulius.

– Zeii romani încă nu mă știu. Când ajungem la Roma, o să vorbesc cu ei.

Legatul roman trimise o escortă care să-i conducă pe lupi până la mare. Iulius nu se opusese ideii, deși escorta părea mai degrabă să păzească niște prizonieri decât să le garanteze libera trecere.

În sfârșit, ajunseră în port și îl căutară pe Durus. Îl găsiră la bordul navei sale. Căpitanul nu păru copleșit de fericire să vadă că scăpaseră cu viață, dar se înmuie repede când Iulius îi spuse

că avea să-l plătească pentru timpul pierdut. Şi ca să îi ducă la Brundisium, portul cel mai apropiat de Roma.

Era foarte ciudat să se afle din nou pe o corabie. Iulius îşi cheltui o parte din proaspăta avere pentru a cumpăra toate butoaiele cu vin din port, ca să sărbătorească victoria cum se cuvine. În ciuda obiecţiilor lui Suetonius, comorile lui Celsus fură împărţite între lupi şi mulţi dintre ei aveau să se întoarcă acasă bogaţi, cel puţin după standardele vieţii pe care o duseseră înainte. Chiar dacă trebuiau să dea bani pentru călătoria scumpă, confortul unei caravane sau chiar spinarea unui cal.

Veteranii cerură să îl mai vadă o dată pe Iulius în particular, înainte să plece spre est şi către casă. Iulius le oferise locuri în armată dacă voiau să meargă la Roma, cu el. Drept răspuns, veteranii izbucniseră în râs şi se uitaseră unii la alţii. Era greu să ispiteşti nişte oameni de vârsta lor, mai ales dacă aveau punga plină, iar Iulius nu se aşteptase să accepte. Quertorus îi mulţumi în numele tuturor, apoi bătrânii îl aclamară, acoperind nava cu zgomotul pe care îl făceau. Apoi, plecară.

Durus prinse mareea din zori şi o luară din loc fără fanfare sau declamaţii. Toţi lupii tineri rămaseră cu el şi savurară experienţa scurtă a mersului pe mare, cu entuziasmul uşor de stârnit al oamenilor tineri. Apele erau liniştite şi, după doar câteva săptămâni, ajunseră la Brundisium şi păşiră pe uscat.

Cei care fuseseră cu el încă de la început se priviră năuciţi câteva clipe, apoi cele trei centurii ale lupilor formară o coloană lungă şi începură marşul spre oraş. Ciro fusese de curând promovat să comande o unitate de cincizeci de oameni. Ţinea pasul în timp ce medita la faptul că avea să vadă, în sfârşit, oraşul care îl chemase. Tremură uşor şi îşi strânse umerii. Era ceva mai frig decât la ferma lui mică de pe coasta Africii, dar simţea că locul acela era exact aşa cum trebuia. De parcă spiritele strămoşilor lui veniseră să-şi întâmpine fiul de care erau mândre.

Cu lacrimi în ochi, prea copleşit ca să mai poată vorbi, Iulius se lăsă în genunchi şi sărută pământul. Pierduse prieteni dragi şi suferise răni pe care avea să le poarte cu sine până la sfârşitul vieţii, dar Sulla murise şi el se întorsese acasă.

PARTEA A DOUA

CAPITOLUL DOUĂZECI ŞI ŞAPTE

Cato îşi trecu o mână bondoacă peste frunte. Chiar dacă răceala iernii apăsa încă asupra Romei, clădirea senatului era ticsită şi aerul dinăuntru era greu din pricina căldurii emanate de cele trei sute de demnitari înghesuiţi în spaţiul strâmt. Cato ridică mâinile cerând linişte şi aşteptă răbdător până când rumoarea se potoli.

– Acest Cezar, acest tânăr *nesăbuit* a arătat numai dispreţ pentru voinţa senatului. Acţionând de unul singur, a dus la moarte sute de cetăţeni romani, dintre care mulţi erau veterani ai legiunilor noastre. Aşa cum înţeleg eu lucrurile, şi-a asumat o autoritate care nu i-a fost conferită nicicând şi s-a purtat exact aşa cum era de aşteptat din partea nepotului lui Marius. Cer corpului senatului să-l cenzureze pe acest mic cocoş şi să arate cât de mult ne repugnă risipa de vieţi pe care a făcut-o şi lipsa lui de respect pentru autoritatea noastră.

Se aşeză cu un mormăit satisfăcut, iar maestrul de dezbateri se ridică, arătând întru totul destins. Era un om corpolent, înfloritor, care avea prea puţină răbdare cu proştii. Deşi autoritatea lui era pur formală, îi făcea plăcere să-i controleze pe membrii mult mai puternici ai senatului.

Cuvintele lui Cato îl făcură pe Cinna să se ridice. Faţa îi ardea de furie. Maestrul de dezbateri îi făcu semn să vorbească, iar Cinna îşi plimbă privirea pe deasupra rândurilor ocupate de senatori, captându-le atenţia.

– După cum mulţi dintre voi ştiu, sunt înrudit cu Cezar prin căsătoria fiicei mele. Am venit astăzi aici nu ca să vorbesc în apărarea lui, ci ca să iau parte la ceea ce mă aşteptam să fie un mesaj de felicitare, just şi potrivit.

Dinspre simpatizanţii lui Cato izbucni un val de murmure care îl împiedică să continue, dar senatorul aşteptă cu răbdare îngheţată până când vociferările se stinseră.

– Oare n-ar trebui să-l felicităm pe cel care l-a înfrânt pe unul dintre duşmanii Romei? Mithridates este mort, armata lui e împrăştiată şi totuşi unii dintre voi vorbesc despre *cenzură?* Este de necrezut! În loc să numărăm vieţile soldaţilor care au căzut în lupta cu o forţă mult mai mare, să ne gândim mai degrabă la oamenii nevinovaţi care trăiesc astăzi tocmai datorită faptului că Mithridates a fost zdrobit. Câţi cetăţeni ai Romei ar mai fi murit până când precautele noastre legiuni ar fi reuşit să se apropie suficient încât să intre în luptă cu duşmanul? Potrivit relatărilor pe care le-am tot auzit, se pare că ar fi fost posibil nici să nu găsească oastea grecilor!

Izbucni o altă furtună de vociferări, peste care se auziră râsete batjocoritoare şi strigăte. Mulţi dintre senatorii de pe ambele părţi se ridicaseră să vorbească şi se foiau în timp ce aşteptau să li se dea cuvântul. Maestrul de dezbateri prinse privirea lui Cinna şi ridică întrebător din sprâncene. Cinna cedă cuvântul cu graţie forţată şi se aşeză.

Senatorul Prandus se ridică în dreptul lui Cato. Era un individ înalt, care părea deşirat alături de trupul masiv al patronului său. Îşi drese uşor vocea când i se făcu semn să vorbească.

– Fiul meu, Suetonius, a fost unul dintre cei capturaţi de piraţi împreună cu acest Cezar. Opiniile mele se bazează pe relatările lui, care pun în evidenţă pericolul pe care acest roman îl reprezintă pentru toate valorile în care credem. Acţionează fără să ceară sfatul nimănui. Se aruncă în conflicte fără să se gândească la alte metode de a rezolva problemele. Primul şi singurul lui răspuns la orice provocare este atacul orbesc. Cunosc amănunte

despre execuţiile şi torturile săvârşite în numele lui, neaprobate de senat. A obligat soldaţi bătrâni să meargă la luptă de dragul gloriei personale. Trebuie să mă declar de acord cu onorabilul Cato şi să spun că acest Cezar ar trebui adus în faţa senatului, de la care să primească pedeapsa care i se cuvine. N-ar trebui să uităm nici acuzaţiile de piraterie pe care i le-a adus chestorul Pravitas. Dacă îi aprobăm faptele, aşa cum cred unii că ar trebui să facem, vom sfârşi prin a crea un alt Marius şi prin a ne căi pentru generozitatea pe care i-am arătat-o.

Cato împinse în picioare un om care părea nesigur. Senatorul Bibilus aproape că se împiedică sub apăsarea mâinilor greoaie. Era alb la faţă şi broboane de sudoare îi atârnau pe frunte. Încălcând obiceiul, începu să vorbească fără să fi primit permisiunea şi primele lui cuvinte fură acoperite de vocile care îl luară în râs.

– ... Ar trebui să se ia în consideraţie retragerea dreptului de a face parte din senat, zise înghiţind saliva care i se adunase în gât. Sau, eventual, să îi fie interzis să deţină funcţii militare. Să se apuce de negustorie cu aurul prădat, pe care l-a adus cu el.

În timp ce Bibilus vorbea, maestrul de dezbateri îl privi cu răceală cumplită. Un gest scurt îl trimise pe Bibilus înapoi pe scaunul lui. Faţa senatorului ardea de ruşine. Maestrul de dezbateri se uită spre băncile opuse, hotărât să redreseze balanţa prin alegerile pe care avea să le facă. Crassus primi permisiunea să vorbească. Mulţumi din cap maestrului de dezbateri şi se uită calm de la un capăt la altul al băncilor înghesuite, până când fu destul de linişte şi putu să înceapă.

– Cum vă daţi pe faţă spaimele secrete! izbucni el. Un alt Marius, ziceţi. Nepotul lui Marius! Gândiţi oare că preţioasa noastră republică ar putea supravieţui fără putere militară? Câţi dintre voi au condus soldaţi în lupte încununate de succes?

Privirea lui sfredeli rândurile ocupate de senatori. Ştia că rivalul său Cato nu făcuse decât serviciul militar minim,

de doi ani, care să-i permită să urce pe scara politică. Şi alţi senatori dădură din cap, în timp ce Cato îşi înăbuşi un căscat şi privi aiurea.

– Avem un tânăr care e în stare să conducă soldaţi, continuă Crassus. A adunat o mică armată şi a zdrobit o forţă de opt sau nouă ori mai mare. E adevărat, a acţionat fără să ceară aprobarea noastră, dar cu greu ar fi putut să aştepte vreun an, doi, până terminam noi de dezbătut.

Maestrul de dezbateri îi căută privirea, dar Crassus îl ignoră.

– Nu, domnilor, ciuda veninoasă pe care o simt unii dintre noi are o cauză ruşinoasă. Tânărul acesta ne-a demonstrat că modul în care alegem comandanţii legiunilor este greşit. Succesul lui este dovada faptului că noi nu am acţionat cu destulă energie şi iuţeală pentru a ne apăra posesiunile din Grecia. *Asta* nu le dă pace domnilor în cauză. Asta este pricina mâniei lor împotriva lui Cezar. Daţi-mi voie să vă amintesc că tânărul acesta a primit cununa de stejar pentru vitejia de care a dat dovadă în lupta de la Mytilene. Este un soldat talentat, loial Romei şi ar fi o ruşine dacă n-am recunoaşte lucrul acesta în mod public. Îl aud pe Bibilus cum bâlbâie ceva despre excluderea lui din viaţa militară şi nu pot să nu mă întreb ce victorii ne-a adus Bibilus? Sau Cato? Şi iată-l şi pe Prandus, care face aluzii la acte de piraterie, deşi ştim cu toţii că acuzaţiile acelea s-au dovedit nişte prostii când toate faptele au ieşit la lumină. Nu e de mirare că evită să vorbească deschis despre o chestiune atât de dificilă, de vreme ce chiar fiul lui e unul dintre romanii acuzaţi de piraterie! Ar trebui să îl onorăm pe Cezar pentru ceea ce a realizat.

– Ajunge, Crassus, spuse maestrul de dezbateri pe un ton sever, deşi omul era mulţumit că îl lăsase să vorbească destul, încât să compenseze ieşirea lui Bibilus. Ambele părţi au vorbit. Putem trece la vot.

Cei care erau încă în picioare se aşezară fără chef şi priviră în jurul sălii, încercând să ghicească rezultatul dezbaterii. Înainte

ca votul să poate începe, uşile masive de bronz se deschiseră larg şi Pompei intră, generând un nou val de interes. De când îi murise fiica, nimeni nu-l mai văzuse în apropierea forumului sau a senatului şi mulţi oameni se întrebau în şoaptă despre tragedia pe care o trăise şi ce urmări putea să aibă.

Maestrul de dezbateri îi făcu un semn lui Pompei, indicându-i un loc printre senatori. În loc să se aşeze, Pompei merse spre locul acela şi rămase în picioare, aşteptând să fie validat.

Maestrul de dezbateri oftă şi îşi ridică mâna către Pompei. Toate zgomotele încetară şi toţi ochii se aţintiră asupra acestuia.

Cato mai ales îl privea cu intensitate strălucitoare, observând fiecare detaliu. Cenuşa fiicei lui nu era de mult în pământ, dar nici un semn de durere nu se citea pe chipul omului. Părea calm, aşa cum privea în jurul lui, spre băncile pline.

– Senatori ai Romei, iertaţi-mi absenţele şi întârzierea. Mi-am înmormântat fiica, zise fără vreo urmă de slăbiciune în voce. Fac legământ în faţa voastră că vinovaţii se vor căi pentru că au răpus nevinovaţi în jocurile puterii, dar aceasta este o problemă pe care o vom discuta în altă zi. Vorbea rezonabil, dar cei care şedeau aproape de el vedeau cât de încordat îi era fiecare muşchi al umerilor, de parcă se străduia să ţină în frâu o furie cumplită. Spuneţi-mi ce se votează în dimineaţa asta? îl întrebă pe maestrul de dezbateri.

– Se decide dacă acţiunile lui Iulius Cezar din Grecia trebuie cenzurate sau aprobate, răspunse omul.

– Înţeleg. Cum se pronunţă Cato în această chestiune? întrebă Pompei fără să se uite la silueta revărsată, care se îndreptă brusc în scaun.

Maestrul de dezbateri se încumetă să arunce o privire în direcţia lui Cato.

– Se pronunţă în favoarea cenzurii, răspunse omul, descumpănit.

Pompei îşi împreună mâinile la spate şi, din nou, cei de lângă el văzură cât îi erau de albe încheieturile degetelor.

– Atunci, eu votez împotriva lui.

Preţ de câteva momente lungi, Pompei susţinu privirea lui Cato în linişte, până când toţi cei prezenţi deveniră conştienţi de noua duşmănie dintre ei. Începură să se audă şoapte şi cei mai bătrâni dintre senatori se îndreptară în scaune, interesaţi de ce se întâmpla.

– Mai mult, le cer tuturor celor care mă susţin să voteze împotriva lui. Le cer tuturor celor care îmi datorează un vot să voteze împotriva lui. Votaţi acum şi datoriile faţă de mine vor fi plătite toate.

Rumoarea izbucni în senat. Toţi discutau implicaţiile unei asemenea mişcări. Era practic o declaraţie de război. Cato îşi strânse gura cărnoasă într-o linie subţire de enervare, în timp ce maestrul de dezbateri anunţă votul. Apelând în acelaşi timp la toate favorurile care i se datorau, Pompei lepăda ani întregi de aranjamente şi alianţe chibzuite, doar ca să îşi arate dispreţul în public.

Crassus păli uşor. Pompei era nesăbuit, dar credea că îl înţelege. Nici unul dintre cei prezenţi nu se putea îndoi de faptul că Pompei îl identificase pe cel care se făcea vinovat de moartea fetei. Cato avea să-şi piardă mult din putere, având în vedere că oamenii din jurul lui cântăreau ameninţarea lui Pompei şi se gândeau dacă ar trebui să ia distanţă. Crassus oftă. Cel puţin, aveau să câştige votul acela, iar Cato avea să fie prejudiciat de o asemenea hotărâre. Chiar dacă numărul mare al celor care votară împotriva lui reflecta multele obligaţii faţă de Pompei, era greu pentru senatorul cel gras să rămână de unul singur, în vreme ce sute de colegi se aliau împotriva lui.

Votul trecu repede şi Pompei se aşeză, pentru a participa la discuţia privitoare la rangul care avea să îi fie acordat lui Iulius când avea să se întoarcă în senat. Cei mai mulţi dintre senatori voiau să iasă din încăperea sufocantă, în aerul proaspăt şi rece de afară. Astfel, dezbaterea merse surprinzător de repede, iar

Cato abia dacă luă parte la ea, împietrit de umilirea pe care o suportase.

În vreme ce senatorii ieşeau în rând pe uşile de bronz, Cato făcu o grimasă şi înclină capul în direcţia lui Pompei, recunoscând vctoria acestuia. Pompei îl ignoră şi plecă repede spre casă, fără să schimbe o vorbă cu nimeni.

Tubruk urcă scările interioare care duceau pe zidul moşiei, mulţumit că fusese avertizat din timp de sclavii care munceau la câmp. Se chinui să distingă detaliile coloanei care venea în marş pe drumul ce ducea la domeniu.

– Două sau trei legiuni, s-ar părea, îi strigă Corneliei care ieşise din casă la chemarea lui. Nu văd flamuri, dar poartă armuri. Ar putea să facă parte dintr-o garnizoană romană.

– Vrei să chemi oamenii? întrebă Cornelia, îngrijorată.

Tubruk nu-i răspunse imediat. Privea atent soldaţii care se apropiau. Erau foarte disciplinaţi şi complet echipaţi, dar lipsa flamurilor îl îngrijora teribil. Moartea fiicei lui Pompei aruncase vechile familii ale Romei în starea aceea de nesiguranţă care dispăruse după moartea lui Sulla. Dacă un senator atât de puternic fusese atacat chiar în casa lui, atunci nimeni nu era în siguranţă. Tubruk şovăi. Putea să îi cheme pe Brutus şi pe soldaţii acestuia, ca să apere poarta. Dar faptul acela ar fi putut fi interpretat ca o provocare, o insultă la adresa unei forţe legitime. Apucă strâns piatra zidului şi luă o hotărâre. Mai bine să jignească pe careva decât să fie luaţi prin surprindere. Soldaţii aceia care ascunseseră toate însemnele legiunii din care făceau parte puteau foarte bine să fie asasini.

– Cheamă-l pe Brutus. Spune-i că am nevoie de toţi oamenii lui, acum! îi strigă Tubruk Corneliei.

Aceasta renunţă la ceremonie şi o rupse la fugă spre clădirile din preajmă.

Coloana care mărşăluia către ei ajunsese la mai puţin de trei sute de metri până când Brutus îşi dispuse oamenii în formaţie,

în spatele porților mari. Erau gata să se năpustească afară și să atace. N-aveau decât douăzeci de oameni și Tubruk își dori să fi avut loc la domeniu pentru mai mulți. Chiar dacă, la început, îl luase în râs pe tânărul comandant care mergea peste tot cu douăzeci de soldați după el.

Pe Brutus îl cuprinse senzația aceea de anticipare care îi făcea stomacul ghem. Copilul din el își dori să nu-l fi lăsat pe Renius la barăcile din oraș, dar momentul de slăbiciune trecu repede. Își scoase sabia din teacă și se simți mai încrezător. Oamenii lui răspunseră și încordarea de pe fețele lor fu înlocuită de zâmbete reținute. Auzeau tropăitul soldaților care se apropiau de domeniu, dar nici unul nu dădea semne de frică.

O siluetă micuță ieși în fugă din grajduri și țâșni lângă Brutus.

– Nu vii cu noi! se răsti Brutus ca răspuns la întrebarea nerostită.

Nu știa mare lucru despre ariciul pe care îl salvase Tubruk, dar în momentul acela n-avea răbdare să stea la discuții. Octavian deschise gura și Brutus se înfurie când zări pumnalul care lucea în mâna copilului.

– Dispari de aici! lătră Brutus.

Octavian înghețǎ, făcu ochii mari, apoi se întoarse pe călcâie și se îndepărtă țanțoș, fără să mai spună nimic. Brutus nu-l băgă în seamă. Se uita la Tubruk, așteptând vești despre ce se întâmpla dincolo de porți. Era frustrant să trebuiască să aștepte așa, ca legat la ochi, dar știa că, dacă soldații aceia veneau din partea senatului, n-ar fi fost deloc bine să-i întâmpine cu sabia în mână. De bună seamă, ar fi urmat vărsare de sânge chiar dacă misiunea inițială a legionarilor ar fi fost pașnică.

Pe zid, Tubruk făcu ochii mici, privind armata care se apropia în marș măsurat. Expiră brusc și toată încordarea dispăru într-o clipă, fără ca oamenii de jos să vadă.

– Marcus Brutus! strigă Tubruk. Vreau să deschideți poarta și să ieșiți în întâmpinarea lor.

Brutus se uită în sus nedumerit.

– Eşti sigur? Dacă vin cu gânduri rele, o să ne apărăm mai bine după ziduri.

– Deschide porţile! răspunse Tubruk liniştit, cu o expresie ciudată pe faţă.

Brutus ridică din umeri şi dădu ordinul. Soldaţii Primigeniei îşi scoaseră săbiile şi înaintară. Inima lui Brutus bubuia. Simţi bucuria sălbatică pe care i-o stârnea convingerea că nu era om în viaţă care să mânuiască mai bine un *gladius*. Avea certitudinea asta din ziua aceea, cu mulţi ani în urmă, când el şi Renius se înfruntaseră chiar în curtea aceasta.

– Bine, demon bătrân ce eşti. Dar, dacă ăştia mă omoară, să ştii c-am să te aştept dincolo, când ţi-o veni şi ţie rândul!

Iulius văzu oamenii înarmaţi care ieşeau pe porţile domeniului şi înţepeni. Ce se întâmplase?

– Pregătiţi armele! se răsti şi aerul vesel al oamenilor dispăru imediat.

Ceea ce crezuseră că avea să fie o întoarcere victorioasă se transformase într-un nou pericol. Cabera tresări când auzi ordinul. Scrută cu ochii îngustaţi grupul necunoscut de soldaţi. Întinse mâna să îi atragă atenţia lui Iulius, apoi se răzgândi şi zâmbi pentru sine. Ridică pumnalul şi începu să gesticuleze furios cu el. Se distra teribil, dar soldaţii din jur nu păreau să fie în aceeaşi dispoziţie. Se aşteptaseră să fie primiţi ca nişte eroi după atâtea luni grele de drum şi de moarte. Cu expresii sălbatice, scoaseră încă o dată săbiile.

– Formaţie liniară! ordonă Iulius, turbat.

Dacă puseseră mâna pe casa lui, avea să-i omoare pe toţi, până la ultimul. Inima i se strânse de îngrijorare pentru mama lui şi pentru Tubruk.

Îi privi cu ochi experţi pe soldaţii care se desfăşurau în faţa zidurilor. Nu erau mai mult de douăzeci, deşi puteau să mai fie ascunşi în curte. Legionari. Se mişcau bine, dar avea încredere în lupii lui împotriva oricărei armate, de oriunde. În plus, erau

mult mai mulţi. Îşi impuse să nu se mai gândească la soarta familiei lui şi se pregăti să dea ordinul de atac.

– Pe Marte! Vor să atace! exclamă Brutus când zări coloana desfăşurându-se în formaţie ofensivă.

Când văzu cât de mulţi erau, fu ispitit să le ordone soldaţilor lui să intre înapoi în curte, dar n-ar fi avut timp să închidă poarta în urma lor şi duşmanii i-ar fi făcut praf în timp ce se retrăgeau.

– Tubruk, încuie porţile! urlă Brutus.

Neghiobul acela bătrân judecase greşit, nu văzuse cât de mare era ameninţarea şi el trebuia să plătească preţul.

Spre mândria lui Brutus, soldaţii Primigeniei nu se clintiră din loc, deşi înţelegeau că distrugerea lor era inevitabilă. Îşi ocupară poziţiile sub zidurile domeniului. Pregătiră armele şi desfăcură cataramele cu care erau legate suliţele pe care aveau să le arunce în duşmani, în vreme ce erau atacaţi. Fiecare dintre ei purta câte patru suliţe lungi. Mulţi duşmani aveau să cadă graţie lor, înainte să se fi apropiat destul încât să folosească săbiile.

– Nu încă... strigă Brutus pe deasupra capetelor soldaţilor lui.

Doar câţiva paşi în plus şi armata în marş ar fi intrat în raza suliţelor.

Dintr-odată, aceştia primiră ordinul să se oprească şi rândurile disciplinate încremeniră. Brutus ridică din sprâncene de uimire, privind atent feţele duşmanilor. Dădu cu ochii de Iulius şi începu să râdă în hohote, spre deruta totală a celorlalţi.

– Pe loc repaus! le ordonă celor douăzeci de soldaţi ai lui, care îşi prinseră la loc suliţele şi vârâră săbiile în teacă. Când totul fu gata, îi duse în marş înspre soldaţii necunoscuţi, chicotind.

Iulius vorbi primul.

– Ai oare *cea mai mică* idee cât de aproape am fost să te ciopârţesc cu sabia? întrebă el rânjind.

– Cam la asta mă gândeam şi eu. Oamenii mei ar fi aruncat câteva sulițe în tine înainte să mai înaintezi câțiva paşi. Tot norocos ai rămas, din câte văd.

– *Eu* te-am recunoscut! exclamă Cabera, cu înfumurare.

Brutus chiui când văzu că bătrânul încă era în viață. Se îmbrățişară tustrei, sporind perplexitatea soldaților din jur. Iulius se desprinse primul şi observă cele trei săgeți îngemănate de pe platoşa lui Brutus.

– Pe toți zeii! Asta nu e Primigenia?

Brutus dădu din cap, cu ochii strălucitori.

– Eu sunt la comandă. Dar ne mai lipsesc nişte oameni în momentul de față.

– Cam câți?

– Doar vreo patru mii, vezi tu, dar mă ocup de problema asta.

Iulius fluieră încet.

– Avem multe de vorbit. Tubruk ştie c-am venit?

Brutus se uită peste umăr, către zidurile albe ale domeniului. Pe creasta lor, administratorul domeniului ridică un braț în semn de salut. Cabera îi răspunse entuziasmat.

– Da, ştie, răspunse Brutus cu un zâmbet acru.

– Va trebui să găsesc nişte barăci în oraş, pentru soldații mei, zise Iulius. Deocamdată, pot să-şi întindă corturile pe domeniu, cât timp mă ocup eu de câteva chestiuni, dar am nevoie de un aranjament definitiv şi de un teren de instrucție.

– Ştiu locul perfect. Şi omul care să-i instruiască, răspunse Brutus. Renius s-a întors cu mine.

– Voi avea nevoie de el. Şi de tine, spuse Iulius, care începuse deja să facă planuri.

Brutus zâmbi. Îşi simțea inima uşoară în vreme ce se uita la vechiul lui prieten. Avea înfățişarea mai aspră decât îşi amintea Brutus, din cauza cicatricilor noi de pe față, dar era acelaşi om. Din impuls, întinse brațul pe care Iulius îl apucă strâns, pradă aceleiaşi emoții.

– Soția mea e în siguranță? întrebă Iulius, cercetând atent fața vechiului său prieten în încercarea de a afla veștile.

– E aici, împreună cu fiica ta.

– Am o fiică? Zâmbetul lui Iulius se întinse de la o ureche la cealaltă. De ce mai stăm aici? O fiică! Haideți!

Strigă scurt ordinul ca soldații lui să întindă tabăra în jurul zidurilor moșiei, apoi plecă în grabă. Cu mintea roind de gânduri, Brutus mărșăluia în spate, împreună cu cei douăzeci de oameni ai lui. Avea atâtea să-i spună lui Iulius! Despre asasinarea lui Sulla, despre fiica lui Pompei, despre ce-i spusese mama lui că se șușotea prin senat. Ah, Iulius trebuia să o cunoască pe Servilia! Acum, că se întorsese Iulius, i se părea că lumea e stabilă din nou și Brutus simți cum scapă de toate grijile. Acum, că bunul lui prieten era acolo să-l ajute, avea să refacă puterea de odinioară a Primigeniei, începând chiar cu cele trei centurii pe care le adusese cu el. Iulius făcea ca orice problemă să pară un fleac și, dintre toți oamenii, el avea să înțeleagă de ce trebuia să renască „Legiunea trădătorului".

Brutus începu să râdă când ajunse în fața lui Tubruk, care îl așteptase înăuntrul zidurilor, cu o expresie sarcastică.

– Ai ochi buni pentru un om de vârsta ta, îi zise bătrânului gladiator.

Tubruk începu să râdă.

– Soldații trebuie să fie atenți la toate amănuntele. De exemplu, la cine este comandantul armatei adverse, răspunse vesel Tubruk.

Brutus ridică jenat din umeri.

– Unde a fugit Iulius?

– Să-și vadă soția și fiica, băiete. Lasă-i singuri un timp.

Brutus se încruntă ușor.

– Sigur ca da. Am să mă duc cu oamenii la barăcile din oraș. Rămân acolo peste noapte. Să-i zici unde mă găsește.

– Nu asta am vrut să spun... nu trebuie să pleci, băiete, zise Tubruk repede.

Brutus clătină din cap.

– Nu, ai dreptate. În momentele acestea, ar trebui să stea cu familia lui. Ne vedem mâine.

Se întoarse țeapăn și le ordonă oamenilor lui să iasă din curte încolonați, în pas de marș.

Cabera rătăcea prin grădină, zâmbind fericit de tot ce vedea.

– Tubruk! strigă el. Ai de gând să ne dai ceva gustos de mâncare, nu? A trecut foarte mult de când n-am mai băut un vin bun și n-am mai gustat din mâncărurile alea dichisite și civilizate cu care voi, romanii, vă mândriți atâta. Vrei să mă duc să vorbesc cu bucătarul? Țin minte că mi-a plăcut de el, cânta frumos. Ție cum îți merge?

Fruntea lui Tubruk se descreți după momentul tensionat al plecării lui Brutus. Era imposibil să nu te atingă valul de entuziasm pe care bătrânul vindecător îl aducea cu el oriunde ar fi fost. Lui Tubruk îi lipsise la fel de mult ca și celorlalți. Coborî scările să îl întâmpine.

Cabera prinse privirea pe care bătrânul gladiator o aruncă în urma lui Brutus și îl bătu ușor pe umăr.

– Lasă-l să se ducă. Băiatul ăsta a fost cam îmbufnat de când se știe. Mâine o să fie iarăși ca frații, dar Iulius are alte lucruri de făcut acum.

Tubruk inspiră adânc și își puse palmele pe umerii slăbănogi ai vraciului, cu o licărire nouă de optimism.

– Bucătarul o să vrea să-și ia câmpii când o să vadă câți sunteți, dar îți promit că mâncarea va fi mai bună decât rațiile cu care ești obișnuit.

– Țintește mult mai sus, Tubruk, răspunse Cabera serios.

Cornelia se întoarse repede când auzi pașii care veneau în fugă. Preț de o clipă, nu îl recunoscu pe ofițerul care se oprise în ușă, așa ars de soare și slab cum era. Apoi, chipul i se aprinse, iar Iulius făcu câțiva pași și o cuprinse în brațe. Îl

îmbrățișă strâns, inspirând adânc mirosul pielii lui și începu să râdă când el o ridică pe vârfuri.

– Parcă a trecut o veșnicie fără tine, zise el și ochii îi străluciră peste umărul ei.

O strânse atât de tare, încât îi tăie respirația. Când îi dădu drumul, pe Cornelia o dureau coastele, fapt care nu o supără câtuși de puțin.

Vreme îndelungată, Iulius uită de orice altceva decât de femeia frumoasă pe care o ținea în brațe. În cele din urmă, îi dădu drumul și se trase puțin înapoi. O ținea în continuare de mână, de parcă nu voia să o mai lase niciodată să plece de lângă el.

– Tot superbă ești, zise el. Și am auzit că avem o fată.

Cornelia își strânse buzele enervată.

– Voiam să îți spun eu! Clodia, adu-o înăuntru!

Doica intră îndeajuns de repede încât să fie evident că stătuse afară, așteptându-i să termine. În brațele Clodiei, fetița se uita de jur împrejur, interesată de tot ce vedea. Ochii ei erau de același cafeniu dulce ca ai Corneliei, iar părul îi era întunecat ca al tatălui ei. Iulius îi zâmbi copilei care îi întoarse fericită surâsul, făcând gropițe în obraji.

– Are aproape doi ani și ridică toată casa în picioare de neastâmpărată ce e. Spune deja multe cuvinte când nu e prea rușinoasă, zise Cornelia cu mândrie, luând fetița din brațele Clodiei.

Iulius le îmbrățișă pe amândouă și le strânse ușor.

– În cele mai negre clipe, visam să te văd din nou. Când am plecat, nici nu știam că erai însărcinată, zise și le drumul. A învățat să meargă?

Cornelia și Clodia dădură din cap și își zâmbiră. Cornelia puse fetița pe pământ. O priviră cum tropăia prin încăpere, oprindu-se să se uite la toate obiectele pe lângă care trecea.

– Am numit-o Iulia, ca pe tine. Nu știam sigur dacă te mai întorci și…

Ochii i se umplură de lacrimi și Iulius o îmbrățișă strâns.

– Gata, nevastă, m-am întors. S-a terminat.

– O vreme, a fost destul de... greu. Tubruk a trebuit să vândă o parte din pământ, ca să putem plăti răscumpărarea.

Cornelia ezită, apoi îi spuse şi restul. Slavă tuturor zeilor milostivi, Sulla murise. Nu-i spuse şi ce îndurase din cauza lui. N-ar fi făcut decât să-l rănească pe Iulius. Îşi puse în gând să-l prevină şi pe Tubruk să nu zică nimic.

– Tubruk a vândut din pământ? întrebă Iulius surprins. Speram că... nu, nu mai contează. O să-l iau înapoi. Vreau să aud tot ce s-a întâmplat în oraş cât am fost plecat, dar va trebui să aştepte până fac o baie lungă şi mă schimb. După ce am debarcat, am venit direct aici, fără să mai trecem prin oraş. Ridică mâna şi o mângâie pe păr. Am o surpriză pentru tine, zise şi îşi strigă oamenii.

Cornelia aşteptă răbdătoare lângă Clodia şi fetiţă în vreme ce oamenii lui Iulius intrau încărcaţi de pachete pe care le stivuiră în mijlocul camerei. Soţul ei era acelaşi vârtej de energie pe care şi-l amintea. Iulius strigă nişte servitori şi le porunci să le arate soldaţilor cum să ajungă în pivniţă şi să îi lase să ia cât vin voiau. Alţi servitori fură trimişi cu o sumedenie de treburi şi casa începu să forfotească de viaţă. În cele din urmă, închise uşa şi-i făcu semn Corneliei, arătând pachetele de piele.

Soţia lui şi Clodia rămaseră cu gurile căscate când văzură strălucirea monedelor de aur din pachetul pe care îl desfăcea. Începu să râdă când văzu cât de bucuroase erau şi desfăcu alte şi alte pachete, dând la iveală mici lingouri şi monede de aur şi argint.

– Toată răscumpărarea şi încă de patru ori pe-atât! zise Iulius vesel în timp ce lega la loc pachetele. Vom recupera pământul pe care l-am pierdut.

Cornelia vru să întrebe unde găsise atâta avere, apoi îşi plimbă ochii peste cicatricile albe care îi brăzdau braţele maronii şi peste semnul adânc de pe frunte. Nu mai spuse nimic. Plătise din greu aurul acela.

– Tata? se auzi un glăscior şi Iulius începu să râdă când privi în jos şi văzu trupuşorul micuţ, care întindea mânuţele, cerând să fie luat în braţe.

– Da, fetiţa mea scumpă. Eu sunt tatăl tău. Am venit de pe mare. Acum, îmi trebuie o baie caldă şi o mâncare bună înainte să merg la culcare. Gândul că voi dormi în patul meu e o plăcere pe care abia o pot descrie.

Fiica lui râse când îi auzi vocea şi Iulius o îmbrăţişă.

– Mai uşor! Nu e un soldăţoi de-al tău, zise Clodia şi întinse mâinile după copilă.

Iulius simţi o lovitură uşoară când fetiţa îi fu luată din braţe şi oftă mulţumit, privindu-le.

– Avem atâtea de făcut, draga mea! îi spuse soţiei sale.

Prea nerăbdător ca să mai aştepte, Iulius îl chemase pe Tubruk, ca să stea de vorbă chiar în timp ce-şi spăla de pe corp praful şi mizeria lungii călătorii. Apa fierbinte se făcu gri-închis după numai câteva momente. Căldura îi făcu inima să bată mai repede şi să alunge ceva din oboseală.

Tubruk stătea în picioare, în capătul bazinului îngust şi recita toate treburile băneşti pe care le orânduise la domeniu în ultimii trei ani, aşa cum făcea odinioară pentru tatăl lui Iulius. După ce Iulius fu curat, păru mai tânăr decât războinicul întunecat pe care îl zărise în fruntea coloanei în marş. Când valul de energie pe care îl provocase apa fierbinte se pierdu, tânărul abia îşi mai ţinea deschişi ochii de un albastru spălăcit.

Înainte să adoarmă în baie, Tubruk îi dădu un halat moale şi câteva prosoape şi plecă. Păşea uşor prin coridoarele casei, ascultând lălăielile soldaţilor beţi de afară. Pentru prima oară de când se întâmplase, sentimentul de vinovăţie care îl măcina de la asasinarea lui Sulla dispăru de parcă n-ar fi existat nicicând. Se gândi să îi spună lui Iulius de îndată ce avea să rezolve tot ce avea de făcut şi lucrurile se vor fi aşezat. La urma urmei, crima fusese săvârşită în numele lui şi, dacă Iulius afla, ar fi

putut să le trimită daruri anonime familiilor lui Casaverius și Fercus și părinților soldatului pe care îl omorâse la poartă. Mai ales familiei lui Fercus, care trăia aproape în mizerie de la moartea lui și căreia Tubruk îi datora enorm pentru curajul de care tatăl lor dăduse dovadă, iar el nu se îndoia că Iulius ar simți același lucru.

Trecu pe lângă ușa Aureliei, prin care se auzea un bocet înfundat. Iulius era prea obosit ca să se trezească și nici măcar nu întrebase de maică-sa. Tubruk nu voia decât să meargă și el la culcare, după o zi atât de lungă. În loc de asta, oftă și intră în camera Aureliei.

CAPITOLUL DOUĂZECI ŞI OPT

Trimisul senatului ajunse a doua zi în zori. Lui Tubruk îi trebui mult timp să îl trezească pe Iulius, care nu se dezmeticise de tot când ieşi, într-un târziu, să stea de vorbă cu mesagerul. După luni întregi de încordare, o singură noapte de somn în casa lui nu reuşise să alunge epuizarea pe care o simţea până în măduva oaselor.

Căscând, Iulius îşi trecu mâna prin păr şi îi zâmbi vag tânărului care venise din oraş.

– Eu sunt Iulius Cezar. Spune ce ai de zis.

– Stăpâne, senatul solicită prezenţa dumneavoastră astăzi, la prânz, zise repede mesagerul.

Iulius clipi.

– Asta-i tot? întrebă sec.

Mesagerul se foi uşor.

– Acesta e mesajul oficial, stăpâne, dar mai ştiu câte ceva din ce-am auzit că vorbeau ceilalţi mesageri.

– Tubruk? zise Iulius şi privi cum administratorul îi întinde omului o monedă de argint.

– Ei bine? întrebă Iulius când banul dispăru într-un buzunar ascuns.

Mesagerul zâmbi.

– Se zice că vor să vă acorde rangul de tribun pentru ce aţi făcut în Grecia.

– Tribun?

Iulius se uită la Tubruk, care dădu din umeri în vreme ce vorbi.

– E o treaptă a ierarhiei, răspunse administratorul şi-i făcu semn din ochi înspre mesager.

Iulius înţelese aluzia şi-i dădu drumul băiatului să se întoarcă în oraş. Când rămaseră singuri, Tubruk îl bătu pe spate.

– Felicitări! Acum, poate îmi zici şi mie ce-ai făcut ca să meriţi asta. Spre deosebire de senatori, eu n-am mesageri care să fugă de colo-colo pentru mine. Tot ce-am auzit este că l-ai bătut pe Mithridates şi ai zdrobit o armată de douăzeci de ori mai mare decât a ta.

Iulius izbucni în hohote surprinse.

– La cum umblă bârfele în Roma, săptămâna viitoare o să fie de treizeci de ori mai mare. Poate că n-ar trebui să-i contrazic, zise Iulius ironic. Hai să facem o plimbare şi-ţi povestesc tot. Vreau să văd unde sunt noile hotare ale domeniului.

Tubruk se încruntă brusc şi Iulius zâmbi, ca să îl liniştească.

– Am fost foarte surprins, când mi-a spus Cornelia. Dintre toţi oamenii, n-aş fi crezut că tu ai fi în stare să vinzi pământ.

– Băiete, am avut de ales: să vând pământul sau să trimit răscumpărarea incompletă. Şi tu eşti singurul fiu al acestei case.

Iulius strânse umărul lui Tubruk într-un gest de afecţiune.

– Ştiu. Te necăjesc doar. Ai făcut ce trebuia şi am destui bani ca să cumpăr totul la loc.

– A trebuit să-i vând tatălui lui Suetonius, spuse Tubruk, mohorât.

Iulius se opri în loc, încercând să priceapă ce auzea.

– Probabil că Prandus ştia că îţi trebuiau banii pentru răscumpărare. La urma urmei, şi el a trebuit să strângă bani pentru răscumpărarea fiului său. Ţi-a dat un preţ bun?

Tubruk răspunse cu o expresie îndurerată:

– Nu tocmai. S-a târguit la sânge şi a trebuit să vând mai mult decât aş fi vrut. De bună seamă că el a văzut chestiunea ca pe o afacere profitabilă, dar – trăsăturile i se strânseră de parcă ar fi înghiţit ceva amar – a fost o ruşine.

Iulius inspiră adânc.

– Hai să văd cât de mult am pierdut şi-apoi o să vedem cum putem face să-l convingem pe bătrân să ne vândă înapoi. Dacă fiu-său îi seamănă, n-o să fie prea uşor. Aş vrea să ne întoarcem până se trezeşte mama. Tubruk, trebuie să-i spun... atâtea lucuri.

Ceva îl oprise pe Iulius să-i zică lui Tubruk despre lovitura la cap şi crizele pe care le avusese după aceea. În parte, se ruşina de cât de puţină înţelegere arătase pentru mama lui în toţi anii din urmă. Ştia că era o situaţie pe care trebuia să o îndrepte. Dar se oprise şi pentru că nu voia să vadă milă în ochii bătrânului gladiator. Nu credea că ar fi suportat aşa ceva.

Împreună se îndepărtară de clădiri şi urcară dealul spre pădurile prin care Iulius alergase în copilărie. Tubruk ascultă, în timp ce Iulius îi povesti tot ce se întâmplase în anii cât fusese plecat de la Roma.

Noul hotar era marcat de un gard solid, de lemn, care tăia cărarea pe care Iulius săpase o capcană pentru Suetonius, cu ani în urmă. Când văzu gardul acela de-a curmezişul pământului care aparţinea familiei lui de generaţii întregi, îi veni să îl sfărâme. În loc de asta, se rezemă de el, adâncit în gânduri.

– Am destul aur încât să-i dau mult mai mult decât face pământul, dar nu-mi cade prea bine, Tubruk. Nu-mi place să fiu înşelat.

– Va fi prezent la întrunirea senatului, la amiază. Ai putea să vorbeşti cu el acolo. Poate că l-am judecat greşit. Poate că o să se ofere să-ţi înapoieze pământul exact la preţul pe care l-a plătit, zise Tubruk, deşi îndoielile i se citeau clar pe faţă.

Iulius bătu cu degetele în gardul trainic şi oftă.

– Nu prea cred. Probabil că Suetonius a ajuns deja acasă. Noi doi ne-am certat de câteva ori, pe corabie şi în Grecia. N-o să fie prea domic să-mi facă mie favoruri. Dar voi recupera cumva pământul tatei. Am să văd ce zice şi Marcus.

– Acum, i se zice Brutus, îţi dai seama. Ştiai că a ajuns centurion în Pumnul de Bronz? Cred că şi el vrea să audă ce sfaturi îi dai în legătură cu Primigenia.

Iulius aprobă din cap şi zâmbi la gândul că va putea sta din nou de vorbă cu vechiul lui prieten.

– Cred că e cel mai tânăr general pe care l-a avut Roma vreodată, zise chicotind.

Tubruk pufni.

– Mai degrabă, general fără legiune. Se trezi brusc şi ochii îi deveniră reci în timp ce-şi amintea. După moartea lui Marius, Sulla a pus să fie şters numele Primigeniei de pe lista legiunilor. O vreme, viaţa la Roma a fost cumplită. Nimeni nu era în siguranţă, nici măcar senatorii. Toţi cei pe care Sulla i-a declarat duşmani ai statului au fost târâţi afară din casele lor şi executaţi fără proces. M-am gândit să o duc în altă parte pe Cornelia, cu copil cu tot, dar…

Îşi luă seama la ce spunea şi se opri. Îşi aminti ce îi zisese Cornelia cu o noapte în urmă, după ce el ieşise din încăperile Aureliei, în vreme ce Iulius dormea dus.

Bătrânul gladiator era sfâşiat între loialitatea faţă de Cornelia şi cea faţă de Iulius. Sentimentele lui pentru amândoi erau mult mai apropiate de dragostea de tată decât de simplele îndatoriri ale unui administrator. Îi displăcea profund să ţină secrete, dar Cornelia avea dreptul să afle prima ce se întâmplase de fapt cu Sulla.

Pierdut în propriile gânduri, Iulius nu păru să observe grijile lui Tubruk.

– Mulţumesc furiilor că ticălosul a murit. Nu ştiu ce mă făceam dacă mai trăia acum. Cred că ţi-aş fi scris să îmi scoţi familia din oraş, dar viaţa în exil m-ar fi distrus. Nu pot să-ţi descriu ce-am simţit când am pus iarăşi piciorul pe pământul Romei, după atâta vreme. N-am realizat cât de puternică e legătura asta decât după ce am plecat, înţelegi?

– Ştii bine că da, băiete. Nu pricep cum poate Cabera să umble aşa prin lume. Să trăieşti în felul acesta, fără rădăcini,

este peste puțința mea de înțelegere. Dar poate că noi avem rădăcini mai adânci aici decât au alții.

Iulius își plimbă privirea peste pădurea cu umbre verzi, de care îl legau atâtea amintiri și hotărârea lui se întări. Avea să recupereze tot ce îi fusese luat.

Un alt gând îl lovi.

– Ce s-a ales de casa lui Marius din oraș?

– Am pierdut-o, zise Tubruk fără să îl privească. Au scos-o la licitație când Sulla a fost proclamat dictator. Multe proprietăți au trecut dintr-o mână în alta din ordinul lui. Crassus a cumpărat o parte, dar în general licitațiile au fost niște farse. Simpatizanții lui Sulla au luat ce-a fost mai bun.

– Știi cine stă acolo acum? întrebă Iulius, cu voce furioasă.

Tubruk ridică din umeri.

– I-au dat-o lui Antonidus, generalul lui Sulla. De fapt, a plătit un preț de nimic din valoarea casei. I se zicea „câinele lui Sulla", pentru cât i-a fost de loial dictatorului, dar adevărul este că a avut mult de câștigat de pe urma stăpânului.

Iulius își încleștă pumnii încet.

– Asta e o problemă pe care o pot rezolva chiar azi, după întrunirea senatului. Are mulți soldați, Antonidus ăsta?

Tubruk se încruntă când înțelese unde bătea, apoi un zâmbet îi înflori în colțul gurii.

– Numai câteva gărzi. Rangul lui e mai degrabă formal și nu s-a gândit nimeni să i-l ia, dar nu e legat de nici o legiune anume. Ai destui oameni ca să-l dai afară dacă te miști repede.

– Atunci, mă voi mișca repede, răspunse Iulius și se întoarse cu spatele la gard și cu fața spre casă. Crezi că mama s-a trezit până acum?

– De obicei, e trează la ora asta. Nu prea mai doarme în ultimul timp. Boala ei e la fel, dar trebuie să știi că e tot mai slăbită.

Iulius îl privi cu drag pe bătrânul gladiator ale cărui emoții erau întotdeauna mai aproape de suprafață decât îi plăcea lui să pretindă.

– Ar fi pierdută fără tine, zise.

Tubruk se uită în altă parte şi îşi drese vocea. Începură să meargă spre casă. Îndatoririle lui faţă de Aurelia erau mai presus de orice discuţie. Cu toate acestea, în ultimele luni, îi apăreau tot mai des în gânduri. Se gândise la Aurelia în ziua aceea când o privise pe Clodia şi acceptase valul de afecţiune care se născuse din nimic, spre surpriza lui. Doica era o femeie blândă, care îi dăduse de înţeles într-un mod cât se putea de clar că împărtăşea dragostea nerostită pe care o simţea el. Dar trebuia să aibă grijă de Aurelia şi ştia bine că n-ar fi putut să se retragă într-o căsuţă din oraş câtă vreme în viaţa lui mai exista acea obligaţie. Chiar dacă ar fi reuşit să cumpere libertatea Clodiei, cum era ea convinsă că ar fi putut. Când se apropiară de casă, îşi spuse că n-avea sens să-şi facă griji pentru viitor. De fiecare dată, viitorul îşi bătea joc de planurile oamenilor. Tot ce puteau face era să încerce să fie pregătiţi pentru suişurile şi coborâşurile repezi, pe care le aducea cu sine.

Octavian îi aştepta la poartă. Iulius îl privi indiferent când ajunse lângă el. Se opri uimit când copilul făcu o plecăciune adâncă.

– Şi el cine e? întrebă, întorcându-se spre Tubruk, surprins să îl vadă roşind de jenă.

– Îl cheamă Octavian. I-am zis că o să ţi-l prezint când o să ai timp, dar şi-a pierdut răbdarea *încă o dată,* după cum văd.

Octavian păli uşor când auzi criticile. Era adevărat că nu mai fusese în stare să aştepte. Dar nu era vorba că fusese neascultător, ci se temuse ca nu cumva Tubruk să se răzgândească, ceea ce era cu totul altceva, credea el.

– Tubruk are grijă de mine, în locul mamei, zise isteţ Octavian. Mă-nvaţă să mă bat cu sabia şi să merg cu calul şi...

Tubruk îl lovi uşor, ca să oprească enumerarea, şi stânjeneala îi crescu. Avusese de gând să-i explice situaţia lui Iulius, iar acum era mort de ruşine că aflase singur, fără ca el să fi avut un pic de timp să-l pregătească.

– L-a adus Alexandria, spuse şi-l împinse uşor pe copil în direcţia grajdurilor. E o rudă îndepărtată de-a voastră, dinspre sora bunicului tău. Cred că Aurelia îl place, dar băiatul încă învaţă să se poarte.

– Şi să se bată cu sabia, şi să meargă cu calul? întrebă Iulius, distrându-se pe seama derutei lui Tubruk.

Era o experienţă nouă să-l vadă pe gladiator pus în încurcătură şi îi făcu plăcere să-l zgândăre un pic.

Tubruk făcu o grimasă şi se scărpină după ureche, uitându-se la Octavian, care pricepu ce voia şi o luă la fugă, dispărând din vedere.

– Asta a fost ideea mea. În oraş îl tot băteau nişte ucenici. M-am gândit să-i arăt cum să-şi poarte de grijă. Aveam de gând să te întreb, dar...

Iulius nu mai putu să-şi ţină râsul, mai ales când văzu expresia înmărmurită a lui Tubruk.

– În viaţa mea nu te-am văzut aşa de nesigur. Am impresia că îţi cam place de căţelandrul ăsta?

Tubruk dădu din umeri, enervat de schimbările de dispoziţie ale lui Iulius. Era tipic pentru Octavian să nu asculte, din nou, de ordinele lui. În fiecare zi, copilul o lua de la capăt şi uita cu desăvârşire lecţiile şi pedepsele din ziua precedentă.

– Aşa mic cum îl vezi, e numai inimă tot. Îmi aminteşte de tine, mai ales acum, că l-am curăţat un pic.

– Tubruk, nu voi pune la îndoială nimic din ce-ai făcut în lipsa mea. Tata s-a bazat pe judecata ta, care va fi mereu îndeajuns de bună şi pentru mine. Am să mă uit mai bine la băiat diseară, când mă întorc, sau mâine. Cam mic totuşi, ca să se bată pe străzile dosnice ale oraşului, nu?

Tubruk dădu din cap, bucuros că Iulius nu avusese obiecţii. Se întrebă dacă era momentul potrivit să-i spună că băieţelul avea camera lui în casă şi un căluţ numai al lui, în grajd. Probabil că nu.

Zâmbind în continuare, Iulius intră în clădirile principale, iar Tubruk rămase singur în curte. Prinse cu coada ochiului o mişcare iute la grajduri şi oftă. Copilul îl spiona iarăşi, probabil de frică să nu îi ia poneiul, singura ameninţare care părea să aibă efect asupra lui.

Iulius şedea tăcut în camera de toaletă a mamei lui şi se uita cum sclava aplica pomezi şi vopsele care ascundeau într-o anumită măsură starea jalnică a Aureliei. Faptul că îi permisese să o vadă fără să fie aranjată îl îngrijora la fel de mult cât îl şocase să vadă cât era de slabă şi de palidă. De atât de mult timp îşi promitea să îi spună că acum îi înţelegea starea şi să construiască un soi de tovărăşie cu ea, din cioburile copilăriei. Acum, că momentul acela venise, nu ştia cum să înceapă. Femeia care stătea în faţa oglinzii îi era aproape străină. Obrajii i se înfundaseră în două hăuri întunecate, care se opuneau vopselelor şi care se zăreau pe sub culorile mai deschise, ca nişte umbre ale morţii ce atârna deasupra ei. Ochii ei întunecaţi erau obosiţi şi lipsiţi de viaţă, iar braţele îi erau atât de dureros de slabe, încât Iulius se înfioră când le privi.

Cel puţin, Aurelia îl recunoscuse. Îl întâmpinase cu lacrimi în ochi şi cu o îmbrăţişare delicată, la care el răspunse cu nesfârşită grijă, de parcă se temea să nu frângă fiinţa fragilă în care se transformase mama lui. Chiar şi strângerea aceea uşoară o făcuse să suspine şi Iulius se simţi copleşit de vină.

Sclava îşi strânse lucrurile şi le închise într-o cutie elegant lăcuită. Apoi, se înclină şi părăsi încăperea. Aurelia se întoarse spre fiul ei şi încercă să zâmbească, pielea încreţindu-i-se sub culorile false.

Iulius se strădui să îşi controleze emoţiile. Cabera îi spusese că starea lui era diferită de a Aureliei, care nu suferise o rană la cap ca aceea care aproape îl omorâse pe el. Chiar şi aşa, aveau în sfârşit ceva în comun, deşi prăpastia dintre ei părea de netrecut.

– M-am gândit... mult la tine cât am fost plecat, începu Iulius.

Aurelia nu răspunse. Părea absorbită cu totul de faţa ei, pe care o studia în suprafaţa de bronz lustruit. Ridică degetele lungi şi subţiri şi îşi atinse gâtul şi părul, sucindu-se încruntată într-o parte şi în alta.

– Am fost rănit într-o bătălie şi mult timp am fost bolnav, se luptă Iulius să continue, şi după aceea am început să am nişte crize ciudate. M-am gândit... la tine şi-am zis să-ţi spun. Aş vrea să fi fost un fiu mai bun pentru tine. Înainte nu înţelegeam prin ce treci, dar, când mi s-a întâmplat şi mie, a fost ca şi cum o fereastră s-ar fi deschis. Îmi pare rău!

Urmări mâinile tremurânde cu care Aurelia îşi mângâia şi îşi netezea faţa în vreme ce el vorbea. Mişcările mâinilor deveniră tot mai agitate. Îngrijorat, Iulius dădu să se ridice de pe scaun şi mişcarea aceea distrase atenţia Aureliei, care se întoarse cu faţa spre el.

– Iulius? şopti ea. Avea pupilele mari şi negre, iar ochii pe care îi trecea pe deasupra lui păreau că privesc în gol.

– Sunt aici, zise el trist, întrebându-se dacă auzise ceva din tot ce-i spusese.

– Credeam că m-ai părăsit, continuă ea cu o voce care îl făcu să se cutremure.

– Nu, m-am întors, rosti el şi simţi cum durerea îi înţeapă ochii.

– Ce face Gaius? E un copil atât de neastâmpărat, zise ea, apoi închise ochii şi îşi coborî capul, de parcă voia să alunge lumea.

– Gaius... face bine. Te iubeşte foarte mult, răspunse Iulius încet, ridicând mâinile ca să şteargă lacrimile care-i înţepau ochii.

Aurelia dădu din cap şi se întoarse la oglindă.

– Mă bucur. Vrei să-mi trimiţi sclava, scumpule? Cred că voi avea nevoie de un pic de machiaj ca să înfrunt casa astăzi.

Iulius dădu din cap şi se ridică în picioare, privind-o un timp.

– Am să ţi-o aduc, spuse şi ieşi din cameră.

***

Umbra amiezii însemna cadranul solar din forum, când Iulius intră în deschiderea largă împreună cu gărzile sale şi apucă drept spre clădirea senatului. În timp ce traversa spaţiul deschis, fu surprins de felul în care se schimbase oraşul de când plecase el. Fortificaţiile pe care le înălţase Marius de-a lungul zidurilor fuseseră dezmembrate. Nu se vedeau decât câţiva legionari care păreau relaxaţi, în vreme ce se plimbau cu amantele sau stăteau de vorbă în grupuri mici. Nici urmă de tensiunea la care se aşteptase! Era din nou pace în oraş. Un fior îl străbătu şi nu ştia dacă să-i pară bine sau rău. Bătălia care se dăduse pentru zidurile oraşului era încă proaspătă în mintea lui, de parcă n-ar fi plecat niciodată. Dar oamenii luminaţi slab de soarele de iarnă râdeau şi glumeau împreună, orbi la scenele sângeroase care fluturau în închipuirea lui. Îl văzu din nou pe Marius căzând şi auzi zăngănitul de arme al trupelor lui Sulla. Văzu cum siluetele acelea întunecate îi spintecau pe cei care se adunaseră în jurul generalului lor.

Gura i se strâmbă de amărăciune când se gândi cât fusese de tânăr şi de exaltat în noaptea aceea. Abia coborât din patul nupţial, văzuse cum visurile şi planurile lor erau zdrobite şi viitorul lui se schimba pentru totdeauna. Dacă l-ar fi bătut pe Sulla, of, numai de l-ar fi bătut pe Sulla, Roma ar fi fost scutită de ani întregi de războaie şi republica şi-ar fi redobândit poate demnitatea din trecut.

Îşi opri oamenii la picioarele scărilor largi, de marmură şi, in ciuda aerului liniştit din forum, le spuse să rămână în gardă. După moartea lui Marius, învăţase că era cu mult mai sigur să te aştepţi la primejdii, chiar şi lângă clădirea senatului.

Iulius îşi lăsă oamenii să aştepte în soare şi privi în sus, la uşile de bronz, cu ţinte, care fuseseră deschise în vederea întrunirii ce urma. Senatorii stăteau câte doi, trei şi discutau

chestiunile de pe ordinea zilei în timp ce aşteptau să înceapă şedinţa. Iulius îşi văzu socrul, pe Cinna, stând de vorbă cu Crassus şi urcă treptele spre ei, ca să îi salute. Îşi ţineau capetele apropiate, în vreme ce discutau şi Iulius văzu frustrarea şi furia de pe feţele lor. Crassus era acelaşi om oacheş, slab ca un băţ, pe care îl ştia. Purta un veşmânt alb şi sandale simple, aproape ca un semn de dispreţ faţă de propria bogăţie. Pe Cinna îl văzuse ultima dată la nunta lui cu Cornelia şi, dintre cei doi senatori, el părea să se fi schimbat cel mai mult în anii care se scurseseră. Când se întoarse să-l salute pe Iulius, acesta fu uluit de ridurile adânci care îi brăzdau faţa, efecte vizibile ale grijilor. Cinna îi adresă un zâmbet obosit, la care Iulius răspunse stingherit. Nu apucase să-l cunoască bine pe tatăl Corneliei.

– „Rătăcitorul şi-a lăsat sabia şi arcul şi s-a întors la noi", cită Crassus. Unchiul tău ar fi mândru de tine dacă te-ar vedea.

– Mulţumesc. Tocmai mă gândeam la el, răspunse Iulius. Îmi vine greu să privesc oraşul după atâta timp, mai ales din locul acesta. Mă tot aştept să-i aud vocea.

– Ştiai că, înainte să moară Sulla, ne era interzis chiar şi numai să îi pronunţăm numele? întrebă Crassus, pândindu-i reacţia.

O încordare uşoară a gurii fu singurul lucru care îi trădă sentimentele.

– Dorinţele lui Sulla nu m-au interesat prea mult nici când trăia, cu atât mai puţin mă interesează acum, răspunse Iulius sec. După şedinţă, aş vrea să merg la mormântul lui Marius, să îi aduc un omagiu.

Crassus şi Cinna schimbară o privire, apoi Crassus prinse uşor braţul lui Iulius în semn de simpatie.

– Îmi pare rău, dar rămăşiţele lui Marius au fost împrăştiate. Soldaţii lui Sulla au făcut-o, dar el a negat tot timpul. Cred că de asta a lăsat instrucţiuni să fie incinerat, deşi prietenii lui Marius nu s-ar fi coborât la aşa ceva.

Își lăsă mâna în jos, în vreme ce Iulius, copleșit de furie, făcea eforturi vizibile să nu își piardă controlul. Crassus vorbi calm, dându-i timp să se adune.

– Moștenirea dictatorului încă apasă asupra noastră, sub forma adepților lui din senat. Cato este primul dintre ei, iar Catalus și Bibilus îl urmează bucuroși în toate. Cred că îl cunoști pe senatorul Prandus, împreună cu fiul căruia ai fost luat ostatic?

Iulius dădu din cap.

– Am ceva de discutat cu el după întrunirea de azi, răspunse Iulius, reluându-și expresia calmă.

Își apucă pe furiș mâna dreptă cu stânga, temându-se să nu aibă o criză chiar acolo, pe treptele senatului, din cauza emoțiilor care creșteau în el, și să se acopere de rușine pentru totdeauna.

Crassus se prefăcu a nu observa că era ceva în neregulă, fapt pentru care Iulius îi fu recunoscător.

– Fii cu băgare de seamă în preajma lui Prandus, zise Crassus serios, apropiindu-se mai mult, astfel încât senatorii care intrau în clădire să nu audă ce vorbeau. Are relații puternice prin tabăra lui Sulla, iar Cato îl consideră prietenul lui.

Iulius își apropie capul și mai mult de Crassus și șopti aspru:

– Cei care au fost prieteni cu Sulla sunt dușmanii mei.

Fară să mai spună o vorbă, plecă de lângă cei doi, urcă ultimele trepte și se pierdu în sala umbrită.

Crassus și Cinna se priviră cu ascunsă complicitate și îl urmară cu pași mai lenți.

– Scopurile noastre coincid, zise Cinna încet.

Crassus aprobă scurt din cap. Nu voia să continue discuția în vreme ce își croiau drum printre colegi, spre locurile lor, trecând pe lângă prieteni și dușmani deopotrivă.

Iulius simți energia vibrantă a adunării de îndată ce păși înăuntru. Puține locuri erau libere și trebui să se așeze în al treilea rând de la tribuna oratorilor. Cercetă satisfăcut priveliștea și sunetele locului aceluia, știind că se întorsese în inima puterii.

Văzu atât de mulţi străini, încât îşi dori să fi rămas lângă Crassus şi Cinna, care să dea nume feţelor necunoscute. Deocamdată, se mulţumea să privească şi să afle, să treacă neobservat de animalele de pradă, până când va avea o apărare mai bună. Îşi zâmbi sieşi când avu din nou vedenia aceea a luptei pe care senatul o reprezenta în mintea lui. Desigur, ştia că era o reprezentare falsă. În locul acela, duşmanii puteau să te primească extrem de călduros şi apoi să îşi trimită asasinii pe urmele tale, de îndată ce te întorceai cu spatele. Tatăl lui avusese întotdeauna un dispreţ total pentru toţi demnitarii, deşi nutrea un respect reţinut pentru cei puţini care aşezau onoarea deasupra politicii.

Rumoarea se potoli când un consul bătrân, pe care Iulius nu îl cunoştea, începu să rostească jurământul. Toţi cei prezenţi se ridicară la auzul cuvintelor solemne:

– Noi, cei ce suntem Roma, jurăm să ne dăm vieţile pentru pacea ei, să ne dăm puterile pentru puterea ei şi să ne punem onoarea în slujba cetăţenilor ei.

Iulius repetă cuvintele melodioase împreună cu ceilalţi şi începu să simtă încântarea de a fi acolo. Inima lumii bătea încă. Ascultă cu deplină concentrare ordinea dezbaterilor care urmau şi reuşi să pară neimpresionat când consulul ajunse la „Acordarea demnităţii de tribun lui Gaius Iulius Cezar, pentru faptele sale din Grecia". Unii dintre cei care îl cunoşteau se întorseseră să-i vadă reacţia, dar Iulius nu le arătă nimic, bucuros că putuse să cumpere informaţiile mesagerului. Se hotărî chiar atunci să angajeze sfătuitori care să-l ajute să înţeleagă fiecare dintre chestiunile zilei. De asemenea, urma să aibă nevoie de nişte jurişti pricepuţi, împreună cu care să pregătească procesele în care avea să fie implicat de îndată ce primea prima funcţie din cariera sa politică. Era sigur că prima cauză care urma să fie adusă în faţa magistraţilor avea să fie împotriva lui Antonidus, după ce va fi recuperat casa unchiului său. Faptul

că discursurile din timpul procesului aveau să includă o apărare publică a lui Marius îi provoca o satisfacţie adâncă.

Cato era uşor de recunoscut după trupul mare, deşi Iulius nu-şi amintea să-l fi văzut cu ani în urmă, când mai făcuse o vizită în clădirea senatului. Omul era obscen de gras şi trăsăturile feţei păreau să-i fi fost sufocate de pliurile revărsate ale cărnii, astfel încât omul adevărat părea că priveşte de undeva din adâncul figurii aceleia. Era înconjurat de o clică de prieteni şi adepţi, iar Iulius îşi dădu seama, din deferenţa cu care aceştia se purtau, că era un om extrem de influent, cum spusese Crassus. Tatăl lui Suetonius era şi el acolo şi ochii li se întâlniră o clipă, apoi bărbatul mai în vârstă se uită în altă parte, prefăcându-se că nu-l văzuse. O clipă mai târziu, individul şopti ceva la urechea lui Cato, iar Iulius îşi dădu seama că era obiectul unor priviri mai degrabă amuzate decât îngrijorate. Cu o mină impasibilă, Iulius îl însemnă în minte pe Prandus drept duşman. Observă cu interes cum privirea lui Cato zbură şi se lipi de Pompei, care tocmai intrase şi se aşezase pe locul pe care prietenii lui i-l ţinuseră.

La rândul lui, Iulius îl studie pe Pompei, cântărind schimbările pe care le vedea în făptura lui. Moliciunea aceea a cărnii dispăruse. Avea aspectul zvelt şi musculos al soldaţilor şi, în comparaţie cu Cato, părea un ogar. Pielea îi era arsă de soare şi Iulius îşi aminti că Pompei petrecuse ceva timp în Spania, supraveghind legiunile de acolo. De bună seamă că misiunea de a potoli triburile revoltate era cea care îi topise grăsimea.

Pompei se ridică alene, pentru prima chestiune de pe ordinea de zi, şi vorbi despre necesitatea de a trimite o forţă armată împotriva piraţilor. Estima că aceştia aveau mai bine de o mie de nave şi controlau două mii de sate şi aşezări de pe coaste. Din cauza propriilor experienţe amare, Iulius ascultă cu mare interes şi fu şocat să vadă că situaţia scăpase de sub control în asemenea măsură. Fu uimit când alţi senatori se ridicară să respingă cifrele propuse de Pompei şi susţinură

că ar fi fost o nechibzuinţă să îşi risipească şi mai mult forţele armate.

– Aş putea să curăţ mările în patruzeci de zile dacă aş avea destule vase şi oameni suficienţi, se răsti Pompei drept răspuns, dar se votă împotriva lui, iar el se aşeză la loc, cu sprâncenele încruntate de frustrare.

Iulius votă în alte trei chestiuni, observând că Pompei, Crassus şi Cinna avuseseră de fiecare dată acelaşi punct de vedere ca el. Totuşi, pierdură de fiecare dată şi Iulius simţi cum propria frustrare creştea. O revoltă a sclavilor din apropiere de Vezuviu se dovedise greu de înăbuşit, dar, în loc să trimită împotriva lor o forţă zdrobitoare, senatul nu permise decât unei singure legiuni să plece. Iulius dădu din cap, nevenindu-i să creadă. Nu ştiuse că senatul devenise atât de precaut. Din experienţele pe care le trăise alături de Marius şi din propriile bătălii, Iulius învăţase că un imperiu trebuia să fie puternic ca să rămână în picioare, dar senatorii păreau orbi la problemele cu care comandanţii legiunilor se confruntau peste tot în jurul *Mare Internum*. După o oră de ascultat discursuri, Iulius fu în stare să înţeleagă mult mai bine nemulţumirea pe care poticnelile senatului le-o provocau unor oameni ca Gaditicus şi Prax. Se aşteptase ca senatorii să dea dovadă de nobleţe în acţiuni şi în înfăţişare, pe măsura jurământului pe care îl făcuseră. În loc de asta, dăduse peste ciorovăieli mărunte şi facţiuni rivale.

Pierdut în gânduri, nu auzi când se citi următorul punct de pe ordinea de zi şi doar auzul propriului nume îl smulse din reverie.

– ... Cezar, care va primi funcţia de tribun militar, cu toate drepturile şi onorurile ce decurg din ea, în semn de mulţumire pentru înfrângerea lui Mithridates, în Grecia, şi pentru capturarea a două nave-pirat.

Toţi senatorii se ridicară. Chiar şi Cato se opintise greoi în picioare.

Iulius zâmbi copilăros când senatorii îl aclamară şi se prefăcu a nu-i observa pe cei care nu participau la ovaţii, deşi

le memoră chipurile în timp ce-şi plimba privirea peste rândurile înghesuite.

Se aşeză cu inima bubuind de emoţie. Tribunii aveau dreptul să recruteze trupe şi el ştia trei sute de oameni nu departe de acolo, care aveau să fie primii lui soldaţi. Cato îi căută privirea şi îşi înclină capul, punându-l la încercare. Iulius îi întoarse gestul, cu un zâmbet larg. Nu avea rost să-l avertizeze că îşi făcuse un nou duşman.

Când uşile de bronz fură deschise larg, ca lumina soarelui să pătrundă, Iulius se mişcă repede şi îi tăie calea tatălui lui Suetonius, care tocmai voia să iasă.

– Domnule senator, aş vrea să vorbesc un moment cu dumneavoastră, zise Iulius, întrerupând o conversaţie.

Senatorul Prandus se întoarse spre el, cu sprâncenele ridicate a surpriză.

– Nu pot să-mi închipui ce-am avea noi de discutat, Cezar, răspunse.

Iulius ignoră tonul rece şi continuă, de parcă se adresa unui prieten.

– Este vorba despre pământul pe care administratorul domeniului meu vi l-a vândut ca să poată plăti răscumpărarea. După cum bine ştiţi, am reuşit să recuperez tot aurul, inclusiv pe al fiului dumneavoastră. Aş vrea să îmi acordaţi o întrevedere ca să discutăm preţul pentru care veţi înapoia pământul familiei mele.

Senatorul clătină uşor din cap.

– Mă tem că vei fi dezamăgit. De mult timp voiam să îmi extind proprietatea şi plănuiesc să ridic încă o casă acolo, pentru fiul meu. Imediat ce tai pădurile. Îmi pare rău că nu te pot ajuta.

Zâmbi uşor şi vru să se întoarcă spre tovarăşii lui. Iulius întinse mâna şi îl apucă de braţ, dar senatorul se smuci repede. Faţa lui Prandus se înroşi de furie.

– Fii cu băgare de seamă, tinere! Te afli în casa senatului, nu în vreun sat pierdut cine știe pe unde. Dacă mai pui mâna pe mine, pun să fii arestat. Din ce mi-a zis fiul meu, nu ești un om cu care să vreau să fac afaceri.

– Poate ți-a zis și că nu vrei să mă ai de dușman, șopti Iulius, păstrându-și vocea joasă, ca să nu fie auzit de cei din jur.

Senatorul îngheță o clipă în timp ce cântărea amenințarea, apoi se alătură lui Cato, care tocmai ieșea pe uși.

Gânditor, Iulius se uită în urma lui. Se așteptase la o reacție asemănătoare, deși vestea că avea să construiască o casă pe pământul lui fusese o lovitură. Din vârful dealului, casa aceea avea să domine asupra domeniului lui și poziția de superioritate probabil că îl încânta pe Suetonius. Se uită în jur, după Crassus și Cinna. Voia să le vorbească înainte ca ei să plece spre casă. Într-un fel, ceea ce spusese Prandus era adevărat. Dacă folosea forța în inima Romei, avea să se îndrepte iute spre dezastru. Trebuia să fie subtil.

– Dar primul e Antonidus, șopti pentru sine.

În cazul lui, forța avea să fie perfectă.

CAPITOLUL DOUĂZECI ŞI NOUĂ

Iulius mergea prin oraş, în fruntea celor zece soldaţi. Amintiri dureroase se trezeau în timp ce-şi croia drum spre strada pe care era casa lui Marius. Îşi aminti cât de încântat fusese când furtuna de energie din jurul generalului îl prinsese în vârtejul ei. Fiecare stradă pe care mergeau şi fiecare colţ pe după care treceau îi aminteau de prima călătorie zgomotoasă pe care o făcuse până la casa senatului, înconjurat de cei mai duri oameni ai Primigeniei. Oare câţi ani avea atunci? Paisprezece? Destui, în orice caz, ca să înţeleagă o lecţie importantă: legea se pleca în faţa forţei. Chiar şi Sulla dăduse înapoi din faţa soldaţilor care umpleau forumul, pe lespezile ude de sângele mulţimii pulsânde. Lui Marius îi fusese acordat Triumful pe care îl dorise şi demnitatea de consul, care urma. Dar Sulla l-a doborât până la urmă. Durerea îl apăsa greu pe Iulius, care îşi dorea să mai fi avut măcar câteva clipe alături de Generalul de Aur.

Nici unul dintre oamenii care erau cu Iulius nu mai văzuse Roma, iar patru dintre ei veneau din sătucurile de pe ţărmul african. Se străduiau să nu se holbeze, dar lupta aceea era pierdută din start. Aveau, în sfârşit, în faţa ochilor oraşul legendar.

Ciro părea uimit peste măsură numai de numărul mare de oameni de pe străzile zumzăitoare. Iulius începu să vadă oraşul cu ochi noi, prin prisma reacţiilor uriaşului. Nicăieri în lume nu era aşa. Mirosurile de mâncare şi mirodenii se amestecau cu strigăte şi zgomote de ciocan. Prin mulţimi se împleteau

tunici şi togi albastre, roşii, aurii. Era o beţie a simţurilor şi Iulius savura uluiala oamenilor săi. Îşi aminti cum stătuse el însuşi lângă Marius, într-un car aurit, care străbătea străzile pline de oameni care aclamau. În amintirea lui, gloria dulce a momentelor acelora era amestecată cu durerea celor care urmaseră. Totuşi, fusese acolo în ziua aceea.

Chiar dacă numai străzile mai mari purtau nume, Iulius îşi amintea drumul fără nici o greutate. În mod aproape inconştient, alesese exact aceeaşi rută pe care o urmase cu ocazia primei lui vizite, după ce trecuse prin forum. Pe măsură ce se îndepărtau de valea plină de maghernițe aflate pe străduțe şerpuitoare şi urcau pe drumul pavat de pe deal, străzile deveneau tot mai puţin aglomerate şi mai curate. De-a lungul drumului lor erau numeroase uşi şi porţi modeste, care ascundeau adevărate splendori.

Iulius îşi opri oamenii la câteva zeci de metri de poarta pe care şi-o amintea şi se apropie singur. O siluetă mică, îndesată, îmbrăcată cu o tunică simplă, de sclav veni în faţa grilajului, să îl întâmpine. Chiar dacă omul acela zâmbea politicos, Iulius observă că ochii îi alergau în susul şi în josul străzii, într-un gest automat de prudenţă.

– Am venit să vorbesc cu proprietarul casei, zise Iulius, zâmbind destins.

– Generalul Antonidus nu e aici, răspunse cu băgare de seamă paznicul porţii.

Iulius dădu din cap, de parcă asta se aşteptase să audă.

– Atunci, am să-l aştept. Trebuie să audă veştile pe care i le aduc.

– Nu puteţi intra câtă vreme... începu omul.

Cu o smucitură bruscă, Iulius întinse braţul printre barele grilajului, cum îl văzuse odată pe Renius. Portarul se trase înapoi şi aproape scăpă, dar degetele lui Iulius îl apucară de tunică şi îl loviră cu toată forţa de porţile de fier.

– Deschide poarta, zise Iulius în urechea omului care se lupta.

– Nici gând! Dac-ai şti a cui e casa asta, n-ai îndrăzni! Dacă nu-mi dai drumul, o să fii mort până la apus!

Iulius smuci cu toată forţa, izbindu-l de nou pe sclav de grilajul porţii.

– Ştiu a cui e casa asta! E *a mea*. Acum, deschide poarta sau te omor eu pe tine.

– Atunci, omoară-mă! Tot n-o să poţi să intri! se răsti omul, zbătându-se înnebunit.

Sclavul îşi umplu plămânii, vrând să ţipe după ajutor şi Iulius rânji când văzu cât curaj avea individul. Fără să mai spună o vorbă, întinse cealaltă mână printre bare şi luă cheia porţii de la cingătoarea portarului. Acesta rămase cu gura căscată de furie şi Iulius fluieră uşor, chemându-şi soldaţii.

– Ţineţi-l bine şi nu-l lăsaţi să ţipe. Am nevoie de amândouă mâinile ca să descui lacătul şi să trag zăvorul, ordonă Iulius. Nu-l răniţi. E un om curajos.

– Ajutor! reuşi portarul să strige înainte ca mâna grea a lui Ciro să-i acopere gura.

Iulius potrivi cheia în broască şi zâmbi când auzi declicul zăvorului. Îl ridică şi poarta se deschise larg, în timp ce două gărzi alergau zornăind prin curte, cu săbiile ridicate.

Oamenii lui Iulius se mişcară repede să-i dezarmeze. Când se văzură în faţa atâtor duşmani, cele două gărzi aruncară săbiile, în ciuda portarului, care se făcuse stacojiu de furie. Încercă să îl muşte de mână pe Ciro, care îl pocni zdravăn, în loc de răspuns.

– Legaţi-i şi căutaţi prin toată casa. Nu vărsaţi sânge! porunci Iulius, privind cu răceală cum oamenii lui se împărţeau în perechi şi plecau să cotrobăie prin casa pe care o cunoştea atât de bine.

Aproape că nu se schimbase deloc. Fântâna era tot acolo şi Antonidus lăsase grădinile aşa cum le găsise. Iulius vedea locul unde o sărutase pe Alexandria şi ar fi putut să ajungă în fosta ei cameră din clădirea sclavilor fără să-i arate nimeni drumul.

Era atât de uşor să şi-l închipuie pe Marius care se cutremura de râs pe undeva pe acolo şi, în momentul acela, Iulius ar fi dat orice ca să mai vadă o dată muntele acela de om. Tristeţea bruscă a amintirii îl apăsa.

Nu îl recunoscu pe nici unul dintre scalvii şi servitorii care fură scoşi din casă şi legaţi fedeleş în curte, de către soldaţii lui care lucrau cu eficienţă veselă. Unul sau doi dintre ei aveau zgârieturi pe faţă, dar Iulius fu mulţumit să vadă că nici unul dintre prizonieri nu fusese rănit. Dacă voia să câştige procesul şi să-şi recapete drepturile asupra casei, ca unic moştenitor în viaţă, era important ca totul să se desfăşoare în mod paşnic. Magistraţii făceau parte din familiile vechi ale oraşului şi orice zvon despre vărsare de sânge în inima oraşului i-ar fi dăunat în ochii lor, de la bun început.

Totul merse repede şi, fără alte discuţii, oamenii lui luară prizonierii legaţi ca pe nişte snopi şi îi duseră în drum. Portarul fu scos ultimul. Îi puseseră căluş, ca să nu mai strige, dar tot se zbătea furios împotriva lui Ciro când acesta îl aşeză în stradă. Iulius închise poarta şi o încuie cu cheia pe care o luase de la paznicul porţii. Înainte să se întoarcă, îi făcu cu ochiul omului agitat.

Soldaţii lui aşteptau în două rânduri de câte cinci. Nu erau destui ca să apere casa de un atac hotărât şi primul lucru pe care trebuia să îl facă era să trimită câţiva oameni înapoi la domeniu, ca să se întoarcă împreună cu cincizeci dintre cei mai buni luptători. Era cât se poate de nimerit să pregătească un proces legal, dar Iulius ştia că acela care avea efectiv casa în stăpânire pornea cu un avantaj clar, pe care nu era dispus să îl piardă când Antonidus se va fi întors.

În sfârşit, îşi trimise trei dintre cei mai iuţi alergători, îmbrăcaţi cu tunici de mesager, pe care le găsiseră în magaziile casei. Grija cea mai mare era ca nu cumva cei trei să se rătăcească prin oraşul necunoscut şi Iulius se mustră în gând pentru

că nu-i dăduse prin cap să ia cu el pe cineva de la domeniu, care să le arate celor trei drumul până la podul peste Tibru.

Când cei trei plecară, se întoarse spre ceilalţi şi un zâmbet i se întinse încet pe faţă.

– V-am zis doar că o să vă găsesc un loc unde să staţi la Roma.

Oamenii începură să râdă şi se uitară admirativ în jur.

– Am nevoie ca trei dintre voi să păzească poarta. Veţi fi înlocuiţi de ceilalţi la fiecare două ore. Antonidus are să se întoarcă în curând, sunt sigur. Chemaţi-mă când vine.

Gândul la conversaţia aceea îl înveseli enorm. Gărzile îşi ocupară poziţiile. Casa avea să fie bine apărată până la căderea nopţii şi apoi el avea să poată să-şi concentreze atenţia asupra reabilitării numelui lui Marius, chiar dacă trebuia să lupte cu tot senatul pentru asta.

Brutus şi Cabera erau la domeniu când sosiră doi mesageri din partea lui Iulius. Al treilea era la câţiva kilometri buni în urmă. Obişnuit să comande, Brutus adună repede cincizeci de soldaţi şi organiză marşul rapid spre oraş. Iulius n-avea cum să ştie că un grup atât de mare de legionari n-avea să fie lăsat să intre în oraş, aşa că Brutus îi puse să se dezbrace de armuri şi de arme şi-i trimise în grupuri de câte doi, trei oameni. Aveau să se reunească după ce se pierdeau din vederea gărzilor oraşului, ochii senatorilor, pe străzile Romei. Ultimul care plecă fu carul încărcat cu arme şi armuri. Brutus rămase în urmă, ca să-l mituiască pe căpitanul de la poartă. Cabera trase o sticlă de vin de sub acoperitoarea carului şi o îndesă în mâna soldatului, împreună cu câteva monede. Cu o privire complice, căpitanul îi lăsă să treacă.

– Nu ştiu dacă să mă bucur sau să fiu îngrozit de cât de uşor a fost, murmură Brutus, în timp ce Cabera pocnea hăţurile pe spinarea perechii de boi care trăgeau carul greu. Când se termină totul, mai că m-aş duce înapoi la străjerul ăla, să stau un pic de vorbă cu el. Nici măcar nu i-am dat cine ştie ce mită.

Cabera izbucni în hohote care semănau cu un cotcodăcit şi făcu din nou hăţurile să pocnească în aer.

– Dacă i-am fi dat prea mulţi bani, omul ar fi intrat la bănuieli. Nu, i-am dat exact cât trebuia ca să-l facem să creadă că suntem doar nişte negustori de vin, care vor să scape de taxa de intrare în oraş. Tu ai cam arăta a paznic, iar eu probabil că i-am părut proprietarul avut al vinului.

Brutus pufni.

– Mai degrabă a crezut că eşti căruţaşul. Vechitura aia de robă mâncată de molii nu prea îmi pare haină de negustor avut, răspunse Brutus în vreme ce carul se legăna pe străzi.

Drept răspuns, Cabera pocni enervat din hăţurile de piele. Carul bloca drumul de la un capăt la altul, cu roţile care se potriveau perfect între pietrele pe care le foloseau mulţimile în mers. N-aveau pe unde să treacă sau să se întoarcă şi drumul spre casa lui Marius era foarte lent. Totuşi, Cabera se distra de minune. Ţipa şi arăta pumnul la toţi căruţaşii care îndrăzneau să treacă prin faţa lor. Patru dintre oamenii lui Iulius se adunară în spatele carului, bucurându-se în mod evident că puteau să se ţină după ei şi să scape din labirintul străduţelor întortocheate. Nici Brutus, nici Cabera nu îndrăzneau să se uite îndărăt, la ei, deşi Brutus se întreba câţi aveau să mai umble aiurea prin pieţe, la căderea nopţii. Era sigur că le explicase foarte clar pe unde să o ia, dar, după luni întregi de muncă ale Primigeniei în barăcile din oraş şi după drumurile dese pe care le făcea pentru a-şi vedea mama, el ajunsese să cunoască Roma la fel de bine ca oricine. Se prefăcu că verifică roţile din spate şi aruncă o privire iute în jur. Fu uşurat să vadă că soldaţii lui Iulius care se ţineau după ei erau acum vreo nouă. Spera să nu iasă prea tare în evidenţă, altfel gloatele curioase ale Romei s-ar fi luat şi ele după car şi o adevărată procesiune spontană ar fi ajuns până la casa lui Marius. Orice speranţă de a face lucrurile cu discreţie s-ar fi năruit.

Când începură să urce dealul unde se afla casa măreaţă, pe care şi-o amintea atât de clar, Brutus văzu un om care gesticula şi striga la altcineva, în faţa porţii. „Bine măcar că strada este îndeajuns de largă încât să nu blocheze toată circulaţia dacă oprim carul“, gândi Brutus, recunoscător.

– Dă-te jos şi fă-te că te uiţi la roţi sau ceva, îi şuieră lui Cabera, care coborî supărat şi începu să se plimbe pe după car, oprindu-se în dreptul fiecărei roţi şi pronunţând cuvântul „roată“.

Omul care striga în spatele porţii nu păru să observe căruţa încărcată ce se oprise pe drum. Brutus riscă să arunce o privire în spate şi clipi surprins când văzu grupul de soldaţi deghizaţi care se oprise în spatele lor. Mai rău decât atât, oamenii se aşezaseră în rânduri şi, în ciuda hainelor, arătau exact a ceea ce erau – un grup de legionari ce se dădeau cetăţeni oarecare. Brutus sări din car şi alergă spre ei.

– Nu staţi ca la apel, neghiobi ce sunteţi! Vreţi ca fiecare casă din preajmă să-şi trimită gărzile să vadă ce faceţi?

Oamenii începură să se foiască nesiguri şi Brutus îşi dădu exasperat ochii peste cap. Nu mai aveau ce să facă. Deja servitori şi străji începuseră să se adune pe la porţile din jur, ca să se uite la soldaţii care se învârteau fără rost. În depărtare se auziră strigăte de alarmă.

– Bun aşa. S-a terminat cu secretul. Luaţi-vă săbiile şi armurile din car şi veniţi cu mine la poartă. Repede! Senatorii o să facă spume când o s-audă c-am adus o armată în oraş.

Odată ce situaţia aceea confuză se termină, soldaţii uşuraţi îşi apucară armurile şi se echipară fără vâlvă, în doar câteva minute. Brutus îi spuse lui Cabera că nu mai era cazul să dea roată carului. Bătrânul nu se oprise deloc şi, de fiecare dată când anunţa că a găsit o roată, vocea lui era tot mai obosită.

–Acum, înainte! mârâi Brutus, cu obrajii aprinşi de numărul tot mai mare al privitorilor.

Mărşăluiră în rânduri perfecte şi stânjeneala lui Brutus fu întreruptă de o evaluare scurtă a oamenilor care îl urmau. Da, erau îndeajuns de buni pentru Primigenia.

Când Iulius termină să îi explice situaţia, Antonidus era livid de furie.

– Îndrăzneşti? urlă el. Voi apela la senat. Casa asta e mea de drept, pentru că am cumpărat-o, şi mai degrabă te omor decât să te las să mi-o furi.

– N-am furat nimic de la nimeni. Tu nu aveai nici un drept să oferi bani pentru proprietăţile unchiului meu, răspunse Iulius calm, mai degrabă amuzat de mânia celuilalt.

– Unchiul tău a fost inamic al statului! Pământurile şi averile i-au fost confiscate. Un trădător, asta a fost! urlă Antonidus.

I-ar fi plăcut enorm să întindă mâna printre gratii şi să-l strângă de gât pe tânărul acela obraznic, dar gărzile din spatele porţii stăteau cu săbiile scoase, iar cei doi soldaţi cu care venise nu prea aveau ce să facă împotriva atâtor adversari.

Socoti în minte ce avea să găsească Iulius prin încăperile casei. Era oare vreo dovadă care să facă legătura între el şi fiica lui Pompei? Nu credea, dar gândul acela nu-i dădea pace şi dădea furiei sale aerul panicii nebune.

– A fost trădător pentru că aşa a zis Sulla, cel care şi-a atacat propriul oraş? răspunse Iulius, îngustându-şi ochii. Atunci, a fost acuzat pe nedrept. Marius a apărat senatul de cel care avea să se proclame dictator. A fost om de onoare!

Antonidus scuipă scârbit pe pământ şi stropii aproape că atinseră tivul tunicii portarului care încă mai era legat fedeleş.

– *Asta* gândesc eu despre onoarea lui! urlă Antonidus şi apucă barele porţii.

Iulius făcu semn înspre unul dintre oamenii lui, care făcu un pas în faţă şi Antonidus trebui să-şi coboare mâinile.

– Să nu-ţi treacă prin cap să mai pui mâinile pe ceva ce este al meu, zise Iulius.

Antonidus vru să răspundă, dar auzi zăngănitul sandalelor legionarilor care veneau din josul dealului. Se opri şi aruncă o privire în direcţia de unde se auzea sunetul şi o expresie de dispreţ total îi acoperi trăsăturile.

– Acum ai să vezi tu, nelegiuit ce eşti! Senatul a trimis legionari să restabilească ordinea. Am să pun să fii bătut şi lăsat în drum, cum mi-ai lăsat tu mie oamenii. Făcu câţiva paşi de lângă poartă, ca să-i întâmpine pe nou-veniţi: Individul acesta a intrat cu forţa în casa mea şi mi-a maltratat servitorii. Vreau să fie arestat, zise către cel mai apropiat dintre soldaţi şi pete albe de furie i se adunară în colţurile gurii.

– Da, dar uite ce figură prietenoasă are. Lasă-i mai bine casa, răspunse Brutus rânjind.

Preţ de câteva secunde, Antonidus nu fu în stare să priceapă ce auzea. Apoi, păru să îşi de seama de numărul celor care îl înconjurau şi observă că nu aveau însemnele nici unei legiuni.

Se trase uşor în spate şi ridică sfidător capul. Brutus începu să râdă în bătaie de joc. Antonidus se duse între cele două gărzi ale sale. Oamenii se foiră nervoşi, pentru că acum era clar că erau cu el şi inamicii erau mult prea mulţi.

– Senatul va asculta ce am de zis! spuse Antonidus aspru, cu vocea răguşită de cât ţipase.

– Zi-le stăpânilor tăi să fixeze data audierii. Voi da socoteală în faţa legii pentru faptele mele, răspunse Iulius şi descuie, în sfârşit, poarta pentru ca Brutus să intre cu soldaţii.

Antonidus se holbă la el, apoi se răsuci pe călcâie şi se îndepărtă cu paşi mari, împreună cu cele două gărzi.

Brutus trecu pe lângă Iulius, care îl atinse pe braţ şi-l opri.

– Nu prea a fost adunarea discretă pe care o aveam eu în minte, Brutus.

Prietenul lui strânse din buze şi o vreme nu putu să se uite la el.

– Ţi i-am adus până aici, nu? Habar n-ai cât e de greu să aduci oameni înarmaţi în oraş. Zilele când Marius trimitea câte cincizeci de soldaţi odată, unde avea el chef, au apus de mult.

Cabera veni lângă ei, trecând în pas de plimbare pe poarta deschisă, odată cu ultimii soldați.

– Străjile de la poarta orașului au crezut că sunt un negustor cu dare de mână, zise vesel.

Iulius și Brutus îl ignorară, țintuindu-se din priviri unul pe altul. În cele din urmă, Brutus înclină ușor capul.

– Ai dreptate, ar fi putut să iasă mai bine.

La vorbele lui, tensiunea dintre cei doi se evaporă și Iulius rânji.

– Ce-i drept, mi-a plăcut teribil când a crezut că sunteți trupele senatului, spuse, râzând ușor. Cred că numai momentul ăla a meritat să veniți cu atâta zarvă.

Brutus părea încă plin de regrete, dar un zâmbet i se strecură pe față, drept răspuns.

– Poate. Uite ce e, senatul va afla că ai adus atâția oameni în oraș. Nu vor permite una ca asta. Poate că ar trebui să trimiți o parte la barăcile Primigeniei.

– Așa am să fac, dar înainte trebuie să punem la punct câteva lucruri. Ar trebui să-mi aduc și celelalte centurii în oraș. Un gând îi trecu prin minte. Cum se face că senatorii n-au nimic împotriva faptului că Primigenia e în oraș?

Brutus ridică din umeri.

– Primigenia e înscrisă pe listele senatului, nu uita. În plus, barăcile sunt în afara zidurilor, în partea de nord, aproape de poarta de pe Quirinal. Cred că am cel mai bun teren de instrucție din Roma *și* pe Renius care să-mi instruiască oamenii.

– Brutus, ai făcut atât de multe, zise Iulius, prinzându-l de umăr. Roma nu va rămâne la fel acum, că noi doi ne-am întors. O să-mi aduc oamenii la tine, de îndată ce mă asigur că Antonidus nu mai încearcă nimic.

Jubilând, Brutus prinse brațul lui Iulius.

– Avem mare nevoie de oamenii tăi. Primigenia trebuie să crească. N-o să am odihnă până când nu va avea puterea de odinioară. Marius...

– Nu, Brutus, spuse Iulius, coborând braţul. Nu m-ai înţeles bine. Oamenii mei au depus jurământul de credinţă faţă de mine şi atât. Nu pot să fie sub comanda ta.

Nu voia să fie dur cu bunul lui prieten, dar era mai bine dacă lămureau lucrurile de la început.

– Cum? zise Brutus surprins. Bine, dar soldaţii tăi nu fac parte din nici o legiune, iar Primigenia n-are nici o mie de oameni. Tot ce trebuie să faci...

Iulius dădu ferm din cap.

– Am să te ajut să aduni oameni, aşa cum am promis. Dar nu pot să ţi-i dau pe ai mei. Îmi pare rău!

Brutus îl privea, nevenindu-i să creadă.

– Dar eu vreau să refac Primigenia *pentru tine*. Eu voi fi sabia ta la Roma, ţii minte?

– Da, răspunse Iulius şi îl luă din nou de braţ. Prietenia ta înseamnă mai mult pentru mine decât orice altceva, în afară de vieţile soţiei şi copilului meu. Tu ţii minte că sângele tău e în venele mele? Şi al meu în ale tale. Făcu o pauză şi strânse mai tare braţul lui Brutus. Oamenii ăştia sunt lupii mei. Nu pot să fie sub comanda ta. Lasă lucrurile aşa.

Brutus îşi smuci braţul şi faţa îi împietri.

– Bine. N-ai decât să-ţi ţii lupii în timp ce eu mă zbat pentru fiecare recrut. Mă duc înapoi la barăcile mele şi la oamenii mei. Vino să mă cauţi când te hotărăşti să-ţi aduci oamenii acolo. Vom stabili tot atunci taxa pentru cazarea lor.

Se întoarse şi răsuci cheia în broască.

– Marcus, strigă Iulius după el.

Brutus îngheţă o clipă, apoi deschise poarta şi ieşi, lasând-o să se trântească în urma lui.

Chiar dacă era însoţit de cele două gărzi, Antonidus nu-şi lua mâna de pe pumnalul de la centură, în timp ce-şi croia drum pe aleile întunecate. Aşa strâmte cum erau, existau destule locuri în care să se ascundă *raptores* şi să aştepte să-l ia pe

nepregătite. Respira pe nas în timp ce mergea, încercând să ignore băltoacele de apă puturoasă, care îi stricaseră sandalele, de la primii paşi pe care îi făcuse, odată ce ieşise de pe străzile principale. Unul dintre oamenii lui scăpă o înjurătură când piciorul îi alunecă într-o moviliță îndeajuns de proaspătă încât să nu se fi răcit încă.

Lumina zilei nu prea ajungea în părțile acelea ale Romei, dar umbrele erau înfricoşătoare noaptea. Acolo nu exista nici o lege, nu erau soldați care să-i vină în ajutor sau cetățeni care să îndrăznească să răspundă la chemarea lui. Antonidus apucă mai strâns pumnalul, speriindu-se când ceva țâşni de lângă picioarele lor. Nu se opri să vadă ce era, ci merse mai departe, aproape fără să vadă nimic. Pipăia cu mâna colțurile pe lângă care treceau şi le numără. Trei colțuri de la intrare, apoi încă patru la stânga.

Chiar dacă era noapte, străzile erau frecventate de oameni pe care cei mulți dintre romani nu-i zăreau niciodată. Oamenii pe care-i vedeau nu prea vorbeau între ei. Iar la trecerea lor amuțeau cu totul. Siluete grăbite treceau pe lângă cei trei fără să-i privească, ferindu-se de băltoacele împuțite şi ținând capetele plecate. Acolo unde câte o torță le-ar fi luminat paşii, oamenii se fereau de parcă, dacă mergeau la lumină, ar fi invitat cine ştie ce nenorocire.

Numai furia îl făcu pe Antonidus să meargă mai departe, deşi îi era frică. Omul cu care se întâlnise îi spusese să nu vină niciodată pe acolo nechemat. Dar faptul că îşi pierduse casa îi dăduse curajul furiei. Care începea să pălească din cauza întunericului şi a neliniştii crescânde.

În sfârşit, ajunse în locul ştiut, o răscruce între patru pereți acoperiți de mucegai, undeva în inima acelui cuib de şobolani. Se opri şi se uită după cele două gărzi, mijindu-şi ochii în întuneric. Pe undeva pe-aproape, apa picura încet pe o suprafață de piatră. Dintr-odată, se auziră zgomote de picioare, care

îi făcură oamenii să se întoarcă în loc neliniştiţi şi să-şi agite pumnalele de parcă voiau să alunge spiritele rele.

– Ţi s-a spus să nu vii să mă cauţi decât în ultima noapte a lunii, se auzi o voce şoptită în urechea generalului.

Panica aproape că îl copleşi pe Antonidus. Tresări de groază când îşi dădu seama cât de aproape de el era cel care vorbise şi picioarele-i alunecară pe lespezile ude. Din instinct, scoase pumnalul de la centură, dar mâna îi fu prinsă într-o strânsoare care îl lăsă neajutorat.

Omul de lângă el purta o mantie cu glugă, dintr-o pânză aspră, care îi ascundea trăsăturile. Lucru inutil în întunecimea ca de cerneală de pe alei. Lui Antonidus îi veni să verse când simţi mirosul ciudat, dulceag, pe care îl emana necunoscutul. Era putoarea bolii, a putregaiului ascuns sub uleiuri parfumate. Generalul se întrebă din nou dacă nu cumva gluga aceea trebuia să ascundă mai mult decât identitatea omului care o purta. Silueta întunecată se aplecă atât de aproape, încât buzele nevăzute aproape atinseră urechea generalului.

– De ce ai venit aici şi-ai făcut atâta zarvă, de mi-ai deranjat jumătate din iscoade cu poticnelile tale zgomotoase?

Vocea aceea era un şuierat de furie atât de aproape, încât aducea dulceaţa morţii în fiecare val de respiraţie caldă. Lui Antonidus îi veni din nou să verse. Se cutremură când gluga îi atinse uşor obrazul.

– A trebuit să vin. Am altă treabă pentru tine şi am nevoie să o faci repede.

Strânsoarea de pe încheietură se intensifică, devenind aproape dureroasă. Antonidus nu putea să se întoarcă spre celălalt de frică să nu se atingă de el. Se uită în altă parte şi se strădui să nu se strâmbe din cauza izului bolnăvicios care macula fiecare gură de aer pe care o trăgea în piept.

Silueta întunecată ţâţâi încet.

– Încă n-am găsit cum să mă apropii de fiul lui Crassus. E prea curând după cealaltă treabă. Dacă ne pripim, fraţii

mei mor. Nu m-ai plătit destul, ca să fiu dispus să pierd oameni pentru tine. Ai plătit numai serviciul pe care îl primeşti.

– Lasă-l pe Crassus. Nu înseamnă nimic pentru mine în momentul ăsta. Vreau să o găseşti pe fiica lui Cinna şi să o omori. Acum, ea e ţinta ta. Lasă un semn cu numele lui Sulla, cum ai făcut şi cu căţeaua aia a lui Pompei.

Antonidus simţi cum mâna îi era condusă blând înspre centură şi, înţelegând, vârî pumnalul în teacă. Apoi, strânsoarea slăbi. Se forţă să aştepte nemişcat, neîndrăznind să se tragă în spate şi să-şi arate făţiş repulsia. Ştia că, dacă individul acela se simţea insultat, nici el, nici oamenii lui n-aveau să mai apuce să calce pe străzile principale.

– Va fi foarte bine păzită. Va trebui să plăteşti pentru vieţile oamenilor pe care am să-i pierd ca să ajung la ea. Zece mii de sesterţi, ăsta e preţul.

Antonidus inspiră cu maxilarele încleştate. Ştia că datoria avea să fie acoperită de Cato. Nu fusese oare ideea lui să-i angajeze? Dădu convulsiv din cap.

– Va fi plătit. Gărzile mele îţi vor aduce aurul în ziua stabilită.

– Va trebui să-ţi găseşti alte gărzi. Să nu mai vii aici nechemat sau va trebui să plăteşti mai scump, şopti vocea, îndepărtându-se repede de el.

Se auziră sunete de paşi repezi şi, într-o clipă, Antonidus îşi dădu seama că rămăsese singur. Cu grijă, păşi spre oamenii lui şi pipăi cu mâinile pe jos. Sări ca ars când simţi umezeala gâturilor despicate. Se cutremură şi plecă iute pe unde venise.

CAPITOLUL TREIZECI

Iulius își aduse soldații la barăcile Primigeniei, cu o oră înainte de revărsatul zorilor. Brutus avusese dreptate în legătură cu clădirile și terenul de instrucție, care erau impresionante. Fluieră ușor în timp ce intra în marș pe sub arcada porții principale, ramarcând distanța potrivită dintre santinele și pozițiile fortificate din interior.

Probabil că gărzilor de la porți li se spusese că aveau să vină. Făcură semn soldaților să intre, fără să-i oprească din marș. Dar, odată ce ajunseră înăuntru și poarta masivă se închise în urma lor, Iulius își dădu seama că se aflau pe un „teren de vânătoare", ca acela dintre zidurile de apărare de la Mytilene. Oricare dintre clădirile care dădeau spre curtea principală putea să fie ticsită cu arcași. Nu aveau pe unde să se retragă și aleea pe care înaintau era îngustă, mărginită de ziduri întrerupte din loc în loc de nișe pentru și mai mulți arcași. Iulius ridică din umeri. Centuriile sale se opriră în ordine, modificând rândurile până când formară un careu perfect, care acoperi curtea.

Iulius se întrebă cât avea de gând Brutus să-l facă să aștepte. Era greu de zis după ce fusese atâta vreme departe de cel mai vechi prieten pe care îl avea. Băiatul pe care îl cunoscuse cândva ar fi fost deja acolo, așteptându-i. Dar bărbatul care comanda rămășițele Primigeniei se schimbase enorm între timp. Poate se schimbase atât de mult încât îngropase deja băiatul. N-avea cum să știe.

Fără să lase să se vadă cât de nerăbdător era, Iulius aşteptă impasibil alături de oamenii lui, în vreme ce minutele se lungeau. Adevărul era că avea nevoie de barăci şi, după cum spunea Tubruk, chiar erau atât de bune pe cât pretindea Brutus. La urma urmei, punga lui Crassus era îndeajuns de mare, încât să cumpere ce era mai bun în oraş. Pe când aştepta, Iulius se gândi să cumpere o parte a barăcilor de la Crassus. În sinea lui, era de acord cu Tubruk că legătura pe care senatorul bogat o construia cu atâta grijă putea să se dovedească un spin în coaste, oricât de prietenos li se arăta acum.

Cu paşi mari, Brutus ieşi din clădirea principală, alături de Renius. Având grijă să-şi menţină o expresie impasibilă, Iulius privi cu interes ciotul acoperit care rămăsese din braţul stâng al lui gladiatorului. Brutus părea mânios şi speranţele lui Iulius muriră.

Când ajunse în faţa lui, Brutus se opri ţeapăn şi salută ca de la egal la egal. Iulius îi întoarse salutul fără să ezite. Simţi o clipă de durere din cauza golului care îi despărţea, apoi hotărârea i se întări. N-avea să cedeze. Brutus nu era unul dintre oamenii pe care voia să-i flateze şi să-i manevreze. Genul acela de manipulare era doar pentru duşmani şi pentru aliaţii formali, nu pentru băiatul cu care prinsese corbi cu atâţia ani în urmă.

– Bun venit la barăcile Primigeniei, domnule tribun, zise Brutus.

Iulius scutură din cap când auzi tonul acela ceremonios. Simţi o umbră de enervare şi i se adresă lui Renius, ignorându-l pe celălalt.

– Îmi pare bine să te văd din nou, bătrâne prieten! Nu poţi să-l faci să priceapă că oamenii ăştia nu fac parte din Primigenia?

Renius întoarse impasibil privirea lui Iulius şi tăcu o clipă înainte să răspundă.

– Nu e momentul să-ţi dezbini forţele, băiete! Anul ăsta, ai pierdut ziua recrutărilor de pe Campus. N-ai de unde să mai iei

oameni pentru încă o legiune. Voi doi ar trebui să nu vă mai umflaţi în pene şi să vă împăcaţi.

Iulius pufni enervat:

– Pe toţi zeii, Brutus, ce vrei să fac? Primigenia nu poate avea doi comandanţi, iar oamenii ăştia au depus jurământul faţă de mine. I-am găsit prin sate uitate de lume şi i-am transformat în legionari. Am plecat de la nimic. Nu poţi să te aştepţi c-o să-i predau pur şi simplu altui comandant după tot ce au îndurat lângă mine.

– Am crezut că... tu, dintre toţi oamenii, o să vrei să vezi Primigenia puternică.

– Ca tribun militar, am dreptul să strâng trupe. Am să trimit prin toată ţara după soldaţi. Jur că o să refacem Primigenia. Şi eu îi sunt dator lui Marius, chiar mai mult decât tine.

Ochii lui Brutus îi cercetară pe ai lui, cântărindu-i vorbele.

– Dar vrei să-ţi faci şi o legiune a ta? Vrei să soliciţi înscrierea altui nume pe listele senatului? întrebă cu vocea încordată.

Iulius ezită şi Renius îşi drese glasul, în semn că voia să vorbească. Obişnuinţa anilor întregi în care i se supuseseră îi făcu pe amândoi să tacă şi să aştepte. Renius îl privi în ochi pe Iulius, ţintuindu-l pe loc.

– Loialitatea e lucru rar, băiete. Când a cerut ca Primigenia să fie trecută înapoi pe liste, Brutus şi-a riscat viaţa de dragul tău. Acum, şi-a atras duşmănia unora de teapa lui Cato şi totul a fost pentru tine. Nu e nici un conflict între voi. Primigenia e legiunea ta, nu vezi? Oamenii tăi pot să depună din nou jurământul şi să rămână ai tăi.

Iulius îi privi pe cei doi şi i se păru că se uită înapoi, în copilărie. Reticent, scutură din cap.

– Nu pot să fie doi comandanţi, zise.

Brutus se holbă la el.

– Îmi ceri să depun şi eu jurământul? Să-ţi predau comanda?

– Cum altfel ai putea să fii sabia mea, Brutus? Dar nu pot să-ţi cer să renunţi la rangul la care ai visat mereu. E prea mult, spuse Iulius şi îl apucă uşor de braţ.

– Nu, şopti Brutus neclintit în hotărârea pe care tocmai o luase. Nu e prea mult. Noi doi am făcut jurăminte mai vechi unul faţă de celălalt. Ţi-am jurat că voi răspunde când mă vei chema. Mă chemi acum?

Iulius inspiră lent, adânc, măsurându-şi prietenul. Simţi cum inima începe să îi bubuie cu o viteză ameţitoare.

– Te chem, zise încet.

Brutus aprobă energic din cap. Decizia lui era luată.

– Atunci, o să depun şi eu jurământul odată cu lupii ăştia ai tăi şi azi va începe renaşterea Primigeniei.

Iulius luase cu el doar cinci soldaţi. Mergea grăbit pe străzile aglomerate ale oraşului, urmând instrucţiunile pe care i le dăduse Tubruk. Trecea prin mulţime cu inima uşoară. Pusese mâna pe casa unchiului său, care era păzită bine de douăzeci de soldaţi. Dar, mai important decât asta, problema cu Primigenia se rezolvase. Îi binecuvântă în gând pe Renius şi Brutus pentru cât îi erau de loiali. Chiar şi în momentul acela de mândrie, o parte din el îi şoptea că se folosise de dragostea lor cu aceeaşi răceală ca un duşman. Îşi spuse că nu avusese încotro, dar vocea aceea interioară nu voia să tacă.

Nu departe de casa lui Marius, găsi uşor atelierul lui Tabbic. Pe măsură ce se apropia, simţi cum bucuria creşte în el. Nu o mai văzuse pe Alexandria din ziua nunţii lui. La început, aproape îi fusese frică să-l întrebe pe Tubruk dacă fata nu fusese ucisă în luptele crâncene, care urmaseră fugii lui. Întinse mâna spre uşă şi ezită. Simţi o atingere a vechii nesiguranţe care îl încercase mereu, în prezenţa ei. Scutură din cap şi râse uşor când recunoscu sentimentul. Apoi, intră, iar oamenii lui rămaseră afară, blocând aleea îngustă.

Alexandria era aproape de uşă şi se întoarse să-l salute pe cel care intrase. Începu să râdă când îl văzu, cu plăcerea aceea simplă pe care o simt prietenii vechi când se întâlnesc. Stătea în picioare, cu un colier de aur la gât. În spatele ei, Tabbic se chinuia cu încheietoarea.

Iulius o sorbi din ochi. Sclipirile aurului îi luminau gâtul. Părea să fi găsit un echilibru şi o siguranţă de sine care îi lipsiseră în trecut.

– Arăţi minunat, zise Iulius, închizând uşa în urma lui.

– Asta pentru că mă vezi alături de Tabbic, răspunse ea în glumă.

Tabbic mormăi şi ridică ochii de la ce făcea. Îl studie pe bărbatul care intrase în atelier şi îşi îndreptă trupul, apăsându-şi o mână pe şale.

– Vreţi să vindeţi sau să cumpăraţi? întrebă bijutierul, luând colierul de la gâtul Alexandriei, spre regretul lui Iulius.

– Nici una, nici alta, Tabbic. Iulius e un prieten vechi al meu, răspunse Alexandria.

Reţinut, Tabbic făcu un semn de bun venit cu capul.

– Cel care are grijă de Octavian?

– Îi merge bine, spuse Iulius.

Tabbic pufni pe nas, dar nu reuşi să-şi ascundă zâmbetul drăgăstos.

– Îmi pare bine, zise încet, apoi se duse în încăperea din spatele atelierului, cu colier cu tot, şi-i lăsă singuri.

– Iulius, ce slab eşti! Nevasta aia frumoasă a ta nu-ţi dă de mâncare? întrebă Alexandria fără ceremonie.

Iulius începu să râdă.

– Abia m-am întors de câteva zile. Stau în casa lui Marius din oraş.

Alexandria clipi surprinsă.

– Te-ai mişcat repede. Credeam că generalul lui Sulla stă acolo.

– A stat. Va trebui să merg la judecată, ca să pot păstra casa, dar măcar voi avea ocazia să apăr numele lui Marius în public.

Zâmbetul ei dispăru din cauza amintirii unor vremuri mai grele. Le găsi mâinilor o ocupaţie, încercând să-şi scoată şorţul, înjurând când degetele nu reuşiră să desfacă nodul. Lui Iulius îi veni să se ducă lângă ea şi s-o ajute, dar făcu un efort de voinţă şi se înfrână. Când intrase în atelier, fusese şocat să simtă din nou vechea atracţie faţă de ea. Lucrul acesta îl îngrijora îndeajuns încât să se ţină cât de departe putea, până Alexandria reuşi singură să desfacă nodul.

„Eşti om însurat", îşi spunea el ferm, dar se surprinse roşind când Alexandria îl privi din nou.

– Aşadar, ce te aduce în umilul nostru atelier, Iulius? Nu cred că ai venit doar ca să mă vezi pe mine.

– Poate că de asta am venit. M-am bucurat când mi-a zis Tubruk că ai scăpat vie. Am auzit că Metella şi-a luat viaţa.

Ca întotdeauna când se afla în preajma ei, Iulius se trezi bâjbâind în căutarea cuvintelor. Îi era ciudă pe sine că nu era în stare să vorbească mai cu noimă.

Alexandria se întoarse spre el, cu ochii strălucind.

– N-aş fi lăsat-o singură dacă aş fi ştiut ce voia să facă. Pe toţi zeii, aş fi luat-o cu mine la Tabbic. A fost o victimă, la fel ca nenorociţii pe care ticălosul de Sulla i-a omorât pe stradă. Nu-mi pare rău decât că el a murit repede, după cum zic unii. Mi-aş fi dorit să moară cât mai încet.

– Nici eu n-am uitat, Alexandria, oricât ar vrea senatorii să uităm, fu de acord Iulius cu vocea amară.

Cei doi schimbară o privire de înţelegere mută, încărcată de amintirea celor pe care îi pierduseră şi de o intimitate mai proaspătă decât ar fi crezut.

– Ai să-i faci să plătească, Iulius? Mă înfioară gândul că scursurile pe care le-am văzut atunci încă mai umblă libere. Roma e mult mai murdară decât se vede din forum, să ştii.

– Am să fac tot ce pot. Vreau să încep prin a-i obliga să onoreze amintirea lui Marius, lucru care ar trebui să le stea în gât câtorva dintre ei, răspunse el serios.

Fata îi zâmbi din nou.

– Pe zei, ce bine e să te văd din nou, după atâta vreme! Mă face să-mi aduc aminte de ce-a fost, spuse ea şi Iulius roşi din nou.

Alexandria începu să râdă uşor, pierdută în aduceri-aminte. Siguranţa de sine pe care o avea acum, ca femeie liberă, o făcea aproape de nerecunoscut. Totuşi, Iulius simţea că putea avea încredere în ea, pentru simplul motiv că făcea parte din vremurile de demult. Vocea mai cinică din el îi spuse că era iremediabil naiv. Toţi se schimbaseră, şi Brutus ar fi trebuit să îi amintească asta cât se poate de clar.

– Nu ţi-am mulţumit niciodată pentru banii pe care i-ai dat Metellei, pentru când aveam să fiu liberă, zise ea. Am cumpărat partea mea din atelier cu ei. A însemnat enorm pentru mine.

Iulius îi respinse mulţumirile cu un gest.

– Am vrut doar să te ajut, rosti, foindu-se pe picioare.

– Ai venit la atelier ca să vezi cum i-am cheltuit?

– Nu. Ştiu că am zis adineaori că poate am venit doar din prietenie pentru tine, dar întâmplarea face să... începu el.

– Ştiam eu! Vrei un medalion pentru soţia ta sau poate o broşă frumoasă? Am să-ţi fac ceva deosebit, ca să fie în ton cu ochii ei.

Veselia ei contrasta cu atitudinea lui serioasă, atât de diferită de timiditatea băiatului pe care îl cunoscuse.

– Nu, e ceva pentru proces... şi nu numai. Vreau să comand nişte scuturi de bronz care să-l omagieze pe Marius: un portret, bătăliile pe care le-a dat, chiar şi moartea lui, când a căzut oraşul. Vreau să spună povestea vieţii lui.

Alexandria îşi trecu o mână peste părul legat, lăsând în urmă o pată mică de pulbere de aur. Stropii preţioşi captau lumina când se mişca şi, împotriva voinţei lui, Iulius se trezi dorind

să-i frece uşor pielea cu degetul mare şi să şteargă pata. Se concentră, furios pe sine.

Fata se încruntă gânditoare şi luă un *stylus*[1] şi o plăcuţă de ceară de pe o poliţă.

– Ar trebui să fie mari, poate de un metru lăţime, ca să se vadă de la depărtare.

Începu să schiţeze pe tăbliţa de ceară, aproape închizând un ochi. Iulius o privi cum îşi dădu la o parte o şuviţă de păr de pe frunte. Tubruk spusese că era pricepută şi judecata lui era demnă de încredere, de cele mai multe ori.

– Primul ar trebui să fie un portret. Cum ţi se pare?

Întoarse spre el tăbliţa şi Iulius se destinse când văzu chipul pe care îl cunoştea. Trăsăturile desenate aveau ceva din tăria pe care şi-o amintea, deşi liniile simple nu puteau fi decât un ecou stins al vieţii de care Marius debordase.

– El e. Nu ştiam că poţi să faci aşa ceva.

– Lui Tabbic îi place mult să-i înveţe pe alţii. Pot să-ţi fac eu scuturile, dar numai metalul te va costa destul de mult. Nu vreau să mă tocmesc cu tine, Iulius, dar e vorba de luni întregi de muncă. Cu genul acesta de comandă, aş putea să-mi fac un nume în oraş.

– Preţul nu e important. Am încredere în tine să ceri atât cât e corect. Dar voi avea nevoie de ele în câteva săptămâni, nu luni. Senatul nu va amâna prea mult procesul, având în vedere că Antonidus spumegă pentru că a pierdut casa. Vreau să le faci cât de bine şi cât de repede poţi.

– Tabbic? strigă Alexandria.

Meşteşugarul cărunt veni încet din cealaltă încăpere, cu uneltele în mână. Fata îi explică repede despre ce era vorba şi Iulius zâmbi când văzu cum faţa omului se aprinde de interes. În sfârşit, dădu din cap.

[1] Instrument antic de scris, constând dintr-o vergea, de obicei metalică, ascuţită la capătul cu care se scrijelea plăcuţa de ceară şi aplatizată la celălalt capăt, cu care se putea şterge. (n.tr.)

– Aş putea să mă ocup eu de celelalte treburi ale atelierului, dar va trebui să amâni comenzile pentru broşe. Bagă de seamă – Tabbic îşi frecă bărbia gânditor –, asta ar putea să crească preţul pentru cele pe care le-ai terminat deja. Şi nu ne-ar prinde rău. Va trebui să închiriem un spaţiu mai larg şi o forjă mult mai mare. Stai să văd...

Luă altă tăbliţă de pe poliţă şi petrecu mult timp scriind şi vorbind încet cu Alexandria. Iulius îi privea exasperat. În cele din urmă, ajunseră la un acord şi Alexandria se întoarse lângă Iulius. Pulberea de aur încă îi strălucea pe piele.

– Accept comanda. Preţul va depinde de câte scuturi ies cu greşeli şi trebuie remodelate. Când ai vreo două ore libere, mi-ar plăcea să stăm de vorbă despre scenele pe care le vrei.

– Ştii unde să mă găseşti, zise el. Poţi să vii oricând dacă ai nevoie de mine.

Alexandria îşi plimbă leneş *stylus*-ul prin aer. Dintr-odată, nu se simţea în largul ei.

– Aş prefera să vii tu la mine, spuse.

Nu voia să explice că vederea domeniul îi pusese la încercare toată stăpânirea de sine ultima dată când fusese acolo.

Iulius înţelese ceea ce ea nu rostise.

– Am să vin. Poate c-am să-l iau cu mine şi pe băiatul ăla. Tubruk zice că vorbeşte întruna despre tine şi ăăă... Tabbic.

– Trebuie să-l aduci. Îi simţim lipsa aici. Mama lui merge să-l vadă de câte ori poate, dar copilului trebuie să-i fie greu fără ea, răspunse Alexandria.

– Întoarce totul cu susul în jos pe unde trece. Acum câteva zile, Tubruk l-a prins că-mi călărea calul pe câmp.

– Nu l-a bătut, nu? întrebă ea prea repede.

Iulius clătină din cap, zâmbind.

– Tubruk nu l-ar bate. Noroc că n-a dat Renius peste el, deşi nu pricep cum ar putea să-l chelfănească numai cu o mână. Spune-i mamei lui să nu-şi facă griji pentru el. Băiatul e din sângele meu. Voi avea grijă de el.

– A crescut fără tată, Iulius. Băieţii au mai multă nevoie de tată decât fetele.

Iulius şovăi. Nu voia să-şi asume responsabilitatea aceea.

– Între Renius şi Tubruk, îndrăznesc să cred că o să crească drept.

– Ei nu sunt de acelaşi sânge cu Octavian, Iulius, zise ea şi-i susţinu privirea până când el se uită în altă parte.

– *Bine!* O să-l ţin pe lângă mine, deşi n-am avut o clipă de linişte de când m-am întors în oraş. O să am grijă de el.

Fata zâmbi obraznic.

– „Cel mai bun mod în care un bărbat îşi poate folosi talentele este să-şi crească fiii", cită ea.

Iulius oftă.

– Tata zicea asta.

– Ştiu. Şi avea dreptate. Băiatul acela n-are nici un viitor cât timp aleargă pe străzile oraşului. Ce s-ar fi ales de Brutus dacă familia ta nu-l primea?

– Am fost de acord, Alexandria. Nu trebuie să baţi şaua până crapă.

Fără să-l prevină, fata ridică mâna şi atinse cicatricea albă care îi brăzda fruntea.

– Stai să mă uit la tine, zise ea, venind mai aproape şi fluierând uşor. Ai noroc că n-ai murit. De asta ai un ochi altfel?

Iulius dădu din umeri, vrând să schimbe subiectul. Apoi, spuse pe nerăsuflate toată povestea. Bătălia de pe *Accipiter,* rana de la cap care se vindecase după luni întregi, crizele de care nu scăpase.

– Nimic nu mai e la fel de când am plecat, spuse el. Sau totul e la fel, dar eu m-am schimbat prea mult ca să văd asta. Cabera zice că aş putea să am crizele acelea toată viaţa sau că ar putea să dispară mâine. Nu putem şti.

Ridică mâna stângă şi o privi îndelung. Nu tremura.

– Câteodată, cred că viaţa e doar durere, cu câteva momente de bucurie, răspunse ea. Eşti mai puternic acum decât erai

înainte, Iulius. În ciuda loviturii la cap. Am descoperit că șmecheria e să aștepți să treacă durerea și să te bucuri de momentele de fericire, fără să-ți faci griji pentru viitor.

Iulius lăsă mâna în jos, simțindu-se brusc rușinat de faptul că vorbise despre spaimele lui cu atâta intimitate. Nu erau povara ei, a nimănui altcuiva, doar a lui. Era capul unei familii, tribun al Romei și generalul Primigeniei. Ciudat că nu reușea să simtă plăcerea pe care știa că ar fi simțit-o cu câțiva ani în urmă, numai dacă visa la așa ceva.

– L-ai văzut... pe Brutus? întrebă Iulius după un moment de tăcere.

Alexandria se întoarse și își făcu de lucru, așezând în ordine uneltele pe bancul lui Tabbic.

– Da... ne vedem, spuse ea.

– Ah. Nu i-am zis că noi... ăă...

Alexandria izbucni în râs și-l privi peste umăr.

– Mai bine nu-i zice. E deja prea multă concurență între voi, fără să fiu și eu la mijloc.

Spre marea lui surprindere, Iulius simți un ghimpe de gelozie. Se luptă împotriva lui. Alexandria nu era a lui și, în afară de amintirea aceea perfectă în limpezimea ei, din urmă cu mulți ani, nici nu fusese a lui vreodată. Fata nu păru să ghicească în privirea lui vârtejul de sentimente care îl încerca.

– Ține-l aproape de tine, Iulius. Roma e mai periculoasă decât crezi, zise ea.

Lui Iulius îi veni să râdă când se gândi la câte îndurase doar ca să se întoarcă la Roma, dar faptul că viața lui conta pentru ea îl trezi din visare.

– Am să-l țin aproape, spuse el.

Iulius coborî de pe cal, vrând să străbată pe jos ultimii trei kilometri până la domeniu. Nenumărate planuri i se conturau în minte în timp ce mergea agale, cu frâiele calului înfășurate pe braț. De când se întorsese, atâtea lucruri se întâmplaseră și

atât de repede, încât nu putuse să le pătrundă înţelesul. Primise funcţia de tribun, recuperase casa lui Marius, devenise comandantul Primigeniei, o văzuse din nou pe Alexandria. Octavian. Cornelia. Îi era ca o străină. Se încruntă în vreme ce păşi mai departe, îngânat de bocăniturile copitelor în ţărâna drumului. Gândul la ea îl ajutase în clipele cele mai negre ale captivităţii. Dorinţa de a o vedea fusese forţa lui secretă, care îl făcuse să învingă rănile, boala şi durerea. Totuşi, când o ţinuse în sfârşit în braţe, avusese impresia că era altcineva. Spera ca lucrurile să se îndrepte în timp, dar o parte din el încă mai tânjea după soţia pe care o iubea, deşi nu era decât la un kilometru de el şi-l aştepta.

Procesul nu-l îngrijora deloc. Avusese şase luni de lâncezeală pe vasul lui Celsus, în care să desăvârşească apărarea lui Marius. Dacă Antonidus nu i-ar fi oferit ocazia perfectă, ar fi găsit alt mod să forţeze chestiunea. Nu putea îndura să ştie că numele unchiului său era în continuare acoperit de ruşine.

Cornelia îi ieşi în întâmpinare la poartă. Iulius o sărută şi îşi dădu seama cu întârziere că erau anumite lucruri între soţi pe care le neglijase în cele două nopţi de când se întorsese. Intimitatea avea să-i reaprindă dragostea pentru ea, era sigur de asta. Simţi cum osteneala călătoriilor dispare iute şi o sărută din nou, prelung. Absorbit de propriile gânduri, Iulius nu observă felul în care Cornelia se crispase într-un atac de panică. Iulius lăsă calul în grija sclavului care aştepta.

– E totul în regulă? şopti în urechea ei.

Mirosul parfumului îi umplu plămânii de prospeţime. Cornelia dădu din cap fără să vorbească.

– Copilul doarme, nevastă?

Ea îşi trase capul şi-l privi.

– Ce-ţi trece prin minte? întrebă, străduindu-se să-şi păstreze calmul.

– Îţi arăt, dacă vrei, zise el şi-o sărută din nou.

Intrară împreună în casă. Pielea ei era palidă şi frumoasă. Iulius se simţea neîndemânatic în dormitor. Îşi acoperi nesiguranţa sub sărutări pe când îşi arunca hainele pe podea. Ceva nu era în regulă în felul în care ea răspundea la atingerile lui, dar credea că de vină era separarea îndelungată. Cu totul, petrecuseră atât de puţin timp împreună, încât ştia că intimitatea dintre ei nu putea să fie tocmai uşoară. Încercă să o facă să se relaxeze, mângâind-o pe gât şi plimbându-şi uşor mâinile pe spatele ei, aşa cum stăteau goi unul lângă altul, cu o singură lampă mică, în lumina căreia încăperea părea aurie.

Cornelia îi suportă sărutările, deşi îi venea să plângă pentru tot ce o durea pe dinăuntru. Nu spusese nimănui ce-i făcuse Sulla, nici măcar Clodiei. Era o ruşine pe care spera să o uite, un lucru pe care îl strivise adânc în ea, până când aproape putea crede că nu se întâmplase. Se mişcă alături de Iulius, care era tot mai aprins, dar nu simţi nimic, decât frică, în timp ce amintirile ultimei vizite a dictatorului îi fulgerară prin minte, nechemate. Auzi din nou fetiţa care plângea în pătuţul de alături, în timp ce Sulla se apăsa pe ea şi lacrimi i se prelinseră din ochi când cruzimea din amintirile acelea ieşi la suprafaţă, îngrozitor de puternică.

– Gaius, nu cred că pot, zise ea cu vocea frântă.

– Ce e? întrebă Iulius, şocat de lacrimile ei.

Cornelia se chirci lângă el, iar el îşi înfăşură braţele în jurul ei. Îşi sprijini capul de capul ei. Suspinele scuturau trupul femeii.

– Ţi-a făcut cineva ceva? şopti el şi un pustiu nesfârşit se întinse în pieptul lui în timp ce dădea glas gândului înfiorător.

La început, ea nu putu să-i răspundă, apoi începu să şoptească, cu ochii închişi strâns. Nu-i zise ce era mai rău, doar începutul, groaza din timpul sarcinii, furia neputincioasă pe care o simţise ştiind că în toată Roma nu era nimeni să-l oprească pe Sulla.

Ascultând-o, Iulius se simţi copleşit de o tristeţe enormă. Dintr-odată, lacrimi de frustrare şi furie izvorâră din el din

cauza lucrurilor pe care trebuise ea să le îndure. Se controlă cu ferocitate, își mușcă buzele, ca să nu scape întrebările pe care ar fi vrut să le pună, întrebările prostești, inutile, care n-ar fi făcut decât să-i rănească și mai mult pe amândoi. Nimic nu mai conta. Trebuia doar să o țină în brațe tot timpul, până când suspinele se stinseră încet și se prefăcură în mici fiori de durere.

– A murit, Lia. Nu mai poate să te rănească și să te sperie, îi spuse.

Și îi mai zise și cum dragostea ei îl ajutase să nu-și piardă mințile în întunericul din închisoarea lui Celsus, cât de mândru fusese la nuntă, cât de mult însemna ea în viața lui. Lacrimile lui se uscară odată cu ale ei și, când luna se scufundă în zori, alunecară în somn și departe unul de altul.

CAPITOLUL TREIZECI ŞI UNU

Când soarele era numai de două palme deasupra orizontului, Tubruk îl găsi pe Iulius sprijinit de zidul exterior al domeniului, apărat de frigul dimineţii de o pătură pe care o purta pe pieptul dezgolit.

– Pari bolnav, îi zise bătrânul gladiator.

Spre surpriza lui, Iulius nu-i răspunse, nici măcar nu păru să observe că se apropiase. Ochii tânărului erau roşii, fiindcă nu dormise decât vreo două ore, iar vântul rece îi dădea fiori pe care îi ignora. Tubruk se uită la urmele albe ale cicatricilor pe bronzul mai închis al pielii. Erau o poveste scrisă a vechilor lupte şi dureri.

– Iulius? întrebă Tubruk blând.

Nu primi răspuns, dar Iulius lăsă pătura să cadă şi rămase doar în sandale şi în *bracae* scurţi până la jumătatea coapsei.

– Trebuie să alerg o vreme, rosti Iulius şi se uită spre pădurea de pe dealul de deasupra lor.

Vocea îi era la fel de rece ca vântul şi Tubruk îşi îngustă ochii, îngrijorat.

– Vin cu tine, băiete, dacă mă aştepţi puţin, spuse şi, când Iulius ridică din umeri, Tubruk se întoarse în casă şi-şi dezbrăcă tunica grea.

Când se întoarse, îl găsi pe Iulius încălzindu-şi încet muşchii de la picioare şi i se alătură după ce îşi legă sus pe gambă şireturile de piele ale sandalelor.

După ce fură gata amândoi, porniră împreună în susul dealului. Iulius impunea ritmul.

Tubruk alergă fără nici o greutate preţ de vreun kilometru şi jumătate prin pădure, bucuros că nu-şi neglijase exerciţiile fizice. Apoi, când pieptul începu să-l ardă pe dinăuntru din cauza efortului, se uită pe furiş la Iulius. Acesta alerga uşor pe cărarea denivelată. Plămânii îi lărgeau pieptul în răsuflări lungi, încete. Tubruk se ţinu după el, alergând umăr la umăr cu el, în sprinturi scurte, apoi revenea la ritmul mai lent, din nou şi din nou. Iulius se forţa înainte, fară să vorbească, sudoarea curgându-i în stropi mici, care îi înţepau ochii.

După încă un kilometru şi jumătate, ieşiră din întunericul verde şi rece al pădurii şi alergară în jurul domeniului. Tubruk începu să răsufle scurt, dureros, iar picioarele începură să nu-l mai asculte. Oricât de în formă ar fi fost, un om de vârsta lui nu putea să ţină pasul cu ritmul crunt pe care îl impusese Iulius. Acesta nu arăta nici un semn de oboseală în timp ce alerga, de parcă disconfortul trupului era ignorat sau uitat. Ochii lui priveau în sine şi nu văzu că Tubruk începea să se simtă rău. Bătrânul gladiator înţelegea că era cumva important să fie acolo când Iulius avea să fie epuizat, dar efortul intens îl făcea să vadă pete de lumină în faţa ochilor. Inima îi bătea dureros în punctele în care se simte pulsul şi-i trimitea prin corp valuri de căldură care se adăugau la ameţeala din ce în ce mai mare.

Iulius se opri dintr-odată şi se odihni cu mâinile pe genunchi, respirând greoi. Tubruk se opri şi el imediat, recunoscător pentru răgazul acela. Se îndepărtă puţin, ca să blocheze cărarea pe care o urmase Iulius, sperând că n-avea s-o ia din nou la fugă după o pauză de doar câteva secunde.

– Ştiai ce s-a întâmplat cu Cornelia? întrebă Iulius.

Lui Tubruk i se făcu frig şi epuizarea deveni irelevantă.

– Da, ştiam, zise el mohorât. Mi-a spus Clodia.

Iulius începu să înjure într-un moment de turbare, încleştându-şi pumnii, cu faţa congestionată de emoţiile necontrolate.

Tubruk aproape că făcu un pas în spate, mirat de propria reacție. Tânărul pășea înainte și înapoi, apucând aerul cu mâinile, în căutarea cuiva pe care să-l prindă și să-l omoare. Ochii lui se fixară asupra administratorului și lui Tubruk îi trebui toată voința ca să-i susțină privirea.

– Mi-ai zis c-ai să ai grijă de ea, se repezi Iulius și făcu un pas în față, până când chipul lui aproape îl atinse pe al lui Tubruk. Am avut încredere în tine că o s-o aperi!

Cu un spasm brusc, Iulius ridică pumnul și Tubruk rămase nemișcat, acceptând lovitura care avea să urmeze. În loc de asta, Iulius pufni și se răsuci pe călcâie.

Tubruk vorbi încet. El însuși cunoștea o parte din emoțiile care îi distruseseră autocontrolul lui Iulius.

– Când mi-a zis Clodia, am făcut ce trebuia, spuse el.

Iulius nu păru să îl audă.

– Scârba aia de Sulla a îngrozit-o, Tubruk. Și-a pus mâinile *împuțite* pe ea, zise Iulius și izbucni în suspine.

Se lăsă într-un genunchi pe iarba măruntă și își acoperi ochii cu o mână. Tubruk se lăsă pe vine și-și trecu brațele în jurul tânărului, trăgându-l la piept cu efort considerabil. Iulius nu se opuse. Vocea îi era ca un croncănit înfundat.

– Credea că am s-o disprețuiesc, Tubruk, îți vine să crezi?

Tubruk îl ținu strâns, ajutându-l să se elibereze de durerea din el. Când Iulius se liniști în cele din urmă, Tubruk îi dădu drumul și-l privi în ochi, palid din cauza propriei dureri.

– Eu l-am omorât, Iulius. L-am omorât pe Sulla când am aflat, rosti bărbatul.

Șocat, Iulius căscă ochii, iar Tubruk vorbi mai departe, ușurat că putea în sfârșit să spună cuiva.

– Am aranjat să fiu vândut ca sclav în bucătăriile lui și i-am condimentat mâncarea cu aconit[1].

---

[1] Plantă otrăvitoare din zonele montane, cu flori albastre sau galbene, denumită popular omag sau mărul-lupului. (n.tr.)

Iulius începu să-şi revină din şoc pe măsură ce înţelegea pericolul care îi pândea pe toţi. Apucă strâns braţul lui Tubruk.

– Cine mai ştie?

– Doar Clodia. Corneliei nu i-am zis, ca să o apăr, răspunse Tubruk, luptând cu impulsul de a se smulge din strânsoarea lui Iulius.

– Nimeni altcineva? Eşti sigur? Te-ar putea recunoaşte careva?

Tubruk se înfurie în sfârşit şi smulse degetele ţepene ale lui Iulius.

– Toţi cei care ar fi putut să mă recunoască sunt morţi. Prietenul meu de treizeci de ani, cel care m-a vândut ca sclav în casa lui Sulla, a murit sub tortură şi nu m-a trădat. În afară de Clodia şi de noi doi, nu mai e nimeni care să poată face legătura, îţi jur. Se uită în ochii duri ai lui Iulius şi vorbi lent şi apăsat printre dinţii strânşi, ghicind ce gândea bărbatul mai tânăr: *Nu* te vei atinge de Clodia, Iulius. Nici să nu te gândeşti.

– Câtă vreme rămâne în viaţă, soţia şi fiica mea sunt în pericol, răspunse Iulius fără ocolişuri.

– Şi câtă vreme sunt *eu* în viaţă. Ai de gând să mă omori şi pe mine? Pentru că asta va trebui să faci dacă te atingi de Clodia. Îţi dau cuvântul că te omor cu mâna mea.

Cei doi rămaseră unul lângă altul, copleşiţi de încordare. Liniştea dintre ei se prelungi, dar nici unul nu-şi feri privirea. Apoi, Iulius ridică din umeri şi expresia fanatică îi pieri din ochi. Tubruk continuă să îl privească fix. Era important să îl facă pe Iulius să cedeze. În cele din urmă, tânărul vorbi:

– Bine, Tubruk. Dar, dacă adepţii lui Sulla vin după ea sau după tine, nu trebuie să existe nici o legătură între voi şi familia mea.

– Nu-mi cere aşa ceva, răspunse Tubruk furios. Am servit familia asta zeci de ani. N-am de gând să dau şi sângele meu, şi pe al ei! O iubesc, Iulius, şi ea mă iubeşte pe mine. Datoria mea, dragostea mea pentru tine nu se întind până la a-i face rău ei. Aşa ceva n-o să se întâmple. Şi oricum, sunt sigur că nu

există nici o urmă care să ducă la mine sau la tine. Am sânge nevinovat pe mâini, care să dovedească asta.

Când Iulius vorbi din nou, vocea îi era îngreunată de o oboseală cumplită.

– Atunci, trebuie să pleci. Am destui bani ca să te ajut să te instalezi pe undeva, departe de Roma. Pot să o eliberez pe Clodia din sclavie și s-o iei cu tine.

Tubruk își încleștă maxilarele.

– Și cu mama ta cum rămâne? Cine o să aibă grijă de ea?

Toată patima se scurse din omul mai tânăr, lăsându-l pustiit și extenuat.

– O are pe Cornelia și aș putea să angajez altă doică. Ce altceva rămâne de făcut, Tubruk? Crezi că eu vreau asta? Ai fost lângă mine toată viața mea. Nici nu pot să-mi închipui cum va fi când tu n-o să mai administrezi domeniul, dar simpatizanții lui Sulla încă mai caută asasinii, știi doar. Pe toți zeii, fata lui Pompei!

Îngheță de groază când înțelese implicațiile morții aceleia. Vocea îi deveni o șoaptă răgușită.

– Au lovit la întâmplare! Cornelia e deja în pericol! zise.

Fără un cuvânt, sări în picioare și o luă la fugă înspre domeniu, luând-o la stânga pe puntea îngustă de pe peste pârâu. Tubruk înjură și o alergă după el, dar picioarele lui obosite nu mai erau în stare să-l ducă mai repede. De îndată ce terminase de vorbit, bătrânul gladiator știuse că Iulius avea dreptate, și panica îl cuprinse. Când se gândea că ar putea să o piardă pe Cornelia după tot ce făcuse ca să o apere, îi venea să urle de furie. Ignorând durerea, se forță să alerge mai repede.

Cornelia dormise la fel de prost ca soțul ei. Când cei doi ajunseră gâfâind înapoi la domeniu, o găsiră împreună cu Clodia și Iulia, punând la cale un drum în oraș. Îl auzise pe Iulius strigând după soldați și se ridicase de pe canapea, evident agitată. În ciuda tandreței pe care i-o arătase, Iulius nu mai era omul care

fugise dintr-o Romă cuprinsă de flăcări, cu ani în urmă. Inocența îi dispăruse, furată poate de cicatricile despre care nu voia să vorbească. Erau clipe în care credea că nu mai sunt lacrimi în ea, ca să plângă pentru ce le luase Sulla amândurora.

Când Iulius intră ca o furtună în încăpere, ochii ei se măriră de spaimă.

– Ce e? întrebă.

Drept răspuns, Iulius se încruntă la Clodia. Știa, la fel ca Tubruk, că, dacă îi spuneau Corneliei secretul acela, n-ar fi făcut decât să o pună și mai mult în pericol. Tubruk intră în urma lui și schimbă o privire cu doica, dând scurt din cap în semn de confirmare a ceea ce ea ghicise. Iulius vorbi repede, ușurat să vadă că nu i se întâmplase nimic Corneliei. Fuga înapoi spre casă fusese agonizantă. Se torturase singur, închipuindu-și cum asasinii se strecurau prin încăperi și o ucideau.

– Cred că ai putea să fii în pericol din cauza prietenilor lui Sulla. Pompei a fost un apropiat al lui Marius și tocmai a pierdut o fiică. Trebuia să mă fi gândit mai dinainte! E posibil ca aceia care încă mai vor să-l răzbune pe Sulla să lovească în foștii lui dușmani, sperând să-l prindă în cursă pe cel care a ordonat asasinatul. Va trebui să aduc niște legionari aici, ca să te păzească. Și să trimit mesageri la Crassus. E posibil ca și el să fie o țintă. Pe toți zeii, și Brutus! Măcar el e bine apărat.

Începu să se plimbe prin cameră, iar pieptul încă îi tresălta din cauza alergăturii.

– Va fi nevoie de toată priceperea mea, dar nu pot să-l las în viață. Într-un fel sau altul, trebuie să frâng spinarea acestei alianțe care s-a format în numele lui Sulla. Nu putem trăi așteptând întruna să primim un cuțit în spate.

Se întoarse brusc și arătă înspre administratorul domeniului, care stătea în ușă, leoarcă de sudoare.

– Tubruk, vreau să ai grijă de familia mea până se termină totul. Când voi fi la Roma, voi avea nevoie de un om de încredere care să le apere.

Bărbatul mai în vârstă își îndreptă trupul cu demnitate. N-avea să pomenească amenințările nebune pe care le aruncase Iulius în timp ce alerga, dar nu putea să ghicească în ce fel avea să se sucească mintea mereu în mișcare a celuilalt.

– Vrei să rămân aici? zise, iar cuvintele purtară un înțeles care îl făcură pe Iulius să se oprească din acel du-te-vino.

– Da. Am greșit. Mama mea are nevoie de tine. *Eu* am nevoie de tine mai mult ca oricând. În cine altcineva pot să mă încred?

Tubruk dădu din cap în semn de înțelegere. Știa că discuția pe care o avuseseră pe deal n-avea să mai fie pomenită nicicând. Tânărul care se plimba de colo-colo, ca un leopard, n-avea obiceiul să se gândească prea mult la greșelile trecute.

– Din partea cui vine amenințarea? întrebă Cornelia, ridicând capul și încercând să țină în frâu teama ce creștea în ea.

– Cato îi conduce. Antonidus, poate. Chiar tatăl lui Suetonius ar putea să fie amestecat. Fie sprijină ce se întâmplă, fie știu despre ce-i vorba, răspunse Iulius.

Cornelia se cutremură când auzi numele generalului de care încă își amintea. Soțul ei înjură când un gând îi trecu prin minte.

– Trebuia să-l omor pe câinele lui Sulla când am avut ocazia. Am stat la numai câțiva pași de el, lângă poarta lui Marius. Dacă e amestecat în moartea fetei lui Pompei, e mai periculos decât credeam. Pe toți zeii, cât de orb am fost!

– Trebuie să vorbești cu Pompei. E aliatul tău, fie că își dă seama, fie că nu, zise Tubruk repede.

– Și cu Crassus, și cu tatăl tău, de asemenea, spuse Iulius, făcând un semn spre Cornelia. Trebuie să stau de vorbă cu toți trei.

Cornelia se lăsă să cadă înapoi pe sofa. Iulius îngenunche în fața ei și îi luă o mână în mâna lui.

– N-am să permit să pățești ceva, îți promit. Cu cincizeci de soldați, pot să transform locul ăsta într-o fortăreață.

Cornelia văzu în ochii lui câtă nevoie avea să o apere. Nu din dragoste, ci din datoria lui de soț. Crezuse că amorțise îndeajuns

pe dinăuntru încât să nu mai simtă pierderile, dar nimic nu era mai rău decât să-i vadă fața aceea atât de rece și de serioasă.

Se forță să zâmbească și își apăsă o mână pe obrazul lui, încă fierbinte după cât alergase. „O fortăreață, își zise, sau o închisoare."

Două zile mai târziu, când zăriră călăreții care se apropiau pe drumul dinspre oraș, Iulius și Brutus ridicară tot domeniul în picioare, în doar câteva minute. Renius adusese cincizeci de oameni din barăcile Primigeniei și, când călăreții aceia ajunseră lângă poartă, ar fi fost nevoie de o armată întreagă ca să le spulbere apărarea. Pe fiecare zid erau arcași. Cornelia și ceilalți fuseseră ascunși într-un rând de încăperi pe care Iulius le alesese special pentru acel scop. Clodia plecase cu Iulia fără comentarii, dar pierduseră timp prețios încercând să o mute pe Aurelia, care nu pricepea nimic din ce se întâmpla.

Iulius rămase singur în curte, privind cum Renius și Tubruk își ocupau pozițiile. În ciuda protestelor sale furioase, Octavian fusese expediat împreună cu femeile. Totul se liniști și Iulius dădu din cap ca pentru sine. Domeniul era sigur.

Cu sabia în teacă, urcă treptele care duceau deasupra porții și privi cum călăreții se opriră ceva mai departe, puși în gardă de numărul mare de arcași de pe ziduri. O trăsură înaintă din rândul lor, trasă de niște cai slăbănogi, care se opintiră anevoie câțiva pași, simțind încordarea oamenilor. Iulius se uită fără să spună nimic cum un om descălecă și întinse o bucată de mătase în țărână.

Cato păși greoi pe ea și-și potrivi faldurile togii cu atenție delicată. Praful drumului nu se atinse de el. Se uită la Iulius fară nici o expresie în ochi, apoi le făcu semn oamenilor să coboare de pe cai și să se apropie de poartă.

Iulius duse mâna la spate și ridică degetele, ca să arate numărul străinilor. Erau prea puțini ca să-i atace deschis, dar nu se simțea în largul lui știind că un asemenea om venise

atât de aproape de cei pe care îi iubea. Îşi încleştă maxilarele când nou-veniţii păşiră în umbra porţii. Brutus îi spusese despre fiul lui Cato, dar n-avea ce face ca să schimbe ce se întâmplase. Ca şi Brutus, trebuia să aştepte şi să vadă cum aveau să evolueze lucrurile.

Un pumn lovi în bârnele masive ale porţii.

– Cine vine în casa mea? întrebă Iulius, privind în ochii lui Cato.

Omul îi întoarse privirea impasibil. Nu-l deranja să aştepte să se termine formalităţile acelea. Ştia mai bine decât oricine ce vârtej era în mintea lui Iulius. Nu puteai să nu primeşti un senator.

Unul dintre soldaţii de lângă Cato vorbi atât de tare, încât fu auzit din casă:

– Senatorul Cato doreşte să fie primit într-o chestiune privată. Trimite-ţi oamenii de aici şi deschide poarta.

Iulius nu răspunse. Coborî în curte şi se sfătui repede cu Brutus şi Tubruk. Arcaşii de pe ziduri fură trimişi în clădirile din jur, unde aveau să aştepte să fie chemaţi. Celorlalţi, Iulius le dădu diverse sarcini, astfel încât să poată rămâne pe-aproape. Era de tot râsul să vezi cum oameni înarmaţi până în dinţi scoteau caii de prin grajduri şi îi ţesălau în mijlocul curţii, dar Iulius nu avea de gând să rişte nimic. Deschise poarta şi se întrebă dacă avea să fie vărsare de sânge în următoarea oră.

Cato trecu pe sub poartă şi zâmbi uşor când văzu câţi oameni înarmaţi erau acolo.

– Te aştepţi să pornească vreun război, Cezar? zise el.

– Soldaţii trebuie să se antreneze, domnule senator. Nu mi-ar plăcea să fiu luat prin surprindere, răspunse Iulius.

Se încruntă când soldaţii lui Cato intrară în curte, în urma stăpânului. Nu putea să-i oprească, dar le mulţumi zeilor casei pentru că avusese inspiraţia să aducă atâţia legionari la domeniu. Oamenii lui Cato aveau să fie ucişi în câteva clipe, dacă ordona asta. Pe feţele lor se citea că înţelegeau perfect cum

stăteau lucrurile, mai ales când le fură luaţi caii şi rămaseră expuşi în curtea largă.

Cato se uită la el.

– Carevasăzică, acum tu eşti generalul Primigeniei? Nu-mi amintesc să fi fost înaintată vreo cerere senatului.

Vorbea pe un ton relaxat, lipsit de ameninţări, dar Iulius se crispă, ştiind că trebuia să-şi aleagă cu grijă cuvintele.

– Nu e o chestiune oficială încă, dar, da, vorbesc în numele legiunii, răspunse.

Regulile curtoaziei cereau să-i ofere senatorului un scaun şi ceva de băut după drumul lung pe care-l străbătuse, dar Iulius nu se simţi în stare să rostească acele amăgeli de politeţe, chiar dacă ştia că, în ochii lui Cato, lipsa aceea de politeţe ar fi trecut drept o mică victorie.

Renius şi Brutus veniră lângă Iulius, iar Cato se uită de la unul la celălalt, fără să pară afectat de prezenţa lor.

– Foarte bine, Iulius. Îţi voi vorbi despre fiul meu, zise Cato. Am oferit aur în schimbul lui şi am fost refuzat. Am venit aici, în seara asta, ca să aflu ce eşti dispus să primeşti pentru el.

Înălţă capul şi Iulius văzu strălucirea din ochii adânciţi. Se întrebă dacă omul acela comandase asasinarea fiicei lui Pompei. Oare primejdia pe care o reprezenta ar fi fost micşorată dacă i-l dădea înapoi pe Germinius? Sau lucrul acela ar fi fost văzut ca un semn de slăbiciune de care Cato s-ar fi folosit ca să-i facă scrum casa?

– A depus jurământul, domnule senator. Nu mai…

– Aveţi prea puţini soldaţi, nu-i aşa? îl întrerupse Cato. Pot să îţi trimit o mie de oameni mâine-dimineaţă. Sclavi sănătoşi, de pe domeniul meu, care să fie coloana vertebrală a Primigeniei.

Renius mârâi brusc:

– În legiuni nu există sclavi, domnul senator. Oamenii Primigeniei sunt liberi.

Cato dădu din mână de parcă lucrul acela era cu totul lipsit de importanţă.

– Atunci, eliberaţi-i după ce depun jurământul vostru nepreţuit. Nu mă îndoiesc că un om ca tine va găsi o soluţie, Renius. Eşti atât de... ingenios!

În timp ce vorbea, Iulius întrevăzu o străfulgerare de resentiment şi ştiu că, dacă ar fi cedat, nu ar fi făcut altceva decât să dea tonul propriei distrugeri.

– Răspunsul meu e nu, domnule senator. Un jurământ odată făcut nu mai poate fi cumpărat.

Cato îl privi în linişte câteva clipe.

– Atunci, nu-mi laşi de ales. Dacă fiul meu trebuie să servească doi ani sub comanda ta, vreau să fie viu la sfârşit. Voi trimite oamenii – făcu o pauză – oamenii *liberi,* Renius. Îi voi trimite la tine, ca să-mi apere fiul.

– După ce îi vei fi eliberat, e posibil să nu mai facă exact ce vrei tu, răspunse Renius, întorcându-i privirea cu aceeaşi intensitate.

– Vor veni! se răsti Cato. Foarte puţini oameni îmi creează atâtea neplăceri ca voi.

– Dacă se înrolează în Primigenia, nu vor fi paznicii fiului tău, spuse Iulius. Crede-mă când îţi spun că nu voi permite aşa ceva.

– Nu vrei să dai *nimic?* zise Cato, ridicând vocea înfuriat.

Mişcările celor care umpleau curtea se schimbară şi oamenii întinseră uşor mâinile spre arme.

– Cu voia zeilor, îţi voi da fiul înapoi peste doi ani. Asta e tot, răspunse Iulius ferm.

– Să ai grijă să fie aşa, Cezar. Dacă moare... Cato vorbea printre dinţii încleştaţi şi orice urmă de răbdare sau calm dispăruse. Ai mare grijă să nu moară.

Apoi, senatorul se întoarse pe călcâie şi le făcu semn oamenilor lui să deschidă poarta. Soldaţii Primigeniei ajunseră primii la poartă şi Cato urcă în trăsură fără să se uite în urmă.

Când poarta se închise şi ascunse vederii grupul lui Cato, Brutus se întoarse spre Iulius.

– Unde-ţi stă *mintea?* Câţi spioni crezi că o să fie printre aceşti „sclavi eliberaţi"? Câţi asasini? Te-ai gândit la asta? Pe toţi zeii, Iulius, trebuie să găseşti o cale să-l opreşti.

– Nu vrei încă o mie de oameni în Primigenia? întrebă Iulius.

– Cu preţul ăsta? Nu, cred că mai degrabă l-aş fi dat înapoi pe Germinius sau aş fi primit aurul. Dacă era vorba de mai puţini, am fi putut să-i supraveghem. Dar o mie! Să nu putem avea încredere în jumătate din soldaţii legiunii? E nebunie curată.

– Are dreptate, să ştii, adăugă Renius. Şi o sută ar fi mai mulţi decât aş fi eu dispus să primesc, darămite o mie.

Iulius îi privi. Ei nu fuseseră cu el când scotocise ţărmurile Africii în căutarea fiilor de romani, nici în Grecia, când adunase veteranii.

– Îi vom face de-ai noştri, zise, ignorându-şi propriile îndoieli.

Cato dormise până când soarele se ridicase în înaltul cerului, desupra oraşului iernatic şi suferea de o durere de cap pe care nici vinul fiert nu o putuse înmuia. Tâmplele îi bubuiau în timp ce-l asculta pe Antonidus şi îi venea foarte greu să-i suporte aerele.

– Zece mii de sesterţi e mult chiar şi pentru o moarte, Antonidus, spuse Cato.

Îi făcea plăcere să urmărească şiroiul de sudoare care se prelingea pe fruntea generalului. Ştia la fel de bine ca Antonidus că generalul avea să fie următoarea ţintă a furiei asasinilor dacă suma nu era plătită. Era o meschinărie din partea lui să-l lase să aştepte aşa, Cato ştia asta, dar lăsă totuşi timpul să se scurgă lent. Bătu cu degete leneşe în braţul canapelei. Desigur, fusese de aşteptat că Pompei avea să-şi declare ura în public, chiar dacă asasinul n-ar fi lăsat însemnul de lut în mâna fetei, aşa cum i se spusese. Dar Cato nu putuse ghici că avea să renunţe la toate favorurile care i se datorau doar ca să demonstreze ceva. Totuşi, îi venea să aplaude subtilitatea mişcării. Se aşteptase ca Pompei să-şi piardă minţile de durere şi să acţioneze nechibzuit.

I-ar fi dat lui Cato ocazia să ceară să fie arestat şi scos din jocul puterii care se desfăşura în senat. În loc de asta, Pompei dăduse dovadă de o stăpânire de sine care îl făcea mult mai periculos ca duşman decât ar fi crezut. Cato oftă şi se scărpină în colţul gurii. Ce-i drept, dacă judecai după duşmanii pe care îi avea, era cu siguranţă o adevărată putere în oraş.

– Aş fi ispitit să-mi retrag sprijinul şi banii din răzbunarea ta, Antonidus, dacă n-ar fi şi procesul ăsta al tău. L-am angajat pe Rufus Sulpicius să-ţi fie avocat.

– Domnule senator, aş putea să pledez singur împotriva lui Cezar. Cazul e cât se poate de simplu, spuse Antonidus surprins.

– Nu, vreau ca acest cocoş abia ieşit din ou să fie umilit. Din ce-am văzut, e îndeajuns de tânăr şi de pripit încât să-l doborâm uşor. Dacă se face de ruşine în public, în faţa magistraţilor şi a plebei, sunt sigur că rangul lui de tribun o să-şi cam piardă din strălucire. Am putea chiar să cerem moartea lui pentru nedreptăţile pe care ţi le-a făcut. Cato îşi frecă fruntea, cu ochii închişi şi strângând din gura cărnoasă. *Există* un preţ pentru fiul meu şi trebuie să-l plătească. Foloseşte ajutorul lui Sulpicius. Nu sunt multe minţi ca a lui în toată Roma. Îţi va numi jurişti şi va găsi precedente în cutumă. Sunt sigur că acest Cezar va fi pregătit. Ai trimis citaţiile?

– Nu, aştept să se stabilească data. Am înaintat o cerere pretorului, dar încă n-am primit răspuns.

– Vezi, Antonidus, de asta ai nevoie de Sulpicius. Stai de vorbă cu el şi lasă-l să se ocupe de caz. Va avea grijă să stabilească data pentru proces în cel mult o lună. Asta e profesia lui, ştii? Ai să pui din nou mâna pe casa aia a ta, lucru pentru care aştept să-mi fii cuviincios de recunoscător şi de îndatorat.

– Vă sunt, domnule senator. Şi banii?

– Da, da, zise Cato muşcător, vei primi fonduri atât pentru judecată, cât şi pentru… cealaltă chestiune. Acum, lasă-mă să mă odihnesc. Ziua aceasta a fost lungă şi obositoare.

Chiar şi când se găsea în intimitatea propriei case, Cato vorbea cu grijă, plăcându-i ocolişurile complotului care îl obliga să ţină în slujba lui oameni de soiul lui Antonidus. Ştia că mulţi dintre senatori îl vedeau doar ca pe un om priceput numai la vorbe, care prefera o replică tăioasă, în locul ifoselor lor războinice. Asasinii reprezentau o variaţie delicioasă la intrigile pe care le ţesea de obicei şi găsea că puterea pe care o avea graţie lor era îmbătătoare. Să poţi să arăţi cu degetul înspre oricine şi să ceri morţii să se abată asupra lui! Da, era un adevărat deliciu chiar şi pentru cerul gurii cuiva care gustase atâtea lucruri ca el. Generalul plecă şi Cato ceru să i se aducă o pânză umedă, cu care să-şi acopere faţa.

CAPITOLUL TREIZECI ŞI DOI

Procesul începu când cerul se lumina spre estul Romei, în zorii aceia falşi care îi trezeau pe muncitori şi îi trimiteau pe hoţi şi târfe la culcare. Porţiunea din forum care era rezervată pentru proceduri legale era încă luminată de torţele din timpul nopţii. O mare mulţime de oameni se adunase dincolo de margine, ţinută în frâu doar de linia solidă formată de soldaţii din garda oraşului. Aceştia se aflau sub comanda directă a pretorului care urma să supravegheze procesul şi aveau însărcinarea de a păstra ordinea în cazul în care verdictul avea să nu fie pe placul gloatei. Oamenii aveau grijă să nu intre în raza de acţiune a bastoanelor pe care le purtau gărzile. În mod neobişnuit pentru un caz care privea o chestiune în aparenţă neînsemnată, băncile de pe ambele părţi ale pătratului avocaţilor erau pline şi ele. Mulţi dintre oamenii pe care Iulius îi cunoscuse în clădirea senatului veniseră să asculte, unii la invitaţia lui Iulius, alţii la chemarea lui Antonidus. Familia lui Iulius se afla la domeniul din afara oraşului. Cornelia şi fiica lui rămăseseră sub paza soldaţilor Primigeniei, cât despre Tubruk, voia să îl ştie cât mai departe cu putinţă de Antonidus şi de senatori, în ciuda asigurărilor lui că nu putea fi recunoscut.

Iulius îl căută pe Brutus cu privirea şi-l găsi în al doilea dintre cele trei rânduri, aşezat lângă o femeie care îşi înălţă capul, privindu-l. Era ceva supărător în felul rece în care îl măsura şi Iulius se întrebă cum de i se părea că ieşea în evidenţă faţă de

toţi cei din jur, de parcă ar fi stat doar cu puţin mai aproape decât oricine. După un moment nesfârşit, femeia se lăsă încet pe spate, captându-i atenţia. Avea părul desfăcut şi, înainte ca el să-şi adune destulă voinţă pentru a-şi putea desprinde privirea, ridică mâna şi dădu la o parte o şuviţă care îi căzuse lin pe chip.

Iulius se sili să se relaxeze şi să se concentreze. Inspiră aerul călduţ, revizuind în minte argumentele pe care le pregătise împreună cu juriştii, în săptămânile de după ce trimiseseră citaţiile. Dacă judecata urma să fie corectă, Iulius ştia că avea şanse foarte bune să câştige, dar, dacă oricare dintre cei trei magistraţi fusese cumpărat de duşmanii lui, procesul putea să fie o bătaie de joc în care să câştige orice, mai puţin verdictul final. Îşi plimbă privirea asupra mulţimii care se îngroşa fără să înţeleagă ce anume era în joc. Veniseră doar pentru divertisment, ca să-i asculte pe oratori şi să aplaude sau să protesteze în momentele interesante ale dezbaterii. Iulius spera şi că unii veniseră datorită zvonurilor pe care juriştii lui le porniseră prin oraş, cum că procesul n-avea să fie altceva decât apărarea publică a lui Marius. Ce-i drept, păreau să fie destul de mulţi plebei în mulţime şi vânzătorii de peşte fript şi pâine aburindă începuseră deja să vândă binişor în timp ce oamenii aşteptau răbdători ca magistraţii şi pretorul să-şi facă intrarea.

Iulius se uită din nou la scuturile acoperite, pe care Alexandria le terminase, şi observă că mulţi îşi întindeau gâturile ca să le zărească o clipă, arătând cu mâna şi discutând. Numai Alexandria, Tabbic şi el însuşi ştiau ce se ascundea sub faldurile groase de pânză, şi Iulius simţi o umbră de nerăbdare când se gândi la reacţia pe care urmau să o stârnească în momentul în care aveau să le dezvelească.

În spatele lui, cei trei jurişti ai săi răsfoiau pentru ultima dată însemnările pe care le făcuseră, cu capetele plecate în murmure joase. Îl costase doi talanţi de aur să îl angajeze pe Quintus Scaevola, dar nu erau mulţi oameni la Roma care să stăpânească la fel de bine legile îngemănate ale cutumelor şi

ale celor Douăsprezece Table[1]. Fusese nevoie de un onorariu destul de mare doar ca să-l ispitească să revină în activitate după ce se retrăsese. În ciuda mişcărilor înţepenite de artrită, Iulius descoperise că mintea din spatele ochilor cu pleoape grele era pe cât de ascuţită i se spusese că este. Îl privi pe Quintus, care mâzgălea ceva pe marginea însemnărilor pentru proces. Juristul ridică gânditor ochii şi-i surprinse privirea.

– Eşti neliniştit? întrebă Quintus, făcând semn cu teancul de notiţe spre curte şi mulţimile ascunse în umbra din jur.

– Un pic, recunoscu Iulius. Sunt foarte multe lucruri în joc.

– Să ţii minte argumentul cu valoarea. Mereu îl uiţi.

– O să ţin minte, Quintus. Am repetat totul îndeajuns, răspunse Iulius.

Începuse să-i placă juristul bătrân, deşi părea să trăiască doar pentru legi şi să nu-l intereseze nici un alt aspect al oraşului. În prima săptămână în care pregătiseră cazul, Iulius îl întrebase în glumă ce-ar fi făcut dacă ar fi descoperit că unul dintre fiii lui dăduse foc unei case din oraş. După ce se gândi îndelung, în tăcere, Quintus îi spusese că n-ar putea lua cazul, pentru că legea îi interzicea să se cheme pe sine ca martor.

Quintus îndesă însemnările în mâinile lui Iulius, cu o expresie serioasă.

– Să nu te temi să te consulţi cu mine, ţine minte. Vor încerca să te facă să vorbeşti fără să gândeşti înainte. Dacă simţi că îţi scapă argumentele, vino la mine şi te voi sfătui cât de bine pot. Mai ţii minte pasajul din cele Douăsprezece Table?

Iulius dădu ochii peste cap, exasperat.

– Cel pe care îl ştim toţi pe de rost, de când eram copii? Da, îl ţin minte.

Quintus pufni ca răspuns la sarcasmul lui Iulius.

– Poate că ar trebui să-l mai spui o dată, doar ca să fim siguri, zise neclintit.

---

[1] Cod de legi elaborat la Roma, în jurul anului 450 î.H., care stă la baza dreptului roman. (n.tr.)

Iulius deschise gura să spună ceva, dar câteva aplauze slabe îl întrerupseră.

– Vin magistraţii... şi pretorul. N-au întârziat decât o oră, maestre Scaevola, sâsâi unul dintre juriştii mai tineri înspre Quintus.

Iulius le urmări privirea şi văzu grupul care ieşea din clădirea senatului, unde se pregătiseră.

Mulţimea făcu linişte, aşteptându-i pe cei patru care veneau încet, însoţiţi de gărzi, către zona destinată curţii. Iulius îi privi cu mare atenţie. Pretorul îi era necunoscut, un om scund, roşu la faţă şi chel în creştet. Mergea cu capul aplecat, ca şi cum ar fi fost cufundat în rugăciune. Îşi ocupă locul de pe platforma înălţată care fusese montată pentru proces. Iulius văzu cum pretorul face un semn spre centurionul gărzilor şi apoi înspre magistraţii care se aşezară lângă el.

Aceştia din urmă îi erau destul de cunoscuţi şi Iulius expiră prelung, uşurat că nu recunoştea în nici unul dintre ei un membru al vreunei facţiuni din senat. Cea mai mare teamă a lui era ca nu cumva magistraţii să fie animalele de casă ale lui Cato, dar se destinse când unul dintre ei îi zâmbi. Tribunul plebei se aşeză alături de ei, fiind cel mai în vârstă dintre magistraţi. Mulţimea îl aclamă într-o doară pe cel care o reprezenta şi omul zâmbi şi ridică mâna într-un semn scurt de mulţumire. Îl chema Servius Pella şi asta era cam tot ce ştia Iulius despre el. Părul alb era tuns scurt, pe un craniu colţuros, iar ochii adânciţi în orbite păreau negri în lumina slabă a torţelor. Pentru o clipă, Iulius îşi dori să-şi fi făcut timp să stea de vorbă cu el la întrunirile senatului, dar împinse gândul acela la o parte. N-avea rost să-şi facă griji din pricina magistraţilor, ştia asta. Dacă reuşea să facă faţă ifoselor lui Rufus, avocatul lui Antonidus, avea un caz destul de puternic. Dacă se făcea de râs, avea să piardă mai mult decât casa ce-i aparţinuse lui Marius. În mare măsură, ar fi pierdut şi statutul pe care îl dobândise în senat şi chiar în oraş. Nu putea

să regrete riscurile pe care şi le asumase ca să forţeze procesul acela. Marius nu s-ar fi aşteptat la mai puţin din partea lui.

Iulius aruncă o privire către locul unde şedea Cato şi descoperi că privirea greoaie a acestuia era aţintită asupra lui cu interes. Ca întotdeauna, Bibilus şi Catalus stăteau lângă el. Suetonius stătea alături de tatăl său şi acelaşi zâmbet încrezut se întindea pe ambele feţe. Chiar dacă n-ar fi ştiut deja că sunt rude, expresiile acelea identice i-ar fi demonstrat-o.

Iulius se uită în altă parte, ca să nu-şi lase furia să se vadă. Adepţii lui Cato aveau să înveţe cu timpul să se teamă de el, pe măsură ce va fi distrus, unul câte unul, pilonii influenţei lor.

Quintus îl bătu pe Iulius pe umăr şi se aşeză lângă ceilalţi jurişti. Mulţimea se foia şi şuşotea. Simţea că procesul era pe cale să înceapă. Iulius se uită din nou la scuturi, ca să se asigure că acoperitorile nu alunecaseră şi nu lăsau nimic la vedere.

Pretorul se ridică încet, netezindu-şi cu mâinile faldurile togii. Porunci cu un semn să fie stinse torţele şi toţi cei prezenţi aşteptară ca fiecare lumină în parte să fie acoperită. Zorii cenuşii luminau acum forumul.

– Această augustă instanţă s-a reunit în ziua a nouăzeci şi patra din anul consular. Să se consemneze. Le cer tuturor celor prezenţi aici, sub privirile zeilor, să rostească doar adevărul, sub pedeapsa cu exilul. Celui care va declara fals în faţa acestei curţi i se vor lua focul, sarea şi apa şi va fi alungat din Roma, unde nu se va putea întoarce, după cum prevăd edictele.

Pretorul făcu o pauză şi se întoarse să privească întâi spre Antonidus, apoi către Iulius. Ambii înclinară capetele în semn că au înţeles, iar pretorul continuă cu voce înaltă, care plutea desupra rândurilor liniştite.

– În acest caz de *rei vindicatio*[1], cine este reclamantul?

Antonidus făcu câţiva paşi pe pardoseala curţii.

---

[1] Acţiune în revendicare, intentată de proprietar împotriva posesorului (n.tr.)

– Eu sunt. Generalul Antonidus Severus Sertorius. Susţin că proprietatea mea se află în posesia ilegală a învinuitului.

– Şi cine va vorbi în numele tău?

– Avocatul meu este Rufus Sulpicius, răspunse Antonidus.

Cuvintele lui stârniră murmure de entuziasm în mulţime, sub privirea sumbră a pretorului.

– Să vină în faţă învinuitul, zise acesta tare.

Iulius coborî de pe platforma pe care erau aşezate scuturile şi îl privi pe Antonidus.

– Eu sunt Gaius Iulius Cezar, învinuitul în această cauză şi pretind posesia respectivei proprietăţi. Eu singur voi vorbi în numele meu.

– Ai adus o parte a proprietăţii, ca simbol?

– Da, domnule, răspunse Iulius.

Se întoarse spre şirul de drapaje şi, cu mişcări îndemânatice, smulse stofa de pe primul scut şi îl dezvălui curţii. Murmure de uimire străbătură mulţimea, urmate de şoapte încântate.

Scutul îi depăşise aşteptările lui Iulius. Alexandria dăduse totul, ştiind că putea să îşi facă un renume într-o singură zi, având în vedere că scuturile aveau să fie văzute de senatori şi de magistraţi.

Scutul era tivit cu ornamente de bronz, dar toţi ochii se aţintiră asupra chipului şi umerilor lui Marius, un relief în mărime naturală, care îi privea intens pe toţi cei prezenţi. Murmurele continuară îndelung, apoi aplauze se auziră din mulţimea care încerca astfel să-şi arate admiraţia pentru generalul mort.

Antonidus vorbi aprins cu avocatul şi Sulpicius îşi drese vocea, ca să atragă atenţia magistraţilor. Zarva pe care o făcea mulţimea punea la încercare răbdarea pretorului, care făcu un semn cu palma întinsă înspre centurionul gărzilor. Soldaţii loviră cu bastoanele în pavaj şi mulţimea se potoli, temându-se de un atac. Rufus păşi în faţă. Era un om uscăţiv, cu o figură ca de vultur, îmbrăcat într-o robă închisă la culoare. Arătă cu dispreţ către scut.

– Onorat pretor, clientul meu insistă asupra faptului că acest... obiect nu aparține casei disputate. Nu poate fi folosit ca simbol, întrucât nu face propriu-zis parte din proprietatea în cauză.

– Cunosc legea, Rufus. Nu încerca să-mi ții prelegeri, răspunse pretorul crispat. Se întoarse spre Iulius. Cum răspunzi?

– Este adevărat că, atâta vreme cât Antonidus a fost în posesia ilegală a casei, nici un asemenea scut nu atârna pe pereți. Dar, în dimineața asta, scutul se afla în casă şi nu există nici un motiv pentru care n-ar putea fi simbolul proprietății. Pot aduce martori care să dovedească tot ce spun, zise Iulius calm.

Pretorul aprobă din cap.

– Nu este necesar. Accept argumentul. Vom folosi scutul acesta.

Se încruntă când un val nou de încântare cuprinse mulțimea din jur şi începu să ridice mâna, ca să facă din nou semn gărzilor. Vociferările se potoliră. Nimeni nu voia să-l facă să-şi piardă răbdarea.

– Reclamant şi învinuit, apropiați-vă de simbol şi îndepliniți ritul de disputare a proprietății, rosti cu o voce răsunătoare.

Antonidus traversă încăperea cu o suliță subțire în mâini. Iulius păşi alături de el pe platformă şi se strădui să nu lase să se vadă vreun semn de triumf, care să îi ofenseze pe magistrați. Cu un clinchet metalic, Iulius atinse uşor scutul cu vârful suliței, apoi făcu un pas în spate. Antonidus coborî şi el vârful suliței înspre scut şi buzele i se strânseră când cineva din mulțime îl luă în râs. Apoi, se întoarse cu spatele la Iulius şi reveni la locul lui de lângă Rufus. Acesta stătea cu brațele încrucişate, destins şi netulburat.

– Proprietatea a fost însemnată ca obiect al disputei. Procesul poate începe, intonă pretorul şi se aşeză confortabil pe scaun.

Rolul lui în desfăşurarea procedurilor se încheiase până când venea vremea să suspende şedința. Cei trei magistrați se ridicară şi se înclinară în fața lui. Apoi, unul dintre ei îşi drese vocea.

– Avocatul reclamantului trebuie să vorbească primul, spuse magistratul spre Antonidus.

Rufus se înclină şi făcu trei paşi în faţă, ca să stăpânească mai bine spaţiul larg.

– Pretor, magistraţi, senatori, începu el. Cauza aceasta este simplă, deşi pedepsele care se impun sunt cele mai drastice prevăzute de legile noastre. Acum cinci săptămâni, învinuitul a adus în oraş oameni înarmaţi, în scopuri violente. O asemenea fărădelege se pedepseşte cu moartea sau exilul. Pe lângă aceasta, învinuitul şi-a pus oamenii să intre cu forţa într-o locuinţă privată, aceea a reclamantului, generalul Antonidus. Pedeapsa pentru această fărădelege este doar o biciuire, deşi, după moartea învinuitului, ar fi un gest inutil de cruzime.

Se opri şi râsete reţinute traversară băncile curţii. Gloata nu râse.

– Servitorii şi gărzile casei au fost bruscaţi şi, când proprietarul s-a întors, aceiaşi soldaţi i-au interzis să intre în propria casă. Clientul meu nu e un om răzbunător, dar fărădelegile săvârşite împotriva lui au fost multe şi grave. Ca avocat al său, solicit să i se administreze învinuitului cea mai severă pedeapsă. Moartea sub sabie este singurul răspuns posibil la o încălcare atât de gravă a legilor Romei.

Aplauze politicoase se auziră dinspre oamenii din jurul lui Cato. Rufus înclină uşor din cap către ei şi-şi reluă locul. Ochii strălucitori dezminţeau expresia destinsă pe care şi-o compusese.

– E rândul învinuitului, continuă magistratul.

Pe chipul lui nu se citea nici un semn că fusese sau nu mişcat de cuvintele lui Rufus. Totuşi, când Iulius păşi în faţă, stomacul i se făcu ghem. Ştiuse că puteau să ceară moartea lui, dar să audă lucrul acesta în faţa instanţei era o realitate care îi zdruncina încrederea.

– Pretor, magistraţi, senatori, popor al Romei, rosti Iulius îndeajuns de tare, încât să fie auzit de mulţime.

Aceasta îl aclamă, deşi pretorul se încruntă la el. Înainte să continue, Iulius îşi puse gândurile în ordine. Simţea instinctiv că apărarea pe care o pregătise pentru Marius urma să aibă mai mult efect în rândul oamenilor care suferiseră sub regimul lui Sulla decât asupra judecătorilor tăcuţi. Dar ştia şi că era periculos să încerce să manipuleze plebea, lucru care i-ar fi putut face pe magistraţi să se întoarcă împotriva cazului solid pe care îl pregătise. Trebuia să fie atent.

– Povestea acestei cauze n-a început acum cinci săptămâni, zise Iulius. A început într-o noapte de acum trei ani, când oraşul se pregătea de război civil. Marius era consul legitim al Romei şi legiunea lui fortificase oraşul împotriva atacului...

– Onoraţi magistraţi, fac apel la dumneavoastră să-i cereţi să pună capăt acestui discurs sforăitor, spuse Rufus, ridicându-se în picioare. Chestiunea în discuţie este dreptul de proprietate asupra unei case, nu conflictele istoriei.

Magistraţii se sfătuiră un moment, apoi unul dintre ei se ridică.

– Nu mai întrerupe, Rufus! Învinuitul are dreptul să-şi susţină cauza cum crede de cuviinţă, zise el.

Rufus cedă şi îşi reluă locul pe scaun.

– Mulţumesc, onoraţi magistraţi, continuă Iulius. E bine ştiut că Marius a fost unchiul meu. Şi-a asumat răspunderea de a apăra oraşul de unul singur, când Sulla a plecat în Grecia să-l înfrângă pe Mithridates, sarcină pe care a îndeplinit-o destul de prost.

Mulţimea râse scurt, apoi se potoli când pretorul fulgeră cu privirea. Iulius continuă:

– Marius era sigur că Sulla avea să se întoarcă în oraş cu scopul de a dobândi puterea absolută. Tocmai ca să evite asta, a fortificat zidurile oraşului şi şi-a pregătit oamenii să apere populaţia împotriva unui atac armat. Dacă Sulla s-ar fi apropiat de ziduri fără violenţă, i s-ar fi permis să-şi reia atribuţiile consulare şi pacea oraşului ar fi rămas netulburată. În loc de asta,

Sulla a lăsat în urmă asasini care l-au atacat pe generalul Marius într-o încercare mârşavă de a-l ucide. Oamenii lui Sulla au deschis porţile şi şi-au lăsat stăpânul să intre în oraş. Cred că acela a fost primul atac armat asupra Romei după mai bine de două sute de ani.

Iulius se opri să respire şi îi privi pe magistraţi, ca să vadă reacţiile provocate de cuvintele lui. Aceştia îl priviră impasibili, iar aerul lor neutru nu lăsa să transpară nimic.

– Unchiul meu a fost ucis de pumnalul mânuit de însuşi Sulla. Legiunea lui a luptat cu vitejie zile întregi, dar a fost învinsă de invadator.

– E prea de tot! strigă Rufus, sărind în picioare. Se foloseşte de protecţia oferită de proces ca să întineze numele unui conducător iubit al Romei. Solicit să fie tras la răspundere pentru această nesocotinţă.

Magistratul care vorbise mai devreme se aplecă în faţă şi i se adresă lui Iulius:

– Abuzezi de răbdarea noastră, Cezar. Dacă verdictul se va dovedi nefavorabil ţie, fii sigur că vom cântări această lipsă de respect când se va stabili sentinţa. Înţelegi?

Iulius dădu din cap şi înghiţi repede, ca să-şi umezească gâtul.

– Înţeleg, dar vorbele acestea trebuie rostite.

Magistratul ridică din umeri.

– Doar e capul tău la mijloc, bombăni.

Iulius respiră adânc, încercând să se liniştească, apoi vorbi din nou:

– Ce a urmat se ştie deja. Ca învingător, Sulla s-a proclamat dictator. Nu vreau să vorbesc despre vremurile acelea din istoria Romei.

Magistratul aprobă hotărât din cap şi Iulius continuă:

– Chiar dacă apărase oraşul în mod legiuit, Marius a fost declarat trădător şi bunurile sale au fost vândute de către stat. Casa lui a fost scoasă la licitaţie publică şi cumpărată de reclamantul din această cauză, generalul Antonidus. Legiunea lui Marius a fost dizolvată şi numele ei a fost şters de pe sulurile din senat.

Iulius se opri şi îşi coborî capul de parcă i-ar fi fost ruşine de faptele acelea. Murmure trecură printre senatorii prezenţi, care îşi şopteau întrebări şi comentarii unul altuia. Apoi, Iulius ridică din nou capul şi vocea i se reverbă peste magistraţi şi mulţime deopotrivă:

– Cazul meu se sprijină pe trei argumente. Primul se referă la faptul că Primigenia a fost reînscrisă pe listele legiunilor, cu onoare. Dacă legiunea nu a fost acoperită de nici o pată, cum e posibil ca generalul ei să fie considerat trădător? În al doilea rând, dacă Marius a fost pedepsit pe nedrept, atunci bunurile sale ar trebui să îmi revină în calitate de unic moştenitor. În sfârşit, acţiunile pe care le-am întreprins pentru a-mi recupera casa din mâinile hoţilor au fost săvârşite cu convingerea că instanţa va arăta clemenţă, în lumina sorţii injuste a lui Marius. Multe nedreptăţi au fost comise, e adevărat, dar *împotriva* mea, nu de către mine.

Mulţimea începu să ovaţioneze şi gărzile loviră din nou cu bastoanele în pământ. Magistraţii îşi apropiară capetele pentru o clipă, apoi unul dintre ei îi făcu semn lui Rufus că are cuvântul.

Sulpicius se ridică, oftând exagerat.

– Încercările lui Cezar de a crea confuzii în legătură cu cauza judecată sunt admirabile în seriozitatea lor. Dar legea vede lucrurile aşa cum sunt. Nu mă îndoiesc că onoraţilor magistraţi le-a plăcut această întoarcere în istorie la fel de mult ca mie, dar presupun că realizează că această interpretare este colorată de relaţia personală pe care a avut-o învinuitul cu fostul general. Oricât de mult mi-ar plăcea să mă angajez într-o polemică privitoare la viziunea aceasta personală, care ne-a fost prezentată drept adevăr neîndoielnic, consider că este necesar să reducem chestiunea la fundamentele sale legale şi să nu mai irosim timpul tuturor celor prezenţi. Îl privi pe Iulius cu un zâmbet prietenos, astfel încât toţi să vadă că îi ierta tânărului nechibzuinţa. Aşa cum ni s-a zis, clientul meu a cumpărat casa la licitaţie şi vânzarea a fost întru totul legală. Numele clientului meu este scris în documentul de vânzare.

Faptul că soldaţi înarmaţi i-au furat proprietatea marchează o întoarcere la folosirea forţei pentru rezolvarea diferendelor. Sunt sigur că toată lumea a văzut momentul de la începutul procesului când suliţele au fost atinse de scutul acela arătos. Vă amintesc că gestul simbolic al luptei este, întocmai, simbolic. La Roma, nu ridicăm sabia ca să punem capăt neînţelegerilor, fără să ne supunem legii. Am toată înţelegerea pentru argumentele invocate de tânărul Cezar, dar nu au nici o relevanţă pentru cauza aceasta. Sunt convins că i-ar plăcea să ne poarte şi mai mult în urmă şi să ne împărtăşească povestea casei încă de la prima piatră de temelie, dar nu consider că e necesar să lărgim chestiunile într-atât. Mă văd nevoit să repet cererea pentru pedeapsa cu moartea, deşi regret că Roma va pierde un tânăr avocat atât de pătimaş.

Pe faţa lui se citea tristeţea pentru pedepsele aspre care urmau. Îşi reluă locul şi se sfătui cu Antonidus, care îl privea pe Iulius cu ochii mijiţi.

Iulius se ridică şi se întoarse încă o dată spre magistraţi.

– Rufus a făcut referire la un document de vânzare. Consider că ar trebui să îl prezinte în faţa instanţei, zise repede.

Magistraţii se uitară către Rufus, care făcu o grimasă.

– Onoraţi magistraţi, dacă bunul în cauză ar fi un cal sau un sclav, de bună seamă că aş putea prezenta asemenea documente. Din păcate, este vorba despre o casă, una pe care s-a pus stăpânire prin forţă. După cum bine ştie Cezar, actele erau înăuntrul casei.

Magistratul care părea să vorbească în numele celorlalţi se uită încruntat la Iulius.

– Se află documentele acestea în posesia ta? întrebă el.

– Jur că nu, răspunse Iulius. Pe onoarea mea, nu e nici urmă de aşa ceva în casa lui Marius.

Se aşeză din nou. Arsese documentele cu o noapte înainte, aşa cum îl sfătuise Quintus, şi avea conştiinţa împăcată.

– Aşadar, nici una din părţi nu poate prezenta documente de proprietate? continuă magistratul, pe un ton egal.

Iulius dădu din cap şi Rufus imită mişcarea, cu faţa crispată de enervare. Se ridică şi se adresă din nou magistraţilor.

– Clientul meu a bănuit că documente-cheie, ca acela, aveau să „dispară" înaintea procesului, zise el şi îl privi pe Iulius cu un dispreţ prost mascat. Astfel, am adus un martor care a fost prezent la licitaţie şi care poate da asigurări că vânzarea a fost legală.

Martorul se ridică de pe scaunul de lângă Antonidus şi păşi în faţă. Iulius îl recunoscu ca fiind unul dintre indivizii care stăteau mereu aproape de Cato, în clădirea senatului. Era un om cocoşat, cu aspect fragil, care-şi îndepărta tot timpul o şuviţă de pe frunte.

– Eu sunt Publius Tenelia. Pot depune mărturie despre caracterul legal al vânzării.

– Pot să-i pun întrebări acestui om? întrebă Iulius şi păşi în faţă când primi permisiunea.

– Ai fost de faţă pe toată durata licitaţiei? întrebă Iulius.

– Da. Am fost acolo de la început la sfârşit.

– Ai văzut când actul de vânzare a fost semnat cu numele lui Antonidus?

Omul avu o clipă de ezitare înainte să răspundă.

– Am văzut numele, zise.

Ochii îi erau neliniştiţi şi Iulius ştiu că adevărul era altul.

– Aşadar, ai zărit documentul doar pentru câteva momente? insistă Iulius.

– Nu, l-am văzut bine, răspunse omul mai încrezător.

– Ce sumă a plătit generalul?

În spatele martorului, Rufus zâmbi, înţelegând manevra. N-avea să meargă. Martorul fusese pregătit pentru întrebări ca aceea.

– O mie de sesterţi, răspunse triumfător Tenelia.

Zâmbetul îngheţă când, din rândurile mulţimii, izbucni un cor de strigăte batjocoritoare. Multe capete se întoarseră spre masa de plebei şi Iulius văzu că străzile se umpluseră de când începuse procesul. Fiecare locşor liber fusese ocupat şi forumul gemea de oameni. Magistraţii se uitară unul la altul şi pretorul strânse din dinţi îngrijorat. Cu un public atât de numeros, era din ce în ce mai probabil să apară probleme. Se gândi să trimită un mesager la barăcile gărzilor. Era nevoie de mai mulţi soldaţi ca să păstreze ordinea.

Când mulţimea se potoli, Iulius vorbi din nou:

– Onoraţi magistraţi, în timp ce pregăteam cazul, am pus să fie evaluată casa. Dacă ar fi fost vândută în dimineaţa asta, cumpărătorul ar fi trebuit să plătească în jur de un milion de sesterţi, nu o mie. Un anumit pasaj din cele Douăsprezece Table este relevant în privinţa aceasta.

În vreme ce Iulius se pregătea să citeze pasajul, Rufus ridică ochii plictisit, iar martorul care nu fusese trimis la loc începu să se foiască.

– „Bunurile nu pot trece de la cumpărător la vânzător dacă valoarea lor nu e plătită“, zise Iulius răspicat.

Mulţimea vociferă în semn de aprobare pentru argumentul acela. Începură câteva conversaţii, în timp ce unii le explicau pasajul altora.

– O mie de sesterţi pentru o proprietate de un milion nu se poate spune că „valoarea a fost plătită“, onoraţi magistraţi. Vânzarea aceea a fost o farsă a favorurilor, licitaţia a fost o batjocură. Nici nu se poate spune că o tranzacţie legală a avut loc, de vreme ce nu există un document de vânzare.

Rufus se ridică încet.

– Poate Cezar vrea să ne facă să credem că orice afacere bună reprezintă o încălcare a Tablelor, începu el.

Mulţimea îl huidui şi pretorul îşi trimise mesagerul după soldaţi.

– Trebuie să repet, Cezar nu vrea decât să distragă atenţia instanţei cu digresiuni inutile. Martorul acesta a dovedit că vânzarea a fost legală. Suma plătită n-are nici o importanţă. Clientul meu ştie să se tocmească.

Se aşeză, încercând să ascundă cât de mult îl înfuriase argumentul acela. Nu puteau să recunoască deschis că licitaţia chiar fusese o farsă prin care Sulla îşi răsplătise favoriţii. Dar Cezar avusese grijă ca toţi cei prezenţi să priceapă, dacă nu ştiau deja. În orice caz, mulţimea nu ştiuse. Din ce în ce mai multe priviri furioase îl ţintuiau pe Antonidus, care se scufunda tot mai mult în scaun.

– Mai mult, continuă Iulius de parcă Rufus n-ar fi zis nimic, având în vedere că problema valorii casei a fost ridicată chiar de martorul lui Antonidus, aş vrea să vă supun atenţiei o altă chestiune. Dacă verdictul curţii îmi este favorabil, ca unic moştenitor al lui Marius, cer să îmi fie plătită chirie pe cei doi ani în care generalul Antonidus a ocupat casa. Suma aproximativă care mi se datorează este de treizeci de mii de sesterţi. Cer să mi se acorde această sumă împreună cu dreptul de proprietate asupra casei, ca despăgubire ce i se cuvine familiei mele.

– Ce? Cum îndrăzneşti să ceri aşa ceva?

Antonidus se ridicase de pe scaun şi spumega de furie. Rufus se străduia să-l împingă la loc, vorbindu-i agitat la ureche. Când Antonidus se potoli, Rufus se întoarse spre magistraţi.

– De parcă multele nedreptăţi săvârşite împotriva clientului meu n-ar fi fost de ajuns, Cezar încearcă să-l provoace şi să-l umilească în public. Casa era goală în momentul în care generalul Antonidus a intrat în posesie legală, în urma vânzării. Nu se pune problema de a plăti chirie.

– Familia mea a ales să lase casa goală şi avea tot dreptul să facă asta. Banii mi se cuvin din partea chiriaşului care e clientul tău, se răsti Iulius la el.

Magistratul îşi drese vocea, apoi înclină capul, ascultând ce-i spuneau ceilalţi doi.

– Suntem de părere că această cauză este îndeajuns de clară. Părţile doresc să mai spună ceva înainte să deliberăm asupra verdictului?

Iulius cotrobăi prin fiecare cotlon al minţii, dar spusese deja tot ce voise să spună. Ochii lui se întoarseră spre scuturile de bronz. Rezistă impulsului de a le dezvălui mulţimii, ştiind că magistraţii aveau să vadă gestul acela ca pe un spectacol ieftin. Nu putea ghici care avea să fie verdictul şi, când se întoarse spre Quintus, bătrânul ridică din umeri.

– Eu nu doresc să adaug nimic, onoraţi judecători, am încheiat, zise Iulius.

Mulţimea începu să-l aclame şi să strige insulte spre Rufus, care îşi încheie şi el pledoaria. Cei trei magistraţi se ridicară şi se înclinară în faţa pretorului, apoi plecară către clădirea senatului, unde aveau să hotărască verdictul final. Soldaţii care tocmai ajunseseră le deschideau calea, înarmaţi cu săbii, în loc de bastoane.

După ce magistraţii plecară, pretorul se ridică în picioare şi se adresă mulţimii, ridicând vocea sa profundă:

– Când magistraţii se vor întoarce, nimeni nu va provoca dezordine, indiferent de rezultat. Fiţi siguri că orice urmă de ostilitate va atrage o pedeapsă rapidă şi definitivă. Veţi pleca în linişte şi oricine se opune va suferi consecinţele nemulţumirii mele.

Se aşeză din nou, ignorând privirile ameninţătoare ale cetăţenilor Romei. Liniştea dură doar câteva secunde, apoi o voce strigă: „Ma-ri-us!" şi cei din jur i se alăturară. În câteva momente, toată mulţimea striga numele generalului şi bătea din picioare, iar membrii adunaţi ai senatului priveau nelinişţiţi în jur, realizând dintr-odată că între ei şi gloată nu era decât un şir subţire de soldaţi.

Iulius hotărî că venise momentul să dezvăluie şi restul muncii Alexandriei. Îi căută privirea şi, cu mişcări de o încetineală calculată, apucă stofa aspră care acoperea primul scut.

Alexandria zâmbi nerăbdătoare. Iulius smulse materialul şi mulţimea începu să strige. Erau cele trei săgeţi încrucişate ale Primigeniei, legiunea atât de dragă lui Marius. În rândul al doilea al băncilor, Brutus se ridică în picioare şi începu să aclame, la fel de aprins ca mulţimea. Alţii care stăteau pe lângă el îi urmară exemplul.

Pretorul îi strigă lui Iulius un ordin, care se pierdu peste gloata dezlănţuită. Iulius se duse la celelalte scuturi, dezvelindu-le unul câte unul. Cu fiecare scut dezvelit, urletele mulţimii deveneau tot mai sălbatice. Cei din faţă strigau la cei din spate, descriind ce vedeau. Părinţii ridicau pe umeri copiii mici. Pe alţii, plăcerea îi făcea să lovească aerul cu pumnii. Scuturile înfăţişau scene din viaţa lui Marius: bătăliile sale din Africa, Triumful lui pe străzile oraşului, ţinuta mândră cu care îl aşteptase pe Sulla sub ziduri.

Iulius întinse mâna spre acoperitoarea ultimului scut şi se opri teatral. Mulţimea se linişti ca la un semn. Apoi, Iulius smulse stofa şi dezvălui ultimul scut. Acesta străluci în soarele dimineţii, cu desăvârşire gol.

În tăcerea care se lăsă, Iulius strigă:

– Oameni ai Romei, astăzi vom plăsmui ultima imagine!

Mulţimea izbucni în urlete de încântare, care îl făcură pe pretor să sară în picioare şi să strige la gărzi. Acestea lărgiră spaţiul dintre gloată şi curte, împingându-i pe oameni cu bastoanele. Plebeii se traseră înapoi nedumeriţi, strigând sfidări şi batjocuri spre Antonidus. Numele lui Marius se auzi din nou, ca o incantaţie. Părea că toată Roma îl rostea.

În lumina cenuşie, Cornelia privi cum Tubruk se apleacă şi o sărută pe Clodia. Era atât de blând, încât vederea acelui sărut fusese aproape dureroasă, dar nu-şi putuse dezlipi privirea. Ascunsă în umbra unei ferestre, Cornelia se simţi mai singură decât oricând. De bună seamă, Clodia avea să ceară să fie eliberată şi atunci ea n-ar mai fi avut pe nimeni.

Zâmbi amar în timp ce pipăia locurile dulci din amintirea ei. Totul ar fi trebuit să fie altfel. Iulius părea atât de plin de energie și de viață în timp ce lua Roma în stăpânire, dar nimic din exuberanța aceea n-avea de-a face cu ea. Își aminti cum se revărsau cuvintele din el pe vremea când Marius mai trăia. Trebuise să-i acopere gura cu mâna, ca să nu-l audă tatăl ei sau servitorii cum vorbea și râdea lângă ea. Fusese atâta bucurie în el pe atunci! Acum, era un străin. O dată sau de două ori, îl surprinsese privind-o cu ceva din focul de odinioară, dar privirea aceea dispăruse de îndată ce Cornelia își dăduse seama de ea. De câteva ori, își adunase tot curajul și-i ceruse să facă dragoste cu ea, doar ca să spargă gheața ce se forma între ei. Își dorise să se întâmple, visase chiar că se întâmpla, dar, de fiecare dată, amintirea degetelor brutale ale lui Sulla îi distrusese hotărârea și Cornelia alunecase singură în coșmarurile ei. Sulla murise, își spunea, dar încă îi mai vedea fața și câteodată i se părea că îi simte mirosul în adierea vântului. Momentele acelea o făceau să se chircească în așternuturi și să alunge lumea.

Tubruk își petrecu brațul pe după doica ei și Clodia își odihni capul pe umărul lui, șoptindu-i. Preț de o clipă, Cornelia auzi râsul gutural al lui Tubruk și simți un ghimpe de invidie pentru ce găsiseră cei doi. Nu avea inima să o refuze pe Clodia dacă îi cerea să o elibereze. Dar nu putea să suporte gândul că avea să devină nevasta uitată a lui Iulius, în timp ce el își sărbătoarea gloria în oraș și împreună cu legiunea. Le văzuse ea pe acele matroane romane veninoase, care aveau doici la copii și sclavi care se ocupau de casă. Își petreceau zilele cumpărând stofe scumpe și întreținându-și cercul social. Clodia vedea lucrurile acelea ca pe un soi de moarte. Ce milă avea să le fie de Cornelia când aveau să dezgroape cu ghearele adevărul despre căsătoria ei lipsită de dragoste.

Cornelia se frecă la ochi, furioasă. Își spuse că era prea tânără ca să se lase distrusă. Dacă era nevoie de încă un an ca să-și revină, atunci avea să aștepte să se vindece. Chiar dacă se schimbase în

lunile de captivitate, în Iulius mai era ceva din tânărul pe care îl cunoscuse ea. Cel care își riscase viața și relația cu tatăl Corneliei doar ca să vină în camera ei, peste acoperișurile alunecoase. Numai dacă ar fi putut să-l păstreze în gând pe tânărul acela, poate ar fi fost în stare să-i vorbească din nou și poate și el și-ar fi amintit de fata pe care o iubise. Poate conversația aceea nu s-ar mai fi transformat într-o ceartă și nici unul din ei n-ar fi plecat, lăsându-l singur pe celălalt.

O umbră se mișcă în curte și Cornelia înălță capul, să vadă. „Probabil că este un soldat care își face rondul", se gândi, apoi expiră adânc când noaptea cenușie îl dezvălui. Era Octavian. Îi spiona pe cei doi iubiți. Dacă îl striga, momentul de intimitate dintre Clodia și Tubruk s-ar fi spulberat. Speră că măcar băiatul avea destulă minte încât să nu se apropie prea mult.

Și Iulius crescuse între zidurile acelea și cândva fusese la fel de fascinat de misterele dragostei ca și Octavian.

Se uită în liniște cum Octavian se ghemuiește în spatele unui jgheab, pândindu-l pe Tubruk. Cuplul se sărută din nou și Tubruk întinse mâna spre pământ. Începu iarăși să râdă în timp ce căuta ceva cu degetele. Găsi ce voia și Cornelia văzu cum brațul lui se trage înapoi și țâșnește înainte, aruncând pietricele spre ascunzătoarea lui Octavian.

– Du-te la culcare! îi strigă Tubruk copilului.

Cornelia zâmbi și plecă de la fereastră, hotărâtă să asculte și ea sfatul acela.

– Se deschid ușile senatului! zise Quintus peste umărul lui Iulius.

Acesta se uită într-acolo și văzu că magistrații se întorceau.

– A mers repede, îi zise agitat juristului.

Bătrânul dădu din cap.

– În cazuri ca acesta, nu cred că e de bine când se deliberează repede, bombăni sumbru.

Iulius se încordă, cuprins brusc de frică. Oare făcuse îndeajuns? Dacă verdictul se dădea împotriva lui şi magistraţii acceptau cererea pentru pedeapsa capitală, avea să fie mort până la apus. Auzea cum sandalele lor bocăneau pe lespezile forumului de parcă ar fi marcat ultimele momente ale vieţii lui. Simţi pe sub togă şiroaiele de sudoare rece, care i se prelingeau pe coaste.

Se ridică împreună cu restul asistenţei, întâmpinându-i pe magistraţi şi înclinându-se când aceştia intrară. Soldaţii care îi însoţiseră îşi ocupară poziţiile, cu mâinile pe săbii, dublând şirul celor care despărţeau curtea de mulţimea privitorilor. Lui Iulius i se făcu inima mică. Dacă soldaţii aceia se aşteptau la probleme, era posibil ca magistraţii să-i fi avertizat în legătură cu verdictul.

Cei trei îşi ocupară locurile cu lentoare demnă. Iulius încercă să îi privească în ochi. Avea nevoie disperată de orice indiciu în legătură cu ce avea să fie, dar feţele lor nu trădau nimic. Mulţimea amuţi pe măsură ce tensiunea creştea.

Magistratul care vorbise în timpul procedurilor se ridică încet în picioare, cu o expresie sumbră.

– Roma, auzi-ne verdictul! strigă. Am căutat adevărul şi vorbele noastre sunt lege.

În mod inconştient, Iulius îşi ţinu răsuflarea. Liniştea care îl înconjura era aproape dureroasă după izbucnirile de ovaţii şi scandări.

– Mă pronunţ în favoarea generalului Antonidus, zise magistratul, cu capul şi gâtul drepte.

Mulţimea începu să urle de furie, apoi amuţi din nou, când al doilea magistrat se ridică.

– Şi eu mă pronunţ în favoarea lui Antonidus, zise el, mâturând cu privirea mulţimea haotică.

Vorbele lui stârniră un nou val de urlete de protest. Iulius ameţi.

Tribunul se ridică la rândul lui şi privi mulţimea, reliefurile de bronz şi, în fine, pe Iulius.

– Ca tribun, am drept de veto asupra judecății colegilor mei. Nu e o cale pe care aş alege-o cu uşurință. Am cântărit cu grijă toate argumentele. Făcu o pauză, pentru a da mai multă greutate cuvintelor. Astăzi, îmi exercit dreptul de veto. Verdictul e în favoarea lui Cezar, spuse tribunul.

Mulțimea înnebuni de bucurie şi scandările „Ma-ri-us, Ma-ri-us!" începură din nou, mai puternice ca oricând.

Iulius se prăbuşi pe scaun, ştergându-şi sudoarea de pe frunte.

– Bravo, tinere, zâmbi Quintus ştirb. De-acum, multă lume îşi va aminti numele tău dacă te hotărăşti să candidezi pentru o funcție mai înaltă. Ce-i drept, mi-a plăcut ce-ai făcut cu scuturile alea. Cam strident, dar plebei îi place aşa ceva. Felicitări!

Iulius expiră prelung, simțindu-se în continuare amețit de cât de aproape fusese de o catastrofă. Cu picioarele moi, traversă curtea, spre scaunul lui Antonidus. Vorbi îndeajuns de tare, încât să-l audă magistrații peste zarva mulțimii şi puse în mişcare prima parte a răzbunării pentru suferințele Corneliei.

– Îmi pun mâinile asupra ta pentru datoria de treizeci de mii de sesterți, zise, apucând brutal toga lui Antonidus.

Generalul înțepeni de furie neputincioasă. Îl căută din priviri pe Cato, printre cei care ocupau băncile. Iulius se întoarse şi el către şirurile de bănci, fără să slăbească strânsoarea asupra lui Antonidus. Văzu cum Cato întâlneşte privirea generalului, apoi scutură uşor din cap, cu o expresie de dezgust. Antonidus păru năucit de felul în care sorții i se întorseseră împotrivă.

– Nu am atâția bani, rosti el.

Rufus interveni:

– Se obişnuieşte să se acorde un termen de treizeci de zile când datoria e atât de mare.

Iulius zâmbi fără pic de umor.

– Nu, vreau banii acum sau generalul va fi legat fedeleş şi vândut la târgul de sclavi.

Antonidus începu să se zbată violent în strânsoarea lui Iulius, dar nu reuşi să scape.

– Nu poţi! Cato! Nu poţi să-l laşi să mă ia! strigă el.

Cato îi întoarse spatele şi se pregăti să părăsească forumul. Pompei era şi el prezent, privind scena cu interes avid. Antonidus reuşi să-şi păstreze îndeajuns de mult bun-simţ încât să nu înceapă să turuie despre asasini. Dacă făcea o asemenea dezvăluire, fie Pompei, fie Cato, fie asasinii înşişi l-ar fi torturat şi ucis.

Brutus coborî din bancă şi veni lângă Iulius, cu o funie în mână.

– Leagă-l, Brutus, dar cu grijă. Vreau să iau cât mai mult pe el când îl vând ca sclav, spuse Iulius aspru, lăsând ca furia şi dispreţul să se reverse din el.

Brutus îndeplini sarcina eficient. Îi puse căluş lui Antonidus, ca să-i stăvilească urletele. Magistraţii priveau fără nici o reacţie. Ştiau că fapta aceea era permisă de lege, deşi cei doi care se pronunţaseră împotriva lui Iulius erau roşii de furie tăcută.

Când totul se termină, Rufus îşi aşeză o mână pe braţul lui Iulius, ca să îi atragă atenţia.

– Ai vorbit bine, Cezar, dar Quintus este prea bătrân ca să reprezinte o alegere optimă pe viitor. Sper că îţi vei aminti numele meu dacă vei avea nevoie de un avocat.

Iulius îl privi fix.

– Cred că este mai degrabă improbabil să te uit, zise.

Cu Antonidus legat şi luat în sclavie, pretorul suspendă şedinţa. Mulţimea aclamă din nou. Cato plecase deja şi cei mai mulţi dintre senatori ieşiră grăbiţi din bănci. În mod evident, se simţeau incomod în prezenţa atâtora dintre cei pe care îi reprezentau.

Împreună, Brutus şi Iulius îl târâră pe generalul căzut la pământ peste pardoseala curţii şi îl sprijiniră de platforma pe care erau scuturile.

Alexandria ocoli grupurile agitate de senatori şi veni lângă Iulius. Ochii îi străluceau de bucuria triumfului.

– Bravo! La un moment dat, am crezut că ţi-au venit de hac.

– Şi eu la fel. Trebuie să-i mulţumesc tribunului pentru ce-a făcut. Mi-a salvat viaţa.

Brutus pufni.

– Ţine minte că e reprezentantul plebei, care l-ar fi sfâşiat dacă se pronunţa împotriva ta, cum au făcut ceilalţi doi. Pe zei, uită-te la ei!

Brutus făcu un semn cu braţul spre cetăţenii care se înghesuiau cât mai aproape de curte, ca să-l zărească pe Iulius măcar o clipă.

– Urcă lângă scuturi şi fă-le un semn, zise Alexandria cu zâmbetul până la urechi.

Orice s-ar fi întâmplat de-acum, ştia că operele ei aveau să fie la mare căutare şi că putea să obţină preţuri enorme de la mai-marii Romei.

Iulius urcă pe platformă şi mulţimea ovaţionă. Scandările începură din nou şi obrajii lui Iulius se înfierbântară de plăcere când numele lui îl înlocui pe al lui Marius.

Ridică braţul în semn de salut şi realiză că Scaevola avusese dreptate. Numele lui avea să rămână în minţile oamenilor şi cine ştie unde putea asta să îl ducă?

Soarele dimineţii se ridicase îndeajuns, încât să lumineze forumul şi să facă să strălucească suprafeţele de bronz ale scuturilor pe care le crease Alexandria. Iulius zâmbi când văzu lucirile bronzului şi speră că Marius le vedea şi el de-acolo de unde era.

CAPITOLUL TREIZECI ŞI TREI

În aerul dimineţii se simţeau primele urme de căldură primăvăratică. Iulius alerga prin pădurile lui dragi, simţind cum încordarea zilei i se scurgea din picioare. Acum, că emoţiile procesului trecuseră, îşi petrecea cea mai mare parte a timpului alături de Renius şi de Brutus, în barăcile Primigeniei şi se întorcea acasă numai ca să doarmă. Oamenii pe care îi recrutase în Africa şi în Grecia se prezentau bine. Un proaspăt sentiment de mândrie îi însufleţea pe supravieţuitorii Primigeniei de odinioară când vedeau cum renaşte legiunea atât de dragă lui Marius. Bărbaţii pe care îi trimisese Cato erau foarte tineri şi lipsiţi de cicatrici. Iulius fusese tentat să-i chestioneze în legătură cu trecutul lor, dar se abţinuse. Nimic nu mai conta, în afară de jurământul faţă de Primigenia, indiferent de puterea pe care Cato îşi închipuia că o are asupra lor. Aveau să înveţe asta în timp. Renius îşi petrecea fiecare ceas de trezie alături de ei. Soldaţii cu experienţă îl ajutau să-i antreneze şi să-i instruiască pe cei noi.

Deşi aveau în continuare mai puţin de jumătate din efectiv, trimiseseră vorbă prin celelalte oraşe şi Crassus se angajase să plătească oricât de mulţi soldaţi ar fi reuşit să adune sub stindardul Primigeniei. Datoria faţă de el era ameţitoare, dar Iulius acceptase situaţia. Cu tot aurul pe care îl luase de la Celsus, era nevoie de o avere întreagă ca să pui pe picioare o legiune. Şi Crassus era împotriva taberei lui Sulla, ca şi el.

Sumele acelea uriaşe îi fierbeau într-un colţ al minţii, nebăgate în seamă. În fiecare zi, tot mai mulţi oameni veneau pe jos, de peste tot, ademeniţi de promisiunile făcute de trimişii lui Iulius. Erau vremuri interesante. Seară de seară, la apus, Iulius se despărţea reticent de legionarii lui şi se întorcea acasă, unde îl aştepta o primire îngheţată.

Deşi împărţeau patul, Cornelia sărea ca arsă de fiecare dată când încerca să o atingă şi spumega de furie împotriva lui până când Iulius îşi ieşea din fire sau o lăsa singură şi căuta o sofa pe care să doarmă, în altă încăpere. În fiecare noapte era mai rău şi Iulius adormea tânjind după ea. Îi era dor de fata din trecut. Câteodată, se întorcea spre ea, ca să-i împărtăşească vreun gând sau vreo glumă, şi găsea doar un chip plin de o amărăciune care-i depăşea puterea de înţelegere. Uneori, era tentat să-şi ia alt dormitor şi să pună să i se aducă o sclavă, doar ca să aibă un pic de linişte. Ştia că soţia lui l-ar fi urât, aşa că suportase nopţile lungi până când o furie abia ţinută în frâu ajunsese să-i înveninneze fiecare oră din zi. Numai în somn avea un pic de pace. O visa pe Alexandria.

Spre ruşinea lui, îl dusese de trei ori pe Octavian în oraş doar ca să aibă un motiv să se oprească pe la atelierul lui Tabbic. În al treilea rând, îl găsise pe Brutus acolo. După câteva minute în care toţi trei se bâlbâiseră stânjeniţi, îşi jurase să nu mai meargă niciodată.

Gâfâind, se opri în vârful dealului care se înălţa deasupra domeniului, nu departe de gardul pe care îl ridicase tatăl lui Suetonius. Poate că, în sfârşit, venise vremea să se ocupe de problema aceea. Transpirase din cauza alergăturii. Aerul curat îi umplea plămânii şi Iulius se simţi din ce în ce mai optimist în timp ce măsura din ochi pământurile care erau ale lui. Roma era pregătită de schimbare. Simţea asta la fel de clar cum simţea schimbarea subtilă a anotimpurilor, ce-avea să aducă înapoi fierbinţeala verii pe străzi şi pe câmpuri.

Un tunet de copite îl făcu să tresară din reveria în care se cufundase. Se dădu la o parte de pe cărare, iar zgomotul deveni

tot mai puternic. Ghici cine era înainte să vadă silueta micuță, cocoțată pe cel mai puternic dintre armăsarii din grajd. Iulius remarcă echilibrul și priceperea băiatului, deși se străduia să-și compună o expresie mânioasă. Privirea aceea încruntată îl făcu pe Octavian să se oprească fulgerător, printre frunzele ude ale pădurii.

Când se văzu înfrânat, armăsarul începu să fornăie și să se cabreze. Smucea de frâie în semn clar că voia să fugă mai departe. Cu o mână îngropată în coama calului, Octavian se lăsă să alunece de pe spinarea goală. Iulius se apropie fără să spună nimic.

– Îmi pare rău, începu Octavian, stacojiu la față. Calul avea nevoie de o alergătură bună și băieților de la grajd nu prea le place să iasă cu el. Știu c-am zis că...

– Vino cu mine, îl întrerupse Iulius.

Coborâră dealul în liniște. Cu o figură demnă de milă, Octavian mergea în urma lui Iulius, ducând calul de căpăstru. Știa că putea să se aștepte la o bătaie bună sau, mai rău, să fie trimis înapoi în oraș și să nu mai vadă un cal în veci. Ochii i se umplură de lacrimi pe care le șterse repede. Iulius l-ar fi disprețuit dacă l-ar vedea că plânge ca un copil mic. Se hotărî să-și suporte pedeapsa fără lacrimi, chiar dacă aveau să-l alunge de pe domeniu.

Iulius strigă să se deschidă poarta și îl duse pe Octavian la grajduri. Tubruk trebuise să vândă o parte din cai, ca să strângă banii de răscumpărare, dar păstrase cele mai bune exemplare de prăsilă, pentru a putea reface herghelia.

Soarele se înălța și aducea o adiere binecuvântată de căldură când Iulius intră în grajdul umbros. Ezită o clipă în timp ce caii își întorceau capetele spre el, adulmecând aerul cu boturile lor moi. Fără să dea explicații, Iulius se duse lângă un armăsar tânăr, pe care Tubruk îl crescuse și-l dresase de când era mânz. Își trecu mâna peste umărul puternic, maroniu.

Octavian privi mut cum Iulius încheie cataramele frâului şi alege o şa de pe raftul de pe perete. În linişte, scoase din grajd calul care părea că râde blând în lumina dimineţii.

– De ce nu mai ieşi la plimbare cu poneiul? întrebă Iulius.

Octavian se holbă la el, complet derutat.

– E prea încet, zise, mângâind fără să-şi dea seama gâtul armăsarului.

Animalul puternic îl domina cu statura sa enormă, dar stătea liniştit sub mângâierea copilului. Nu părea să fie calul nărăvaş care le dădea de furcă grăjdarilor.

– Ştii că eşti rudă cu mine, nu? întrebă Iulius.

– Da, mi-a zis mama, răspunse băiatul.

Iulius se gândi câteva momente. Probabil că tatăl lui ar fi pus mâna pe băţ dacă el sau Brutus ar fi pus în pericol cel mai bun armăsar, fugind ca nebunii prin pădure. Dar nu voia să strice dispoziţia optimistă care-l cuprinsese. La urma urmei, îi promisese Alexandriei că va avea grijă de băiat.

– Atunci, hai, vere. Să vedem dacă eşti chiar aşa de bun cum te crezi.

Faţa lui Octavian se lumină. Sări cu uşurinţă pe spinarea armăsarului. Iulius încălecă mai potolit, apoi chiui brusc şi-şi îmboldi calul care o luă la galop în susul dealului.

Octavian se uită după el cu gura căscată, apoi un zâmbet i se furişă pe faţă. Lovi calul cu călcâiele şi strigă şi el, cu părul fluturându-i în vânt.

Când Iulius se întoarse în casă, Cornelia tânji să-l îmbrăţişeze. Îmbujorat cum era şi cu părul plin de praf şi încâlcit, părea atât de tânăr şi de plin de viaţă, încât îi frângea inima. Voia să-i vadă zâmbetul şi să-i simtă puterea braţelor care o cuprindeau. În loc de asta, se trezi vorbindu-i cu furie. Nu putea controla amărăciunea care se revărsa, deşi o parte a ei încerca disperată să găsească nişte cuvinte mai dulci.

– Cât te aştepţi să mai trăiesc ca o prizonieră? întrebă ea. Tu eşti liber, în vreme ce eu nu pot să mănânc sau să mă duc nicăieri fără ca nişte nenorociţi de legionari să se ţină după mine peste tot.

– Sunt aici ca să te apere! răspunse Iulius şocat de profunzimea sentimentelor ei.

Cornelia îl privi intens.

– Cât timp, Iulius? Ştii mai bine ca oricine că pot să mai treacă ani buni până când duşmanii tăi nu vor mai fi o ameninţare. Vrei să mă ţii închisă toată viaţa? Şi cum rămâne cu fiica ta? Când ai luat-o în braţe ultima oară? Vrei să crească singură? Soldaţii ăia i-au percheziţionat până şi pe prietenii tatei când au venit în vizită. Să fii sigur că a doua oară nu mai vin!

– Am fost ocupat, Cornelia, ştii doar. Îmi voi face timp pentru Iulia, îţi promit. Poate că soldaţii au fost prea precauţi, admise Iulius, dar eu le-am zis să aibă grijă să fii în siguranţă până reuşesc să înlătur ameninţarea asasinilor.

Spre surprinderea lui, Cornelia înjură.

– Şi toate astea numai din cauza a ceea ce s-a întâmplat cu fiica lui Pompei! Ţi-a trecut prin minte că poate *nu există* nici un pericol? Din câte ştim noi de fapt, e posibil ca Pompei să fi fost atacat dintr-un motiv care să n-aibă nici o legătură cu senatul. Totuşi, eu n-am voie nici măcar să fac un drum scurt, până în oraş, ca să mai ies din monotonia asta! E prea mult, Iulius! Nu mai *suport!*

Nu putea să oprească şuvoiul cuvintelor şi era atât de confuză! Nimic nu era cum trebuia să fie. El trebuia să simtă cât de mult îl iubea şi totuşi se îndepărta de ea.

Iulius o privi şi expresia îi deveni mai dură.

– Vrei să-mi expun familia unui atac? Nu pot. Ba nu, nu *vreau.* Am început deja să-mi dobor duşmanii. L-am înfrânt pe Antonidus chiar sub ochii lui Cato şi ai clicii lui. De-acum, au înţeles că sunt un pericol pentru ei, ceea ce înseamnă că

riscurile care te pândesc sunt mult mai mari. Chiar dacă asasinii ţintesc numai în mine, ai putea să te nimereşti în calea lor.

Cornelia respiră adânc, vrând să încetinească bubuitul sângelui.

– Aşadar, de ce ne ţii prizoniere în casa noastră, Iulius? Ca să ne salvezi pe noi sau ca să-ţi salvezi mândria?

Văzu cum ochii lui se îngustează de furie. Îi era atât de dor de el!

– Ce-ai vrea să fac? se răsti el. Vrei să te întorci la tatăl tău? Atunci, du-te, dar soldaţii vin cu tine şi vor face şi din locul acela o fortăreaţă. Până vor muri duşmanii mei, tu trebuie să fii în siguranţă. Îşi apăsă mâinile pe ochi, de parcă voia să ţină înăuntru frustrarea care îl copleşea. Întinse braţele şi cuprinse trupul crispat al Corneliei. Nu e vorba de mândria mea, Cornelia. Nu e nimic mai important pe lume decât tine şi Iulia. Gândul că v-ar putea face rău cineva e... insuportabil. Trebuie să vă ştiu în siguranţă.

– Dar nu e tocmai adevărat ce spui, nu? şopti ea. Îţi pasă mai mult de Roma decât de familia ta. Îţi pasă mai mult de reputaţia ta şi de dragostea poporului decât îţi pasă de noi.

Începu să plângă şi el o îmbrăţişă şi mai strâns, odihnindu-şi capul pe al ei. Cuvintele ei îl îngrozeau. Lupta cu vocea aceea dinăuntrul lui, care spunea că era un sâmbure de adevăr în ce zicea Cornelia.

– Nu, nevastă, rosti Iulius, forţându-se să vorbească pe un ton mai vesel. Tu însemni mai mult decât orice altceva.

Cornelia se trase îndărăt şi-l privi în ochi.

– Atunci, hai să plecăm, Iulius. Dacă e adevărat ce zici, atunci ia-ţi aurul şi familia şi lasă în urmă conflictul ăsta urât. Sunt atâtea alte locuri unde ne putem aşeza, îndeajuns de departe de Roma, încât oraşul să nu ne mai tulbure, unde fiica ta să poată creşte fără să se aştepte la asasini în puterea nopţii. Are coşmaruri de pe acum, Iulius. Mă tem mai mult de efectul

pe care îl are izolarea asta asupra ei decât asupra mea. Dacă însemnăm atât de mult pentru tine, atunci părăseşte Roma.

Ochii lui se închiseră de durere.

– Nu poţi să-mi ceri... aşa ceva, spuse el.

În timp ce vorbea, Cornelia se smulse din îmbrăţişarea lui şi se trase la o parte. Braţele lui tânjeau să o cuprindă din nou, dar nu o făcură. Vocea ei aspră şi stridentă umplea încăperea.

– Atunci, nu-mi ţine mie *predici* despre cât de mult îţi pasă ţie de noi, Iulius! Dacă suntem în pericol e tocmai din cauza oraşului tău preaiubit. Iar tu te înfăşori în tot felul de minciuni despre datorie şi dragoste.

Lacrimi de furie îi ţâşniră încă o dată din ochi. Cornelia deschise violent uşa şi trecu printre cei doi soldaţi care aşteptau acolo, împingându-i din mers. Feţele celor doi erau palide din cauza a ceea ce auziseră, dar amândoi îşi ţinură privirea înfiptă în podea. Plecară după ea, urmărind-o de la distanţă, de frică să n-o provoace şi mai mult.

În câteva clipe, Iulius rămase singur. Amorţit, se lăsă să cadă pe o sofa. Era a treia ceartă pe care o avuseseră în zilele care trecuseră de la proces. Şi cea mai rea. Se întorsese acasă plin de entuziasmul triumfului şi, în vreme ce îi povestea cum fusese, sentimentele ei ieşiseră la suprafaţă şi o făcuseră să-i vorbească plină de furie, aşa cum el nu o mai văzuse. Spera ca măcar Clodia să fie pe aproape. Numai fosta ei doică părea în stare s-o liniştească. Orice ar fi spus el ar fi stârnit-o şi mai mult.

Mohorât, revăzu în minte cearta aceea. Cornelia nu înţelegea munca la care se înhămase el în oraş. Iulius îşi încordă pumnii într-un moment de enervare bruscă împotriva lui însuşi. Cornelia avea dreptate: avea destui bani ca să plece cu ele în altă parte. Ar fi putut să vândă domeniul vecinilor lor avari. Conflictele senatului şi ale provinciilor puteau să rămână în grija altora. Tubruk ar fi putut să se retragă în căsuţa aia a lui. Şi-ar fi fost ca şi cum familia lui Cezar n-ar fi jucat niciodată un rol în cel mai măreţ dintre oraşe.

O amintire îi fulgeră prin minte. Tubruk apăsându-şi degetele în pământul negru ale câmpurilor, când Iulius era copil. Făcea parte din pământul acela şi nu putea să-l părăsească, deşi îi era ruşine de faptul că o rănea pe Cornelia. Când duşmanii lui vor fi morţi, ea avea să vadă că nu fusese decât o durere trecătoare. Aveau să-şi poată creşte fetiţa în pace, în braţele Romei. Dacă ar fi putut să mai îndure puţin, în timp, s-ar fi revanşat faţă de ea.

În cele din urmă, se scutură de letargia neagră în care se scufundase şi se ridică în picioare. Era aproape amiază. Seara devreme era programată o întrunire a senatului. Trebuia să rezolve repede problema aceea cu casa lui Suetonius, apoi să plece în oraş.

Octavian era la grajduri, îl ajuta pe Tubruk să încalece. Armăsarul pe care călărise Iulius în dimineaţa aceea fusese ţesălat şi lucea frumos. Iulius bătu copilul pe umăr în semn de mulţumire. Urcă în şa. Amintirea cursei nebune din dimineaţa aceea îi mai risipi din furie pentru moment. Cuprins de remuşcări, Iulius îşi dădu seama că era încântat să plece de pe domeniu, de lângă ea.

Pământurile tatălui lui Suetonius erau mai apropiate de oraş decât ale sale. O fâşie lungă a proprietăţii lui Prandus atingea domeniul lui. Deşi senatorul nu deţinea vreun rang militar, avea în serviciu un număr mare de gărzi, care îi interceptaseră pe cei doi călători de cum trecuseră hotarul. Apoi, îi însoţiseră spre clădirile principale, cu precauţie şi viteză de profesionişti. Trimiseseră mesageri înainte, care să anunţe că Iulius şi Tubruk se apropiau de intrarea principală. Aceştia din urmă schimbară priviri uimite de eficienţa gărzilor lui Prandus.

Locul unde crescuse Suetonius era o masă întinsă de ziduri albe, aproape de două ori mai mare decât casa pe care o moştenise Iulius. Acelaşi pârâu care uda proprietatea lui curgea şi pe pământurile lui Prandus, ce străluceau de viaţă şi culoare. Pini străvechi umbreau intrarea şi cărarea care ducea la ea era

răcoroasă din cauza umbrelor dese aruncate de crengile de deasupra. Tubruk pufni pe nas, dezaprobând făţiş tot ce vedea.

– E imposibil de apărat locul ăsta, bombăni. Copacii ăştia oferă prea mult adăpost, plus că-i trebuie un zid de împrejmuire mai acătării. Cu numai douăzeci de oameni, aş putea să cuceresc domeniul.

Iulius nu răspunse. Se gândea la propria casă, cu tot pământul acela liber din jur. Până atunci, nu-şi dăduse seama cât schimbase Tubruk faţa locurilor, mai ales după revoltele sclavilor. Casa lui Suetonius era splendidă şi, în comparaţie cu ea, a lui părea urâtă şi pustie. Poate Corneliei i s-ar fi părut că timpul trece mai repede dacă locuinţa n-ar fi semănat aşa de mult cu o garnizoană.

Coborâră de pe cai. Urmau să treacă prin intrarea principală, o arcadă acoperită cu plăci de ceramică, dincolo de care auzeau şopotitul apei ce curgea ascunsă de ierburi şi tufişuri înmugurite. Trecură frâiele în mâinile sclavilor care veniseră în întâmpinarea lor. Iulius luă pachetele grele de pe cai, îşi puse unul pe umăr şi i-l dădu pe celălalt lui Tubruk. Fură conduşi într-o încăpere exterioară, răcoroasă. Sclavul le indică nişte scaune şi le spuse să aştepte.

Iulius se aşeză comod, ştiind bine că senatorul putea să ignore prezenţa lor o bună parte din zi. Tubruk se duse la fereastră şi se uită la bobocii despre care Iulius credea că poate Corneliei i-ar fi plăcut să-i aibă pe lângă casă.

Un sclav tânăr veni din clădirea principală şi se apropie de cei doi.

– Domnul senator Prandus vă urează bun venit, domnule tribun! Vă rog, urmaţi-mă.

Tubruk ridică din sprâncene, uimit de viteza răspunsului. Iulius dădu din umeri. Îl urmară pe sclav într-o aripă îndepărtată, unde tânărul le deschise o uşă, făcând plecăciuni când cei doi intrară.

Senatorul Prandus stătea împreună cu fiul său într-o cameră care semăna mai mult cu un templu decât cu un spaţiu de locuit.

Marmură bogată, strălucitoare placa zidurile de jur împrejur. Altarul casei era așezat pe peretele îndepărtat. Aerul mirosea ușor a tămâie dulce, parfumată și Iulius inspiră admirativ. Fără nici o îndoială, trebuia să facă multe schimbări la domeniu. Cu fiecare pas, descoperea alte detalii interesante, de la bustul unui strămoș așezat pe altar până la colecția de obiecte grecești și egiptene de pe alt perete. Iulius abia se abținu să nu dea fuga și să se uite la ele. Totul era o etalare calculată a bogăției casei, dar aspectul acesta îi scăpă lui Iulius întru totul, nu vedea decât schimbările pe care trebuia să le facă la el acasă.

– Vizita ta e neașteptată, Cezar, începu Prandus.

Iulius își smulse privirile de pe tot ce vedea și le zâmbi deschis celor doi bărbați care se uitau la el.

– Ai o locuință foarte frumoasă, domnule senator. Mai ales grădinile.

Prandus clipi surprins, apoi se încruntă când se văzu obligat să răspundă politicos.

– Mulțumesc, domnule tribun. Am muncit mulți ani ca să o fac atât de frumoasă. Dar nu mi-ai zis de ce ai venit.

Iulius ridică sacul de pe umăr și-l trânti pe pardoseala de marmură. Clinchetul monedelor dinăuntru era inconfundabil.

– Știi foarte bine de ce am venit, domnule senator. Am venit să răscumpăr terenul care ți-a fost vândut, în timp ce eu eram prizonier alături de fiul tău.

Iulius aruncă o privire spre Suetonius în timp ce vorbea și văzu că trăsăturile tânărului erau înțepenite într-un zâmbet arogant. Iulius nu-i răspunse. Își păstră expresia neutră. Cu tatăl trebuia să trateze.

– Am vrut să ridic o casă pentru fiul meu pe terenul acela, începu senatorul.

Iulius îl întrerupse:

– Așa ai zis, îmi amintesc. Am adus banii pe care i-ai plătit și încă un sfert, ca să te despăgubesc pentru pierderea asta. N-am de gând să mă tocmesc pentru pământul meu. Nu voi

face oferta asta a doua oară, zise Iulius hotărât, dezlegând sacul și lăsând la vedere monedele de aur.

– Este... un aranjament corect, spuse Prandus, privind sacii. Foarte bine, voi pune sclavii să dărâme gardul.

– Cum? Tată, nu poți să... începu Suetonius furios.

Senatorul se întoarse către fiul său și-i apucă strâns brațul.

– Taci! se răsti.

Bărbatul mai tânăr clătină din cap, nevenindu-i să creadă. Iulius se apropie de Prandus și-i strânse mâna, pecetluind înțelegerea. Fără alte discuții, Iulius și Tubruk plecară, lăsându-l pe Suetonius singur cu tatăl său.

– De ce-ai făcut asta? întrebă Suetonius, surprins și furios.

Gura tatălui se strâmbă până când oglindi perfect grimasa fiului.

– Ești un neghiob, băiete! Te iubesc, dar ești un neghiob. Doar ai fost cu mine la proces. Pe omul ăsta nu vrei să ți-l faci dușman. E destul de limpede, încât să pricepi și tu?

– Dar cum rămâne cu casa pe care voiai să mi-o faci? Pe zei, am pierdut deja atâtea zile stând de vorbă cu arhitecții!

Senatorul Prandus își privi fiul și în ochi i se citea dezamăgirea. Pe Suetonius privirea aceea îl duru mai tare decât un pumn.

– Crede-mă, Suetonius, n-ai fi trăit mult în casa aia, atât de aproape de pământurile lui. Chiar dacă îți dai seama sau nu, tocmai ți-am salvat viața. Nu mă tem pentru mine, dar tu ești fiul meu cel mai mare și Cezar e prea periculos pentru tine. Îl sperie pe Cato, iar pe tine ar trebui să te îngrozească de-a dreptul.

– Nu mi-e frică de Cezar, nici de soldații lui! strigă Suetonius.

Tatăl lui dădu trist din cap.

– Tocmai de asta ești neghiob, fiule!

***

Iulius și Tubruk își conduceau caii pe poarta domeniului când auziră un strigăt dinspre clădirile principale. Brutus alergă

în calea lor şi saluturile vesele li se stinseră pe buze când văzură expresia de pe faţa lui.

– Slavă zeilor că v-aţi întors, zise Brutus. Senatul ne cheamă pe toţi. Primigenia trebuie să fie gata de plecare.

În timp ce vorbea, un sclav îi aduse calul. Tânărul sări în şa.

– Ce se-ntâmplă? se repezi Iulius, simţind un val de agitaţie.

– A izbucnit o revoltă a sclavilor în nord. Sunt câteva mii, plus sute de gladiatori care şi-au omorât stăpânii. Au distrus Mutina[1], răspunse Brutus cu faţa palidă sub praful drumului.

– E imposibil! Sunt două legiuni acolo, îl întrerupse Tubruk, îngrozit.

– Asta ni s-a spus. Au trimis mesageri peste tot, dar m-am gândit că o să vrei să ştii cât mai repede.

Iulius îşi întoarse calul şi apucă frâiele strâns.

– Nu pot să-i iau de-aici pe soldaţii care îmi păzesc soţia, mai ales că există pericolul ca revolta asta să se întindă până la noi, zise sec.

Brutus dădu din umeri.

– Ordinele sunt să pregătim de marş fiecare soldat disponibil, dar o să mă prefac că i-am uitat pe aceia, răspunse Brutus, bătându-şi prietenul pe umăr.

Iulius trase de frâie şi se pregăti să-şi înfigă călcâiele în coastele calului.

– Apără casa, Tubruk, ordonă Iulius. Dacă revolta asta ajunge până aici, s-ar putea ca până la urmă să-mi placă amenajările pe care le-ai făcut. Ţine-mi familia în siguranţă, ca şi până acum.

Tubruk îl privi în ochi şi între cei doi se întinse un moment de înţelegere intimă. Iulius se aplecă peste umărul calului, ca Brutus să nu audă ce-avea să spună, şi şopti în urechea lui Tubruk:

– Ştiu ce-ţi datorez, zise. Moartea lui Sulla ne-a salvat pe toţi.

---

[1] Veche aşezare etruscă, devenită colonie romană în 183 î.H., pe locul oraşului Modena din zilele noastre (n.tr.)

– Nu te mai gândi. Du-te! răspunse Tubruk scurt, pocnind crupa calului lui Iulius.

Cei doi tineri se aplecară mult pe coamele cailor şi porniră în galop, ridicând o perdea de praf pe drumul spre Roma.

CAPITOLUL TREIZECI ŞI PATRU

Clădirea senatului forfotea când Iulius şi Brutus se apropiară. Descălecară la marginea forumului şi îşi conduseră caii spre grupurile îngrămădite de senatori, care veneau din toate părţile, de prin oraş şi din împrejurimi. Fuseseră convocaţi în şedinţă de urgenţă.

– Tu cum de-ai aflat veştile atât de repede? îşi întrebă Iulius prietenul, în vreme ce traversau spaţiul deschis.

Brutus păru stânjenit o clipă, apoi îşi înălţă capul.

– Mi-a spus mama. Are destule... cunoştinţe în senat. Cred că ea a aflat printre primii.

Iulius remarcă o anumită fereală în modul de a vorbi al lui Brutus şi se întrebă despre ce era vorba. Tânărul tot insista să o întâlnească pe Servilia şi Iulius simţea că era foarte importantă pentru el.

– Chiar cred că trebuie să o cunosc şi eu pe mama asta a ta, zise pe un ton vesel.

Brutus îl privi pe furiş, căutând vreun semn de batjocură, apoi se relaxă mulţumit.

– Şi ea vrea foarte mult să te cunoască după ce te-a văzut la proces. Iar eu îmi doresc ca tu să o întâlneşti pe ea. N-am mai văzut niciodată pe cineva care să-i semene.

– Atunci, poate în seara asta, dacă mai rămâne timp, zise Iulius, ascunzându-şi reticenţa.

Tubruk îi împărtăşise deja câteva păreri despre acea femeie, iar trebuia să facă asta pentru Brutus, dacă tânărul îşi dorea atât

de mult. Când ajunseră în fața treptelor de marmură, Brutus luă frâiele ambilor cai.

– Vino la barăci după aia, dacă mai poți. Eu voi pregăti Primigenia de plecare, la ordinele tale.

Ochii îi străluceau de entuziasm. Iulius începu să râdă.

– De îndată ce termin, spuse și urcă scările, pierzându-se în întunericul din spatele ușilor.

Când Iulius intră, discuțiile oficiale nu începuseră încă. Maestrul de dezbateri și consulul nu ajunseseră. În schimb, jumătate din colegii lui se adunaseră în pâlcuri agitate, strigându-și comentarii și întrebări unul altuia. Zarva aceea nu făcea decât să mărească impresia de urgență. Era o dezordine totală și Iulius profită de momentele acelea ca să treacă pe la cei pe care îi cunoștea și să adune amănuntele pe care Brutus nu le aflase.

Pompei era cu Crassus și Cinna, adânciți într-o conversație înfierbântată. Îl salutară pe Iulius cu un semn din cap, apoi discuția continuă.

– Bineînțeles că vei primi comanda, prietene. Nu mai e nimeni care să merite luat în calcul. Nici măcar Cato nu va șovăi. Sudul nu mai e apărat decât de trupele de la Ariminum[1], îi spuse Crassus lui Pompei.

Comandantul ars de soare ridică din umeri, cu o expresie de înțelegere amară pe chip.

– Cato ar face orice ca să mă împiedice să obțin controlul asupra armatei, știi doar. Nu trebuie să-i dăm voie să-și împingă în față protejații. Uite ce s-a întâmplat în Grecia! Iar pirații cutreieră liberi pe mări și ne atacă negustorii. Dacă e vorba de aceiași gladiatori pe care nu i-am putut înfrânge la Vezuviu înseamnă că Mutina a fost distrusă din cauza politicii noastre timide, după moartea lui Sulla. Și asta din vina lui Cato, care nu-i dă voie senatului să trimită un general capabil. Crezi că de data asta o să fie altfel?

---

[1] Colonie romană datând din 268 î.H., astăzi, orașul Rimini (n.tr.)

– S-ar putea, răspunse Cinna. Cato are destul de multe proprietăţi în nord, care sunt probabil ameninţate de revolta asta. Sclavii ar putea chiar să se întoarcă spre sud şi să atace Roma. Nu e atât de prost, încât să ignore o asemenea ameninţare asupra oraşului. Te vor trimite pe tine, n-au încotro. Bine măcar ca s-au întors legiunile din Grecia, să se alăture celorlalte.

– Vine consulul. Trebuie să-şi folosească dreptul de veto împotriva lui Cato dacă nătângul ăla gras se amestecă iarăşi. Nu mai e vorba de o problemă personală, între noi doi. E în joc siguranţa părţii de nord. Şi siguranţa Romei.

Pompei plecă de lângă ceilalţi, împingându-se nepoliticos printre senatorii adunaţi. Voia să stea de vorbă cu consulul care tocmai intra. Iulius privi cum Pompei se opreşte în faţa demnitarului, un om bătrân, a cărui alegere fusese un gest de compromis între facţiunile senatului. Pompei vorbea şi gesticula, iar consulul părea tot mai agitat şi mai intimidat. Iulius se încruntă, bătându-se cu degetele pe burtă, de încordare. Consulul se întoarse cu spatele la senatorul care continua să gesticuleze şi urcă la tribună.

– Domnilor senatori, aşezaţi-vă! strigă demnitarul.

Jurământul de deschidere a şedinţei fu spus în grabă, apoi consulul îşi drese vocea şi se adresă rândurilor pline de bărbaţi neliniştiţi:

– Aţi fost convocaţi la această întrunire de urgenţă pentru a discuta modul în care trebuie să răspundem revoltei. Am primit ultimele rapoarte şi sunt îngrijorătoare. A început ca o răscoală a gladiatorilor de la o şcoală de luptă din Capua. La început, pretorul local a crezut că poate să se descurce, dar n-a reuşit să ţină revolta în frâu. S-ar părea că au adunat o armată de sclavi şi au fugit în nord. Au jefuit un număr de aşezări şi de domenii private. Au ucis sute de oameni şi au făcut scrum tot ce n-au putut fura. Legatul de la Mutina a încercat să le ţină piept. Garnizoana a fost distrusă şi nu sunt supravieţuitori.

Se opri. Aceia dintre senatori care nu auziseră veştile fie rămăseseră fără glas, fie începuseră să strige de furie. Consulul ridică mâinile, încercând să îi liniştească.

– Domnilor senatori, ameninţarea aceasta nu trebuie judecată greşit. Legiunile de la Ariminum au primit ordin să apere oraşul, dar, având în vedere că Mutina a căzut, nordul e complet neprotejat. Estimările pe care le-am primit variază, dar e posibil să fie vorba de treizeci de mii de sclavi cărora li se adaugă alţii şi alţii, cu fiecare aşezare prădată. Este de presupus că datorită numărului mare au reuşit să înfrângă legiunile de la Mutina. Trebuie să trimitem împotriva lor cea mai mare forţă pe care o putem aduna, fără să lăsăm descoperite graniţele sudice. Nu trebuie să vă spun că nu putem retrage soldaţi din garnizoanele din Grecia atât de curând după revolta de acolo. Deocamdată, nu sunt semne că ar vrea să se întoarcă în sud, spre oraş, dar, dacă lucrul acesta se va întâmpla, alţi optzeci de mii de sclavi ar putea să li se alăture. Primejdia este gravă şi trebuie să i se răspundă repede şi hotărât. Consulul aruncă priviri iuţi spre Cato şi Pompei. În vremuri ca acestea, trebuie să vă cer să lăsaţi diferendele la o parte, spre binele oraşului şi al ţinuturilor romane. Dau cuvântul maestrului de dezbateri, pentru a asculta răspunsurile dumneavoastră.

Consulul se aşeză şi-şi şterse fruntea agitat, uşurat în mod evident că putea să treacă sarcinile întrunirii în seama altcuiva. Maestrul de dezbateri deţinea funcţia de mulţi ani. Experienţa făcea să fie îndeajuns de detaşat, încât să calmeze şi cele mai înfierbântate firi. Aşteptă răbdător să se lase liniştea înainte să aleagă primul vorbitor:

– Pompei?

– Mulţumesc. Senatori ai Romei, cer să mi se încredinţeze comanda legiunilor care vor fi trimise împotriva răsculaţilor. Realizările mele militare demonstrează că sunt potrivit pentru această sarcină. Vă cer să votaţi repede. Toţi soldaţii romani de pe o rază de o sută de kilometri au fost chemaţi în oraş. Într-o

săptămână, vom avea o armată formată din şase legiuni, pe care să o trimitem împotriva sclavilor, în sprijinul celor două legiuni de la Ariminum. Dacă vom întârzia, armata lor ar putea creşte până la a deveni de neoprit. Nu uitaţi că sunt mai mulţi decât noi, chiar şi în casele noastre. Acordaţi-mi comanda şi îi voi distruge, în numele senatului.

Pompei se aşeză, în ovaţii şi bătăi din picioare. Nu reacţionă în nici un fel la zarva din jur, ci îşi fixă privirea asupra siluetei lui Cato, care se ridicase încet, roşu la faţă.

– Are cuvântul Cato, confirmă maestrul de dezbateri.

– Realizările militare ale lui Pompei sunt într-adevăr remarcabile, începu Cato, zâmbindu-i senatorului cu faţa împietrită, aflat în cealaltă parte a sălii. Sunt de acord că trebuie să adunăm şi să trimitem o forţă armată care să zdrobească această răscoală înainte să pârjolească nordul. Însă mai sunt şi alte opţiuni în ceea ce priveşte comandantul respectivei forţe. Mai sunt şi alţi bărbaţi care au rang de general şi experienţă în luptele pentru Roma. Mi se pare evident că acela care se propune pe sine nu este potrivit pentru un asemenea rol. Mai bine să încredinţăm această sarcină extrem de dificilă unui general care este acceptabil pentru toţi. Mărturisesc că mă nelinişteşte zelul lui Pompei, având în vedere istoria recentă a oraşului. În locul lui, propun să îi fie încredinţată comanda generalului Lepidus, abia întors din Grecia.

Se aşeză în linişte, înainte să izbucnească un val de strigăte furioase şi discuţii aprinse, fiecare facţiune aruncând jigniri înspre cealaltă.

– Faceţi linişte, domnilor! Resentimentele acestea nu servesc intereselor Romei, spuse maestrul de dezbateri, privind de la unii la alţii şi aducând o oarecare linişte instabilă în sală.

Îşi plimbă privirea pe deasupra senatorilor aşezaţi, apoi îi făcu semn lui Iulius, care se ridicase pe la sfârşitul discursului lui Cato.

– Am fost martorul prudenţei de care a dat dovadă Lepidus împotriva lui Mithridates. A amânat prea îndelung să înfrunte duşmanul. De fapt, când i-am predat trupul regelui grec, l-am găsit foarte aproape de locul unde debarcase. Am văzut prea multe compromisuri în sânul senatului. Lepidus e o alegere proastă. Trebuie să ne mişcăm repede şi să strivim revolta aceasta înainte să scape cu totul de sub control. Trebuie să lăsăm la o parte resentimentele personale şi dezbinarea dintre noi şi să-i acordăm comanda aceluia dintre generali care poate obţine rezultatele cele mai bune şi cele mai iuţi. Şi acela este Pompei.

Maestrul de dezbateri dădu din cap în semn de aprobare, renunţând la atitudinea lui de obicei neutră. Apoi, fu nevoit să-i dea cuvântul lui Cato, care se ridicase din nou.

– Mă tem că ameninţarea care ne pândeşte este folosită de unii drept paravan pentru propriile ambiţii, domnilor senatori. Lepidus nu ne va pune în pericol când lupta cu sclavii se va termina. Dar Pompei ar putea să-şi facă anumite planuri de viitor, chiar acum, în timp ce noi dezbatem. Eu voi vota în favoarea lui Lepidus.

Cato se lăsă cu grijă pe scaun şi îl fixă pe Iulius cu privirea.

– Mai sunt alţi candidaţi? Dacă da, să se ridice acum, altfel vom trece direct la vot.

Maestrul de dezbateri aşteptă, plimbându-şi privirea asupra adunării.

Crassus se ridică ţeapăn, ignorând surpriza simpatizanţilor lui Cato. Maestrul de dezbateri înclină capul, dându-i astfel permisiunea să vorbească. Crassus îşi încrucişă mâinile la spate, ca un magistru în faţa elevilor.

– Senatori ai Romei, mă tem că, din considerente politice, vom face alegerea greşită pentru Roma. Nu ştiu cine ar câştiga votul, între Lepidus şi Pompei, dar, dacă ar câştiga Lepidus, ne-am trezi în faţa unui dezastru. Doresc să fiu al treilea candidat, pentru a împiedica risipa de vieţi care ar urma negreşit din alegerea lui

Lepidus. Chiar dacă, în ultimii ani, m-am dedicat afacerilor, şi eu mă bazez pe trecutul meu militar care mă recomandă.

Încă o dată, rumoarea conversaţiilor umplu sala senatului în timp ce Crassus se aşeza. Pompei era uimit de revelaţia pe care tocmai o oferise prietenul său şi încercă să-l privească în ochi. Crassus însă îşi feri privirea.

Când zgomotele se stinseseră, Pompei se ridică, strângându-şi inconştient pumnii.

– Îmi retrag candidatura în favoarea lui Crassus, zise cu amărăciune.

– Atunci, vom trece la vot fără alte întârzieri. Domnilor, ridicaţi-vă când auziţi numele celui pe care doriţi să-l votaţi, răspunse maestrul de dezbateri la fel de surprins ca toţi ceilalţi de întorsătura pe care o luaseră lucrurile.

Mai aşteptă câteva minute, pentru ca senatorii să se hotărască, apoi strigă cele două nume.

– Lepidus!

Iulius îşi întinse gâtul, la fel ca toţi cei care nu se ridicaseră, încercând să aprecieze câţi erau în favoarea lui Lepidus, apoi respiră mulţumit. Nu erau destui, încât să câştige.

– Crassus! rosti maestrul de dezbateri, zâmbind.

Iulius se ridică împreună cu Pompei şi cu toţi cei care credeau că aceea era alegerea corectă. Maestrul de dezbateri îi făcu semn consulului, care se ridică şi apucă strâns lemnul tribunei.

– Crassus este numit comandant al armatelor din nord. Senatul îi porunceşte să plece la luptă împotriva acestei răscoale şi să o zdrobească definitiv, spuse consulul.

Crassus se ridică pentru a le mulţumi senatorilor.

– Domnilor, voi face tot ce îmi stă în putinţă pentru a apăra oraşul şi ţinuturile romane. De îndată ce legiunile se vor reuni pe *Campus Martius,* voi pleca împotriva răsculaţilor. Făcu o pauză scurtă şi zâmbi şiret. Toţi legaţii militari vor rămâne în funcţie, dar trebuie să am un ofiţer adjunct în cazul în care eu voi cădea. Îl numesc pe Gnaeus Pompei.

Ocări și ovații erupseră de peste tot. Apelurile maestrului de dezbateri, care încerca să restabilească ordinea, erau cu desăvârșire ignorate. Iulius izbucni în râs, apreciind acea lovitură de maestru și Crassus își înclină capul spre el, în semn de mulțumire. Era foarte clar că se amuza grozav.

– Liniște! urlă maestrul de dezbateri pe deasupra lor, ieșindu-și din fire. Sub privirea lui fixă, vociferările se stinseseră lent. Domnilor, ar trebui să trecem la discutarea amănuntelor, zise consulul, frunzărindu-și pergamentele. Trimișii noștri au raportat că sclavii sunt bine înarmați după ce au distrus Mutina și au pus mâna pe echipamentele și proviziile legionarilor. Unii dintre ai noștri susțin că au văzut cum gladiatorii îi învață pe ceilalți să lupte cu sabia și cu sulița și chiar maimuțăresc formațiile noastre de luptă. După ce au făcut la Mutina, nu ne putem permite să-i subestimăm. Agitat, consulul își linse degetul în timp ce-și trecea privirea peste teancul de pergamente pe care-l avea în față.

– Au ofițeri? strigă Pompei.

Consulul dădu din cap în vreme ce citea.

– Da, s-ar părea că s-au organizat după modelul structurii legiunilor, sub toate aspectele. Mi-a parvenit mesajul original al proprietarului școlii de luptă de unde au fugit gladiatorii. E pe-aici, pe undeva.

Senatorii așteptară în liniște până ce bătrânul consul găsi pergamentul pe care îl căuta.

– Da, au fugit șaptezeci de gladiatori. Toți paznicii au fost uciși. Ceilalți sclavi care trăiau la școala de luptă au plecat cu ei, dar nu se știe dacă de bunăvoie sau siliți. Proprietarul pretinde că abia a scăpat cu viață. S-ar părea că acești gladiatori formează corpul de ofițeri al armatei de sclavi.

– Cine conduce gloata asta de sclavi? întrebă imperativ Pompei, fără să-i pese de faptul că tonul acela le confirma tuturor că de fapt Crassus avea să fie comandant doar cu numele.

Consulul căută din nou printre însemnările lui şi îşi linse degetele de mai multe ori, ca să dezlipească pergamentele.

– Da, am găsit. Îi conduce un trac pe nume Spartacus. El a început răscoala şi ceilalţi l-au urmat. Nu mai avem alte detalii, dar, de îndată ce sosesc relatări noi, le voi transmite lui Crassus.

– Cu voia dumneavoastră, domnilor, aş vrea să plec împreună cu ofiţerul meu adjunct. Trebuie să ne pregătim pentru marşul care ne aşteaptă, zise Crassus. Când se întoarse, îl bătu pe umăr pe Iulius. Vreau ca Primigenia să vină cu mine când plec, îi zise încet.

– Va fi gata, îi promise Iulius.

Crassus stătea relaxat în căldura băii, lăsând greutăţile zilei să se scurgă din el. Afară se întunecase repede, dar încăperea băii era luminată de lămpi şi lumânări care pâlpâiau uşor. Aerul era îngreunat de aburii care se ridicau din apă. Îşi odihni braţele pe marginea de marmură a bazinului. Îi făcea plăcere să simtă pe piele răceala pietrei. Apa îi ajungea până la gât, dar Crassus şedea pe scaunul neted, de piatră, de sub suprafaţă şi putea să se relaxeze complet. Expiră uşor, întrebându-se cum de bazinul lui de acasă nu era niciodată atât de confortabil.

Servilia stătea goală în faţa lui. Numai umerii îi ieşeau din apă. Când se mişca, rotunjimile pline ale sânilor se iveau preţ de câteva clipe ispititoare, apoi se scufundau din nou sub apa înceţoşată de uleiurile dulci pe care le turnase în bazin. De cum ajunsese la ea, ştiuse că asta voia Crassus, obosit şi irascibil. Dispoziţia aceea trecuse după ce degetele ei masaseră toate locurile dureroase de pe gâtul senatorului. Apoi, intraseră în bazinul scufundat în pardoseala unei încăperi din partea privată a casei. Servilia fusese mereu în stare să intuiască dispoziţia în care se găsea senatorul.

Femeia privea cum încordarea zilei se scurgea din Crassus, amuzată de suspinele şi mormăielile lui. Ştia ceva despre el ce doar puţini oameni bănuiau. Şi anume că era un om îngrozitor

de singur, care adunase bogății și influență, dar renunțase la toți prietenii din tinerețe. Rareori voia mai mult de la ea decât să stea de vorbă singuri. Totuși, Servilia știa că vederea goliciunii ei încă îl stârnea dacă își propunea asta. Aveau o relație tihnită, lipsită de grija sordidă a plății, care le-ar fi stricat intimitatea. Singura monedă pe care i-o oferea erau conversațiile acelea care de multe ori valorau mult mai mult decât aurul.

Uleiurile străluceau la suprafața bazinului. Cu degetul, Servilia trasa modele prin ele, știind că lui Crassus avea să-i placă priveliștea.

– Ai înviat Primigenia, zise ea. Fiul meu e grozav de mândru de oamenii pe care a reușit să-i adune.

Crassus zâmbi ușor.

– Dacă l-ai fi cunoscut pe Marius, ai fi știut de ce mi-a făcut atâta plăcere reinstituirea Primigeniei.

Senatorul preferă să nu amintească de rolul pe care îl jucaseră Pompei și Cinna. Nu-i plăcea să audă numele acelea în casa ei. Încă un lucru pe care Servilia îl înțelesese fără să vorbească despre asta.

Servilia se ridică din apă, întinzându-și brațele suple pe maginea bazinului, astfel încât sânii să-i fie perfect vizibili. Era foarte mândră de ei și se mișca fără jenă. Crassus zâmbi admirativ. Când era cu ea, se simțea perfect liniștit.

– Am fost surprins când am auzit că i-a cedat comanda lui Iulius, zise senatorul.

Servilia ridică din umeri, gest care îl fascina.

– Brutus îl iubește pe Iulius. Roma este norocoasă să aibă asemenea fii.

– Cato n-ar fi de aceeași părere, draga mea. Trebuie să te ferești de el.

– Știu, Crassus. Amândoi sunt atât de tineri! Prea tineri chiar ca să înțeleagă că datoriile care se tot adună reprezintă un pericol pentru ei.

Crassus suspină.

– Tu mi-ai cerut ajutorul, mai ții minte? N-am stabilit nici un fel de limită pentru cheltuielile Primigeniei. Ai vrea să șterg datoria cu totul? Aș deveni ținta batjocurii tuturor.

– Pentru că ai înviat din cenușă legiunea lui Marius? Niciodată. Te-ai purtat ca un om de stat, Crassus, toată lumea va înțelege asta. Ai făcut un lucru nobil.

Crassus râse scurt, odihnindu-și capul pe piatra rece și uitându-se la tavanul de care aburii se agățau într-o negură rece.

– Măgulelile tale sunt cam străvezii, nu crezi? E vorba totuși de foarte mulți bani, oricât de mult m-aș bucura să văd Primigenia pe liste.

– Te-ai gândit că Iulius ar putea să plătească datoria asta? Are destul aur. Aerul începuse să-i răcească pielea. Servilia tremură ușor și se scufundă înapoi în apă. Cu atât mai bine dacă transformi totul într-un dar. Un gest măreț, care să-i umilească pe oamenii mărunți din senat. Știu că nu-ți pasă de bani, Crassus, tocmai de asta ai așa de mulți. Influența e ce îți dorești de fapt. Datoriile sunt de multe feluri. De câte ori nu ți-am dezvăluit informații pe care le-ai folosit în avantajul tău?

Dădu din umeri, ca răspuns la propria întrebare, trimițând cerculețe prin apa aburindă. Crassus își ridică anevoie capul și își lăsă privirea să zăbovească asupra ei. Servilia îi zâmbi.

– Fac asta din prietenie pentru tine și mă bucur că te pot ajuta din când în când. Fiul meu se va gândi mereu la tine cu recunoștință dacă îi dăruiești banii aceia. Iulius te va susține în orice ai vrea să faci. Asemenea oameni nu se cumpără cu monede, Crassus! Sunt mult prea mândri. Dar o datorie iertată? Ar fi un gest de noblețe și tu știi asta la fel de bine ca mine.

– Am să... mă mai gândesc, zise Crassus, închizând ochii.

Servilia îl privi cum se cufunda într-un somn ușor. Apa începuse să se răcească. Avea să facă exact cum voia ea. Gândurile îi alunecară spre ziua procesului, când îl văzuse pe Iulius. Ce tânăr puternic! Când fiul ei îi cedase Primigenia, Servilia se întrebase dacă vreunul dintre ei se gândea la datoria față de

Crassus. De-acum, n-avea să mai fie o povară. Ce ciudat că gândul la recunoştinţa fiului ei o încânta mult mai puţin decât faptul că Iulius avea să afle că ea aranjase darul acela.

Îşi trecu o mână leneşă peste burtă în timp ce se gândea la tânărul roman cu ochi ciudaţi. Poseda o forţă care, în cazul senatorului adormit, nu era decât un ecou slab, deşi bărbatul mai în vârstă era cel care avea să plece în nord cu legiunile.

Una dintre sclavele ei intră în liniştea mătăsoasă a încăperii. O fată superbă, pe care o salvase de la o fermă de prin nord.

– Doamnă, a venit fiul dumneavoastră împreună cu tribunul, şopti ea.

Servilia aruncă o privire spre Crassus, apoi îi făcu semn fetei să treacă în locul ei, în apa caldă. Dacă se trezea între timp, lui Crassus nu i-ar fi plăcut să fie singur. Iar fata era îndeajuns de frumoasă, încât să-i trezească interesul până şi lui.

Servilia îşi trase un halat pe pielea udă şi tremură uşor de nerăbdare. Se opri o clipă în faţa unei oglinzi imense, prinse în perete. Îşi îndepărtă părul umed de pe frunte. Spre surpriza ei, simţi cum i se strânge stomacul de încordare la gândul că avea să-l cunoască în sfârşit pe Iulius. Zâmbi amuzată de propria reacţie.

Brutus şedea alături de Iulius, într-o încăpere care n-avea nimic din arta cu care erau decorate camerele de afaceri. Era mobilată simplu, iar pereţii erau îmbrăcaţi într-o stofă cu modele discrete, ce crea impresia de căldură. Un foc mic pâlpâia în cămin. În lumina aurie, cei doi bărbaţi se ridicară să o întâmpine.

– Mă bucur să te cunosc, în sfârşit, Cezar, zise ea, întinzând mâna.

Halatul se lipea de ea exact aşa cum sperase, iar Iulius se chinuia să nu se holbeze. Expresia de pe faţa lui îi stârnea o enormă plăcere Serviliei.

Iulius se simţi copleşit de femeia aceea. Se întrebă dacă pe Brutus nu-l deranja că era aproape goală, în ciuda pânzei care-i acoperea pielea. Îşi dădu seama că abia ieşise din baie şi inima începu să-i bubuie când se gândi la ce se întâmplase

poate înainte de sosirea lor. Nu era frumoasă, îşi spuse, dar, când zâmbea, dezvăluia o senzualitate cu totul lipsită de prefăcătorie. Deveni slab conştient că nu se mai culcase cu o femeie de atât de mult timp, încât aproape că uitase cum era. Oricum, nu-şi amintea ca Alexandria sau Cornelia să-l fi stârnit atât de uşor ca femeia aceasta.

Roşi uşor când îi strânse mâna.

– Fiul tău vorbeşte foarte frumos despre tine. Mă bucur că te-am întâlnit, chiar dacă numai pentru câteva clipe, înainte să mă întorc acasă. Îmi pare rău că nu pot sta mai mult.

– Da, Primigenia a fost chemată să zdrobească răscoala sclavilor, zise ea, dând din cap. Ochii lui se măriră uşor, când înţelese ce spunea. Nu vreau să te reţin. Şi trebuie să mă întorc în baie. Dar ţine minte că ai o prietenă aici, dacă vei avea vreodată nevoie de ceva.

Iulius se întrebă dacă într-adevăr văzusese o promisiune în ochii care îl priveau cu atâta căldură. Avea vocea joasă şi moale, ar fi putut să-şi uite de sine ascultând-o. Scutură brusc din cap, de parcă ar fi încercat să se trezească dintr-un vis.

– Voi ţine minte, zise el, înclinând uşor capul în timp ce o privea.

Servilia se uită la Brutus, şi Iulius aruncă o privire spre pânza umedă care i se curba în jurul sânilor. Roşi din nou când Servilia îi surprinse privirea şi zâmbi cu plăcere vădită.

– Brutus, te rog să-l mai aduci cândva, când veţi avea mai mult timp. Fiul meu vorbeşte foarte frumos şi despre tine.

Iulius îşi privi prietenul care se încruntase uşor.

– Aşa voi face, răspunse Brutus.

Plecă împreună cu Iulius. Servilia privi în urma lor. Îşi trecu uşor degetele peste sâni, gândindu-se la tânărul roman. Sfârcurile tari n-aveau nimic de-a face cu aerul rece.

Brutus găsi uşor casa în care locuia Alexandria, în ciuda întunericului de pe străzi. Purta armura graţie căreia nu era tocmai

o țintă atrăgătoare pentru bandele de *raptores* care îi vânau pe cei slabi sau săraci. Atia, mama lui Octavian, deschise ușa cu o privire temătoare, care dispăru imediat ce îl recunoscu. Intră în urma ei, întrebându-se câți alții trăiau cu groaza că soldații puteau să vină în miez de noapte, să-i înșface. Senatorii se înconjurau de gărzi, în vreme ce poporul Romei nu-și permitea altă apărare decât ușa pe care o zăvora împotriva orașului.

Alexandria era acolo. Pe Brutus îl stânjenea cumplit prezența mamei lui Octavian, care pregătea masa de seară la câțiva pași de ei.

– Am putea sta de vorbă într-un loc mai retras? întrebă.

Alexandria aruncă o privire spre ușa deschisă de la camera ei. Atia strânse din buze până când gura îi deveni o linie subțire.

– Nu la mine în casă, zise ea, încruntându-se la Brutus. Voi doi nu sunteți căsătoriți.

Brutus roși.

– Plec mâine. Voiam numai să...

– Lasă că pricep eu ce voiai, dar nu la mine în casă.

Atia se apucă din nou de tăiatul legumelor. Alexandria și Brutus își înăbușiră chicotelile, care n-ar fi făcut altceva decât să-i confirme bănuielile.

– Hai să mergem afară, Brutus. Sunt convinsă că Atia te va socoti mai demn de încredere sub privirile vecinilor, zise Alexandria.

Își puse mantia și-l urmă pe Brutus în noapte.

Atia ridică fundul de tocat deasupra oalei cu fiertură, neafectată de împunsătura fetei.

Când rămaseră singuri, Alexandria se strecură în brațele lui. Se sărutară. Deși se întunecase, străzile erau încă pline de oameni. Brutus se uită enervat în jur. Pragul ușii abia îi ferea de vânt. Nici pomeneală de intimitatea pe care și-ar fi dorit-o.

– E ridicol! zise el, deși adevărul era că sperase ca întâlnirea lui cu Alexandria să fie exact cum spusese Atia. Avea să plece

să lupte pe câmpuri îndepărtate şi devenise aproape o tradiţie ca, în noaptea de dinainte, să-şi găsească un pat primitor.

Alexandria râse şi îl sărută pe gât, în locul în care pielea tânărului era rece din cauza armurii.

– Trage mantia în jurul amândurora, îi şopti ea la ureche, făcând să-i crească pulsul.

Brutus aranjă stofa în aşa fel încât să-i cuprindă pe amândoi. Respirau acelaşi aer.

– O să-mi fie dor de tine, spuse Brutus cu părere de rău, simţindu-i trupul lipit de al lui. Cu o mână trebuia să ţină mantia, dar îşi plimbă mâna liberă pe spatele ei cald. Când degetele i se încălziră, îşi trecu mâna pe sub *stola* fetei, pe carnea ei fierbinte. Alexandria gemu uşor.

– Cred că Atia are dreptate, rosti ea în şoaptă, de teamă ca femeia cu auz fin să nu audă ce spunea.

Simţea pe şold mâna mare a lui Brutus şi avea impresia că e goală lângă el. Mulţimea care se grăbea în întuneric nu făcea decât să-i sporească excitarea. Mantia delimita un spaţiu cald în spaţiul mai mare, rece. Se lipi şi mai mult de Brutus, simţind contururile tari ale armurii. Picioarele lui musculoase erau dezgolite, ca de obicei. Cu o îndrăzneală şocantă, Alexandria îşi puse mâna pe coapsele lui, simţindu-le forţa fină.

– Ar trebui să o chem să mă apere de tine, zise din nou, mişcându-şi mâinile mai sus.

Găsi nişte şnururi moi, pe care le desfăcu şi îi simţi căldura în mână. Atingerea aceea învăluitoare îl făcu pe Brutus să geamă uşor. Se uită repede în jur, să vadă dacă nu observase careva. Gloata ascunsă în întuneric era neştiutoare. Brusc, îşi dădu seama că nu-i păsa dacă erau văzuţi sau nu.

– Vreau să mă ţii minte cât eşti plecat, tinere Brutus. Nu vreau să te uiţi cu dor la târfele care umblă prin taberele soldaţilor, şopti ea. Avem treburi neterminate noi doi.

– Nu m-aş... oh, zei. Te vreau de atâta timp!

Pe sub mantie, Alexandria, îşi descheie *stola* şi-l lăsă să alunece în ea, închizând ochii strâns. Brutus o ridică fără efort şi împreună se sprijiniră de tocul uşii. Se mişcau în tăcere şi nici unul nu era conştient de ce se întâmpla în jur. Trecătorii se îmbulzeau pe lângă ei fără să se oprească şi se pierdeau în noapte.

Alexandria îşi muşcă buzele de plăcere, strângând mantia mai tare şi mai tare, până când aproape se sufocă. Platoşa rece îi apăsa trupul, dar ea nu simţea disconfortul, ci doar căldura lui înăuntrul ei. Răsuflarea lui Brutus era fierbinte pe buzele ei. I se tăie respiraţia când îl simţi încordându-se.

Părea că trecuse o veşnicie până simţiră din nou muşchii înţepeniţi şi frigul. Alexandria gemu uşor când el se trase în spate. Rămase aproape de ea, pe întuneric, mângâind pielea pe care nu o vedea, cuprins de un fel de nedumerire. Căldura pe care o emanau se învârtejea în aer. În ciuda siguranţei de sine pe care o afişa, era ceva vulnerabil în fiinţa Alexandriei. Dar nu conta. N-avea s-o rănească. Se strădui să găsească vorbele cu care să-i spună cât de mult însemna pentru el, dar Alexandria îi puse mâna pe gură, ca să-i oprească bâlbâielile.

– Şşşt... Ştiu. Trebuie doar să te întorci la mine, bărbatul meu frumos! Doar să te întorci.

Îşi potrivi mantia, ca să ascundă dezordinea de sub ea, îl mai sărută o dată, apoi deschise uşa şi se topi în lumină.

Brutus rămase singur. Pierdu câteva momente, aranjându-se, ca să fie îndeajuns de decent încât să poată ieşi în stradă. Fiecare nerv îi furnica acolo unde ea îl atinsese. Intensitatea a ceea ce tocmai se întâmplase îl făcea să se simtă dureros de viu. Plecă spre barăci, clătinându-se vag pe picioarele nesigure.

CAPITOLUL TREIZECI ŞI CINCI

Inspirând greoi aerul rece, Iulius se întoarse să vadă şarpele strălucitor care se unduia de-a lungul Via Flaminia, în josul trecătorii înalte. Primele trei zile fuseseră destul de grele, până începuse să-şi recapete condiţia fizică pe care o avusese în Grecia. Acum, picioarele i se întăriseră în funii de muşchi, iar Iulius savura plăcerea de a istovi un trup ce părea imposibil de obosit. La sfârşitul celei de-a zecea zile, ajunsese să îi placă marşul către Ariminum, în fruntea legiunilor care veneau în spate. Seara, în tabără, se antrena în lupta cu sabia împreună cu experţii pe care îi adusese Crassus. Ştia că n-avea să fie niciodată un maestru, dar încheieturile îi deveneau mai puternice cu fiecare zi. De-acum, numai antrenorii mai erau în stare să-i străpungă garda.

Vântul bătea în rafale în jurul coloanei în marş. Iulius tremura uşor. Cât fusese plecat din Roma, văzuse multe ţinuturi diferite, dar frigul de pe crestele muntelui Apenninus era o noutate pe care o suporta cu neplăcere mohorâtă, aceeaşi neplăcere pe care o oglindeau mulţi soldaţi din jurul lui.

Îşi mută puţin echipamentul greoi, ca să poată trage la gură gâtul cu dop al burdufului de apă. Sorbi prelung, vrând să-şi spele din gât gustul de praf. Coloana nu se oprea decât de două ori pe zi: o pauză scurtă la prânz, apoi popasul de seară, care începea cu trei ore de trudă cruntă. În orele acelea, pregăteau hotarele taberei, astfel încât să reziste unui atac sau unei ambuscade.

Se uită din nou spre coloana legiunilor şi se minună de cât era de lungă. Din înaltul trecătorii, vedea până departe, prin aerul limpede, dar ariergarda invizibilă a cavaleriei era la mai mult de patruzeci şi cinci de kilometri în urmă. Crassus impusese un ritm îndeajuns de alert încât să acopere aproape patruzeci de kilometri din zori până la amurg. Ceea ce însemna că oamenii din coadă erau la mai bine de o zi în urma lui şi nu aveau să-i mai ajungă până la Ariminum. Semnalul pentru fiecare oprire trecea de-a lungul coloanei, de la un *cornicen* la altul. Notele stridente se făceau tot mai mici în depărtare, până se pierdeau de tot.

Pretutindeni pe pantele abrupte din jur se întindeau unităţile de călăreţi *extraordinarii*[1], care, cu mişcări în zigzag, cercetau terenul din faţa coloanei în marş. Ştia că era o tactică standard, tot aşa cum ştia că nimeni n-ar fi îndrăznit să atace o forţă atât de mare decât dacă îşi căuta moartea.

În fiecare zi se trăgea la sorţi numele legiunii care avea să fie în avangardă. Cum efectivele Primigeniei erau reduse, legiunea lui nu participa la tragerea la sorţi. Rămânea la cincisprezece kilometri în spate, în mijlocul coloanei, ascunse vederii. Iulius se întreba cum suportau Brutus şi Renius marşul. Cabera era mai bătrân decât mulţi dintre veteranii cu care luptase el în Grecia. Înainte să plece din Roma, Iulius crezuse că era important să stea aproape de Crassus, dar acum îi era dor de prietenii lui. Oricât de mult şi-ar fi încordat vederea, nu putea să distingă acvila Primigeniei printre celelalte stindarde. Se uită cum cavaleria se plimba în susul şi în josul coloanei, la fel ca furnicile-soldaţi pe care le văzuse în Africa, fiind mereu în gardă împotriva unui eventual atac pe flancuri, pe care călăreţii l-ar fi respins în timpul în care legiunile s-ar fi aşezat în formaţii de luptă.

Iulius mergea în avangardă. Din cauza distanţei, trebuia să strige ca să se înţeleagă cu Crassus şi Pompei, care veneau

[1] Trupe auxiliare (în lb. latină, în original)

călare, în pasul domol al coloanei. Mai bine de patru mii de oameni mergeau înaintea lor, astfel încât, când ajungeau seara la locul de popas, cei doi generali găseau tabăra așezată și corturile înălțate. Abia ajunși în tabăra principală, cei doi puteau să mănânce și să-și înceapă discuțiile în timp ce restul ridicau parapete de pământ, închizând astfel un perimetru în stare să reziste la aproape orice.

În fiecare seară, cele trei tabere erau însemnate cu steaguri, în exact același mod. Până când soarele apunea în spatele munților, cele șase legiuni erau închise în careuri imense, care aveau până și drumuri principale: orășele ivite din nimic, în mijlocul sălbăticiei. Iulius fusese înmărmurit de nivelul acela de organizare pe care soldații cu mai multă experiență îl considerau un dat. Seară de seară, bătea cu ciocanul cuiele lungi, de fier, care țineau corturile exact în locurile marcate. Apoi, se alătura unităților care săpau tranșeea și înfigeau țepușe în valul de pământ ce reprezenta zidul exterior al terenului considerat sigur. Țepușele erau întrerupte doar de cele patru „porți" prevăzute cu santinele și parole. Deși preceptorii lui îl învățaseră câte ceva despre tacticile și viața de campanie a legiunilor, realitatea era fascinantă. Iulius înțelese de la bun început că mare parte din forța lor venea din greșelile săvârșite în trecut. Dacă Mithridates ar fi ridicat în jurul taberei un hotar ca acela pe care îl făceau ei seară de seară, Iulius credea că încă ar fi umblat prin Grecia, căutând o cale să pătrundă în tabăra regelui.

Drumul pietruit al Via Flaminia fusese tăiat printr-un defileu strâmt, între pante acoperite de pietriș. Lumina începuse deja să pălească, dar Iulius era sigur că Pompei și Crassus aveau să continue marșul până ce avangarda ajungea pe teren deschis, îndeajuns de larg încât să cuprindă prima tabără. Din rațiuni de siguranță, una dintre legiuni trebuia să rămână în urmă, pe câmpie. Astfel, defileul rămânea gol, cu excepția santinelelor și a trupelor de *extraordinarii* care continuau să patruleze călare. Orice s-ar fi întâmplat, legiunile nu trebuiau să fie luate prin surprindere de nici un dușman, prudență pe care o dobândiseră

cu o sută de ani înainte, în timpul luptelor cu Hannibal. Iulius își aminti cât respect nutrea Marius față de inamicul de odinioară. Totuși, până și Hannibal căzuse în fața Romei.

Ținuturile acelea fuseseră cândva sălbatice, dar acum parapetele largi de pe Via Flaminia despicau munții, întrerupte la fiecare treizeci și cinci de kilometri de posturi de gardă. În jurul acestora se dezvoltaseră nenumărate sate, pe măsură ce oamenii se adunau la umbra Romei. Mulți dintre săteni lucrau la întreținerea drumului. Din când în când, Iulius zărise grupuri de muncitori care așteptau, perfect indiferenți la orice, mai puțin la ceea ce le întrerupea munca. Alteori, trecuseră pe lângă negustori ce fuseseră obligați să elibereze drumul și care îi priveau cu un amestec de furie și uimire. Nu puteau să înainteze înspre Roma câtă vreme legionarii în marș ocupau drumul. Aceia dintre ei care făceau negoț cu bunuri perisabile îi priveau cu figuri întunecate în timp ce socoteau pierderile pe care aveau să le sufere. Legionarii îi ignorau. Drumurile comerciale fuseseră construite cu brațele și spinările lor, deci ei aveau întâietate.

Iulius își dori să fi fost și Tubruk acolo. La vremea lui, fostul gladiator călătorise pe aceeași rută, prin munți, până pe câmpiile întinse din nord, unde Crassus spera să poată da lupta cu armata sclavilor. Dar administratorului domeniului nu i-ar fi plăcut să plece din nou în campanie, chiar dacă Iulius l-ar fi scutit de sarcina de a o păzi pe Cornelia.

Gura i se încleștă involuntar când se gândi la despărțirea de ea. Fusese amară și, cu toate că lui nu-i plăcuse că trebuia să plece și să lase furia aceea proaspătă să atârne între ei, nu mai putuse amâna. Trebuise să se alăture Primigeniei în mijlocul armatei uriașe, care aștepta plecarea pe *Campus Martius*.

Amintirea celeilalte plecări a lui de la Roma reprezenta o rană ce nu se vindecase încă. Atunci, Roma ardea în zare, în spatele lui, iar oamenii lui Sulla vânau ultimele resturi ale Primigeniei. Iulius făcu o grimasă. Primigenia trăia în timp ce carnea otrăvită a lui Sulla se făcuse scrum.

Procesul împotriva lui Antonidus reuşise să spele, până la un punct, numele lui Marius. Dar, atâta timp cât vechea clică a lui Sulla trăia şi-şi făcea jocurile meschine în senat, Iulius ştia că nu putea să plăsmuiască oraşul pe care şi-l dorise unchiul său. Cato era în deplină siguranţă câtă vreme duşmanii lui cei mai înverşunaţi erau pe câmpul de luptă. Dar, la întoarcere, Iulius avea să-şi unească forţele cu ale lui Pompei şi să-l doboare. Puţini erau cei care înţelegeau la fel de bine ca însuşi Pompei cât era de important să-l distrugă. Preţ de o clipă, Iulius se gândi la fiul lui Cato. Ar fi fost foarte uşor să-l trimită în prima linie, din nou şi din nou, până când avea să fie ucis. Dar o asemenea victorie asupra lui Cato ar fi fost o laşitate. Îşi jură că, dacă-i era sortit să piară, Germinius avea să moară ca orice alt soldat. La voia întâmplării. Fiica lui Pompei fusese găsită ţinând în palmă un însemn de lut pe care era scris numele lui Sulla. Dar Iulius n-avea să se coboare până la a omorî nevinovaţi. Spera totuşi că senatorul obez era bolnav de grija fiului său. N-avea decât să nu doarmă nopţile în timp ce ei luptau pentru Roma.

Întâi, aveau să fie luni nesfârşite, amare, de campanie. Iulius ştia că ar fi avut mare noroc să vadă Roma mai curând de un an. Putea să rabde. Numai o armată întreagă ar fi putut să-i ia cu asalt domeniul, iar Cinna, tatăl Corneliei, rămăsese în urmă, să-i ţină piept lui Cato în senat. Formaseră o alianţă extrem de puternică. Ce nu putea oare face cu forţa lui Pompei şi averea lui Crassus la dispoziţie?

Cornurile suflară semnalul de oprire în vreme ce Iulius trecea prin defileu, în lumina tot mai slabă a zilei. Vedea cum Via Flaminia se îngropa într-o vale, apoi se căţăra pe un vârf negru, depărtat, despre care se zicea că era ultimul urcuş până la Ariminum. Îşi dori ca Brutus să fi fost acolo, să vadă şi el. Sau măcar Cabera, care venea cu trupele auxiliare, şi mai departe în josul coloanei. Rangul lui de tribun militar îi permisese să meargă în frunte, dar un marş forţat nu era tocmai potrivit pentru ca doi prieteni să lenevească.

La apusul soarelui, primul rând de gărzi își ocupă pozițiile. Își lăsaseră scuturile în tabără, așa cum cerea o veche tradiție. Ordinea se aștemu peste peisajul neregulat. Zece mii de soldați mâncară repede, apoi se culcară în orașul miniatural pe care îl ridicaseră. În timpul nopții erau treziți în schimburi, ca să stea de veghe. Santinelele abia întoarse treceau în locul lor, în așternuturile calde, o adevărată binecuvântare după aerul rece de pe munte.

Iulius ținu strajă în întuneric, privind peste valul de pământ, la terenul aspru din jur. Luă plăcuța de lemn pe care i-o dădu un centurion și învăță parola cioplită. Apoi, rămase singur în beznă. Tabăra din spate era liniștită. Zâmbi acru când pricepu de ce nu li se dădea voie să-și ia scuturile cu ei când stăteau de veghe: era mult prea ușor să-ți sprijini capul pe marginea de sus a scutului, după aceea capul pe brațe și să ațipești. Rămase treaz și se întrebă cât trecuse oare de când o santinelă fusese prinsă dormind. Pedeapsa era să fii omorât în bătaie chiar de către cei cu care împărțeai cortul, lucru care îi descuraja și pe cei mai osteniți dintre soldați să închidă ochii.

Schimbul lui a fost lipsit de întâmplări. Fu înlocuit de altcineva din cort. Voia să adoarmă cât mai repede. Necazurile cu Cornelia și Cato îi păreau foarte îndepărtate, așa cum stătea cu ochii închiși și asculta sforăitul bărbaților din jur. Era ușor să-ți închipui că nici o putere de pe lume nu putea să tulbure acea întindere de forță pură pe care Crassus o adusese la nord de Roma. Ultimul gând care îi trecu prin minte, înainte să alunece în somn, fu speranța că el și Brutus aveau să transforme numele Primigeniei într-o adevărată făclie, în baia de sânge care avea să urmeze.

***

Octavian scoase un strigăt pițigăiat, în semn de provocare pentru roiul de adversari care îl înconjurau. Ei nu înțelegeau că se născuse un mare războinic și fiecare lovitură pe care o dădea

trimitea un duşman în braţele morţii, strigând după maică-sa. Se năpusti şi-l spintecă pe conducătorul lor, care, în închipuirea lui înfierbântată, semăna bine cu ucenicul măcelarului. Duşmanul se prăbuşi cu gâlgâit de sânge şi-i făcu semn lui Octavian să-şi apropie urechea de buzele lui şi să-i asculte ultimele cuvinte.

– M-am bătut într-o sută de lupte, dar n-am întâlnit vreodată un adversar atât de priceput, zise acesta cu ultima suflare.

Octavian chiuia şi alerga în jurul grajdurilor, învârtind sabia grea deasupra capului. Dintr-odată, o mână puternică îi apucă strâns încheietura şi-l facu să scâncească.

– Ce-ţi închipui că faci cu sabia mea? întrebă Tubruk, respirând greu pe nas.

Copilul se strâmbă, aşteptând lovitura şi, fiindcă aceasta nu veni, deschise ochii. Văzu că fostul gladiator se uita fix la el, aşteptând un răspuns.

– Îmi pare rău, Tubruk! Am împrumutat-o doar, ca să mă antrenez.

Ţinând bine încheietura băiatului, Tubruk se aplecă şi-i luă sabia dintre degetele moi. Ridică lama şi înjură de furie când se uită la ea, făcându-l pe Octavian să tresară. Ochii copilului se măriră de groază când văzură expresia de pe faţa lui Tubruk. Crezuse că avea să se întoarcă de la câmp abia peste câteva ore şi până atunci ar fi pus sabia la loc.

– Ia uite ce-ai făcut! Ai habar cât o să dureze să-i refac tăişul? Nu, sigur că n-ai. Eşti doar un prost mic, care crede că poate să fure tot ce pofteşte!

Ochii lui Octavian se umplură de lacrimi. Nu-şi dorea nimic mai mult pe lume decât ca Tubruk să fie mulţumit de el, iar dezamăgirea bătrânului gladiator era mai rea decât orice durere.

– Îmi pare rău, n-am vrut decât s-o iau cu împrumut. O ascut eu la loc de n-o să se mai vadă nici o urmă!

Tubruk se uită din nou la sabie.

– Dar ce-ai făcut? Ai vrut s-o faci ţăndări cu bună ştiinţă? Nu mai poţi s-o ascuţi. Trebuie dată pe tocilă. Sau, şi mai bine,

pot s-o arunc la gunoi. Am luptat cu sabia asta în arenă şi în trei războaie. Şi mi-o strică într-o oră un copil nătărău, care nu poate să-şi ia mâna de pe lucrurile altora. Ai mers prea departe de data asta, ţi-o jur.

Prea furios ca să mai spună ceva, Tubruk aruncă sabia la pământ şi-i dădu drumul copilului care se smiorcăia. Ieşi ca o furtună din grajduri şi-l lăsă pe Octavian singur în nenorocirea sa.

Copilul luă din nou arma şi-şi trecu degetul peste muchia care, în unele locuri, se îndoise de tot. Se gândi că putea să facă rost de o piatră bună de ascuţit şi să dispară de la domeniu pentru vreo două ore. Până să se întoarcă, Tubruk s-ar fi calmat şi el ar fi putut să-i dea sabia înapoi. Văzu în închipuire cât de surprins ar fi fost bătrânul gladiator să vadă lama perfect refăcută.

– „N-am crezut că e posibil!" zise Tubruk, în închipuirea lui, uitându-se atent la tăiş. Octavian se gândi cum nu i-ar fi răspuns, doar ar fi adoptat o expresie umilă, până când Tubruk i-ar fi ciufulit părul şi incidentul ar fi fost uitat.

Visul îi fu întrerupt de întoarcerea lui Tubruk. Octavian scăpă sabia din mână când dădu cu ochii de fâşia de piele cu care venise.

– Nu! Am zis că-mi pare rău! Am să repar sabia, promit! urlă Octavian, dar Tubruk păstră o tăcere cruntă în timp ce-l târî afară din grajd.

Băieţelul se zvârcoli fără speranţă când Tubruk îl târî prin curte. Mâna aceea îl ţinea cu putere de om mare şi nu putea să scape chiar dacă mai crescuse şi el.

Cu mâna cu care ţinea cureaua, Tubruk ridică zăvorul mare al porţii principale, icnind din cauza efortului.

– De mult trebuia să fac asta! Uite drumul spre oraş! Te sfătuiesc să apuci pe el şi să ai grijă să nu mai dai ochii cu mine vreodată. Dacă rămâi, am să te bat până te-nveţi minte. Cum vrei, stai sau pleci?

– Nu vreau să plec, Tubruk, strigă copilul printre suspine de groază şi derută.

Tubruk își încleștă gura, surd la tânguielile lui.

– Bun, atunci, zise amenințător și înșfăcă tunica lui Octavian. Îl lovi cu cureaua al cărei pocnet stârni ecouri prin curte.

Octavian se zbătu înnebunit, urlând incoerent și văitându-se, dar Tubruk nu-l băgă în seamă. Ridică din nou cureaua.

– Tubruk! Oprește-te! zise Cornelia.

Ieșise în curte să vadă de unde venea zarva aceea și-acum stătea în fața lor, cu ochii în flăcări. Octavian profită de moment ca să-și smulgă tunica din mâna lui Tubruk și fugi lângă Cornelia, luând-o în brațe și ascunzându-și fața în rochia ei.

– Ce-i faci copilului, Tubruk? se răsti Cornelia.

Administratorul nu răspunse. Păși înspre ea, ca să-l apuce din nou pe Octavian. Chiar și cu fața ascunsă în rochia Corneliei, băiatul simți că vine și se ascunse în spatele ei. Cornelia întinse mâinile pentru a-l ține pe Tubruk la distanță, într-o izbucnire frenetică de energie care-l făcu pe Tubruk să facă un pas în spate, cu pieptul tresăltând.

– Oprește-te imediat! E îngrozit, nu vezi? zise Cornelia.

Tubruk scutură ușor din cap și-și aținti privirea în ochii ei.

– Când o să fie mare, n-o să-i prindă deloc bine dacă-l lași să se ascundă după tine acum. Vreau să mă țină minte data viitoare când îi trece prin cap să mai șterpelească vreun lucru.

Cornelia se apleacă și luă mânuțele lui Octavian în mâinile ei.

– De data asta ce-ai mai luat? întrebă.

– I-am luat sabia cu împrumut. Voiam s-o pun la loc. Da' s-a tocit și n-am apucat s-o ascut, că s-a întors Tubruk, se văită Octavian jalnic, pândind cu coada ochiului la Tubruk, ca să vadă dacă încerca din nou să pună mâna pe el.

Cornelia dădu din cap.

– I-ai stricat sabia? Of, Octavian. E prea grav. Trebuie să te las pe mâna lui. Îmi pare rău.

Octavian țipă când Cornelia îi desprinse cu fermitate degetele de pe rochie și Tubruk îl înșfăcă din nou de tunică. Tânăra

își mușcă nefericită buza de jos, cât timp Tubruk îi mai trase patru curele lui Octavian. Apoi, îi dădu drumul și copilul țâșni în întunericul ca de tăciune al grajdurilor.

– Îi e tare frică de tine, zise Cornelia, uitându-se în urma lui.

– Poate, dar a căutat-o cu lumânarea. I-am trecut cu vederea lucruri pe care nu le-aș fi acceptat din partea lui Iulius și a lui Brutus când erau de vârsta lui. Umblă numai cu capul în nori, copilul ăsta. N-are cum să-i strice că i-am încins bine spinarea. Poate că, data viitoare când vrea să fure, o să-i meargă mâinile mai încet.

– Sabia e distrusă? întrebă Cornelia, simțindu-se nesigură încă în preajma acelui om care-l cunoscuse pe Iulius când era de seama lui Octavian.

Tubruk dădu din umeri.

– Probabil că da. Dar băiatul n-o să fie. Dar dacă-și mai făcea de cap prin oraș, cum știe el, ar fi fost cât de curând. Lasă-l să stea-n grajd o vreme. La cum îl cunosc, o să se smiorcăie bine și-apoi o să vină la mâncare, de parcă n-ar fi pățit nimic.

Dar Octavian nu apăru la masa de seară. Când se lăsă întunericul, Clodia îi duse un castron cu mâncare. Nu-l găsi în grajd. Îl căutară peste tot, dar nu găsiră nici un semn. Și el, și sabia dispăruseră.

***

– Ești prea urât ca să poți să lupți bine cu sabia, zise Brutus vesel, mișcându-se ușor în jurul legionarului furios.

La căderea întunericului, oamenii se adunaseră în mijlocul taberei, cum făcuseră în ultimele trei seri, ca să se uite la întrecerile pe care le pornise Brutus.

– Ai nevoie de un pic de îndemânare, e adevărat, dar contează și să fii frumos, continuă el, privindu-l foarte atent pe celălalt, în ciuda împunsăturilor.

Legionarul se întoarse cu fața la el, apucând un pic prea strâns sabia de antrenament. Armele acelea de lemn cu greu

puteau fi considerate mortale, dar o lovitură puternică putea să-ţi rupă un deget sau să te lase fără un ochi. Lamele de lemn fuseseră scobite pe dinăuntru şi umplute cu plumb, astfel încât erau mai grele decât un *gladius*. Când soldaţii puneau mâna pe săbiile adevărate, acestea le păreau miraculos de uşoare.

Brutus se răsuci pe loc, ca să evite o lovitură lungă şi lăsă sabia celuilalt să treacă la câţiva centimetri de el. Pornise întrecerile acelea în seara celei de-a şasea zile, când îşi dăduse seama că nu era nici pe departe atât de obosit pe cât s-ar fi aşteptat să fie. Luptele se transformară iute în distracţia principală a soldaţilor plictisiţi, atraşi şi de asigurările încrezute ale lui Brutus că nu era nici unul printre ei care să-l poată învinge. Uneori, se lupta cu trei, patru la rând. Până şi jocurile de noroc încetaseră. Toţi banii erau pariaţi pe sau împotriva lui Brutus. Dacă reuşea să câştige în continuare, ar fi încheiat marşul acela ca posesor al unei mici averi.

– Vezi tu, oamenilor le plac eroii chipeşi. Şi tu nu prea te poţi numi aşa, anunţă Brutus.

Lansă un atac brusc şi icni la sfârşit.

– Nu e ceva evident, un nas urât sau vreo gură strâmbă...

Lansă o combinaţie învăluitoare, pe care adversarul o pară disperat. Brutus făcu un pas în spate, ca să-i dea celuilalt timp să-şi revină. Legionarul acela fusese tot aşa de înfumurat la început, însă acum stropi de sudoare îi săreau din păr când se ferea şi ataca. Brutus se uită chiorâş la faţa lui, de parcă îi evalua trăsăturile.

– Nu, e o urâţenie adunată, de parcă toate se îmbină aiurea, zise.

Soldatul mârâi şi se pregăti să dea o lovitură care i-ar fi crăpat capul lui Brutus dacă l-ar fi nimerit. În schimb, trecu pe lângă şi soldatul o urmă. Brutus îl lovi uşor cu sabia, la baza gâtului, doar cât să-l facă să se dezechilibreze. Legionarul căzu cât era de lung. Sări în picioare, cu pieptul tresăltând.

– Mâine? Cred că pot să te bat dacă-mi mai dai o şansă, aşa urât cum sunt.

Brutus ridică din umeri şi arătă spre şirul de soldaţi care aşteptau.

– Sunt câţiva înaintea ta, dar încerc să vorbesc cu Cabera, să te treacă primul pentru mâine-seară dacă mai vrei. Ţii sabia prea strâns, să ştii.

Soldatul se uită la mâna încleştată pe mâner şi dădu din cap.

– Lucrează-ţi încheieturile, continuă Brutus serios. Când vei ajunge să te încrezi în forţa lor, vei putea să te mai destinzi un pic.

Individul se întoarse în mulţime, mişcând încet, concentrat sabia de lemn. Cabera îl aduse pe următorul, împingându-l în faţă ca pe un copil preferat.

– Ăsta zice că e bun. A fost campion pe centurie acum câţiva ani. Intendentul vrea să ştie dacă pariurile merg mai departe. Cred că a început să se îngrijoreze, zise Cabera zâmbind, fericit că reuşise să se strecoare până la corturile Primigeniei după ce petrecuse o seară extrem de plicticoasă în ariergardă.

Brutus se uită de sus în jos la noul adversar, observându-i umerii puternici şi mijlocul subţire. Bărbatul se prefăcu că nu vede cum era cântărit din priviri şi începu să-şi încălzească muşchii.

– Cum te cheamă? întrebă Brutus.

– Domitius. Sunt centurion, răspunse omul.

Individul acela avea ceva care-l făcu pe Brutus să-şi îngusteze ochii bănuitor.

– Zici că ai fost campion pe centurie? Acum câţi ani?

– Trei. Şi campion pe legiune, anul trecut, răspunse Domitius, continuându-şi exerciţiile fără să se uite la bărbatul mai tânăr.

Brutus schimbă o privire cu Cabera. Observă că mulţimea din jurul lor crescuse atât de mult, încât probabil că nu lipseau decât santinelele. Venise şi Renius. Brutus se încruntă când îl văzu. Îi venea greu să se relaxeze când omul care îl învăţase tot ce ştia dădea din cap a neîncredere. Îşi concentră stăpânirea de sine.

– Uite cum stă treaba, Domitius. Sunt sigur că eşti foarte priceput, dar în fiecare generaţie există unul care e mai bun decât toţi ceilalţi. E o lege a firii.

Domitius își încălzea în tihnă mușchii picioarelor. Părea că se gândea serios la ce auzise.

– Probabil că ai dreptate, răspunse.

– Am dreptate. Întotdeauna, cineva trebuie să fie cel mai bun din generație și aproape că mă jenez să-ți spun că acela sunt eu.

Brutus pândi reacția lui Domitius.

– Aproape că te jenezi? murmură acesta, relaxându-și mușchii spatelui.

Pe Brutus îl enervă calmul legionarului. Era ceva deranjant în mișcările acelea hipnotice.

– Bun. Cabera? Du-te la intendent și zi-i că se mai pariază pentru o luptă cu acest Domitius.

– Nu cred că… începu Cabera, uitându-se cu îndoială la intrus.

Domitius era cu aproape un cap mai înalt decât Brutus și bătrânul rareori văzuse pe cineva care să se miște cu asemenea control, ușurință și echilibru.

– Tu zi-i așa. Încă una și vin să-mi iau banii.

Cabera se strâmbă și o luă la fugă. Domitius se ridică de parcă se desfășura de pe un ghem și îi zâmbi lui Brutus.

– Asta așteptam, spuse. Prietenii mei au pierdut prea mulți bani pariind împotriva ta.

– Și lucrul ăsta nu-ți zice nimic? Hai să-i dăm drumul atunci, rosti Brutus scurt.

Domitius oftă.

– Voi, ăștia scunzi, n-aveți niciodată răbdare, spuse, dând din cap.

Octavian își șterse nasul cu brațul, lăsând o dâră argintie pe piele. La început, orașul i se păruse altfel decât îl știa. Nu-i fusese greu să treacă de gărzile de la porți, ascuns după o căruță, dar, odată intrat, gălăgia, mirosurile și *graba* mulțimii îi păruseră deconcertante. Își dădu seama că lunile petrecute pe domeniu îl făcuseră să uite energia care vibra în oraș, chiar și noaptea.

Spera că Tubruk își făcea griji pentru el. „Peste vreo zi, două, se gândi Octavian, o să mă primească înapoi cu brațele deschise." Mai ales dacă îl convingea pe Tabbic să dea lama pe tocilă și să-i refacă tăișul. Nu trebuia decât să se ferească de necazuri până dimineața, când avea să se deschidă micul atelier. Ținea sabia sub braț, înfășurată într-o pătură de la grajd. Altfel, n-ar fi ajuns prea departe cu ea. L-ar fi oprit vreun cetățean cu spirit civic sau, mai rău, i-ar fi furat-o vreun hoț, ca să o vândă la unul dintre atelierele mai ieftine decât al lui Tabbic.

Aproape fără să-și dea seama, Octavian se lăsă purtat de pași în direcția casei mamei lui. Dacă putea să stea acolo peste noapte, în vreo zi, două ar fi rezolvat cu Tabbic și ar fi putut să se întoarcă pe domeniu. Iar Tubruk n-ar mai fi fost supărat pe el. Încercă să-și închipuie reacția mamei lui când l-ar fi văzut. Se strâmbă. Mda, ar fi găsit sabia și ar fi crezut că a furat-o. Ca mamă, nu prea avea încredere în el, recunoscu trist în sinea lui. Niciodată nu-l credea, nici când spunea adevărul, lucru care-l înfuria de fiecare dată.

Poate că era mai bine să-i facă un semn Alexandriei să coboare, fără să dranjeze toată casa. Ea ar fi înțeles mai ușor decât maică-sa că trebuia să facă asta.

Tropăi printre gloatele nopții, ferindu-se de vânzătorii de pe stradă și luptând cu impulsul de a șterpeli din fugă mâncarea caldă, care umplea aerul de mirosuri îmbietoare. Era mort de foame, dar burta goală nu însemna nimic pe lângă dorința lui de a-l împăca pe Tubruk. Totul s-ar fi dus de râpă la fel de ușor și dacă stătea de vorbă cu maică-sa, și dacă-l prindea vreun tarabagiu mânios.

– Uite șobolanul!

Exclamația aceea îl făcu să tresară din gândurile lui nefericite. Ridică privirea și întâlni ochii mirați ai ucenicului măcelarului. Panica țâșni prin el. Sări în mijlocul străzii, ferindu-se de mâinile care se întinseseră după el. Erau toți! Disperat, desfăcu pătura și puse mâna pe mânerul sabiei lui Tubruk. O ridică în

faţă, în timp ce băiatul măcelarului se repezea la el, strângând pumnii de nerăbdare. Roti sălbatic sabia şi aproape că atinse degetele pregătite să-l înhaţe. Ucenicul înjură surprins.

– Pentru asta te omor, bastard din Thurium ce eşti! Mă miram eu pe unde-ai dispărut. La furat de săbii, ai?

În timp ce băiatul mai mare lătra la el, Octavian văzu cum ceilalţi ucenici formează un cerc în jurul lui, ca să-i taie retragerea. În câteva clipe, se trezi înconjurat. Mulţimea se îmbulzea pe lângă ei, fără să observe scena. Sau poate le era prea frică de orice fel de violenţă şi preferau să nu intervină.

Octavian ţinu sabia în poziţie de atac, cum îl învăţase Tubruk. Nu putea să fugă, aşa că îşi promise să-l taie bine pe unul dintre ei înainte ca băieţii mai mari să se năpustească asupra lui.

Băiatul măcelarului începu să râdă, închizând cercul.

– Nu mai eşti aşa de ţanţoş, nu, şobolane?

Lui Octavian, băiatul acela îi părea uriaş, iar sabia – nefolositoare. Ucenicul măcelarului păşi în faţă, cu mâna ridicată împotriva unui atac brusc. Faţa i se aprinse de o încântare bestială.

– Dă-mi sabia şi te las în viaţă, zise rânjind.

Când auzi ameninţarea, Octavian apucă şi mai strâns mânerul sabiei, încercând să se gândească la ce ar fi făcut Tubruk în locul lui. Se hotărî când ucenicul măcelarului intră în raza de acţiune a sabiei.

Octavian strigă şi atacă, trecând tăişul peste braţul întins al duşmanului. Dacă ar fi fost ascuţit, băiatul acela ar fi fost schilodit. Cum nu era, ucenicul icni şi sări înapoi, înjurând şi prinzându-şi mâna rănită cu cea teafără.

– Lasă-mă-n pace! strigă Octavian, căutând un gol pe unde să fugă.

Nu găsi nici unul. Ucenicul măcelarului îşi privi cu grijă mâna tăiată. Faţa i se se schimonosi de răutate. Întinse mâna la spate şi scoase de la cingătoare un cuţit mare, pe care i-l arătă lui Octavian. Ruginise tot din cauza sângelui animalelor ucise. Copilul nu-şi putea lua ochii de la cuţit.

– Am să te spintec, şobolan ce eşti! Am să-ţi scot ochii şi-am să le las orb! lătră băiatul mai mare.

Octavian încercă să fugă, dar, în loc să-l ţină, ceilalţi băieţi îl împinseră înapoi spre ucenicul măcelarului. Octavian ridică din nou sabia. O umbră se lăsă amenintătoare deasupra ucenicului şi o mână grea îl lovi tare peste căpăţână, dărâmându-l de pe picioare.

Tubruk se aplecă şi luă cuţitul de unde căzuse. Băiatul măcelarului vru să se ridice. Tubruk strânse pumnul şi-l trimise înapoi în mizeria de pe stradă. Ucenicul se zvârcoli ameţit.

– N-am crezut să apuc ziua să mă bat cu nişte copii, bombăni fostul gladiator. Eşti teafăr? Te caut de câteva ore.

Octavian îl privea cu gura căscată de uimire.

– Voiam... să duc sabia la Tabbic. N-am furat-o, spuse repede şi ochii i se umplură iarăşi de lacrimi.

– Ştiu, băiete. Clodia şi-a dat seama unde ai plecat. Noroc că te-am găsit, zic eu. Tubruk se uită la cercul de băieţi care stăteau locului, neştiind dacă să fugă sau nu. Dacă aş fi în locul vostru, băieţi, aş cam lua-o la sănătoasa. Mai repede, până nu-mi pierd răbdarea!

Expresia de pe faţa lui făcea ca urmările să fie foarte clare în mintea tuturor. Băieţii dispărură fără să mai aştepte invitaţii.

– O să trimit eu sabia la Tabbic, bine? Acum, vii înapoi la moşie sau nu?

Octavian dădu din cap în semn că da. Tubruk se întoarse şi îşi croi drum prin mulţime, spre porţile oraşului. Avea să se facă dimineaţă până ajungeau înapoi. Dar ştia că oricum n-ar fi putut să doarmă dacă nu-l găsea pe Octavian. Cu toate cusururile lui, copilul îi plăcea.

– Stai, Tubruk. Numai un pic, zise Octavian.

Tubruk se întoarse încruntat.

– Acum, ce mai e?

Octavian se duse lângă ucenicul bătut şi-i trase un şut între picioare cât putu de tare. Tubruk se strâmbă de milă.

– Pe toţi zeii, multe mai ai de învăţat. Nu-i cinstit să dai în cineva care e la pământ.

– N-o fi, dar îi eram dator.

Tubruk suflă aerul din obrajii umflaţi, iar Octavian veni lângă el.

– Mda, poate că îi erai dator, băiete.

Lui Brutus nu-i venea să creadă ce i se întâmpla. Individul acela nu era om. Nu mai avea suflu pentru replici ironice. Aproape că pierduse lupta din primele secunde, când Domitius lovise cu o viteză cum nu mai văzuse. Furia îi ascuţise reflexele şi-l ajutase să ţină pasul cu atacul celuilalt. Loviturile cădeau neîncetat de mai mult timp decât ar fi crezut că e posibil. Domitius părea că nici nu respiră. Lovea neîntrerupt, din toate unghiurile. În două rânduri, Brutus aproape că scăpase sabia când fusese lovit peste braţ. Dacă ar fi avut arme adevărate, acele două lovituri ar fi fost de ajuns ca să pună capăt luptei. Dar, la antrenament, luptele nu se terminau decât cu o lovitură care ar fi fost fatală adversarului. Mai ales când erau bani în joc.

Brutus câştigase teren când adoptase stilul fluid pe care-l învăţase de la un războinic dintr-un trib din Grecia. Aşa cum sperase, schimbarea de ritm întrerupsese atacul lui Domitius, iar Brutus îl lovise peste antebraţ atât de puternic, încât i-ar fi retezat mâna de la încheietură dacă sabia ar fi avut tăiş.

În momentul acela, Domitius dăduse înapoi surprins. Brutus profitase de moment ca să-şi potolească furia şi să-şi recapete calmul. Adversarul lui respira fără greutate şi părea foarte relaxat.

Soldaţii care priveau n-aveau voie să strige sau să-i încurajeze pe cei doi, ca nu cumva zarva lor să acopere zgomotul unui eventual atac. În schimb, scoteau exclamaţii înfundate, îşi agitau pumnii încleştaţi şi rânjeau cu entuziasm reprimat.

În momentul în care săbiile se blocară una pe cealaltă, Brutus ar fi putut să-i dea un pumn lui Domitius, dar nici asta

nu era permis, ca nu cumva soldaţii să se rănească reciproc atât de tare, încât să nu mai fie în stare să lupte sau să mărşăluiască.

– Aş fi… putut… să te termin adineauri, mârâi el.

Domitius aprobă din cap.

– Da, şi eu aş fi putut ceva mai devreme. Unde mai pui că eu am braţul mai lung.

Începu din nou să atace. Brutus reuşi să-l mai respingă de două ori, însă a treia lovitură îi străpunse garda. Se uită în jos, la vârful de lemn care i se apăsa dureros în piept, sub coaste.

– Cred că am câştigat, zise Domitius. Chiar eşti foarte bun. Aproape că ai câştigat cu stilul ăla pe care l-ai folosit pe la jumătate. Trebuie să mă înveţi şi pe mine. Văzu expresia nenorocită a lui Brutus şi începu să râdă. Băiete, am fost campion pe legiune de cinci ori, de când eram de vârsta ta. Eşti încă prea tânăr şi n-ai atins iuţeala cea mai mare de care eşti capabil. Cât despre tehnică, asta durează şi mai mult. Mai caută-mă peste un an, doi şi e posibil ca rezultatul să fie altul. Te-ai descurcat foarte bine, ştiu ce vorbesc.

Domitius se pierdu în mulţimea de soldaţi care-l băteau pe spate şi pe umeri, felicitându-l.

Cabera se apropie de Brutus cu o figură acră.

– E foarte bun, bombăni Brutus. Mai bun decât Renius sau oricine.

– Crezi că ai putea să-l învingi dacă aţi mai lupta o dată?

Brutus se gândi un timp, frecându-şi gura şi bărbia.

– Posibil, dacă am învăţat ceva de data asta.

– Bun, pentru că am luat câştigurile de la intendent înainte să înceapă lupta.

– Poftim? Ţi-am zis să laşi pariurile să meargă! zise Brutus cu un zâmbet uimit. Ha! Cât am câştigat?

– Douăzeci de *aurei*, adică banii puşi în joc dublaţi de cele şapte lupte pe care le-ai câştigat. Sigur, a trebuit să pariez ceva pe tine în lupta cu Domitius, aşa, din politeţe, dar în rest am retras totul.

Brutus râse din toată inima, apoi se strâmbă de durere când începu să simtă loviturile pe care le încasase.

– Nu m-a provocat la luptă decât ca să le dea prietenilor lui şansa să-şi recapete banii. S-ar părea că îmi voi lua revanşa până la urmă.

– Pot aranja pentru mâine. Cotele vor fi grozave. Dacă baţi tu, n-o să mai rămână un ban prin toată tabăra.

– Aşa facem! Abia aştept să mai fac o încercare cu Domitius. Ce bătrân şiret eşti! De unde-ai ştiut că aveam să pierd?

Cabera oftă şi se apropie de Brutus de parcă voia să-i spună un secret.

– Am ştiut pentru că tu eşti cam prostănac. Nimeni nu poate să bată un campion pe legiune după ce a mai dat trei lupte.

Brutus pufni.

– Data viitoare, îl las pe Renius să plaseze pariurile, ripostă el.

– În cazul ăsta, eu o să-mi iau partea mea de bani înainte să începi.

CAPITOLUL TREIZECI ŞI ŞASE

Iulius crezuse că văzuse porturi aglomerate în Africa şi în Grecia, dar Ariminum era centrul negoţului cu grâne din toată peninsula, iar docurile erau ticsite de nave care încărcau şi descărcau mărfuri. Portul avea chiar şi un forum în mijloc şi temple în care soldaţii puteau să se împace cu zeii şi să se roage să fie păziţi în conflictul care urma. Era o Romă mai mică, construită pe marginea vastei câmpii padane. O poartă către sud. Toate bunurile din nord care ajungeau la Roma treceau mai întâi prin Ariminum.

Crassus şi Pompei rechiziţionaseră o locuinţă de la marginea forumului. În a doua noapte, Iulius se îndreptă spre acea locuinţă, oprindu-se de mai multe ori să ceară lămuriri. Era însoţit de zece soldaţi din Primigenia, precauţie care păruse necesară într-un oraş necunoscut, dar locuitorii din Ariminum păreau prea absorbiţi de negoţul lor ca să îşi găsească timp pentru urzeli şi politică. Dacă îi tulbura forţa aceea enormă ce-şi făcuse tabăra ca un cerc în jurul oraşului, Iulius nu avea cum să ştie. Navele şi caravanele cu grâne veneau şi plecau, iar negoţul continua neîntrerupt, de parcă singura ameninţare de care erau conştienţi era posibilitatea ca preţurile să crească din cauza războiului.

Împreună cu cei zece soldaţi, Iulius se mişca uşor printre oamenii grăbiţi, ascultându-le conversaţiile, văzându-i cum fac târguri sau se plimbă parcă fără să-i vadă pe soldaţii pe lângă

care treceau. „Poate au dreptate să nu se teamă“, își zise Iulius. Cu tot cu cele două legiuni pe care le găsiseră în oraș, se adunase o armată de aproape patruzeci de mii de soldați căliți. Era greu să-ți închipui o armată pe care să n-o poată înfrânge, în ciuda șocului pe care îl stârnise răscoala lui Spartacus, după ce trecuse ca un tăvălug prin Mutina.

Își dădu seama că a ajuns unde trebuia când văzu străjile care păzeau treptele de la intrare. „Era de așteptat din partea lui Crassus să aleagă o casă atât de opulentă“, își zise Iulius și zâmbi. Chiar dacă era foarte auster în multe privințe, senatorului îi plăcea să se înconjoare cu lucruri frumoase. Iulius se întrebă dacă nu cumva adevăratul proprietar al casei avea să găsească vreo două locuri goale printre comorile lui după ce romanii aveau să plece. Își aminti că Marius obișnuia să spună că lui Crassus îi poți încredința liniștit absolut orice, mai puțin obiecte de artă.

Condus de un soldat, Iulius intră într-o sală dominată de o statuie lăptoasă, care înfățișa o fată goală. Crassus și Pompei așezaseră scaune la picioarele ei și de jur împrejur.

Șase dintre cei opt legați erau deja acolo. Când intrară și ultimii doi, Iulius se așeză cu mâinile în poală și așteptă. Ultimul care venise era Lepidus, cel căruia îi dăduse trupul lui Mithridates, în Grecia. I se părea că trecuse o viață de atunci, dar individul acela avea aceeași expresie anostă, indiferentă. Îi făcu un semn vag cu capul lui Iulius, apoi începu să-și curețe unghiile de la o mână cu mâna cealaltă.

Pompei se aplecă, ridicând de la podea picioarele din spate ale scaunului.

– De acum înainte, domnilor, vreau să vă văd aici în fiecare seară, după ce santinelele își ocupă pozițiile. Am ordonat ca, în locul șirului vulnerabil de patru tabere, să avem numai două, cu câte patru legiuni în fiecare. Cred că sunteți îndeajuns de aproape, încât să ajungeți la postul de comandă cu două ore înainte de miezul nopții.

Printre legaţii care rumegau noutăţile se stârniră murmure de interes. Pompei continuă pe deasupra lor:

– Cele mai recente veşti spun că armata de sclavi se îndreaptă spre nord, cât de repede poate. Eu şi Crassus credem că există pericolul ca sclavii să ajungă în Alpi şi-apoi în Galia. Dacă nu-i ajungem din urmă până atunci, vor dispărea. Galia e întinsă, iar influenţa noastră e redusă acolo. Nu putem să-i lăsăm să scape, altfel la anul vom avea o nouă răscoală. Fiecare sclav din ţinuturile romane va vrea să scape în acelaşi fel. Distrugerile şi pierderile de vieţi vor fi enorme.

Se opri, ca să le dea ocazia să vorbească, dar generalii adunaţi tăceau, privindu-l. Unul sau doi aruncară priviri iuţi spre Crassus, întrebându-se în mod evident cui îi acordase senatul comanda. Crassus însă şedea destins pe scaunul lui, aprobând din cap în timp ce Pompei expunea situaţia.

– Veţi merge cu soldaţii spre vest, pe drumurile de pe câmpie, până când voi da eu semnalul să o luaţi spre nord. Drumul va fi mai lung aşa, dar ne vom mişca mult mai repede pe drumuri decât prin sălbăticie. Vreau să acoperiţi patruzeci şi cinci de kilometri pe zi, apoi treizeci de kilometri, apoi iarăşi patruzeci şi cinci.

– Pentru cât timp? îl întrerupse Lepidus.

Pompei îngheţă şi păstră un moment de tăcere, ca să-şi arate enervarea.

– Am estimat că vor fi cam şase sute cincizeci de kilometri spre vest, apoi încă o bucată de drum spre nord, dar nu o putem aprecia, atâta vreme cât nu ştim unde anume se află duşmanul. Desigur, depinde de cât de mult se vor apropia de munţi. Mă aştept...

– Nu e cu putinţă, zise Lepidus, sec.

Pompei făcu încă o pauză, apoi se ridică şi-l privi pe Lepidus de sus în jos.

– Eu îţi spun ce se va întâmpla, Lepidus. Dacă soldaţii tăi nu pot ţine pasul cu ceilalţi, am să-ţi iau rangul şi-am să-l dau cuiva care poate să-i facă să meargă.

Lepidus pufni indignat. Iulius se întrebă dacă i se spusese cât de aproape fusese să primească el controlul legiunilor. Dacă ar mai fi primit doar câteva voturi, ar fi stat acum în locul lui Pompei. Iulius îl privi mai atent şi îşi dădu seama că Lepidus era perfect conştient de asta. De bună seamă, Cato avusese grijă să afle în timp ce ei se adunau pe *Campus Martius*. Probabil sperase să creeze necazuri între ei.

– Oamenii mei au acoperit deja patru sute cincizeci de kilometri în ritm alert, Pompei. Pot face asta din nou, dar numai după două săptămâni de odihnă. Şi nu mai mult de treizeci de kilometri pe zi. Altfel, vom începe să pierdem oameni.

– Atunci, o să pierdem câţiva oameni, se răsti Pompei. Fiecare zi pe care o irosim în Ariminum îl duce pe acest Spartacus mai aproape de munţi, de Galia şi de libertate. Nu stau aici nici măcar o zi mai mult decât trebuie ca să încărcăm proviziile. Dacă la sfârşit vom avea câţiva soldaţi şchiopi sau cu picioarele scrântite, ei bine, e un preţ care merită plătit. Chiar şi o sută de şchiopi, dacă asta e diferenţa între a-i prinde pe sclavi sau a ne uita la ei cum scapă nepedepsiţi pentru sângele roman pe care l-au vărsat. Nouă mii de morţi la Mutina!

Pompei aproape că strigase. Se aplecă spre lui Lepidus, care îl privea cu un calm înnebunitor.

– Cine *este* comandantul aici? întrebă Lepidus, mişcând un braţ spre Crassus. Am fost făcut să cred că acela pe care senatul l-a ales în defavoarea mea a fost Crassus. Nu înţeleg cum vine treaba asta cu ofiţerul adjunct. Măcar e legal?

Celorlalţi generali nu le scăpă aluzia că Lepidus ar fi putut să îi comande. Nici lui Iulius nu-i scăpă. Îi priveau pe cei doi ca nişte pisici cu ghearele bine ascunse, aşteptând rezultatul. Crassus se ridică şi el de pe scaun şi veni lângă Pompei.

– Pompei vorbeşte în numele meu, Lepidus, şi în numele senatului. Indiferent ce ţi s-a spus, ar trebui să ai mai multă minte decât să pui la îndoială autoritatea comandantului.

Faţa lui Pompei era crispată de încordare.

– Îţi spun de pe acum, Lepidus. Am să-ţi iau rangul la prima greşeală pe care o vei face. Iar dacă îmi mai discuţi ordinele, voi pune să fii omorât şi lăsat în mijlocul drumului. Ai înţeles?

– Cât se poate de bine, răspunse Lepidus, părând mulţumit.

Iulius se întrebă oare ce spera să câştige din discuţia aia. Voia să-i slăbească autoritatea lui Crassus? În orice caz, Iulius ştia că n-ar fi putut să lupte sub comanda unuia ca el, oricât s-ar fi străduit să obţină puterea. Faptul că Pompei îl ameninţase era destul de periculos. Dacă soldaţii din legiunea lui aveau acel gen de loialitate personală faţă de Lepidus cum fusese cu Primigenia şi Marius, atunci Pompei îşi asumase un risc. În locul lui, Iulius credea că ar fi fost mai bine să-l omoare imediat pe Lepidus şi să-i trimită legiunea acoperită de ruşine înapoi la Roma. Era de departe mai bine să-i piardă pe oamenii aceia decât să meargă mai departe cu ei, ştiind că puteau să-i trădeze.

– Plecăm peste două zile, în zori, zise Pompei. Am trimis deja iscoadele. Le-am ordonat să se întoarcă printre noi abia când vom ajunge destul de aproape. Nu putem pune la punct strategiile de luptă până nu avem informaţii mai precise. Sunteţi liberi. Tribunule Cezar, aş vrea să vorbesc puţin cu tine dacă mai poţi rămâne.

Lepidus se ridică împreună cu ceilalţi legaţi şi începu o conversaţie cu doi dintre ei, în timp ce părăseau încăperea. Înainte ca vocile lor să se piardă, Iulius îl auzi cum râde de nu ştiu ce ironie. Văzu cum Pompei se crispează de enervare.

– Ochii şi urechile lui Cato, asta e Lepidus, îi zise Pompei lui Crassus. Poţi să fii sigur că-şi scrie pe undeva tot ce facem, ca să-i povestească atunci când ne întoarcem.

Crassus dădu din umeri.

– Atunci, trimite-l înapoi la Roma. Eu voi pune pecetea pe document, iar cu şapte legiuni avem tot atâtea şanse să-i înfrângem pe răsculaţi ca şi cu opt.

Pompei negă din cap.

– Poate. Dar mai sunt şi alte veşti pe care încă nu vi le-am zis. Iulius, totul rămâne între noi, înţelegi? N-are sens să umplem

tabăra cu zvonuri până mâine. Exact asta s-ar fi întâmplat dacă le-aş fi spus celorlalţi, mai ales lui Lepidus. Armata sclavilor a crescut îngrijorător. Am auzit că sunt mai mult de cincizeci de mii. Sute de ferme şi domenii au rămas pustii. Pentru nici unul dintre ei nu mai e cale de întoarcere, ceea ce înseamnă că vor lupta cu disperare. Ştiu bine cum îi pedepsim noi pe sclavii revoltaţi. Răscoala asta nu se va termina fără o demonstraţie masivă de forţă. Cred că vom avea nevoie de fiecare legiune disponibilă.

Iulius fluieră încetişor.

– Nu mai putem spera să-i zdrobim la primul atac, zise.

Pompei se încruntă.

– S-ar părea că nu. M-aş aştepta să se împrăştie şi să fugă de la primul atac, doar că au cu ei femei şi copii şi n-au unde să se ducă dacă pierd. Deja gladiatorii ăia au avut câteva succese. Nu cred că avem de-a face cu o gloată oarecare. Pufni uşor. Mai că îmi vine să mă-ntreb dacă nu cumva Cato speră să pierdem, dar nu, ar fi prea de tot chiar şi pentru el. Încă mai pot să se întoarcă spre sud. De la Ariminum în jos nu e nimic care să-i oprească. Trebuie să-i zdrobim şi am nevoie de comandanţi buni, Iulius!

– Primigenia are mai mult de două mii de oameni, răspunse acesta.

Iulius nu pomeni de faptul că aproape o jumătate dintre ei îi fuseseră trimişi de Cato, ca să aibă grijă de fiul lui. Renius îi antrenase până la epuizare, dar încă nu se puteau compara cu restul legionarilor. Se întrebă câţi dintre ei pândeau momentul să-i înfigă un cuţit în spate. Nu păreau prea demni de încredere, oricât de mult încerca Iulius să-l convingă pe Renius că aveau să devină de-ai lor.

– Mă bucur să aud numele acesta pe câmpul de luptă. Nici nu pot să-ţi spun cât de mult, răspunse Pompei zâmbind. Arăta surprinzător de copilăros. Apoi, umbra furiei neabătute, care îl apăsa de când îi murise fiica, se aşternu din nou asupra lui. Vreau ca în timpul marşului să rămâi pe flancul lui Lepidus. Nu poţi avea încredere într-un individ al cărui sponsor e Cato.

Când vom începe să luptăm, vreau să rămâi pe lângă el. Am încredere în tine să faci ce trebuie. Într-un fel, veți fi un fel de *extraordinarii* ai mei. Ai făcut treabă bună în Grecia. Să faci treabă bună și pentru mine.

– Sunt la dispoziția ta, aprobă Iulius, înclinând scurt din cap.

Îl privi pe Crassus și începu deja să facă planuri. Trebuia să-i spună și lui Brutus.

Când plecă înconjurat de soldații din Primigenia, Iulius simți o umbră de mândrie și încântare. Nu fusese trecut cu vederea și avea să se asigure că lui Pompei n-avea să-i pară rău pentru încrederea pe care i-o arăta.

Sclavul își afundă sapa în pământul tare, spărgând bulgării de țărână. Sudoarea i se scurgea de pe față și lăsa urme negre în praf. Umerii îi ardeau de la efort. La început, nu-l observase pe străinul care stătea lângă el. Era prea pierdut în propria nefericire. Ridică din nou sapa și prinse cu coada ochiului fluturarea unei mișcări. Nu reacționă imediat, ci își ascunse surpriza sub mișcările muncii. Bășicile din palme i se spărseseră din nou. Se opri să le îngrijească. Era conștient de prezența omului, dar încă nu voia să-i dea de știre că îl văzuse. Învățase să prețuiască și cel mai mic avantaj pe care îl avea în fața stăpânilor.

– Cine ești? întrebă ușor silueta întunecată.

Sclavul se întoarse calm. Străinul era înfășurat într-o robă maronie, aspră, pe deasupra unei tunici zdrențuite. Avea fața parțial acoperită, dar ochii erau plini de interes și de milă.

– Sunt sclav, răspunse el, mijindu-și ochii din cauza soarelui. Chiar și printre rândurile de vie, soarele dogorea cumplit, arzându-l și umplându-l de bășici. Umerii îi erau acoperiți de pete roșii, crude și de piele zdrențuită, care-l mânca îngrozitor. Se scărpină leneș pe umăr, uitându-se la străin.

– N-ar trebui să stai aici, prietene. Proprietarul are străji pe câmp. Dacă te găsesc, te omoară pentru că ai călcat pe pământul lor.

Străinul ridică din umeri fără să-și ferească privirea.

– Străjile sunt moarte.

Sclavul se opri din scărpinat şi îşi îndreptă spatele. Îşi simţea mintea amorţită de oboseală. Cum să moară străjile? Oare omul acela era nebun? Ce voia? Straiele străinului semănau mult cu ale lui. Nu era bogat. Poate era un sevitor de-al proprietarului, venit să-i pună loialitatea la încercare. Sau poate că era doar un cerşetor.

– Trebuie să mă… întorc, murmură.

– Străjile sunt moarte, n-ai auzit ce ţi-am zis? Nu trebuie să te duci nicăieri. Cine eşti?

– Sunt doar un sclav, se răsti el, neputând să-şi ascundă amărăciunea din voce.

Ochii străinului se încreţiră şi sclavul îşi dădu seama că zâmbea pe sub pânza aceea aspră.

– Nu, fratele meu. Noi te-am făcut om liber.

– Cu neputinţă.

Străinul râse din toată inima şi îşi trase mantia de pe chip, dând la iveală o faţă puternică, sănătoasă. Dintr-odată, duse degetele la gură şi fluieră uşor. Viile începură să foşnească. Cuprins de teamă, sclavul apucă sapa. Vedea în faţa ochilor asasini trimişi de la Roma, ca să-l omoare. Aproape că simţi în gură dulceaţa aceea pe care şi-o amintea şi stomacul i se strânse, deşi n-avea ce să verse.

Din umbrele verzui ieşiră oameni care îi zâmbeau. Ridică sapa, ţinând-o ameninţător.

– Oricine aţi fi, lăsaţi-mă în pace. N-am să spun nimănui că aţi fost aici, zise întretăiat, cu inima bubuind.

Simţi că ameţeşte de foame.

Străinul râse din nou.

– N-ai avea cui să-i spui, prietene. Ai fost sclav, iar noi te-am eliberat. Ăsta e adevărul. Străjile sunt moarte, iar noi vom pleca. Vrei să vii cu noi?

– Ce s-a întâmplat cu… Nu reuşea să spună „stăpân“ în faţa lor. Ce s-a întâmplat cu proprietarul şi familia lui?

– Sunt prizonieri în casă. Vrei să-i mai vezi o dată?

Sclavul se uită la necunoscuţii aceia, observându-le expresiile. Aveau un soi de încântare pe care o înţelegea. Începu să creadă.

– Da, vreau să-i mai văd. Aş vrea să stau o oră cu proprietarul şi cu fiicele lui.

Străinul râse din nou, iar sunetul acela nu era deloc plăcut.

– Câtă ură! Dar te înţeleg. Ştii să mânuieşti o sabie? Am una pentru tine dacă vrei.

Îi întinse o sabie, punându-l la încercare. Sclavii n-aveau voie să poarte arme. Dacă o lua, era însemnat, ca şi ei, şi avea să fie executat. Întinse mâna şi apucă strâns sabia. Îi făcea plăcere să-i simtă greutatea.

– Acum, îmi spui cine eşti? întrebă străinul încet.

– Numele meu e Antonidus. Am fost general al Romei, zise, îndreptându-şi uşor spatele.

Străinul ridică din sprâncene.

– Spartacus o să vrea să te cunoască. Şi el a fost în armată, înainte de... toate astea.

– O să mă lăsaţi să mă ocup de familia proprietarului? întrebă Antonidus, nerăbdător.

– Îţi dau o oră, dar după aia trebuie să plecăm. Mai sunt sclavi de eliberat azi, iar armata noastră are nevoie de grânele din hambarele astea.

Antonidus zâmbi încet, gândindu-se ce-avea să le facă acelora care îşi spuneau „stăpânii" lui. Nu-i văzuse decât de departe, în timp ce muncea, dar îşi închipuise dispreţul şi batjocurile lor. Îşi trecu degetul mare peste tăişul sabiei.

– Întâi, duceţi-mă la ei. Sunt al vostru după ce mă răzbun.

Lumina şi viaţa Romei nu păreau să ajungă în păienjenişul acela de străzi împuţite. Cei doi oameni trimişi de Cato păşeau cu grijă peste gunoaie şi excremente, încercând să nu tresară când auzeau şobolanii şi animalele mai mari de pe aleile întunecate. De undeva se auzi ţipătul unui copil, întrerupt repede, de parcă ar fi fost înăbuşit. Cei doi îşi ţinură răsuflarea,

aşteptând ca plânsul copilului să înceapă din nou. Când liniştea se prelungi prea mult, cei doi se strâmbară, înţelegând. Viaţa era foarte ieftină prin părţile alea.

Numărară colţurile pe lângă care treceau. Din când în când, se întrebau în şoaptă dacă trebuiau să numere şi câte un gol dintre două maghemiţe. Golurile acelea erau uneori late de numai două palme şi pline de o masă întunecată, pe care nu îndrăzniră să o cerceteze. Într-unul dintre goluri, un câine era îngropat pe jumătate în gunoi şi dădea impresia că se mişca înspre ei când guri nevăzute muşcau din jumătatea îngropată.

Când ajunseră la răscrucea unde le spusese Cato să meargă, cei doi se simţeau teribil de neliniştiţi. Răscrucea era aproape pustie. Doar câţiva oameni trecură grăbiţi pe lângă ei, fără să-i privească.

După ceva vreme, o umbră se desprinse din întunericul de sub un intrând şi se apropie fără zgomot de ei.

– Pe cine căutaţi pe-aici? şopti o voce.

Cei doi înghiţiră în sec de frică şi se chinuiră să distingă trăsăturile omului în bezna ca de smoală.

– Nu vă uitaţi la mine! se răsti vocea.

Cei doi se întoarseră de parcă fuseseră împinşi. Îşi aţintiră ochii în mizeria de pe stradă. Un miros cumplit pluti deasupra lor când silueta întunecată se apropie îndeajuns, încât să-i atingă.

– Stăpânul nostru a zis să pomenim numele „Antonidus" oricui ar veni la noi, zise unul din ei, respirând pe gură.

– Antonidus a fost vândut ca sclav, undeva prin nord. Cine e stăpânul vostru acum?

Unul din cei doi îşi aminti că mai simţise mirosul acela când murise tatăl lui. Se aplecă şi vomă, deşertându-şi ultima masă în mocirla de pe alee. Al doilea vorbi poticnit:

– Fără nume, aşa ni s-a zis. Stăpânul nostru vrea să continue asocierea cu voi, dar fără nume.

Un iz cald, de putregai pluti deasupra lui.

– Aş putea să aflu, idioţilor, dar ştiu cum să joc jocul ăsta. Foarte bine atunci, ce doreşte stăpânul vostru de la mine? Spuneţi ce aveţi de zis cât timp încă mai am răbdare cu voi.

– El... stăpânul nostru a zis să uiţi de cine ţi-a spus Antonidus, acum că a fost luat în sclavie. Îţi va transmite alte nume şi va plăti preţul pe care îl ceri. Doreşte ca asocierea asta să continue.

Silueta întunecată lăsă să-i scape un oftat de regret.

– Zi-i să spună numele şi voi hotărî singur. Nu făgăduiesc să servesc pe oricine. Cât despre moartea pe care a cumpărat-o Antonidus, e prea târziu ca să-i chem înapoi pe cei pe care i-am trimis. Femeia e moartă chiar dacă încă umblă neştiutoare. Acum, întoarce-te la stăpânul tău şi ia-l şi pe tovarăşul tău cu stomac sensibil.

Mirosul apăsător dispăru, iar servitorul lui Antonidus inspiră adânc. Prefera putoarea străzii, în locul mirosului dulceag, care părea că i se îmbibase în haine şi în piele. Mirosul acela rămase în nările celor doi până când ieşiră pe străzile mari, printre lumea care striga şi râdea, fără să ţină cont de aleile pline de puroi, aflate atât de aproape de ei.

CAPITOLUL TREIZECI ŞI ŞAPTE

Crestele munţilor cu vârfuri albe tiveau orizontul. Pe undeva printre culmile acelea erau trei trecători pe unde spera că puteau să scape de urgia Romei. Spartacus privea vârfurile reci ale munţilor care îi stârneau o umbră de dor. Nu mai văzuse Tracia de când era copil, dar îşi amintea cum se căţăra pe pantele mai blânde de acolo. Mereu îi plăcuseră înălţimile unde vântul îţi biciuia pielea. Te simţeai viu.

– Suntem atât de aproape, zise cu voce tare. Am putea să trecem prin pasurile acelea într-o săptămână, cel mult două şi să nu mai vedem în veci o uniformă romană.

– Până anul viitor, când vor răscoli toată Galia în căutarea noastră, după cum îi ştim, spuse Crixus.

Bărbatul acela fusese întotdeauna cam din topor, în comparaţie cu Spartacus. Crixus se mândrea cu reputaţia de om pragmatic, care nu lăsa nici un vis şi nici un proiect măreţ să-i distragă atenţia de la ceea ce dobândiseră deja. Părea scund şi îndesat alături de Spartacus, care nu-şi pierduse aspectul zvelt ce crea impresia de iuţeală şi când stătea pe loc. Crixus era lipsit de asemenea graţie. Se născuse într-o mină şi era pe cât de urât, pe-atât de puternic. Era singurul dintre gladiatori care putea să termine la egalitate o luptă împotriva lui Spartacus.

– N-ar putea să ne găsească, Crix. Galii spun că pământul de peste munţi e locuit de triburi războinice. Legiunile ar trebui să poarte un război de zeci de ani şi nu prea le plac lucrurile

astea. Acum, că a murit Sulla, nu e nici unul mai acătării, care să-i conducă. Dacă trecem Alpii, suntem liberi.

– Tot visător ai rămas, Spartacus? zise Crixus, evident frustrat. Ce fel de libertate vezi tu, de te bucuri atât? O să fim liberi să muncim mai greu decât am muncit vreodată în sclavie, liberi să scormonim câteva recolte amărâte, într-un pământ veşnic ameninţat de oamenii locului? Galii nu ne vor printre ei mai mult decât ne vor romanii, de asta să fii sigur. Eu atâta ştiu, că libertatea asta a ta o să ne frângă spinările. Trimite femeile şi copiii, mai bine. Trimite o sută de bărbaţi să-i conducă prin trecători, iar noi vom termina ce am început.

Spartacus îşi privi adjunctul. Setea de sânge a lui Crixus devenise şi mai mare după triumful de la Mutina. Era uşor de înţeles, având în vedere câte suferise din cauza romanilor, însă Spartacus ştia că mai era ceva.

– Asta îţi doreşti tu, Crix, viaţa bună a romanilor? zise Spartacus.

– Şi de ce nu? întrebă Crixus. Le-am distrus cuibul, mierea ni se cuvine. Ca şi mine, îţi aminteşti războiul civil. Cine pune mâna pe Roma le pune piciorul pe gât. Dacă putem cuceri oraşul, ceilalţi s-ar prăbuşi singuri. Sulla ştia asta!

– Sulla a fost general roman, nu sclav.

– Nu asta contează! Dacă pui stăpânire pe oraş, poţi să schimbi regulile cum îţi place. *Nu există* reguli, decât cele pe care le alegi singur, când eşti destul de puternic. Ascultă ce-ţi spun! Dacă nu profiţi de ocazia asta, arunci în vânt tot ce-am făcut până acum. Peste zece ani, scribii vor scrie că garnizoana de la Mutina s-a răsculat, iar noi am fost romanii loiali! Dacă putem cuceri oraşul, o să le vârâm pe gât istoria şi trufia şi-o să-i facem să accepte noua ordine. Doar dă porunca, Spartacus! Mă ocup eu de restul!

– Şi ce facem cu palatele şi cu domeniile lor? îl încercă Spartacus, cu ochii micşoraţi.

– Să fie ale noastre, cum altfel? Ce ne așteaptă în Galia decât mărăcini și sate?

– Vei avea nevoie de sclavi, ca să ții palatele și domeniile, Crixus. Te-ai gândit la asta? Cine o să-ți strângă recoltele și-o să-ți îngrijească viile?

Crixus își agită pumnul acoperit de cicatrici înspre cel pe care îl iubea mai presus de orice.

– Știu la ce te gândești, dar noi n-am face ca nenorociții ăia blestemați. Nu trebuie să fie așa.

Spartacus îl privi în tăcere. Crixus continuă furios:

– Bine, dacă vrei musai un răspuns, aș pune senatorii să-mi muncească pământul. Și le-aș da și plată nemernicilor.

Spartacus începu să râdă.

– Care din noi visează acum, Crix? Uite, am ajuns până aici. Putem lăsa totul în urmă. Putem să începem vieți noi. Nu, putem să ne întoarcem la viețile noastre așa cum ar fi trebuit să fie. Poate că o să vină după noi, dar, cum spuneam, Galia e îndeajuns de mare, încât să ascundă mai multe armate. Și vom merge tot mai în nord, până vom găsi un loc unde Roma e doar o vorbă sau poate nici atât. Dacă ne întoarcem spre sud, chiar și fără femei și copii, riscăm să pierdem tot ce am câștigat. Și pentru ce? Ca să poți să stai în case de marmură și să scuipi niște bătrâni?

– Ești în stare să-i lași să te alunge de pe pământurile lor? întrebă Crixus, cu amărăciune.

Spartacus îi apucă brațul cu mâna lui puternică.

– Tu ești în stare să-i aștepți să te omoare? zise blând.

Vorbele lui făcură ca furia lui Crixus să se evapore.

– Nu înțelegi, pui de curvă tracă, zise el, schițând un zâmbet. Acum acesta e și pământul meu. Aici sunt generalul tău, ciocanul care a strivit trei legiuni cu cele de la Mutina. În Galia nu sunt decât fiul oarecare al unui trib îmbrăcat în piei prost tăbăcite. Și tu la fel. Ar trebui să fim nebuni să dăm la o parte atâta bogăție doar ca să ne trăim ultimii ani cu speranța că n-o

să ne prindă. Uite, îl avem şi pe Antonidus acum. El ştie care sunt slăbiciunile lor. Dacă n-aş fi sigur că putem să câştigăm, m-aş întoarce cu dosul la ei şi-aş fugi să nu mai văd în viaţa mea legionari. Dar *putem* să câştigăm. Antonidus zice că sunt întinşi peste măsură, la toate graniţele. În Grecia, în Africa, peste tot. Nu sunt destule legiuni în Italia, ca să ne învingă. Pe toţi zeii, nordul e deschis, doar ai văzut! Antonidus zice că am avea trei oameni de fiecare legionar. Sorţii nu pot fi mai buni de-atât, nu în viaţa asta. Indiferent câţi aduc împotriva noastră, îi putem înfrânge şi, după aceea, Roma, oraşele, ţara, averile – totul e al nostru. Totul.

Întinse mâna şi şopti cuvintele care îi însoţiseră în fiecare parte a răscoalei, din primele zile nebune şi până acum, când se iveau zorii încrederii lor că pot învinge Roma şi ordinea care exista de secole întregi.

– Totul sau nimic, Spartacus? spuse el.

Gladiatorul se uită la mâna întinsă şi la jurământul de prietenie pe care îl reprezenta. Privirea îi pluti înspre acvila de la Mutina, care stătea sprijinită de o parte a cortului lui. După câteva clipe de meditaţie tăcută, Spartacus expiră puternic.

– Bine, totul sau nimic. Pregăteşte plecarea femeilor şi a copiilor. Şi vreau să stau de vorbă cu Antonidus înainte să le spun oamenilor. Crezi că ne vor urma?

– Nu, Spartacus, te vor urma *pe tine* oriunde ai vrea să-i duci.

Spartacus dădu din cap.

– Atunci, ne vom întoarce spre sud şi-i vom lovi în inimă.

– Le vom smulge inima.

Pompei ordonase ca legiunea lui Lepidus să meargă în fruntea coloanei, obligându-i să stabilească ritmul. În spatele lor venea Primigenia, în frunte cu Pompei şi Crassus. Mesajul era clar şi primii o sută cincizeci de kilometri fuseseră acoperiţi cu viteza pe care o voia Pompei, fără ca măcar un singur om să fie rănit.

Serile erau mai liniştite în cele două tabere mari decât fuseseră pe Via Flaminia. Ritmul alert îi seca de energie pe legionari. La popasul de seară, mai erau în stare doar să mănânce şi să se culce. Şi Brutus încetase cu întrecerile lui după ce reuşise să iasă la egalitate cu Domitius, cu două victorii şi două înfrângeri. Din când în când, Cabera pomenea amărât de banii pe care-i pierduseră.

Călăreţii *extraordinarii* se întorceau în fiecare seară la raport, după ce cercetaseră terenul din faţa coloanei. Mesajele pe care le aduceau erau îngrijorător de scurte. Nu găsiseră nici un semn al prezenţei armatei de sclavi pe distanţa în care căutaseră. Pompei trimitea tot mai multe iscoade spre nord şi vest, ordonându-le să-i găsească. Nu rostiseră cuvintele cu voce tare, dar toţi se temeau de faptul că, într-un ţinut atât de vast, sclavii puteau pur şi simplu să treacă neobservaţi pe lângă ei şi să se întoarcă spre sud.

În fiecare seară, întrunirile generalilor erau marcate de certuri şi atitudini tot mai încinse. Lepidus părea să nu-şi mai încapă în piele de bucurie că era în fruntea armatei şi nu interpreta faptul acela ca pe o dovadă a nemulţumirii lui Pompei, care era din ce în ce mai puţin dispus să asculte plângerile lui Lepidus. Potrivit acestuia, numai autoritatea lui avea puterea să facă legiunile să meargă la viteza dorită de Pompei. Şi în fiecare seară încheia prin a spune că preţul pe care urmau să-l plătească avea să fie dezastruos. Ştia cu măiestrie până unde putea să împingă răbdarea lui Pompei. Fiecare seară se transformase într-un soi de luptă între voinţele celor doi. Crassus nu putea să intervină. Iulius spera că Lepidus ştia să lupte la fel de bine cum ştia să se certe.

După două săptămâni de mers către vest, Lepidus raportă triumfător că apăruseră primele răni şi că oamenii aceia fuseseră lăsaţi la punctele de pază sau prin sate, având ordin să se întoarcă la ceilalţi când se vor fi întremat. În fiecare seară, sute de legionari din toată coloana se chinuiau cu băşici şi

oase scrântite. Legiunile erau aproape epuizate şi ceilalţi legaţi începuseră să se alieze cu Lepidus şi să ceară un răgaz. Reticent, Pompei îşi dădu acordul. Nu voia să-i fie subminată autoritatea, aşa că decise să facă un popas de patru zile. Numai *extraordinarii* n-avură parte de odihnă. Fură trimişi cu toţii într-o ultimă încercare de a găsi armata sclavilor.

În sfârşit, călăreţii galopară înapoi spre tabără, purtând veşti. Răsculaţii se mişcau spre sud şi est, dinspre munţi înapoi către câmpie. În seara aceea, Pompei îşi adună generalii şi le dădu vestea sumbră.

– Se întorc spre Roma şi iscoadele au zis că au mai mult de optzeci de mii de oameni. Toţi sclavii din nord au trecut de partea lor.

N-avea sens să le ascundă cifrele îngrijorătoare, având în vedere că răsculaţii erau doar la câteva sute de kilometri depărtare. Acum, că îi descoperiseră, nu mai puteau să-i lase să scape. Indiferent cât de mulţi erau, romanilor nu le mai rămânea decât să aleagă locul atacului.

– Dacă vin spre sud, putem fie să le ieşim în întâmpinare, fie să aşteptăm să ajungă ei la noi. Orice s-ar întâmpla, nu trebuie să treacă de noi, altfel Roma e pierdută. Nu vă faceţi iluzii, domnilor! Dacă reuşesc să ne străpungă apărarea, Roma va cădea şi tot ce iubim va pieri, cum s-a întâmplat cu Cartagina. Le vom ţine piept până la ultimul om dacă va fi nevoie. Puneţi-le soldaţilor în vedere lucrul ăsta. N-avem unde să ne retragem, nu există nici un refugiu sigur, unde să ne putem regrupa şi apoi să atacăm din nou. Republica se bazează numai pe noi.

Lepidus părea la fel de şocat ca ei toţi.

– Optzeci de mii! Am toată încrederea în soldaţii noştri, dar trebuie chemate legiunile din Spania şi din Grecia. Senatul nu ştia cât de mare e ameninţarea când ne-a trimis pe noi.

De data aceasta, Pompei îi suportă ieşirea fără să-l critice.

– Am trimis mesageri le Roma, dar noi suntem aici, acum. Chiar dacă legiunile acelea pot fi retrase fără să pierdem tot

ce-am câştigat într-o sută de ani, nu vor ajunge la timp ca să mai schimbe ceva în lupta asta.

– Dar putem să luptăm în timp ce ne retragem, până vin ajutoarele. Optzeci de mii de inamici ne-ar putea copleşi. Ne-ar încolţi şi ne-ar face praf în prima oră de luptă. E imposibil!

– Dacă vorbeşti aşa în faţa oamenilor, exact asta o să se întâmple, lătră Pompei la el. Ţine cont că n-avem de-a face cu soldaţi instruiţi, Lepidus! S-ar părea că ar fi putut să scape prin munţi, dar ei umblă după jaf şi bogăţii, în vreme ce ai noştri luptă pentru oraş şi pentru vieţile tuturor celor care îl locuiesc. Nu vor şovăi. Le putem face faţă.

– Probabil că tot aşa a zis şi comandantul de la Mutina, bombăni Lepidus, dar nu atât de tare, încât să-l oblige pe Pompei să răspundă, deşi acesta îi trimise o privire ucigătoare.

– Ordinul meu e să intraţi în luptă şi să-i distrugeţi, domnilor. Şi exact asta veţi face. Dacă stăm şi-i aşteptăm, există riscul să treacă pe lângă noi. Aşa că vom merge noi după ei. Pregătiţi-i pe oameni. Plecăm spre nord. Lepidus, tu vei merge pe flancul stâng. Te desfăşori într-o linie largă, ca să nu ne poată încercui. Sclavii n-au cavalerie, doar câţiva cai furaţi, aşa că trimiteţi călăreţii noştri să ţină aripile. Iulius, vreau să rămâi pe flancul stâng, cu Lepidus, să îl sprijini dacă este nevoie. Eu şi Crassus luăm flancul drept, ca de obicei. Tot pe dreapta va fi şi grosul cavaleriei, ca să ne asigurăm că sclavii nu se împrăştie şi trec pe lângă noi, spre sud şi est. Orice-ar fi, nu trebuie să ajungă la Ariminum.

Unul din cei doi legaţi din Ariminum îşi drese glasul.

– Domnule, aş vrea să stau şi eu tot pe flancul drept. Mulţi dintre oamenii mei au familiile în Ariminum. Şi eu la fel. Vor lupta şi mai îndârjit ştiind ce s-ar putea întâmpla dacă dreapta cedează.

Pompei aprobă din cap.

– Foarte bine. Legiunile de la Ariminum vor fi inima flancului drept. Restul vor sta în centru. Vreau ca manipulele de

hastati[1] să treacă în prima linie, în locul celor de *velites*[2]. Dacă vrem să îi zdrobim de la primul atac, vom avea nevoie mai mult de greutate decât de viteză. Dacă înaintarea noastră e încetinită sau oprită, vreau să aduceți repede *triarii*[3] în față. Încă n-am văzut o armată care să poată ține piept veteranilor noștri.

Întrunirea aceea se încheie abia la revărsatul zorilor. Petrecură ziua următoare pregătind tabăra pentru marș. Iulius își petrecu ziua alături de Primigenia, transmițând ordinele lui Brutus și centurionilor și explicându-le pozițiile. Până seara, fiecare soldat înțelesese cât era de serioasă bătălia care urma. Multe dintre rănile cu care se aleseseră în timpul marșului fură uitate sau se pierdură printre gândurile la conflictul pe care abia îl așteptau. Chiar dacă auziseră zvonurile despre numărul imens al inamicului, fiecare soldat roman era hotărât să nu-și lase orașul și familia la cheremul invadatorului. Știau mai bine decât oricine că disciplina și priceperea lor erau imposibil de egalat, indiferent cine li s-ar fi împotrivit sau cât de mulți ar fi fost.

Armata lui Spartacus fu zărită la apus. Tabăra din seara aceea era și mai bine păzită ca până atunci, cu hotare de două ori mai înalte decât de obicei. Soldații dormeau în schimburi scurte, pregătiți să respingă un atac nocturn. Cât au fost treji, și-au petrecut timpul verificându-și săbiile și armurile, ungând piesele din piele și lustruindu-le pe cele de metal. Vârfurile sulițelor erau ascuțite ori înlocuite cu unele noi, abia făcute de fierari. Montau baliste și *onagre*[4] greoaie și pregăteau bolovanii cu care aveau să tragă, lăsând șanțuri în pământul umed. Armata sclavilor nici nu visa la imensele mașini de război ale

---

[1] Sulițași (în lb. latină, în original)

[2] Infanterie ușoară (în lb. latină, în original)

[3] Veterani romani, numiți astfel pentru că erau dispuși în rândul al treilea și ultimul al legiunii (n.tr.)

[4] Catapulte de dimensiuni mai mici, cu un singur braț, mai ușor de manevrat pe câmpul de luptă (n.tr.)

romanilor. Acestea nu puteau trage decât pe o anumită rază, dar *onagra* cu „lovitură de catâr" putea să taie adevărate poteci printre duşmani.

Brutus îl trezi pe Iulius, scuturându-l uşor de umăr.

– A venit rândul meu? întrebă Iulius somnoros, ridicându-se în capul oaselor în cortul întunecat.

– Şşşt. Vino afară. Vreau să-ţi arăt ceva.

Vag enervat, Iulius îl urmă pe Brutus prin tabără. Se opri de două ori, ca să spună parola zilei santinelelor atente. Deşi se aflau atât de aproape de inamic, tabăra era departe de a fi liniştită. Mulţi dintre cei care nu puteau să doarmă stăteau pe lângă corturi sau în jurul focurilor mici, discutând în şoaptă. Încordarea şi frica le strânseseră vezicile. Când trecură pe lângă şanţul pentru urinat, Iulius şi Brutus văzură că începuse deja să mustească şi să pută.

Iulius îşi dădu seama că Brutus se îndrepta spre poarta de nord a împrejmuirii.

– Ce faci? îi şuieră prietenului său.

– Am nevoie de tine, ca să pot ieşi din tabără. Eşti tribun şi pe tine te vor lăsa să treci dacă dai ordinul.

Îi povesti în şoaptă ideea care îi venise. Prin beznă, Iulius se uită chiorâş la Brutus, mirându-se de sălbatica energie ce părea că emană din el. Se gândi să refuze şi să se întoarcă în cort, dar aerul rece al nopţii îi limpezise mintea şi se îndoia că ar mai fi putut să doarmă. Nu se simţea obosit. În schimb, muşchii îi tremurau de agitaţie şi ar fi fost mult mai rău să stea degeaba şi să aştepte.

Poarta era păzită de o centurie de *extraordinarii* acoperiţi de praf din cap până-n picioare. Comandantul îşi aduse calul spre cei doi care se apropiau.

– Da? întrebă sec.

– Vreau să plec din tabără câteva ore, răspunse Iulius.

– Avem ordine să nu lăsăm pe nimeni să iasă din tabără.

– Sunt legatul Primigeniei, tribun al Romei şi nepotul lui Marius. Lasă-ne să trecem!

Centurionul şovăi o clipă în faţa ordinului.

– Trebuie să raportez, domnule. Dacă plecaţi, nesocotiţi ordinul direct al lui Pompei.

Iulius aruncă o privire înspre Brutus, înjurându-l în gând pentru că îl pusese în poziţia aceea.

– Voi lămuri eu lucrurile cu generalul, când mă întorc. Raportează ce crezi de cuviinţă.

– Generalul Pompei va dori să ştie de ce aţi plecat, domnule, continuă centurionul cu o grimasă vagă.

Iulius îi admiră loialitatea, deşi îl îngrozea reacţia pe care ar fi avut-o Pompei dacă acel centurion îşi ducea la capăt ameninţarea.

– Am găsit un pinten de stâncă de pe care se vede câmpul de luptă. Brutus crede că am putea să ne uităm mai bine la armata sclavilor.

– Ştiu, domnule, dar cercetaşii spun că e prea abrupt ca să poată fi urcat. E aproape vertical, răspunse centurionul, frecându-şi gânditor bărbia.

– Merită să încercăm măcar, zise repede Brutus.

Centurionul îl privi pentru prima oară, cu o expresie mohorâtă.

– Pot să amân raportul până la următorul schimb de gardă, peste trei ore. Dacă nu vă întoarceţi până atunci, va trebui să spun că aţi dezertat. Asta e tot ce pot să fac pentru nepotul lui Marius.

– Eşti om de ispravă. Nu se va ajunge atât de departe. Cum te cheamă? întrebă Iulius.

– Taranus, domnule.

Iulius îi mângâie calul pe gât.

– Eu sunt Iulius Cezar. Acesta e Marcus Brutus. Acum, ştii cum ne cheamă. Dar ne vom întoarce până la schimbul de gardă, Taranus. Ai cuvântul meu.

La ordinul lui Taranus, gărzile se dădură la o parte, lăsându-i să treacă şi Iulius se trezi pe câmpia plină de bolovani, cu duşmanul undeva în faţă.

Când se îndepărtară destul de mult încât să nu-i mai audă gărzile, Iulius se întoarse brusc spre Brutus.

– Nu-mi vine să cred că te-am lăsat să mă convingi. Dacă află Pompei, ne jupoaie de vii, în cel mai bun caz.

Brutus dădu liniştit din umeri.

– N-o să zică nimic dacă reuşim să ne suim pe stânca aia. Cercetaşii sunt călăreţi, ţine cont. După ei, orice ridicătură pe care nu se pot sui cu calul e imposibil de urcat şi gata. M-am uitat bine la stânca aia, înainte să se întunece. De pe vârf, vom vedea perfect tabăra inamică, mai ales că luna e mare în seara asta. Vom fi în avantaj, indiferent ce zice Pompei.

– Ar fi bine să ai dreptate, spuse Iulius sumbru. Hai odată, trei ore nu înseamnă prea mult.

Cei doi tineri o luară la fugă spre masa întunecată ce se profila pe fundalul cerului înstelat. Era un pisc ameninţător, un dinte care se înălţa în mijlocul câmpiei.

– E mai mare de aproape, şopti Brutus, scoţându-şi sandalele şi sabia.

Aveau să se lovească la picioare, dar ţintele de fier ale sandalelor ar fi alunecat cu zgomot pe pietre, dându-le de ştire duşmanilor. Nu puteau şti cu siguranţă cât de aproape erau patrulele inamicului, însă nu puteau să fie prea departe.

Iulius se uită la lună şi încercă să estimeze cât mai era până avea să apună. Nemulţumit de rezultatul calculului, îşi scoase sandalele şi sabia şi inspiră adânc. Fără o vorbă, îşi înfipse mâna în prima crăpătură a peretelui stâncos şi se opinti în sus, căutând un punct de sprijin cu picioarele goale.

Chiar dacă îi ajuta lumina lunii, urcuşul era anevoios şi înfricoşător. Cât timp se căţără, pe Iulius îl tortură gândul că un arcaş sclav avea să-i vadă şi să scuipe în ei săgeţi care i-ar

fi făcut să cadă de pe stâncă şi să se zdrobească pe câmpia de dedesubt.

Pe când urcau, pintenul de piatră părea că se face tot mai înalt. Iulius era sigur că avea pe puţin treizeci de metri, poate chiar şaizeci. După ceva vreme, picioarele îi amorţiră atât de tare, încât abia se mai ţinea pe ele. Degetele îi înţepeniseră şi îl dureau. Începu să se teamă că n-aveau să ajungă înapoi, în tabără, înainte de schimbarea gărzilor.

După cât putea să-şi dea seama, durase cam o oră până ajunseseră pe creasta dezgolită a stâncii. În primele momente, nici el, nici Brutus nu putură să facă altceva decât să zacă pe spate, gâfâind şi aşteptând ca muşchii chinuiţi să-şi revină.

Vârful era un spaţiu denivelat, aproape alb în lumina lunii. Iulius îşi înălţă capul, apoi se ghemui brusc, cuprins de groază.

Mai era cineva acolo, la doar câţiva metri de ei. Două siluete stăteau aşezate şi se uitau cum Iulius bâjbâia disperat la centură, unde ţinea de obicei sabia. Înjură aproape cu voce tare când îşi aminti că o lăsase jos.

– S-ar părea că voi doi aţi avut aceeaşi idee ca noi, râse o voce joasă.

Brutus înjură şi se ridică în picioare cuprins de aceeaşi groază care îl străbătuse pe Iulius. Vocea aceea vorbise în latină, dar speranţa că aparţinea unuia dintre ai lor se nărui repede.

– Nu cred că aţi putut să urcaţi până aici cu săbii la voi, dar eu am un pumnal. Cum vă aflaţi atât de sus şi mai sunteţi şi desculţi, cred că ar fi o idee bună să staţi cuminţi. Veniţi încet spre mine şi nu mă enervaţi.

Brutus şi Iulius se priviră. N-aveau pe unde să scape. Cele două siluete se ridicară în picioare, părând să umple spaţiul micuţ. Şi ei erau desculţi şi purtau doar nişte tunici. Unul din ei flutură un pumnal.

– Cred că asta înseamnă că eu sunt regele în noaptea asta, măi flăcăi. Îmi dau seama după straie că sunteţi romani. Aţi venit să admiraţi priveliştea, nu?

– Hai să-i omorâm, zise tovarăşul lui.

Brutus se uită la el cu inima cât un purice. Avea constituţia masivă a unui luptător de la circ, iar lumina lunii dezvăluia o căutătură nemiloasă. Nu putea să spere decât că avea să-l tragă cu el în hău, dar gândul acela nu-l consola defel. Se trase un pic de lângă marginea stâncii.

Celălalt bărbat puse o mână pe pieptul prietenului său, ţinându-l în loc.

– Nu-i nevoie, Crix. Vom avea vreme destulă mâine, în timpul luptei. Atunci, o să fim în dispoziţia potrivită ca să ne vărsăm sângele unii altora, urlând şi ameninţând cum se cuvine.

Luptătorul cedă bombănind şi se întoarse cu spatele la cei doi romani. Era îndeajuns de aproape, încât să-l atingă, dar ceva din felul în care stătea îl avertiză pe Brutus că se aştepta la orice. Poate chiar spera că o să încerce să-l atace.

– Sunteţi înarmaţi? întrebă celălalt pe un ton plăcut.

Le făcu semn să se apropie. Cum cei doi nu se urniră, se apropie el de Iulius, cu pumnalul pregătit. În spatele lui, omul mai scund se întorsese din nou şi se holba la cei doi romani, provocându-i din ochi să încerce ceva.

Iulius se lăsă pipăit, apoi se dădu la o parte când veni rândul lui Brutus să fie căutat de lame ascunse. Necunoscutul se mişca atent şi umerii lui păreau îndeajuns de puternici, încât să fie în avantaj chiar şi fără pumnal.

– Buni băieţi, rosti după ce se asigură că erau neajutoraţi. Eu am luat un pumnal numai pentru că sunt un ticălos periculos. Veţi lupta mâine?

Iulius dădu din cap, nevenindu-i să creadă ce se întâmpla. Mintea îi alerga nebuneşte, dar nu găsea nici o soluţie. Când înţelese în sfârşit că nu era nimic de făcut, se relaxă şi izbucni în râs, făcându-l pe Brutus să tresară.

Omul cu cuţitul se uită la tânărul roman şi începu şi el să râdă.

– N-ai decât să râzi, flăcău. Nu prea e loc aici ca să ne batem. Fă ce-ai venit să faci, oricum nu contează. Nu veți putea să ne opriți mâine, indiferent ce le vei povesti când te întorci.

Iulius se așeză, pândind o eventuală mișcare bruscă a necunoscutului. Inima îi bubuia de teamă că avea să-l împingă în gol. Situația era cel puțin ciudată, dar omul cu cuțitul părea complet relaxat, desprins de bătălia care avea să se dea a doua zi.

Din vârful stâncii de granit, tabăra răsculaților părea incredibil de aproape. Avea impresia că, dacă sărea de acolo, ar fi căzut fix în mijlocul ei. Iulius o privea cu atenție, întrebându-se dacă aveau să-i lase să se întoarcă înainte ca Taranus să raporteze că plecaseră.

Necunoscutul își puse cuțitul înapoi în tunică și se așeză lângă Iulius, urmărindu-i privirea.

– Cea mai mare armată pe care am văzut-o vreodată, zise vesel, făcând un semn înspre tabăra lor. Aș zice că n-o să vă fie prea bine mâine.

Iulius tăcu, nevoind să se lase provocat. În sinea lui, avea cam aceeași impresie. Tabăra sclavilor era aproape prea mare ca să o cuprindă cu privirea și părea în stare să înghită cele opt legiuni fără prea mare efort.

Brutus și luptătorul rămăseseră în picioare, pândindu-și unul altuia fiecare mișcare. Omul cu cuțitul le zâmbi ironic.

– Stați jos, voi doi, zise el, înclinând ușor capul.

Reticenți, cei doi se apropiară încet și se așezară încordați ca arcul.

– Probabil că aveți, cât? Treizeci, poate patruzeci de mii de oameni? îl întrebă luptătorul pe Brutus.

– Mai încearcă, spuse Brutus scurt.

Individul masiv dădu să se ridice, dar tovarășul său îl atinse ușor, ținându-l locului.

– Ce mai contează? Îi vom pune pe fugă indiferent câți sunt.

Rânji înspre Iulius, sperând că avea să-i răspundă la provocare. Iulius îl ignoră, încercând să memoreze puținele

amănunte pe care le distingea în lumina slabă. Observă că luna coborâse destul de mult şi se ridică încet, ca să nu-şi supere ciudaţii tovarăşi.

– Ar trebui să ne întoarcem de-acum, zise şi neliniştea îl cuprinse din nou, încordându-i muşchii dureroşi.

– Da, cred că toţi ar trebui să ne întoarcem, răspunse cel cu pumnalul, ridicându-se cu uşurinţă în picioare.

Era de departe cel mai înalt dintre toţi şi avea acea economie în mişcări tipică războinicilor. Brutus se mişca aşa. Cel cu constituţie de luptător se zbârli, poate tocmai din cauza faptului că Iulius îl recunoscuse în mod inconştient pe cel cu cuţitul.

– Noaptea asta a fost… interesantă. Sper ca noi doi să nu ne întâlnim mâine, îi spuse Iulius necunoscutului înalt.

– Eu sper ca *noi doi* să ne întâlnim, îi zise şi Brutus luptătorului, care pufni a dispreţ.

Cel cu cuţitul îşi întinse spatele, strâmbându-se uşor, apoi îl bătu pe Iulius pe umăr şi zâmbi.

– Cum or vrea zeii, flăcăi. Acum, cred că eu şi prietenul meu ar trebui să coborâm primii, nu? Chiar nu vreau să vă răzgândiţi în privinţa armistiţiului nostru când veţi pune din nou mâna pe săbii. Hai, treceţi pe partea pe unde-aţi venit. Noi vom dispărea cât ai clipi.

Cei doi oameni mai în vârstă începură să coboare agili şi se pierdură repede din vedere.

Brutus expiră cu putere.

– Am crezut că s-a terminat cu noi.

– Şi eu. Crezi că era Spartacus?

– Posibil. În mod sigur, va fi Spartacus când voi zice eu povestea.

Începu să râdă doar ca să se elibereze de încordarea acelei întâlniri.

– Am face bine să ne mişcăm, altfel gărzile ne vor duce în dinţi la Pompei, spuse Iulius fără să bage în seamă gluma lui Brutus.

Coborâră iute şi suportară juliturile şi vânătăile fără o vorbă. Găsiră sandalele unde le lăsaseră, însă cele două săbii dispăruseră. Brutus căută armele prin tufişuri, dar se întoarse cu mâna goală.

– Ticăloşii. Nu mai există pic de onoare!

CAPITOLUL TREIZECI ŞI OPT

Cu două ore înaintea zorilor, legiunile ridicară tabăra şi formară liniile de luptă. De îndată ce fu destulă lumină încât să vadă, *cornicenii* îşi suflară notele tânguitoare şi careurile uriaşe de legionari porniră, scuturându-se din mers de amorţeala şi junghiurile dimineţii. Printre rânduri nu se auzeau obişnuitele sporovăieli leneşe. Armata lui Spartacus umplea câmpia şi părea că se întinde până la orizont. Chiar şi bocănelile sandalelor erau înăbuşite de iarbă. Fiecare soldat îşi rotea umerii, încălzindu-i. Se apropiau din ce în ce mai mult de momentul în care liniştea avea să se transforme în haos.

De-a lungul rândurilor, catapultele şi *onagrele* greoaie erau ridicate în poziţie de tragere. Bolovani, ghiulele de fier şi săgeţi, cât trei oameni de grele, puteau fi prăvălite asupra duşmanului, pe distanţe enorme. Bărbaţii din jurul lor aclamară când funiile groase, din păr de cal se înfăşurară pe troliu, pregătind maşinile de război.

Iulius mărşăluia alături de Brutus şi de Ciro, iar Renius venea cu un pas în urma lui. Ar fi fost sinucidere curată ca unul dintre recruţii trimişi de Cato să încerce să atace, dar cei trei erau pregătiţi pentru orice. Locul lui Cabera nu era acolo, aşa că îl lăsaseră în tabără, în ciuda protestelor lui, împreună cu ceilalţi care însoţiseră legiunile. Iulius fusese neclintit. Chiar dacă bătrânul era dispus să poarte armură şi *gladius,* nu luptase niciodată în formaţie şi n-ar fi făcut altceva decât să-i stânjenească pe cei din jur.

În mijlocul celui de-al optulea rând din spatele suliţaşilor, cei patru erau înconjuraţi de cei mai buni oameni ai Primigeniei, pe care Renius îi antrenase şi îi călise pentru o zi ca aceea. Nici unul dintre recruţii lui Cato nu era îndeajuns de aproape de ei, încât să poată lovi.

Mulţi dintre legionari abia aşteptau să atace, dar ţineau pasul cu rândul din faţă. Îşi dezveleau inconştient dinţii, lăsând în urmă tot ceea ce ţinea de lume. Toate impulsurile violente pe care trebuiau să şi le reprime în oraş erau mai mult decât bine-venite pe câmpul de bătălie. Unii dintre ei trebuiau să îşi înăbuşe hohotele de râs când îşi aminteau libertatea stranie pe care o simţeau în luptă.

Sună ordinul de oprire. Câteva clipe mai târziu, aerul fu despicat de tunetele maşinilor de război ale căror braţe enorme se năpusteau în cadrele de lemn şi îşi zvârleau încărcăturile. Sclavii nu se puteau feri de grindina de piatră şi fier, care-i transforma cu sutele în carne zdrenţuită. Încet, braţele catapultelor fură trase înapoi şi Pompei aşteptă, lingându-şi buzele uscate, să dea din nou ordinul de tragere.

Se pregăteau să tragă a treia oară când se auzi din nou ordinul să avanseze. Mai aveau să tragă o dată înainte ca rândurile inamice să se unească.

Când cele două armate se apropiară, soldaţii îşi lepădară spoiala fină a civilizaţiei. Doar disciplina de fier îi ţinea în formaţie şi se împotriveau dorinţei din ce în ce mai mari de a ucide.

Prin golurile din rânduri, zăreau duşmanul care îi aştepta: un zid întunecat de oameni care veniseră să pună la încercare puterea ultimilor apărători ai Romei. Unii purtau câte un *gladius,* dar mulţi dintre ei mânuiau topoare sau coase, sau săbii lungi, pe care le luaseră din barăcile de la Mutina. Pete sângerii marcau cărările largi, croite de bolovanii aruncaţi de *onagre,* dar erau acoperite repede de cei care veneau în urmă.

Iulius se trezi respirând greu, de entuziasm amestecat cu frică, la fel ca toţi cei din jurul lui, când rândurile se strânseră

şi inimile începură să bată cu putere, umplându-i de forţă şi energie necontrolată. Undeva aproape, cineva slobozi un urlet sălbatic.

– Pe loc, Primigenia! urlă Iulius, simţind el însuşi impulsul să fugă înainte.

Văzu că şi Brutus era cuprins de bucuria aceea stranie, care făcea ca fiecare moment dinaintea primului val de durere să pară mai lung decât orice trăiseră până atunci. Dură o sută de ani până traversară câmpia. Apoi, sunete începură să străpungă liniştea când primele două rânduri îşi năpustiră suliţele în aer, cu icnete ca tusea, care se transformară în răgete de sfidare. Chiar în timp ce suliţele despicau aerul, suliţaşii începură să fugă şi să taie primii sclavi.

Duşmanii hăuliră atât de tare, încât umplură lumea întreagă şi se năpustiră spre legionari. Prima întâlnire iscă un bubuit care amorţi toate sunetele ulterioare. Greoaiele scuturi romane izbeau în prima linie a sclavilor, dărâmându-i cu sutele de pe picioare. Apoi, săbiile se implântau în trupuri şi sângele ţâşnea orbitor, până când acoperi cu totul prima linie. Cu braţele şi feţele ude, romanii smulgeau cu săbiile mădularele şi vieţile celor care-i înfruntau.

Cu Brutus în dreapta, Iulius lovea în jurul scutului prietenului său, în timp ce Ciro îi proteja cu propria pavază. Disciplina înrădăcinată îi oprea să se repeadă în prima linie. În loc de asta, priveau măcelul care se desfăşura la numai câţiva metri de ei. Stropi usturători de sânge îi atingeau în vreme ce suliţaşii se repezeau ca grindina printre sclavi. Cu forţă neobosită, Ciro zdrobea tot ce îi ieşea în cale. Brutus şi Iulius înaintau în ritmul rândurilor din faţă, înfigându-şi săbiile în corpurile căzute, asigurându-se că muriseră. Când ultimele rânduri aveau să treacă peste cadavre şi să-şi înroşească săbiile în ele, din acestea nu vor mai fi rămas decât oase albite şi carne zdrenţuită.

Suliţaşii erau coloana vertebrală a armatei, oameni cu câte zece ani de experienţă. Nu era nici urmă de frică în ei, dar, după

un timp, Iulius începu să simtă o schimbare uşoară a ritmului, pe măsură ce înaintarea şovăia. Chiar şi căliţii *hastati* oboseau în faţa puzderiei de duşmani, iar soldaţii din rândurile din spate trebuiră să păşească în faţă, ca să umple golurile, călcând peste trupurile stinse ale celor pe care îi cunoscuseră şi îi socotiseră prieteni. Renius mergea cu ei. Îşi prinsese scutul de trup cu curele groase. Ucidea dintr-o singură mişcare şi para cu scutul fiecare contralovitură, iarăşi şi iarăşi. Scutul pocnea şi zvâcnea sub impacturile repetate, dar rezistă.

Cornicenii sunară repetat un şir de trei note şi lungile şiruri de legionari luciră în soare, când manipulele Romei se mişcară cu o disciplină fără pereche în toată lumea. Suliţaşii îşi ridicară scuturile ca să se apere şi se retraseră lin printre rânduri, în timp ce *triarii* avansau. *Hastati* gâfâiau obosiţi, dar încă erau cuprinşi de o plăcere sălbatică. Slobozeau strigăte de încurajare înspre veteranii cu câte douăzeci de ani de serviciu militar, care alergau spre prima linie. Veteranii erau cei mai buni dintre ei toţi. Erau în culmea puterii lor. Familia şi prietenii le erau legiunile în care luptau. În curând, fură şi ei scăldaţi de acelaşi roşu ud ca şi suliţaşii dinaintea lor. Pe lângă Renius, Primigenia nu avea decât o mână de veterani, compensând cu trupele proaspete oferite de Cato. Sclavii se aruncau nebuni în oamenii legiunilor, iar Primigenia plăti cel mai mare tribut de morţi. Noii recruţi mureau mult mai repede decât oamenii cu experienţă din jurul lor. Renius ţinea în ordine rândurile Primigeniei, care se lupta să înainteze.

Romanii ţâşniră din nou peste trupurile spintecate. Nu puteau ocoli cadavrele, de vreme ce nici sclavii, nici legionarii nu ezitau şi nu dădeau înapoi în faţa izvorului de sânge care era prima linie. Iulius stătea în al cincilea rând, în vreme ce Primigenia se zbătea să ajungă în faţă şi să atace. Braţele şi săbiile tremurau de nerăbdare. Pe măsură ce se apropiau de măcel, din ce în ce mai mulţi stropi de sânge îi împroşcau ca rafalele de ploaie şi se scurgeau în şiroaie pe armurile strălucitoare.

Unele grupuri cedau în fața sulițașilor, altele cedau abia când voința le era frântă de veterani. Trupurile peste care treceau și pe care le înjunghiau din mers se numărau cu sutele, poate cu miile de-a lungul rândului, dar abia începuseră să taie straturile exterioare ale armatei lui Spartacus. Curând, fiecare dintre legionarii din spatele veteranilor înțelese că era inevitabil să treacă în locul acestora, la un moment dat. Chiar și celor mai slabi dintre ei li se calmară nervii. Așteptau să ajungă în prima linie.

– Primigenia – al doilea rând de sulițe! ordonă Iulius, repetând strigătul la stânga și la dreapta.

Rândurile din spatele lui Iulius lansară sulițele fără răgaz, peste capetele camarazilor. Prăjinile de lemn cădeau nevăzute în masa dușmanilor. Acțiunea se repetă și doar strigătele îndepărtate mărturiseau viețile pe care vârfurile ascuțite le luaseră.

Iulius se ridică pe vârfuri, încercând să vadă ce se întâmpla pe flancuri. Când înfruntau o armată atât de mare, era datoria cavaleriei să se asigure că romanii nu erau încercuiți. Prima linie a armatei lui Spartacus se înclina în fața lor, când în mintea lui Iulius străfulgeră amintirea unei săli de clasă îndepărtate, în care se ținea o lecție despre războaiele lui Alexandru. Așa imensă cum era, armata romană putea fi înghițită și distrusă dacă flancurile nu erau puternice.

Chiar când vru să se uite, simți schimbarea din stânga sa. Văzu cum linia luptei se adâncea în interiorul legiunii lui Lepidus, iar dușmanii se revărsau în breșa aceea. Era prea departe ca să distingă amănuntele. Când păși în față împreună cu Brutus, pierdu scena din vedere și înjură.

– Brutus, îl vezi pe Lepidus? Ne străpung apărarea pe acolo. Vezi dacă rezistă?

Brutus se ridică pe vârfuri, încercând să zărească.

– Au rupt linia, zise el, îngrozit. Pe toți zeii, cred că ai noștri încep să fugă!

Iulius aproape că se împiedică de omul din faţă, care încetinise pasul. Se uită la prima linie, cu patru rânduri mai în faţă. Acolo, *triarii* îi striveau pe sclavi şi nu păreau să obosească. Disperarea îi cuprinse gândurile şi frica năvăli în el. Dacă ducea Primigenia spre stânga, să-l sprijine pe Lepidus, aşa cum îi promisese lui Pompei, îi lăsa pe veterani descoperiţi. Dacă linia acestora se subţia, întăririle pe care le-ar fi aşteptat n-ar fi fost acolo, iar sclavii ar fi avut două breşe prin care să se reverse şi, în cele din urmă, ar fi frânt şirurile romanilor în mici insuliţe de oameni, care aveau să se micşoreze şi să dispară sub loviturile lor.

În timp ce şovăia, văzu că flancul stâng se strângea laolaltă, pe măsură ce sclavii lărgeau spărtura. Unii dintre oamenii lui Lepidus dădeau înapoi din faţa duşmanului şi o luau la fugă. Nenorocirea avea să se întindă precum ciuma. Cei care fugeau aveau să-i scoată din ritm pe cei din spate şi să-i infecteze cu laşitatea lor. Iulius se hotărî.

– Primigenia! Formaţie fierăstrău în stânga, pe flanc!

Ca şi înainte, repetă ordinul de două ori. Cei din rândurile din faţă îl auziră, deşi nu se puteau întoarce. Ştiau că nu mai era nimeni în spate să-i sprijine şi aveau să lupte şi mai aprig cât timp erau descoperiţi.

Soldaţii Primigeniei se mişcară iute de-a curmezişul rândurilor care înaintau. Câţiva dintre ei se împiedicară de legionarii care nu auziseră ordinul. O asemenea manevră era periculoasă în toiul luptei, dar Iulius ştia că oamenii lui trebuiau să întărească legiunea lui Lepidus, altfel întreg flancul stâng s-ar fi prăbuşit. Alerga printre rânduri, alături de ceilalţi, sărind peste cadavre şi strigând întruna ordine, ca să-şi ţină oamenii aproape şi în mişcare. În cel mai bun caz, avea câteva secunde la dispoziţie ca să împiedice catastrofa.

Brutus ajunse primul şi dărâmă intenţionat cu scutul un legionar care se întorcea să fugă. Iulius şi Ciro se opriră de o parte şi de alta a lui, formând miezul, iar restul legionarilor

Primigeniei formară un zid viu în jurul lor. Romanii care fugeau trebuiau să treacă printre soldații Primigeniei. Renius se rătăcise în îmbulzeală. Sute de soldați care așteptau îl despărțeau de ei.

– Ridicați săbiile! urlă Iulius cu fața schimonosită într-o mască de furie animalică. Nici un soldat nu trece printre noi în viață! Arătați-i acestui Lepidus cine *suntem!*

Goana oamenilor cuprinși de panică se opri brusc când rândurile Primigeniei se desfășurară în fața lor, tăindu-le retragerea. Văzând săbiile pregătite să îi spintece, lucirile de panică le dispărură din ochi. N-aveau nici o îndoială că săbiile acelea aveau să fie folosite. Soldații Primigeniei înțelegeau la fel de bine ca Iulius că, dacă legiunea lui Lepidus fugea de pe flanc, ei toți aveau să moară. Ar fi fost copleșiți.

În câteva momente, o aparență de ordine se reinstaură în gloata dezorganizată care devenise legiunea lui Lepidus. Fiecare centurion și *optio* își folosi latul sabiei sau bastoanele grele, de stejar ca să-și împingă soldații înapoi în formație. Reușiră să-i stăpânească în ultima clipă.

Armata sclavilor le ghicise slăbiciunea. Dușmanii urlau ordine, împingându-se cu sutele în gaură, ca să o lărgească. Iulius nu reușea să se hotărască. Voia să ducă Primigenia în față, printre rândurile celorlalți, ca să astupe breșa aceea, dar, în același timp, voia să rămână unde era, în caz că oamenii lui Lepidus se pierdeau din nou cu firea. Știa că echilibrul lor era fragil. Soldații terifiați abia își țineau în frâu groaza morții, care deja îi pusese pe fugă o dată. A doua oară avea să fie mai ușor.

– Iulius? întrebă Brutus, așteptând un ordin.

Iulius aruncă o privire înspre prietenul lui și văzu cât era de nerăbdător. La urma urmei, nu se punea problema să aleagă. N-aveau încotro, trebuiau să intre în prima linie și să se roage ca oamenii lui Lepidus să nu-i lase descoperiți.

– Primigenia! În prima linie! strigă Iulius și cei șapte sute de soldați pe care îi comanda alergară odată cu el, păstrând perfect formația.

Ultimii dintre oamenii lui Lepidus care rămăseseră în prima linie dădură să fugă, dar soldații Primigeniei îi spintecară, ca să nu împrăștie și mai mult panica. Îi omorâră cu o eficiență înfiorătoare, care ar fi trebuit să-i îngrijoreze pe sclavii care se străduiau să profite de avantajul pe care îl creaseră.

Scuturile Primigeniei se năpustiră în gaură, iar săbiile se ridicau și cădeau cât de repede se putea. Legionarii renunțau la prudență de dragul vitezei. Se ghemuiau pe deasupra răniților care rămâneau țipând în urma lor, de multe ori fără să moară. Primigenia se împingea înainte atât de repede, încât risca să depășească primul rând al întregii armate romane și să fie distrusă. Renius îi prinse din urmă, urlând ordine și împingând rândul în față.

Iulius lupta cu frenezie. Îl durea brațul. O rană lungă i se întindea de la încheietură până aproape de umăr. O sabie alunecase pe deasupra lui înainte să apuce să-l omoare pe cel care o mânuia. Un sclav puternic, care purta o armură romană sări înspre el, dar fu doborât de pe picioare de Renius, care tocmai ajunsese lângă el, înjunghiindu-l pe sclav în coaste, printre plăcile armurii.

Iulius îl omorî pe următorul sclav care îl înfruntă, dar alți trei se năpustiră să-l spintece. Fu recunoscător pentru miile de ore de antrenament care îi permiteau să acționeze înainte să gândească. Îl ocoli pe cel din margine și-l îmbrânci în ceilalți doi. Voia să îi încurce, așa că renunță la plăcerea de a-l omorî. Omul se împletici în calea celui de-al doilea și Iulius îi despică gâtul dintr-o parte, apoi se aplecă peste cadavrul care cădea și-și înfipse sabia în pieptul fremătător al celui din mijloc. Lama se înțepeni între coaste și Iulius aproape că țipă de frustrare când mâna udă de sânge îi alunecă de pe mâner și se trezi brusc dezarmat.

Al treilea om învârti un *gladius* într-o lovitură năprasnică ce l-ar fi ciopârțit. Iulius trebui să se arunce pe burtă, ca să evite tăișul. Panica îl cuprinse în secunda în care așteptă să simtă cum lama intră în el și-i amestecă sângele cu mizeria alunecoasă de

dedesubt. Individul acela muri cu sabia lui Ciro înfiptă în gură, iar Iulius bâjbâi după propria sabie, dând un cadavru la o parte și smucind de ea până când lama se eliberă cu sunet de oase rupte.

Brutus era cu un pas mai în față și Iulius îl văzu cum ucide doi oameni cu o ușurință și o viteză cum nu mai întâlnise niciodată la nimeni, cu atât mai puțin la băiatul pe care îl știa de-o viață. În jurul lui Brutus era ca un fel de spațiu liniștit, iar fața tânărului era calmă, aproape senină. Orice ființă vie care îi intra în raza sabiei murea dintr-o lovitură, cel mult două și sclavii parcă simțeau hotarul din jurul lui, așa că îi făceau loc și nu se îngrămădeau atât de aproape de el ca de ceilalți.

– Brutus! strigă Iulius. Ai gladiatori în față!

Bărbați cu armuri de gladiatori se repeziră înspre Primigenia. Purtau coifuri pline, care le acopereau fețele în întregime, lăsând doar niște găuri pentru ochi, ce le dădeau un aspect de ferocitate inumană. Sosirea lor păru să le dea avânt sclavilor din jur, așa încât Primigenia se opri cutremurându-se, înfigându-și scuturile în pământul moale.

Iulius se întrebă dacă printre ei erau și cei doi pe care îi întâlnise noaptea trecută. N-avea cum să-și dea seama în învălmășeala aceea de metal și trupuri. Erau iuți și bine antrenați. Iulius văzu cum Renius îl dărâmă pe unul cu umărul în timp ce rândurile se strângeau, iar altul se repezi la el. Smuci scutul în sus și simți un șoc când contralovitura lui crestă o armură. Scutul lui blocă brațul ce ținea sabia inamică, iar Iulius izbi din nou și din nou în coiful de fier până când, în cele din urmă, acesta crăpă, iar el putu să treacă mai departe, gâfâind. Mușchii îl dureau, iar respirația părea că îi dogorește gâtlejul.

Brutus aștepta într-o oază de nemișcare, neatinsă de înghesuiala trupurilor din jur. Gladiatorul din fața lui încercă să-l deruteze, dar Brutus înțelese manevra și se feri de lovitura adevărată. Drept răspuns, sabia lui țâșni în față și crestă gâtul dușmanului. Sângele începu să șiroiască. La doar câțiva pași distanță, Iulius auzi sunetul ușor de surpriză pe care îl scoase

gladiatorul când duse mâna la rană, împietrit. Nu era decât o ciupitură, dar atinsese o venă majoră şi sclavul se prăbuşi. Se chinui să se ridice, gâfâind şi gemând ca un taur rănit, apoi viaţa se scurse din el.

Iulius îşi înfipse sabia într-un gât descoperit, apoi se trezi aruncat în spate, când alt inamic îi lovi cu putere scutul, smulgându-i curelele de pe braţ. Dădu drumul pavezei şi-şi apucă orbeşte atacatorul cu mâna stângă, încercând să-l ţină îndeajuns de mult, încât să-l poată înjunghia cu dreapta, deşi simţi o înţepătură de-a lungul spatelui când văzu arma pregătită a celuilalt. După ce sclavul muri, Iulius simţi mirosul de usturoi al ultimului fel pe care îl mâncase.

Primigenia se adună în jurul lui Iulius. Şi mai mulţi gladiatori se repezeau să acopere breşa care încă nu fusese închisă cu totul. Iulius aruncă o privire în spate şi scoase un geamăt de uşurare când văzu că legiunea lui Lepidus se regrupase şi aştepta să avanseze.

– Primigenia! În manipule! Vă regrupaţi la al cincilea! strigă Iulius şi mai omorî doi sclavi furibunzi, dintre cei care încercau să profite de schimbarea aceea şi atacau sălbatic prima linie a Primigeniei, murind la fel de iute.

Inamicii erau atât de mulţi! Dacă nu erau înlocuiţi în prima linie de oameni odihniţi, legionarii Primigeniei aveau să fie copleşiţi.

Brutus se retrase împreună cu ceilalţi şi Iulius simţi o plăcere bizară când observă că respira anevoios. O vreme, prietenul lui păruse că nu putea fi atins de bătălia din jur şi era reconfortant să vadă că putea să obosească la fel ca şi ceilalţi. Iulius privi aprobator cum oamenii lui Lepidus duceau mai departe lupta, avansând. Venise vremea să se întoarcă la poziţiile lor originale. Flancul stâng era în siguranţă.

– Domnule? se auzi o voce în dreptul lui Iulius, care întoarse brusc capul, prea încordat ca să mai vadă altceva decât posibile ameninţări. Era un centurion fără coif. O vânătaie care i se

întindea peste obraz şi antebraţele pline de sânge demonstrau că fusese în mijlocul măcelului.

– Ce e? întrebă Iulius.

– Generalul Lepidus a murit, domnule. N-are cine să comande flancul stâng.

Iulius închise ochii o clipă, impunându-şi să alunge oboseala care i se strecurase în muşchi cu fiecare pas cu care se îndepărtase de prima linie. Aruncă o privire spre Brutus, care îi zâmbi.

– Tot norocos eşti, Iulius, zise el cu o urmă de amărăciune în glas.

Iulius apucă strâns mâna prietenului său în semn de mulţumire tăcută pentru sacrificiul pe care acesta îl făcuse, apoi se întoarse spre soldatul care aştepta.

– Foarte bine, centurionule. Voi prelua eu comanda. Adu-mi acvila, ca oamenii să ştie unde să se uite după ordine. Împrăştie vorba că, dacă vor ceda sub comanda mea, îl voi răstigni pe fiecare în parte când se va termina lupta.

Centurionul clipi, privind în ochii tânărului comandant. Apoi, salută şi dădu fuga după stegar. Patru rânduri mai în faţă, bătălia continua cu aceeaşi turbare.

Pompei şi Crassus priveau desfăşurarea bătăliei din înaltul şeilor. Soarele se înălţa pe cer, dar armata sclavilor roia încă pe dealurile din jur. Pompei ordonase ca *onagrele* şi catapultele să tragă neîntrerupt pe deasupra primelor rânduri până când aveau să rămână fără încărcături. Rămaseră tăcuţi după primele trei ore şi, între timp, bătălia devenise tot mai feroce.

Cei doi senatori observau lucrurile în relativă siguranţă, la mai bine de treizeci de metri în spatele primelor rânduri, pe flancul drept. Poziţia lor era apărată de o centurie care nu dădea voie decât mesagerilor călare să se apropie. După atâta timp, caii ajungeau la punctul de comandă acoperiţi de spume şi salivă albă. Un călăreţ tropăi până la senatori şi-i salută prompt, în ciuda oboselii.

– Breşa a fost închisă, domnule. Cezar comandă flancul stâng. Generalul Lepidus a murit, zise călăreţul printre răsuflări greoaie.

– Bine, răspunse scurt Pompei. Mă scuteşte pe mine de sarcina de a-l omorî pe neghiob, după luptă. Du-te la Martius şi spune-i să aducă o mie de oameni, să-l sprijine pe Cezar. Lasă-l la comandă. Aş spune că e un drept pe care l-a câştigat.

Călăreţul salută şi plecă în galop printre gărzi. Oboseala i se vedea din felul în care se ţinea în şa. Pompei făcu semn altui călăreţ, care se apropie, aşteptând următorul ordin. Generalul îşi plimbă privirea peste câmpul de bătaie, încercând să judece cum aveau să evolueze lucrurile.

Ştia că romanii ar fi trebuit să-i zdrobească pe sclavi. Căzuseră cu miile, dar păreau posedaţi, iar legiunile lui erau epuizate. Indiferent cum roteau manipulele în rândurile din faţă, apăreau mereu alţi duşmani care să le submineze forţa şi voinţa. Pompei trimisese ordine arcaşilor să tragă în oricine ar fi purtat armură de gladiator, dar era aproape imposibil să nimerească ţinte individuale.

Crassus privi peste flancul drept, unde cavaleria şi două legiuni se zbăteau să păstreze teritoriul pe care îl câştigaseră în primul atac. Caii nechezau de durere şi sclavii începuseră deja să se reverse în jurul lor.

– Pompei, în dreapta! se răsti el la colegul lui.

Pompei înţelese riscul şi trimise mesagerul după întăriri. Era periculos să ia prea mulţi oameni din centru. Dacă se forma o breşă acolo, armata romană avea să fie tăiată în două, ceea ce ar fi însemnat sfârşitul. Pompei simţi cum creştea în el disperarea. Armata sclavilor era nesfârşită. Cu toată priceperea şi disciplina romană, nu vedea cum putea să le aducă victoria. Oamenii lui omorau până la epuizare, apoi erau ei înşişi ucişi.

Pompei făcu semn spre *corniceni* să sune din nou rotaţia manipulelor. Nici nu mai ştia de câte ori dăduse semnalul acela şi putea să îşi închipuie ce simţeau oamenii lui când erau trimişi înapoi în prima linie, înainte să-şi fi revenit după atacul

precedent. Trebuia să țină intervale scurte, ca să le cruțe viețile, dar asta însemna mai puțin timp să-și recapete forțele.

Pompei și Crassus se întoarseră când un strigăt de avertizare se auzi din dreapta. Sclavii își tăiaseră drum printre rămășițele cavaleriei și se năpusteau înainte, stârnind panică printre rândurile romane. Exista pericolul să zdrobească flancul sau chiar să-i atace din spate. Pompei înjură și chemă alt călăreț.

– Dreapta se retrage în formație de luptă. Stânga vine în față. Trebuie să rotim tot câmpul de bătaie, altfel ne vor înconjura. Zi-le *cornicenilor* să sune „roata la dreapta". Du-te!

Omul plecă în galop și cei doi generali renunțară la ceremonie și se ridicară în genunchi pe șei, ca să vadă mai bine ce se întâmpla. Mâinile lui Pompei erau crispate și albe pe frâie. Știa că soarta bătăliei depindea de decizia pe care o luase. Dacă retragerea se transforma în haos, armata sclavilor avea să se reverse în jur și să-i încercuiască pe romani. Respira șuierat și aerul rece îi uscase gura.

Dură mult până când ordinele trecură în susul și în josul liniilor. Strigăte se auziră în apropiere și dreapta începu să se retragă în ordine, desenând o diagonală roșie peste câmpie. Pompei își încleștă pumnii când văzu cum stânga împingea înainte, înghesuind sclavii laolaltă.

Întreaga luptă se roti și Pompei era înnebunit de grijă. Era singurul mod în care putea să salveze flancul drept, dar, în timp ce miile de oameni se roteau, sclavii puteau să se desprindă și să se îndrepte spre Ariminum, dacă aceia care îi comandau descopereau posibilitatea aceasta.

Spartacus se ridică în șa și înjură încet când văzu că legiunile rezistau. La început, crezuse că Antonidus avea dreptate și că aripa dreaptă avea să fie copleșită, dar, cumva, se rotiseră împreună, opt legiuni care se mișcau ca un singur trup și împinseseră lupta spre est. Fluieră încet, în semn de admirație, chiar dacă vedea cum visurile lor se prăbușeau în pulberea de pe

câmp. Legiunile acelea erau tot ce ştia el că puteau fi şi, preţ de o clipă, îşi aminti de zilele când fusese soldat printre ei. Fusese un sentiment grozav de fraternitate înainte ca lucrurile să se strice pentru el. O ceartă la beţie şi un ofiţer mort şi de atunci nimic nu mai fusese cum trebuie. Fugise pentru că ştia că aveau să-l ducă în faţa prietenilor individului pe care îl omorâse şi avea să fie condamnat la moarte. Nu exista dreptate pentru unul ca el. Fusese aproape un copil când îl recrutaseră în Tracia. Pentru ei, el nu era cu adevărat roman. Era doar cu puţin mai bun decât un animal. Acelea erau amintiri diferite şi amare: cum fusese prins, sclavia, şcoala de gladiatori unde erau trataţi ca nişte câini agresivi, care trebuiau ţinuţi în lanţuri şi bătuţi ca să se înrăiască.

– *Morituri te salutamus.* Noi, cei ce suntem pe cale să murim, te salutăm, şopti ca pentru sine, uitându-se la oamenii lui care cădeau.

Se uită înspre soare şi văzu că se ridicase mai mult de amiază, palid şi rece în spatele norilor. Zilele abia începuseră să se mai lungească. Nu mai erau decât câteva ore până la căderea întunericului.

Privi îndelung bătălia, sperând că legiunile aveau să cedeze, dar acestea erau în continuare puternice în lupta cu mulţimile de sclavi. Îl cuprinse disperarea. În cele din urmă, dădu din cap ca pentru sine. Peste noapte, când romanii aveau să se retragă în tabără, urma să plece spre Ariminum. Oamenii lui nu mai mâncaseră de patru zile şi în oraşul bogat se găsea destulă hrană să-i întremeze.

– Va trebui să fugim, Crix, murmură el.

Prietenul lui stătea lângă Antonidus, ţinând frâiele calului lui Spartacus.

– Ar putea totuşi să cedeze înainte să cadă noaptea, răspunse amar Crixus.

De furie, Antonidus mormăi şi scuipă o flegmă pe pământ. Le promisese o victorie şi simţi cum influenţa lui scădea, pe măsură ce numărul morţilor creştea.

Spartacus dădu din cap.

– Nu. Dacă nu i-am înfrânt până acum, nu mai sunt şanse să fugă de noi. Se vor retrage în fortăreţele alea ale lor şi vor mânca pe săturate, iar mâine-dimineaţă se vor întoarce să termine treaba. Dar noi nu vom mai fi aici până atunci.

– Dar *de ce* nu cedează? întrebă Crixus aerul.

– Pentru că, dacă o fac, Roma cade în mâinile noastre! se răsti Antonidus. Ştiu bine ce e în joc. Dar încă mai putem câştiga. Retrage oamenii din primele rânduri şi trimite alţii odihniţi, în locul lor. Trimite-i să învăluie aripa stângă. Indiferent dacă romanii o iau la fugă sau nu, îi putem epuiza până la distrugere.

Spartacus se uită cu dezgust la generalul roman pe care îl găsiseră oamenii lui. Individul acela era numai fiere şi nu părea în stare să priceapă că vieţile pe care îi sfătuia să le irosească erau ale fraţilor şi prietenilor lor. Gladiatorul îşi închise ochii un moment. Toţi îl aclamaseră pe Antonidus când Crixus li-l arătase prima dată, îmbrăcat în armura pe care o luaseră de pe cadavrul unui roman. Îl plimbaseră prin faţa oamenilor, ca pe un animal de rasă la paradă, dar promisiunile lui fuseseră goale, iar tacticile lui deştepte nu făcuseră decât să-i deruteze pe sclavii care nu puseseră niciodată mâna pe o sabie, înainte de răscoală.

– Ai noştri sunt înfometaţi, zise Spartacus. Am văzut că unii erau verzi pe la gură de la ierburile fierte pe care le-au mâncat. Nu mai putem supravieţui unei zile de luptă cum a fost asta.

– Am putea încerca să ajungem la trecătorile dinspre Galia, începu Crixus.

– Câţi dintre noi crezi că ar ajunge vii la trecătorile din munţi? întrebă Spartacus. Legiunile ne-ar vâna de cum am ieşi din câmpie. Nu, am pierdut şansa aceea. Trebuie să fie Ariminum. Vom lua mâncarea care ne trebuie şi ne vom reface forţele. Cumva, vom reuşi să rămânem în faţa lor.

– Dacă am găsi nişte nave, poate că ne-ar lăsa să plecăm, zise Crixus, uitându-se în sus, la prietenul lui.

– Ar fi nevoie de o flotă întreagă, spuse Spartacus, cântărind posibilitatea.

Tânjea să scape de puterea Romei şi îl îndurera faptul că ştia că ar fi trebuit să-şi conducă oamenii peste munţi. Să fi rămas ei cu ţara lor amărâtă. El se mulţumea să fie liber.

Antonidus abia îşi ţinea cumpătul. Îl eliberaseră din sclavie doar ca să fie omorât chiar de ai lui. Nici unul dintre ei nu pricepea că Roma n-ar fi iertat niciodată un general care i-ar fi lăsat pe sclavi să fugă. Ar fi fost o ruşine care s-ar fi întins peste secole şi fiecare sclav din ţinut s-ar fi gândit să se revolte împotriva stăpânilor. Furia creştea în el, în vreme ce asculta planurile pe care şi le făceau. Singura libertate posibilă ar fi venit dacă înfrângeau legiunile atunci, indiferent câţi dintre ei ar fi murit. Antonidus îşi promise în gând să fugă înainte să se termine. N-aveau să-l plimbe prin Roma ca pe un trofeu. Nu suporta să se gândească la Cato, care, triumfător, l-ar fi condamnat la moarte, fluturându-şi mâinile grase.

– Oamenii sunt epuizaţi, se răsti Crassus. Trebuie să ordoni retragerea înainte să fie copleşiţi.

– Nu. Mai rezistă, spuse Pompei, mijindu-şi ochii în lumina soarelui care cobora. Trimite *extraordinarii* să pregătească tabăra pentru noapte. Ne vom retrage numai când piere lumina. Dacă dau retragerea acum, sclavii o să creadă că au învins singurele legiuni care stau între ei şi Roma. *Trebuie* să mai reziste.

Crassus îşi răsuci mâinile torturat de nehotărâre. Legiunile erau sub comanda lui şi, dacă Pompei aştepta prea mult înainte să le scoată de acolo, acela ar fi fost sfârşitul pentru munca lor de o viaţă. Dacă legiunile cădeau, Roma cădea şi ea.

***

Iulius se opinti să tragă aer în plămânii ca de plumb, în timp ce aştepta ca goarnele să sune următorul atac. Sângele de pe el se uscase de mult şi cădea în coji întunecate, la fiecare

mişcare. Sângele vechi. Îşi privi ostenit braţele şi ridică o mână, îngustându-şi ochii când văzu cum tremura de epuizare.

Un alt om gâfâia lângă el şi Iulius îi aruncă o privire. Luptase bine în ultimul atac, irosindu-şi forţa cu încrederea tinerilor nemuritori. Băiatul ridică privirea şi văzu că Iulius se uita la el. O umbră îi întunecă ochii cenuşii. Nu erau cuvinte de zis. Iulius se întrebă dacă fiul lui Cato avea să supravieţuiască bătăliei. Dacă scăpa cu viaţă, Cato n-avea să înţeleagă niciodată schimbările pe care le suferise.

Ciro scuipă în spate, încercând să-şi cureţe gâtul de sânge. Avea buzele sparte şi umflate. Îi zâmbi roşu şi dureros generalului.

Toţi erau tăiaţi şi snopiţi. Iulius se strâmba de durere la fiecare mişcare. Ceva i se sucise în josul spatelui, când se opintise să arunce un cadavru de pe el. Fulgerele de durere îi ajungeau până la umeri şi nu voia decât să doarmă. Se uită la Brutus, care îşi pierduse cunoştinţa când un sclav înnebunit îl lovise în cap. Fusese nevoie de un contraatac-fulger ca să recâştige terenul şi trupul prietenului său. Ciro îl târâse în spatele rândurilor, ca să-şi revină. Când cerul începuse să se întunece, Brutus se întorsese lângă ei, dar se mişca încet şi priceperea părea că îi dispăruse cu totul. Iulius se întreba dacă nu cumva lovitura aceea îi crăpase capul, dar nu putea să îl trimită înapoi în tabără. Aveau nevoie de fiecare om care se mai ţinea pe picioare.

Trecuseră de epuizare şi durere şi intraseră într-un fel de amorţeală care le lăsa gândurile să plutească aiurea. Culorile păliseră şi ei pierduseră noţiunea timpului care când încetinea, când se năpustea cu viteză înfricoşătoare, iarăşi şi iarăşi.

Iulius tresări când auzi ţipătul goarnei celui mai apropiat *cornicen.* Se împletici înainte, pentru încă o tură în prima linie şi dădu la o parte mâna lui Ciro, care i se aşeză pe braţ.

– S-a terminat pentru azi, domnule general, zise Ciro, proptindu-l pe Iulius cu braţul, ca să poată sta drept. Lumina s-a dus. Ne cheamă înapoi în tabără.

Un moment, Iulius îl privi fără expresie, apoi dădu istovit din cap.

– Spune-le lui Brutus şi Renius să formeze liniile şi să se retragă în ordine. Şi zi-le oamenilor să fie atenţi la vreun atac brusc.

Oboseala îi îngreuna cuvintele, dar îşi înălţă capul şi-i zâmbi omului pe care îl găsise pe alt continent, în altă lume.

– E mai bine ca la fermă, Ciro?

Namila de om se uită la cadavrele din jur. Fusese cea mai grea zi din viaţa lui, dar îi cunoştea pe oamenii aceia mai bine decât putea să explice. La fermă, fusese singur.

– Da, domnule, rosti Ciro şi Iulius păru să înţeleagă.

CAPITOLUL TREIZECI ŞI NOUĂ

Suetonius se sprijini de gard, în pădure. Cu coada ochiului, vedea cum sclavii tatălui său munceau fără grabă, smulgând parii din pământ şi desfiinţând hotarul acela. În câteva ore, toate semnele că existase aveau să dispară şi Suetonius se încruntă când îşi sprijini capul pe braţe. Casa pe care plănuise să o facă ar fi fost foarte frumoasă. S-ar fi înălţat deasupra copacilor de pe pământul lui Iulius şi-ar fi privit în josul dealului. Avusese de gând să facă şi un balcon în care să şadă în serile calde, cu o băutură rece. Toate se pierduseră în momentul acela de slăbiciune al tatălui său.

Suetonius începu să tragă de o aşchie dintr-un par, gândindu-se la nenumăratele mici jigniri pe care Iulius îl obligase să le suporte în timpul captivităţii şi printre lupi, în Grecia. Ştia că, dacă n-ar fi fost Iulius acolo, ceilalţi oameni l-ar fi acceptat mai uşor, poate chiar ar fi fost de acord să-i comande până la urmă, cum fusese cu Iulius. Ar fi predat trupul lui Mithridates legatului Lepidus şi-ar fi luat masa cu el, în loc să se grăbească spre port, fără nici un răgaz. Senatul l-ar fi făcut *pe el* tribun şi tatăl lui ar fi fost mândru.

În schimb, tot ce avea era o răscumpărare care de fapt îi aparţinea lui taică-său şi câteva cicatrici care arătau ce îndurase. Cezar îi dusese pe lupi în nord, linguşindu-i şi convingându-i să îl urmeze. Pe el îl lăsaseră îndărăt şi n-avea nici măcar consolarea măruntă de a-şi vedea casa înălţată.

Înfuriat dintr-odată, Suetonius smulse aşchia şi se strâmbă când un colţ îi sfâşie pielea mâinii. Ceruse să meargă în nord, cu cele şase legiuni, dar nici unul dintre legaţi nu îl primise. Nu erau dubii cine împrăştiase vorba. Ştia că tatăl lui ar fi putut să apeleze la favorurile care i se datorau şi să facă în aşa fel încât Suetonius să fi fost primit, dar nu reuşise să îl roage. În liniştea pădurii, ruşinea pentru felul în care fusese tratat îl ardea pe dinăuntru.

Zări altă mişcare şi înălţă capul, ca să vadă mai bine. Aproape că spera ca vreunul dintre sclavi să se eschiveze de la muncă. L-ar fi biciuit bine şi ar fi scăpat de o parte din letargia aceea. Îi părea că simţea viaţa zvâcnindu-i mai puternică în vene când pedepsea sclavii leneşi. Ştia că aceştia se temeau de el şi aşa se cuvenea să fie.

Inspiră adânc, ca să le latre un ordin, sperând că aveau să tresară. Apoi, îngheţă. Nişte romani se mişcau pe furiş printre tufişurile dese, de partea cealaltă a gardului. Nu erau sclavii lui. Foarte încet, îşi coborî din nou capul pe braţe şi se uită în linişte cum indivizii aceia trecură nu departe de el, fără să-şi dea seama că era acolo.

Dintr-odată, Suetonius simţi cum inima îi bubuie de frică, iar obrajii îi luară foc când încercă să respire superficial. Încă nu-l văzuseră, dar era ceva foarte ciudat în legătură cu scena aceea. Erau trei bărbaţi care se mişcau împreună şi un al patrulea care venea la ceva distanţă în urma lor. Suetonius aproape că se ridicase în picioare, ca să se uite după primii, dar nu ştiu ce instinct îl avertizase să stea nemişcat, iar cei trei se pierdură printre copaci. Apoi, apăruse al patrulea, care se mişca obosit. La fel ca şi ceilalţi, era îmbrăcat într-o pânză aspră, întunecată şi păşea uşor peste muşchi şi lemn uscat, iar în liniştea lui se citeau deprinderile unui vânător.

Suetonius văzu că şi acela era înarmat şi îi trecu prin cap că îl vedea printre umbre. Voia să o ia la fugă sau strige după sclavi. Avu vedenia răscoalei din nord şi mintea i se umplu de

imagini vii, oripilante, cu cuţite care se înfigeau în el. Văzuse atâţia murind şi era mult prea uşor să-şi închipuie că sclavii aveau să se repeadă asupra lui, ca nişte fiare. Avea sabia lângă el, dar nu-şi mişcă mâna.

Îşi ţinu răsuflarea când trecu ultimul necunoscut. Acesta păru să îi simtă privirea şi ezită, cercetând copacii din jur. Nu-l văzu pe Suetonius şi, după o vreme, se relaxă şi plecă mai departe, dispărând cu totul, la fel ca tovarăşii lui.

Suetonius expiră uşor, încă neîndrăznind să se mişte. Se îndreptaseră spre domeniul lui Cezar. Ochii lui Suetonius se umplură de cruzime când înţelese ce se întâmpla. Să-şi ţină Iulius pământul, dacă asemenea oameni îl cutreierau. N-avea să-i dea de gol. Totul era în mâinile zeilor, nu într-ale lui.

Se simţea de parcă o mare parte din durerea şi amărăciunea lui dispăruseră. Se ridică în picioare şi îşi îndreptă spatele. Indiferent cine erau vânătorii, le dorea să aibă noroc. Se duse către locul unde sclavii dărâmau gardul. Le porunci să-şi strângă uneltele şi să se întoarcă pe domeniul tatălui său, vrând, instinctiv, să nu se apropie de locul acela în următoarele câteva zile.

Sclavii văzuseră că dispoziţia i se înseninase şi schimbară priviri rapide, întrebându-se ce răutate putuse să vadă, ca să-l înveselească aşa. Ridicară pe umeri poverile şi se îndreptară spre casă.

Iulius era epuizat. Înjură în gând când se împiedică de o piatră. Ştia că, dacă ar fi căzut, era posibil să nu se mai poată ridica şi să fie lăsat în drum.

Nu puteau să se oprească, nu câtă vreme armata sclavilor era înaintea lor şi se ducea spre Ariminum. Fugiseră de pe câmpul de luptă în timpul nopţii şi aveau un avans de jumătate de zi. Pompei ordonase să îi ajungă din urmă şi să-i facă praf. Dar distanţa dintre ei nu se micşora de şapte zile, de când legionarii urmăreau o armată mult mai în formă decât a lor. Sclavii smulgeau roadele de pe pământul pe unde treceau, ca lăcustele,

iar legiunile mărşăluiau pe urma distrugerilor pe care le făceau aceştia. Iulius ştia că puteau să mai piardă mulţi soldaţi, dar, dacă sclavii se întorceau spre sud, Roma rămânea neapărată în calea lor, pentru prima dată în istorie.

Îşi aţinti privirea asupra spatelui legionarului din faţă, la care se holbase toată ziua. Ajunsese să-i cunoască fiecare amănunt, de la smocurile de păr sur care ieşeau pe sub coif, până la petele de sânge de pe glezenele omului, unde băşicile i se spărseseră după kilometri de mers apăsat. Cineva urinase pe drum, înnegrind praful. Iulius călcă indiferent pe pata aceea, întrebându-se când avea să facă şi el acelaşi lucru.

Lângă el, Brutus îşi curăţă gâtul şi scuipă. Nu mai rămăsese nimic din energia lui obişnuită. Se cocoşase sub greutatea poverilor pe care le căra şi Iulius ştia că umerii îi erau carne vie. Noaptea, îi masa cu untură de gătit şi aştepta cu stoicism să se formeze coji.

Nu-şi mai vorbiseră din zori. Fiecare lupta cu oboseala şi cu drumul, fără să facă prea mult caz de asta. Pentru cei mai mulţi dintre ei era la fel. Mergeau cu gurile moi, deschise şi nu erau conştienţi decât de vreun punct oarecare aflat pe drum. De multe ori, când goarnele sunau oprirea, se împiedicau de cei din faţă şi nu păreau să se trezească decât când aceştia îi înjurau şi îi împingeau.

Iulius şi Brutus mestecau pâinea şi carnea râncedă care le erau împărţite din mers. În timp ce încercau să-şi adune destulă salivă pentru a înghiţi, trecură pe lângă alt soldat căzut şi se întrebară dacă şi ei aveau să fie lăsaţi în mijlocul drumului.

Dacă Spartacus îşi propusese să epuizeze legiunile într-o urmărire nesfârşită, n-ar fi putut să-i iasă mai bine. Şi toţi erau conştienţi că avea să mai fie o bătălie când sclavii şi gladiatorii ar fi găsit în sfârşit locul în care să le ţină piept. Numai moartea mai putea opri legiunile.

Cabera tuşi din cauza prafului din gât şi Iulius îi aruncă o privire bătrânului, minunându-se că încă nu căzuse printre ceilalţi. Raţiile zgârcite şi kilometrii de drum îl subţiaseră şi

mai mult. Părea un schelet. Obrajii îi erau înfundaţi şi negri, iar marşul îi răpise veselia şi sporovăiala bine cunoscute. La fel ca Brutus şi Renius, nu scosese un cuvânt din clipa în care fuseseră obligaţi să se ridice în picioare de adjutanţii care loveau cu bastoanele în ofiţeri şi soldaţi deopotrivă, fără nici un interes, cu feţele la fel de obosite şi de supte ca ale tuturor.

Nu li se dădea voie să doarmă decât patru ore pe noapte. Pompei ştia că era posibil să găsească oraşul Ariminum în flăcări, dar Spartacus n-ar fi avut timp să se odihnească până ce legiunile s-ar fi ivit la orizont şi l-ar fi obligat să plece mai departe. Nu puteau să le permită sclavilor să se regrupeze. Dacă era nevoie, aveau să-i urmărească până în apele mării.

Iulius îşi înălţă capul cu greu, ştiind că Primigenia îl vedea. Legiunea lui Lepidus mergea în rând cu ei, dar era o diferenţă subtilă între cele două grupuri. Primigenia nu fugise şi fiecare soldat ştia că pedeapsa pentru eşecul acela avea să vină. În ochii oamenilor lui Lepidus se citea groaza care le eroda voinţa, cu fiecare oră plină de îngrijorare mută. Iulius şi Brutus nu puteau face nimic pentru ei. Moartea lui Lepidus nu răscumpăra decât parţial momentele lor de panică din timpul bătăliei.

Cornicenii sunară când ajunseră pe locul unei foste tabere a lor. Era mai devreme cu două ore decât de obicei, dar, în mod evident, Pompei hotărâse să folosească parapetele pe care tot ei le ridicaseră. Nu era nevoie decât de un pic de muncă pentru a repara valurile de pământ. De îndată ce ajunseră înăuntru, oamenii se prăvăliră din picioare, care unde se găsea. Unii zăceau pe o parte, prea obosiţi ca să-şi mai lase poverile din spate. Prietenii se ajutau unii pe alţii cu legăturile, iar raţiile din ce în ce mai mici fură scoase din pachete şi trimise din mână în mână până la bucătari, care făcuseră focuri în cenuşa focurilor vechi. Toţi voiau să doarmă, dar trebuiau să mănânce mai întâi, aşa că mâncarea de boabe şi carne uscată fu încălzită repede şi împărţită pe farfurii de fier. Legionarii îşi îndesau mâncarea în gură fără interes, apoi îşi desfăceau păturile subţiri şi se culcau.

Iulius tocmai terminase de mâncat şi îşi lingea degetele, ca să nu piardă nici un strop de umezeală de care corpul lui avea nevoie disperată. Auzi cum *cornicenii* sună o notă de atenţionare undeva pe-aproape. Pompei şi Crassus se apropiau de ei.

Se ridică anevoie în picioare şi îi trase un şut lui Brutus, care se cufunda deja în somn. Renius deschise un ochi când auzi zgomotul acela şi mormăi, împingându-se în capul oaselor cu braţul bun.

– Sus! Scoală oamenii în picioare. Centurioni, dispuneţi Primigenia în careuri pentru inspecţie. Repede!

Nu-i plăcea deloc ce trebuia să facă, se uita cum oamenii lui se ridicau în picioare, năuci. Unii adormiseră deja şi acum braţele le atârnau pe lângă corp şi în ochi nu li se citea decât epuizarea. Centurionii îi împingeau şi smuceau până când reuşiră să realizeze ceva ce semăna vag cu o formaţie.

Nimeni nu bombănea şi nu se plângea; nu mai aveau voinţa şi energia să se împotrivească la nimic. Stăteau unde fuseseră puşi şi aşteptau să li se spună că pot să se culce din nou.

Pompei şi Crassus veniră călare prin tabără, până aproape de Iulius, apoi descălecară. Cum era de aşteptat, cei doi păreau mai odihniţi decât legionarii din jur, dar aveau un aer de seriozitate şi buzele strânse, ceea ce îi avertiză pe unii dintre oamenii lui Lepidus de pericol, făcându-i să-şi arunce unii altora priviri neliniştite. Pompei se apropie de Iulius, care îl salută.

– Primigenia e gata de inspecţie, domnule, zise Iulius.

– Am venit pentru ceilalţi pe care îi comanzi, Cezar. Trimite Primigenia la culcare. Vreau să văd legiunea lui Lepidus în formaţie, în locul lor.

Iulius dădu ordinele şi cei trei aşteptară până când soldaţii se mişcară repede în formaţie. Chiar şi după pierderile pe care le suferiseră în haosul bătăliei, mai bine de trei mii supravieţuiseră. Unii erau răniţi, dar pe cei cu rănile cele mai grave îi lăsaseră în urmă, de câteva zile. Pompei urcă pe cal, ca să

le vorbească, dar, înainte să o facă se aplecă spre Iulius şi i se adresă în şoaptă:

– Să nu te amesteci, Iulius. Decizia e luată.

Iulius îi întoarse impasibil privirea întrebătoare şi dădu din cap. Pompei se duse lângă Crassus şi împreună se duseră până în faţa primului rând.

– Centurioni, un pas în faţă! lătră Pompei. Apoi, îşi înălţă capul, astfel încât vocea lui să se audă cât mai departe. Legiunea asta poartă o ruşine care trebuie răscumpărată. Nu există scuze pentru laşitate. Auziţi, deci, pedeapsa pe care o veţi primi. Centurionii vor însemna fiecare al zecelea om din rând. Acesta va muri de mâna celorlalţi. Nu veţi folosi săbiile, ci îl veţi zdrobi în bătaie cu pumnii şi bâtele. Astfel, veţi vărsa sângele prietenilor voştri şi veţi ţine minte. O zecime dintre voi va muri astăzi. Centurioni, începeţi numărătoarea!

Iulius privi îngrozit cum centurionii strigau numerele. Mergeau de-a lungul rândurilor şi oamenii din jurul nenorocitului se chirceau de groază când centurionul se oprea lângă ei, apoi inspirau adânc când mâinile se aşezau pe umerii altora. Unii dintre ei strigau de groază pentru ei înşişi sau pentru prieteni, dar nu exista clemenţă. Crassus şi Pompei priveau scena cu dispreţ crispat.

Durǎ mai puţin de o oră la capătul căreia trei sute de oameni fuseseră scoşi din rând. Unii plângeau, dar alţii priveau în gol, incapabili să înţeleagă ce li se întâmpla, de ce fuseseră aleşi tocmai ei să moară.

– Să ţineţi minte! Aţi fugit din faţa unor sclavi, cum n-a făcut nici o legiune, de generaţii întregi. Lăsaţi săbiile şi îndepliniţi-vă sarcina.

Rândurile se rupseră şi fiecare dintre cei care fuseseră scoşi în faţă fu înconjurat de nouă fraţi şi prieteni. Iulius auzi cum unul dintre ei îşi ceru iertare înainte să dea prima lovitură. Era mai cumplit decât orice văzuse Iulius vreodată. Adjutanţii aveau bâte, dar soldaţii de rând n-aveau decât pumnii cu care

să strivească fețele și piepturile celor pe care îi cunoșteau de ani întregi. Unii dintre ei suspinau în timp ce loveau, strâmbându-se ca niște copii, dar nici unul dintre ei nu refuză.

Dură la nesfârșit. Unii dintre soldații bătuți muriră repede, cu gâturile zdrobite, dar alții se chinuiau cumplit, cutremurându-se și urlând într-un cor terifiant, care îl făcea pe Brutus să tremure. Nu putea să-și ia ochii de la grupurile de oameni cu mâini roșii, care loveau sălbatic cu pumnii și cu picioarele. Scutură din cap, nevenindu-i să creadă ce vedea, apoi își smulse privirea, îmbolnăvit. Văzu că Renius stătea țeapăn, palid la față.

– N-aș fi crezut să mai văd vreodată așa ceva, murmură Renius ca pentru sine. Credeam că obiceiul ăsta a murit de mult.

– Da, a murit, zise Iulius, sec. Se pare că Pompei tocmai l-a înviat.

Ciro privea îngrozit, cu umerii căzuți. Se uită întrebător la Iulius, dar acesta n-avea ce să-i spună.

Iulius privi cum se dădeau ultimele lovituri și centurionii verificau fiecare cadavru în parte. Oamenii se traseră înapoi sleiți și se împleticiră înapoi în rânduri. Corpurile zăceau în fața lor, în cercuri de iarbă însângerată. Mulți dintre cei care rămăseseră în viață purtau pe ei petele execuției. Stăteau cu capetele plecate, cuprinși de disperare.

– Dacă am fi la Roma, v-aș dizolva legiunea și v-aș interzice să mai purtați arme! urlă Pompei în liniștea lăsată. Dar împrejurările în care ne aflăm s-ar putea să vă salveze, deocamdată.

Pompei se uită la Crassus, care se foi în șa. Iulius se încruntă brusc. Dacă Pompei îi ceda locul lui Crassus însemna că avea nevoie de greutatea senatului pentru ce avea de gând să facă. În ciuda manevrelor lor, doar Crassus avea asemenea autoritate.

Bărbatul mai în vârstă își drese vocea.

– Ordon să se formeze o nouă legiune, ca se ștergem pata lui Lepidus. Vă veți uni cu Primigenia și veți scrie o istorie nouă. Flamurile voastre vor fi schimbate. Veți avea alt nume, neatins

de ruşine. Îl numesc pe Gaius Iulius Cezar drept comandant. Vorbele mele au autoritatea senatului.

Crassus îşi întoarse calul şi veni la trap lângă Iulius, care îl privea intens.

– Aşadar, vor face parte din Primigenia? întrebă el aspru.

Crassus clătină din cap.

– Ştiu ce înseamnă asta pentru tine, Iulius, dar e cea mai bună soluţie. Dacă vor lupta sub comanda ta, aşa cum sunt acum, vor fi tot timpul daţi la o parte. Un alt nume va face lucrurile mai uşoare pentru ei… şi pentru tine. Eu şi Pompei ne-am pus de acord. Te vei supune ordinelor. Primigenia sfârşeşte astăzi.

Preţ de o clipă, Iulius nu putu vorbi de furie, iar Crassus îl privi atent, aşteptând răspunsul. Omul mai tânăr înţelegea ce voiau ei să facă, dar amintirea lui Marius îi bântuia gândurile. Înţelegând, Crassus se aplecă în şa şi vorbi încet, ca să nu fie auzit de ceilalţi:

– Unchiul tău ar înţelege, Iulius, de asta să fii sigur.

Iulius îşi încleştă maxilarele şi dădu scurt din cap. Nu avea destulă încredere că putea să vorbească în momentele acelea. Îi datora foarte multe lui Crassus.

Senatorul se lăsă pe spate, mai destins.

– Vei avea nevoie de un nume nou. Pompei crede că ar trebui să fie…

– Nu, îl întrerupse Iulius. Ştiu ce nume să le dau.

Surprins, Crassus ridică din sprâncene când Iulius îi ocoli calul şi se opri în faţa oamenilor însângeraţi, pe care avea să-i comande. Inspiră adânc, vrând ca vorbele lui să ajungă la cât mai mulţi.

– Voi primi jurământul vostru dacă vreţi să mi-l faceţi. N-am uitat că n-aţi fugit de pe câmp, ci v-aţi adunat când v-am cerut-o, chiar dacă Lepidus murise. Îşi lăsă privirea să cadă peste trupurile frânte dintre rânduri. Preţul eşecului vostru a fost plătit şi, de azi înainte, nu se va mai vorbi niciodată despre el. Dar trebuie să îl ţineţi minte.

Tăcerea era îngrozitoare, iar aerul mirosea a sânge.

– Sunteţi însemnaţi de vieţile fiecărui al zecelea dintre fraţii voştri. Vă numesc Legiunea a Zecea, ca să nu uitaţi niciodată ce aţi plătit şi să nu vă daţi bătuţi.

Cu coada ochiului, Iulius văzu grimasa pe care o făcuse Crassus când auzise numele, dar ştiuse din prima clipă că era alegerea bună. Numele acela avea să-i oblige să îndure frica şi durerea când ceilalţi îşi vor fi pierdut curajul.

– Primigenia! Ultimul ordin pe care vi-l dau! Intraţi în rânduri, printre fraţii voştri. Uitaţi-vă la ei şi învăţaţi-le numele. Şi ţineţi minte! Când duşmanii vor auzi că A Zecea le stă în cale, se vor teme, pentru că vor şti că v-aţi plătit datoriile cu sângele vostru.

În timp ce rândurile se refăceau, Iulius se întoarse lângă Crassus şi Pompei. Cei doi generali îl priviră cu interes reţinut.

– Le vorbeşti... bine, Iulius, zise Pompei.

Clătină uşor din cap când văzu cum Primigenia era primită în rânduri. Crezuse că Iulius avea să se împotrivească ordinului, de dragul numelui legiunii lui Marius, şi se pregătise să-i forţeze mâna. Fusese o mare surpriză să vadă uşurinţa cu care tânărul comandant acceptase ordinul şi îl întorsese în avantajul lui. Pentru prima oară, Pompei înţelese cum reuşise tânărul acela să îi înfrângă pe piraţi şi apoi pe Mithridates, în Grecia. Ştia ce cuvinte să spună şi ştia că vorbele pot să muşte mai tare decât săbiile.

– Aş vrea să mai stăm puţin în tabără, înainte să plecăm, domnule. Voi avea ocazia să vorbesc cu oamenii, iar ei vor putea să termine de mâncat şi să doarmă un pic.

Pompei fu tentat să refuze cererea. Nu era doar nevoia imperioasă să-i urmărească pe sclavi. Fiecare instinct îl avertiza să nu facă lucrurile prea uşoare pentru tânărul comandant care se adresa direct inimilor oamenilor şi era în stare să-i ridice deasupra nenorocirii în câteva clipe. Apoi se răzgândi. Cezar urma

să aibă nevoie de orice avantaj dacă voia să învie din cenuşă demnitatea noii legiuni.

– Poţi să le spui că, la cererea ta, le acord două ore în plus. Să fiţi gata de marş la apus.

– Mulţumesc, domnule. Voi face rost de scuturi şi armuri noi de îndată ce înăbuşim răscoala asta.

Pompei dădu absent din cap, făcându-i semn lui Crassus să plece împreună spre punctul de comandă, undeva în capul coloanei. Iulius se uită după ei cu o expresie indescifrabilă. Apoi, se întoarse spre Brutus şi-l zări pe Cabera lângă acesta. Ceva din vechea însufleţire şi curiozitate revenise pe chipul tămăduitorului. Iulius îi zâmbi uşor.

– Brutus, rupe rândurile şi spune-le să termine de mâncat. Şi vreau să vorbesc cu cât mai mulţi posibil înainte să se culce. Marius le-ar fi învăţat numele, şi eu voi face la fel.

– Mă doare să văd că Primigenia s-a pierdut, murmură Brutus.

Iulius clătină din cap.

– Nu s-a pierdut. Numele va rămâne pe listele senatului, mă voi asigura eu de asta. Pompei şi Crassus au avut dreptate. E nevoie de un nou început, deşi e adevărat că doare. Haideţi, domnilor, să ne plimbăm printre A Zecea. E timpul să ne desprindem de trecut.

Ariminum era acoperit de fum. Armata sclavilor trecuse prin port ca un roi de lăcuste. Luaseră tot ce se putea mânca şi mânaseră oi şi vite în marşul lor. Cetăţenii se ascundeau pe după uşile baricadate, în timp ce Spartacus şi ai lui treceau pe străzile tăcute. Soarele arunca umbre nesigure în spatele lor. Dădură foc magaziilor de grâne şi târgurilor părăsite, ştiind că urmăritorii lor puteau să piardă timp preţios stingând incendiile, înainte să plece iarăşi după ei. Legiunile se ţineau pe urmele lor ca nişte ogari, iar fiecare oră era crucială.

Gărzile de la trezoreria oraşului fugiseră şi Spartacus porunci ca aurul să fie încărcat pe catâri, în vederea călătoriei lor

spre sud. Era o avere enormă, adunată din comerț, iar flota care avea să-i ducă departe, spre libertate, deveni realitate când gladiatorii văzură lăzile cu monede.

Nici un vas nu mai era în port. Siluetele negre ale corăbiilor stăteau departe, pe mare, de unde oamenii priveau hoarda de sclavi care jefuia orașul învăluit în vălătuci de fum și cenușă. Navele erau ticsite de oameni tăcuți, care doar se uitau. Spartacus merse spre marginea docului și se uită la ei.

– Uite câți oameni încap pe punți, Crix. Avem destul aur ca să cumpărăm un loc pentru fiecare dintre noi.

– Drăguții de negustori n-o să se zbată prea tare ca să ne salveze pe noi, răspunse Crixus. Trebuie să găsim pirați. Zeii știu că au destule vase și cred că le-ar plăcea să scuipe pe obrazul Romei.

– Dar cum să le dăm de știre? Trebuie să trimitem călăreți în fiecare port. Trebuie să găsim o cale să dăm de ei.

Spartacus privi peste apă, la fețele înghesuite pe nave, ca niște pete palide. Era posibil, dacă reușea să discute cu dușmanii Romei.

Antonidus veni lângă el, privind cu dispreț pe deasupra valurilor.

– Uită-te la bravii cetățeni ai Romei cum se ascund de noi ca niște copii, zise.

Spartacus ridică din umeri, sătul de amărăciunea și ura fostului general.

– Cu șaizeci sau șaptezeci de nave ca astea, am putea părăsi ținuturile romane. Să cumpărăm o flotă chiar cu aurul lor ar fi un soi de justiție.

Antonidus se uită cu ceva mai mult interes la cei doi gladiatori. Fusese ispitit să se facă nevăzut în port, lepădând armura și amestecându-se printre mulțimile care aveau să se adune de îndată ce plecau sclavii. Apoi, văzuse aurul din trezorerie. Era destul ca să-și cumpere un domeniu în Spania sau o fermă întinsă în Africa. Erau multe locuri unde un om se putea ascunde, dar

care nu puteau adăposti o armată întreagă. Ştia că, dacă rămânea cu ei, încrederea de care se bucura i-ar fi oferit la un moment dat ocazia prielnică. Oare Pompei l-ar fi iertat dacă îi ducea capul lui Spartacus? Antonidus se încruntă. Nu, fusese judecat o dată de romani şi îi era de ajuns. Mai bine să fugă undeva unde să o poată lua de la capăt.

Spartacus îşi întoarse spatele spre mare.

– Vom trimite oameni de prin părţile astea în fiecare port. Le vom da câteva monede, ca să demonstreze că promisiunile noastre sunt reale. Vorbeşte cu ei, Crixus. Cineva trebuie să ştie cum putem da de piraţi. Spune-le care e planul. Le va ridica moralul în timp ce mergem spre sud.

– Aşadar, ne ducem în sud, spre Roma? întrebă Antonidus cu o voce stridentă.

Pentru o clipă, o mânie teribilă încreţi trăsăturile gladiatorului şi Antonidus făcu un pas în spate.

– N-ar fi trebuit niciodată să ne îndepărtăm de munţi, dar acum trebuie să rămânem în faţa lor. Nenorociţii ăia se vor face zdrenţe pe urmele noastre. Nu uita, noi suntem cei care le muncesc pământurile, cei care trudesc în fiecare clipă de lumină, pentru bunăstarea lor. Şi asta ne-a întărit. Să vedem cam în ce stare vor fi ei când ne vom apropia de oraşul lor mult iubit.

În timp ce vorbea, se uita spre vest, în lumina soarelui. Ochii îi sclipiră aurii când îşi închipui legiunile care îi vânau. Faţa îi era încrâncenată şi Antonidus îşi feri privirea.

CAPITOLUL PATRUZECI

Luna se înălța. Alexandria stătea pe zidul înalt de deasupra mărețului oraș al Romei. Ploaia biciuia pietrele. De jur împrejurul orașului fuseseră aprinse torțe care sfârâiau și pocneau, oferind doar puțină lumină apărătorilor. Când se auziră trâmbițele de avertizare, veniseră cu toții, înșfăcând unelte și cuțite, ca să apere zidul orașului împotriva masei tăcute care trecea în marș pe lângă ei, frământând cu picioarele bulgării de noroi de pe *Campus Martius*.

Tabbic ținea strâns ciocanul de fier. În lumina pâlpâitoare, fața îi era suptă și palidă. N-avea să șovăie. Nici el, nici ceilalți, de asta Alexandria era sigură. Dacă sclavii îi atacau, aveau să lupte cu tot atâta ferocitate ca înșiși legionarii. Se uită în susul și în josul șirului de oameni care priveau în întunericul de sub ziduri și se miră de cât erau de calmi. Familiile stăteau una lângă alta, în tăcere. Chiar și copiii amuțiseră de uimire când văzuseră armata care trecea pe lângă ei. Luna arunca doar o lumină palidă, dar puteau totuși să distingă fețele albe ale sclavilor care se uitau la orașul ce îi condamnase la moarte. Păreau că nu se mai termină. Luna ajunse la zenit și începu să coboare înainte ca ultimii dintre rătăcitori să se piardă în noapte.

În sfârșit, încordarea se evaporă după ore întregi de așteptare dureroasă. Mesagerii legiunilor împărțiseră vestea că soldații erau foarte aproape și senatul dăduse ordin ca toată populația Romei să se adune pe ziduri, până când primejdia avea să

treacă. Senatorii dăduseră exemplul, strângându-se pe acoperișul porților, înarmați cu săbiile taților și ale bunicilor.

Alexandria înghițea cu nesaț aerul rece, simțindu-se mai vie ca oricând. Ploua mai încet și Roma supraviețuise. Zâmbete și râsete neașteptate demonstrau că și ceilalți simțeau același lucru. Știu că împărtășise cu ei, în bezna acelei nopți, o legătură la fel de strânsă ca oricare alta din viața ei. Totuși, se simțea sfâșiată. Și ea fusese sclavă, ca ei. Și ea visase că se ridică împreună cu cei asemenea ei și dărâmă zidurile și casele lor scumpe.

– O să-i omoare pe toți? șopti ea mai mult pentru sine.

Tabbic se întoarse brusc, cu ochii umbriți.

– Da. Senatul a gustat frica și nu îl va ierta pe nici unul. Înainte ca totul să se termine, legiunile îi vor transforma în cel mai sângeros exemplu.

Câteva lămpi ardeau cu flăcări mici în cortul lui Pompei, care citea depeșele de la Roma. Erau la mai puțin de patruzeci și cinci de kilometri la nord de oraș. Ploaia răpăia pe pânza cortului de comandă și picura înăuntru prin câteva locuri, adunându-se în băltoace pe pământ. Mâncarea zăcea neatinsă pe masa lui Pompei, care citea și recitea fiecare mesaj. Trebuia să-i spună lui Crassus.

După un timp, se ridică în picioare și începu să se plimbe de colo-colo. Aproape că nu băgă de seamă când una dintre torțe pâlpâi și se stinse. Luă alta din suport și lumină o hartă care acoperea o latură întreagă a cortului. Pete de umezeală întunecată se vedeau pe pergament. Își zise că trebuia să dea harta jos dacă nu se oprea ploaia. Roma era un cerculeț pe pielea groasă și undeva, în sud, sclavii se îndreptau fără răgaz spre mare. Se uită fix la simbolul de pe hartă al orașului, știind că trebuia să se hotărască înainte să ajungă Crassus.

De jur împrejur, numai santinelele se mișcau prin tabăra tăcută, cufundate în nefericirea lor umedă. Senatul le trimisese provizii de îndată ce armata sclavilor trecuse de oraș. Pompei

nu putea decât să își închipuie frica de pe străzile orașului când marea de sclavi trecuse atât de aproape prin fața porților baricadate.

Fusese mândru de poporul lui când auzise: tineri și bătrâni, femei și sclavi credincioși se pregătiseră de luptă. Chiar și senatorii se înarmaseră, cum făcuseră cu secole în urmă, gata să-și dea viețile pentru oraș. Faptul acela îi dădea speranță în ceea ce îi privea.

În fața cortului se auzi un schimb de parole șoptite, care îi dădu de știre că ajunsese Crassus. Acesta intră privind în jur, surprins de întunericul din cort. Purta o mantie grea, de piele. Își trase gluga de pe cap, împrăștiind stropi de ploaie.

– Cumplită noapte, bombăni el. Care sunt veștile?

Pompei se opri și se întoarse spre el.

– Unele sunt... îngrozitoare, răspunse, dar trebuie să mai aștepte. Sunt patru legiuni pe coastă, abia întoarse din Grecia. Le voi ieși în cale și le voi lua cu noi.

Crassus dădu obosit din cap.

– Ce mai e, Pompei? Ai putea să trimiți *extraordinarii* cu pecețile noastre pe ordin. De ce vrei să te duci tu însuți?

Pompei schiță o grimasă în umbră.

– Cel care mi-a ucis fiica a fost găsit. Oamenii pe care i-am lăsat să îl caute sunt cu ochii pe el. Mă voi opri în oraș, înainte să mă întâlnesc cu legiunile care vin din est. Va trebui să continui fără mine, până când termin ce am de făcut.

Crassus luă de pe masă o feștilă și o cană cu ulei și aprinse toate lămpile, cu mâinile tremurând ușor de concentrare. În cele din urmă, se așeză și-l privi în ochi pe Pompei.

– Dacă se întorc să lupte, nu voi putea să te aștept, zise.

Pompei dădu din cap.

– Atunci, nu îi forța să se întoarcă. Lasă-i să fugă și, în câteva zile, cel mult o săptămână, am să mă întorc cu trupe proaspete, ca să punem în sfârșit capăt goanei acesteia. Nu-ți asuma

riscul să pierzi totul, prietene. Oricât de abil ai fi ca senator, nu ai stofă de general. Știi asta la fel de bine ca mine.

Crassus își ascunse furia. Întotdeauna îl priveau ca pe un negustor, un cămătar, de parcă legiunile erau niște taine cunoscute doar de câțiva aleși. De parcă trebuia să se rușineze de faptul că era bogat. Își dădea seama că Pompei era disperat să nu scape din mână victoria aceea. Și cât de cumplit ar fi fost ca tocmai Crassus cel josnic să i-o fure! Era sigur că oricine ar fi reușit să înăbușe răscoala ar fi devenit următorul consul. Cum ar fi putut senatul să se opună voinței poporului după atâtea luni de frică? Nu era prima oară când Crassus regreta cât fusese de generos când îl alesese pe Pompei, în mijlocul senatului. Dacă ar fi știut atunci cum avea să evolueze campania, s-ar fi încumetat de unul singur.

– Îi voi mâna înspre sud, zise el.

Pompei dădu din cap mulțumit și luă altă depeșă de pe masă, pe care i-o arătă lui Crassus, înclinând-o așa încât lumina să cadă pe ea. În timp ce Crassus citea, Pompei se ridică și arătă pe hartă.

– Flota despre care se vorbește nu poate fi decât pentru sclavi. N-aș pleca dacă n-aș fi sigur că vor merge înainte. Dacă nu-i provoci, ar trebui să o țină tot spre sud, ca să ajungă la vasele alea. Voi chema galerele împotriva lor. Nu vor scăpa pe mare, îți jur.

– Dacă asta au de gând să facă, murmură Crassus, citind mai departe.

– Nu pot să fugă la nesfârșit. Probabil că sunt morți de foame, indiferent ce au găsit pe ici, pe colo. Dacă au de gând să mai dea o luptă cu noi, fiecare zi de marș îi slăbește. Nu, încearcă să scape și rapoartele astea sunt cheia.

– Și când vor vedea că galerele noastre s-au adunat să-i oprească, tu vei veni din urmă cu legiunile din Grecia, ca să îi termini? întrebă Crassus și un pic din fierea pe care o simțea i se strecurase în voce.

– Da, răspunse Pompei tăios. Nu lua în râs ameninţarea asta, Crassus! Dacă pierdem acum, pierdem tot. Avem nevoie de legiunile pe care le voi aduce. Nu intra în luptă până nu îmi vezi steagurile. Mai degrabă, te retragi decât să fii făcut praf înainte să vin eu.

– Foarte bine, răspunse Crassus, simţindu-se jignit de felul aproape firesc în care Pompei îi nesocotise abilitatea.

Dacă Spartacus avea să atace în lipsa lui Pompei, Crassus o să profite de ocazie şi de gloria de după.

– Ştiu că ai să vii cât de repede ai să poţi, zise el.

Pompei se lăsă uşor pe scaun, odihnindu-şi încheieturile degetelor pe masă.

– Mai e o problemă. Eu voi pleca imediat spre oraş şi nu ştiu dacă să ţin totul pentru mine până se termină povestea asta sau nu.

– Spune-mi, zise Crassus, încet.

Corturile de piele erau îngreunate de ploaia care cădea cu un sunet spart peste somnul agitat al oamenilor. Iulius visa că era pe domeniu. Ziua fusese obositoare. Legiunile măriseră pasul înspre Roma. Când veni ordinul să instaleze corturile, legionarii abia se sinchisiseră să dezbrace armurile înainte să adoarmă. Cei care supravieţuiseră marşurilor forţate erau mai tari decât fuseseră vreodată. Piele întinsă peste muşchi ca funiile. Îşi văzuseră prietenii murind în timpul marşului sau căzând pur şi simplu lângă drum, cu picioarele zvâcnind. Unii dintre ei trăiseră şi se alipiseră la coada coloanei, dar mulţi dintre răniţi muriseră. Pierduseră sânge cu fiecare pas, până ce inimile bolnave se opriseră. Rămăseseră să zacă acolo unde căzuseră.

Picioarele care sângeraseră şi se acoperiseră de o brumă maronie erau acum acoperite de bătături care păreau albe în comparaţie cu sandalele. Muşchii sfâşiaţi se vindecaseră şi legiunile se întăriseră din mers. Capetele se înălţau tot mai sus. În a treia săptămână, Pompei ordonase să mărească pasul peste

Via Flaminia. Se supuseseră fără să protesteze, începând din nou să simtă fiorii vânătorii.

Iulius bombăni enervat când o mână îl scutură de umăr.

– Iulius, a venit un mesager din partea lui Pompei. Trezește-te repede!

Iulius sări din somn şi îşi scutură capul, încercând să-şi limpezească mintea de imaginile din vis. Se uită afară din cort, la mesagerul care purta pecetea de bronz a lui Pompei. Se îmbrăcă rapid, lăsând armura în cort. De cum păşi afară, ploaia îl udă până la piele.

Santinela din faţa cortului de comandă se dădu la o parte când Iulius îi spuse parola zilei. Crassus şi Pompei erau împreună, iar Iulius îi salută pe amândoi, simţindu-se brusc neliniştit. Era ceva ciudat pe chipurile lor, ceva ce nu mai văzuse.

– Ia loc, Iulius, îi zise Crassus.

Bărbatul mai în vârstă nu îl privise în ochi, iar Iulius se încruntă şi se aşeză pe o bancă, lângă masă. Aşteptă răbdător şi, când văzu că generalii nu începură imediat să vorbească, un ghimpe de îngrijorare i se răsuci în stomac. Îşi şterse apa de pe faţă cu o mişcare agitată. Pompei turnă vin într-o cupă pe care i-o întinse tânărului tribun.

– Avem... am veşti rele, Iulius. Am primit nişte mesaje din oraş, începu el.

Se opri cu o expresie îndurerată şi inspiră prelung înainte să continue:

– A avut loc un atac pe domeniul tău. Soţia ta a fost ucisă. Am înţeles că...

Iulius sări în picioare.

– Nu, rosti el. Nu, n-are cum să fie aşa.

– Îmi pare rău, Iulius. Mesajul a venit odată cu depeşele, spuse Pompei.

Groaza tânărului îi răscolea propriile amintiri de când îşi găsise fetiţa în grădină. Îi dădu pergamentul lui Iulius şi se

uită în linişte cum acesta începea să-l citească, apoi ochii i se împăienjeneau şi o lua de la capăt, iarăşi şi iarăşi. Aerul izbucni din plămânii lui Iulius şi mâinile îi tremurau atât de tare, încât abia reuşea să citească mesajul.

– Pe toţi zeii, nu, şopti el. Dar nu zice mai nimic. Ce e cu Tubruk? Cu Octavian? Despre fiica mea nu scrie nimic. Nu e nimic aici, decât câteva cuvinte. Cornelia...

Nu reuşi să termine fraza şi capul îi căzu într-o durere mută.

– E un mesaj formal, Iulius, zise Pompei. Dacă nu scrie nimic despre ceilalţi, s-ar putea ca ei să fie în viaţă. Vor mai veni şi alte scrisori. Se opri o clipă, luând o hotărâre. Având în vedere că suntem atât de aproape de oraş, voi înţelege dacă vei cere o permisie scurtă, ca să te ocupi de problemele de acasă.

Iulius nu păru să îl audă. Crassus se duse lângă tânărul care cunoscuse atâta durere în viaţa lui.

– Dacă vrei să te întorci pe domeniu, voi semna ordinul chiar eu. Mă auzi?

Iulius înălţă capul şi cei doi senatori îşi feriră privirile, ca să nu-i vadă agonia.

– Cer permisiunea să iau A Zecea cu mine, zise Iulius, tremurând.

– Iulius, nu pot permite aşa ceva, răspunse Pompei. Chiar dacă ne-am putea lipsi de soldaţi, nu pot să-ţi dau o legiune pe care s-o foloseşti împotriva duşmanilor tăi.

– Atunci, dă-mi cincizeci de oameni. Dă-mi măcar zece, ceru Iulius cu vocea frântă.

Pompei clătină din cap.

– Şi eu mă întorc în oraş, Iulius. Se va face dreptate, îţi jur, dar numai la lumina legii. Oraşul va rămâne în pace. Pentru asta a muncit Marius. Te vei întoarce cu mine peste câteva zile, ca să punem capăt revoltei. E datoria ta. Şi a mea.

Iulius se întoarse de parcă dorea să iasă din cort. Făcu un enorm efort de voinţă să rămână pe loc. Pompei îi puse mâna pe umăr.

– Nu putem condamna republica ori de câte ori ne săturăm de regulile ei, Iulius. Când fiica mea a murit, mi-am impus să aştept. Însuşi Marius spunea că republica merită o viaţă, ţii minte?

– Nu viaţa ei, răspunse Iulius. Respira în suspine grele. Încerca să vorbească în ciuda lor, deşi îl sfâşiau. Ea nu era amestecată în nimic.

Cei doi generali se priviră peste capul lui.

– Du-te acasă, Iulius, zise Crassus, blând. Te aşteaptă un cal. Brutus va comanda A Zecea în lipsa ta.

În cele din urmă, Iulius se ridică, respirând adânc, ca să-şi regăsească o umbră de stăpânire de sine în faţa lui Crassus şi a lui Pompei.

– Mulţumesc, spuse şi încercă să salute.

Încă mai strângea pergamentul în pumn şi abia atunci îl observă. Îl aşeză pe bancă, apoi ieşi din cort şi luă frâiele calului care îi fusese adus. O parte din el voia să îşi afunde călcâiele în coastele animalului şi să fugă din tabără. În schimb, întoarse calul şi se duse până la corturile în care dormea legiunea A Zecea. Trase acoperitoarea de la gura unui cort şi îl trezi pe Brutus, care ieşi repede când îi văzu privirea.

– Mă întorc la Roma, Brutus. Cumva, Cornelia a murit... nu înţeleg.

– Oh, Iulius, nu, rosti Brutus.

Îşi îmbrăţişă prietenul şi apropierea aceea făcu să ţâşnească lacrimi din ochii lui Iulius. Rămaseră împreună mult timp, uniţi în durere.

– Pregătesc legiunea de marş? întrebă Brutus în şoaptă.

– Pompei mi-a interzis cu desăvârşire, răspunse Iulius, trăgându-se în sfârşit înapoi.

– Chiar şi aşa, Iulius. Pregătesc legiunea de marş? Spune doar un cuvânt.

Iulius îşi închise ochii o clipă, gândindu-se la ce îi spusese Pompei. Şi consulul pierduse enorm. Putea să se arate mai slab decât bărbatul acela? Moartea Corneliei îl elibera de toate

constrângerile. Nu mai era nimic care să-l împiedice să arunce o armată asupra lui Cato şi să-l ardă din carnea oraşului. O parte din el voia cu disperare să vadă Roma în flăcări, când avea să-i smulgă numele şi amintirea clicii lui Sulla pentru totdeauna. Catalus, Bibilus, Prandus şi însuşi Cato. Toţi aveau familii care puteau să plătească răscumpărarea de sânge pentru ce îi fusese luat.

Mai era fiica lui, Iulia. Mesajul acela nu menţiona şi moartea ei. Când se gândi la ea, constrângerile vieţii pe care o alesese îi cuprinseră ca o mantie, înăbuşindu-i durerea. Brutus îl privea atent, aşteptând.

– Nu, Brutus, nu încă. Voi aştepta, dar trebuie să mi se plătească o datorie de sânge. Condu A Zecea până mă întorc.

– Vrei să te duci singur? Lasă-mă să vin cu tine, zise Brutus, punând mâna pe frâiele pe care le ţinea Iulius.

– Nu, tu trebuie să rămâi aici, ca să comanzi legiunea. Pompei mi-a interzis să iau pe careva din A Zecea. Scoate-l pe Cabera din cort. De el am nevoie.

Brutus fugi la cortul în care dormea bătrânul vraci şi îl trezi cu o smucitură. Când înţelese despre ce era vorba, bătrânul se mişcă iute, deşi faţa îi era brăzdată de oboseală. Îşi strânse roba mai tare, ca să se apere de ploaia năprasnică.

Cabera întinse un braţ ca să urce pe cal, în spatele lui Iulius, şi se trezi ridicat cu o smucitură în timp ce Iulius întorcea în loc calul agitat. Brutus se uită în ochii lui Iulius şi îi apucă braţul în strânsoarea legionarilor.

– Pompei nu ştie de soldaţii pe care i-am lăsat pe domeniu, Iulius. Vor lupta pentru tine dacă ai nevoie de ei.

– Dacă mai sunt în viaţă, răspunse Iulius.

Durerea copleşitoare îi tăie respiraţia şi Iulius îşi înfipse călcâiele în burta calului. Porni aplecat mult în şa, cu Cabera în spate şi orbit de lacrimile care se amestecau cu ploaia.

CAPITOLUL PATRUZECI ŞI UNU

Grămezi groase de nori ascundeau soarele de primăvară şi ploaia cădea la fel de deasă, în timp ce Iulius şi Cabera călăreau înspre domeniu. Iulius simţi o sfârşeală adâncă atunci când zări casa care părea să n-aibă nimic de-a face cu goana lor nocturnă. Simţind în spate greutatea bătrânului vraci, Iulius mână calul în trap uşor, iar orele treceau pe lângă ei. Nu mai era nici o grabă în el. Voia ca timpul să se întindă nesfârşit şi îi era ciudă pe fiecare pas care îl ducea mai aproape de momentul acela. Cabera tăcuse tot drumul şi veselia lui molipsitoare dispăruse fără urmă când ajunseră în locul atâtor amintiri. Roba îi atârna udă pe trupul firav, făcându-l să tremure.

Iulius descălecă lângă poartă şi se uită cum aceasta se deschide în faţa lui. Cumva, acum, că ajunsese, nu mai voia să intre. Amorţit pe dinăuntru, îşi duse calul în curte.

Soldaţii Primigeniei îi luară frâiele şi agonia lui se reflecta pe feţele lor. Nu le spuse nimic, ci traversă curtea înspre clădirile principale, prin bălţile şi noroiul furtunii. Cabera se uita la el cum se îndepărtează, mângâind botul moale al calului.

Iulius o găsi pe Clodia cu o cârpă plină de sânge în mâini. Era palidă şi părea epuizată. Sub ochi, avea pungi negre.

– Unde e? întrebă el şi femeia păru să se sfărâme în faţa lui.

– În *triclinium,* stăpâne, zise ea. Eu...

Iulius trecu pe lângă ea şi se opri în uşă. Torţe ardeau la căpâiul unui pat simplu şi căldura lor lumina faţa Corneliei.

Iulius traversă încăperea şi se opri lângă soţia sa, privind-o. Îi tremurau mâinile. Fusese spălată şi îmbrăcată într-o pânză albă. Faţa îi era nemachiată, iar părul strâns la spate.

Iulius îi atinse chipul şi se strâmbă când simţi cât era de moale. Nu puteai să maschezi moartea. Ochii i se deschiseseră puţin şi Iulius văzu albeaţa de sub pleoape. Încercă să-i închidă din nou cu mâna, dar, când îşi trase degetele, se întredeschiseră din nou.

– Îmi pare rău, şopti el şi vocea lui părea stridentă în comparaţie cu murmurul torţelor.

Îi luă mâna şi simţi cât de ţepene erau degetele. Îngenunche lângă ea.

– Îmi pare rău că te-au lovit atât de tare. Tu nu erai amestecată. Îmi pare rău că nu te-am luat de aici. Dacă mă auzi, să ştii că te iubesc. Mereu te-am iubit.

Îşi coborî capul când îl copleşi ruşinea. Ultimele cuvinte pe care i le spusese femeii pe care jurase să o iubească fuseseră încărcate de mânie. Nu putea să-şi răscumpere vina. Fusese prea prost ca să o ajute. Cumva, fusese sigur că ea avea să fie mereu acolo, iar certurile şi vorbele urâte nu însemnau nimic. Şi acum, ea nu mai era. Îşi încleştă pumnul şi şi-l apăsă pe cap, furios pe sine. Apăsă mai tare şi mai tare şi se bucură când simţi durerea. Cum se mai lăudase în faţa ei! Duşmanii lui aveau să moară şi ea avea să fie în siguranţă.

După mult timp, se ridică în picioare, dar nu putu să plece de lângă ea.

O voce sfâşie liniştea.

– Nu! Nu intra acolo!

Era Clodia, striga de afară. Iulius se răsuci cu mâna pe sabie. Fiica lui, Iulia, intră în fugă şi se opri când îl văzu. Instinctiv, Iulius încercă să o ascundă pe Cornelia de ochii ei, păşind în faţă şi luând copila în braţe, strângând-o puternic.

– Mămica a plecat, zise ea şi Iulius clătină din cap, cu lacrimile ţâşnindu-i din ochi.

– Nu, nu, e aici şi te iubeşte mult, zise el.

Oamenii lui Pompei aproape că vomitară când simţiră mirosul de putregai care se ridica din individul pe care îl ţineau. Pielea pe care o simţeau pe sub mantie părea să se mişte prea uşor sub degetele lor. Când îşi mutară mâinile, omul cu glugă icni de durere, de parcă o bucată din el se rupsese.

Pompei stătea în faţa lor şi ochii îi străluceau de răutate. Lângă el erau două fete tinere, pe care le găsise în casa din inima păienjenişului de maghernițe dintre dealuri. Pe feţele lor se putea vedea frica, dar n-aveau unde să fugă, aşa că aşteptau într-o tăcere îngrozită. Ameninţarea era clară. Pompei îşi şterse un strop de sudoare de pe obraz.

– Dă-i gluga la o parte. Vreau să văd cum arată cel care mi-a omorât fiica, zise el.

Cei doi soldaţi întinseră mâinile şi traseră la o parte pânza aspră, ferindu-şi privirea îngreţoşaţi de ce văzură. Asasinul se holbă la ei, cu faţa ca o masă informă de pustule şi coji. Nu era nici un centimetru de carne sănătoasă, iar pielea plină de cicatrici şi de sânge îi plesni când vorbi.

– Nu sunt cel pe care îl căutaţi, zise.

Pompei îşi dezgoli dinţii.

– Eşti unul dintre ei. Ai un nume pentru mine, ştiu asta. Dar viaţa ta îmi aparţine pentru ce ai făcut.

Ochii apoşi ai omului se îndreptară spre cele două fete, încreţiţi de teamă. Dacă n-ar fi ştiut deja, Pompei ar fi ghicit că erau fiicele lui. Senatorul cunoştea foarte bine frica din ochii lui. Asasinul vorbi repede, de parcă voia să acopere ceea ce-i lăsase să vadă:

– Cum m-aţi găsit?

Pompei scoase cuţitul de la centură. Tăişul străluci chiar şi în întunericul plin de umbre din încăpere.

– A fost nevoie de timp, de aur şi de vieţile a patru oameni de nădejde ca să dau de tine, dar gunoaiele pe care le plăteşti

te-au trădat până la urmă. Mi s-a spus că îţi faci un domeniu frumos, undeva prin nord, departe de cloaca asta. Îl faci cu sângele meu. Chiar credeai că am să uit de ucigaşul fiicei mele?

Omul tuşi şi respiraţia lui se contopi cu parfumul dulceag cu care încerca să acopere putregaiul.

– Nu cuţitul meu a...

– Dar ordinul a fost al tău. Cine ţi-a zis numele? Al cui aur l-ai luat? Oricum ştiu, dar vreau să îl spui tu în faţa martorilor, ca să-mi pot face dreptate.

Un moment nesfârşit, cei doi se fixară cu privirea, apoi ochii asasinului căzură pe cuţitul pe care Pompei îl ţinea atât de firesc. Fetele lui priveau în gol. Lacrimile li se uscaseră. Nu înţelegeau pericolul în care se aflau şi aproape că îi veni să plângă când văzu cât de nevinovate erau, cu câtă încredere îşi priveau tatăl. Pe ele nu le scârbeau bubele lui. De fapt, dacă n-ar fi fost ele, care îşi oblojeau tatăl cu atâta blândeţe, şi-ar fi luat singur viaţa de mult. Fetele nu erau bolnave. Pielea lor era desăvârşită pe sub tina cu care se mânjeau, ca să se ascundă de fiarele de pe stradă. Cine avea să le poarte de grijă când el nu mai era? Îl cunoştea destul de bine pe Pompei, încât să ştie că viaţa lui se sfârşise. De când murise fetiţa, nu mai era nici o urmă de milă în el. Dacă fusese vreodată.

– Lasă-mi fiicele să plece şi îţi spun, şuieră asasinul, cu ochi rugători.

Pompei mormăi uşor, apoi întinse mâna după cea mai tânără şi o apucă strâns de păr. Cu cealaltă mână, îşi trecu pumnalul peste gâtul fetei şi o lăsă să cadă când ea se chirci în braţele lui.

Asasinul ţipă odată cu cealaltă fată şi se zvârcoli să scape din strânsoarea celor care îl ţineau. Apoi, începu să plângă, lăsându-se moale în braţele lor.

– Acum, ştii cum e, rosti Pompei. Şterse lama cuţitului cu două degete, lăsând sângele să cadă în stropi mari, neauziţi, pe podeaua de lut a casei. Aşteptă răbdător până când căpetenia asasinilor izbucni în suspine sufocate.

– Poate că pe cealaltă o voi lăsa în viaţă. Ultima dată când te întreb. De la cine ai primit aurul?

– De la Cato. Cato a fost, prin intermediul lui Antonidus. Asta e tot ce ştiu, jur.

Pompei se întoarse spre soldaţii de lângă el.

– Aţi auzit cu toţii ce-a zis?

Soldaţii dădură din cap, la fel de întunecaţi ca bărbatul care îi comanda.

– Atunci, am teminat aici. Dădu să plece şi o pată mică de pe mânecă era singurul semn că fusese vreodată acolo. Omorâţi-i pe amândoi. Întâi fata, adăugă el în timp ce păşea pe alee.

– E treaz? întrebă Iulius.

Camera puţea a boală şi Tubruk zăcea întins pe un pat acoperit de pete ruginii de sânge. Înainte să intre, Iulius aşteptase ca fetiţa să se oprească din plâns, apoi îi desprinsese blând degeţelele de pe gâtul lui. Începuse iarăşi să plângă, dar nu voia să o ducă în altă cameră mortuară. Clodia găsi o sclavă tânără să se ocupe de fetiţă. După cum se dusese în braţele ei, Iulius bănui că femeia o mai consolase în zilele acelea cumplite.

– Poate că se trezeşte dacă vorbeşti cu el, dar nu mai are mult, zise Clodia, uitându-se prin cameră.

Faţa ei îi spuse mai multe decât voia să ştie şi Iulius închise ochii o clipă, înainte să intre.

Tubruk zăcea într-un mod bizar. Cusături proaspete i se vedeau pe piept şi dispăreau sub pătură. Tremura, deşi părea adormit, şi Iulius ridică mai sus pătura, învelindu-l. În jurul gurii, avea o urmă de sânge proaspăt şi roşu. Clodia ridică de pe podea un lighean cu apă stacojie şi şterse cu grijă pata. Iulius se uita disperat. Se schimbaseră prea multe lucruri ca să le poată asimila. Stătea îngheţat, în timp ce Clodia curăţa cu grijă tandră buzele şi cusăturile supurânde ale lui Tubruk.

Tubruk gemu şi deschise ochii când simţi atingerea ei. Nu părea în stare să privească într-un punct anume.

– Mai eşti aici, babo? şopti el şi un zâmbet stins îi deformă buzele.

– Cât ai nevoie de mine, dragul meu, răspunse ea. Aruncă o privire spre Iulius şi apoi spre bărbatul din pat. A venit Iulius, zise ea.

Tubruk întoarse capul.

– Vino să te văd.

Clodia se dădu la o parte, iar Iulius se apropie de pat şi se uită în ochii lui. Tubruk inspiră adânc şi tot corpul i se cutremură când expiră.

– N-am putut să-i opresc, Iulius. Am încercat, dar... n-am ajuns la ea.

Iulius începu să suspine încet când se uită la vechiul lui prieten.

– Nu-i vina ta, şopti el.

– I-am omorât pe toţi. Eu i-am omorât, ca să o salvez, spuse Tubruk cu ochii goi.

Respira sfâşietor şi Iulius blestemă zeii. Prea multă durere le dăduseră celor pe care-i iubea.

– Cheamă-l pe Cabera aici. E vindecător, îi zise Clodiei.

Femeia îi făcu semn să se îndeprteze de silueta chinuită de pe pat şi Iulius aplecă urechea să audă.

– Nu-l mai tulbura. Nu mai putem face nimic decât să aşteptăm. Nu mai e sânge în el.

– Adu-l pe Cabera, răspunse Iulius, cu ochii înfricoşători. Preţ de o clipă, crezu că femeia avea să refuze din nou, dar aceasta plecă şi Iulius îi auzi vocea în curte. Cabera e aici, Tubruk. O să te facă el bine, spuse Iulius şi suspinele încete se porniră din nou în gâtlejul lui.

Bătrânul veni, lăsând în urma lui stropi de ploaie şi traversă încăperea până la pat. Părea nenorocit. Pipăi rănile cu degetele lui pricepute, ridicând pătura şi uitându-se sub ea. Văzu expresia disperată a lui Iulius şi oftă.

– Încerc, zise şi-şi aşeză mâinile pe carnea vânătă din jurul cusăturilor.

Închise ochii.

Iulius se aplecă, şoptind o rugăciune. Nu vedea nimic, doar silueta curbată a vraciului şi mâinile lui nemişcate şi întunecate pe pieptul palid. Tubruk inspiră adânc, cuprins de un spasm, apoi expiră încet. Deshise ochii şi se uită la Clodia.

– Nu mai doare, iubito, zise.

Apoi, viaţa se scurse din el. Cabera se împletici şi căzu din picioare.

Pompei se încruntă la căpitanul galerei, care stătea ţeapăn faţa lui.

– Nu-mi pasă ce ordine ai primit. Eu îţi dau ordine acum. Vei naviga în sud, spre Sicilia, şi vei opri toate galerele pe care le întâlneşti pe coastă. Fiecare vas roman va apăra sudul şi-i va împiedica pe sclavi să scape. Ai înţeles sau trebuie să te arestez şi să numesc alt căpitan?

Gaditicus salută. Senatorul acela arogant îi displăcea cu o profunzime pe care nu îndrăznea să o arate. După şase luni pe mare, sperase să petreacă oarece timp în oraş, dar i se ordona să plece din nou, fără ca măcar să fi apucat să cureţe vasul. „Prax o să fie furios când o să-i spună“, îşi zise.

– Am înţeles, domnule. Voi pleca la prima maree.

– Ai grijă să fie aşa, spuse Pompei, apoi se îndreptă spre soldaţii care îl aşteptau.

Gaditicus se uită după el, apoi aruncă o privire spre galerele care fuseseră deja scoase în larg. Dacă toate se duceau spre strâmtoarea Siciliei, porturile romane de pretutindeni aveau să fie ţinte uşoare pentru oricine. Speră că planul senatorilor merita un asemenea risc.

Când veni seara cenuşie, Clodia îl găsi pe Iulius bându-şi minţile într-o încăpere întunecată. Se uită cu ochii goi la ea când intră.

– Te-ai întors definitiv? întrebă ea.

Iulius clătină din cap.

– Nu, o să plec cu Pompei peste câteva zile. Dar o să mă ocup de înmormântările lor până atunci.

Vocea îi era poticnită și jalnică, dar Clodia nu găsea cuvinte de alinare pentru el. O parte din ea voia ca Iulius să sufere cumplit pentru cruzimea cu care o tratase pe Cornelia și, cu ultimele puteri, se abținu să-i arunce vorbe grele. Se vedea pe fața lui că înțelegea.

– Vrei să rămâi aici și să ai grijă de mama și de Iulia? întrebă el fără să se uite la ea.

– Sunt doar o sclavă. Ar trebui să mă întorc în casa senatorului Cinna, răspunse ea.

Iulius se uită în ochii ei și făcu un semn cu mâna, nesigur din cauza beției.

– Atunci, te eliberez. Am să cumpăr documentul de la tatăl ei. Măcar atât pot să fac înainte să mă întorc. Tu să ai grijă de Iulia. Octavian e aici?

– E în grajd. N-am știut dacă să-l trimit înapoi la maică-sa sau...

– Și de el să ai grijă. E din neamul meu și i-am promis cuiva. Eu îmi țin toate promisiunile. Fața i se schimonosi de suferință. Vreau să rămâi aici și să conduci casa asta. Nu știu când o să mă întorc, dar o să te pun să-mi vorbești despre ea. Tu ai cunoscut-o înaintea mea și vreau să știu tot.

„Este atât de tânăr", își zise Clodia. Tânăr și nesăbuit și tocmai învăța că viața putea să fie amarnic de nedreaptă. Cât așteptase ea dragostea până să o găsească lângă Tubruk? Cornelia ar fi eliberat-o, ca să se mărite cu el, și Tubruk ar fi cerut-o de îndată ce și-ar fi adunat curajul. Acum, ei nu-i mai rămăsese nimic și fata pe care o crescuse de când era în fașă zăcea nemișcată și tăcută, în altă încăpere. Când avea să-și adune puterile, Clodia știa că trebuia să înfășoare în giulgiu trupul strivit al lui Tubruk și să-i curețe pielea pentru ultima dată. Dar nu încă.

– Am să rămân, zise ea și se întrebă dacă o auzise.

CAPITOLUL PATRUZECI ŞI DOI

Cato stătea în mijlocul forumului, sub cerul sur. Îi smulseseră toga de pe umeri şi lăsaseră la iveală o masă de carne albă, care lucea sub mărgelele de apă ce se scurgeau peste el. Spatele îi era însemnat de dungi acolo unde căzuse biciul. Durerea aceea nu era decât un ecou slab al furiei şi dezgustului pe care le simţea împotriva oamenilor mărunţi care îl doborâseră. Nici unul dintre ei nu s-ar fi dat în lături de la a face exact ce făcuse el, dacă ar fi avut ocazia. Şi totuşi, se holbau la el şi-l arătau cu degetul, de parcă ei erau din altă plămadă. Îi privi cu dispreţ, ţinând capul sus chiar în timp ce călăul păşea spre el, cu sabia lungă în mâini.

Pompei se uită fără să lase să se vadă plăcerea pe care o simţea. Amânase întoarcerea în tabără tocmai ca să vadă sarcina aceea dusă la bun sfârşit. Ar fi preferat să vadă mâinile alea grase bătute în cuie peste o bârnă de lemn şi expuse în forum pentru o moarte înceată. Un atare sfârşit ar fi fost mult mai potrivit pentru Cato. Cel puţin, avusese satisfacţia să-i vadă familia vândută în sclavie, în ciuda strigătelor acestuia. Casa lui fusese dată senatului, iar fondurile pe care aveau să le obţină din vânzarea ei ar fi contribuit la plătirea legiunilor pe care Pompei le conducea împotriva sclavilor.

Lângă Pompei, Iulius privea amorţit. Generalul triumfător îl adusese în faţă, ca să vadă execuţia, dar el însuşi nu simţea nimic. Nu simţea nici o bucurie să-l vadă pe Cato murind. Era

ca şi cum ar fi omorât un câine sau ar fi strivit o insectă. Senatorul umflat nu înţelegea nimic din durerea pe care o cauzase şi chinurile lui n-aveau să i-o aducă pe Cornelia înapoi. „Să se întâmple repede, îşi şopti sieşi în timp ce privea. Să se termine totul."

Cato scuipă pe lespezile forumului în vreme ce se uita în jur, la mulţimea de senatori şi cetăţeni care se îngrămădeau să vadă execuţia. Pentru prima oară în viaţă, nu se mai simţea ameninţat de gloată. Nu fusese niciodată prea iubit de populaţia oraşului – de parcă ar fi putut să-i pese cuiva de ce credeau sau făceau ăia. Scuipă din nou şi gura i se strâmbă de furie împotriva mulţimii care aştepta. Animale, asta erau toţi, care nu erau în stare să priceapă că un bărbat măreţ putea să îndoaie legile cu mâna. Marius ştiuse asta. La fel şi Sulla. Dar nici unul dintre ceilalţi nu înţelegea că nu există alte legi decât cele pe care poţi să le mânuieşti.

Auzi zgomot de paşi şi îşi întoarse capul, ca să-l vadă pe Pompei, care se apropia de el. Schiţă o grimasă. Individul acela nici măcar nu avea eleganţa să-l lase să moară fără alte batjocuri şi jigniri. Nu era făcut pentru măreţie. Sulla le-ar fi acordat duşmanilor lui demnitatea unui sfârşit intim, orice ar fi fost între ei. El înţelesese ce însemna puterea.

Pompei ajunse îndeajuns de aproape, încât să vorbească la urechea lui Cato.

– Familia ta nu va trăi prea mult în sclavie. Eu i-am cumpărat pe toţi, şopti vocea sacadată.

Cato îl privi rece.

– Şi pe Germinius? întrebă.

– El nu va scăpa viu din ultima bătălie.

Cato zâmbi când auzi ce-i spusese. Se întrebă dacă şi Pompei avea la fel de multe neplăceri cu Iulius şi Brutus cum avusese el însuşi. Îşi ridică sfidător capul. Cumva, i se părea foarte nimerit ca spiţa lui să se stingă odată cu el. Auzise despre

nişte regi din vechime care puneau ca rudele lor să fie aruncate de vii pe rugurile lor funerare. Pompei era un prost dacă încerca să-i facă rău.

– Vei cunoaşte şi tu o zi ca asta, îi zise Cato. Eşti un om prea mărunt, ca să ţii oraşul în mâini pentru mult timp.

Izbucni în hohote de râs şi faţa lui Pompei se schimonosi într-un spasm de furie.

– Ia sabia şi termină cu el, se răsti generalul înspre călău, care se plecă până la pământ în timp ce Pompei mergea ţanţoş la senatorii care îl aşteptau.

Cato îi făcu un semn din cap. Dintr-odată se simţea extrem de obosit, aproape amorţit.

– Nu azi, băiete. Unele lucruri trebuie să le împlineşti cu mâna ta, murmură, scoţându-şi o brăţară grea de pe încheietură. Cu degetul mare, scoase un brici de pe margine, apoi se întoarse spre mulţime, rânjind cu dispreţ. Cu o smucitură a mâinii, îşi crestă gâtul într-o parte, deschizând arterele mari. Rămase în picioare, aşteptând, în timp ce sângele îi ţâşnea peste carnea albă, scăldându-l.

Călăul păşi agitat în faţă, dar Cato găsi forţa să ridice mâna şi să refuze sabia. Gloata privi cu fascinaţie animalică picioarele care începură să-i tremure, apoi căzu în genunchi, cu un zgomot puternic. Chiar şi atunci, îi fixă pe toţi cu privirea, înainte să cadă în faţă, într-un morman de carne.

Cetăţenii adunaţi suspinară când încordarea morţii dispăru. În ciuda fărădelegilor pe care şi le povesteau în şoaptă, curajul de la sfârşit al senatorului stricase plăcerea pentru care veniseră. Începură să se împrăştie în linişte, trecând cu capul plecat pe lângă trupul prăvălit. Unii dintre ei murmurau rugăciuni.

Pompei îşi strânse buzele de furie. Sfârşitul acela îi răpise bucuria răzbunării şi se simţea de parcă îi fusese furat ceva. Făcu semn gărzilor să ia de acolo cadavrul şi se întoarse spre Iulius.

– Acum, plecăm spre sud, să încheiem lucrurile, zise el.

Generalul îl privi uluit pe Crassus.

– Domnule, vorbim de mai bine de treizeci de kilometri de teren accidentat! Vă impor să vă mai gândiţi. Ar trebui să ocupăm o poziţie centrală şi să fim pregătiţi să le tăiem retragerea.

Crassus aşteptă ca bărbatul să termine de vorbit. În timp ce asculta, degetele îi băteau agitat în masă. Era cel mai bun lucru pe care îl putea face, era sigur de asta. Sclavii erau prinşi pe ţărm şi, dacă Pompei reuşise să trimită galerele, n-avea să-i mai ajute nimeni să scape. Tot ce trebuia să facă era să-i ţină acolo, să-i prindă în cursă pe limba aceea de pământ de la poalele ţării. Aruncă o privire spre harta lui Pompei, de pe perete. Acolo, părea o distanţă atât de mică!

– Ordinele pe care ţi le-am dat sunt limpezi, generale. Pompei vine din nord, cu legiuni proaspete. Îi vom ţine aici până sosesc şi vreau fortificaţii dintr-o parte în alta a ţinutului. Îmi iroseşti timpul.

Vocea lui avea o notă ameninţătoare. Omul acela nu s-ar fi codit atât dacă ordinul ar fi venit de la Pompei. Erau insuportabili.

– Ieşi! se răsti el, ridicându-se de pe scaun.

Când rămase singur, se aşeză la loc, frecându-şi nervos fruntea şi uitându-se din nou la hartă.

Fiecare zgomot din noapte îl facea să sară din somn, îngrozit de gândul că sclavii reuşiseră să treacă de ei şi prădau ţinuturile din jur. Aşa ceva nu trebuia să se mai întâmple vreodată. La început, se gândise să-i zdrobească acolo, la malul mării, dar dacă s-ar fi bătut cum făcuseră în nord? Câtă vreme nu aveau pe unde să fugă, sclavii ar fi luptat cu disperare şi, dacă treceau de liniile romanilor, Crassus ştia că acela i-ar fi fost sfârşitul. Chiar dacă nu murea în luptă, senatul ar fi cerut să fie executat. Schiţă o grimasă. Oare câţi dintre ei aveau datorii pe care doar moartea lui le putea şterge? Îşi închipui feţele pioase cu care i-ar fi pecetluit soarta în sala senatului. Acum, că Pompei plecase,

înțelegea ceva mai bine presiunea. N-avea pe cine să întrebe, trebuia să hotărască singur.

Se duse lângă hartă și își trecu degetul peste cea mai îngustă fâșie de pământ, de la capătul țării.

– O să vă țin aici până vin legiunile, zise încruntându-se.

Mai bine de treizeci de kilometri de parapete. Niciodată nu mai fusese înălțată o asemenea fortificație, iar cetățenii Romei aveau să le povestească despre asta copiilor lor. Crassus, care a construit un zid de-a curmezișul țării. Frecă locul acela cu degetul iarăși și iarăși, până când o linie mai întunecată apăru pe pergament.

Avea să-i țină pe loc. Numai să fi reușit Pompei să adune destule galere încât să nu poată fugi pe mare. Altfel, ar fi ajuns de râsul întregii lumi. Crassus, care păzea câmpii goale. Își scutură capul, ca să își limpezească mintea și se așeză din nou, să se gândească.

După ce întârziase pentru execuția lui Cato, Pompei împingea spre sud legiunile din Grecia, fără odihnă. Erau veteranii granițelor elene, cu numere imense de *hastati* și *triarii* care să îi sprijine pe cei mai tineri. Cu Via Appia sub picioare, în prima zi, parcurseseră cincizeci de kilometri. Pompei știa că urmau să încetinească atunci când aveau să iasă de pe drum, dar, chiar dacă sclavii s-ar fi ascuns în cel mai îndepărtat colț al țării, știa că legiunile acelea puteau să-i ajungă în mai puțin de două săptămâni.

Iulius călărea alături de Cabera, schimbând caii, la fel ca Pompei, la fiecare douăzeci și cinci de kilometri. Pompei era profund nedumerit în privința tânărului tribun. Nu-și adresaseră decât câteva cuvinte de când priviseră împreună moartea lui Cato, în marele forum, dar parcă era altă persoană. Focul acela interior, care îl neliniștise pe Pompei când Iulius preluase comanda Legiunii A Zecea, părea că se stinsese în el. Nu era același om care călărea indiferent, pe un cal ce căsca ochii de

nelinişte din cauza faptului că omul din şa nu-l strunea aproape deloc. Pompei îl studia cu atenţie în fiecare zi în care călăreau împreună. Mai cunoscuse oameni distruşi de câte o tragedie şi, dacă Iulius se dovedea incapabil să comande, n-avea să ezite să-l îndepărteze din funcţie. Marcus Brutus era la înălţimea sarcinii aceleia şi, în forul său interior, Pompei recunoştea că Brutus n-ar fi putut niciodată să reprezinte o ameninţare pentru el, spre deosebire de Iulius. Felul în care acesta pusese mâna pe Primigenia şi reuşise, în acelaşi timp, să păstreze prietenia dintre el şi Brutus vorbea cât zeci de pergamente despre cât era de abil. Poate că era mai bine să îl îndepărteze cât timp era slab, înainte să-şi revină de pe urma morţii soţiei.

Pompei se uită în lungul drumului larg. Crassus nu avea curaj să atace armata sclavilor, ştiuse asta de când îi auzise numele în senat. Victoria avea să fie numai a lui şi doar aşa ar fi reuşit să unească facţiunile din senat şi să dobândească puterea asupra Romei. Undeva în faţă, galerele blocau marea şi, chiar dacă sclavii nu aflaseră încă, răscoala lor se sfârşise.

Spartacus se uită peste stânci, la fumul care se înălţa din alt vas capturat şi ars de galere. Marea forfotea de navele care fugeau de flota romană, lovind cu ramele în marea agitată, în timp ce încercau să facă manevre una în jurul celeilalte fără să se ciocnească. Nu exista nici o urmă de milă pentru cei prinşi. Galerele romane înduraseră prea mulţi ani de perindări neputincioase, ca să nu savureze distrugerea pe care o semănau. Unele vase-pirat erau abordate, dar cele mai multe erau făcute scrum de cele două, trei galere care revărsau neîntrerupt foc pe punţile lor, până când piraţii mureau în flăcări sau săreau urlând în mare. Celelalte se îndepărtau de coastă cu toată viteza, ducând cu ele ultima lor şansă de libertate.

Stâncile erau înţesate de oamenii lui Spartacus, care priveau doar, cu vântul proaspăt al mării suflându-le în faţă. Bolovanii

aceia erau înverziţi de ierburile de primăvară. Neobservată, ploaia fină le întuneca feţele murdare.

Spartacus se uită la ei, la armata lui zdrenţuită. Erau flămânzi şi obosiţi, încovoiaţi de evidenţa faptului că goana lor nebună de-a lungul ţării luase sfârşit. Totuşi, ce mândru era de ei!

Crixus se întoarse spre el, sfârşit.

– Nu prea mai avem cum să ieşim din treaba asta, nu-i aşa?

– Nu, nu cred. Fără nave, suntem terminaţi, răspunse Spartacus.

Crixus se uită la oamenii din jurul lor, care stăteau în ploaie, în picioare sau aşezaţi, lipsiţi de speranţă.

– Îmi pare rău. Ar fi trebuit să trecem munţii, zise încet.

Spartacus ridică din umeri, râzând uşor.

– Măcar i-am fugărit un pic. Pe toţi zeii, ce sperietură le-am tras!

Tăcură din nou, îndelung. În largul mării, ultimele nave-pirat erau alungate sau capturate. Galerele măturau apele cu vâslele lor lungi. Fumul de pe punţile în flăcări se înălţa prin ploaie, neclintit şi fierbinte ca răzbunarea.

– Antonidus a dispărut, zise Crixus dintr-odată.

– Ştiu. A venit la mine noaptea trecută, să ceară o parte din aur.

– Şi i-ai dat? întrebă Crixus.

Spartacus dădu din umeri.

– De ce să nu-i fi dat? Dacă reuşeşte să scape, îi doresc să aibă noroc. Nu ne mai aşteaptă nimic aici. Şi tu ar trebui să pleci. Poate că unii dintre noi se vor descurca mai bine singuri.

– N-o să poată trece de legiuni. Nenorocitul ăla de zid pe care l-au făcut ne ţine pe toţi aici.

Spartacus se ridică în picioare.

– Atunci, îl vom sparge şi ne vom împrăştia. N-o să aşteptăm aici, să ne taie ca pe miei. Adună oamenii, Crix! Vom împărţi aurul, astfel încât fiecare să primească un bănuţ, doi. Apoi, mai fugim o dată.

– O să ne hăituiască, zise Crixus.

– Dar n-o să ne prindă pe toți. Țara e prea mare.

Spartacus întinse mâna și Crixus o strânse.

– Pe data viitoare când ne întâlnim, Crix.

– Pe data viitoare.

Era o noapte fără lună, care avea să-i ascundă de soldații care stăteau pe fâșia aceea enormă, ce se întindea de la un țărm la altul. Când Spartacus văzuse zidul, clătinase din cap, nevenindu-i să creadă că un general roman ar fi încercat așa o nebunie, ca să-i țină pe sclavi la malul mării. Într-un fel, era un semn de respect pentru camarazii lui faptul că legiunile nu îndrăzneau să îi vâneze, ci se mulțumeau să stea în tranșee și să pândească prin întuneric.

Spartacus stătea întins pe burtă, în iarba măruntă, cu fața înnegrită de noroi. Crixus era lângă el, iar în spatele lor se afla un șir enorm de oameni ascunși, care așteptau strigătul de atac. Nu se opuseseră când le expusese ultima încercare nebunească. Văzuseră cu toții cum arseră vasele și disperarea lor se transformase într-un fatalism sumbru. Mărețul lor vis se sfârșise. Aveau să se împrăștie ca niște semințe purtate de vânt și romanii n-aveau să-i prindă niciodată nici pe jumătate dintre ei.

– Probabil că linia care păzește un șanț atât de lung e destul de subțire, le zisese Spartacus la apus. Noi vom fi săgeata care le va străpunge pielea. Înainte să apuce să se adune, cei mai mulți dintre noi vor fi scăpat deja.

Nu se auziseră ovații, ci doar dăduseră vorba mai departe, apoi se lăsaseră pe spate, ascuțindu-și săbiile și așteptând. Când soarele apusese, Spartacus se ridicase și ceilalți îl urmaseră, alergând prin beznă, îndoiți de spate.

Buza tranșeei era o linie întunecată sub lucirea slabă a stelelor de pe cerul senin. Crixus o privi, apoi se chinui să distingă trăsăturile prietenului său.

– Are cel puțin trei metri înălțime și pare destul de solid.

Simţi mai degrabă decât văzu că Spartacus dă din cap şi îşi pocni gâtul de încordare. Cei doi se ridicară încet şi Spartacus fluieră încet, ca să adune primul grup care avea să se apropie de zid. Bărbaţii cei mai puternici se adunară în jurul lui ca nişte umbre, înarmaţi cu topoare şi ciocane grele.

– Duceţi-vă! Putem dărâma ce au construit romanii, şopti Spartacus şi oamenii porniră în pas alert, cu armele pregătite pentru prima lovitură. Oamenii din spate se ridicară şi ei în picioare şi fugiră spre zid.

CAPITOLUL PATRUZECI ŞI TREI

Iulius şopti un „mulţumesc" când îi fu întins castronul cu tocană caldă. Peste tot pe câmpurile din jur, cât vedea cu ochii, soldaţii legiunilor din Grecia mâncau, iar vălătucii albi se înălţau din focuri şi desenau spirale în aer. Pământul se transformase în mocirlă şi bulgări grei de noroi li se lipeau de sandale, încetinindu-i. Cei care aveau mantii se aşezau pe ele, întinzând pe pământ partea interioară a veşmintelor, astfel încât să nu se vadă noroiul când aveau să plece iarăşi. Mulţi alţii se aşezau pe ce găseau: pe câte un bolovan plat, pe iarbă aspră sau chiar pe câte o grămăjoară de fân pe care o împrăştiau pe jos.

Iulius ştia că pauza aceea avea să fie scurtă. *Extraordinarii* se întorseseră mai devreme în dimineaţa aceea din misiunea lor de cercetare şi zvonurile umblau printre oameni chiar înainte ca mesajul oficial să străbată lanţul ierarhic.

Raportul cercetaşilor nu conţinea nici o veste bună. Iulius fusese lângă Pompei când generalul aflase că sclavii veneau spre nord, în întâmpinarea lor, şi nici una dintre flamurile lui Crassus nu se zărea. Pompei se dezlănţuise ca un turbat împotriva călăreţului care îi adusese vestea, cerând amănunte pe care acesta nu i le putea da. Indiferent unde era Crassus, era clar că nu reuşise să-i ţină pe sclavi la malul mării. Iulius se întrebă dacă nu cumva murise, dar nu se putea preface că îi pasă în mod deosebit. Văzuse atâta moarte! Încă un senator

care murea în campania aceea dezastruoasă nu mai însemna mare lucru.

Cabera îşi şterse castronul cu degetul, apoi îl dădu înapoi ajutoarelor bucătarilor care treceau prin tabăra întinsă. Niciodată nu primeau destulă mâncare. Oricum, până erau împărţite, multe castroane erau la fel de reci ca ziua aceea. În jurul lor, oamenii aşteptau cu liniştea aceea ca de somnambuli, dinaintea bătăliilor. Nici unul dintre ei nu mai luptase împotriva sclavilor, dar conversaţiile obişnuite lipseau. Îi era uşor să îşi închipuie o câmpie ca aceea pe care stăteau, undeva mai la sud, murdărită de cadavrele romanilor şi de ciori.

Iulius oftă când ploaia începu din nou. Avea să înmoaie pământul şi mai tare. Nu conta. Se potrivea perfect cu starea lui de spirit. Cerul reflecta depresia în care se scufundase. Imaginea chipului palid al soţiei lui pe patul luminat de torţe era atât de vie, încât parcă o vedea aievea. Tubruk. Până şi Cato. Totul părea atât de îngrozitor de inutil! La început, îi plăcuse să lupte, pe când Marius era generalul de aur, iar ei ştiau că se bat pentru oraş şi unii pentru alţii, dar rândurile din pergamentul acela se înceţoşaseră în timp şi Iulius era bolnav, mâncat de viu de vinovăţie.

Îşi înmuie degetele în tocană, îndesându-şi mâncarea în gură, fără să o guste. Când murise Pelitas, plânsese pentru el, dar nu mai avea lacrimi pentru ceilalţi. Nu mai avea minciuni pentru ei, nu mai avea discursuri. Cea mai grandioasă dintre minciuni fusese faptul că exista ceva pentru care să lupţi.

Tatăl lui văzuse ceva demn de a fi salvat în republică, dar nu mai rămăsese nimic din asta. Nu rămăseseră decât oameni mărunţi, ca Pompei şi Cato, care nu erau în stare să vadă mai departe de gloria personală. Oameni fără viziune, care nu dădeau doi bani pe lucrurile despre care Tubruk spusese că erau importante. Iulius crezuse tot ce îl învăţase omul acela măreţ, dar toţi muriseră pentru visurile lor.

Întinse mâna printre picioarele depărtate şi desenă cu degetul o linie în noroi. Nimic nu valora cât viaţa oricăruia dintre ei. Nu cât viaţa Corneliei. Nu cât a lui Tubruk sau a oricăruia dintre cei pe care îi condusese în Grecia. Îl urmaseră şi îşi dăduseră vieţile fără să se plângă. Ei bine, măcar atâta putea face şi el.

Dintre toţi soldaţii, Iulius aştepta cu nerăbdare bătălia care urma. Avea să se aşeze în prima linie pentru un ultim ceas, înainte ca totul să se sfârşească. Se săturase de senat şi de calea pe care o alesese. Îi venea să se strâmbe de durere când se gândea la ziua aceea în care Marius îl dusese prima dată în clădirea senatului. Fusese uluit de inima puterii. Toţi îi păruseră atât de nobili, apoi îi cunoscuse îndeajuns de bine, încât să-şi piardă respectul pentru ei. Îşi trase mantia pe el, când vântul se înteţi şi ploaia căzu mai grea, împroşcând noroi în jur. Unii dintre oameni înjurară, dar cei mai mulţi rămaseră tăcuţi. Făceau pace cu zeii, înainte să înceapă omorul.

– Iulius? zise Cabera, făcându-l să tresară din gândurile mohorâte.

Se întoarse şi văzu că bătrânul întindea mâinile spre el. Zâmbi când văzu ce îi făcuse. Era un cerculeţ de frunze adunate din tufişurile din jur şi legate la un loc cu o aţă smulsă din roba lui Cabera.

– Pentru ce e aia? întrebă Iulius.

Cabera i-o întinse, îndesându-i-o în mâini.

– Pune-o pe cap, băiete. E a ta.

Iulius clătină din cap.

– Nu azi, Cabera, nu aici.

– Am făcut-o pentru tine, Iulius. Te rog!

Se ridicară împreună şi Iulius întinse o mână cu care îl apucă pe bătrân de ceafă.

– Bine, dragul meu prieten, spuse el, expirând prelung.

Îşi scoase coiful şi îşi apăsă pe păr cercul de frunze ude, simţind cum îi înţepau pielea. Câţiva soldaţi se uitară la ei, dar

lui Iulius nu-i păsa. Cabera fusese mereu lângă el şi nu merita să aştepte să moară pe un câmp mocirlos, atât de departe de casa lui. Încă unul care avea să moară lângă el.

– Cabera, vreau să stai departe de primele rânduri când o să vină sclavii. Vreau să ieşi viu din asta, îi zise.

– Drumul tău e şi al meu, ţii minte? rosti bătrânul cu ochii strălucind în ploaie.

Părul alb îi atârna în fâşii subţiri peste faţă şi era atât de murat, încât Iulius începu să râdă uşor.

În jurul celor doi, câţiva oameni se ridicară în picioare în linişte. Iulius ridică brusc capul când le auzi mişcările, crezând că începea marşul, dar oamenii stăteau pur şi simplu în picioare şi se uitau la el. Din ce în ce mai mulţi se ridicară când se împrăştie vorba, până ce fiecare soldat, până la ultimul, era în picioare.

Mirat, Iulius duse mâna la cerculeţul de frunze şi simţi cum i se înalţă inima. Aceia nu erau oameni mărunţi. Îşi dădeau vieţile fără să le pese şi aveau încredere că generalii lor n-aveau să risipească nimic din ceea ce le ofereau. Oamenii începură să zâmbească şi să râdă când îi privi şi Iulius simţi din nou legăturile care îi ţinea la un loc.

– Noi suntem Roma, şopti şi se întoarse să se uite la miile de oameni care se ridicaseră pentru el.

În momentul acela, avu explicaţia pentru loialitatea lui Tubruk şi pentru credinţa tatălui său. Avea să întindă mâna spre visul acela, aşa cum făcuseră oameni mult mai buni decât el, şi-avea să îi închine viaţa, în onoarea lor.

Undeva departe, *cornicenii* sunară notele lungi, care cereau să se ridice tabăra.

– Nu vă opriţi, fraţii mei! urlă Spartacus.

Acela era sfârşitul, dar, cumva, nu se temea de nimic. Sclavii lui arătaseră că legiunile puteau fi înfrânte şi era sigur că avea să vină o zi când breşele făcute de ei aveau să se lărgească şi Roma

avea să se prăbușească. Legiunile din spatele lor străluceau în soarele dimineții și slobozîră strigăte când miile de oameni ale lui Pompei coborâră în marș spre ei, din ce în ce mai repede, ca niște fălci care aveau să-i strivească pe sclavi. Spartacus văzu că oastea lui zdrențăroasă avea să fie prinsă între cele două forțe romane. Își scoase sabia din teacă și își trase coiful de fier peste față.

– Pe toți zeii, ce i-am mai fugărit, zise pentru sine când cerul se întunecă de sulițe.

EPILOG

Pompei mergea cu Crassus printre rândurile de cruci, apropiindu-se de orașul care se vedea deja. Rândurile celor răstigniți se întindeau pe kilometri întregi de-a lungul Via Appia. Șase mii de oameni care serveau drept avertisment și dovadă a victoriei. Păduri întregi fuseseră doborâte, ca să îi țină și, când dulgherii legiunii rămăseseră fără cuie, sclavii fuseseră pur și simplu legați cu funii și străpunși cu sulița sau lăsați să moară de sete.

Cei doi generali descălecară, vrând să străbată pe jos ultimii kilometri până în oraș. Crassus n-avea să fie făcut de rușine, Pompei îi promisese asta. Faptul că puseseră capăt răscoalei ștergea dezastrele dinainte și Pompei era dispus să-i acorde momentul lui de glorie. Nu avea de ce să se teamă din partea lui Crassus și trebuia să se gândească și la averea celuilalt senator. Urma să aibă nevoie de oameni bogați care să-i finanțeze mandatul de consul. Se gândi că poate ar fi fost profitabil chiar să-l îmboldească pe Crassus să ia a doua funcție consulară când aveau să vină alegerile. Ar fi împărțit cheltuielile și Crassus i-ar fi fost veșnic recunoscător.

De undeva de departe, cei doi generali auziră zgomotele înfundate ale unei mulțimi care aclama după ce îi zărise în lungul drumului. Își zâmbiră, savurând momentul.

– Mă întreb dacă e cazul să cerem un Triumf, zise Crassus, respirând mai iute din cauza gândului aceluia. N-a mai fost unul de pe vremea lui Marius.

– Îmi amintesc, zise Pompei, gândindu-se la tânărul care stătuse lângă Marius, în carul ce îi purta prin forum.

Crassus se uită la el de parcă îi ghicise gândurile.

– Mare păcat că nu e și Iulius aici, să vadă asta. A luptat din greu pentru noi.

Pompei se încruntă. Nu era dispus să recunoască în fața lui Crassus, dar, când văzuse cum legiunile din Grecia se ridicaseră în picioare pentru Iulius, în ploaie și în noroi, fusese îngrozit. Toți oamenii mari muriseră, dar acela rămăsese în picioare, cu sângele lui Marius în vene, general al Legiunii A Zecea și bucurându-se de o faimă tot mai mare, care putea fi o armă mortală dacă alegea să o folosească. Nu, nu îl voia pe Iulius în oraș. Nici pe el, nici legiunea lui neprețuită. Semnase ordinul care îi trimisese în Spania fără o clipă de ezitare.

– Spania îl va potoli, Crassus, n-am nici o îndoială.

Crassus îl privi întrebător, dar alese să nu răspundă și Pompei dădu satisfăcut din cap când urletele mulțimii care îi aștepta crescură în intensitate. Spania era destul de departe pentru nepotul lui Marius și, până să-și isprăvească acei cinci ani acolo, oamenii aveau să-l uite.

NOTĂ ISTORICĂ

Faptul că, în tinerețe, Iulius Cezar a fost caputurat de pirați, care au cerut o răscumpărare în schimbul lui, este atestat istoric. Când pirații au sugerat suma de douăzeci de talanți, Cezar le-a zis să ceară cincizeci, din moment ce habar nu aveau pe cine capturaseră. Le-a spus piraților că urma să-i răstignească, deși avea să-i sugrume pe ofițeri, de milă.

Când a fost eliberat pe țărmul de nord al Africii, Cezar a început să adune fonduri și să ceară oameni de prin sate, până când a avut destui încât să formeze un echipaj și să angajeze un vas. E greu de închipuit charisma de care probabil a dat dovadă, ca să realizeze așa ceva. Nu trebuie să uităm că era tânăr pe atunci și nu se bucura de autoritate sau de un loc în senat.

În carte, am presupus că și-a adunat recruții de prin așezările romane și că aceștia erau copii ai veteranilor romani. Doar astfel pot să îmi explic cum de a fost capabil să urce la bordul unei nave, să cutreiere Mediterana în căutarea piraților, să îi găsească și să-și ducă la bun sfârșit promisiunile înfiorătoare.

Când a debarcat în Grecia, Cezar a descoperit răscoala condusă de Mithridates și a adunat o armată în jurul său. În realitate, lupta pe care a dat-o ca să întărească voința șovăielnicelor așezări romane a fost împotriva unui căpitan al lui Mithridates, nu împotriva regelui însuși. Iulius a obținut o victorie care a menținut stabilitatea în regiune, în ciuda bâlbelor și nehotărârii senatului. Pompei a fost cel care l-a înfrânt pe Mithridates în

cele din urmă şi amândoi bărbaţii au câştigat influenţă odată întorşi la Roma. Iulius a devenit tribun militar, având dreptul să ridice trupe, poziţie pe care încă o deţinea când a izbucnit răscoala sclavilor conduşi de Spartacus.

Nu există dovezi care să ateste participarea lui Iulius la războiul împotriva lui Spartacus, dar îmi vine greu să cred că un tribun militar atât de hotărât şi de energic n-ar fi făcut parte din legiunile conduse de Crassus şi Pompei.

Deşi Karl Marx îl descrie pe Spartacus drept „cel mai bun om pe care ni-l înfăţişează istoria antică", nu sunt multe îndoieli că ar fi putut să treacă Alpii şi să scape de urgia Romei. Nu se ştie ce l-a făcut să se întoarcă spre sud, dar, având în vedere cât de aproape a fost, poate credea sincer că puterea legiunilor putea fi înfrântă.

Armata de sclavi a zdrobit mai multe legiuni care i s-au împotrivit şi a trimis undele de şoc ale fricii prin Cetate şi prin ţinuturile romane. Se estimează că pe Spartacus l-au urmat mai mult de şaptezeci de mii de sclavi, împreună cu care a cutreierat peninsula, de la nord la sud, timp de doi ani.

Crassus şi-a construit zidul peste sudul peninsulei şi speranţa lui Spartacus de a fugi pe navele piraţilor s-a spulberat. Sclavii au străpuns bariera lui Crassus şi s-au revărsat încă o dată spre nord. A fost nevoie de trei armate ca să îi înfrângă. Nu se ştie dacă Spartacus a murit în luptă sau a fost crucificat alături de ceilalţi, pe Via Appia.

Primul dictator pe viaţă al Romei, Cornelius Sulla, a reuşit să se retragă din funcţie şi să-şi trăiască restul vieţii în confort. A murit în 78 î.H. Este faimos pentru listele sale de proscrişi, pe care le făcea publice în fiecare zi şi care îi cuprindeau pe cei care îi erau neplăcuţi sau pe care îi decretase inamici ai republicii. Bandele de *raptores* câştigau o anumită taxă dacă îi târau afară din case pe nenorociţi pentru a fi executaţi. Un timp, Roma a fost foarte aproape de anarhie şi teroare. În multe

feluri, Sulla a fost artizanul căderii republicii, deşi fisurile aveau să se vadă abia mai târziu.

Cât despre felul în care a murit Sulla, în anumite împrejurări, am considerat necesar să schimb unele evenimente. Cezar a luptat la Mytilene şi a primit cununa de stejar pentru curajul pe care l-a arătat, dar am omis călătoriile sale în Asia Mică şi procesele pe care le-a instrumentat la Roma, cam în aceeaşi perioadă.

Octavian era strănepotul de soră al lui Iulius, nu vărul lui, aşa cum am spus eu. Schimbarea legăturii de rudenie mi-a permis să elimin un personaj minor din prima carte. În acelaşi mod, în scopuri care ţin de intriga romanului, am inclus sinuciderea lui Cato în *Moartea regilor*, deşi Cato a continuat să fie duşmanul lui Cezar timp de mulţi ani.

Iulius Cezar a înfăptuit atât de multe, încât este mai greu să te hotărăşti ce să nu spui decât să alegi episoadele care cer să fie dramatizate. Din păcate, restricţiile de lungime nu-mi dau voie să mă ocup de fiecare aspect al realizărilor lui. Celor interesaţi de amănuntele pe care a trebuit să le omit le recomand, din nou, cartea lui Christian Meier, *Caesar*.

Amănuntele vieţii romanilor erau, în mare măsură, aşa cum le-am prezentat, de la scaunul de naşteri şi făuritul bijuteriilor până la practicile şi obiceiurile dintr-un tribunal roman. Pentru acestea din urmă, sunt dator cărţii *The Elements of Roman Law*, a lui R.W. Lee.

Sper ca evenimentele din cărţile ce se vor scrie în viitor să fie îmbogăţite de cunoaşterea celor care s-au întâmplat în trecut.

C. Iggulden

Tânărul Cezar trebuie să învingă dușmani pe uscat și pe mare și să devină un conducător călit în lupte. Forțat de împrejurări să părăsească Roma, Iulius Cezar servește la bordul unei galere de război în apele periculoase ale Mării Mediterane, câștigându-și rapid o reputație înfricoșătoare. Dar scurt timp după o victorie răsunătoare, nava sa este capturată de pirați și el este luat prizonier pentru a obține răscumpărare. Abandonat pe coasta Africii de Nord după luni de grea captivitate, el începe să adune recruți din care va forma o echipă puternică pentru a se răzbuna pe cei care îl capturaseră și să înăbușe o revoltă în Grecia.

Se întoarce la Roma ca un erou, dar și ca o problemă tot mai mare pentru dușmanii săi. Cezar se întâlnește din nou cu prietenul său din copilărie, Brutus, dar în curând cei doi prieteni trebuie să lupte într-o bătălie nemaiîntâlnită până atunci, cu Spartacus, gladiatorul răsculat.

editura rao

ISBN 978-606-609-038-4

www.rao.ro
www.raobooks.com